

BANK OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.

(spółka akcyjna z siedzibą w Warszawie w Polsce i adresem przy ul. Żelaznej 32, 00-832
zarejestrowana w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000015525)

Ubieganie się o dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu na rynku regulowanym 30.074.426 akcji serii V.

Niniejszy prospekt emisyjny („**Prospekt**”) został sporządzony w związku z ubieganiem się przez Bank Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie („**Bank**”) o dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu na rynku regulowanym (ryнку podstawowym) prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. („**GPW**”) 30.074.426 akcji Banku serii V („**Akcje Dopuszczane**”) („**Dopuszczenie Akcji**”). Akcje Dopuszczane będą stanowiły 32,36% kapitału zakładowego Banku oraz 32,36% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku.

Niniejszy Prospekt jest jedynym prawnie wiążącym dokumentem zawierającym informacje na temat Banku oraz Akcji Dopuszczanych sporządzonym na potrzeby Dopuszczenia Akcji. Bank podkreśla, że na podstawie Prospektu nie będzie przeprowadzała oferty publicznej Akcji Dopuszczanych ani innych papierów wartościowych Banku na terytorium Polski ani w żadnym innym kraju.

Niniejszy Prospekt stanowi prospekt w formie jednolitego dokumentu w rozumieniu art. 5 ust. 3 Dyrektywy 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady („**Dyrektywa Prospektowa**”) i ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych („**Ustawa o Ofercie Publicznej**”) oraz został przygotowany zgodnie z Ustawą o Ofercie Publicznej i Rozporządzeniem Komisji WE nr 809/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. wdrażającym Dyrektywę 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie informacji zawartych w prospektach emisyjnych oraz formy, włączenia przez odniesienie i publikacji takich prospektów emisyjnych oraz rozpowszechniania reklam („**Rozporządzenie 809/2004**”) oraz innymi właściwymi regulacjami.

Na Datę Prospektu 62.873.245 akcji zwykłych na okaziciela Banku o wartości nominalnej 10 zł każda („**Akcje w Obrocie**”) znajduje się w obrocie na rynku podstawowym GPW pod nazwą skróconą BOS. Akcje w Obrocie nie były i nie są notowane na żadnym innym rynku regulowanym ani nie były przedmiotem obrotu w alternatywnym systemie obrotu. Akcje w Obrocie zostały zarejestrowane w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. („**KDPW**”) pod następującym kodem ISIN: PLBOS0000019. Akcje Dopuszczane zostały zarejestrowane w KDPW pod kodem PLBOS0000308. Zamiarem Banku jest asymilacja Akcji Dopuszczanych i oznaczenie ich tym samym kodem ISIN co Akcji w Obrocie i notowanie na rynku podstawowym GPW.

Inwestowanie w papiery wartościowe objęte Prospektem łączy się z wysokim ryzykiem właściwym dla instrumentów rynku kapitałowego o charakterze udziałowym oraz ryzykiem związanym z działalnością Banku oraz z otoczeniem, w jakim Bank prowadzi działalność. Szczegółowy opis czynników ryzyka, które należy rozważyć w związku z inwestowaniem w Akcje, w tym Akcje Dopuszczane, znajduje się w rozdziale „Czynniki ryzyka”.

PROSPEKT NIE STANOWI OFERTY PUBLICZNEJ AKCJI DOPUSZCZANYCH, ZAPROSZENIA DO OFERTY SPRZEDAŻY, ZAPROSZENIA DO NABYCIA JAKIKOLWIEK PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH BANKU, ANI REKOMENDACJI DOTYCZĄCEJ INWESTOWANIA W PAPIERY WARTOŚCIOWE BANKU.

ANI PROSPEKT, ANI AKCJE DOPUSZCZANE, NIE ZOSTAŁY ZAREJESTROWANE I ZATWIERDZONE, ANI NIE SĄ PRZEDMIOTEM ZAWIADOMIENIA ZŁOŻONEGO JAKIEMUKOLWIEK ORGANOWI REGULACYJNEMU W JAKIEJKOLWIEK JURYSDYKCJI POZA TERYTORIUM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ. KAŻDY INWESTOR ZAMIESZKAŁY BĄDŹ MAJĄCY SIEDZIBĘ POZA GRANICAMI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ POWINIEN ZAPOZNAĆ SIĘ Z PRZEPISAMI PRAWA POLSKIEGO ORAZ PRZEPISAMI PRAW INNYCH PAŃSTW, KTÓRE MOGĄ SIĘ DO NIEGO STOSOWAĆ W ZWIĄZKU Z POSIADANIEM BĄDŹ OBROTEM AKCJAMI DOPUSZCZANYMI.

AKCJE DOPUSZCZANE NIE ZOSTAŁY ANI NIE ZOSTANĄ ZAREJESTROWANE ZGODNIE Z AMERYKAŃSKĄ USTAWĄ O PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH Z 1933 ROKU (ANG. *US SECURITIES ACT OF 1993*), ZE ZMIANAMI, ANI PRZEZ ŻADEN INNY ORGAN REGULUJĄCY OBRÓT PAPIERAMI WARTOŚCIOWYMI JAKIEGOKOLWIEK STANU LUB TERYTORIUM PODLEGAJĄCEGO JURYSDYKCJI STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI.

Informacje zawarte w Prospekcie nie stanowią porady prawnej, finansowej lub podatkowej.

Z uwagi na fakt, iż Bank jest spółką publiczną, której Akcje w Obrocie znajdują się w obrocie na rynku podstawowym GPW i podlega obowiązkowi informacyjnym wynikającym z obowiązujących przepisów prawa oraz regulacji giełdowych, pewne informacje zostały zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie (zob. rozdział „*Istotne Informacje – Dokumenty zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie*”). Informacje te pochodzą z dokumentów, które Bank udostępnił do publicznej wiadomości oraz które zostały przekazane KNF lub zatwierdzone przez KNF przed Datą Prospektu. Informacje te są dostępne na stronie internetowej Banku: <http://www.bosbank.pl>.

Firma Inwestycyjna

**Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.
ul. Marszałkowska 78/80
00-517 Warszawa**

Prospekt został zatwierdzony przez KNF w dniu 11 września 2018 r.

SPIS TREŚCI

PODSUMOWANIE.....	1
Skonsolidowany rachunek zysków i strat	7
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	7
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	8
Wybrane elementy ze skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych.....	9
Wybrane wskaźniki finansowe	10
CZYNNIKI RYZYKA.....	19
Czynniki ryzyka dotyczące działalności Banku.....	19
Czynniki ryzyka dotyczące polskiego sektora bankowego.....	29
Czynniki ryzyka związane z warunkami makroekonomicznymi i rynkowymi	33
Czynniki ryzyka dotyczące przestrzegania przez Bank przepisów prawa i regulacji	36
Czynniki ryzyka związane z Dopuszczeniem Akcji oraz Akcjami.....	40
ISTOTNE INFORMACJE.....	51
Definicje i terminologia	51
Zastrzeżenia	51
Prezentacja informacji finansowych i innych danych.....	51
Dane makroekonomiczne, branżowe i statystyczne.....	52
Dokumenty zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie.....	53
Stwierdzenia dotyczące przyszłości.....	53
INFORMACJE DOTYCZĄCE DOPUSZCZENIA AKCJI DOPUSZCZANYCH.....	55
Emisja Akcji Dopuszczanych	55
Podstawa prawna ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenia Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku podstawowym GPW oraz o ich rejestrację w KDPW	55
Miejsce rejestracji oraz kod ISIN Akcji Dopuszczanych.....	55
Notowanie Akcji Dopuszczanych.....	55
Dojście emisji Akcji Dopuszczanych do skutku.....	55
Informacje na temat Dopuszczenia Akcji	56
Koszty Dopuszczenia Akcji Dopuszczanych.....	57
DYWIDENDA I POLITYKA W ZAKRESIE DYWIDENDY	58
Dane historyczne na temat dywidendy	58
Polityka w zakresie wypłaty dywidendy.....	58
Ograniczenia w zakresie wypłaty dywidendy.....	58
KAPITALIZACJA I ZADŁUŻENIE.....	59
Oświadczenie o kapitale obrotowym	59
Kapitalizacja i zadłużenie	59
Zadłużenie pośrednie i warunkowe	60
KURSY WYMIANY WALUT.....	61
Kurs wymiany EUR do PLN	61
Kurs wymiany USD do PLN	61

KURS NOTOWAŃ AKCJI W OBROTCIE	62
WYBRANE HISTORYCZNE INFORMACJE FINANSOWE.....	63
Skonsolidowany rachunek zysków i strat	63
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	64
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	64
Wybrane elementy ze skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych.....	66
Wybrane wskaźniki finansowe	66
Alternatywne Pomiary Wyników – analiza wskaźnikowa.....	67
PRZEGLĄD SYTUACJI OPERACYJNEJ I FINANSOWEJ	70
Informacje ogólne	70
Tendencje i ostatnie zdarzenia	71
Alternatywne Pomiary Wyników – analiza wskaźnikowa.....	73
Wypłaty na rzecz akcjonariuszy	74
Sezonowość lub cykliczność działalności Banku	74
Czynniki ogólne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe	74
Czynniki szczególne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe.....	78
Kluczowe wskaźniki finansowe.....	84
Najważniejsze zasady rachunkowości i szacunki	85
Wynik finansowy	104
Sytuacja finansowa	125
Aktywa i zobowiązania warunkowe	138
Ograniczenia wykorzystania zasobów kapitałowych wynikające z przepisów prawa.....	141
Wymogi regulacyjne dotyczące kapitału	141
Przychody netto z działalności operacyjnej według segmentów operacyjnych	143
Płynność i zasoby kapitałowe	157
Przepływy pieniężne	158
Nakłady inwestycyjne.....	160
OPIS DZIAŁALNOŚCI BANKU.....	163
Informacje ogólne	163
Pozycja i przewagi konkurencyjne	163
Strategia	166
Historia	167
Działalność operacyjna	168
Ratingi	177
Istotne umowy	178
Ubezpieczenia.....	183
Kwestie regulacyjne.....	183
Istotne rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	183
Elektroniczne i mechaniczne systemy zabezpieczeń	184
Własność intelektualna	185

Systemy informatyczne.....	188
Ochrona środowiska	189
Postępowania sądowe, administracyjne i arbitrażowe	189
Pracownicy	189
ZARZĄDZANIE RYZYKIEM.....	191
Wprowadzenie	191
Organy zarządzania ryzykiem.....	191
Komitety do spraw zarządzania ryzykiem	192
Ryzyko kredytowe	196
Zarządzanie ryzykiem finansowym	209
Raportowanie poziomu ryzyka	218
Plany awaryjne.....	219
System kontroli wewnętrznej.....	221
OTOCZENIE RYNKOWE	223
Gospodarka Polski	223
Polski sektor bankowy	225
REGULACJE SEKTORA BANKOWEGO W POLSCE	231
Nadzór bankowy	231
Inne polskie organy sprawujące istotny nadzór nad działalnością banków	231
Europejskie organy nadzoru	232
Wymogi regulacyjne związane z działalnością bankową	232
Wymogi prawa europejskiego	235
Bankowy Fundusz Gwarancyjny	237
Usługi płatnicze	237
Ochrona konsumentów i zasady rozpatrywania skarg klientów	238
Ochrona danych osobowych	239
Ustawa o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami.....	240
Rządowe projekty dofinansowania zakupu mieszkań.....	240
Instytucja pozwu zbiorowego	240
Podatek od niektórych instytucji finansowych	241
Dyrektywa MiFID II oraz Rozporządzenie MiFIR.....	242
Inne regulacje oraz projektowane regulacje mogące mieć znaczenie dla sektora bankowego oraz dla Banku	242
OGÓLNE INFORMACJE O BANKU	244
Podstawowe informacje	244
Przedmiot działalności Banku określony w Statucie	244
Kapitał zakładowy	244
Schemat organizacyjny Centrali Banku	245
Istotne podmioty zależne Banku	246
Fundacja Banku Ochrony Środowiska.....	247

ZARZĄDZANIE I ŁAD KORPORACYJNY	248
Zarząd	248
Rada Nadzorcza	250
Pozostałe informacje na temat członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej	256
Wynagrodzenie i warunki umów o pracę członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej	257
Dobre Praktyki GPW	260
Zasady Ładu Korporacyjnego KNF	261
ZNACZNY AKCJONARIUSZ	262
Znaczny akcjonariusz	262
Podmiot dominujący	262
Kontrola NFOŚiGW	262
TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	264
Transakcje z NFOŚiGW	264
Transakcje z jednostkami zależnymi	264
Transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej	266
PRAWA I OBOWIĄZKI ZWIĄZANE Z AKCJAMI ORAZ WALNE ZGROMADZENIE	269
Prawa i obowiązki związane z Akcjami	269
Prawa i obowiązki związane z Walnym Zgromadzeniem	271
Zmiana praw akcjonariuszy Banku	274
Umorzenie Akcji	274
Prawo do żądania wyboru biegłego rewidenta do spraw szczególnych	274
Podstawa prawna ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie Akcji do obrotu na rynku podstawowym GPW	275
Szczególne uprawnienia Przewodniczącego KNF	275
ROZWODNIENIE	276
RYNEK KAPITAŁOWY W POLSCE ORAZ OBOWIĄZKI ZWIĄZANE Z NABYWANIEM I ZBYWANIEM AKCJI	277
Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.	277
Ustawy regulujące działanie rynku kapitałowego	278
Ustawa o Ofercie Publicznej – prawa i obowiązki związane z nabywaniem oraz zbywaniem znacznych pakietów akcji	278
Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi oraz Rozporządzenie MAR	285
Prawo Bankowe	288
Kodeks Spółek Handlowych – obowiązek zawiadomienia spółki o osiągnięciu stosunku dominacji	290
Rozporządzenie w Sprawie Kontroli Koncentracji	290
Ustawa o Ochronie Konkurencji i Konsumentów	290
OPODATKOWANIE	293
Zasady opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz podatkiem dochodowym od osób prawnych	293
Zasady opodatkowania podatkiem od czynności cywilnoprawnych	300
Zasady opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn	301

Zasady odpowiedzialności w zakresie podatku pobieranego u źródła.....	302
INFORMACJE DODATKOWE.....	303
Podstawa prawna ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku podstawowym GPW	303
Dokumenty udostępnione do wglądu.....	303
Biegli rewidenci.....	303
Podmioty zaangażowane w Dopuszczenie Akcji.....	303
Publiczne oferty przejęcia.....	303
Informacje pochodzące od ekspertów.....	304
Koszty Dopuszczenia Akcji.....	304
Umowa z animatorem emitenta	304
Miejsce rejestracji Akcji Dopuszczanych	304
OŚWIADCZENIA PODMIOTÓW ODPOWIEDZIALNYCH ZA INFORMACJE ZAWARTE W PROSPEKCIE.....	305
Oświadczenie Banku.....	305
Oświadczenie Doradcy Prawnego	306
SKRÓTY I DEFINICJE.....	307

PODSUMOWANIE

Podsumowania są sporządzane przy wykorzystaniu wymogów w zakresie ujawnień zwanych „Elementami”. Elementy te są numerowane w Działach A-E (A.1-E.7).

Niniejsze podsumowanie zawiera wszystkie Elementy, których uwzględnienie w podsumowaniu jest wymagane dla tego rodzaju papierów wartościowych oraz Emitenta. Ponieważ w odniesieniu do niektórych Elementów nie ma obowiązku ich opisywania, numeracja Elementów może być nieciągła.

Nawet jeżeli istnieje obowiązek włączenia danego Elementu do podsumowania z uwagi na rodzaj papierów wartościowych oraz Emitenta, może się zdarzyć, że brak jest możliwości przekazania informacji dotyczących danego Elementu. W takim przypadku do podsumowania włączony będzie krótki opis Elementu z uwagą „nie dotyczy”.

Jeżeli w głównej części prospektu nie ma informacji dotyczących danego Elementu, należy zamieścić adnotację „Nie dotyczy” wraz z krótkim opisem wymogu dotyczącego ujawnienia informacji. Zamiast zwrotu „Nie dotyczy” nie należy stosować formy skróconej „nie dot.”.

Dział A – Wstęp i ostrzeżenia	
A.1	Ostrzeżenia
	<ul style="list-style-type: none">▪ Niniejsze podsumowanie należy czytać jako wstęp do Prospektu.▪ Każda decyzja o inwestycji w papiery wartościowe powinna być oparta na rozważeniu przez inwestora całości Prospektu.▪ W przypadku wystąpienia do sądu z roszczeniem odnoszącym się do informacji zawartych w Prospekcie skarżący inwestor może, na mocy ustawodawstwa krajowego państwa członkowskiego, mieć obowiązek poniesienia kosztów przetłumaczenia Prospektu przed rozpoczęciem postępowania sądowego.▪ Odpowiedzialność cywilna dotyczy wyłącznie tych osób, które przedłożyły podsumowanie, w tym jego tłumaczenia, jednak tylko w przypadku, gdy podsumowanie wprowadza w błąd, jest nieprecyzyjne lub niespójne w przypadku czytania go łącznie z innymi częściami Prospektu, bądź gdy nie przedstawia, w przypadku czytania go łącznie z innymi częściami Prospektu, najważniejszych informacji mających pomóc inwestorom przy rozważaniu inwestycji w dane papiery wartościowe.
A.2	Zgoda Emitenta
	<p>Wskazanie okresu ważności oferty, podczas którego pośrednicy finansowi mogą dokonywać późniejszej odsprzedaży papierów wartościowych lub ich ostatecznego plasowania i na czas, którego udzielana jest zgoda na wykorzystywanie prospektu emisyjnego.</p> <p>Wszelkie inne jasne i obiektywne warunki, od których uzależniona jest zgoda, które mają zastosowanie do wykorzystywania prospektu emisyjnego.</p> <p>Wyróżniona wytłuszczonym drukiem informacja dla inwestorów o tym, że pośrednik finansowy ma obowiązek udzielać informacji na temat warunków oferty w chwili składania przez niego tej oferty.</p> <p>Nie dotyczy. Nie wyraża się takiej zgody.</p>
Dział B – Emitent	
B.1	Prawna (statutowa) i handlowa nazwa emitenta.
	<p>Bank Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna.</p> <p>Bank może używać skróconej nazwy: Bank Ochrony Środowiska S.A.; BOŚ S.A.</p>
B.2	Siedziba oraz forma prawna emitenta, ustawodawstwo, zgodnie z którym emitent prowadzi swoją działalność, a także kraj siedziby emitenta.
	Spółka akcyjna z siedzibą w Warszawie w Polsce i adresem przy ul. Żelaznej 32, 00-832.

B.3. Opis i główne czynniki charakteryzujące podstawowe obszary bieżącej działalności emitenta oraz rodzaj prowadzonej przez emitenta działalności operacyjnej, wraz ze wskazaniem głównych kategorii sprzedawanych produktów lub świadczonych usług, wraz ze wskazaniem najważniejszych rynków, na których emitent prowadzi swoją działalność.

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest bankiem uniwersalnym założonym w 1990 roku. Bank prowadzi działalność od 1991 roku.

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest bankiem specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych i posiada pełną, uniwersalną ofertą produktową.

Misja Banku jest określona w następujący sposób: „Polski Bank łączący biznes i ekologię z korzyścią dla klientów”. Bank ma ambicje bycia postrzeganym jako instytucja nowoczesna z innowacyjną ofertą produktową, zapewniająca klientom wysoki standard obsługi, w szczególności dla osób ceniących styl życia „eko”.

Bank realizuje swoją misję w szczególności poprzez (i) świadczenie wyspecjalizowanych usług bankowych wspierających działania służące ochronie środowiska i gospodarki wodnej oraz (ii) świadczenie uniwersalnych usług bankowych na rzecz osób fizycznych, małych i średnich oraz dużych przedsiębiorstw, a także jednostek samorządu terytorialnego.

W toku prowadzonej działalności Bank rozszerzył zakres świadczonych usług o usługi spoza obszaru ochrony środowiska, kierując ofertę swoich produktów i usług również do klientów detalicznych, klientów korporacyjnych oraz jednostek sektora finansów publicznych.

Bank oferuje wiele produktów bankowych związanych z różnymi działaniami prowadzonej przez siebie działalności: produkty rozliczeniowe, depozytowe, kredytowe, w tym kredyty proekologiczne, produkty skarbowe, faktoring oraz produkty z obszaru finansowania handlu. Bank wyróżnia się na rynku ofertą produktów wspierających finansowanie przedsięwzięć służących ochronie środowiska. Od 2004 roku w ofercie Banku dla klientów indywidualnych znajduje się bankowość internetowa. W 2006 roku podobna usługa została uruchomiona dla klientów instytucjonalnych.

Bank odgrywa wiodącą rolę w polskim systemie finansowania przedsięwzięć proekologicznych oraz prowadzi ściśle współpracę w zakresie redystrybucji środków przekazywanych przez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Bank jest wiodącym polskim bankiem pod względem finansowania, na warunkach preferencyjnych i komercyjnych, projektów proekologicznych w Polsce – w latach 2014-2016 wartość sprzedaży kredytów proekologicznych Banku stanowiła średnio ok. 15% wartości nakładów kierowanych na ochronę środowiska w Polsce (źródło Bank, GUS).

Począwszy od 1997 roku, akcje Banku są notowane na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank świadczył usługi dla 253,2 tys. klientów, w tym 5,9 tys. klientów pionu korporacji i finansów publicznych. Na 31 grudnia 2017 r. Dom Maklerski BOŚ S.A. prowadził 98,7 tys. rachunków inwestycyjnych.

Aktywa Grupy razem na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosiły 19.677 mln PLN. Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017 r. Grupa odnotowała zysk w wysokości 46,1 mln PLN. Kapitał własny Grupy na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniósł 1.860 mln PLN w porównaniu do 1.782 mln PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.

Na koniec 2017 r. działalność operacyjną prowadziło łącznie 65 Oddziałów.

W Domu Maklerskim BOŚ funkcjonowało 13 placówek według stanu na 31 grudnia 2017 r.

Pozycja i przewagi konkurencyjne

W opinii Zarządu następujące przewagi konkurencyjne umożliwią Bankowi rozwój działalności oraz osiągnięcie zamierzonych celów strategicznych:

- przewagi konkurencyjne Banku w kontekście rynku finansowania przedsięwzięć proekologicznych:
- doświadczenie w zakresie finansowania i obsługi projektów inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska;
- wzmacniająca rynkową pozycję Banku synergia wynikająca ze współpracy z Akcjonariuszem Większościowym oraz Dyrekcją Generalną Lasów Państwowych;
- wizerunek Banku kojarzony z ochroną środowiska, wspierany bogatą ofertą produktów proekologicznych;
- przewagi konkurencyjne Banku w kontekście pozostałych rynków:

- wiedza i doświadczenie w finansowaniu segmentu finansów publicznych;
- dom maklerski obecny na rynku finansowym od wielu lat;
- współpraca z europejskimi instytucjami finansowymi.

B.4a Informacja na temat najbardziej znaczących tendencji z ostatniego okresu mających wpływ na emitenta oraz na branżę, w których emitent prowadzi działalność.

Zdaniem Zarządu następujące tendencje dotyczące Banku utrzymywały się i wpływały na działalność Banku przynajmniej w okresie od zakończenia ostatniego roku obrotowego do Daty Prospektu, jak również w kolejnych latach:

Ewentualna obniżka stóp procentowych

Ewentualna obniżka stóp procentowych w 2018 r., wpłynęłaby negatywnie na marże odsetkowe banków, w tym także Banku. Dalsze obniżki stóp procentowych mogłyby doprowadzić do zawężenia realizowanej marży odsetkowej netto i spadku wyniku odsetkowego z uwagi m.in. na ograniczenia ustawowe wysokości odsetek, brak możliwości dalszego obniżenia oprocentowania rachunków bieżących czy też klauzule umowne dot. nieuwzględniania ujemnych stawek w przypadku finansowania hurtowego w walutach obcych.

Uruchomienie programów unijnych

Na Datę Prospektu trwa proces wdrażania w krajowym systemie prawnym i instytucjonalnym rozwiązań objętych programami unijnymi. Promowane kierunki, to przede wszystkim wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną oraz dostosowania do zmian klimatu i efektywnego gospodarowania zasobami. Środki dystrybuowane będą m.in. w ramach: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Regionalnych Programów Operacyjnych. Uruchomienie działań inwestycyjnych zwiększy popyt na finansowanie bankowe, uzupełniające dostępne środki Unii Europejskiej.

Do pozostałych czynników, które mogą mieć wpływ na wyniki Grupy w perspektywie najbliższych kwartałów należy zaliczyć:

Skutki ewentualnego ustawowego rozwiązania kwestii kredytów mieszkaniowych w CHF i innych walutach obcych

W sierpniu 2017 r. do Sejmu trafił prezydencki projekt nowelizacji ustawy z 2015 r. o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy. Projekt po pierwszym czytaniu jest przedmiotem prac Komisji Finansów. Zgodnie z założeniami projektu zmniejszeniu ma ulec próg, od którego kredytodawca może wystąpić o wsparcie: zamiast obecnych kosztów obsługi przekraczających 60 % dochodów miesięcznych osiągniętych przez gospodarstwo domowe, projekt przewiduje „wskaźnik Dtl” (rozumiany jako „stosunek wydatków kredytobiorcy związanych z obsługą miesięcznej raty kapitałowej i odsetkowej kredytu mieszkaniowego do dochodu gospodarstwa domowego kredytobiorcy”) na poziomie 50 %.

Istotne osłabienie kursu złotego wobec CHF i EUR

W przypadku istotnego osłabienia PLN w stosunku do CHF lub EUR utrzymywania się w długim okresie osłabionego kursu PLN, zdarzenie takie spowodowałoby wzrost wolumenu kredytów walutowych, co oznacza z jednej strony wzrost wymogu kapitałowego z tytułu tych kredytów, z drugiej natomiast konieczność zapewnienia odpowiednio większego finansowania. W przypadku trwałej znaczącej deprecjacji PLN względem walut obcych, zwłaszcza CHF, należałoby liczyć się z pogorszeniem jakości portfela walutowych kredytów hipotecznych.

Ryzyko wzrostu zmienności na globalnym rynku finansowym oraz obniżenie ratingu zarówno krajowego, jak i Banku

Skutki dla Banku mogą obejmować m.in. zwiększony koszt finansowania zewnętrznego, jak również utrudnienia w dostępie do finansowania zagranicznego oraz realizacji transakcji z zakresu zarządzania ryzykiem walutowym i stopy procentowej.

Ewentualna zmiana wysokości opłat na BFG

Zmiana metodyki wyliczania wysokości opłat na BFG i uzależnienie wysokości składki m.in. od profilu ryzyka Banku na tle innych banków oznacza, że wysokość opłaty na BFG może ulec zmianie,

Ewentualna dopłata do Funduszu Wsparcia Kredytobiorców

Nie można wykluczyć dodatkowych dopłat ze strony Banku do Funduszu Wsparcia Kredytobiorców.

Podatek bankowy

Zgodnie z Ustawą o podatku od niektórych instytucji finansowych począwszy od 1 lutego 2016 r. banki zostały obciążone tzw. podatkiem bankowym, naliczanym od wielkości aktywów (pomniejszonych o wybrane pozycje). Bank z uwagi na realizację programu naprawczego, w okresie jego realizacji, nie będzie objęty podatkiem bankowym.

Wprowadzenie MSSF 9

Z dniem 1 stycznia 2018 roku Bank wdrożył Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 9 (MSSF 9). Zmiana skonsolidowanego kapitału własnego Grupy na dzień pierwszego zastosowania MSSF 9 wyniosła łącznie 78 118 tys. zł (zmniejszenie), przy czym zmiana klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych skutkowałą wzrostem skonsolidowanego kapitału własnego o 52 449 tys. zł., a nowe zasady utraty wartości skutkowałą obniżeniem skonsolidowanego kapitału własnego o 130 567 tys. zł.

Pokrycie odpisami aktualizującymi ekspozycji wykazujących utratę wartości

Bank z uwagi na specyfikę swojej działalności (zaangażowanie w projekty proekologiczne) angażując się w transakcje o relatywnie wysokiej wartości dąży do maksymalizacji zabezpieczenia poziomu ekspozycji na ryzyko. Tworzone odpisy aktualizujące wartość brutto ekspozycji uwzględniają poziom przyjętych zabezpieczeń.

Ostatnie zdarzenia

W dniu 28 lipca 2017 r. Bank wyemitował 34 214 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii AA1 o wartości nominalnej 1.000 PLN każda. W dniu 31 października 2017 r. Bank wyemitował 65 786 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii AA2 o wartości nominalnej 1.000 PLN każda.

KNF decyzją z dnia 21 listopada 2017 r. zaleciła Bankowi utrzymywania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, na poziomie: 0,92 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego; 0,69 p.p. dla współczynnika kapitału Tier I oraz 0,51 p.p. dla współczynnika kapitału podstawowego Tier I, o których mowa w art. 92 ust. 1 lit. C CRR.

KNF w piśmie z dnia 15 grudnia 2017 r. przekazała Bankowi informację dotyczącą wartości dodatkowego wymogu w zakresie funduszy własnych ponad wartość wynikającą z wymogów obliczonych zgodnie ze szczegółowymi zasadami określonymi w CRR na poziomie Grupy. Wysokość dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, na poziomie skonsolidowanym wynosi: 0,88 p.p., dla łącznego współczynnika kapitałowego; 0,66 p.p. dla współczynnika kapitału Tier I oraz 0,49 p.p. dla współczynnika kapitału podstawowego Tier I, o których mowa w art. 92 ust. 1 lit. C CRR.

W dniu 10 stycznia 2018 r. KNF zezwoliła na zaliczenie części zysku za pierwsze półrocze 2017 roku w kwocie 11 214 347,97 do kapitału podstawowego Tier 1, o co Bank wnioskował do Komisji w grudniu 2017 r.

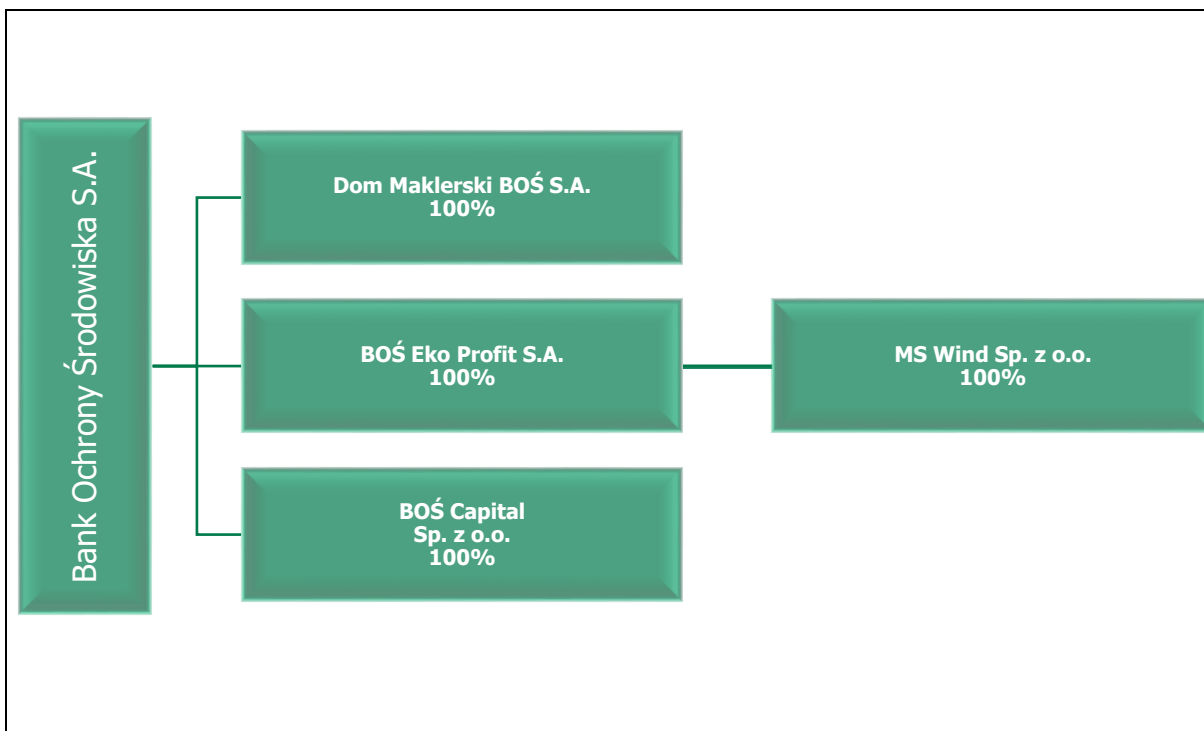
W dniu 13 marca 2018 r. Zarząd Banku podjął uchwałę o zamiarze przedterminowego wykupu wszystkich obligacji podporządkowanych serii A, wyemitowanych w dniu 3 listopada 2009 r. Wykup został dokonany 4 maja 2018 r.

Komisja Nadzoru Finansowego zaakceptowała w dniu 24 maja 2018 r. Program Postępowania Naprawczego Banku Ochrony Środowiska S.A. (PPN), z uwzględnieniem uwag i informacji KNF przedstawionych w piśmie przesłanym do Banku. Okres realizacji działań restrukturyzacyjnych realizowanych przez Bank w ramach PPN zostaje określony na lata 2018 - 2021.

B. 5 Opis grupy kapitałowej emitenta oraz miejsca emitenta w tej grupie – w przypadku emitenta, który jest częścią grupy.

Na Datę Prospektu grupę kapitałową tworzy Bank będący jednostką dominującą grupy kapitałowej oraz jego Podmioty Zależne. W dniu 30 maja 2018 r. nastąpiło połączenie spółek BOŚ Capital sp. z o.o., z BOŚ Ekosystem sp. z o.o., Połączenie nastąpiło przez przejęcie dokonane w trybie art.492 §1 pkt 1 Kodeksu spółek handlowych w drodze przeniesienia całego majątku spółki przejmowanej BOŚ Ekosystem sp. z o.o. na spółkę przejmującą BOŚ Capital sp. z o.o.

Podstawowe informacje na temat Podmiotów Zależnych zostały przedstawione poniżej.

B.6 W zakresie znanym emitentowi, imiona i nazwiska (nazwy) osób, które, w sposób bezpośredni lub pośredni, mają udziały w kapitale emitenta lub prawa głosu podlegające zgłoszeniu na mocy prawa krajowego emitenta, wraz z podaniem wielkości udziału każdej z takich osób.

Należy wskazać, czy znaczni akcjonariusze emitenta posiadają inne prawa głosu, jeśli ma to zastosowanie.

W zakresie, w jakim znane jest to emitentowi, należy podać, czy emitent jest bezpośrednio lub pośrednio podmiotem posiadanym lub kontrolowanym oraz wskazać podmiot posiadający lub kontrolujący, a także opisać charakter tej kontroli.

Podmiot dominujący

Zgodnie z otrzymanym przez Bank w dniu 2 sierpnia 2016 r. zawiadomieniem w trybie art. 25o Prawa Bankowego, podmiotem dominującym wobec Banku jest Skarb Państwa. Na datę wyżej wskazanego zawiadomienia, Skarb Państwa przekroczył próg 75 % ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu. Na Datę Prospektu Skarb Państwa posiada akcje Banku: (i) bezpośrednio – poprzez państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz (ii) pośrednio – poprzez podmioty zależne do Skarbu Państwa.

Kontrola NFOŚiGW

Po zarejestrowaniu emisji Akcji Dopuszczanych większościami akcjonariuszem Banku będzie Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej („**Akcyonariusz Większościowy**”, „**NFOŚiGW**”), posiadający 53.951.960 Akcji reprezentujących 58,05% kapitału zakładowego Banku oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Przed przeprowadzeniem emisji Akcji Dopuszczanych Akcyonariusz Większościowy posiadał 32.951.960 Akcji w Obrocie, reprezentujących 52,41% kapitału zakładowego Banku oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Charakter kontroli

Akcyonariusz Większościowy wykonuje prawa akcjonariusza określone w szczególności w Kodeksie Spółek Handlowych oraz w Statucie. Akcyonariusz Większościowy dzięki posiadaniu większości głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku ma decydujący wpływ na uchwały podejmowane przez ten organ, w szczególności uchwały w kluczowych sprawach dotyczących organizacji i działalności Banku, do których należą w szczególności: (i) podział zysku/pokrycie straty poniesionej przez Bank, (ii) udzielenie absolutorium członkom organów Banku, (iii) powoływanie i odwoływanie członków Rady Nadzorczej.

Ponieważ Rada Nadzorcza wybiera i odwołuje Zarząd, Akcyonariusz Większościowy, mając decydujący wpływ na skład Rady Nadzorczej, ma również pośrednio wpływ na skład Zarządu.

B.7 Wybrane najważniejsze historyczne informacje finansowe dotyczące emitenta, przedstawione dla każdego roku obrotowego okresu objętego historycznymi informacjami finansowymi, jak również dla następującego po nim okresu śródrocznego, wraz z porównywalnymi danymi za ten sam okres poprzedniego roku obrotowego, przy czym wymóg przedstawiania porównywalnych informacji bilansowych uznaje się za spełniony przez podanie informacji bilansowych na koniec roku.

Należy dołączyć opis znaczących zmian sytuacji finansowej i wyniku operacyjnego emitenta w okresie objętym najważniejszym historycznymi informacjami finansowymi lub po zakończeniu tego okresu.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	<i>(tys. PLN) (niebadane)</i>		<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>		
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	154.251	170.386	663.541	694.688	659.912
Koszty z tytułu odsetek i podobne koszty	(65.877)	(71.263)	(279.523)	(385.461)	(398.501)
Wynik z tytułu odsetek	88.374	99.123	384.018	309.227	261.411
Przychody z tytułu opłat i prowizji	36.262	38.364	144.464	140.145	143.248
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(9.140)	(8.444)	(35.409)	(30.977)	(30.523)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	27.122	29.920	109.055	109.168	112.725
Przychody z tytułu dywidend	-	13	5.735	5.264	5.279
Wynik na działalności handlowej	10.667	8.068	65.712	69.980	52.319
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	(67)	6.816	6.788	4.214	17.781
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	489	838	2.596	3.821	707
Wynik z pozycji wymiany	6.658	7.439	23.213	19.926	35.700
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów finansowych	474	-	-	-	-
Wynik z tytułu modyfikacji instrumentów finansowych	2	-	-	-	-
Pozostałe przychody operacyjne	4.922	5.259	17.062	13.155	21.221
Pozostałe koszty operacyjne	(4.499)	(4.121)	(23.934)	(23.858)	(18.775)
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	(9.129)	(10.553)	(137.832)	(208.759)	(114.138)
- kredyty farm wiatrowych	10.558	(446)	(12.256)	(97.912)	(6.358)
Ogólne koszty administracyjne	(99.967)	(111.032)	(380.705)	(381.050)	(431.081)
Wynik na działalności operacyjnej	25.046	31.770	71.708	(78.912)	(56.851)
Zysk/strata brutto	25.046	31.770	71.708	(78.912)	(56.851)
Obciążenia podatkowe	(8.699)	(11.817)	(25.645)	18.764	5.733
- część bieżąca	(790)	(11.118)	(36.100)	(2.808)	(3.058)
- część odroczone	(7.909)	(699)	10.454	21.572	8.791
Zysk/strata netto	16.347	19.953	46.062	(60.148)	(51.118)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	<i>(tys. PLN) (niebadane)</i>		<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>		
Zysk/strata netto	16.347	19.953	46.062	(60.148)	(51.118)
Składniki przenoszone do rachunku zysków i strat	8.854	10.747	33.553	(22.228)	(27.563)
Zysk z tyt. wyceny dłużnych instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	10.911	-	-	-	-
Zysk z tyt. wyceny aktywów dostępnych do	-	13.418	41.572	(22.199)	(25.969)

sprzedaży.....					
Wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne	-	-	-	(5.190)	(9.940)
Podatek odroczoney	(2.057)	(2.671)	(8.019)	5.161	8.346
Składniki nie przenoszone do rachunku zysków i strat ...	-	-	(120)	1.359	479
Przeszacowanie rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych	-	-	(148)	1.678	591
Podatek odroczoney	-	-	28	(319)	(112)
Całkowity dochód ogółem	25.201	30.700	79.495	(81.017)	(78.202)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

	Na dzień 31 marca		Na dzień 31 grudnia	
	2018	2017	2016	2015
	(niebadane)		(tys. PLN) (zbadane)	
AKTYWA				
Kasa, środki w Banku Centralnym.....	448.722	632.772	513.754	614.897
Należności od innych banków	304.444	375.748	154.668	158.720
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	38.249	19.641	59.524	107.182
Pochodne instrumenty finansowe	127.984	178.424	126.915	206.949
Pochodne instrumenty zabezpieczające	92	4.722	4.840	11.557
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	12.026.384	12.343.773	13.965.259	14.343.558
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie	11.910.826	-	-	-
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	115.558	-	-	-
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe:	5.984.138	5.539.720	5.419.369	5.000.538
- instrumenty dłużne wyceniane w zamortyzowanym koszcie.	1.123.641	-	-	-
- instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	4.775.475	-	-	-
- instrumenty kapitałowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	85.022	-	-	-
- dostępne do sprzedaży	-	4.133.456	4.233.279	4.072.490
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	1.406.264	1.186.090	928.048
Wartości niematerialne	117.286	121.328	131.310	147.610
Rzeczowe aktywa trwałe	70.568	72.720	81.723	
.....				89.411
Aktywa z tytułu podatku dochodowego.....	85.847	76.165	73.371	49.683
- bieżące.....	1.383	716	1.422	3.757
- odroczone	84.464	75.449	71.949	
.....				45.926
Inne aktywa	207.673	311.707	298.756	191.667
Aktywa razem	19.411.387	19.676.720	20.829.489	20.921.772
ZOBOWIĄZANIA				

Zobowiązania wobec Banku Centralnego oraz innych banków	370.231	479.534	115.764	216.409
Pochodne instrumenty finansowe	63.714	68.238	122.382	152.291
Pochodne instrumenty zabezpieczające	24.631	20.571	27.406	37.621
Zobowiązania wobec klientów.....	15.576.802	15.463.833	17.123.578	15.968.163
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych.....	734.317	829.980	829.735	2.318.189
Zobowiązania podporządkowane.....	595.962	595.692	601.373	599.961
Rezerwy.....	28.230	17.539	7.043	19.261
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	958	1.765	265	397
- bieżące.....	226	727	265	6
- odroczone	732	1.038	-	391
Pozostałe zobowiązania	206.862	339.135	220.054	140.924
Zobowiązania razem.....	17.601.707	17.816.287	19.047.600	19.453.216
KAPITAŁ WŁASNY				
Kapitał własny przypadający na udziałowców jednostki dominującej:				
Kapitał podstawowy	1.160.291	1.160.291	1.160.291	760.291
- kapitał zakładowy.....	628.732	628.732	628.732	228.732
- akcje własne	(1.292)	(1.292)	(1.292)	(1.292)
- kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej.....	532.851	532.851	532.851	532.851
Kapitał z aktualizacji wyceny	68.506	10.598	(21.950)	1.421
Zyski zatrzymane.....	580.883	689.544	643.548	706.844
Kapitał własny razem	1.809.680	1.860.433	1.781.889	1.468.556
Kapitał własny i zobowiązania razem	19.411.387	19.676.720	20.829.489	20.921.772

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe.

Wybrane elementy ze skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

	Za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	<i>(niebadane)</i>		<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>		
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej					
Zysk/strata brutto.....	17.712	31.770	71.708	(78.912)	(56.851)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	195.998	(458.482)	171.815	1.656.013	251.681
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej					
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej....	39.564	2.288	(207.279)	(269.661)	118.049
Przepływy pieniężne z działalności finansowej					
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(109.109)	(109.521)	(53.617)	(1.218.064)	(376.509)
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych	126.453	(565.715)	(89.081)	168.288	(6.779)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe.

Wybrane wskaźniki finansowe

	Na dzień i za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Na dzień i za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	niebadane		(% (zbadane)		
Marża odsetkowa na aktywach ogółem ⁽¹⁾	1,8	1,9	1,9	1,5	1,3
Koszty/dochody (C/D) ⁽²⁾	74,5	72,4	64,5	74,6	88,3
Stopa zwrotu z aktywów (ROA) ⁽³⁾	0,2	-0,1	0,2	(0,3)	(0,3)
Stopa zwrotu z kapitału (ROE) ⁽⁴⁾	2,3	-1,7	2,5	(3,7)	(3,4)
Kredyty/depozyty ⁽⁵⁾	77,2	81,4	79,2	81,6	89,8
Wskaźnik kredytów i pożyczek brutto z utratą wartości w portfelu kredytów ogółem (brutto) ⁽⁶⁾	13,3	11,0	11,9	11,0	7,1
Łączny współczynnik kapitałowy (współczynnik wypłacalności) ⁽⁷⁾	15,33	14,65	15,06	14,28	12,10
Współczynnik Tier 1 1.....	12,35	11,76	11,74	11,37	9,13

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

* Wskaźniki obliczone w oparciu o historyczne wyniki Grupy za 2016 r. i jej sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2016 r z uwzględnieniem wpływu utworzenia przez Grupę odpisów związanych z kredytami na finansowanie inwestycji w farmy wiatrowe. Zob. rozdz. „Przebieg sytuacji operacyjnej i finansowej – Czynniki szczególne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe – Utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości”.

(1) Relacja analizowanego wyniku z tytułu odsetek do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu.

(2) relacja ogólnych kosztów administracyjnych do wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu opłat i prowizji, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na działalności handlowej, wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych, wyniku na rachunkowości zabezpieczeń i wyniku z pozycji wymiany, wyniku z pozostałych operacji.

(3) Relacja zysku netto z czterech kwartałów do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu.

(4) Relacja zysku netto z czterech kwartałów do średniego stanu kapitałów własnych z początku i końca okresu czterech kwartałów.

(5) Kredyty i pożyczki udzielone klientom/zobowiązania wobec klientów; bez uwzględnienia obligacji własnych.

(6) Kredyty i pożyczki w przypadku których wykazano utratę wartości/razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto.

(7) Kalkulacja współczynników zgodnie z CRR – Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych

B.8 Wybrane najważniejsze informacje finansowe pro forma, ze wskazaniem ich charakteru.

Przy wybranych najważniejszych informacjach finansowych pro forma należy wyraźnie stwierdzić, że ze względu na ich charakter, informacje finansowe pro forma dotyczą sytuacji hipotetycznej, a tym samym nie przedstawiają rzeczywistej sytuacji finansowej Banku ani jego wyników.

Nie dotyczy. Po stronie Banku nie zaszły przesłanki, które zgodnie z Rozporządzeniem 809/2004 nakładałyby obowiązek sporządzenia przez Bank informacji finansowych pro forma.

B.9 W przypadku prognozowania lub szacowania zysków należy podać wielkość liczbową.

Nie dotyczy. Bank nie publikuje prognoz ani szacunków zysku.

B.10 Opis charakteru wszystkich zastrzeżeń zawartych w raporcie biegłego rewidenta w odniesieniu do historycznych informacji finansowych.

Nie dotyczy. Raporty biegłego rewidenta w odniesieniu do historycznych informacji finansowych nie zawierały zastrzeżeń.

B.11 W przypadku gdy poziom kapitału obrotowego emitenta nie wystarcza na pokrycie jego obecnych potrzeb, należy załączyć wyjaśnienie.

Nie dotyczy. Poziom kapitału obrotowego Grupy wystarcza na pokrycie jego obecnych potrzeb.

Dział C – papiery wartościowe	
C.1	Opis typu i klasy papierów wartościowych stanowiących przedmiot oferty lub dopuszczenia do obrotu, w tym ewentualny kod identyfikacyjny papierów wartościowych.
	Niniejszy prospekt emisyjny został sporządzony w związku z ubieganiem się przez Bank Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie o dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu na rynku regulowanym (ryнку podstawowym) prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. 30.074.426 akcji Banku serii V („ Akcje Dopuszczane ”) („ Dopuszczenie Akcji ”). Akcje Dopuszczane będą stanowiły 32,4% kapitału zakładowego Banku oraz 32,4% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku.
C.2	Waluta emisji papierów wartościowych.
	Akcje Dopuszczane są emitowane w złotych (zł).
C.3	Liczba akcji wyemitowanych i w pełni opłaconych oraz wyemitowanych i nieopłaconych w pełni. Wartość nominalna akcji lub wskazanie, że akcje nie mają wartości nominalnej.
	Na Datę Prospektu kapitał zakładowy Banku wynosi 929.476.710 zł i dzieli się na 92.947.671 akcji o wartości nominalnej 10 zł każda. Na kapitał zakładowy Banku składa się: 236.700 akcji serii A, 1.263.300 akcji serii B, 500.000 akcji serii C, 1.300.000 akcji serii D, 700.000 akcji serii E, 1.500.000 akcji serii F, 1.260.000 akcji serii G, 670.000 akcji serii H, 70.000 akcji serii I, 1.055.000 akcji serii J, 945.000 akcji serii K, 1.200.000 akcji serii L, 2.500.000 akcji serii M, 1.853.000 akcji serii N, 1.320.245 akcji serii O, 6.500.000 akcji serii P, 40.000.000 akcji serii U oraz 30.074.426 akcji serii V.
C.4	Opis praw związanych z papierami wartościowymi.
	<p><i>Prawo do rozporządzania Akcjami</i></p> <p>Akcjonariuszom Banku przysługuje prawo do rozporządzania Akcjami. Na rozporządzenie Akcjami składa się ich zbycie (przeniesienie własności) oraz inne formy rozporządzenia, w tym zastawienie, ustanowienie na Akcjach prawa użytkowania i ich wydzierżawienie.</p> <p>Opis obowiązków związanych z nabywaniem i zbywaniem akcji banków działających w Polsce notowanych na GPW znajduje się w rozdziale „<i>Rynek kapitałowy w Polsce oraz obowiązki związane z nabywaniem i zbywaniem Akcji</i>”.</p> <p><i>Dywidenda</i></p> <p><i>Prawo do dywidendy</i></p> <p>Akcjonariuszom Banku przysługuje prawo do udziału w zysku wykazanym w rocznym, zbadanym przez biegłego rewidenta jednostkowym sprawozdaniu finansowym, który zostanie przeznaczony uchwałą Walnego Zgromadzenia do wypłaty na rzecz akcjonariuszy Banku (prawo do dywidendy).</p> <p><i>Prawo poboru</i></p> <p>Akcjonariuszom Banku przysługuje prawo objęcia akcji Banku nowej emisji w stosunku do liczby posiadanych Akcji (prawo poboru). Akcjonariusze Banku mają prawo pierwszeństwa do objęcia nowych akcji Banku w stosunku do liczby posiadanych Akcji, przy czym prawo poboru przysługuje również w przypadku emisji papierów wartościowych zamiennych na akcje Banku lub inkorporujących prawo zapisu na akcje Banku. Uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego Banku powinna wskazywać dzień, według którego określa się akcjonariuszy Banku, którym przysługuje prawo poboru nowych akcji (dzień prawa poboru). Dzień prawa poboru nie może być ustalony później niż z upływem sześciu miesięcy, licząc od dnia powzięcia uchwały. Porządek obrad Walnego Zgromadzenia, na którym ma być podjęta uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego Banku, powinien określać proponowany dzień prawa poboru.</p> <p><i>Prawo do udziału w majątku w przypadku likwidacji Banku</i></p> <p>W przypadku likwidacji Banku majątek pozostały po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli Banku dzieli się pomiędzy akcjonariuszy Banku w stosunku do dokonanych przez każdego z nich wpłat na kapitał zakładowy.</p> <p><i>Prawa i obowiązki związane z Walnym Zgromadzeniem</i></p> <p><i>Prawo do udziału w Walnym Zgromadzeniu oraz prawo głosu</i></p> <p><i>Prawo głosu</i></p>

Akcjonariusz wykonuje prawo głosu na Walnych Zgromadzeniach. Zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych, Walne Zgromadzenia mogą być zwyczajne (zwyczajne Walne Zgromadzenia) lub nadzwyczajne (nadzwyczajne Walne Zgromadzenia).

Zwołanie Walnego Zgromadzenia

Podmioty uprawnione do zwołania Walnego Zgromadzenia

Ponadto akcjonariusz lub akcjonariusze Banku reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Banku mogą żądać zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad tego Walnego Zgromadzenia. Żądanie zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia należy złożyć Zarządowi na piśmie lub w postaci elektronicznej. Jeżeli w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania Zarządowi nadzwyczajne Walne Zgromadzenie nie zostanie zwołane, sąd rejestrowy może upoważnić do zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia akcjonariuszy Banku występujących z tym żądaniem. Sąd wyznacza przewodniczącego tego Walnego Zgromadzenia.

Prawo umieszczenia określonych spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia

Akcjonariusz lub akcjonariusze Banku reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Banku mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie powinno zostać zgłoszone Zarządowi nie później niż na dwadzieścia jeden dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia. Żądanie może zostać złożone w postaci elektronicznej. Zarząd jest obowiązany niezwłocznie, jednak nie później niż na osiemnaście dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia, ogłosić zmiany w porządku obrad wprowadzone na żądanie akcjonariuszy Banku. Ogłoszenie następuje w sposób właściwy dla zwołania Walnego Zgromadzenia.

Prawa zgłaszania Bankowi projektów uchwał

Akcjonariusz lub akcjonariusze Banku reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego mogą przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłaszać Bankowi na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad. Bank niezwłocznie ogłasza projekty uchwał na swojej stronie internetowej.

Prawo żądania wydania odpisów wniosków

Każdy akcjonariusz Banku ma prawo żądać wydania mu odpisów wniosków w sprawach objętych porządkiem obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie takie należy złożyć do Zarządu, nie później niż w terminie tygodnia przed Walnym Zgromadzeniem.

Prawo do uzyskania informacji

Zarząd jest zobowiązany do udzielenia akcjonariuszowi Banku, podczas obrad Walnego Zgromadzenia, na jego żądanie informacji dotyczących Banku, jeżeli jest to uzasadnione dla oceny sprawy objętej porządkiem obrad Walnego Zgromadzenia. Jeżeli przemawiają za tym ważne powody, Zarząd może udzielić informacji na piśmie poza Walnym Zgromadzeniem. W takim wypadku Zarząd jest obowiązany udzielić informacji nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zgłoszenia przez akcjonariusza Banku żądania podczas Walnego Zgromadzenia.

C.5 Opis wszystkich ograniczeń dotyczących swobodnej zbywalności papierów wartościowych.

Zgodnie z Ustawą o Ofercie Publicznej, każdy kto:

- osiągnął lub przekroczył 5 %, 10 %, 15 %, 20 %, 25 %, 33 %, 33 1/3 %, 50 %, 75 % albo 90 % ogólnej liczby głosów w spółce publicznej; albo
- posiadał co najmniej 5 %, 10 %, 15 %, 20 %, 25 %, 33 %, 33 1/3 %, 50 %, 75 % albo 90 % ogólnej liczby głosów w tej spółce, a w wyniku zmniejszenia tego udziału osiągnął, odpowiednio, 5 %, 10 %, 15 %, 20 %, 25 %, 33 %, 33 1/3 %, 50 %, 75 % albo 90 % lub mniej ogólnej liczby głosów,

jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym KNF oraz tę spółkę publiczną, nie później niż w terminie czterech dni roboczych od dnia, w którym dowiedział się o zmianie udziału w ogólnej liczbie głosów lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się o niej dowiedzieć, a w przypadku zmiany wynikającej z nabycia lub zbycia akcji spółki publicznej w transakcji zawartej na rynku regulowanym lub w alternatywnym systemie obrotu – nie później niż w terminie sześciu dni sesyjnych od dnia zawarcia transakcji. Dniami sesyjnymi są dni sesyjne określone przez spółkę prowadzącą rynek regulowany (w wypadku Banku – GPW) w regulaminie, zgodnie

z przepisami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, oraz ogłoszone przez KNF w drodze publikacji na stronie internetowej.

Obowiązek dokonania zawiadomienia KNF oraz spółki publicznej powstaje również w przypadku:

- zmiany dotychczas posiadanego udziału ponad 10% ogólnej liczby głosów o co najmniej:
 - 2 % ogólnej liczby głosów w spółce publicznej, której akcje są dopuszczone do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych (na Datę Prospektu takim rynkiem jest rynek podstawowy GPW);
 - 5 % ogólnej liczby głosów – w spółce publicznej, której akcje są dopuszczone do obrotu na innym rynku regulowanym niż rynek oficjalnych notowań giełdowych;
- zmiany dotychczas posiadanego udziału ponad 33% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej o co najmniej 1 % ogólnej liczby głosów.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 Prawa Bankowego, podmiot, który zamierza, bezpośrednio lub pośrednio, nabyć albo objąć akcje lub prawa z akcji banku krajowego w liczbie zapewniającej osiągnięcie albo przekroczenie, odpowiednio, 10 %, 20 %, jednej trzeciej, 50 % ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu lub udziału w kapitale zakładowym, jest obowiązany każdorazowo zawiadomić KNF o zamiarze ich nabycia albo objęcia. Podmiot, który zamierza, bezpośrednio lub pośrednio, stać się podmiotem dominującym banku krajowego w sposób inny niż przez nabycie albo objęcie akcji lub praw z akcji banku krajowego w liczbie zapewniającej większość ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu, jest każdorazowo obowiązany zawiadomić o tym zamiarze KNF.

Podmiot, który bezpośrednio lub pośrednio nabywa lub obejmuje akcje lub prawa z akcji banku krajowego, jeżeli stanowią one wraz z akcjami objętymi lub nabytymi wcześniej pakiet powodujący osiągnięcie lub przekroczenie progu 5 %, 10 %, 20 %, 25 %, jednej trzeciej, 50 %, 66 % i 75 % łącznej liczby głosów na walnym zgromadzeniu albo podmiot, który stał się podmiotem dominującym względem banku krajowego, jest każdorazowo obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym bank.

Bank jest zobowiązany do wystosowania zawiadomienia do KNF w ciągu 14 dni od jego otrzymania.

- Podmiot jest zobowiązany do powiadomienia KNF o zamiarze zbycia, bezpośrednio lub pośrednio, pakietu akcji w banku krajowym:
- uprawniającego go do wykonywania ponad 10% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu;
- jeśli w wyniku tego zbycia pakiet akcji, który pozostanie w jego posiadaniu, będzie uprawniał go do wykonywania mniej niż 10 %, 20 %, jednej trzeciej lub 50 % ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu.

Spółka dominująca, w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 4 Kodeksu Spółek Handlowych, ma obowiązek zawiadomić spółkę zależną o powstaniu lub ustaniu stosunku dominacji w terminie dwóch tygodni od dnia powstania tego stosunku, pod rygorem zawieszenia wykonywania prawa głosu z akcji spółki dominującej reprezentujących więcej niż 33 % kapitału zakładowego spółki zależnej.

Uchwała walnego zgromadzenia, powzięta z naruszeniem obowiązku zawiadomienia, jest nieważna, chyba że spełnia wymogi kworum oraz większości głosów bez uwzględnienia głosów nieważnych.

C.6 Wskazanie, czy oferowane papiery wartościowe są lub będą przedmiotem wniosku o dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym oraz wskazanie wszystkich rynków regulowanych, na których papiery wartościowe są lub mają być przedmiotem obrotu.

Na Datę Prospektu Akcje Dopuszczane nie są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym lub jakimkolwiek innym odpowiednim rynku.

Bank zamierza ubiegać się o dopuszczenie i wprowadzenie Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku regulowanym (ryнку podstawowym) prowadzonym przez GPW.

C.7 Opis polityki dywidendy.

Z uwagi na realizację przez Bank Programu Postępowania Naprawczego oraz wymogi wynikające z art. 142 Prawa Bankowego a także wytyczne, rekomendacje i stanowiska KNF w zakresie zasad wypłaty dywidendy, Bank nie zakłada wypłaty dywidendy w latach 2016 – 2021. Zysk wypracowany w tych latach zostanie przeznaczony na podniesienie kapitału własnego Banku.

Dział D – Ryzyko

D.1 Najważniejsze informacje o głównych czynnikach ryzyka charakterystycznych dla emitenta lub jego branży.

Czynniki ryzyka dotyczące działalności Banku

Ryzyko związane z niewdrożeniem lub brakiem skutecznej realizacji przez Bank przyjętej strategii rozwoju – jeżeli Bank nie wdroży z powodzeniem przyjętej strategii rozwoju, może to mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z nieutrzymaniem źródeł finansowania na poziomie adekwatnym do zakładanej działalności kredytowej – jeżeli Bank nie utrzyma tempa wzrostu wartości zgromadzonych depozytów od klientów na wystarczającym poziomie, ani nie uzyska środków na działalność kredytową z emisji obligacji lub z depozytów pozyskiwanych z rynku międzybankowego może nie mieć wystarczających środków na swoją działalność kredytową lub może nie utrzymać aktualnej stopy wzrostu portfela kredytowego, co może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z realizowanym przez Bank postępowaniem naprawczym – zgodnie z art. 142 Prawa Bankowego Bank przekazał do KNF program postępowania naprawczego („Program Postępowania Naprawczego”) („Postępowanie Naprawcze”). 24 maja 2018 r. zaktualizowana wersja Programu Postępowania Naprawczego została zaakceptowana przez KNF. W związku z zainicjowanym postępowaniem naprawczym, KNF może w drodze decyzji administracyjnej wpływać na działalność i strategię Banku, m.in. zakazać udzielania lub ograniczyć udzielanie kredytów i pożyczek pieniężnych akcjonariuszom oraz członkom zarządu, rady nadzorczej i pracownikom banku, a także wydać decyzję o ustanowieniu zarządu komisarycznego nad Bankiem, co może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku. W okresie realizacji Programu Postępowania Naprawczego zysk osiągany przez Bank jest przeznaczany w pierwszej kolejności na pokrycie strat, a następnie na zwiększenie funduszy własnych Banku.

W dniu 24 maja 2018 roku KNF zaakceptowała zaktualizowaną wersję Programu Postępowania Naprawczego Banku, z uwzględnieniem uwag i informacji KNF przedstawionych w piśmie przesłanym do Banku. Okres realizacji działań restrukturyzacyjnych realizowanych przez Bank w ramach Programu Postępowania Naprawczego zostaje określony na lata 2018 - 2021.

Ryzyko związane z brakiem możliwości pozyskania przez Bank kapitału na korzystnych warunkach oraz możliwością niespełnienia wymogów dotyczących minimalnego poziomu adekwatności kapitałowej – Bank może zostać zmuszony do pozyskania dodatkowego kapitału w celu realizacji strategii rozwoju, a także w celu utrzymania współczynników wypłacalności powyżej wymaganego minimum. Możliwość pozyskania przez Bank nowego kapitału może być ograniczona przez wiele czynników, które mogą niekorzystnie wpływać na warunki pozyskania przez Bank dodatkowego kapitału. Spełnienie przez Bank wymagań w zakresie adekwatności kapitałowej może być uzależnione od wielu czynników. Konieczność pozyskania kapitału na niekorzystnych warunkach, a także niespełnienie wymogów dotyczących minimalnego poziomu adekwatności kapitałowej może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Grupa posiada ekspozycję kredytową wobec sektora energii odnawialnej, w tym portfela kredytów związanych z farmami wiatrowymi, która jest uzależniona od zmian przepisów dotyczących odnawialnych źródeł energii - sektor odnawialnych źródeł energii jest podatny na zmiany przepisów regulujących ten sektor gospodarki, a w szczególności tych dotyczących subsydiowania tego typu działalności (na których kredytobiorcy z tego sektora często polegają). Zmiany w otoczeniu prawnym dotyczącym odnawialnych źródeł energii, a w szczególności zmiany ustaw regulujących rynek źródeł energii odnawialnych, a także przepisów dotyczących instalowania źródeł energii odnawialnych uchwalonych w dniu 20 maja 2016 r., wywarły niekorzystny wpływ na wyniki działalności i sytuację finansową kredytobiorców z tego sektora. Nadpodaż zielonych certyfikatów na rynku energii jest kolejnym czynnikiem wywierającym niekorzystny wpływ na kredytobiorców. Wystąpienie niekorzystnych warunków w sektorze energii odnawialnej może istotnie wpłynąć na zdolność kredytobiorców z tego sektora do spłaty ich kredytów, co może mieć istotny niekorzystny wpływ na wyniki działalności lub sytuację finansową Grupy.

Ryzyko niemożności zwiększenia lub utrzymania przez Bank marży odsetkowej na obecnym poziomie – wynik z tytułu odsetek jest istotnym składnikiem wyniku finansowego Banku. Na możliwość zwiększenia lub utrzymania marży odsetkowej ma wpływ wiele czynników, ze względu na które Bank może być narażony na konieczność obniżenia marży, co może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Wdrożenie MSSF 9 oraz innych zmian w stosowanych przez Grupę standardach rachunkowości może mieć niekorzystny wpływ na działalność Grupy, jej pozycję kapitałową oraz sytuację finansową – zmiany stosowanych

przez Grupę standardów rachunkowości, w szczególności przejście z MSR 39 na MSSF 9, mogą mieć niekorzystny wpływ na wyniki działalności Grupy, jej pozycję kapitałową i sytuację finansową w szczególności poprzez wpływ na zwiększenie wysokości odpisów z tytułu utraty wartości portfela kredytowego Grupy.

Ryzyko związane z istotnym udziałem Banku w finansowaniu projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej – Bank finansuje projekty realizowane przez sektor publiczny, w tym refinansowane lub współfinansowane ze środków Unii Europejskiej. Jeżeli wartość środków z UE ulegnie zmniejszeniu lub środki te przestaną być dostępne, Bank nie będzie mógł oferować kredytów w tym sektorze w dotychczasowej skali, co może skutkować ograniczeniem tradycyjnej bazy klientów, co może niekorzystnie wpłynąć na konkurencyjność Banku.

Ryzyko spadku popytu na finansowanie projektów proekologicznych – portfel kredytowy Banku jest skoncentrowany na przedsięwzięciach związanych z ochroną środowiska oraz projektach proekologicznych. W przypadku niekorzystnych warunków ekonomicznych, rynkowych lub zmiany przepisów prawnych, w szczególności dotyczących systemu wsparcia produkcji energii odnawialnej, liczba takich projektów może ulec ograniczeniu, co może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Ryzyko związane z nieskutecznością stosowanych przez Bank metod zarządzania ryzykiem w zakresie zarządzania i utrzymania zakładanego poziomu ryzyka – Bank w celu ograniczenia ponoszonych strat z tytułu działalności kredytowej stosuje szereg narzędzi jakościowych i ilościowych oraz procedury zarządzania ryzykiem, które mogą nie być wystarczające do właściwej oceny przyszłego ryzyka, co może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Bank jest narażony na ryzyko płynności – tj. ryzyko wystąpienia utraty zdolności do terminowego regulowania zobowiązań, na skutek niekorzystnego ukształtowania się struktury aktywów i zobowiązań oraz niedopasowania terminowego bieżących strumieni pieniężnych, a także na skutek niekorzystnych warunków rynkowych. Na skutek utraty płynności Bank może zostać zmuszony do korzystania z kosztownych i niepewnych źródeł finansowania, które ze względu na częste uzależnienie od kondycji finansowej i kredytowej podmiotu ubiegającego się o finansowanie, mogą w ogóle nie być dla Banku dostępne. Utrata płynności może wpłynąć na funkcjonowanie i istnienie Banku.

Ryzyko wynikające z udzielenia przez Bank kredytów denominowanych w walutach obcych – istotną część kredytów udzielanych przez Bank stanowią kredyty denominowane w walutach obcych. Znaczna część klientów, którzy zaciągnęli kredyt w walucie obcej jest narażona na ryzyko walutowe i w ocenie Banku większość z tych klientów nie zabezpiecza się przed ryzykiem deprecjacji złotego. Osłabienie złotego może ograniczyć zdolność klientów do terminowej spłaty zaciągniętych kredytów, a także niekorzystnie wpłynąć na poziom zabezpieczenia hipotecznego w relacji do wartości kredytu wyrażonej w złotych polskich, co z kolei może mieć negatywne skutki dla działalności, sytuacji finansowej lub wyników Banku.

Ryzyko związane ze spadkiem wartości polskich skarbowych papierów wartościowych – znaczną część inwestycyjnych papierów wartościowych posiadanych przez Bank stanowią instrumenty dłużne emitowane przez Skarb Państwa oraz bony pieniężne emitowane przez NBP. Spadek ich wartości może negatywnie wpłynąć na poziom kapitałów Banku, a w konsekwencji na jego sytuację płynnościową i wyniki finansowe.

Ryzyko związane z możliwością dokonania znaczących wpłat do BFG – Bank jest zobowiązany dokonywać wpłat na poczet funduszu ustanowionego w celu gwarantowania depozytów. Wystąpienie niekorzystnych czynników wpływających na bezpieczeństwo lub stabilność sektora bankowego może prowadzić do zwiększenia obowiązkowych płatności na rzecz BFG. Ewentualny wzrost opłat wnoszonych przez Bank na BFG może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko obniżenia ratingu Banku skutkującego zwiększeniem kosztów finansowania – rating wpływa na warunki, w szczególności na koszty, pozyskiwania finansowania przez Bank. Obniżenie ratingu Banku może skutkować wzrostem kosztów związanych z transakcjami na rynku międzybankowym i może mieć niekorzystny wpływ na płynność i pozycję konkurencyjną Banku, naruszyć zaufanie do Banku, zwiększyć koszty finansowania kredytów, a także pogorszyć marże odsetkowe i rentowność Banku, co w rezultacie może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Ryzyko związane z wypłatą dywidendy – dokonanie przez Bank wypłaty dywidendy podlega różnego rodzaju ograniczeniom prawnym (np. termin czy metoda wypłaty dywidendy). Wypłata dywidendy może nastąpić tylko wtedy, gdy Walne Zgromadzenie podejmie uchwałę o przeznaczeniu zysku do podziału pomiędzy akcjonariuszy w postaci wypłaty dywidendy. Wypłata dywidendy podlega też ograniczeniom wynikającym z Ustawy o Nadzorze Makroostrożnościowym oraz decyzji, zaleceń i stanowisk KNF. Brak wypłaty dywidendy może

negatywnie wpłynąć na kurs Akcji. Wyplata dywidendy z naruszeniem przepisów prawa może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową i wyniki Banku.

Czynniki ryzyka dotyczące polskiego sektora bankowego

Ryzyko związane ze zmianami regulacji sektora usług finansowych i bankowości w Polsce oraz na świecie – działalność Banku podlega wielu przepisom prawa polskiego i europejskiego, a także różnego rodzaju orzeczeniom sądowym i decyzjom administracyjnym oraz rekomendacjom i zaleceniom organów administracji, które nakładają wymogi i ograniczenia o szerokim zakresie zastosowania. Liczba nowych lub zmienionych przepisów i regulacji dotyczących działalności bankowej istotnie wzrosła w ostatnim czasie, skutkując dodatkowymi kosztami oraz niepewnością w stosunku do wszystkich banków europejskich. Nie można wykluczyć, że międzynarodowe i polskie regulacje dotyczące działalności bankowej, nie staną się bardziej restrykcyjne, co z kolei może wpłynąć na strategię Banku, jego potencjał wzrostu, kwotę marży pobieranej przez Bank, a także na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z konkurencją ze strony polskiego sektora finansowego, firm pożyczkowych, a także podmiotów spoza usług finansowych – działania ze strony innych banków i podmiotów oferujących produkty konkurencyjne w stosunku do produktów Banku, a także wzrost konkurencyjności rynku produktów i usług bankowych mogą mieć istotny niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z rekomendacjami wydawanymi przez KNF – w ostatnich latach KNF wydała wiele nowych rekomendacji i wprowadziła zmiany do poprzednio wydanych rekomendacji, w wyniku których banki działające w Polsce podlegają surowszym i ściślejszym wymogom dotyczącym działalności kredytowej i wymogów kapitałowych, w których wyniku już istniejących rekomendacji oraz ewentualnego wydania nowych rekomendacji w Bank może podlegać surowszym i ściślejszym wymogom nadzoru bankowego, większym wymogom w zakresie adekwatności kapitałowej lub może zostać zobowiązany do poniesienia dodatkowych kosztów lub może podlegać ograniczeniom w stosunku do angażowania się w różnego rodzaju transakcje. Bank nie można również wykluczyć, że w związku z rekomendacjami będzie zmuszony dokonać retrospektywnie korekty raportowanych wyników. Powyższe może negatywnie wpłynąć na strategię Banku, jego potencjał wzrostu, kwotę opłat i prowizji, marży pobieranej przez Bank, a w konsekwencji także na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku

Ryzyko związane z możliwym obniżeniem stopy wzrostu polskiego sektora bankowego – rozwój sektora bankowego jest powiązany z kondycją krajowej gospodarki, jak i oczekiwaniem co do koniunktury gospodarczej w przyszłości. Jeżeli stopa wzrostu polskiego sektora bankowego będzie znacznie niższa niż w przeszłości, może to mieć istotny niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko ekspozycji sektora bankowego w Polsce na kurs CHF oraz ryzyko podjęcia politycznych decyzji zmierzających do rozwiązania kwestii zadłużenia w CHF – Polski sektor bankowy posiada znaczną część aktywów denominowanych w CHF, w związku z tym zmiany kursu CHF względem PLN, w szczególności takie jak te które wystąpiły w ostatnich latach, mogą mieć istotny wpływ na sytuację banków oraz kredytobiorców. Dodatkowe ryzyko stanowią podejmowane w tym zakresie decyzje polityczne, które nakierowane są na ochronę kredytobiorców obciążając tym samym sektor bankowy.

Ryzyko wprowadzenia unijnego podatku od transakcji finansowych – obecnie trwają prace nad paneuropejską regulacją wprowadzającą podatek od transakcji finansowych, którego wprowadzenie może mieć istotny niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Czynniki ryzyka związane z warunkami makroekonomicznymi i rynkowymi

Ryzyko wpływu zdarzeń gospodarczych o charakterze globalnym – warunki makroekonomiczne i sytuacja na rynku finansowym wpływają na działalność Banku i jego wyniki, co może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

D.3 Najważniejsze informacje o głównych czynnikach ryzyka charakterystycznych dla papierów wartościowych

Czynniki ryzyka związane z Dopuszczeniem Akcji oraz Akcjami

Ryzyko związane z naruszeniem przez Bank przepisów prawa co może skutkować wydaniem przez KNF decyzji nakazującej wstrzymanie ubiegania się albo zakazującej ubiegania się o dopuszczenie lub wprowadzenie Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku regulowanym – w przypadku stwierdzenia przez KNF naruszenia lub uzasadnionego podejrzenia naruszenia regulacji dotyczących oferty publicznej i rynku kapitałowego KNF może wydać decyzje, które uniemożliwią dopuszczenie lub ubieganie się o dopuszczenie akcji do obrotu, co może niekorzystnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z możliwością niedopuszczenia lub niewprowadzenia Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku regulowanym (rynku podstawowym) GPW – dopuszczenie i wprowadzenie i Akcji do obrotu na rynku regulowanym (rynku podstawowym) GPW jest uzależnione od zgody Zarządu GPW oraz od przyjęcia przez KDPW Akcji do depozytu papierów wartościowych po spełnieniu określonych kryteriów. Bank nie może zagwarantować, że Zarząd GPW wyrazi powyższą zgodę oraz że Akcje Dopuszczane zostaną wprowadzone i dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym GPW.

Ryzyko związane z wykluczeniem Akcji z obrotu na GPW, w przypadku gdy Bank nie spełni wymagań określonych w Regulaminie GPW lub w Ustawie o Ofercie Publicznej – papiery wartościowe będące przedmiotem obrotu na GPW mogą zostać z niego wykluczone przez Zarząd GPW w przypadkach szczegółowo określonych w Regulaminie Giełdy oraz Szczegółowych Zasadach Obrotu Giełdowego. Nie ma gwarancji, że w przyszłości nie wystąpi którakolwiek z przesłanek stanowiąca podstawę do wykluczenia Akcji Banku z obrotu na GPW. Wraz z wykluczeniem papierów wartościowych z obrotu giełdowego inwestorzy tracą możliwość dokonywania obrotu tymi papierami wartościowymi na GPW, co w negatywny sposób może wpłynąć na płynność tych papierów wartościowych. Sprzedaż papierów wartościowych, które zostały wykluczone z obrotu giełdowego, może zostać dokonana po istotnie niższych cenach w stosunku do ostatnich kursów transakcyjnych w obrocie giełdowym.

Ryzyko związane z obniżeniem lub istotnymi wahaniami ceny rynkowej Akcji – cena rynkowa Akcji może ulec obniżeniu lub może podlegać istotnym wahaniom wywołanym przez wiele czynników, z których większość pozostaje poza kontrolą Banku, i które niekoniecznie są związane z działalnością i perspektywami rozwoju Banku. Ponadto ceny papierów wartościowych notowanych na rynkach kapitałowych podlegają znacznym fluktuacjom cen, które mogą być niezwiązane lub nieproporcjonalnie wysokie w porównaniu do zmian wyników ich emitentów. Takie ogólne czynniki rynkowe mogą mieć negatywny wpływ na kurs Akcji, niezależnie od wyników działalności Banku.

Ryzyko ograniczonej płynności Akcji Dopuszczanych – dopuszczenie i wprowadzenie Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku regulowanym nie zapewnia ich płynności – spółki notowane na giełdach papierów wartościowych doświadczają okresowych, znaczących wahań wolumenów obrotów ich papierów wartościowych, co może negatywnie wpłynąć na cenę rynkową Akcji Dopuszczanych.

Naruszenie regulacji dotyczących oferty publicznej lub rynku kapitałowego przez Bank lub osoby działające w jego imieniu może doprowadzić do nałożenia przez KNF sankcji administracyjnych, które mogą negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku – w wypadku, gdy spółka publiczna nie wykonuje obowiązków wymaganych przez przepisy prawa lub wykonuje je nienależycie, w szczególności obowiązki informacyjne, KNF może wydać decyzję o wykluczeniu papierów wartościowych z obrotu na rynku regulowanym, nałożyć karę pieniężną, albo zastosować obie sankcje łącznie. Dodatkowo Bank może zostać pociągnięty do odpowiedzialności za niektóre przestępstwa popełnione na jego korzyść przez osoby m.in. zajmujące w nim kierownicze stanowiska lub działające jako członek organu. Maksymalna kara pieniężna jaka może zostać nałożona na Bank to 5.000.000 złotych lub 5% całkowitych rocznych przychodów). Powyższe może mieć istotny negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową i wyniki Banku.

Wartość Akcji Dopuszczanych dla inwestorów zagranicznych może ulec obniżeniu na skutek zmienności kursów walutowych – walutą notowań Akcji Dopuszczanych na GPW będzie złoty, wpłaty na Akcje Dopuszczane wnoszone przez inwestorów zagranicznych również będą dokonywane w złotych, co będzie się wiązało z koniecznością wymiany waluty krajowej inwestora zagranicznego na złote według określonego kursu wymiany, który może być inny niż kurs utrzymujący się w przyszłości. W konsekwencji, stopa zwrotu z inwestycji w Akcje Dopuszczane będzie zależna nie tylko od zmiany kursu Akcji Dopuszczanych w okresie inwestycji, ale także od zmian kursu waluty krajowej danego inwestora względem złotego.

Dział E – Oferta

E.1 Wpływy pieniężne netto ogółem oraz szacunkowe koszty emisji lub oferty ogółem, w tym szacunkowe koszty pobierane od inwestora przez emitenta lub oferującego.

Nie dotyczy. Sporządzenie niniejszego Prospektu nie jest związane z przeprowadzeniem oferty ani emisji papierów wartościowych.

E.2a Przyczyny oferty, opis wykorzystania wpływów pieniężnych, szacunkowa wartość netto wpływów pieniężnych.

Nie dotyczy. Sporządzenie niniejszego Prospektu nie jest związane z przeprowadzeniem oferty ani emisji papierów wartościowych.

E.3 Opis warunków oferty.				
Nie dotyczy. Sporządzenie niniejszego Prospektu nie jest związane z przeprowadzeniem oferty ani emisji papierów wartościowych.				
E.4 Opis interesów, włącznie z konfliktem interesów, o istotnym znaczeniu dla emisji lub oferty.				
Nie dotyczy. Sporządzenie niniejszego Prospektu nie jest związane z przeprowadzeniem oferty ani emisji papierów wartościowych.				
E.5 Imię i nazwisko (nazwa) osoby lub podmiotu oferującego papier wartościowy do sprzedaży.				
Umowy zakazu sprzedaży akcji typu „lock-up”: strony, których to dotyczy; oraz wskazanie okresu objętego zakazem sprzedaży.				
Nie dotyczy. Sporządzenie niniejszego Prospektu nie jest związane z przeprowadzeniem oferty ani emisji papierów wartościowych. Według wiedzy Emitenta na dzień zatwierdzenia niniejszego Prospektu nie istnieją umowy ograniczające zbywanie akcji Emitenta.				
E.6 Wielkość i wartość procentowa natychmiastowego rozwodnienia spowodowanego ofertą.				
W przypadku oferty subskrypcji skierowanej do dotychczasowych akcjonariuszy, należy podać wielkość i wartość procentową natychmiastowego rozwodnienia, jeśli nie dokonają oni subskrypcji na nową ofertę.				
Poniższa tabela przedstawia informacje na temat struktury kapitału zakładowego Banku przed oraz po emisji Akcji Dopuszczanych.				
	Stan przed emisją Akcji Dopuszczanych		Stan po emisji Akcji Dopuszczanych	
Akcje w Obrocie	62.873.245	100%	62.873.245	67,64%
Akcje Dopuszczane.....	–	–	30.074.426	32,36%
Akcje razem.....	–	–	92.947.671	100%
E.7 Szacunkowe koszty pobierane od inwestora przez emitenta lub oferującego.				
Nie dotyczy. Sporządzenie niniejszego Prospektu nie jest związane z przeprowadzeniem oferty ani emisji papierów wartościowych.				

CZYNNIKI RYZYKA

Każdy z wymienionych poniżej czynników ryzyka, jeżeli faktycznie wystąpi, może negatywnie wpłynąć, w istotnym zakresie, na działalność, przychody, wyniki działalności, sytuację finansową oraz perspektywy Banku. Skutkiem ziszczenia się któregośkolwiek z poniższych ryzyk może być spadek ceny rynkowej Akcji, w tym Akcji Dopuszczanych. Przedstawiona poniżej lista czynników ryzyka nie jest wyczerpująca. Jest możliwe, że istnieją inne okoliczności, które powinny być rozpatrzone przez inwestorów przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Kolejność, w jakiej zostały przedstawione poniższe czynniki ryzyka, nie jest wskazówką co do ich istotności, prawdopodobieństwa ziszczenia się lub potencjalnego wpływu na działalność Banku.

Czynniki ryzyka dotyczące działalności Banku

Ryzyko związane z niewdrożeniem lub brakiem skutecznej realizacji przez Bank przyjętej strategii rozwoju

Główne założenia strategii Banku obejmują osiągnięcie do 2020 r. (poniższe wartości zostały przedstawione bez uwzględnienia podatku bankowego – zobacz również „Regulacje sektora bankowego w Polsce – Podatek od niektórych instytucji finansowych”):

- wskaźnika rentowności aktywów (ROA) na poziomie ok. 0,7 %;
- wskaźnika rentowności kapitałów własnych (ROE) na poziomie powyżej 7 %; oraz
- wskaźnika kosztów do przychodów netto z działalności operacyjnej (C/I) na poziomie ok. 51 %.

W marcu 2018 r. Bank podał do publicznej wiadomości założenia w zakresie modyfikacji Ramowej Strategii Rozwoju Banku Ochrony Środowiska S.A. na lata 2016-2020. Kluczowe parametry na lata 2016 – 2020 zostają utrzymane, natomiast horyzont Ramowej Strategii zostanie wydłużony do 2021 r. Cele strategiczne na 2021 r. zakładają wynik finansowy Banku netto na poziomie powyżej 180 mln zł, ROE na poziomie powyżej 7,3 % oraz C/I na poziomie ok. 44 %.

Bank zamierza zrealizować powyższe cele strategiczne poprzez: (i) budowę efektywnej i nowoczesnej bankowości detalicznej, (ii) wzrost rentowności i efektywności bankowości korporacyjnej, (iii) aktywne i efektywne wsparcie klientów zewnętrznych i wewnętrznych oraz (iv) budowę kultury wysokich wyników i jakości opartej na wartości Banku. Więcej informacji na temat strategii Banku znajduje się w rozdziale „Opis działalności Banku – Strategia”. Ponadto istotny wpływ na realizację przyjętej przez Bank strategii rozwoju może mieć realizowany przez Bank program postępowania naprawczego – zobacz również „Czynniki ryzyka dotyczące działalności Banku – Ryzyko związane z realizowanym przez Bank postępowaniem naprawczym”.

Jeżeli Bank nie wdroży z powodzeniem przyjętej strategii, może to mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z nieutrzymaniem źródeł finansowania na poziomie adekwatnym do zakładanej działalności kredytowej

Depozyty są dla Banku istotnym źródłem finansowania działalności kredytowej. Istnieje wiele czynników, które mogą mieć negatywny wpływ na poziom depozytów, a niektóre z nich są poza kontrolą Banku, w szczególności, nasilenie konkurencji, warunki gospodarcze i polityczne, w tym sytuacja na rynkach finansowych, polityka NBP, czy poziom stóp procentowych. Klienci Banku mogą dokonywać alternatywnych wyborów inwestycyjnych a ich preferencje w zakresie gromadzenia oszczędności mogą ulec zmianie. Dodatkowo na sytuację Banku mogą wpłynąć okoliczności dotyczące jego klientów takie jak poziom bezrobocia, wysokość średniego wynagrodzenia, czy popyt na dobra konsumpcyjne. Zwiększenie przez Bank wartości portfela depozytów w tempie wystarczającym do finansowania rozwoju działalności kredytowej może być niemożliwe, w szczególności, w wyniku większej konkurencji na rynku depozytów (por. czynnik ryzyka „Ryzyko związane z konkurencją ze strony polskiego sektora finansowego, firm pożyczkowych, a także podmiotów spoza usług finansowych” poniżej) oraz silniejszej konkurencji ze strony innych produktów inwestycyjnych, czego skutkiem może być wycofywanie depozytów przez klientów Banku i przeznaczanie środków na inne produkty inwestycyjne. Nasilająca się konkurencja może również spowodować zwiększenie się kosztów pozyskiwania depozytów.

Ponadto ze względu na specyfikę oferowanych produktów dla działalności bankowej charakterystyczne jest zjawisko niedopasowania struktury terminowej aktywów i zobowiązań. W celu dywersyfikacji źródeł finansowania oraz dążenia do zapewnienia adekwatnego, w relacji do utrzymywanego portfela kredytowego, poziomu źródeł finansowania długoterminowego Bank finansuje swoją działalność poprzez pozyskiwanie długoterminowych depozytów, ale również poprzez emisję dłużnych papierów wartościowych. Na 31 grudnia 2017 r. wszystkie wyemitowane przez Bank obligacje stanowią 7 % sumy bilansowej Banku. Istnieje wiele czynników, które mogą mieć negatywny wpływ na wzrost lub utrzymanie poziomu obligacji jako źródła finansowania Banku, a niektóre z nich są poza kontrolą Banku, w tym m.in. warunki gospodarcze i polityczne, poziom stóp procentowych lub czynniki regulacyjne.

Jeżeli Bank nie utrzyma tempa wzrostu wartości zgromadzonych depozytów od klientów na wystarczającym poziomie, ani nie uzyska środków na działalność kredytową z emisji obligacji lub z depozytów pozyskiwanych z rynku międzybankowego może nie mieć wystarczających środków na swoją działalność kredytową lub może nie utrzymać aktualnej stopy wzrostu portfela kredytowego, co może negatywnie wpłynąć na zdolność Banku do wdrożenia strategii rozwoju i ekspansji działalności. Mniejszy niż zakładany przyrost akcji kredytowej może z kolei negatywnie wpłynąć na poziom wyniku finansowego Banku.

Każdy z powyższych czynników może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z realizowanym przez Bank postępowaniem naprawczym

Ze względu na wykazanie przez Bank w 2015 r. straty bilansowej, w dniu 30 marca 2016 r., Bank przekazał do KNF zatwierdzony przez Radę Nadzorczą w dniu 29 marca 2016 r., Program Postępowania Naprawczego w rozumieniu art. 142 Prawa Bankowego. W związku z zainicjowanym Postępowaniem Naprawczym, KNF może w drodze decyzji administracyjnej m.in.: (i) wystąpić do zarządu banku z żądaniem wdrożenia planu naprawy, w tym podjęcia działań określonych w planie naprawy lub aktualizacji tego planu; (ii) zakazać udzielania lub ograniczyć udzielanie kredytów i pożyczek pieniężnych akcjonariuszom oraz członkom Zarządu, Rady Nadzorczej i pracownikom Banku; (iii) nakazać obniżenie lub wstrzymanie wypłaty niektórych zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku; (iv) wystąpić do Zarządu z żądaniem zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia w celu rozpatrzenia sytuacji Banku, podjęcia decyzji o pokryciu straty bilansowej lub podjęcia innych uchwał, w tym o zwiększeniu funduszy własnych; (v) wystąpić do Banku z żądaniem odwołania jednego lub kilku członków Zarządu lub osób zajmujących stanowiska kierownicze, jeżeli osoby te nie dają rękojmi ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem; (vi) nakazać, z uwzględnieniem planu naprawy, sporządzenie oraz realizację planu restrukturyzacji zobowiązań wobec niektórych lub wszystkich wierzycieli; (vii) nakazać wprowadzenie zmian w strategii biznesowej Banku; lub (viii) nakazać wprowadzenie zmian w Statucie lub strukturze organizacyjnej Banku. Ponadto w celu zapewnienia efektywności wdrażanego Programu Postępowania Naprawczego, albo w przypadku gdy jego realizacja okaże się nieskuteczna, KNF może wydać decyzję o ustanowieniu zarządu komisarycznego nad Bankiem.

Trudności z realizacją Postępowania Naprawczego mogą negatywnie wpłynąć na planowany model biznesowy Banku, będący istotną częścią Programu Postępowania Naprawczego i w rezultacie uniemożliwić lub utrudnić realizację przyjętej przez Bank strategii rozwoju (zob. „Czynniki ryzyka dotyczące działalności Banku – Ryzyko związane z niewdrożeniem lub brakiem skutecznej realizacji przez Bank przyjętej strategii rozwoju”).

Zgodnie z Prawem Bankowym w okresie Postępowania Naprawczego zysk osiągnięty przez Bank jest przeznaczony w pierwszej kolejności na pokrycie strat, a następnie na zwiększenie funduszy własnych Banku. 14 grudnia 2016 r. Program Postępowania Naprawczego został zaakceptowany przez KNF.

W dniu 23 lutego 2018 Bank przekazał KNF zaktualizowaną wersję Programu Postępowania Naprawczego. Komisja Nadzoru Finansowego zaakceptowała w dniu 24 maja 2018 r. Program Postępowania Naprawczego Banku Ochrony Środowiska S.A. (PPN), z uwzględnieniem uwag i informacji Komisji przedstawionych w piśmie przesłanym do Banku. Okres realizacji działań restrukturyzacyjnych realizowanych przez Bank w ramach PPN został określony na lata 2018 - 2021.

Jeżeli Bank nie wdroży z powodzeniem Programu Postępowania Naprawczego lub wobec Banku wydana zostanie określona wyżej decyzja administracyjna KNF może to mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z brakiem możliwości pozyskania przez Bank kapitału na korzystnych warunkach oraz możliwością niespełniania wymogów dotyczących minimalnego poziomu adekwatności kapitałowej

Bank nie może zagwarantować potencjalnym inwestorom, że nie będzie musiał pozyskać dodatkowego kapitału w przyszłości, ani – jeżeli zajdzie taka konieczność – że uda mu się pozyskać dodatkowy kapitał na korzystnych warunkach i w wymaganym terminie.

Bank może być zmuszony do pozyskiwania dodatkowego kapitału w celu realizacji strategii rozwoju, a także w celu utrzymania współczynników wypłacalności powyżej wymaganego minimum. Możliwość pozyskania dodatkowego kapitału przez Bank może być ograniczona ze względu na:

- przyszlą kondycję finansową Banku, jego wyniki operacyjne i przepływy środków pieniężnych;
- konieczność uzyskania zgód organów regulacyjnych;
- rating kredytowy Banku;
- ogólne warunki rynkowe pozyskiwania kapitału przez banki komercyjne i inne instytucje finansowe; oraz

- warunki gospodarcze, polityczne i inne, w kraju i na świecie.

Zgodnie z art. 92 Rozporządzenia CRR, Grupa jest zobowiązana utrzymywać łączny współczynnik kapitałowy na poziomie co najmniej 8 %. Współczynnik kapitału Tier I i współczynnik kapitału podstawowego Tier I powinny wynosić odpowiednio co najmniej 6 % i 4,5 %.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, instytucje finansowe mają obowiązek utrzymywania dodatkowych buforów kapitałowych dla współczynników kapitałowych. Od 1 stycznia 2018 r. bufor zabezpieczający został zwiększony o 0,625 p.p. i wynosi 1,875 p.p., bufor ryzyka systemowego obowiązuje w wysokości 3 p.p., natomiast bufor antycykliczny wynosi 0 p.p. Bank Ochrony Środowiska S.A. oraz Grupa Kapitałowa BOŚ S.A. nie zostały objęte buforami innej instytucji o znaczeniu systemowym.

W dniu 21 listopada 2017 r. KNF zalecił Bankowi utrzymywanie funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego, ponad wartość wynikającą z wymogów obliczonych zgodnie ze szczegółowymi zasadami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (dalej „rozporządzenie nr 575/2013”), w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, na poziomie 0,92 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 575/2013, który powinien składać się co najmniej w 75 % z kapitału Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,69 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 575/2013) oraz co najmniej w 56 % z kapitału podstawowego Tier I. (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,51 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału podstawowego Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 575/2013).

Ponadto, KNF w piśmie z dnia 15 grudnia 2017 r. przekazał Bankowi informację dotyczącą wartości dodatkowego wymogu w zakresie funduszy własnych ponad wartość wynikającą z wymogów obliczonych zgodnie ze szczegółowymi zasadami określonymi w rozporządzeniu nr 575/2013 na poziomie Grupy. Wysokość dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, na poziomie skonsolidowanym wynosi: 0,88 p.p., dla łącznego współczynnika kapitałowego; 0,66 p.p. dla współczynnika kapitału Tier I oraz 0,49 p.p. dla współczynnika kapitału podstawowego Tier I, o których mowa w art. 92 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 575/2013.

W dniu 10 stycznia 2018 r. KNF zezwoliła na zaliczenie części zysku za pierwsze półrocze 2017 roku w kwocie 11 214 347,97 zł do kapitału podstawowego Tier 1, o co Bank wnioskował do KNF w grudniu 2017 r.

Spełnianie przez Bank wymagań w zakresie adekwatności kapitałowej może być uzależnione od wielu czynników, w tym od:

- strat wynikających z pogorszenia jakości aktywów Banku, spadku dochodów, wzrostu kosztów lub wszystkich powyższych czynników łącznie;
- spadku wartości portfela papierów wartościowych Banku;
- zwiększenia kwoty kapitału niezbędnej do pokrycia ryzyka operacyjnego;
- zawodności przyjętych przez Bank szacunków w zakresie wyznaczania wymogów kapitałowych dla poszczególnych rodzajów ryzyka;
- zmian w zasadach rachunkowości lub zaleceniach związanych z obliczaniem współczynnika wypłacalności banków i innych czynników regulacyjnych m.in.: zaleceń KNF i zmian w przepisach prawa polskiego i europejskiego; oraz
- możliwości i warunków pozyskania dodatkowego kapitału.

Począwszy od 1 stycznia 2014 r. banki w krajach członkowskich UE są zobowiązane do spełnienia wymogów CRD IV oraz CRR (tzw. Pakiet CRD IV/CRR). Stosowne przepisy Dyrektywy CRD IV zostały implementowane za pomocą ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, która weszła w życie 1 listopada 2015 roku (więcej informacji na temat Ustawy o Nadzorze Makroostrożnościowym znajduje się w „Regulacje sektora bankowego w Polsce”).

Spadek współczynników wypłacalności poniżej wymaganego poziomu, jak również spadek innych wskaźników regulacyjnych lub niespełnienie wymogów utrzymania poziomu kapitałów własnych, jakich wymaga się dla prowadzenia działalności Banku, mogą mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową, wyniki działalności lub perspektywy Banku. Ponadto może zaistnieć sytuacja, że Bank nie spełni potencjalnie bardziej rygorystycznych wymogów dotyczących adekwatności kapitałowej w przypadku zmiany w przyszłości przepisów

Pakietu CRD IV/CRR. Ponadto naruszenie obowiązujących przepisów prawa w zakresie wymaganego minimalnego poziomu współczynników wypłacalności lub innych wskaźników ustawowych może skutkować nałożeniem na Bank sankcji administracyjnych m.in. w postaci odwołania członków Zarządu, zobowiązania Banku do zwiększenia funduszy własnych, kar pieniężnych lub nałożenia na Bank ograniczeń w zakresie realizacji założeń strategii lub dodatkowego wymogu kapitałowego, co może wpłynąć na wzrost kosztów działalności Banku, utratę reputacji, a przez to może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Grupa posiada ekspozycję kredytową wobec sektora energii odnawialnej, w tym portfela kredytów związanych z farmami wiatrowymi, która jest uzależniona od zmian przepisów dotyczących odnawialnych źródeł energii

Na dzień 31 grudnia 2017 r. łączna kwota zaangażowania Grupy w finansowanie farm wiatrowych wyniosła 2,01 mld zł (ekspozycja brutto). Relacja tego zaangażowania do kwoty kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto Grupy wynosiła 15,5 %.

Sektor odnawialnych źródeł energii jest podatny na zmiany przepisów regulujących ten sektor gospodarki, a w szczególności tych dotyczących subsydiowania tego typu działalności (na których kredytobiorcy z tego sektora często polegają). Zmiany w otoczeniu prawnym dotyczącym odnawialnych źródeł energii, a w szczególności zmiany ustaw regulujących rynek źródeł energii odnawialnych, a także przepisów dotyczących instalowania źródeł energii odnawialnych uchwalonych w dniu 20 maja 2016 r., wywarły niekorzystny wpływ na wyniki działalności i sytuację finansową kredytobiorców z tego sektora.

Nadpodaż zielonych certyfikatów na rynku energii jest kolejnym czynnikiem wywierającym niekorzystny wpływ na kredytobiorców. W związku z powyższym, po przeanalizowaniu portfela kredytów na finansowanie inwestycji w farmy wiatrowe i zidentyfikowaniu ryzyk, głównie o charakterze regulacyjnym, związanych z tym portfelem i pogorszeniem jego jakości, Grupa dokonała na koniec 2017 r. odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i aktywów w wysokości 12,3 mln zł (wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości) wobec 137,8 mln zł wyniku odpisów łącznie).

Rada Ministrów w marcu 2018 r. skierowała do Sejmu projekt nowelizacji ustawy o odnawialnych źródłach energii i niektórych innych ustaw. Nowe regulacje mają przyczynić się do efektywniejszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, wypełnienia zobowiązań międzynarodowych, a także zwiększenia wykorzystania produktów ubocznych z rolnictwa i przemysłu wykorzystującego surowce rolnicze do celów energetycznych. Projekt, po pierwszym czytaniu, został skierowany do Komisji do Spraw Energii i Skarbu Państwa.

Niemniej nie można zapewnić, że wyniki działalności oraz sytuacja finansowa kredytobiorców z sektora energii odnawialnych nie pogorszą się w wyniku zmian na rynku energetycznym lub dalszych zmian w otoczeniu prawnym, portfel kredytów na finansowanie inwestycji w farmy wiatrowe Banku nie ulegnie dalszemu pogorszeniu i w związku z tym Grupa nie dokona dodatkowych odpisów związanych tym portfelem i pogorszeniem jego jakości. Wystąpienie niekorzystnych warunków w sektorze energii odnawialnej może istotnie wpłynąć na zdolność kredytobiorców z tego sektora do spłaty ich kredytów, co może mieć istotny niekorzystny wpływ na wyniki działalności lub sytuację finansową Grupy.

Ryzyko niemożności zwiększenia lub utrzymania przez Bank marży odsetkowej na obecnym poziomie

Wynik z tytułu odsetek pozostaje istotnym składnikiem wyniku Grupy, reprezentując na dzień 31 grudnia 2017 r. 64 % wyniku z działalności bankowej Grupy.

Na wynik z tytułu odsetek wpływ mają wielkość oprocentowanych aktywów i oprocentowanych zobowiązań, a także różnica pomiędzy stopą odsetek otrzymaną z tytułu oprocentowanych aktywów oraz stopą odsetek płaconą z tytułu oprocentowanych zobowiązań.

Czynniki takie jak, w szczególności, rosnąca konkurencja rynkowa w zakresie oprocentowania depozytów, zmienność popytu na kredyty o stałym i zmiennym oprocentowaniu, zmiany założeń polityki pieniężnej NBP, pogorszenie warunków współpracy z międzynarodowymi kredytodawcami, wzrost wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych, zmiany stawek WIBOR oraz stóp procentowych na rynkach międzynarodowych, mogą warunkować możliwość zwiększenia lub utrzymania aktualnych poziomów marż odsetkowych Banku.

Bank może być narażony na obniżenie marży w sytuacji, gdy: (i) rynkowe stopy oprocentowania produktów, w tym kredytów o zmiennym oprocentowaniu, ulegną obniżeniu, a Bank nie będzie w stanie zrekomensować tego spadku obniżeniem oprocentowania depozytów; (ii) wzrośnie oprocentowanie depozytów w wyniku zwiększenia konkurencji pomiędzy bankami, a także wskutek innych okoliczności, na które Bank nie ma wpływu, któremu nie będzie towarzyszyć odpowiedni wzrost oprocentowania kredytów; lub (iii) wzrośnie koszt pozyskiwania przez Bank funduszy bez możliwości ujęcia tego kosztu w akcji kredytowej. Zmiany stóp procentowych tego rodzaju lub inne czynniki mogą skutkować obniżeniem wyniku z tytułu odsetek, a

w konsekwencji mogą mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Ryzyko uzależnienia Banku od siły jego reputacji

Bank jest wiodącą instytucją w dziedzinie usług bankowych związanych z ochroną środowiska oraz produktami i usługami proekologicznymi w Polsce. Pozycja rynkowa Banku jest w znacznej mierze uzależniona od jego reputacji. Zdaniem Banku, utrzymanie i wzmocnienie marki Banku jest istotne dla zachowania jego udziału oraz penetracji rynku, a także dla rozwoju jego działalności w przyszłości. Zdolność Banku do utrzymania i wzmocnienia reputacji Banku będzie w dużym stopniu uzależniona od zdolności do świadczenia usług wysokiej jakości, skutecznych i wyspecjalizowanych, które spełniają wymagania klientów. Narażenie marki lub reputacji Banku, w szczególności w rezultacie roszczeń, negatywnych informacji przekazywanych przez środki masowego przekazu lub ogólnej negatywnej opinii na temat świadczonych usług, może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Ryzyko, że historyczne wyniki operacyjne i finansowe nie stanowią wyznacznika przyszłych wyników operacyjnych i finansowych Banku

Bank nie może zapewnić, że będzie nadal rozwijać bazę klientów ani że uda mu się doprowadzić do wzrostu wolumenów transakcji oraz wyniku z działalności operacyjnej. Tym samym historyczne wyniki operacyjne i finansowe Banku nie mogą być traktowane jako wyznaczniki jego przyszłych wyników operacyjnych i finansowych.

Bank może mieć trudności w utrzymaniu stopy wzrostu w poszczególnych lub we wszystkich obszarach swojej działalności. Przykładowo konkurenci Banku mogą powielać niektóre z propozycji Banku, opinia rynkowa o Banku jako o instytucji wspierającej działania proekologiczne może mieć mniejsze znaczenie albo rynek może zostać nasycony pod względem niektórych lub wszystkich usług i produktów oferowanych przez Bank. Gdyby wystąpiły czynniki opisane powyżej, mogłyby to mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Ryzyko związane z istotnym udziałem Banku w finansowaniu projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej

Istotną działalnością Banku jest finansowanie sektora finansów publicznych, w tym finansowanie projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, refinansowanych lub współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Jeżeli wartość środków z Unii Europejskiej przeznaczonych na współfinansowanie projektów realizowanych przez sektor publiczny ulegnie istotnemu ograniczeniu bądź środki te przestaną być dostępne, co może mieć miejsce w związku z wykorzystaniem środków przeznaczonych na realizację zadań w najbliższych latach, lub też podmioty sektora publicznego osiągną limity uniemożliwiające dalsze zwiększanie finansowania kredytami, Bank nie będzie mógł oferować kredytów swoim klientom z tego sektora w dotychczasowej skali, co może skutkować ograniczeniem tradycyjnej bazy klientów Banku. To z kolei może wpłynąć na konkurencyjność Banku oraz jego zdolność do utrzymania portfela kredytowego na aktualnym poziomie, co w konsekwencji może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Ryzyko spadku popytu na finansowanie projektów proekologicznych

Portfel kredytowy Banku jest skoncentrowany w istotnym stopniu na przedsięwzięciach związanych z ochroną środowiska oraz projektach proekologicznych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. zadłużenie klientów z tytułu kredytów udzielonych przez Bank na projekty związane z ochroną środowiska (kredyty proekologiczne) wyniosło 4.501 mln PLN, co stanowiło 34,7 % wartości (wg. wartości kapitału) kredytów udzielonych przez Bank. Jednocześnie Bank zwiększał różnorodność przedsięwzięć ekologicznych, w finansowaniu których uczestniczył, rozwijając między innymi kredyty ekologiczne dla klientów detalicznych. Strategia Banku obejmuje dalsze zwiększenie kwoty kredytów udzielanych na przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska.

W przypadku niekorzystnych warunków ekonomicznych, rynkowych lub zmiany przepisów prawnych, w szczególności dotyczących systemu wsparcia produkcji energii odnawialnej, liczba takich projektów może ulec ograniczeniu, co może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Ryzyko związane z nieskutecznością stosowanych przez Bank metod zarządzania ryzykiem w zakresie zarządzania i utrzymania zakładanego poziomu ryzyka

Bank w celu ograniczenia ponoszonych strat z tytułu działalności kredytowej stosuje szereg narzędzi jakościowych i ilościowych oraz procedury zarządzania ryzykiem, których podstawą są m.in. zaobserwowane historyczne dane statystyczne, zachowania klientów, benchmarki rynkowe oraz szereg regulacji nadzorczych. Narzędzia te, obejmujące modele statystyczne oraz założenia do tych modeli, jak również dane historyczne

wykorzystywane do budowy tych modeli mogą nie być wystarczające do właściwej oceny przyszłego ryzyka. Dodatkowo, systemy używane przez Bank do zarządzania ryzykiem mogą okazać się niewystarczające do oceny i zarządzania ryzykiem, w tym w szczególności ryzykiem kredytowym.

Jakość portfela kredytowego Banku jest uzależniona od zmian poziomu wiarygodności kredytowej jego klientów i ich zdolności do spłaty kredytów w terminie oraz zdolności Banku do przeprowadzenia egzekucji z zabezpieczeń ustanowionych na rzecz Banku w przypadku niewywiązania się przez klienta z obowiązku spłaty kredytu, a także od tego, czy wartość tych zabezpieczeń jest wystarczająca dla pełnego zaspokojenia roszczeń z tytułu takich kredytów.

Straty z tytułu działalności kredytowej mogą wynikać również z wystąpienia wielu innych czynników, w tym czynników wewnętrznych (takich jak wyżej wymieniona niewydolność procedur w zakresie zarządzania ryzykiem powodująca nieadekwatną ocenę jakości poszczególnych kredytobiorców, czy nieetyczne działanie pracowników Banku) oraz czynników zewnętrznych pozostających poza kontrolą Banku (takich jak negatywne zmiany stanu polskiej gospodarki, które mogą doprowadzić do pogorszenia sytuacji finansowej bądź do niewypłacalności klientów Banku lub ograniczenia zakresu dostępnych informacji kredytowych dotyczących określonych klientów).

Dodatkowo skuteczność działań windykacyjnych wpływająca na poziom strat z tytułu ryzyka kredytowego może okazać się niższa w wyniku zmian w przepisach prawa lub sytuacji gospodarczej oraz akceptacji wyższego ryzyka przy udzielaniu kredytów celem szybszego wzrostu portfela kredytowego.

Wskaźnik NPL Banku wynosił 7,1 % na dzień 31 grudnia 2015 r., 11,0 % na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz 11,9 % na dzień 31 grudnia 2017 r.

Najważniejszymi czynnikami potencjalnego wzrostu wskaźnika NPL w przyszłości mogą być m.in.:

- niekorzystne kształtowanie się czynników makroekonomicznych mogących wpłynąć na zdolność klientów do spłaty zaciągniętego zobowiązania;
- możliwa akceptacja przez Bank wyższego poziomu ryzyka i otwarcie się na nowe segmenty rynku; oraz
- „dojrzewanie” portfela pozyskanego w poprzednich latach.

Dodatkowo na poziom NPL mogą wpłynąć zmiany regulacyjne w zakresie zasad klasyfikacji kredytów do kategorii ze zidentyfikowaną przesłanką utraty wartości.

Pogorszenie jakości portfela kredytowego, skutkujące wzrostem strat z tytułu działalności kredytowej lub wystąpienie innych wyżej opisanych czynników może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane ze spadkiem wartości zabezpieczeń ustanowionych na rzecz Banku

Część portfela kredytowego Banku (ok. 66 % na dzień 31 grudnia 2017 r.), w tym portfel kredytów hipotecznych, jest zabezpieczona, głównie w formie hipoteki ustanowionej na nieruchomości. Na dzień 31 grudnia 2017 r. średni wskaźnik LTV w portfelu kredytów hipotecznych Banku wynosił 70 %. Wartość przedmiotów stanowiących zabezpieczenie portfela kredytowego Banku (tj. lokali mieszkalnych lub komercyjnych) może ulec obniżeniu z przyczyn, które są poza kontrolą Banku, z czynnikami makroekonomicznymi włącznie. Spadek wartości przedmiotów zabezpieczenia może spowodować spadek wartości środków, które Bank będzie mógł odzyskać w wyniku egzekucji zabezpieczeń, i może skutkować wzrostem ryzyka kredytowego i straty poniesionej przez Bank. Dodatkowo, Bank może nie mieć aktualnych danych dotyczących wartości przedmiotów zabezpieczeń oraz może nie mieć możliwości dokładnej oceny odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów zabezpieczonych w powyżej opisany sposób. Pomimo, że Bank bada i monitoruje ceny nieruchomości, Bank nie może zagwarantować, iż jego prognozy będą się realizować zgodnie z przyjętymi założeniami.

Ponadto aktywa stanowiące zabezpieczenie mogą mieć ograniczoną płynność, co z kolei może mieć niekorzystny wpływ na zdolność Banku do realizacji wartości z zabezpieczenia.

Jakikolwiek spadek wartości zabezpieczenia może zmniejszyć kwotę, którą Bank byłby w stanie odzyskać w trakcie postępowania egzekucyjnego oraz może zwiększyć ryzyko kredytowe i stratę poniesioną przez Bank. Wystąpienie jednego z wyżej wymienionych czynników może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko kredytowe Banku, w szczególności w zakresie niemożności utrzymania jakości portfela kredytowego

Na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość brutto kredytów i pożyczek udzielonych przez Bank klientom i innym bankom, w przypadku których wykazano utratę wartości, wynosiła 1.539 mln PLN, a wskaźnik udziału kredytów z utratą wartości wynosił, według wartości brutto, 11,9 %. Jakość portfela kredytowego Banku zależy przede

wszystkim od zdolności kredytowej klientów Banku oraz ich zdolności do terminowej spłaty zaciągniętych kredytów.

Jakość portfela kredytowego jest też uzależniona od zdolności Banku do realizacji zabezpieczeń, w przypadku gdy klienci nie wywiązują się z obsługi i spłaty zaciągniętych kredytów. Jakość portfela kredytowego Banku może także ulec pogorszeniu z innych przyczyn, w tym w wyniku czynników znajdujących się poza kontrolą Banku, takich jak niekorzystny rozwój sytuacji w gospodarce polskiej i na rynkach finansowych (w szczególności w odniesieniu do rynku walutowego), co może skutkować problemami finansowymi lub niewypłacalnością klientów Banku. Każdy przypadek pogorszenia jakości portfela kredytowego Banku może negatywnie wpłynąć na działalność kredytową Banku, co z kolei może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Ryzyko związane z niewystarczającymi na pokrycie strat w portfelu kredytowym odpisami aktualizującymi z tytułu utraty wartości aktywów Banku

Od 1 stycznia 2018 r., w procesie wyznaczania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości należności kredytowych Bank kieruje się wymogami MSSF 9 i Rekomendacji R. Do ustalania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości wykorzystywane są modele, które bazują na obserwowanych przez Bank historycznych trendach przepływów pieniężnych. Istnieje ryzyko, że przyszłe trendy przepływów pieniężnych będą się różniły na niekorzyść Banku, co spowoduje konieczność istotnego zwiększenia odpisów aktualizujących.

Jeżeli wzrośnie ilość aktywów, dla których wystąpiły obiektywne przesłanki utraty wartości aktywów, przepływy dla aktywów indywidualnie istotnych lub portfeli z utratą wartości będą niższe niż zakładane lub ulegną zmianie inne czynniki brane pod uwagę przy kalkulacji odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości (np. zmiany makroekonomiczne, zmiany modelu, oczekiwania nadzorcze) może spowodować to wzrost poziomu odpisów aktualizacyjnych, co w efekcie może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Nie można również wykluczyć, że w przyszłości pojawią się bardziej rygorystyczne regulacje w tym zakresie w postaci m.in. zmian Rekomendacji R oraz zaleceń i listów KNF, w tym dotyczących oczekiwań nadzorczych w zakresie metodyki wyliczania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom. Wystąpienie takiego zdarzenia może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Bank jest narażony na ryzyko płynności

Bank jest narażony na ryzyko wystąpienia utraty zdolności do terminowego regulowania zobowiązań, na skutek niekorzystnego ukształtowania się struktury aktywów i zobowiązań oraz niedopasowania terminowego bieżących strumieni pieniężnych. Źródłem ryzyka płynności może być m.in. niedopasowanie strumieni pieniężnych, nagłe wycofanie depozytów przez deponentów, koncentracja źródeł finansowania oraz portfela kredytowego, utrzymywanie nieadekwatnego poziomu portfela aktywów płynnych, ograniczona płynność aktywów, niedotrzymanie zobowiązań przez kontrahentów Banku lub inna nieprzewidziana sytuacja na rynku finansowym.

Niedopasowanie terminów zapadalności aktywów i wymagalności zobowiązań Banku może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową, wyniki działalności lub perspektywy Banku, w szczególności jeżeli Bank nie będzie zdolny do pozyskania nowych depozytów lub alternatywnych źródeł finansowania istniejącego lub przyszłego portfela kredytów.

W odniesieniu do dostępności źródeł finansowania, Bank jest narażony na ryzyko niespodziewanego i nagłego wycofania przez klientów Banku depozytów o dużej wartości. Depozyty klientów są jednym ze źródeł finansowania Banku. Na dzień 31 grudnia 2017 r. 92,1 % zobowiązań finansowych Banku wobec klientów miało okres zapadalności krótszy niż jeden rok, zaś 7,9 % stanowiły zobowiązania o zapadalności powyżej roku.

Dodatkowym źródłem finansowania Banku są emisje obligacji w tym obligacji długoterminowych, których sukces uplasowania w dużej mierze zależy od warunków panujących na rynku finansowym. Wycofanie znaczącej części depozytów płatnych na żądanie lub nieodnowienie depozytów terminowych po ich terminie zapadalności lub brak możliwości uplasowania emisji mogą negatywnie wpłynąć na płynność, sytuację finansową, wyniki działalności lub perspektywy Banku.

Płynność bieżąca może także podlegać wpływowi niekorzystnych warunków rynkowych. Jeżeli aktywa utrzymywane przez Bank w celu zapewnienia płynności utracą swoją płynność w wyniku nieprzewidzianych zdarzeń na rynku finansowym lub jeżeli nastąpi znaczny spadek ich wartości, Bank może nie być w stanie spełnić swoich zobowiązań w terminie ich wymagalności i tym samym może zostać zmuszony do korzystania z finansowania międzybankowego lub pozyskanie środków poprzez emisję obligacji krótkoterminowych, które to finansowanie w niestabilnej sytuacji rynkowej może okazać się zbyt kosztowne, a jego dostępność niepewna. Ponadto możliwość wykorzystania takiego zewnętrznego źródła finansowania przez Bank jest bezpośrednio

powiązana z poziomem linii kredytowych, do których Bank będzie miał dostęp, a ten zależy z kolei od kondycji finansowej i kredytowej Banku, a także od ogólnej sytuacji płynnościowej na rynku.

Dodatkowo, bezpośrednio stosowane w Polsce CRR, oraz wydane na jego podstawie rozporządzenie delegowane KE („Rozporządzenie KE nr 2015/61”) wprowadzając wymogi dotyczące płynności, definiują, tzw. wskaźnik pokrycia wpływów netto (ang. *liquidity coverage ratio*, LCR). Zgodnie z regulacjami Pakietu CRD IV/ CRR obowiązek utrzymywania odpowiedniego wskaźnika pokrycia wpływów netto będzie wprowadzany etapami począwszy od 1 października 2015 r., od kiedy jego poziom powinien wynosić 60 %, aż do osiągnięcia poziomu 100 % począwszy od 1 stycznia 2018 r. Powyższe regulacje wskazują specyficznie katalog aktywów płynnych, które można szybko spieniężyć na rynkach prywatnych w krótkim terminie i bez znacznej utraty.

Dodatkowo, zgodnie z CRR, banki powinny także korzystać z różnorodnych instrumentów stabilnego finansowania, zarówno w warunkach normalnych, jak i skrajnych w perspektywie długoterminowej. Ponadto w marcu 2015 r. KNF opublikowała zmienioną Rekomendację P dotyczącą zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków. Rekomendacja wskazuje minimalny, w opinii nadzoru, standard w zakresie dobrych praktyk dotyczących zarządzania ryzykiem płynności. Znowelizowana Rekomendacja P obejmuje m.in. wskazania dotyczące określania tolerancji ryzyka płynności banku, dywersyfikacji aktywów płynnych, przeprowadzania testów warunków skrajnych i funkcjonalnego powiązania ich z planem awaryjnym płynności, zarządzania zabezpieczeniami, utrzymywania nadwyżki nieobciążonych wysokiej jakości aktywów płynnych oraz ujawniania informacji dotyczących płynności banku.

Bank nie może wykluczyć sytuacji, że nie będzie w stanie wypełnić powyższych wymogów lub koszt ich realizacji może negatywnie wpłynąć na sytuację finansową, wyniki działalności lub perspektywy Banku.

Wystąpienie ryzyka płynności, niezdolność do pozyskania wystarczających środków na finansowanie działalności Banku oraz ewentualne niespełnienie przez Bank współczynników regulacyjnych i wymogów dotyczących płynności, mogą negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko znacznego udziału długoterminowych kredytów hipotecznych w portfelu kredytowym Banku utrudniającego Bankowi dostosowywanie marż kredytowych do warunków rynkowych

Zgodnie z polskim prawem bank nie może jednostronnie zmieniać warunków udzielenia kredytów hipotecznych swoim klientom (w tym warunków marży odsetkowej). Na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość brutto kredytów na cele mieszkaniowe udzielonych klientom detalicznym stanowiła około 27 % kredytów brutto udzielonych klientom Banku. Na dzień 31 grudnia 2017 r. średni okres spłaty kredytu na cele mieszkaniowe wynosił 20 lat.

Zdolność Banku do zmiany średniej marży portfela kredytowego jest ograniczona z uwagi na stosunkowo dużą proporcję długoterminowych kredytów hipotecznych w portfelu, co może stawiać Bank w niekorzystnej pozycji w porównaniu z innymi instytucjami finansowymi na rynku polskim, które mogą mieć w swoim portfelu większy od Banku udział kredytów krótkoterminowych. Może to mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Ryzyko wynikające z udzielenia przez Bank kredytów denominowanych w walutach obcych

Na dzień 31 grudnia 2017 r. kredyty denominowane w walutach obcych stanowiły około 21% wartości kredytów udzielonych klientom Banku, około 8 % stanowiły kredyty denominowane we frankach szwajcarskich, około 11 % kredyty denominowane w euro, a 1 % kredyty denominowane w dolarach amerykańskich.

Znaczącą część kredytów udzielanych przez Bank i denominowanych w walutach obcych stanowią kredyty hipoteczne. Łączne zadłużenie klientów z tytułu zaciągniętych kredytów denominowanych w walutach obcych wynosiło na dzień 31 grudnia 2017 r. 2.610,9 mln PLN.

W czerwcu 2014 r. Bank wprowadził regulację, zgodnie z którą, waluta kredytu musi być zgodna z walutą w jakiej kredytobiorca uzyskuje przychód. W przypadku kredytów udzielonych przed wejściem w życie tej regulacji, jedynie nieliczni klienci detaliczni Banku, którzy zaciągnęli kredyty denominowane w walucie obcej, uzyskiwali bądź uzyskują dochody w walucie kredytu, co oznacza, że kredyty te wiążą się po stronie tych klientów z ryzykiem walutowym w przypadku spadku wartości złotego. Na Datę Prospektu Bank nie nakłada na klientów obowiązku zabezpieczania kredytów przed ryzykiem walutowym i w ocenie Banku większość klientów detalicznych nie zabezpiecza się przed ryzykiem deprecjacji złotego. W przypadku klientów korporacyjnych Bank oferuje zawieranie transakcji skarbowych o charakterze zabezpieczającym kurs waluty.

Z uwagi na to, że klienci Banku posiadający kredyty denominowane w walutach obcych są narażeni na ryzyko walutowe, Bank jest również narażony na wzrost ryzyka kredytowego, jeżeli zmiany kursów walut spowodują zwiększenie kosztów kredytów do poziomu, który ograniczy zdolność klientów do terminowej spłaty zaciągniętych kredytów.

Oslabienie złotego może również wpłynąć na zmniejszenie poziomu zabezpieczenia hipotecznego w relacji do wartości kredytu wyrażonej w złotych polskich. Może to spowodować wzrost liczby przypadków niespłacania kredytów oraz zmniejszenie poziomu odzysków z zabezpieczeń w stosunku do wartości kredytu, co z kolei może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Ryzyko związane ze spadkiem wartości polskich skarbowych papierów wartościowych

Na dzień 31 grudnia 2017 r. 92% papierów wartościowych Banku (inwestycyjnych papierów wartościowych) stanowiły instrumenty dłużne emitowane przez Skarb Państwa oraz bony pieniężne emitowane przez NBP. Negatywny wpływ na cenę polskich skarbowych papierów wartościowych może mieć, między innymi:

- wzrost niepewności na rynkach międzynarodowych skutkujący wzrostem premii za ryzyko na międzynarodowych rynkach finansowych i spadkiem popytu inwestorów zagranicznych na polskie skarbowe papiery wartościowe,
- wzrost podaży polskich skarbowych papierów wartościowych spowodowany zwiększeniem ich emisji, którego dokonuje się w celu sfinansowania deficytu budżetowego;
- wzrost wolumenu sprzedaży takich papierów wartościowych przez inwestorów;
- wzrost krajowych stóp procentowych;
- obniżenie ratingu Polski; oraz
- zwiększone ryzyko polityczne i negatywne postrzeganie Polski przez inwestorów.

Spadek wartości polskich papierów skarbowych, które posiada Bank, może negatywnie wpłynąć na poziom kapitału Banku, jego sytuację płynnościową i wyniki finansowe. Ponadto jeżeli w celu sfinansowania swojej działalności Bank podejmie decyzję o sprzedaży wszystkich lub części posiadanych polskich skarbowych papierów wartościowych, wyżej wspomniane czynniki mogą mieć negatywny wpływ na ich cenę, co w konsekwencji również może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z możliwością dokonania znaczących wpłat do BFG

Zgodnie z przepisami Ustawy o BFG, Bank jest objęty obowiązkowym systemem gwarantowania depozytów oraz jest zobowiązany dokonywać wpłat na poczet funduszu ustanowionego w celu gwarantowania depozytów (szczegółowe informacje na temat funkcjonowania BFG znajdują się w rozdziale „Regulacje sektora bankowego w Polsce – Bankowy Fundusz Gwarancyjny”).

Wystąpienie niekorzystnych czynników wpływających na bezpieczeństwo lub stabilność sektora bankowego może prowadzić do zwiększenia wnoszonych przez banki komercyjne obowiązkowych płatności na rzecz BFG. Ewentualny wzrost opłat wnoszonych przez Bank na BFG może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko obniżenia ratingu Banku skutkującego zwiększeniem kosztów finansowania

Rating (w ramach jego poszczególnych rodzajów przyznanych przez daną agencję ratingową) wpływa na warunki, w szczególności na koszty, pozyskiwania finansowania przez Bank. Obniżenie ratingu Banku może skutkować wzrostem kosztów związanych z transakcjami na rynku międzybankowym i może mieć niekorzystny wpływ na płynność i pozycję konkurencyjną Banku, naruszyć zaufanie do Banku, zwiększyć koszty finansowania kredytów, a także pogorszyć marżę odsetkowe i rentowność Banku, co w rezultacie może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Ryzyko związane ze zlecaniem przez Bank części zadań związanych ze swoją działalnością usługodawcom zewnętrznym

Bank zleca realizację części zadań związanych z jego działalnością usługodawcom zewnętrznym. Usługi zlecane na zewnątrz obejmują, w szczególności: usługi pośrednictwa finansowego, usługi obsługi pieniężnej, procesowania gotówki, windykację należności, wybrane usługi informatyczne, usługi rozliczeniowe i transportowe, autoryzację, produkcję, personalizację oraz doręczanie kart do klientów, przetwarzanie transakcji bankomatowych, transport, usługi skanowania i archiwizacji dokumentów.

Bank może być narażony na ryzyko odpowiedzialności wobec swoich klientów i na utratę reputacji, jeżeli zewnętrzni usługodawcy nie wykonają swoich usług prawidłowo, a w szczególności jeżeli będą świadczyć usługi z naruszeniem obowiązujących przepisów lub regulacji bankowych albo jeżeli podejmą nieprawidłowe działania skutkujące naruszeniem praw osób trzecich.

Wystąpienie któregokolwiek z powyższych czynników może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko awarii systemów informatycznych Banku lub złamania ich zabezpieczeń

Bank w znacznym stopniu polega na swoich systemach informatycznych (IT) w zakresie zróżnicowanych funkcji, a w szczególności aplikacji przetwarzania danych, dostarczania informacji do klientów i utrzymywania bazy danych finansowych. Mimo wdrażania systemów zabezpieczeń i wykonywania kopii zapasowych, ze względu na coraz bardziej istotną rolę kanałów elektronicznego dostępu systemy IT wykorzystywane przez Bank mogą być podatne na fizyczne i elektroniczne naruszenia, wirusy komputerowe oraz inne ataki i incydenty. Ponadto błędy w oprogramowaniu i podobne problemy mogą wpływać na zdolność Banku do terminowej obsługi i zaspokajania potrzeb klientów, mogą zakłócić działalność Banku, naruszyć jego reputację, narazić Bank na wzmożoną kontrolę regulacyjną lub spowodować konieczność poniesienia istotnych kosztów technicznych, prawnych i innych. Wystąpienie któregokolwiek z powyższych czynników może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko operacyjne związane z działalnością Banku

Bank podlega ryzyku poniesienia szkody lub niewspółmiernych kosztów spowodowanych przez: niewłaściwe lub zawodne procedury wewnętrzne; nieświadome błędy ludzkie; celowe działanie ludzkie lub błędy systemu; zdarzenia zewnętrzne, takie jak błędy w realizacji transakcji, błędy związane z rejestracją zdarzeń gospodarczych, zakłócenia w działalności operacyjnej (w wyniku działania różnych czynników, np. awarii oprogramowania lub sprzętu, przerwania połączeń telekomunikacyjnych); niewykonanie działań zleconych wykonawcom zewnętrznym; działalność przestępczą (w tym wyłudzenie kredytów, kradzież środków klientów z rachunków oraz przestępstwa elektroniczne); dokonanie bezprawnych transakcji, rabunków czy też szkód w aktywach.

Bank może być ponadto narażony na ryzyka wynikające ze zdarzeń dotyczących wad produktów lub umów, sporów prawnych oraz kar finansowych i innych nałożonych na Bank przez organy regulacyjne za dopuszczenie się naruszenia lub usiłowanie naruszenia obowiązujących przepisów prawa, standardów rynkowych lub rekomendacji.

Dodatkowo, wykrycie i zapobieganie wszelkiego rodzaju oszustwom lub innego rodzaju nieprawidłowym działaniom pracowników Banku lub osób trzecich działających w imieniu Banku może być trudne, a działania takie mogą narazić Bank na sankcje nałożone przez organy nadzoru, a także poważnie naruszyć reputację Banku oraz spowodować wystąpienie strat finansowych. Bank nie może zapewnić, że osoby odpowiedzialne za dystrybucję produktów i usług Banku nie dopuszczą się oszustwa lub nie podejmą innych nieprawidłowych działań. Dodatkowo, pracownicy Banku mogą popełniać błędy lub nadużycia, które mogą zmusić Bank do wypłaty odszkodowań.

Ryzyko związane z brakiem możliwości zatrudnienia, wyszkolenia lub zatrzymania wykwalifikowanego personelu

Sukces działalności Banku zależy od możliwości zatrudniania i utrzymania wykwalifikowanych pracowników. Realizacja strategii oraz prowadzenie bieżącej działalności Banku są w dużej mierze uzależnione od kwalifikacji i umiejętności kierownictwa wyższego i średniego szczebla, szczególnie członków Zarządu. W Polsce panuje konkurencja w zakresie pozyskiwania wykwalifikowanego personelu specjalizującego się w bankowości i finansach, szczególnie na poziomie kierownictwa średniego i wyższego szczebla. Niektórzy uczestnicy polskiego rynku usług finansowych podejmują intensywne działania w celu rekrutacji wykwalifikowanego i utalentowanego personelu, oferując podwyżki wynagrodzenia oraz bardziej atrakcyjne warunki zatrudnienia w celu skłonienia pracowników konkurencji do podjęcia zatrudnienia w ich organizacjach. Taka konkurencja może zwiększyć koszty osobowe w Banku i utrudnić możliwość zatrudniania i motywowania wykwalifikowanego personelu przez Bank. W przypadku odejść doświadczonych i wyszkolonych pracowników, Bank może nie być w stanie szybko zastąpić ich pracownikami o porównywalnym poziomie kompetencji lub być zmuszony ponosić wysokie koszty rekrutacji i szkolenia nowych pracowników.

Nie można wykluczyć, że wykwalifikowany personel Banku będzie postrzegać inne podmioty z polskiego rynku usług finansowych, jako bardziej prestiżowych pracodawców, co również może wpłynąć na decyzję o zmianie miejsca zatrudnienia.

Wystąpienie czynników opisanych powyżej może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z wypłatą dywidendy

Dokonanie przez Bank wypłaty dywidendy podlega różnego rodzaju ograniczeniom prawnym. W szczególności, termin oraz metoda wypłaty dywidendy zostały określone w polskim prawie handlowym (zob. „*Prawa i obowiązki związane z Akcjami oraz Walne Zgromadzenie – Dywidenda*”).

Zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych, dywidenda jest wypłacana wyłącznie w wypadku, gdy zwyczajne Walne Zgromadzenie podejmie stosowną uchwałę o przeznaczeniu zysku do podziału pomiędzy akcjonariuszy w formie dywidendy. Zarząd nie jest zobowiązany do proponowania zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu podjęcia uchwały w sprawie wypłaty dywidendy za dany rok obrotowy. Nawet jeżeli Zarząd zarekomenduje przeznaczenie zysku za dany rok obrotowy na wypłatę dywidendy, Zarząd nie może zagwarantować, że zwyczajne Walne Zgromadzenie podejmie odpowiednią uchwałę umożliwiającą wypłatę takiej dywidendy (zob. „*Dywidenda i polityka w zakresie dywidendy*”).

KNF regularnie wydaje stanowiska w sprawie polityki dywidendowej instytucji finansowych. Przykładowo, w swoim stanowisku z dnia 14 marca 2018 r. dotyczącego założeń polityki dywidendowej banków komercyjnych w perspektywie średnioterminowej KNF wskazała, że dywidendę z zysku za rok poprzedzający decyzję powinny wypłacić jedynie banki: (i) nie realizujące programu naprawczego, (ii) pozytywnie oceniane (ocena końcowa BION nie gorsza niż 2,5), (iii) wykazujące poziom dźwigni finansowej (LR) na poziomie wyższym niż 5%, (iv) posiadające współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) nie niższy niż wymagane minimum podwyższone o 1,5 p.p.2 : 4,5 % + 56 %*add-on + wymóg połączonego bufora3 + 1,5 %, (v) posiadające współczynnik kapitału Tier I (T1) nie niższy niż wymagane minimum podwyższone o 1,5 p.p.2 : 6 % + 75 %*add-on + wymóg połączonego bufora3 + 1,5 % oraz (vi) posiadające łączny współczynnik kapitałowy (TCR) nie niższy niż wymagane minimum podwyższone o 1,5 p.p.2 : 8 % + add-on + wymóg połączonego bufora3 + 1,5 %.

Dodatkowo, stanowisko przewiduje odpowiednie kryteria korekty stopy dywidendy dla banków zaangażowanych w kredyty walutowe.

Zgodnie z art. 129 ust. 3 Prawa Bankowego przeznaczenie do podziału między akcjonariuszy Banku kwoty przekraczającej zysk za ostatni rok obrotowy, pomniejszony o niepokryte straty, akcje własne oraz o kwoty, które nie mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy, wymaga zgody KNF.

Ograniczenia w zakresie wypłaty dywidendy zostały również wprowadzone Ustawą o Nadzorze Makroostrożnościowym. Ustawa zakazuje bankom wypłat z kapitału podstawowego Tier 1 (m. in. wypłaty dywidendy) w sytuacji, gdy taka wypłata spowodowałaby obniżenie kapitału podstawowego Tier 1 do poziomu, przy którym wymóg tzw. połączonego bufora nie byłby spełniony. Przez wymóg połączonego bufora rozumie się łączny kapitał podstawowy Tier 1, który jest wymagany do pokrycia bufora zabezpieczającego, powiększonego o bufor antycykliczny specyficzny dla instytucji, bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym, bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor ryzyka systemowego. W przypadku, gdy bank nie spełnia wymogu połączonego bufora, jest obowiązany do ustalenia maksymalnej kwoty podlegającej wypłacie, która nie może zostać przekroczona przez m.in. wypłatę dywidendy.

Brak wypłaty dywidendy przez Bank może wpłynąć negatywnie na kurs Akcji natomiast wypłata dywidendy dokonana z naruszeniem właściwych przepisów prawa może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko dotyczące niepewności szacunków księgowych

W procesie sporządzania sprawozdań finansowych Bank przyjmuje szereg założeń dotyczących przyszłości. Z niektórymi z nich związane jest istotne ryzyko dokonania korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w kolejnych latach finansowych. Niepewność szacunków dotyczy w szczególności wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych, utraty wartości aktywów finansowych, wyceny wartości godziwej zabezpieczeń udzielonych kredytów, okresów użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz rezerw. Ewentualne korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w kolejnych latach finansowych mogą negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Czynniki ryzyka dotyczące polskiego sektora bankowego

Ryzyko związane ze zmianami regulacji sektora usług finansowych i bankowości w Polsce oraz na świecie

Działalność Banku podlega wielu przepisom prawa polskiego i europejskiego, a także różnego rodzaju orzeczeniom sądowym i decyzjom administracyjnym oraz rekomendacjom i zaleceniom organów administracji, które nakładają wymogi i ograniczenia o szerokim zakresie zastosowania. Liczba nowych lub zmienionych przepisów i regulacji dotyczących działalności bankowej istotnie wzrosła w ostatnim czasie, skutkując dodatkowymi kosztami oraz niepewnością w stosunku do wszystkich banków europejskich.

Nie można wykluczyć, że międzynarodowe i polskie regulacje dotyczące działalności bankowej, nie staną się bardziej restrykcyjne, biorąc pod uwagę szczególnie aktualne warunki rynkowe oraz oczekiwania opinii publicznej oraz różnych rządów w zakresie zaostrzenia nadzoru nad sektorem usług finansowych (por. „*Regulacje Sektora Bankowego*”).

Dla potrzeb wprowadzenia Bazylei III w lipcu 2011 r. Komisja Europejska wszczęła europejską procedurę legislacyjną w związku z przyjęciem dwóch aktów europejskich, tzw. „Pakiet CRD IV/ CRR”, w skład którego wchodzi: (i) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (*Capital Requirements Directive IV*, „CRD IV”) oraz (ii) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (*Capital Requirements Regulation*, „CRR”). CRR jest prawnie wiążące w całości i bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich UE od dnia 1 stycznia 2014 r. (z wyjątkiem określonych przepisów). Z kolei CRD IV wymagała transpozycji do krajowego porządku prawnego państw członkowskich do 31 grudnia 2013 r. Stosowne przepisy Dyrektywy CRD IV zostały implementowane za pomocą ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (więcej informacji na temat Ustawy o Nadzorze Makroostrożnościowym znajduje się w „Regulacje sektora bankowego w Polsce”).

W szczególności w ramach Pakietu CRD IV przewidziane jest wprowadzenie nowych współczynników płynności, w tym współczynnika długoterminowego/stabilnego finansowania NSFR (ang. *net stable funding ratio*), którego celem jest ograniczenie ryzyka banków wynikającego z niedopasowania czasowego aktywów i zobowiązań oraz kapitału własnego i będącej tego konsekwencją luki finansowania długoterminowego. Zgodnie z regulacją CRD IV dla sfinansowania aktywów długoterminowych (powyżej jednego roku) niezbędne jest posiadanie stabilnych funduszy. W konsekwencji, oczekiwane jest zwiększenie popytu ze strony sektora bankowego na stabilne (długoterminowe) finansowanie, obejmujące: m.in. (i) obligacje bankowe oraz listy zastawne emitowane przez banki hipoteczne; oraz (ii) rozdrobnione i mało wrażliwe cenowo finansowanie od klientów detalicznych i przedsiębiorców. W wyniku zwiększonego popytu na ten rodzaj finansowania, może wzrosnąć jego koszt.

Dodatkowo, bezpośrednio stosowane w Polsce CRR, oraz wydane na jego podstawie rozporządzenie delegowane KE („Rozporządzenie KE nr 2015/61”) wprowadzając wymogi dotyczące płynności, definiują, tzw. wskaźnik pokrycia wypływów netto (ang. *liquidity coverage ratio*, LCR) – jest on rozumiany jako stosunek posiadanego przez bank zabezpieczenia przed utratą płynności do wypływów płynności netto przez okres występowania warunków skrajnych trwający 30 dni kalendarzowych, którego wartość powinna wynosić docelowo przynajmniej 100 %. Wprowadzenie powyższych regulacji ma na celu zapewnienie posiadania przez banki aktywów płynnych w ilości wystarczającej do pokrycia swoich wypływów płynności netto przez trzydziestodniowy okres warunków skrajnych. Zgodnie z regulacjami Pakietu CRD IV/ CRR obowiązek utrzymywania odpowiedniego wskaźnika pokrycia wpływów netto będzie wprowadzany etapami począwszy od 1 października 2015 r., od kiedy jego poziom powinien wynosić 60%, aż do osiągnięcia poziomu 100% począwszy od 1 stycznia 2018 r. Powyższe regulacje wskazują specyficznie katalog aktywów płynnych, które można szybko spieniężyć na rynkach prywatnych w krótkim terminie i bez znacznej utraty.

Dodatkowo, zgodnie z CRR, banki powinny także korzystać z różnorodnych instrumentów stabilnego finansowania, zarówno w warunkach normalnych, jak i skrajnych w perspektywie długoterminowej.

Na Datę Prospektu Bank nie może wykluczyć, że w wyniku działań i zmian, o których mowa powyżej (oraz m. in. w czynniku ryzyka „*Ryzyko związane z rekomendacjami wydawanymi przez KNF*” poniżej), a także ewentualnych zmian regulacyjnych (włącznie ze zmianami dotyczącymi wymogów wynikających z regulacji i rekomendacji nałożonych przez organy administracji rządowej lub regulacyjne organy finansowe, z Komisją Europejską i innymi kompetentnymi organami Unii Europejskiej oraz Komitetu Bazylejskiego ds. Nadzoru Bankowego), (por. „*Regulacje sektora bankowego w Polsce*”) Bank może stać się przedmiotem ściślejszych i ostrzejszych wymogów nakładanych przez organy nadzoru bankowego, wyższych wymogów w zakresie adekwatności kapitałowej albo że może zostać zobowiązany do poniesienia innych dodatkowych kosztów lub spełnienia dodatkowych zobowiązań w zakresie ujawniania i sprawozdawczości, a także podlegać ograniczeniom dotyczącym podejmowanej działalności.

Wystąpienie któregośkolwiek z wyżej wymienionych czynników może wpłynąć na strategię Banku, jego potencjał wzrostu, kwotę marży pobieranej przez Bank, a także na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z konkurencją ze strony polskiego sektora finansowego, firm pożyczkowych, a także podmiotów spoza usług finansowych

Poziom konkurencji w polskim sektorze finansowym jest względnie wysoki, czego dowodem jest niski poziom koncentracji w tym sektorze. Według KNF, na dzień 31 grudnia 2017 r. w Polsce działało 35 banków komercyjnych, 28 oddziałów zagranicznych instytucji kredytowych oraz 553 banki spółdzielcze. Na dzień 31 grudnia 2016 r. udział pięciu największych polskich banków w aktywach całego sektora bankowego wynosił

47,84 %, udział w depozytach całego sektora bankowego wynosił 47,09 %, natomiast udział w należnościach od sektora niefinansowego wynosił 43,80 %.

Zmiany intensywności konkurencji na rynku kredytów i depozytów są wynikiem wpływu różnych czynników, zarówno o charakterze strukturalnym (postępująca konsolidacja sektora bankowego), jak i o charakterze bieżącym, w szczególności: sytuacji na globalnych rynkach gospodarczym i finansowym, dostępności finansowania na międzynarodowym i polskim rynku finansowym, perspektyw rozwoju polskiej gospodarki oraz kursów wymiany złotego do walut obcych. W szczególności, w okresach, gdy premia za ryzyko na międzynarodowych rynkach finansowych rośnie, dostępność finansowania zagranicznego jest mniejsza, a kurs wymiany złotego słabszy, zwiększa się konkurencja na rynku depozytów. Nie można wykluczyć, że jeśli premia za ryzyko wzrośnie (przykładowo z powodu wzrostu obaw dotyczących stabilności Unii Europejskiej lub strefy euro w następstwie oczekiwanego wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej, wzrostu ryzyka recesji w niektórych głównych gospodarkach rozwiniętych lub wzrostu niepewności co do sytuacji gospodarek wschodzących), konkurencja w zakresie depozytów może ulec zaostrzeniu. Bank jest szczególnie narażony na konkurencję w obszarze bankowości uniwersalnej, zwłaszcza na rynku kredytów, gdzie konkuruje z dużymi bankami prowadzącymi działalność w Polsce na rynku klientów detalicznych i biznesowych. Niektórzy konkurenci prowadzą działalność na większą skalę i są w stanie stosować bardziej konkurencyjne produkty kredytowe. Wielu konkurentów to podmioty zależne banków międzynarodowych, które zapewniają tańsze finansowanie, częściowo poprzez bankowe instrumenty płynnościowe Europejskiego Banku Centralnego.

Ponadto presję konkurencyjną zwiększa współpraca niektórych banków z podmiotami spoza sektora usług finansowych (np. firmami telekomunikacyjnymi), które zaczynają pośredniczyć w świadczeniu usług finansowych na szeroką skalę.

Działania ze strony innych banków i podmiotów oferujących produkty konkurencyjne w stosunku do produktów Banku, a także wzrost konkurencyjności rynku produktów i usług bankowych mogą mieć istotny niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z rekomendacjami wydawanymi przez KNF

KNF sprawuje nadzór nad sektorem bankowym w Polsce i jest uprawniona do wydawania rekomendacji mających zastosowanie do różnego rodzaju działalności banków. KNF, działając w celu wypełnienia swoich ustawowych obowiązków, w tym w szczególności w celu zapewnienia bezpieczeństwa środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bankowych oraz zgodności działalności banków z właściwymi przepisami prawa, wydaje rekomendacje, nakładając na banki zwiększone wymogi dotyczące działalności kredytowej i poziomu kapitału. W szczególności KNF:

- zmieniła najważniejsze współczynniki kapitałowe oraz podnosiła obowiązkowy poziom kapitału dla banków;
- wprowadziła istotne ograniczenia dotyczące udzielania kredytów denominowanych w walutach obcych, m.in. poprzez zmianę kryteriów, które muszą spełniać klienci banków ubiegający się o takie kredyty, oraz poprzez podwyższenie wagi ryzyka kredytów detalicznych i hipotecznych denominowanych w walutach obcych; oraz
- wprowadziła ograniczenia w zakresie dozwolonego okresu kredytowania.

KNF wydała także liczne rekomendacje wprowadzające nowe wymagania dotyczące systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania obszarami technologii informacyjnej, ryzyka operacyjnego i ładu korporacyjnego. Więcej informacji dotyczących rekomendacji KNF znajduje się w Rozdziale „Regulacje Sektora Bankowego w Polsce – Wymogi regulacyjne związane z działalnością bankową – Wymogi prawa polskiego”.

Na Datę Prospektu Bank nie może wykluczyć, że w wyniku rekomendacji Bank może podlegać surowszym i ściślejszym wymogom nadzoru bankowego, większym wymogom w zakresie adekwatności kapitałowej lub może zostać zobowiązany do poniesienia dodatkowych kosztów lub może podlegać ograniczeniom w stosunku do angażowania się w różnego rodzaju transakcje. Bank nie można również wykluczyć, że w związku z rekomendacjami Bank będzie zmuszony dokonać retrospektywnie korekty raportowanych wyników. Wystąpienie któregokolwiek z powyższych czynników może negatywnie wpłynąć na strategię Banku, jego potencjał wzrostu, kwotę opłat i prowizji, marży pobieranej przez Bank, a w konsekwencji także na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z możliwym obniżeniem stopy wzrostu polskiego sektora bankowego

Rozwój sektora bankowego jest powiązany z kondycją krajowej gospodarki, jak i oczekiwaniami co do koniunktury gospodarczej w przyszłości. W latach 2010 i 2011 tempo wzrostu aktywów sektora bankowego oscylowało w granicach 10% rocznie, co miało związek z poprawą koniunktury gospodarczej w Polsce.

W następnych dwóch latach doszło jednak do spowolnienia rozwoju gospodarczego w Polsce. Miało to bezpośredni wpływ na niższe tempo wzrostu aktywów sektora bankowego (około 4% rocznie). W 2014 r. w warunkach poprawy koniunktury gospodarczej tempo wzrostu aktywów zbliżyło się do poziomu z lat 2010 – 2011. W 2015 r., pomimo utrzymania korzystnej koniunktury gospodarczej w Polsce, doszło do ponownego spowolnienia tempa wzrostu aktywów do 4,4% w skali roku. W 2017 r. aktywa sektora bankowego wzrosły o 4,1 %. Wśród instytucji notowanych na giełdzie jedynie kilku bankom udało się osiągnąć wynik znacznie powyżej średniej. Mimo poprawy koniunktury gospodarczej i pozytywnych oczekiwań co do rozwoju polskiej gospodarki w najbliższych latach, nie można wykluczyć, że tempo wzrostu PKB okaże się niższe niż przewidywane. Sektor bankowy może wówczas nie osiągnąć oczekiwanego wzrostu. Jeżeli stopa wzrostu polskiego sektora bankowego będzie znacznie niższa niż w przeszłości, może to mieć istotny niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko ekspozycji sektora bankowego w Polsce na kurs CHF oraz ryzyko podjęcia politycznych decyzji zmierzających do rozwiązania kwestii zadłużenia w CHF

Polski sektor bankowy posiada znaczną część aktywów denominowanych w CHF w związku z tym zmiany kursu CHF względem PLN, w szczególności takie jak te które wystąpiły w ostatnich latach, mogą mieć istotny wpływ na sytuację banków oraz kredytobiorców. Główną przyczyną osłabienia PLN względem CHF na początku 2015 była decyzja Szwajcarskiego Banku Centralnego o rezygnacji z polityki obrony kursu EUR/ CHF na poziomie nie niższym niż 1,2 CHF. Zgodnie z danymi wynikającymi z Raportu KNF o sytuacji banków w 2017 r. w strukturze walutowej portfela odnotowano dalsze zmniejszenie udziału kredytów walutowych (z 41,4% na koniec 2016 r. do 34,3 % na koniec 2017 r.), jak też obniżenie stanu zadłużenia w walucie oryginalnej (zadłużenie z tytułu kredytów CHF zmniejszyło się z 32,6 mld CHF na koniec 2016 r. do 30,0 mld CHF na koniec 2017 r.).

Nie można wykluczyć, że wskutek ekspozycji sektora bankowego w Polsce na kurs CHF, nie dojdzie w przyszłości do politycznych decyzji, w formie ustawowej zmiany parametrów kredytów w CHF na parametry kredytów udzielanych w PLN oraz przewalutowania kredytów udzielonych w CHF po kursie historycznym. Możliwe, iż koszty dokonania powyższych przewalutowań lub innych rozwiązań problemu dużej ekspozycji sektora bankowego na CHF obciążą cały sektor bankowy, co może mieć na niego negatywny wpływ.

Wejście w życie stosownych przepisów w zakresie przewalutowania kredytów walutowych może skutkować poniesieniem przez banki znacznych kosztów oraz, co za tym idzie, obciążeniem całego sektora bankowego w Polsce, co może mieć na niego negatywny wpływ.

Na Datę Prospektu Bank posiada kredyty w CHF – wartość należności kredytowych (netto) Banku w CHF wynosi 1.286 mln zł. Wprowadzenie systemowych rozwiązań w kwestii zadłużenia w CHF może więc bezpośrednio wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ekspozycja banków na kurs CHF może wpływać na ocenę opłacalności inwestowania przez inwestorów w papiery wartościowe wyemitowane przez banki.

W rezultacie wystąpienie powyższych zdarzeń może mieć istotny niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko wprowadzenia unijnego podatku od transakcji finansowych

Obecnie trwają prace nad paneuropejską regulacją wprowadzającą podatek od transakcji finansowych, którego część zasilalaby bezpośrednio budżet UE. W dniu 14 lutego 2013 r. Komisja Europejska przedstawiła zmieniony wniosek zawierający szczegółowe informacje na temat podatku od transakcji finansowych w UE, który miałby zostać wprowadzony w ramach procedury wzmocnionej współpracy w 11 państwach członkowskich. Powyższy wniosek został zatwierdzony przez Parlament Europejski w dniu 3 lipca 2013 r. i obecnie uczestniczące państwa muszą jednomyślnie zatwierdzić tę propozycję, zanim wejdzie ona w życie. Na Datę Prospektu nie ma potwierdzonych informacji na temat ewentualnego terminu wprowadzenia takiego podatku.

Wprowadzenie unijnego podatku od transakcji finansowych może mieć istotny niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z trudnym i czasochłonnym procesem egzekucji wobec dłużników kredytów bankowych w Polsce

Mimo że kredyty udzielane przez Bank są zabezpieczone w różnej formie, w szczególności hipotekami, prowadzenie egzekucji może być czasochłonne i utrudnione. W szczególności, procedury sprzedaży nieruchomości lub innych form egzekucji z zabezpieczeń hipotecznych mogą być długotrwałe, a ich praktyczna realizacja może być utrudniona. Ponadto w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015 r. Trybunał uznał, że umożliwienie bankom wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych („BTE”) jest niezgodne z zasadą równego traktowania i stwierdził, że art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 Prawa Bankowego są niezgodne z art. 32

ust. 1 Konstytucji. Przepisy te utraciły moc obowiązującą z dniem 1 sierpnia 2016 r. Po tej dacie, banki nie mogą korzystać z BTE, który stanowił istotny przywilej w ramach postępowania egzekucyjnego.

W związku z wejściem w życie przepisów ustawy o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw istotnie ograniczone zostały możliwości ustanawiania zabezpieczeń na nieruchomościach rolnych.

Utrudnienia i opóźnienia w egzekucji lub niezdolność do egzekucji w odniesieniu do znaczącej liczby zabezpieczeń, a także wzrost kosztów postępowania egzekucyjnego mogą negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z formalistycznymi i długotrwałymi procedurami ustanawiania zabezpieczeń na nieruchomościach

Kredyty hipoteczne są zabezpieczane przez wpis hipoteki w księdze wieczystej prowadzonej w sądzie rejonowym właściwym ze względu na miejsce położenia danej nieruchomości. Procedura ustanowienia zabezpieczenia przez wpis hipoteki do księgi wieczystej może być długotrwała i czasochłonna, zależnie od siedziby sądu. Ponadto procedura ta jest bardzo formalistyczna, a sąd może odmówić wpisu hipoteki, jeżeli we wniosku o wpis znajdują się nawet drobne błędy. Przeważnie banki działające w Polsce dokonują wypłaty kredytu przed wpisem hipoteki do księgi wieczystej, co oznacza, że w okresie przejściowym, do chwili dokonania wpisu, kredyty te nie są zabezpieczone hipotecznie. W celu ograniczenia ryzyka związanego z udzielaniem niezabezpieczonych kredytów, banki zabezpieczają się w okresie przejściowym poprzez wykupienie polisy ubezpieczeniowej. Jednak jeżeli kredytobiorca nie wywiąże się z zobowiązań wynikających z kredytu przed wpisaniem hipoteki, a ubezpieczyciel nie dokona płatności z polisy, wiarygodność Banku z tytułu udzielonego kredytu może być niezabezpieczona i tym samym trudna do windykacji, co może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Czynniki ryzyka związane z warunkami makroekonomicznymi i rynkowymi

Ryzyko wpływu zdarzeń gospodarczych o charakterze globalnym

Warunki makroekonomiczne i sytuacja na rynku finansowym wpływają na działalność Banku i jego wyniki. Począwszy od 2008 r. gospodarka światowa znajduje się w jednym z najpoważniejszych kryzysów od ponad 80 lat. Obecnie, oczekuje się, że niższa dynamika wzrostu gospodarki światowej w porównaniu z okresem sprzed kryzysu utrzyma się. W warunkach kryzysu finansowego nastąpił wzrost awersji do ryzyka przejawiający się w szczególności spadkiem zaufania do instytucji finansowych, ograniczeniem dostępu do finansowania na rynku międzybankowym i do innych form finansowania oraz obniżeniem wartości rynkowej aktywów.

Sytuacja ta miała niekorzystny wpływ na wycenę aktywów i wymogi adekwatności kapitałowej dla wielu instytucji finansowych na całym świecie. W konsekwencji pogorszenia się sytuacji gospodarczej wzrosły rezerwy na ryzyko kredytowe, pogorszył się dostęp do rynków kapitałowych i kredytowych oraz do innych dostępnych form finansowania. Wystąpił również kryzys płynnościowy, a koszt pozyskania finansowania zwiększył się w istotny sposób.

W drugiej połowie 2010 r. kryzys finansowy zaczął wywierać istotny wpływ na sytuację budżetową wielu krajów, w szczególności w strefie euro, co w połączeniu z dalszą presją na europejski sektor finansowy w wyniku rosnącego ryzyka związanego z zadłużeniem publicznym zmusiło kraje najbardziej dotknięte kryzysem finansowym do wdrożenia programów oszczędnościowych, co w konsekwencji wywarło dodatkowy nacisk na kondycję finansową gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w tych krajach.

Pomimo tego, że w ostatnich latach światowa gospodarka wychodzi z kryzysu, a warunki rynkowe i ekonomiczne uległy poprawie, nadal istnieje ryzyko ekonomicznych turbulencji, związanych przede wszystkim z wysokim poziomem zadłużenia w niektórych gospodarkach, i nie można mieć pewności, że warunki ekonomiczne ulegną trwałej poprawie. Pogorszenie się sytuacji światowej gospodarki lub ponowne wystąpienie kryzysu zadłużenia w strefie euro miałyby ujemny wpływ na warunki makroekonomiczne na całym świecie, a w szczególności w Europie, co mogłoby spowodować ponowne spowolnienie rozwoju gospodarczego i zwiększenie kosztów finansowania, wyraźniejszy wzrost bezrobocia oraz inne negatywne zdarzenia makroekonomiczne. Istnieje ryzyko, że takie pogorszenie może skutkować wzrostem niestabilności strefy euro.

Niestabilność światowego i europejskiego rynku pogorszyłaby kondycję sektora usług finansowych i bankowych na świecie, w Europie oraz w konsekwencji w Polsce. W szczególności mogłoby to skutkować między innymi: (i) spadkiem popytu na kredyty i depozyty Banku, co mogłoby, między innymi doprowadzić do spadku dochodów z odsetek lub mieć negatywny wpływ na źródła finansowania Banku, (ii) wzrostem zaległości oraz niespłacaniem zobowiązań przez kredytobiorców, co mogłoby w szczególności zwiększyć poziom kredytów i pożyczek Banku dotkniętych utratą wartości, (iii) niższą wartością aktywów Banku, oraz (iv) ograniczonym dostępem Banku do rynków kapitałowych i finansowania oraz pogorszoną płynnością, w tym ryzykiem gwałtownego odpływu depozytów.

Opóźnienie poprawy lub powrót pogarszającej się sytuacji lub warunków gospodarczych na świecie lub w Polsce mogłyby mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko systemowe polskiego sektora finansowego związane ze SKOK i bankami spółdzielczymi

Od października 2012 r. SKOK-i zostały objęte państwowym nadzorem, sprawowanym przez KNF. Przeprowadzone przez KNF kontrole sektorowe wskazywały na szereg nieprawidłowości w funkcjonowaniu SKOK-ów. Na koniec 2017 r. 24 kasy i Kasa Krajowa objętych było postępowaniami naprawczymi, przy czym 4 kasy realizowały programy naprawcze zaakceptowane przez Komisję Nadzoru Finansowego

Nadzorem KNF objęte są również banki spółdzielcze. Zdaniem KNF istotnymi czynnikami ryzyka dla sytuacji finansowej banków spółdzielczych pozostaje brak efektywnego zarządzania w przypadku występowania problemów oraz zbyt niski bufor kapitałowy.

Pogorszenie się sytuacji finansowej SKOK-ów i banków spółdzielczych może negatywnie wpłynąć na rynek bankowy, a w rezultacie mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko wpływu uwarunkowań ekonomicznych w Polsce

Bank prowadzi swoją działalność na rynku polskim. W związku z tym sytuacja makroekonomiczna w Polsce ma istotny wpływ na działalność Banku, jego sytuację finansową, wyniki działalności i perspektywy. Polska, szczególnie od momentu wejścia do Unii Europejskiej w 2004 r., jest mocno powiązana z gospodarkami pozostałych krajów UE. Pogorszenie warunków makroekonomicznych na świecie i w Europie (por. czynnik ryzyka „*Ryzyko wpływu zdarzeń gospodarczych o charakterze globalnym*” powyżej) miało wpływ na polską gospodarkę, w szczególności skutkowało obniżeniem tempa wzrostu PKB. Niekorzystne tendencje w polskiej gospodarce spowodowały pogorszenie sytuacji na rynku pracy i wzrost bezrobocia, jak również spowolnienie akcji kredytowej, osłabienie wyników polskiego sektora bankowego oraz obniżenie jakości portfela kredytowego banków.

Stopa referencyjna NBP znajduje się na Datę Prospektu na poziomie 1,50%. To o 325 punktów bazowych niżej niż poziom ustalony podczas ostatniej podwyżki stóp procentowych z 10 maja 2012 r. Od tamtej pory Rada Polityki Pieniężnej dziesięciokrotnie obniżała stopy procentowe. Od marca 2015 r. referencyjna stopa procentowa NBP znajduje się na poziomie 1,50%. Od 2013 stopa lombardowa była obniżana 8 razy, z poziomu 5,50 % do 2,50 % na dzień 5 marca 2015 r. Tak szybkie obniżanie stóp procentowych kreowało istotną presję na marżę odsetkową netto w polskim sektorze bankowym.

Pomimo tego, że w latach 2014 – 2015 polska gospodarka odnotowała poprawę, ewentualne kolejne spowolnienie tempa wzrostu, w tym m.in. wzrost stopy bezrobocia jak również turbulencje na rynkach finansowych (w tym na rynku walutowym i kapitałowym) mogą mieć niekorzystny wpływ na sytuację finansową kredytobiorców Banku oraz ich zdolność do obsługi i spłaty zobowiązań, co może doprowadzić do wzrostu należności przeterminowanych Banku. Ponadto pogorszenie sytuacji polskiej gospodarki i rynków finansowych może skutkować ograniczoną dostępnością lub wyższymi kosztami finansowania dla polskich instytucji bankowych.

W niestabilnych warunkach rynkowych, wartość zabezpieczeń dla kredytów udzielonych przez Bank, w tym nieruchomości stanowiących takie zabezpieczenie, może w istotny sposób ulec obniżeniu.

Dodatkowo poziom ryzyka akceptowanego przez klientów może również ulec obniżeniu w odniesieniu do inwestycji w papiery wartościowe, jednostki funduszy inwestycyjnych lub inne produkty inwestycyjne, oferowane przez Bank. Wyniki inwestycyjne tych produktów w dużej mierze zależą od sytuacji na rynkach finansowych oraz od wiarygodności kredytowej i sytuacji finansowej kontrahentów. Jakość portfela dłużnych papierów wartościowych posiadanych przez Bank zależy od zdolności emitentów papierów wartościowych do dokonywania terminowych płatności z tytułu tych papierów wartościowych.

Na zdolność emitentów do dokonania takich płatności mogą mieć wpływ zmiany w ich sytuacji finansowej, w tym kwestie związane z płynnością, zwiększone ryzyko kredytowe oraz inne czynniki makroekonomiczne. Znaczna zmienność lub spadki na rynku finansowym mogą zniechęcać potencjalnych klientów do zakupu produktów inwestycyjnych oferowanych przez Bank, a ich obecni posiadacze mogą się wycofywać lub zmniejszać swoje zaangażowanie w te produkty, co w szczególności może mieć niekorzystny wpływ na przychody Banku z tytułu opłat i prowizji. Wystąpienie którychkolwiek z powyższych warunków i tendencji może mieć istotny niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z niestabilnością finansową Grecji, niestabilnością polityczną na Ukrainie, niepewnością co do stabilności systemów politycznych w regionie, spowolnieniem gospodarczym w Chinach

Bank prowadzi działalność na terytorium Polski i nie jest znacząco kapitałowo zaangażowany na rynkach niestabilnych, ani w zakresie oferowanych produktów i usług, ani w zakresie ewentualnych inwestycji, jednakże polityczna niestabilność w regionie, w szczególności na Ukrainie, niesie za sobą negatywne skutki gospodarcze

dla całego regionu. Konflikt na Ukrainie zwiększa ryzyko naruszenia integralności terytorialnej Ukrainy i potencjalnego upadku systemu gospodarczego tego kraju. W przypadku dalszego wydłużania się lub eskalacji konfliktu, może wystąpić ryzyko niewypłacalności Ukrainy i głęboka recesja gospodarcza w tym kraju. Dalsza eskalacja kryzysu na Ukrainie, w szczególności nałożenie dalszych lub utrzymanie obecnych sankcji i embarg nałożonych na Rosję przez UE i USA oraz przez Rosję na kraje UE, w tym Polskę, może mieć bezpośredni wpływ na wzajemne stosunki handlowe Polski z Rosją i Ukrainą, i może prowadzić do zakłócenia dostaw ropy i gazu oraz – w związku z niekorzystnym rozwojem sytuacji gospodarczej w innych krajach europejskich – może skutkować dalszą presją gospodarczą na Polskę. Eskalacja konfliktu, niewypłacalność lub recesja gospodarcza na Ukrainie lub w innych krajach sąsiednich spowodowałyby niekorzystne warunki dla sektora bankowego w Europie oraz w Polsce, w szczególności poprzez zwiększenie poziomu kredytów i pożyczek przeterminowanych, ograniczenie dostępu do rynków kredytowych, dalsze ograniczenie dostępu do finansowania i zmniejszenie płynności, w tym ryzyko gwałtownego odpływu depozytów.

Ponadto ze względu na powiązania ekonomiczno-finansowe Polski z pozostałymi gospodarkami regionu Europy Środkowo-Wschodniej, jak i traktowania przez inwestorów instrumentów finansowych na polskim rynku i aktywów finansowych krajów Europy Środkowo-Wschodniej jako tę samą „klasę aktywów”, ewentualne pogorszenie warunków gospodarczych lub finansowych w innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej mogą przełożyć się na pogorszenie warunków gospodarczych lub finansowych w Polsce. W szczególności dewaluacja lub deprecjacja walut w krajach Europy Środkowo-Wschodniej może osłabić złotego.

Ponadto nie można wykluczyć, że ostatnio zaobserwowane spowolnienie gospodarcze w Chinach oraz spadki na rynku kapitałowym w Chinach wpłyną negatywnie na sytuację w gospodarce globalnej lub na międzynarodowych rynkach finansowych, skutkując negatywnymi konsekwencjami także dla sytuacji gospodarczej i sytuacji na rynkach finansowych w Polsce.

W 2010 r. Grecji udzielono wsparcia w wysokości 110 mld euro na realizację reform, które miały poprawić sytuację greckiej gospodarki. 14 marca 2012 r. ministrowie finansów państw strefy euro oraz MFW zatwierdzili drugi pakiet pomocy gospodarczej dla Grecji o wartości 164,5 mld euro. Tym razem pozostałe kraje strefy euro udostępniły środki o wartości 144,7 mld euro z Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej – funduszu pomocy, który rozpoczął działalność w sierpniu 2010 r. Zawarto również uzgodnienia z inwestorami finansowymi służące redukcji zadłużenia Grecji o prawie 200 mld euro. W sierpniu 2015 r. osiągnięto porozumienie w przedmiocie trzeciego pakietu pomocowego dla Grecji w wysokości ok 85 mld EUR. Pomimo tak znaczącej pomocy finansowej dla Grecji nie można wykluczyć pogłębienia się kryzysu w Grecji. Ewentualne bankructwo Grecji i jej ewentualne wyjście ze strefy euro może mieć wpływ na stabilność strefy euro, sytuację finansową państw członkowskich, w tym na sytuację gospodarczą Polski.

Wystąpienie którychkolwiek z tych zdarzeń może mieć istotny niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane ze spodziewanym wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej

W dniu 23 czerwca 2016 r. w ramach referendum przeprowadzonego w Wielkiej Brytanii większość Brytyjczyków, którzy wzięli udział w referendum opowiedziała się za wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. W związku z takim wynikiem referendum oczekuje się, że Wielka Brytania dokona notyfikacji wystąpienia z Unii Europejskiej zgodnie z art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z deklaracjami obecnego rządu Wielkiej Brytanii notyfikacja nie będzie dokonana wcześniej niż objęcie urzędu przez nowego premiera, co, zgodnie z oczekiwaniami, nastąpi do października 2016 r. Traktat o Unii Europejskiej przewiduje dwuletni okres na wynegocjowanie warunków wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Okres ten może zostać przedłużony na mocy umowy z państwami członkowskimi Unii Europejskiej, które pozostają w Unii Europejskiej. Zgodnie z Traktatem o Unii Europejskiej Wielka Brytania przestanie być członkiem Unii Europejskiej z upływem okresów przewidzianych na negocjacje warunków wyjścia z Unii Europejskiej.

Konsekwencją wystąpienia państwa członkowskiego z Unii Europejskiej jest zaprzestanie obowiązywania w występującym państwie członkowskim wszystkich traktatów konstytuujących Unię Europejską, które ustanawiają m.in. swobody przepływu kapitału, towarów i usług pomiędzy państwami członkowskimi.

Na Datę Prospektu nie można przewidzieć konsekwencji wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej, w tym wpływu takiego wystąpienia na gospodarki poszczególnych państw oraz sytuację polityczną na świecie. Nie można również przewidzieć wpływu wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej na sytuację ekonomiczną podmiotów gospodarczych w jakikolwiek sposób powiązanych z rynkiem brytyjskim.

W konsekwencji decyzji podjętej w referendum w Wielkiej Brytanii istnieje ryzyko długotrwałej destabilizacji rynków finansowych w Unii Europejskiej i na świecie.

W dniu 27 czerwca 2016 r. dwie z trzech największych światowych agencji ratingowych, w reakcji na wyniki referendum w sprawie wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej, obniżyły swoje oceny wiarygodności kredytowej Wielkiej Brytanii. Agencja Standard & Poor's obniżyła rating Wielkiej Brytanii z poziomu AAA o dwa stopnie do poziomu AA, a agencja Fitch obniżyła rating Wielkiej Brytanii z poziomu AA+ do AA. Uzasadniając obniżenie oceny wiarygodności kredytowej Wielkiej Brytanii obie agencje wskazały na możliwe negatywne konsekwencje ekonomiczne dla Wielkiej Brytanii w przypadku jej wystąpienia z Unii Europejskiej. W tym kontekście nie można wykluczyć dalszego obniżania się kursu funta brytyjskiego wobec innych walut.

Wystąpienie Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej może mieć także istotny wpływ na dalsze procesy integracyjne w ramach Unii Europejskiej. Jednak kierunek zmian w procesach integracyjnych jest niemożliwy do przewidzenia. Nie można wykluczyć zarówno przyspieszenia procesów integracyjnych w celu wzmocnienia Unii Europejskiej, a także wyhamowania lub nawet cofnięcia integracji w niektórych obszarach politycznych lub gospodarczych. Nie można także wykluczyć, że w przyszłości kolejne państwa członkowskie Unii Europejskiej będą decydować się na wystąpienie ze wspólnoty.

Rozpoczęty proces występowania Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej oraz ewentualne związane z tym procesem dalsze zmiany polityczne w ramach Unii Europejskiej, a także gospodarcze i polityczne konsekwencje takich zmian mogą mieć istotny negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko negatywnego wpływu deprecjacji złotego

Ze względu na znaczące zaangażowanie walutowe polskich gospodarstw domowych w CHF w związku z kredytami hipotecznymi denominowanymi w CHF istotna deprecjacja PLN w stosunku do walut zagranicznych, a w szczególności do CHF, może utrudnić dłużnikom spłatę ich kredytów denominowanych w walutach obcych. Może to wywrzeć negatywny wpływ na polski sektor bankowy, zwiększając prawdopodobieństwo powstania zaległości gospodarstw domowych w spłacie kredytów hipotecznych, a tym samym może skutkować pogorszeniem jakości portfeli kredytowych banków. Ponadto taka sytuacja utrudniłaby klientom banków działających w Polsce rozliczenia walutowych instrumentów zabezpieczających (*hedging*). W rezultacie gwałtownych wahań kursów walut pojawiają się naciski polityczne na sektor bankowy, jak np. postulaty przewalutowania kredytów udzielonych w CHF po kursie historycznym. Umacnianie się kursu CHF, postrzeganego przez inwestorów jako bezpieczna klasa aktywów w trakcie wysokich fluktuacji rynkowych może skutkować dalszym osłabieniem kursu PLN względem CHF, co może wiązać się z dalszymi negatywnymi konsekwencjami dla polskiego sektora bankowego. Wystąpienie powyższych czynników może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z wystąpieniem czynników nadzwyczajnych, które są poza kontrolą Banku

Czynniki, które są poza kontrolą Banku, takie jak katastrofy naturalne, ataki terrorystyczne, działania wojenne lub zamieszki, wybuchy epidemii oraz inne podobne, niemożliwe do przewidzenia zdarzenia, a także reakcje na takie zdarzenia lub działania, mogą zakłócić stabilność gospodarczą lub polityczną, co może negatywnie wpłynąć na polską gospodarkę oraz w szczególności, zakłócić działalność Banku lub spowodować po stronie Banku wystąpienie istotnych strat. Takie zdarzenia lub działania oraz wynikające z nich szkody są trudne do przewidzenia i mogą dotyczyć mienia, aktywów finansowych lub kluczowych pracowników. Jeżeli przyjęte przez Bank plany nie będą obejmowały wszystkich niezbędnych procedur, które powinny zostać zastosowane w wypadku wystąpienia takich sytuacji, lub jeśli nie będzie możliwe wdrożenie tych procedur w danych okolicznościach, skala takich szkód może wzrosnąć. Nieprzewidziane zdarzenia mogą również doprowadzić do poniesienia dodatkowych kosztów operacyjnych, takich jak wyższe koszty składek ubezpieczeniowych oraz wdrożenie systemów zastępczych. Objęcie określonych rodzajów ryzyka ochroną ubezpieczeniową może również nie być możliwe, co podwyższy poziom ryzyka, na które Bank będzie narażony. Niezdolność Banku do skutecznego zarządzania tymi rodzajami ryzyka może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Czynniki ryzyka dotyczące przestrzegania przez Bank przepisów prawa i regulacji

Ryzyko związane z niejasną interpretacją i zmianą przepisów polskiego prawa

Bank został utworzony i działa zgodnie z przepisami prawa polskiego. Znacząca liczba obowiązujących przepisów oraz regulacji dotyczących działalności instytucji finansowych, emitowania papierów wartościowych oraz obrotu nimi, praw akcjonariuszy, inwestycji zagranicznych, kwestii związanych z działalnością spółek oraz ładem korporacyjnym, handlem, podatkami oraz prowadzeniem działalności gospodarczej ulegała i może ulegać zmianom. Wymienione powyżej regulacje podlegają także różnym interpretacjom, orzeczeniom sądowym i mogą być stosowane w sposób niejednolity. Bank nie może zagwarantować, że stosowana przez niego interpretacja przepisów prawa polskiego nie zostanie zakwestionowana lub że działalność Banku będzie prowadzona w pełni zgodnie z nowym ustawodawstwem, co może skutkować odpowiedzialnością Banku lub koniecznością zmiany praktyki przez Bank, co może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z niejasną interpretacją i zmianą przepisów polskiego prawa podatkowego właściwych dla działalności Banku

Przepisy polskiego prawa podatkowego są skomplikowane i podlegają częstym zmianom. Praktyka stosowania prawa podatkowego przez organy podatkowe nie jest jednolita, a w orzecznictwie sądów administracyjnych w tym zakresie nierzadko występują istotne rozbieżności. Bank nie może zagwarantować, że organy podatkowe nie dokonają odmiennej, niekorzystnej dla Banku lub Podmiotów Zależnych interpretacji przepisów podatkowych stosowanych przez Bank lub Podmioty Zależne. W szczególności Bank nie może wykluczyć ryzyka, że wraz z wprowadzeniem przepisów dotyczących unikania opodatkowania, które posługują się klauzulami generalnymi i których interpretacja i zakres zastosowania będzie kształtowany w praktyce przez organy podatkowe i orzecznictwo sądów administracyjnych, organy podatkowe dokonają odmiennej od Banku oceny skutków podatkowych czynności dokonywanych przez Bank lub Podmioty Zależne. Nie można także wykluczyć ryzyka, że poszczególne indywidualne interpretacje podatkowe, uzyskane oraz stosowane już przez Bank lub Podmioty Zależne, zostaną zmienione lub zakwestionowane. Istnieje także ryzyko, że wraz z wprowadzeniem nowych regulacji Bank lub Podmioty Zależne będą musiały podjąć działania dostosowawcze, co może skutkować zwiększonymi kosztami wymuszonymi okolicznościami związanymi z adaptacją do nowych przepisów.

Z uwagi na powyższe nie można wykluczyć zakwestionowania przez organy podatkowe prawidłowości rozliczeń podatkowych Banku lub Podmiotów Zależnych w zakresie nieprzedawnionych zobowiązań podatkowych oraz określenia zaległości podatkowych tych podmiotów, co może mieć istotny negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z zawieraniem umów z podmiotami powiązanymi

Bank i Podmioty Zależne przeprowadzają transakcje z podmiotami powiązanymi w rozumieniu przepisów podatkowych. Nie można wykluczyć ryzyka, że Bank lub Podmioty Zależne zostaną w tym zakresie poddane kontrolom lub innym czynnościom sprawdzającym podejmowanym przez organy podatkowe lub organy kontroli skarbowej. Ze względu na szczególny charakter transakcji z podmiotami powiązanymi, a także złożoność i niejednoznaczność przepisów prawnych regulujących metody badania stosowanych cen, a także trudności w zidentyfikowaniu porównywalnych transakcji, nie można wykluczyć zakwestionowania przyjętych przez Bank metod określenia warunków rynkowych do celów powyższych transakcji, co może mieć istotny negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z podleganiem przez Bank szerszym wymogom informacyjnym w związku z FATCA i automatyczną wymianą informacji w sprawach podatkowych

W związku z wprowadzeniem amerykańskiej regulacji FATCA, dotyczącej ujawniania informacji o rachunkach zagranicznych na cele podatkowe, na Bank mogą być nałożone określone obowiązki w zakresie rejestracji, gromadzenia danych o klientach Banku oraz przekazywania danych do organów podatkowych. W przypadku polskich podmiotów, w celu zachowania zgodności z przepisami prawa polskiego, wskazane obowiązki nie będą jednak wykonywane bezpośrednio wobec amerykańskich organów podatkowych (ang. *U.S. Internal Revenue Service*), ale za pośrednictwem polskich organów podatkowych. W tym celu dnia 7 października 2014 r. zawarta została Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie poprawy wypełniania międzynarodowych obowiązków podatkowych oraz wdrożenia ustawodawstwa FATCA, oraz towarzyszące jej Uzgodnienia końcowe. Ustawa z 20 marca 2015 r. ratyfikująca powyższą umowę i towarzyszące jej Uzgodnienia końcowe weszła w życie 2 czerwca 2015 r. Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o wykonywaniu Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie poprawy wypełniania międzynarodowych obowiązków podatkowych oraz wdrożenia ustawodawstwa FATCA weszła w życie z dniem 1 grudnia 2015 r.

20 marca 2017 r. Prezydent RP podpisał ustawę o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami, implementującą Dyrektywę Rady 2014/107/UE z dnia 9 grudnia 2014 r. zmieniającą dyrektywę 2011/16/UE w zakresie obowiązkowej automatycznej wymiany informacji w dziedzinie opodatkowania oraz regulacji umożliwiających automatyczną wymianę informacji w dziedzinie opodatkowania z innymi niż unijne państwami w oparciu o wspólny standard do wymiany informacji (ang. *Common Reporting Standard, CRS*), do których wprowadzenia Rzeczpospolita Polska zobowiązała się w podpisanym w dniu 29 października 2014 r. wielostronnym porozumieniu właściwych władz w sprawie automatycznej wymiany informacji finansowych dla celów podatkowych.

Wraz z wprowadzeniem powyższego ustawodawstwa lub jego późniejszą zmianą Bank może być zmuszony podjąć działania dostosowawcze, co może skutkować zwiększonymi kosztami związanymi z dostosowaniem się do tych zmienianych i nowych przepisów. Niezastosowanie się do wymogów nakładanych przez FATCA, umowę międzynarodową lub polskie przepisy podatkowe może rodzić negatywne konsekwencje zarówno po stronie

Banku, jak i po stronie klientów Banku. Powyższe czynniki mogą mieć istotny negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z pokontrolnymi zaleceniami organów nadzorczych

KNF regularnie przeprowadza kontrole wśród instytucji finansowych i następnie wydaje konkretne zalecenia w celu usunięcia wykrytych nieprawidłowości. Jeżeli Bank nie implementuje w terminie lub błędnie implementuje zalecenia KNF, Bank może być narażony na sankcje określone w Prawie Bankowym oraz na ryzyko utraty reputacji.

Dodatkowo KNF w okresach rocznych przeprowadza we wszystkich bankach proces badania i oceny nadzorczej (proces BION) którego celem jest identyfikacja wielkości i charakteru ryzyka na jakie narażony jest bank, jakości zarządzania ryzykiem, poziomu kapitału pokrywającego ryzyko oraz ocena zgodności z przepisami prawa. W wyniku procesu BION zwykle wydawane są zalecenia. Z tytułu braku realizacji zaleceń Bank może być narażony na podobne sankcje jak w przypadku zaleceń pionspekcyjnych.

Ponadto Banku mogą dotyczyć zalecenia oraz rekomendacje wydawane przez skład Europejski System Nadzoru Finansowego.

28 listopada 2016 r. Generalny Inspektor Informacji Finansowej nałożył na Bank w drodze decyzji administracyjnej karę pieniężną w wysokości 30.000 zł za niedopełnienie przez Bank zaleceń pokontrolnych, wydanych po kontroli przeprowadzonej w Banku w 2012 r. Bank wykonał zalecenia pokontrolne, a kara została zapłacona.

W rezultacie stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości, wobec Banku wydane mogą zostać przez KNF lub inne organy nadzorcze zalecenia pokontrolne, a także mogą zostać nałożone kary pieniężne, które mogą wpłynąć na działalność, sytuację finansową, wyniki lub reputację Banku.

Ryzyko związane ze sprawami sądowymi, postępowaniami administracyjnymi lub innymi postępowaniami

W związku z prowadzoną działalnością Bank jest narażony na wszczęcie przeciwko niemu spraw w postępowaniach cywilnych, administracyjnych, karnych i karno-skarbowych, regulacyjnych lub innych przez klientów, pracowników, akcjonariuszy i inne osoby, w tym Skarb Państwa (zob. „Opis działalności Banku – Postępowania sądowe, administracyjne i arbitrażowe”). Na Datę Prospektu trudno ocenić prawdopodobieństwo wszczęcia takich postępowań i określić wartościowo ewentualne skutki takich postępowań. Podmioty wszczynające postępowania przeciwko Bankowi mogą w szczególności żądać zapłaty znaczących kwot lub zaspokojenia roszczeń w inny sposób lub zaskarżyć uchwały organów Banku, co może wpłynąć na zdolność Banku do prowadzenia bieżącej działalności, a wielkość potencjalnych kosztów wynikających z takich postępowań może być niepewna przez znaczny czas. Także koszty obrony w ewentualnych przyszłych postępowaniach mogą być duże. Możliwe jest również podejmowanie negatywnych akcji informacyjnych przeciwko Bankowi związanych z prowadzonymi postępowaniami, co może negatywnie wpłynąć na reputację Banku, bez względu na to, czy wszczęte sprawy są uzasadnione i jaki będzie ich wynik.

Ponadto począwszy od lipca 2010 r. do polskiego prawa wprowadzono instytucję pozwu zbiorowego. Możliwość występowania przez klientów banków z pozwami zbiorowymi znacznie obniża koszty obsługi prawnej oraz inne koszty takich postępowań. W konsekwencji istnieje ryzyko, że przeciwko Bankowi mogą być składane pozwy zbiorowe.

Postępowania cywilne, administracyjne, regulacyjne lub pozwy zbiorowe, przeciwko lub z udziałem Banku mogą negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową, reputację lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z decyzjami organów ochrony konkurencji i konsumentów

Działalność Banku musi być prowadzona w sposób zgodny z przepisami dotyczącymi ochrony konkurencji. Zgodnie z Ustawą o Ochronie Konkurencji i Konsumentów, Prezes UOKiK jest uprawniony do wydania decyzji stwierdzającej, że dany przedsiębiorca jest uczestnikiem porozumienia, którego celem lub skutkiem jest ograniczenie konkurencji. Nie można wykluczyć, że umowy zawierane przez Bank w toku działalności, zostaną uznane za ograniczające konkurencję. Umowy takie są nieważne w części lub całości. Prezes UOKiK może nakazać zaprzestanie stosowania powyższych praktyk, a także nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości do 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, co może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku. Analogiczne sankcje przewiduje prawo Unii Europejskiej w przypadku wystąpienia naruszeń, które mogą mieć wpływ na handel między Państwami Członkowskimi.

Działalność Banku musi być prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami prawa w zakresie ochrony konsumentów. Działania Banku w tym zakresie podlegają kontroli Prezesa UOKiK pod kątem oceny przestrzegania m.in. przepisów zakazujących stosowania określonych praktyk, które naruszają zbiorowe interesy

konsumentów (takich jak przedstawianie klientom nierzetelnych informacji, nieuczciwe praktyki rynkowe oraz stosowanie we wzorcach umów niedozwolonych postanowień, objętych rejestrem klauzul niedozwolonych prowadzonym przez Prezesa UOKiK). Zgodnie z Ustawą o Ochronie Konkurencji i Konsumentów, Prezes UOKiK jest uprawniony do wydania decyzji stwierdzającej, że postanowienia umów z konsumentami lub praktyki stosowane przez Bank naruszają zbiorowe interesy konsumentów oraz, w konsekwencji, może zakazać stosowania niektórych praktyk i nałożyć na Bank kary pieniężne (maksymalnie do 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok, w którym kara taka została nałożona).

Ponadto Prezes UOKiK, organizacje pozarządowe, do których zadań statutowych należy ochrona praw konsumentów lub rzecznicy konsumentów, a także osoby fizyczne mogą wszcząć postępowanie sądowe w celu uznania danego postanowienia wzoru umowy za niedozwolone. Jeżeli postanowienie lub wzór umowy zostały uznane za niedozwolone na mocy prawomocnego wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, postanowienie takie lub wzór umowy zostają wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK. Z chwilą gdy postanowienie lub wzór umowy zostaną wpisane do tego rejestru, nie mogą być stosowane przez żaden podmiot prowadzący działalność w Polsce. Dodatkowo, nie można wykluczyć, że w skutek nieprzejrzystego sposobu funkcjonowania rejestru klauzul niedozwolonych, Bank może nie być w stanie zidentyfikować klauzul niedozwolonych, a tym samym może stosować niedozwolone klauzule w umowach i regulaminach.

W przypadku stwierdzenia przez Prezesa UOKiK, że Bank stosuje praktyki naruszające interesy konsumentów, w szczególności w przypadku stosowania niedozwolonych klauzul umownych klienci Banku mogą kwestionować ważność tych zapisów i dochodzić wobec Banku odszkodowania za szkody poniesione w związku z takimi praktykami.

Postanowieniem z dnia 27 lutego 2017 r. Prezes UOKiK wszczął przeciwko Bankowi postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Bank praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu nieuczciwych praktyk rynkowych polegających m.in. na zamieszczaniu określonych treści w reklamach, co mogło wprowadzać konsumentów w błąd co do warunków oferty produktowej Banku. 8 listopada 2017 r. została wydana decyzja UOKiK, na mocy której na Bank został nałożony obowiązek podjęcia szeregu działań zmierzających do zakończenia naruszeń i usunięcia ich negatywnych skutków.

Stwierdzenie przez Prezesa UOKiK, że Bank stosuje lub stosował w przeszłości praktyki ograniczające konkurencję lub praktyki naruszające interesy konsumentów lub skuteczne dochodzenie wobec Banku roszczeń związanych ze szkodami poniesionymi przez konsumentów z powodu stosowania przez Bank niedozwolonych klauzul umownych mogą mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Ryzyko związane z brakiem możliwości egzekucji orzeczeń sądów zagranicznych przeciwko Bankowi

Bank jest podmiotem utworzonym i działającym zgodnie z przepisami prawa polskiego, a wszystkie aktywa Banku są zlokalizowane na terytorium Polski. Inwestorzy mogą egzekwować w Polsce orzeczenia dotyczące spraw cywilnych i handlowych, wydane przez sąd w Unii Europejskiej, ponieważ w Polsce będącej Państwem Członkowskim stosuje się bezpośrednio Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych („**Rozporządzenie 1215/2012**”). Zgodnie z Rozporządzeniem 1215/2012 wykonanie orzeczeń sądów zagranicznych w Polsce może nastąpić pod warunkiem, między innymi, że orzeczenia sądów zagranicznych są wykonalne w państwach, w których zostały wydane, oraz że nie są sprzeczne z podstawowymi zasadami polskiego porządku prawnego. Bank nie może zagwarantować, że zostaną spełnione wszystkie warunki dla egzekucji wyroków sądów zagranicznych w Polsce lub że konkretne orzeczenie będzie podlegać egzekucji w Polsce.

Ryzyko nieprzestrzegania przez Bank przepisów i regulacji w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy

„Pranie pieniędzy” wiąże się z wszelkiego rodzaju działalnością, której celem jest legalizacja wpływów z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł. Bank nie może zagwarantować, że posiadane przez niego procedury w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy okażą się w pełni skuteczne. Niektóre transakcje stanowiące pranie pieniędzy mogą zostać zrealizowane albo w wyniku nieprzestrzegania powyższych procedur przez pracowników Banku, albo ze względu na to, że stosuje się coraz to nowsze metody legalizacji „brudnych pieniędzy”.

Nie można wykluczyć, że w przeszłości Bank nie naruszył przepisów dotyczących prania pieniędzy lub że nie naruszy takich przepisów w przyszłości. Jeżeli wspomniane naruszenie wystąpi, Bank będzie podlegać sankcjom prawnym oraz ryzyku utraty reputacji, którą powinna cieszyć się instytucja finansowa, co z kolei może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki Banku.

Czynniki ryzyka związane z Dopuszczeniem Akcji oraz Akcjami

Ryzyko związane z naruszeniem przez Bank przepisów prawa co może skutkować wydaniem przez KNF decyzji nakazującej wstrzymanie ubiegania się albo zakazującej ubiegania się o dopuszczenie lub wprowadzenie Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku regulowanym

Zgodnie z przepisami Ustawy o Ofercie Publicznej, w wypadku naruszenia lub uzasadnionego podejrzenia naruszenia przepisów prawa w związku z ubieganiem się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przez emitenta lub podmioty występujące w imieniu lub na zlecenie emitenta albo uzasadnionego podejrzenia, że takie naruszenie może nastąpić, KNF może, między innymi:

- nakazać wstrzymanie ubiegania się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym, na okres nie dłuższy niż 10 dni roboczych; lub
- zakazać ubiegania się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym; lub
- opublikować, na koszt emitenta, informację o niezgodnym z prawem działaniu w związku z ubieganiem się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym.

W związku z danym ubieganiem się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym, KNF może wielokrotnie zastosować środki określone w punktach powyżej. Podobne sankcje mogą zostać zastosowane także w wypadku gdy z treści dokumentów lub informacji składanych do KNF lub przekazywanych do wiadomości publicznej wynika, że: (i) oferta publiczna, subskrypcja lub sprzedaż papierów wartościowych, dokonywane na podstawie tej oferty, lub ich dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym w znaczący sposób naruszałoby interesy inwestorów; (ii) istnieją przesłanki, które w świetle przepisów prawa mogą prowadzić do ustania bytu prawnego emitenta; (iii) działalność emitenta była lub jest prowadzona z rażącym naruszeniem przepisów prawa, które to naruszenie może mieć istotny wpływ na ocenę papierów wartościowych emitenta lub też, w świetle obowiązujących przepisów prawa, może prowadzić do ustania bytu prawnego lub upadłości emitenta; lub (iv) status prawny papierów wartościowych jest niezgodny z przepisami prawa i w świetle tych przepisów istnieje ryzyko uznania tych papierów wartościowych za nieistniejące lub obciążone wadą prawną mającą istotny wpływ na ich ocenę.

Ponadto zgodnie z Ustawą o Obrocie Instrumentami Finansowymi, w wypadku, gdy wymaga tego bezpieczeństwo obrotu na rynku regulowanym lub jest zagrożony interes inwestorów, spółka prowadząca rynek regulowany, na żądanie KNF, wstrzymuje dopuszczenie do obrotu na tym rynku lub rozpoczęcie notowań wskazanymi przez KNF papierami wartościowymi lub innymi instrumentami finansowymi na okres nie dłuższy niż dziesięć dni.

Ryzyko związane z możliwością niedopuszczenia lub niewprowadzenia Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku regulowanym (rynku podstawowym) GPW

Dopuszczenie do obrotu giełdowego Akcji Dopuszczanych wymaga uchwały Zarządu GPW oraz rejestracji Akcji Dopuszczanych w KDPW. Ponadto Akcje Dopuszczane muszą spełniać warunki dopuszczenia określone w Regulaminie GPW oraz Rozporządzenia o Rynku i Emitentach.

Zgodnie z postanowieniami §19 Regulaminu GPW, Akcje Dopuszczane (jako akcje emitenta, którego akcje tego samego rodzaju są notowane na GPW) zostaną dopuszczone do obrotu giełdowego, w przypadku złożenia wniosku o ich wprowadzenie do obrotu giełdowego, jeżeli: (i) został opublikowany lub udostępniony zgodnie z właściwymi przepisami prawa odpowiedni dokument informacyjny, zatwierdzony przez właściwy organ nadzoru albo którego równoważność w rozumieniu tych przepisów prawa została stwierdzona przez właściwy organ nadzoru, chyba że opublikowanie, udostępnienie, zatwierdzenie lub stwierdzenie równoważności dokumentu informacyjnego nie jest wymagane, (ii) ich zbywalność jest nieograniczona, (iii) zostały wyemitowane zgodnie z zasadami publicznego charakteru obrotu giełdowego.

Zgodnie z Rozporządzeniem o Rynku i Emitentach, do obrotu na rynku regulowanym GPW mogą być dopuszczone akcje, mimo (i) nieobjęcia wnioskiem do GPW wszystkich wyemitowanych akcji danego rodzaju — jeżeli z przepisu ustawy lub innych ustaw wynika, że akcje, które nie są objęte wnioskiem, nie mogą być przedmiotem obrotu, a informacja o tym została, wraz z odpowiednim wyjaśnieniem, podana do publicznej wiadomości w trybie określonym w odrębnych przepisach; (ii) że iloczyn liczby i prognozowanej ceny rynkowej akcji objętych wnioskiem wynosi mniej niż równowartość w złotych 1.000.000 euro — jeżeli przedmiotem wniosku są akcje emitenta, tego samego rodzaju co akcje już dopuszczone do obrotu na rynku oficjalnych notowań; (ii) nieistnienia w dacie złożenia wniosku rozproszenia akcji objętych wnioskiem, zapewniającego płynność obrotu tymi akcjami, jeżeli: (a) co najmniej 25% akcji tego samego emitenta, objętych wnioskiem, i akcji będących przedmiotem obrotu na tym rynku znajduje się w posiadaniu akcjonariuszy, z których każdy posiada nie więcej niż 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu, lub (b) liczba akcji objętych wnioskiem oraz akcji będących

przedmiotem obrotu, a także sposób przeprowadzenia ich subskrypcji lub sprzedaży pozwala uznać, że obrót tymi akcjami na rynku oficjalnych notowań uzyska wielkość zapewniającą płynność, lub (c) rozproszenie akcji zostało osiągnięte w jednym lub większej liczbie państw członkowskich, w których akcje te są już notowane na rynku oficjalnych notowań.

Ponadto, Rozporządzenie o Rynku i Emitentach wskazuje również, że dopuszczenie akcji do obrotu na rynku regulowanym może nastąpić, jeżeli przemawia za tym uzasadniony interes emitenta lub inwestorów, a emitent podał do publicznej wiadomości, w sposób określony w odrębnych przepisach, informacje umożliwiające inwestorom ocenę jej sytuacji finansowej i gospodarczej oraz ryzyka związanego z nabywaniem akcji objętych wnioskiem.

Ponadto, przy rozpatrywaniu wniosku o dopuszczenie papierów wartościowych do obrotu na giełdzie, Zarząd GPW bierze także pod uwagę: (i) sytuację finansową emitenta i jej prognozę, a zwłaszcza rentowność, płynność, zdolność do obsługi zadłużenia, jak również inne czynniki mające wpływ na wyniki finansowe emitenta; (ii) perspektywy rozwoju emitenta, a zwłaszcza ocenę możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych z uwzględnieniem źródeł ich finansowania; (iii) doświadczenie i kwalifikacje członków organów zarządzających i nadzorczych emitenta; (iv) warunki, na jakich papiery wartościowe zostały wyemitowane, i ich zgodność z zasadami publicznego charakteru obrotu giełdowego, o których mowa w § 35 Regulaminu GPW oraz (v) bezpieczeństwo obrotu giełdowego i interes jego uczestników.

Dopuszczając papiery wartościowe do obrotu giełdowego Zarząd GPW ocenia dodatkowo czy obrót tymi papierami będzie prowadzony w sposób rzetelny, prawidłowo, i skuteczny oraz czy zapewniona będzie ich swobodna zbywalność. Oceny w powyższym zakresie Zarząd GPW dokonuje zgodnie z wymogami określonymi w art. 1-5 Rozporządzenia 2017/568.

W przypadku stwierdzenia, że Akcje Dopuszczane nie spełniają wskazanych wyżej warunków, Zarząd GPW podejmuje uchwałę o odmowie dopuszczenia ich do obrotu giełdowego, od której Emitent może się odwołać do rady nadzorczej GPW.

Emitent nie może zapewnić, że wszystkie wskazane powyżej warunki zostaną spełnione oraz że Akcje Dopuszczane zostaną dopuszczone i wprowadzone do obrotu na rynku podstawowym GPW bądź że zostaną dopuszczone i wprowadzone do obrotu w zakładanym przez Emitenta terminie.

O ewentualnym niespełnieniu kryteriów dopuszczenia do obrotu na rynku podstawowym przewidzianych w Rozporządzeniu o Rynku i Emitentach oraz w Regulaminie GPW i podjęciu decyzji o ubieganiu się o dopuszczenie Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku równoległym, jak również o niespełnieniu kryteriów dopuszczenia do obrotu na rynku podstawowym lub równoległym i rezygnacji z ubiegania się o dopuszczenie Akcji Dopuszczanych do obrotu giełdowego Emitent poinformuje w formie aneksu do Prospektu.

Na dzień zatwierdzenia Prospektu nie ma przesłanek przemawiających za niespełnieniem któregokolwiek z wymienionych wyżej warunków dopuszczenia Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku podstawowym GPW.

Ryzyko związane z wykluczeniem Akcji z obrotu na GPW, w przypadku gdy Bank nie spełni wymagań określonych w Regulaminie GPW lub w Ustawie o Ofercie Publicznej

Ryzyko wykluczenia Akcji Dopuszczanych z obrotu na GPW Akcje Dopuszczane, które są przedmiotem obrotu na GPW, mogą zostać z niego wykluczone przez Zarząd GPW. Regulamin Giełdy oraz Szczegółowe Zasady Obrotu Giełdowego określają przesłanki zarówno fakultatywnego, jak i obligatoryjnego wykluczenia przez Zarząd GPW papierów wartościowych z obrotu na GPW. W przypadku gdy Spółka nie wykona albo nienależycie wykona obowiązki, nakazy lub naruszy zakazy, nałożone lub przewidziane we właściwych przepisach Ustawy o Ofercie Publicznej, Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi lub Rozporządzenia 809/2004, jak również postępuje wbrew wskazanym tam obowiązkom, KNF może wydać decyzję o wykluczeniu papierów wartościowych z obrotu na rynku regulowanym, nałożyć karę pieniężną w wysokości do 1.000.000 PLN albo zastosować obie powyższe sankcje łącznie.

Ponadto, stosownie do art. 20 ust. 3 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, na żądanie KNF, spółka prowadząca rynek regulowany wyklucza z obrotu wskazane przez KNF papiery wartościowe lub inne instrumenty finansowe, w przypadku gdy obrót nimi zagraża w sposób istotny prawidłowemu funkcjonowaniu rynku regulowanego lub bezpieczeństwu obrotu na tym rynku albo powoduje naruszenie interesów inwestorów.

Natomiast zgodnie z § 31 ust. 1 Regulaminu GPW, Zarząd GPW wyklucza instrumenty finansowe z obrotu giełdowego: (i) jeżeli ich zbywalność stała się ograniczona, (ii) na żądanie KNF zgłoszone zgodnie z przepisami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, (iii) w przypadku zniesienia ich dematerializacji lub (iv) w przypadku wykluczenia ich z obrotu na rynku regulowanym przez właściwy organ nadzoru.

Ponadto, Zarząd GPW może wykluczyć instrumenty finansowe z obrotu zgodnie z § 31 ust. 2 Regulaminu GPW: (i) jeżeli przestały spełniać inne niż ograniczenie zbywalności warunki dopuszczenia do obrotu giełdowego na danym rynku, (ii) jeżeli emitent uporczywie narusza przepisy obowiązujące na giełdzie, (iii) na wniosek emitenta, (iv) wskutek ogłoszenia upadłości emitenta albo w przypadku oddalenia przez sąd wniosku o ogłoszenie upadłości ze względu na to, że majątek emitenta nie wystarcza lub wystarcza jedynie na zaspokojenie kosztów postępowania albo w przypadku umorzenia przez sąd postępowania upadłościowego ze względu na to, że majątek emitenta nie wystarcza lub wystarcza jedynie na zaspokojenie kosztów postępowania, (v) jeżeli uzna, że wymaga tego interes i bezpieczeństwo uczestników obrotu, (vi) wskutek podjęcia decyzji o połączeniu emitenta z innym podmiotem, jego podziale lub przekształceniu, (vii) jeżeli w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie dokonano żadnych transakcji giełdowych na danym instrumencie finansowym, (viii) wskutek podjęcia przez emitenta działalności zakazanej przez obowiązujące przepisy prawa, lub (ix) wskutek otwarcia likwidacji emitenta.

Wraz z wykluczeniem papierów wartościowych z obrotu giełdowego inwestorzy tracą możliwość dokonywania obrotu tymi papierami wartościowymi na GPW, co w negatywny sposób może wpłynąć na płynność tych papierów wartościowych. Sprzedaż papierów wartościowych, które zostały wykluczone z obrotu giełdowego, może zostać dokonana po istotnie niższych cenach w stosunku do ostatnich kursów transakcyjnych w obrocie giełdowym.

Ryzyko związane z zawieszeniem obrotu Akcjami na GPW

Ryzyko zawieszenia obrotu Akcji Dopuszczanych na GPW Zarząd GPW może podjąć uchwałę o zawieszeniu obrotu papierami wartościowymi zgodnie z § 30 Regulaminu GPW. GPW może zawiesić obrót instrumentami finansowymi na wniosek spółki publicznej lub jeżeli uzna, że wymaga tego interes i bezpieczeństwo uczestników obrotu oraz w przypadku, gdy spółka publiczna narusza przepisy obowiązujące na GPW. Zawieszając obrót instrumentami finansowymi Zarząd GPW może określić termin, do którego zawieszenie obrotu obowiązuje. Termin ten może ulec przedłużeniu, odpowiednio, na wniosek emitenta lub jeżeli w ocenie Zarządu GPW zachodzą uzasadnione obawy, że w dniu upływu tego terminu wymagać tego będzie interes i bezpieczeństwo uczestników obrotu lub spółka publiczna narusza przepisy obowiązujące na GPW.

Zgodnie z treścią przepisów art. 20 ust. 2 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, uprawnienie do żądania od GPW zawieszenia obrotu instrumentami notowanymi na GPW ma także KNF na podstawie Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi. W przedmiotowym żądaniu KNF może wskazać termin, do którego zawieszenie obrotu obowiązuje. Termin ten może ulec przedłużeniu, jeżeli zachodzą uzasadnione obawy, że w dniu jego upływu będą zachodziły przesłanki zawieszenia. KNF może skorzystać z powyższego uprawnienia w przypadku, gdy obrót papierami wartościowymi jest dokonywany w okolicznościach wskazujących na możliwość zagrożenia prawidłowego funkcjonowania GPW lub bezpieczeństwa obrotu na GPW albo naruszenia interesów inwestorów. Pozostałe przesłanki wystąpienia przez KNF z żądaniem zawieszenia obrotu instrumentami określa szczegółowo Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi.

Zgodnie z Ustawą o Obrocie Instrumentami Finansowymi GPW może podjąć decyzję o zawieszeniu obrotu papierami wartościowymi w przypadku, gdy przestały one spełniać warunki obowiązujące na rynku regulowanym, pod warunkiem że nie spowoduje to znacznego naruszenia interesów inwestorów lub zagrożenia prawidłowego funkcjonowania rynku. Dodatkowo GPW może zawiesić obrót papierami wartościowymi na wniosek emitenta w celu zapewnienia inwestorom powszechnego i równego dostępu do informacji. W okresie zawieszenia obrotu papierami wartościowymi inwestorzy nie mają możliwości nabywania i zbywania takich papierów wartościowych w obrocie giełdowym, co negatywnie wpływa na ich płynność. Sprzedaż papierów wartościowych, których obrót został zawieszony, może zostać dokonana po istotnie niższych cenach w stosunku do poprzednich kursów transakcyjnych w obrocie giełdowym. Nie ma gwarancji, że nie pojawią się przesłanki zawieszenia obrotu Akcjami Dopuszczanymi na rynku giełdowym.

Ryzyko związane z obniżeniem lub istotnymi wahaniami ceny rynkowej Akcji

Cena rynkowa Akcji może ulec obniżeniu lub może podlegać istotnym wahaniom wywołanym przez wiele czynników, z których większość pozostaje poza kontrolą Banku, i które niekoniecznie są związane z działalnością i perspektywami rozwoju Banku. Do czynników tych należą, w szczególności:

- ogólne trendy ekonomiczne w Polsce;
- koniunktura na GPW lub na giełdach światowych;
- warunki i trendy w sektorze bankowości w Polsce i na innych rynkach europejskich;
- zmiany wycen rynkowych spółek z sektora finansowego;
- zmiany w kwartalnych wynikach operacyjnych Banku;
- fluktuacje cen giełdowych akcji oraz wolumenów obrotu;

- potencjalne zmiany w regulacjach sektora bankowego;
- zmiany szacunków finansowych lub rekomendacji wydanych przez analityków papierów
- wartościowych w odniesieniu do Banku lub Akcji;
- ogłoszenie przez Bank lub jego konkurentów wprowadzenia na rynek nowych usług lub technologii;
- transakcje nabycia;
- tworzenie wspólnych przedsięwzięć przez konkurentów Banku a także
- działalność podmiotów dokonujących sprzedaży krótkiej oraz zmiana ograniczeń regulacyjnych w odniesieniu do takiej działalności.

Ponadto ceny papierów wartościowych notowanych na rynkach kapitałowych podlegają znacznym fluktuacjom cen, które mogą być niezwiązane lub nieproporcjonalnie wysokie w porównaniu do zmian wyników ich emitentów. Takie ogólne czynniki rynkowe mogą mieć negatywny wpływ na kurs Akcji, niezależnie od wyników działalności Banku.

Ryzyko związane z reformą OFE i jej możliwym wpływem na rynek kapitałowy w Polsce

Od czasu powstania, OFE są największym prywatnym inwestorem na GPW oraz istotnym uczestnikiem transakcji prywatyzacyjnych Skarbu Państwa realizowanych za pośrednictwem ofert publicznych akcji na GPW. W dniu 1 lutego 2014 roku weszła w życie ustawa z dnia 6 grudnia 2013 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych reformująca system emerytalny w Polsce poprzez zmianę zasad funkcjonowania otwartych funduszy emerytalnych stanowiących kapitałowy filar systemu emerytalnego.

Ustawa ta wprowadziła szereg zmian w zakresie funkcjonowania OFE, w tym przeniesienie do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych części zarządzanych aktywów w łącznej kwocie odpowiadającej 51,5% aktywów OFE. Umorzenie przekazanych aktywów, których łączna wartość wyniosła ponad 153 mld PLN, nastąpiło w dniu 3 lutego 2014 roku. Ponadto, składki emerytalne każdego z członków OFE zaczęły być w całości odprowadzane do ZUS, chyba że indywidualny członek OFE złożył oświadczenie o przekazywaniu części jego składki emerytalnej do OFE. Dodatkowo, OFE zostały zobowiązane do stopniowego przekazywania środków zgromadzonych na rachunku członka OFE do ZUS 10 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez członka OFE. OFE zostały również zobowiązane do dostosowania swoich statutów do nowych wymogów, w tym do następujących obostrzeń w zakresie lokowania środków: zakaz lokowania aktywów OFE w obligacje, bony i inne papiery wartościowe, emitowane, gwarantowane lub poręczane przez Skarb Państwa lub NBP, obowiązek utrzymywania łącznej wartości określonej kategorii aktywów na minimalnych poziomach do końca 2017 roku oraz limity inwestycyjne w odniesieniu do poszczególnych kategorii lokat.

Przenoszenie środków z OFE 10 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego do ZUS może spowodować, że podaż akcji ze strony OFE będzie większa niż popyt OFE na akcje. Ponadto, w związku z wprowadzonymi zmianami w zakresie funkcjonowania OFE, OFE coraz częściej inwestują dostępne środki za granicą, nabywając akcje spółek notowanych na zagranicznych giełdach, co wiąże się z niższym zaangażowaniem środków OFE w kapitalizację GPW. Zaangażowanie OFE w instrumenty zagraniczne może dalej rosnać w związku z obowiązującym mechanizmem stopniowego zwiększania limitów na inwestycje OFE poza granicami Polski.

W przypadku odpływu środków z OFE podaż akcji spowodowana przez wyprzedzającą sprzedaż akcji notowanych na GPW przez OFE może istotnie negatywnie wpłynąć na cenę akcji notowanych na GPW, jak również na ich płynność. W związku ze zmianą struktury portfeli OFE po umorzeniu części ich aktywów i wprowadzeniu limitów inwestycyjnych, nie można wykluczyć, że OFE dokonają przebudowy swoich portfeli inwestycyjnych i sprzedaży posiadanych akcji spółek notowanych na GPW, co w efekcie może doprowadzić do obniżenia wyceny tych spółek.

Dodatkowo, przeprowadzona reforma i zmiany w zakresie funkcjonowania OFE mogą mieć też niekorzystny wpływ na postrzeganie polskiego rynku kapitałowego i stabilność jego ram instytucjonalnych. Nieprzewidywalność skali odpływu środków z OFE w związku z dobrowolnością uczestnictwa w OFE oraz obowiązkiem dostosowania portfeli OFE do wymogów wskazanej wyżej ustawy może również zniechęcać inwestorów do inwestowania w akcje spółek notowanych na GPW. Nie można również zagwarantować, że w przyszłości nie zostanie przeprowadzona kolejna reforma, której celem byłaby całkowita likwidacja OFE, tym bardziej, że Trybunał Konstytucyjny uznał, wyrokiem z dnia 4 listopada 2015 roku, że przeprowadzona reforma jest zgodna z Konstytucją.

Ponadto, w lipcu 2016 roku Ministerstwo Rozwoju zaprezentowało „Plan na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” dotyczący zmian w OFE. Zgodnie z tym planem aktywa zgromadzone w OFE zostaną przekazane do III filaru i Funduszu Rezerwy Demograficznej. 75% aktywów OFE, czyli akcje, mają być przekazane na Indywidualne

Konta Emerytalne. Natomiast do Funduszu Rezerwy Demograficznej mają trafić te środki, które OFE inwestują obecnie w obligacje lub trzymają w gotówce. Zgodnie z planem, OFE miałyby zostać przekształcone w fundusze inwestycyjne polskich akcji działające w oparciu o Ustawę o Funduszach Inwestycyjnych, natomiast powszechnie towarzystwa emerytalne miałyby się przekształcić w towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

Na Datę Prospektu ze względu na zakres przeprowadzonej reformy oraz brak skonkretyzowanych planów dotyczących zmian odnoszących się do OFE nie można również przewidzieć rzeczywistego wpływu proponowanych zmian na rynek kapitałowy, a tym samym na cenę Akcji. W związku z powyższym istnieje ryzyko, że przeprowadzona reforma OFE lub planowane zmiany mogą negatywnie wpłynąć na notowania Akcji, jak również na wolumen obrotu akcjami Spółki na GPW, ich płynność, strukturę akcjonariatu Spółki.

Ryzyko, że emisja nowych akcji przez Bank lub sprzedaż Akcji w Obrocie albo oczekiwanie, że taka emisja lub sprzedaż nastąpią, spowoduje spadek ceny Akcji

Cena rynkowa Akcji może spaść jeżeli Bank wyemituje nowe akcje lub inne kapitałowe papiery wartościowe lub Akcjonariusz Większościowy zbędzie Akcje w Obrocie. Emisja znaczącej liczby akcji Banku lub instrumentów finansowych ekwiwalentnych do akcji w przyszłości lub sprzedaż znaczącej liczby Akcji przez Akcjonariusza Większościowego albo oczekiwanie, że taka emisja lub sprzedaż nastąpi, mogą negatywnie wpłynąć na cenę rynkową Akcji oraz na zdolność Banku do przyciągnięcia kapitału w ramach ewentualnych dalszych publicznych lub prywatnych ofert akcji lub innych papierów wartościowych.

Ryzyko ograniczonej płynności Akcji Dopuszczanych

Dopuszczenie i wprowadzenie Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW nie zapewnia ich płynności. Spółki notowane na giełdach papierów wartościowych doświadczają okresowych, znaczących wahań wolumenów obrotów ich papierów wartościowych, co może negatywnie wpłynąć na cenę rynkową Akcji Dopuszczanych. Jeżeli odpowiedni poziom obrotów Akcji Dopuszczanych nie zostanie osiągnięty lub utrzymany, może to istotnie negatywnie wpłynąć na płynność i cenę Akcji.

Nawet jeżeli odpowiedni poziom obrotów Akcji zostanie osiągnięty i utrzymany, cena rynkowa Akcji Dopuszczanych może być niższa niż ich cena subskrypcji. Każdy nieodpowiedni poziom płynności Akcji Dopuszczanych może ograniczyć zdolność inwestorów do sprzedaży wymaganej liczby Akcji Dopuszczanych po oczekiwanej cenie za akcję. Może to negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową, wyniki działalności lub perspektywy Banku lub cenę Akcji Dopuszczanych.

Ryzyko związane z niewypełnianiem obowiązków informacyjnych spółki publicznej

Spółki publiczne notowane na rynku regulowanym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. zobligowane są do wypełniania obowiązków informacyjnych, w tym do przekazywania KNF, spółce prowadzącej rynek regulowany oraz do publicznej wiadomości informacji dotyczących Prospektu, informacji bieżących i informacji okresowych, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami Ustawy o Ofercie Publicznej i wydanych na jej podstawie rozporządzeń wykonawczych. W przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania powyższych obowiązków przez spółkę publiczną KNF może wydać decyzję o wykluczeniu na czas określony lub bezterminowo papierów wartościowych z obrotu na rynku regulowanym albo nałożyć – biorąc pod uwagę w szczególności sytuację finansową podmiotu, na który kara jest nakładana – karę pieniężną do wysokości 1.000.000,00 PLN albo zastosować obie sankcje łącznie (art. 96 ust.1 Ustawy o Ofercie Publicznej). Ponadto, zgodnie z art. 98 ust. 7 Ustawy o Ofercie Publicznej, emitent oraz podmiot, który brał udział w sporządzeniu informacji, o których mowa w art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, jest jednocześnie obowiązany do naprawienia szkody wyrządzonej przez udostępnienie do publicznej wiadomości nieprawdziwej informacji lub przemilczenie informacji chyba, że ani on, ani osoby, za które odpowiada, nie ponoszą winy.

Dodatkowe obowiązki informacyjne nałożone zostały na emitentów instrumentów finansowych na mocy Rozporządzenia MAR. Uczestnicy rynku kapitałowego zobowiązani są do stosowania przepisów Rozporządzenia MAR od dnia 3 lipca 2016 roku.

Stosownie do art. 17 Rozporządzenia MAR, emitent zobowiązany jest do niezwłocznego podania do wiadomości publicznej informacji poufnych, czyli informacji spełniających kryteria określone w art. 7 Rozporządzenia MAR, które go bezpośrednio dotyczą, w sposób umożliwiający szybki dostęp oraz pełną, prawidłową i terminową ocenę informacji przez opinię publiczną oraz, w stosownych przypadkach, w urzędowo ustanowionym systemie, o którym mowa w art. 21 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/109/UE. Emitent może, na własną odpowiedzialność, opóźnić się z podaniem do publicznej wiadomości informacji poufnych jedynie, jeśli spełnione są warunki z art. 17 ust. 4 Rozporządzenia MAR. Jeżeli jednak poufność informacji, których podanie do publicznej wiadomości opóźniono, nie jest już dłużej gwarantowana, emitent niezwłocznie podaje te informacje do wiadomości publicznej.

Na podstawie art. 17 ust. 8 Rozporządzenia MAR w przypadku, gdy emitent lub osoba działająca w jego imieniu lub na jego rzecz ujawnia informacje poufne osobie trzeciej w normalnym trybie wykonywania czynności w ramach zatrudnienia, zawodu lub obowiązków, musi równocześnie - w przypadku umyślnego ujawniania informacji - lub niezwłocznie - w przypadku nieumyślnego ujawniania informacji - dokonać pełnego skutecznego ujawnienia informacji, chyba że osoba otrzymująca informacje jest zobowiązana do zachowania ich poufności, bez względu na to, czy taki obowiązek powstał na mocy przepisów ustawowych, wykonawczych, umowy spółki lub innej umowy.

Jeżeli spółka nie wykonuje lub nienależyce wykonuje obowiązki, o których mowa w art. 17 ust. 1 i 4 - 8 rozporządzenia MAR, KNF może wydać decyzję o wykluczeniu papierów wartościowych z obrotu na rynku regulowanym, a w przypadku gdy papiery wartościowe Spółki są wprowadzone do obrotu w alternatywnym systemie obrotu - decyzję o wykluczeniu tych papierów wartościowych z obrotu w tym systemie, albo nałożyć karę pieniężną do wysokości 10 364 000 zł lub kwoty stanowiącej równowartość 2 % całkowitego rocznego przychodu wykazanego w ostatnim zbadanym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy, jeżeli przekracza ona 10 364 000 zł, albo zastosować obie sankcje łącznie.

W przypadku gdy jest możliwe ustalenie kwoty korzyści osiągniętej lub straty unikniętej przez Spółkę w wyniku naruszenia obowiązków zamiast kary, o której mowa w tych przepisach, KNF może nałożyć karę pieniężną do wysokości trzykrotnej kwoty osiągniętej korzyści lub unikniętej straty.

Ryzyko związane z niewykonaniem lub łamaniem przez Spółkę obowiązków określonych przepisami prawa i regulaminem GPW

W przypadku, gdy Spółka nie wykonuje obowiązków albo wykonuje nienależyce obowiązki, o których mowa w Ustawie o Ofercie Publicznej to zgodnie z art. 96:

- w art. 15a ust. 4 i 5, art. 20, art. 24 ust. 1 i 3, art. 37 ust. 3 i 4, art. 38 ust. 4-6, art. 38a ust. 2-4, art. 38b ust. 7-9, art. 39 ust. 1-2a, art. 40, art. 41 ust. 1, ust. 3, ust. 8 zdanie drugie i ust. 9, art. 44 ust. 1, art. 45, art. 46, art. 47 ust. 1, 3 i 5, art. 48, art. 50, art. 51a ust. 3 zdanie drugie i ust. 4, art. 52, art. 54 ust. 2 i 3, art. 56-56c w zakresie dotyczącym informacji bieżących, art. 58 ust. 1-1b, art. 59 w zakresie dotyczącym informacji bieżących, art. 62 ust. 6 i 8, i art. 70 pkt.2i3,
- nie wykonuje lub wykonuje nienależyce obowiązki wynikające z art. 38 ust. 7 w związku z art. 47 ust. 3, art. 48 w zakresie zamieszczania w memorandum informacyjnym informacji przez odesłanie, art. 50, art. 51a ust. 3 zdanie drugie i ust. 4 i art. 52, z art. 38a ust. 5 w związku z art. 47 ust. 3, art. 50, art. 51a ust. 3 zdanie drugie i ust. 4 i art. 52, z art. 38b ust. 10 w związku z art. 47 ust. 3, art. 48 w zakresie zamieszczania w memorandum informacyjnym informacji przez odesłanie, art. 50 i art. 52, z art. 39 ust. 3 w związku z art. 48 w zakresie zamieszczania w memorandum informacyjnym informacji przez odesłanie i art. 50, z art. 41 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 2, art. 47 ust. 1, 2 i 5, art. 48 w zakresie zamieszczania w memorandum informacyjnym informacji przez odesłanie i art. 50, lub
- nie wykonuje albo wykonuje nienależyce obowiązki, o których mowa w art. 22 ust. 4 i 7, art. 26 ust. 5 i 7, art. 27, art. 29-31 i art. 33 Rozporządzenia 809/2004,
- udostępnia prospekt emisyjny w postaci drukowanej niezgodnie z art. 47 ust. 2,
- wbrew obowiązkowi, wynikającemu z art. 38 ust. 7 w związku z art. 51 ust. 1, art. 38a ust. 5 w związku z art. 51 ust. 1, art. 38b ust. 10 w związku z art. 51 ust. 1, oraz obowiązkowi, o którym mowa w art. 51 ust. 1, nie przekazuje w terminie aneksu do prospektu emisyjnego lub memorandum informacyjnego, wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 38 ust. 7 w związku z art. 51 ust. 5, art. 38a ust. 5 w związku z art. 51 ust. 5, i z art. 38b ust. 10 w związku z art. 51 ust. 5, oraz obowiązkowi, o którym mowa w art. 41 ust. 4 i art. 51 ust. 5, nie udostępnia do publicznej wiadomości w terminie aneksu do prospektu emisyjnego lub memorandum informacyjnego,

KNF może: (i) wydać decyzję o wykluczeniu papierów wartościowych z obrotu na rynku regulowanym, albo (ii) nałożyć, biorąc pod uwagę w szczególności sytuację finansową podmiotu, na który jest nakładana kara, karę pieniężną do wysokości 1 000 000 zł, albo (iii) zastosować obie sankcje łącznie.

Jeżeli Spółka nie wykonuje albo nienależyce wykonuje obowiązki, o których mowa w Ustawie o Ofercie Publicznej art. 56-56c w zakresie informacji okresowych, art. 59 w zakresie informacji okresowych lub art. 63, KNF może wydać decyzję o wykluczeniu papierów wartościowych z obrotu na rynku regulowanym albo nałożyć karę pieniężną do wysokości 5 000 000 zł albo kwoty stanowiącej równowartość 5% całkowitego rocznego przychodu wykazanego w ostatnim zbadanym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy, jeżeli przekracza ona 5 000 000 zł, albo zastosować obie sankcje łącznie.

Jeżeli emitent nie wykonuje albo nienależyście wykonuje obowiązki, o których mowa w art. 70 pkt 1, Komisja może wydać decyzję o wykluczeniu, na czas określony albo bezterminowo, papierów wartościowych z obrotu na rynku regulowanym albo nałożyć karę pieniężną do wysokości 5.000.000,00 PLN albo kwoty stanowiącej równowartość 5% całkowitego rocznego przychodu wykazanego w ostatnim zbadanym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy, jeżeli przekracza ona 5.000.000,00 PLN, albo zastosować obie sankcje łącznie. W przypadku gdy jest możliwe ustalenie kwoty korzyści osiągniętej lub straty unikniętej przez Spółkę w wyniku naruszenia obowiązków, o których mowa w art. 96 ust. 1e Ustawy o Ofercie Publicznej, zamiast kary, o której mowa w art. 96 ust. 1e Ustawy o Ofercie Publicznej, KNF może nałożyć karę pieniężną do wysokości dwukrotnej kwoty osiągniętej korzyści lub unikniętej straty.

W przypadku gdy spółka jest jednostką dominującą, która sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe, całkowity roczny przychód, o którym mowa w art. 96 ust. 1e, 1i oraz 1j Ustawy o Ofercie Publicznej, stanowi kwota całkowitego skonsolidowanego rocznego przychodu grupy ujawniona w ostatnim zbadanym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy.

Przy wymierzaniu kary za naruszenia, o których mowa w art. 96 ust. 1 – 1e Ustawy o Ofercie Publicznej, Komisja bierze w szczególności pod uwagę:

- wagę naruszenia oraz czas jego trwania;
- przyczyny naruszenia;
- sytuację finansową podmiotu, na który nakładana jest kara;
- skalę korzyści uzyskanych lub strat unikniętych przez podmiot, który dopuścił się naruszenia, lub podmiot, w którego imieniu lub interesie działał podmiot, który dopuścił się naruszenia, o ile można tę skalę ustalić;
- straty poniesione przez osoby trzecie w związku z naruszeniem, o ile można te straty ustalić;
- gotowość podmiotu dopuszczającego się naruszenia do współpracy z KNF podczas wyjaśniania okoliczności tego naruszenia;

uprzednie naruszenia przepisów Ustawy o Ofercie Publicznej, a także bezpośrednio stosowanych aktów prawa Unii Europejskiej, regulujących funkcjonowanie rynku kapitałowego, popełnione przez podmiot, na który jest nakładana kara. W przypadku wydania decyzji stwierdzającej naruszenie obowiązków, o których mowa w art. 96 ust. 1 lub 1e Ustawy o Ofercie Publicznej, KNF może dodatkowo zobowiązać Spółkę do niezwłocznego opublikowania wymaganych informacji w dwóch dziennikach ogólnopolskich lub przekazania ich do publicznej wiadomości w inny sposób lub dokonania zmiany informacji w zakresie i terminie określonych w decyzji.

Zgodnie z art. 96 ust. 6 Ustawy o Ofercie Publicznej, w przypadku naruszenia obowiązków, o których mowa w:

- art. 96 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej – KNF może nałożyć na osobę, która w tym okresie pełniła funkcję członka zarządu spółki publicznej, zewnętrze zarządzającego ASI lub zarządzającego z UE w rozumieniu Ustawy o Funduszach Inwestycyjnych lub towarzystwa funduszy inwestycyjnych będącego organem funduszu inwestycyjnego zamkniętego, karę pieniężną do wysokości 100.000 PLN;
- art. 96 ust. 1e Ustawy o Ofercie Publicznej – KNF może nałożyć na osobę, która w tym okresie pełniła funkcję członka zarządu spółki publicznej, zewnętrze zarządzającego ASI lub zarządzającego z UE w rozumieniu Ustawy o Funduszach Inwestycyjnych lub towarzystwa funduszy inwestycyjnych będącego organem funduszu inwestycyjnego zamkniętego, karę pieniężną do wysokości 1.000.000 PLN;
- art. 96 1i, 1j lub 1m Ustawy o Ofercie Publicznej – KNF może nałożyć na osobę, która w tym okresie pełniła funkcję członka zarządu spółki publicznej, uczestnika rynku uprawnień do emisji, zewnętrze zarządzającego ASI lub zarządzającego z UE w rozumieniu ustawy o funduszach inwestycyjnych, lub towarzystwa funduszy inwestycyjnych będącego organem funduszu inwestycyjnego zamkniętego, karę pieniężną do wysokości 4.145.600 PLN, przy czym przy wymierzaniu tej kary stosuje się ust. 1h Ustawy o Ofercie Publicznej.

W przypadku rażącego naruszenia obowiązków, o których mowa w:

- art. 96 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej – KNF może nałożyć na osobę, która w tym okresie pełniła funkcję członka rady nadzorczej lub członka innego organu nadzorującego spółki publicznej, zewnętrze zarządzającego ASI lub zarządzającego z UE w rozumieniu Ustawy o Funduszach Inwestycyjnych, lub towarzystwa funduszy inwestycyjnych będącego organem funduszu inwestycyjnego zamkniętego, karę pieniężną do wysokości 50.000 PLN;
- art. 96 ust. 1e, 1i, 1j lub 1m – KNF może nałożyć na osobę, która w tym okresie pełniła funkcję członka rady nadzorczej lub członka innego organu nadzorującego spółki publicznej, zewnętrze zarządzającego

ASI lub zarządzającego z UE w rozumieniu ustawy o funduszach inwestycyjnych, lub towarzystwa funduszy inwestycyjnych będącego organem funduszu inwestycyjnego zamkniętego, karę pieniężną do wysokości 100.000 PLN.

Zgodnie z art. 20 ust. 3 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, na żądanie KNF spółka prowadząca rynek regulowany wyklucza z obrotu wskazane przez KNF papiery wartościowe lub inne instrumenty finansowe w przypadku, gdy obrót nimi zagraża w sposób istotny prawidłowemu funkcjonowaniu rynku regulowanego lub bezpieczeństwu obrotu na tym rynku albo powoduje naruszenie interesów inwestorów. KNF może zażądać od spółki prowadzącej rynek regulowany zawieszenia lub wykluczenia z obrotu instrumentów pochodnych powiązanych z papierami wartościowymi lub instrumentami finansowymi niebędącymi papierami wartościowymi, o ile jest to konieczne do osiągnięcia celów zawieszenia lub wykluczenia z obrotu papierów wartościowych lub instrumentów finansowych niebędących papierami wartościowymi stanowiących instrument bazowy tych instrumentów pochodnych.

Zgodnie z § 31 ust. 1 Regulaminu GPW Zarząd GPW wyklucza instrumenty finansowe z obrotu giełdowego, jeżeli: (i) ich zbywalność stała się ograniczona, (ii) na żądanie KNF zgłoszone zgodnie z przepisami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, (iii) w przypadku zniesienia ich dematerializacji lub (iv) w przypadku wykluczenia ich z obrotu na rynku regulowanym przez właściwy organ nadzoru.

Zgodnie z § 31 ust. 2 Regulaminu GPW Zarząd GPW może wykluczyć papiery wartościowe emitenta z obrotu giełdowego:

- jeśli papiery te przestały spełniać warunki określone w Regulaminie GPW;
- jeśli emitent uporczywie narusza przepisy obowiązujące na GPW;
- na wniosek emitenta;
- wskutek ogłoszenia upadłości emitenta albo w przypadku oddalenia przez sąd wniosku o ogłoszenie upadłości z powodu braku środków w majątku emitenta na zaspokojenie kosztów postępowania;
- jeśli uzna, że wymaga tego interes i bezpieczeństwo uczestników obrotu;
- wskutek podjęcia decyzji o połączeniu emitenta z innym podmiotem, jego podziale lub przekształceniu;
- jeżeli w ciągu ostatnich trzech miesięcy nie dokonano żadnych transakcji giełdowych na papierze wartościowym emitenta;
- wskutek podjęcia przez emitenta działalności zakazanej przez obowiązujące przepisy prawa;
- wskutek otwarcia likwidacji emitenta.

Zgodnie z art. 176 ust. 1 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi w przypadku, gdy emitent nie wykonuje albo wykonuje nienależycie obowiązki, o których mowa w art. 18 ust. 1-6 Rozporządzenia MAR, KNF może w drodze decyzji:

- nałożyć karę pieniężną do wysokości o wysokości 4.145.600,00 PLN lub do kwoty stanowiącej równowartość 2% całkowitego rocznego przychodu wykazanego w ostatnim zbadanym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy, jeżeli przekracza ona 4.145.600 PLN; albo
- zgodnie z art. 176 ust. 2 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, w przypadku naruszenia obowiązków, o których mowa w art. 18 ust. 1-6 Rozporządzenia MAR, KNF może nałożyć na osobę, która w tym okresie pełniła funkcję członka zarządu emitenta, zewnętrznego zarządzającego ASI lub zarządzającego z UE w rozumieniu ustawy o funduszach inwestycyjnych lub towarzystwa funduszy inwestycyjnych będącego organem funduszu inwestycyjnego zamkniętego, karę pieniężną do wysokości 2.072.800 PLN. Warto zaznaczyć, iż przepisy art. 96 ust. 6 pkt 2 oraz ust. 7 – 8a Ustawy o Ofercie Publicznej stosuje się odpowiednio.

W myśl art. 176 ust. 4 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, w przypadku gdy jest możliwe ustalenie kwoty korzyści osiągniętej lub straty unikniętej przez emitenta w wyniku naruszeń, o których mowa w ust. 1 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, zamiast kary, o której mowa w ust. 1 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, KNF może nałożyć karę pieniężną do wysokości trzykrotnej kwoty osiągniętej korzyści lub unikniętej straty.

W zaistniałych przypadkach Inwestor może mieć ograniczoną możliwość obrotu Akcjami Dopuszczanymi. Nie można mieć całkowitej pewności, że taka sytuacja nie będzie dotyczyła w przyszłości Akcji Dopuszczanych. Obecnie nie ma żadnych podstaw, by spodziewać się takiego rozwoju wypadków.

Ryzyko naruszenia przepisów skutkujących zastosowaniem sankcji przez KNF

Zgodnie z art. 17 Ustawy o Ofercie Publicznej, w przypadku naruszenia lub uzasadnionego podejrzenia naruszenia przepisów prawa w związku z ubieganiem się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym na terytorium RP przez emitenta lub podmioty występujące w imieniu lub na zlecenie emitenta albo uzasadnionego podejrzenia, że takie naruszenie może nastąpić, Komisja, z zastrzeżeniem art. 19, może:

- nakazać wstrzymanie ubiegania się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym, na okres nie dłuższy niż 10 dni roboczych; lub
- zakazać ubiegania się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym; lub
- opublikować, na koszt emitenta, informację o niezgodnym z prawem działaniu w związku z ubieganiem się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym.

Środki przewidziane w art. 17 ust. 1 pkt 2 i 3 Ustawy o Ofercie Publicznej mogą być zastosowane wielokrotnie.

Wskazane powyżej środki – odnoszące się naruszenia lub uzasadnionego podejrzenia naruszenia przepisów prawa w związku z ubieganiem się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym na terytorium RP – mogą zostać zastosowane przez KNF także w następujących okolicznościach, kiedy:

- oferta publiczna, subskrypcja lub sprzedaż papierów wartościowych, dokonywane na podstawie tej oferty, lub ich dopuszczenie lub wprowadzenie do obrotu na rynku regulowanym w znaczący sposób naruszałyby interesy inwestorów;
- istnieją przesłanki, które w świetle przepisów prawa mogą prowadzić do ustania bytu prawnego emitenta;
- działalność emitenta była lub jest prowadzona z rażącym naruszeniem przepisów prawa, które to naruszenie może mieć istotny wpływ na ocenę papierów wartościowych emitenta lub też w świetle przepisów prawa może prowadzić do ustania bytu prawnego lub upadłości emitenta; lub
- status prawny papierów wartościowych jest niezgodny z przepisami prawa i w świetle tych przepisów istnieje ryzyko uznania tych papierów wartościowych za nieistniejące lub obciążone wadą prawną mającą istotny wpływ na ich ocenę.

Zgodnie z art. 97 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, na każdego, kto:

- przekracza określony próg ogólnej liczby głosów bez zachowania warunków, o których mowa w art. 73 – 74 Ustawy o Ofercie Publicznej;
- nie zachowuje warunków, o których mowa w art. 76 lub 77 Ustawy o Ofercie Publicznej;
- nie ogłasza wezwania lub nie przeprowadza w terminie wezwania albo nie wykonuje w terminie obowiązku zbycia akcji w przypadkach, o których mowa w art. 73 ust. 2 lub 3 Ustawy o Ofercie Publicznej;
- nie ogłasza wezwania lub nie przeprowadza w terminie wezwania w przypadkach, o których mowa w art. 74 ust. 2 lub 5 Ustawy o Ofercie Publicznej;
- nie ogłasza wezwania lub nie przeprowadza w terminie wezwania, w przypadku, o którym mowa w art. 90a ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej;
- wbrew żądaniu, o którym mowa w art. 78 Ustawy o Ofercie Publicznej, w określonym w nim terminie, nie wprowadza niezbędnych zmian lub uzupełnień w treści wezwania albo nie przekazuje wyjaśnień dotyczących jego treści;
- nie dokonuje w terminie zapłaty różnicy w cenie akcji, w przypadku określonym w art. 74 ust. 3 Ustawy o Ofercie Publicznej;
- w wezwaniu, o którym mowa w art. 73-74 lub art. 91 ust. 6 Ustawy o Ofercie Publicznej, proponuje cenę niższą niż określona na podstawie art. 79 Ustawy o Ofercie Publicznej;
- bezpośrednio lub pośrednio nabywa lub obejmuje akcje z naruszeniem art. 77 ust. 4 pkt 1 lub 3 albo art. 88a Ustawy o Ofercie Publicznej;
- nabywa akcje własne z naruszeniem trybu, terminów i warunków określonych w art. 73-74, art. 79 lub art. 91 ust. 6 Ustawy o Ofercie Publicznej;
- dokonuje przymusowego wykupu niezgodnie z zasadami, o których mowa w art. 82 Ustawy o Ofercie Publicznej;

- nie czyni zadość żądaniu, o którym mowa w art. 83 Ustawy o Ofercie Publicznej;
- wbrew obowiązкови określönemu w art. 86 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej nie udostępnia dokumentów rewidentowi do spraw szczególnych lub nie udziela mu wyjaśnień;
- nie wykonuje obowiązku, o którym mowa w art. 90a ust. 3 Ustawy o Ofercie Publicznej;
- dopuszcza się czynu określönego powyżej, działając w imieniu lub w interesie osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej;

KNF może, w drodze decyzji, następującej po przeprowadzeniu rozprawy nałożyć karę pieniężną do wysokości 10.000.000,00 PLN.

W przypadku gdy jest możliwe ustalenie kwoty korzyści osiągniętej lub unikniętej straty w wyniku naruszenia obowiązków, o których mowa powyżej zamiast kary, o której mowa w ust. 1, Komisja może nałożyć karę pieniężną do wysokości trzykrotnej kwoty osiągniętej korzyści lub unikniętej straty.

Zgodnie z art. 97 ust. 1a Ustawy o Ofercie Publicznej na każdego, kto nie dokonuje w terminie zawiadomienia, o którym mowa w art. 69 – 69b Ustawy o Ofercie Publicznej, lub dokonuje takiego zawiadomienia z naruszeniem warunków określonych w tych przepisach, KNF może nałożyć karę pieniężną (i) w przypadku osób fizycznych – do wysokości 1.000.000,00 PLN, (ii) w przypadku innych podmiotów – do wysokości 5.000.000,00 PLN albo kwoty stanowiącej równowartość 5% całkowitego rocznego przychodu wykazanego w ostatnim zbadanym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy, jeżeli przekracza ona 5.000.000,00 PLN. W przypadku, gdy jest możliwe ustalenie kwoty korzyści osiągniętej lub straty unikniętej w wyniku naruszenia, o którym mowa w art. 97 ust. 1a Ustawy o Ofercie Publicznej, przez podmiot niedokonujący zawiadomienia, o którym mowa w art. 69 - 69b Ustawy o Ofercie Publicznej, lub dokonujący takiego zawiadomienia z naruszeniem warunków określonych w tych przepisach, zamiast kary, o której mowa w art. 97 ust. 1a Ustawy o Ofercie Publicznej, KNF może nałożyć karę pieniężną do wysokości dwukrotnej kwoty osiągniętej korzyści lub unikniętej straty. W przypadku, gdy podmiot jest jednostką dominującą, która sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe, całkowity roczny przychód, o którym mowa w art. 97 ust. 1a pkt 2 Ustawy o Ofercie Publicznej, stanowi kwota całkowitego skonsolidowanego rocznego przychodu emitenta ujawniona w ostatnim zbadanym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy.

W przypadku wydania decyzji nakładającej karę, o której mowa w art. 97 ust. 1a, 1b, 6, 7 lub 8 Ustawy o Ofercie Publicznej, przepisy art. 96 ust. 10a-10c Ustawy o Ofercie Publicznej stosuje się odpowiednio.

Przy wymierzaniu kary za naruszenia, o których mowa w art. 97 ust. 1 lub 1a Ustawy o Ofercie Publicznej, KNF bierze w szczególności pod uwagę:

- wagę naruszenia oraz czas jego trwania;
- przyczyny naruszenia;
- sytuację finansową podmiotu, na który nakładana jest kara;
- skalę korzyści uzyskanych lub strat unikniętych przez podmiot, który dopuścił się naruszenia, lub podmiot, w którego imieniu lub interesie działał podmiot, który dopuścił się naruszenia, o ile można tę skalę ustalić;
- straty poniesione przez osoby trzecie w związku z naruszeniem, o ile można te straty ustalić;
- gotowość podmiotu dopuszczającego się naruszenia do współpracy z KNF podczas wyjaśniania okoliczności naruszenia;
- uprzednie naruszenia przepisów niniejszej ustawy popełnione przez podmiot, na który nakładana jest kara.

Zgodnie z art. 96 ust. 13 Ustawy o Ofercie Publicznej, w przypadku, gdy emitent, sprzedający lub podmiot ubiegający się o dopuszczenie instrumentów finansowych niebędących papierami wartościowymi do obrotu na rynku regulowanym nie wykonuje albo wykonuje nienależycie obowiązki, o których mowa w art. 10 ust. 5 Ustawy o Ofercie Publicznej, Komisja może nałożyć karę pieniężną do wysokości 100.000,00 PLN.

Wartość Akcji Dopuszczanych dla inwestorów zagranicznych może ulec obniżeniu na skutek zmienności kursów walutowych

Walutą notowań Akcji Dopuszczanych na GPW będzie złoty. Wpłaty na Akcje Dopuszczane wnoszone przez inwestorów zagranicznych będą dokonywane w złotych. Będzie się to wiązało z koniecznością wymiany waluty krajowej inwestora zagranicznego na złote według określönego kursu wymiany, który może być inny niż kurs utrzymujący się w przyszłości. W konsekwencji, stopa zwrotu z inwestycji w Akcje Dopuszczane będzie zależna nie tylko od zmiany kursu Akcji Dopuszczanych w okresie inwestycji, ale także od zmian kursu waluty krajowej danego inwestora względem złotego. Ryzyko kursowe będzie dotyczyć także wszelkich wypłat gotówkowych

dokonywanych w związku z prawami wynikającymi z Akcji Dopuszczanych, w tym wypłat ewentualnych dywidend, które, jeżeli zostaną uchwalone, będą dokonywane w złotych.

Posiadacze Akcji w niektórych jurysdykcjach mogą podlegać ograniczeniom w zakresie wykonania praw poboru w ramach emisji realizowanych w przyszłości

W wypadku podwyższenia kapitału zakładowego Banku akcjonariuszom Banku będzie przysługiwać prawo poboru akcji nowej emisji zgodnie z przepisami Kodeksu Spółek Handlowych, o ile uchwała Walnego Zgromadzenia nie pozbawi dotychczasowych akcjonariuszy prawa poboru w całości. W zakresie, w jakim prawo poboru przysługiwałoby akcjonariuszom Banku w Stanach Zjednoczonych Ameryki, tacy akcjonariusze mogą nie mieć możliwości wykonania prawa poboru, chyba że zostałyby złożone oświadczenie o rejestracji zgodnie z Amerykańską Ustawą o Papierach Wartościowych lub taka rejestracja nie byłaby wymagana na podstawie jednego z wyjątków od obowiązku rejestracji. Akcjonariusze Banku w innych jurysdykcjach mogą również podlegać ograniczeniom w wykonaniu przez nich prawa poboru. Bank nie może zapewnić, że w przyszłości dokona rejestracji jakichkolwiek Akcji lub innych papierów wartościowych zgodnie z Amerykańską Ustawą o Papierach Wartościowych lub przepisami jakiegokolwiek innej jurysdykcji poza Polską. W wypadku podwyższenia kapitału zakładowego Banku, akcjonariusze Banku, którzy nie będą mogli zgodnie z przepisami państwa swojej siedziby wykonać ewentualnego prawa poboru, muszą liczyć się z możliwością rozwodnienia ich udziału w kapitale zakładowym Banku. Ponadto, chociaż w niektórych jurysdykcjach akcjonariusze, którzy są pozbawieni możliwości wykonania lub zbycia praw poboru, są uprawnieni do rekompensaty odpowiadającej wartości tych praw, w Polsce nie obowiązuje taki wymóg, co oznacza, że posiadacze Akcji muszą liczyć się z tym, że nie otrzymają żadnej rekompensaty w związku z brakiem możliwości zbycia lub wykonania praw poboru.

Ryzyko związane z uzależnieniem ceny rynkowej Akcji od raportów analitycznych

Istnieje ryzyko związane z uzależnieniem kursu akcji Banku na GPW od raportów i rekomendacji publikowanych przez analityków. W sytuacji, gdy opublikowane raporty będą oparte na prognozach odzwierciedlających negatywne nastroje analityków względem przyszłego kursu akcji Banku, może nastąpić spadek kursu akcji Banku. Ponadto, jeżeli analitycy nie będą publikować żadnych raportów dotyczących Banku, może spaść zainteresowanie inwestorów nabywaniem akcji Banku, a w wyniku tego może nastąpić ograniczenie popytu na akcje Banku i w konsekwencji obniżeniu może ulec ich cena na GPW.

Niektóre orzeczenia uzyskane przeciwko Bankowi przez jego akcjonariuszy mogą nie być wykonalne

Bank jest podmiotem utworzonym i działającym zgodnie z prawem polskim i prowadzi działalność wyłącznie na terytorium Polski. Wszyscy członkowie organów i kadry menedżerskiej Banku zamieszkują poza terytorium Stanów Zjednoczonych Ameryki, a całość majątku tych osób również znajduje się poza terytorium Stanów Zjednoczonych Ameryki. W związku z powyższym, dochodzenie na terytorium Polski wykonania orzeczenia wydanego przeciwko Bankowi lub powyższym osobom może być dla inwestorów, którzy nabyli Akcje Dopuszczane, utrudnione lub niemożliwe. Nawet jeżeli taki inwestor skutecznie wniósłby powództwo tego rodzaju, przepisy prawa polskiego mogą uniemożliwić takiemu inwestorowi dochodzenie wykonania orzeczenia przeciwko majątkowi Banku lub majątkom członków jego kadry menedżerskiej.

Interpretacja przepisów polskiego prawa podatkowego związanych z opodatkowaniem inwestorów może być niejasna, a przepisy te mogą ulegać zmianom

Polski system prawny, a w szczególności stanowiące jego część przepisy prawa podatkowego, charakteryzuje się częstymi zmianami, brakiem spójności i jednolitej praktyki organów podatkowych, a także zauważalną rozbieżnością w orzecznictwie sądowym dotyczącym zastosowania przepisów polskiego prawa podatkowego.

Dotyczy to także zagadnień związanych z zasadami opodatkowania podatkiem dochodowym dochodów uzyskiwanych przez inwestorów w związku z nabywaniem, posiadaniem oraz zbywaniem przez nich papierów wartościowych. Nie można zagwarantować, że nie zostaną wprowadzone niekorzystne dla inwestorów zmiany w przepisach podatkowych w powyższym zakresie lub że organy podatkowe nie dokonają odmiennej, niekorzystnej dla inwestorów interpretacji przepisów podatkowych, co może mieć niekorzystny wpływ na efektywną wysokość obciążeń podatkowych i faktyczny zysk inwestora.

ISTOTNE INFORMACJE

Definicje i terminologia

Terminy pisane w Prospekcie wielkimi literami, o ile nie zostały zdefiniowane inaczej w treści Prospektu, mają znaczenie nadane im w rozdziale „Skróty i definicje”. Niektóre terminy branżowe oraz inne wyrażenia używane w Prospekcie zostały wyjaśnione w rozdziale „Skróty i definicje”.

O ile z kontekstu nie wynika inaczej, używany w Prospekcie termin „Bank” lub „Bank Ochrony Środowiska” odnosi się do Banku Ochrony Środowiska S.A. wraz ze wszystkimi jego Podmiotami Zależnymi.

O ile nie wskazano inaczej, oświadczenia wyrażające przekonania, oczekiwania, szacunki i opinie Banku lub kierownictwa odnoszą się do przekonania, oczekiwań, szacunków i opinii Zarządu.

Zastrzeżenia

Z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów prawa, żadna osoba nie została upoważniona do udzielania informacji lub składania oświadczeń w związku z Dopuszczeniem Akcji innych, niż zawarte w Prospekcie, a jeżeli informacje takie lub oświadczenia zostały udzielone lub złożone, nie należy ich uważać za autoryzowane przez Bank lub Firmę Inwestycyjną.

Informacje zawarte w Prospekcie nie stanowią porady prawnej, finansowej lub podatkowej. Zaleca się, aby każdy inwestor uzyskał poradę swoich doradców prawnych, finansowych lub podatkowych w kwestiach prawnych, finansowych lub podatkowych przed dokonaniem inwestycji w Akcje Dopuszczane.

Firma Inwestycyjna działa w związku z Dopuszczeniem Akcji jedynie na rzecz Banku.

Zmiany w Prospekcie

Aneksy do Prospektu

Opublikowanie Prospektu po Dacie Prospektu nie oznacza, że w okresie od Daty Prospektu do dnia jego udostępnienia do publicznej wiadomości sytuacja Banku nie uległa zmianie ani też, że informacje zawarte w Prospekcie są aktualne w jakiegokolwiek dacie następującej po Dacie Prospektu lub w jakimkolwiek terminie określonym w Prospekcie jako dzień, na który dane informacje zostały sporządzone, zaleźnie od tego, który z tych terminów nastąpił wcześniej.

Zgodnie z Ustawą o Ofercie Publicznej, Prospekt po jego zatwierdzeniu przez KNF może w sytuacjach wymaganych przez prawo podlegać zmianom i uzupełnieniom w drodze aneksów do Prospektu lub w formie komunikatów aktualizujących. KNF może odmówić zatwierdzenia aneksu do Prospektu, jeżeli nie odpowiada on pod względem formy lub treści wymogom określonym w przepisach prawa. Konsekwencją niezatwierdzenia aneksu do Prospektu może być wstrzymanie Dopuszczenia Akcji.

W wypadku, gdy po Dacie Prospektu, a przed dniem publikacji Prospektu konieczne będzie przygotowanie aneksów do Prospektu, wraz z Prospektem zostaną opublikowane, jako odrębne dokumenty, wszystkie aneksy do Prospektu zatwierdzone do tego dnia przez KNF. Zwraca się uwagę inwestorów, że w takim wypadku niektóre informacje zawarte w Prospekcie mogą być nieaktualne na dzień jego publikacji, a inwestorzy powinni przeczytać uważnie zarówno cały Prospekt, jak i wszystkie aneksy do Prospektu opublikowane w dniu i po dniu publikacji Prospektu.

Komunikaty aktualizujące

W wypadku wystąpienia okoliczności dotyczących Dopuszczenia Akcji, które nie uzasadniają sporządzenia aneksu do Prospektu, ale powodują zmianę treści Prospektu, Bank będzie mógł udostępnić informację o wystąpieniu powyższych okoliczności w formie komunikatu aktualizującego do Prospektu w trybie art. 52 Ustawy o Ofercie Publicznej. Udostępnienie komunikatu aktualizującego następuje w sposób, w jaki został udostępniony Prospekt, przy czym taki komunikat powinien zostać jednocześnie przekazany do KNF.

Prezentacja informacji finansowych i innych danych

Niebadany Raport Grupy kapitałowej BOŚ S.A. za I kwartał 2018 r. oraz zbadane skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. sporządzone za okresy 12 miesięcy zakończone 31 grudnia 2017 r., 31 grudnia 2016 r., 31 grudnia 2015 r. („**Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe**”) zostały zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie (zob. „*Dokumenty zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie*”).

Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2017 podlegały badaniu przez Mazars Audyt Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, natomiast za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2016 r., oraz za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2015 r. podlegały badaniu przez Ernst & Young Audyt Polska sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w Warszawie.

(zob. „*Informacje dodatkowe – Biegli rewidenci*”).

Skonsolidowane informacje finansowe zostały sporządzone na podstawie zbadanych Skonsolidowanych Sprawozdań Finansowych oraz na podstawie zapisów księgowych lub wewnętrznego systemu raportowania zarządczego Banku. Zbadane Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe zostały sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez UE (MSSF). Prezentacja informacji finansowych zgodnie z MSSF wymaga przyjęcia przez kierownictwo Banku szacunków i założeń, które mogą mieć wpływ na wartości wykazane w Skonsolidowanych Sprawozdaniach Finansowych i notach do Skonsolidowanych Sprawozdań Finansowych. Rzeczywiste wartości mogą różnić się od przyjętych szacunków (zob. „*Przeгляд sytuacji operacyjnej i finansowej – Najważniejsze zasady rachunkowości i szacunki*”).

Dane finansowe oznaczone jako „zbadane” pochodzą ze zbadanych Skonsolidowanych Sprawozdań Finansowych. Dane finansowe oznaczone jako „niebadane” zostały zaczerpnięte ze Skonsolidowanych Sprawozdań Finansowych oraz zapisów księgowych lub wewnętrznego systemu raportowania zarządczego Banku.

Zbadane Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe prezentowane są w tysiącach złotych, to jest w walucie funkcjonalnej Banku i walucie prezentacji Banku. Ponadto o ile nie zaznaczono inaczej, dane finansowe i statystyczne zawarte w Prospekcie są również wyrażone w tysiącach złotych.

O ile nie zaznaczono inaczej, wszystkie dane finansowe dotyczące Banku przedstawione w Prospekcie pochodzą ze Skonsolidowanych Sprawozdań Finansowych lub zostały obliczone na ich podstawie.

Niektóre dane finansowe, które znajdują się w Prospekcie, zostały zaokrąglone i przedstawione w milionach lub miliardach złotych, a nie w tysiącach złotych, tak jak w Skonsolidowanych Sprawozdaniach Finansowych. W związku z tym w niektórych wypadkach suma liczb w poszczególnych kolumnach lub wierszach tabel zawartych w Prospekcie może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie wyliczonej dla danej kolumny lub wiersza. Niektóre wartości procentowe w tabelach zamieszczonych w Prospekcie również zostały zaokrąglone i sumy w tych tabelach mogą nie odpowiadać 100%. Zmiany procentowe pomiędzy porównywanymi okresami zostały obliczone na bazie kwot pierwotnych, a nie zaokrąglonych.

O ile nie wskazano inaczej, w Prospekcie odniesienia do „PLN”, „złotych” lub „zł” są odniesieniami do prawnego środka płatniczego na terytorium Polski, odniesienia do „EUR”, „euro” lub „€” są odniesieniami do wspólnej waluty wprowadzonej na początku trzeciego etapu Europejskiej Unii Gospodarczej i Walutowej na mocy Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, odniesienia do „USD”, „dolarów” lub „US\$” są odniesieniami do dolarów amerykańskich będących prawnym środkiem płatniczym Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Dane makroekonomiczne, branżowe i statystyczne

Wybrane dane makroekonomiczne i statystyczne zawarte w Prospekcie obejmują dane szacunkowe pochodzące z publicznie dostępnych źródeł informacji o różnym stopniu wiarygodności. Dane makroekonomiczne oraz statystyczne dotyczące Polski zostały zaczerpnięte głównie z informacji publikowanych przez GUS, NBP, KNF, EBC oraz Eurostat. W każdym wypadku dane makroekonomiczne i statystyczne oraz dane źródłowe, na których one bazują, mogły nie zostać opracowane w ten sam sposób co tego rodzaju statystyki opracowywane w innych krajach. Nie można również zapewnić, że osoba trzecia stosująca odmienne metody zbierania danych, ich analizy oraz ich przetwarzania uzyskałaby takie same wyniki.

Informacje na temat rynku, jak również pewne informacje branżowe i prognozy, a także informacje na temat pozycji rynkowej Banku zawarte w Prospekcie zostały opracowane i oszacowane na podstawie założeń, które Zarząd uznał za rozsądne, jak również na podstawie danych zaczerpniętych z raportów opracowanych na zlecenie Banku przez osoby trzecie lub danych z publicznie dostępnych źródeł (między innymi Eurostat oraz MFV), publikacji branżowych lub ogólnych, takich jak raporty publikowane przez GUS, KNF, NBP, EBC lub Eurostat. Opracowując, wyszukując i przetwarzając dane makroekonomiczne, rynkowe, branżowe lub inne dane zaczerpnięte ze źródeł zewnętrznych, takich jak publikacje rządowe, publikacje osób trzecich lub branżowe lub ogólne, Bank nie weryfikował ich przez niezależne źródła. W wypadku informacji pochodzących od osób trzecich, które znajdują się w Prospekcie, informacje te zostały dokładnie przytoczone, jak również w zakresie, w jakim Bank jest w stanie stwierdzić oraz ustalić na podstawie informacji pochodzących od osób trzecich, nie pominięto żadnych faktów, których pominięcie mogłoby sprawić, że informacje pochodzące od osób trzecich byłyby niedokładne bądź wprowadzałyby w błąd.

Publikacje branżowe, co do zasady, zawierają stwierdzenia, że zawarte w nich informacje zostały uzyskane ze źródeł, które uważa się za wiarygodne, lecz że nie ma gwarancji, iż dane takie są w pełni dokładne i kompletne. Podczas sporządzania Prospektu, Bank nie przeprowadzał niezależnej weryfikacji takich informacji pochodzących od osób trzecich. Nie przeprowadzono również analizy adekwatności metodologii wykorzystanej przez te osoby trzecie na potrzeby opracowania takich danych lub dokonania szacunków i prognoz. Ani Bank, ani Firma Inwestycyjna nie jest w stanie zapewnić, że informacje takie są dokładne albo, w odniesieniu do prognozowanych

danych, że prognozy takie zostały sporządzone na podstawie poprawnych danych i założeń, ani że prognozy te okażą się trafne.

Bank nie zamierza i nie zobowiązuje się do uaktualniania danych dotyczących branży lub rynku, zaprezentowanych w Prospekcie, z zastrzeżeniem obowiązków wynikających z przepisów prawa.

Dokumenty zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie

Z uwagi na fakt, iż Bank jest spółką publiczną, której Akcje w Obrocie znajdują się w obrocie na rynku podstawowym GPW i podlega obowiązkom informacyjnym wynikającym z obowiązujących przepisów prawa oraz regulacji giełdowych, wskazane poniższe informacje zostały zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie. Informacje te pochodzą z dokumentów, które Bank udostępnił do publicznej wiadomości oraz które zostały przekazane KNF lub zatwierdzone przez KNF przed Datą Prospektu.

Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe wraz z odpowiednio opiniami niezależnego biegłego rewidenta z ich badania albo raportami niezależnego biegłego rewidenta z ich przeglądu zostały zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie.

Raport Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za I kwartał 2018 roku oraz Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe zawierają informacje finansowe dotyczące aktywów i pasywów Banku, jego sytuacji finansowej oraz zysków i strat, których zamieszczenie w Prospekcie jest wymagane przez Załącznik I (pkt 20.1-20.6) do Rozporządzenia 809/2004. Informacje znajdujące się w pozostałych częściach skonsolidowanych raportów rocznych Banku za lata obrotowe zakończone 31 grudnia 2015 r. oraz 31 grudnia 2016 r., o których mowa powyżej, nie zostały zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie. W ocenie Banku informacje te nie są istotne dla oceny przez inwestorów sytuacji gospodarczej, finansowej i majątkowej oraz perspektyw rozwoju Banku lub też zostały zamieszczone w Prospekcie w innych jego częściach.

Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe są dostępne na stronie internetowej Banku pod adresem: <https://www.bosbank.pl/relacje-inwestorskie/raporty-okresowe/raporty-okresowe-2018>.

Raport Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za I kwartał 2018 roku został opublikowany na stronie internetowej Banku w dniu 15 maja 2018 r. i jest dostępny na stronie internetowej Banku pod adresem: https://www.bosbank.pl/files/file_340/BOSQSR12018.pdf.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 r. wraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta zostało opublikowane na stronie internetowej Banku w dniu 20 marca 2018 r. i jest dostępne na stronie internetowej Banku pod adresem: https://www.bosbank.pl/files/file_340/Sprawozdanie-finansowe-Grupa-BOS_2017.pdf;

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 r. wraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta zostało opublikowane na stronie internetowej Banku w dniu 31 marca 2017 r. i jest dostępne na stronie internetowej Banku pod adresem: https://www.bosbank.pl/files/file_324/Sprawozdanie-finansowe-Grupa-BOS_2016.pdf;

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 r. wraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta zostało opublikowane na stronie internetowej Banku w dniu 21 marca 2016 r. i jest dostępne na stronie internetowej Banku pod adresem: https://www.bosbank.pl/files/file_265/Sprawozdanie-finansowe-Grupa-BOS_2015.pdf;

Ponadto Uchwała Emisyjna została zamieszczona w Prospekcie przez odesłanie do Uchwały Emisyjnej zawartej w załączniku do raportu bieżącego Banku nr 7/2018 z dnia 13 lutego 2018 r i jest dostępna na stronie internetowej Banku pod adresem: https://www.bosbank.pl/files/file_334/Uchwały_NWZ_BOS_SA_13022018.pdf.

Z zastrzeżeniem wskazanym powyżej, treść strony internetowej Banku ani treść jakiegokolwiek strony internetowej, o której mowa na stronie internetowej Banku (w tym strony internetowej GPW), nie stanowią części Prospektu.

Stwierdzenia dotyczące przyszłości

Prospekt zawiera stwierdzenia dotyczące przyszłości, co oznacza wszelkie oświadczenia, inne niż oświadczenia dotyczące faktów mających miejsce w przeszłości, w tym oświadczenia, w których, przed którymi albo po których, występują wyrazy takie jak: „cele”, „sądzi”, „przewiduje”, „dąży”, „zamierza”, „będzie”, „może”, „uprzedzając”, „byłby”, „mógłby” albo inne podobne wyrażenia lub ich zaprzeczenia. Stwierdzenia dotyczące przyszłości odnoszą się do znanych i nieznanych kwestii obarczonych ryzykiem i niepewnością lub innych ważnych czynników będących poza kontrolą Banku, które mogą spowodować, że faktyczne wyniki działalności lub perspektywy Banku będą się istotnie różniły od tych przedstawionych w tych stwierdzeniach lub z nich wynikających. Podane przez Bank stwierdzenia dotyczące przyszłości opierają się na wielu założeniach dotyczących obecnych i przyszłych strategii działalności Banku oraz otoczenia, w którym Bank prowadzi

działalność i będzie prowadził działalność w przyszłości. Niektóre takie czynniki, mogące spowodować, że rzeczywiste wyniki działalności lub perspektywy Banku będą różniły się od tych opisanych w stwierdzeniach dotyczących przyszłości, zostały opisane w rozdziałach „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej”, „Czynniki ryzyka” oraz w innych rozdziałach Prospektu. Takie stwierdzenia są aktualne jedynie na Datę Prospektu. Oprócz obowiązków wynikających z przepisów prawa lub Regulaminu GPW, Bank nie ma obowiązku przekazywać do publicznej wiadomości aktualizacji lub weryfikacji jakichkolwiek stwierdzeń dotyczących przyszłości zamieszczonych w Prospekcie w związku z pojawieniem się nowych informacji, wystąpieniem przyszłych zdarzeń lub innymi okolicznościami.

Inwestorzy powinni być świadomi, że różnego rodzaju istotne czynniki i ryzyka mogą powodować, że rzeczywiste wyniki działalności lub perspektywy Banku będą istotnie różnić się od planów, celów, oczekiwań i zamiarów wyrażonych w stwierdzeniach dotyczących przyszłości. Wśród takich czynników występują między innymi:

- Ryzyka związane z warunkami makroekonomicznymi, w tym w szczególności takie jak: zdarzenia gospodarcze o charakterze globalnym, wpływ uwarunkowań ekonomicznych w Polsce, negatywny wpływ dewaluacji lub deprecjacji walut w Europie Środkowej i Wschodniej oraz wpływ innych czynników nadzwyczajnych pozostających poza kontrolą Banku, czy też zmiany w polityce gospodarczej
- Ryzyka dotyczące działalności Banku, w tym w szczególności takie jak: niewdrożenie lub brak skutecznej realizacji przez Bank przyjętej strategii rozwoju, kształtowanie się przyszłych wyników operacyjnych i finansowych odmiennie od historycznych wyników operacyjnych i finansowych Banku, nieutrzymanie źródeł finansowania na poziomie adekwatnym do zakładanej działalności kredytowej, brak możliwości pozyskania przez Bank kapitału na korzystnych warunkach oraz możliwość niespełniania wymogów dotyczących minimalnego poziomu adekwatności kapitałowej, oraz brak możliwości podwyższenia lub utrzymania aktualnych poziomów marż na kredytach bądź depozytach;
- Ryzyka dotyczące polskiego sektora bankowego, w tym w szczególności takie jak: zmiany regulacji sektora usług finansowych i bankowości w Polsce oraz na świecie, w tym wprowadzenie dodatkowych obciążeń podatkowych względem banków, konkurencja ze stron polskiego sektora finansowego firm pożyczkowych a także podmiotów spoza usług finansowych, negatywny wpływ rekomendacji wydawanych przez KNF, oraz możliwe obniżenie stopy wzrostu polskiego sektora bankowego.

Prezentowana lista czynników nie jest wyczerpująca. Inwestorzy, opierając się na stwierdzeniach dotyczących przyszłości, powinni z należytą starannością wziąć pod uwagę wyżej wskazane czynniki oraz inne zdarzenia przyszłe i niepewne, zwłaszcza w kontekście otoczenia ekonomicznego, społecznego i regulacyjnego, w którym Bank działa.

Szczegółowy opis czynników ryzyka, które należy rozważyć w związku z inwestowaniem w Akcje, w tym Akcje Dopuszczane, znajduje się w rozdziale „Czynniki ryzyka”.

Bank nie oświadcza, nie daje żadnej gwarancji i nie zapewnia, że czynniki opisane w stwierdzeniach dotyczących przyszłości faktycznie wystąpią, a każde takie stwierdzenie stanowi tylko jedną z możliwych opcji, która nie powinna być uważana za opcję najbardziej prawdopodobną lub typową.

Bank nie publikował ani nie zamierza publikować prognoz zysku, ani wyników szacunkowych w rozumieniu Rozporządzenia 809/2004.

INFORMACJE DOTYCZĄCE DOPUSZCZENIA AKCJI DOPUSZCZANYCH

Emisja Akcji Dopuszczanych

W dniu 13 lutego 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku podjęło uchwałę nr 4/2018 w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji akcji serii V w trybie subskrypcji prywatnej, pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy w całości prawa poboru wszystkich akcji serii V, dematerializacji i ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie akcji serii V oraz praw do akcji serii V do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. oraz zmiany Statutu Banku („**Uchwała Emisyjna**”), która stanowiła podstawę prawną dla przeprowadzenia przez Bank subskrypcji Akcji Oferowanych.

W ramach Oferty Bank zaoferował do objęcia nie mniej niż 1 i nie więcej niż 40.000.000 Akcji Oferowanych. Akcje Oferowane, które mogły zostać opłacone wyłącznie wkładami pieniężnymi.

W dniu 9 marca 2018 r. Zarząd Banku podjął uchwałę o przeprowadzeniu emisji akcji serii V w drodze oferty publicznej, w rozumieniu art. 3 ust. 1 Ustawy o Ofercie, skierowanej do Uprawnionych Inwestorów.

Oferta Akcji Dopuszczanych nie była i nie jest objęta Prospektem.

Do grona Uprawnionych Inwestorów, którzy nabyli Akcje Dopuszczane w związku z Emisją Akcji Dopuszczanych należą:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych,
- Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, Enea SA,
- Polski Koncern Naftowy Orlen S.A.,
- Altus Absolutnej Stopy Zwrotu FIZ Subfundusz Absolutnej Stopy Zwrotu Rynku Polskiego,
- Altus Absolutnej Stopy Zwrotu FIZ Rynku Polskiego 2,
- Altus Absolutnej Stopy Zwrotu FIZ Subfundusz Absolutnej Stopy Zwrotu Rynków Zagranicznych,
- Altus Absolutnej Stopy Zwrotu FIZ Rynków Zagranicznych 2,
- PGE Energia Odnawialna,
- Willet 19 Sp. z o.o.

Akcje Dopuszczane zostały w całości pokryte wkładami pieniężnymi w postaci wpłat gotówkowych przed zarejestrowaniem podwyższenia kapitału zakładowego.

Podstawa prawna ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenia Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku podstawowym GPW oraz o ich rejestrację w KDPW

Podstawę prawną ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku podstawowym GPW oraz o ich rejestrację w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez KDPW stanowi Uchwała Emisyjna oraz art. 5 ust. 1 pkt 2 i art. 5 ust. 4 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi.

Uchwała Emisyjna została zamieszczona w Prospekcie przez odesłanie do Uchwały Emisyjnej zawartej w załączniku do raportu bieżącego Banku nr 7/2018 z dnia 13 lutego 2018 r.

Miejsce rejestracji oraz kod ISIN Akcji Dopuszczanych

Akcje Dopuszczane zostały zarejestrowane w KDPW pod kodem PLBOS0000308.

Zamiarem Banku jest złożenie wniosku do KDPW o asymilację Akcji Dopuszczanych pod tym samym co Akcje w Obrocie kodem ISIN: PLBOS0000019.

Notowanie Akcji Dopuszczanych

Na Datę Prospektu wszystkie Akcje w Obrocie Banku są notowane na rynku regulowanym (rynku podstawowym) prowadzonym przez GPW.

Dojście emisji Akcji Dopuszczanych do skutku

W dniu 16 maja 2018 r. Zarząd Emitenta poinformował o zakończeniu subskrypcji prywatnej akcji zwykłych na okaziciela serii V. Proces budowania księgi popytu został rozpoczęty 26 marca 2018 r. i zakończył się 27 kwietnia 2018 r., natomiast umowy objęcia Akcji Serii V zostały zawarte 15 maja 2018 r.

W ramach subskrypcji prywatnej w rozumieniu art. 431 § 2 pkt 1 Kodeksu spółek handlowych objęto 30.074.426 Akcji Serii V. Cena emisyjna subskrypcji Akcji serii V wyniosła 10,00 zł za 1 akcję. Wartość przeprowadzonej subskrypcji (rozumianej jako iloczyn liczby papierów wartościowych objętych ofertą i ceny emisyjnej) wyniosła 300.744.260 zł. Wszystkie objęte w wyniku Emisji Akcji Serii V zostały opłacone przez wniesienie wkładów pieniężnych na ich pokrycie.

Subskrypcja Akcji serii V nie była podzielona na transze ani nie była przedmiotem zobowiązania subemisyjnego. Akcje Serii V zostały objęte przez 11 Uprawnionych Inwestorów (zgodnie z definicją w Uchwale Emisyjnej).

Informacje na temat Dopuszczenia Akcji

Na Datę Prospektu wszystkie Akcje w Obrocie Banku są notowane na rynku regulowanym (ryнку podstawowym) prowadzonym przez GPW. Zamiarem Banku jest ubieganie się o dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu na rynku regulowanym (ryнку podstawowym) prowadzonym przez GPW Akcji Dopuszczanych.

Dopuszczenie do obrotu giełdowego Akcji Dopuszczanych wymaga uchwały Zarządu GPW oraz rejestracji Akcji Dopuszczanych w KDPW. Ponadto Akcje Dopuszczane muszą spełniać warunki dopuszczenia określone w Regulaminie GPW oraz Rozporządzenia o Rynku i Emitentach.

Zgodnie z postanowieniami §19 Regulaminu GPW, Akcje Dopuszczane (jako akcje emitenta, którego akcje tego samego rodzaju są notowane na GPW) zostaną dopuszczone do obrotu giełdowego, w przypadku złożenia wniosku o ich wprowadzenie do obrotu giełdowego, jeżeli: (i) został opublikowany lub udostępniony zgodnie z właściwymi przepisami prawa odpowiedni dokument informacyjny, zatwierdzony przez właściwy organ nadzoru albo którego równoważność w rozumieniu tych przepisów prawa została stwierdzona przez właściwy organ nadzoru, chyba że opublikowanie, udostępnienie, zatwierdzenie lub stwierdzenie równoważności dokumentu informacyjnego nie jest wymagane, (ii) ich zbywalność jest nieograniczona, (iii) zostały wyemitowane zgodnie z zasadami publicznego charakteru obrotu giełdowego.

Zgodnie z Rozporządzeniem o Rynku i Emitentach, do obrotu na rynku regulowanym GPW mogą być dopuszczone akcje, mimo (i) nieobjęcia wnioskiem do GPW wszystkich wyemitowanych akcji danego rodzaju — jeżeli z przepisu ustawy lub innych ustaw wynika, że akcje, które nie są objęte wnioskiem, nie mogą być przedmiotem obrotu, a informacja o tym została, wraz z odpowiednim wyjaśnieniem, podana do publicznej wiadomości w trybie określonym w odrębnych przepisach; (ii) że iloczyn liczby i prognozowanej ceny rynkowej akcji objętych wnioskiem wynosi mniej niż równowartość w złotych 1.000.000 euro — jeżeli przedmiotem wniosku są akcje emitenta, tego samego rodzaju co akcje już dopuszczone do obrotu na rynku oficjalnych notowań; (ii) nieistnienia w dacie złożenia wniosku rozproszenia akcji objętych wnioskiem, zapewniającego płynność obrotu tymi akcjami, jeżeli: (a) co najmniej 25% akcji tego samego emitenta, objętych wnioskiem, i akcji będących przedmiotem obrotu na tym rynku znajduje się w posiadaniu akcjonariuszy, z których każdy posiada nie więcej niż 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu, lub (b) liczba akcji objętych wnioskiem oraz akcji będących przedmiotem obrotu, a także sposób przeprowadzenia ich subskrypcji lub sprzedaży pozwala uznać, że obrót tymi akcjami na rynku oficjalnych notowań uzyska wielkość zapewniającą płynność, lub (c) rozproszenie akcji zostało osiągnięte w jednym lub większej liczbie państw członkowskich, w których akcje te są już notowane na rynku oficjalnych notowań.

Ponadto, Rozporządzenie o Rynku i Emitentach wskazuje również, że dopuszczenie akcji do obrotu na rynku regulowanym może nastąpić, jeżeli przemawia za tym uzasadniony interes emitenta lub inwestorów, a emitent podał do publicznej wiadomości, w sposób określony w odrębnych przepisach, informacje umożliwiające inwestorom ocenę jej sytuacji finansowej i gospodarczej oraz ryzyka związanego z nabywaniem akcji objętych wnioskiem.

Ponadto, przy rozpatrywaniu wniosku o dopuszczenie papierów wartościowych do obrotu na giełdzie, Zarząd GPW bierze także pod uwagę: (i) sytuację finansową emitenta i jej prognozę, a zwłaszcza rentowność, płynność, zdolność do obsługi zadłużenia, jak również inne czynniki mające wpływ na wyniki finansowe emitenta; (ii) perspektywy rozwoju emitenta, a zwłaszcza ocenę możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych z uwzględnieniem źródeł ich finansowania; (iii) doświadczenie i kwalifikacje członków organów zarządzających i nadzorczych emitenta; (iv) warunki, na jakich papiery wartościowe zostały wyemitowane, i ich zgodność z zasadami publicznego charakteru obrotu giełdowego, o których mowa w § 35 Regulaminu GPW oraz (v) bezpieczeństwo obrotu giełdowego i interes jego uczestników.

Dopuszczając papiery wartościowe do obrotu giełdowego Zarząd GPW ocenia dodatkowo czy obrót tymi papierami będzie prowadzony w sposób rzetelny, prawidłowo, i skuteczny oraz czy zapewniona będzie ich swobodna zbywalność. Oceny w powyższym zakresie Zarząd GPW dokonuje zgodnie z wymogami określonymi w art. 1-5 Rozporządzenia 2017/568.

W przypadku stwierdzenia, że Akcje Dopuszczane nie spełniają wskazanych wyżej warunków, Zarząd GPW podejmuje uchwałę o odmowie dopuszczenia ich do obrotu giełdowego, od której Emitent może się odwołać do rady nadzorczej GPW.

Emitent nie może zapewnić, że wszystkie wskazane powyżej warunki zostaną spełnione oraz że Akcje Dopuszczane zostaną dopuszczone i wprowadzone do obrotu na rynku podstawowym GPW bądź że zostaną dopuszczone i wprowadzone do obrotu w zakładanym przez Emitenta terminie.

O ewentualnym niespełnieniu kryteriów dopuszczenia do obrotu na rynku podstawowym przewidzianych w Rozporządzeniu o Rynku i Emitentach oraz w Regulaminie GPW i podjęciu decyzji o ubieganiu się o dopuszczenie Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku równoległym, jak również o niespełnieniu kryteriów dopuszczenia do obrotu na rynku podstawowym lub równoległym i rezygnacji z ubiegania się o dopuszczenie Akcji Dopuszczanych do obrotu giełdowego Emitent poinformuje w formie aneksu do Prospektu.

Na dzień zatwierdzenia Prospektu nie ma przesłanek przemawiających za niespełnieniem któregokolwiek z wymienionych wyżej warunków dopuszczenia Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku podstawowym GPW.

Koszty Dopuszczenia Akcji Dopuszczanych

Na Datę Prospektu Bank nie posiada informacji o ostatecznej wysokości kosztów dopuszczenia Akcji Dopuszczanych. Koszty te zostaną podane do wiadomości publicznej w formie raportu bieżącego po otrzymaniu zestawienia i akceptacji wszystkich kosztów od podmiotów zaangażowanych w pracę nad procesem dopuszczenia Akcji Dopuszczanych.

DYWIDENDA I POLITYKA W ZAKRESIE DYWIDENDY

Dane historyczne na temat dywidendy

Bank w ostatnich trzech latach obrotowych tj. za lata obrotowe zakończone w dniu 31 grudnia odpowiednio 2015 r., 2016 i 2017 r. nie wypłacał dywidendy. W 2018 r. do Daty Prospektu Bank nie wypłacał dywidendy. W dniu 19 czerwca 2018 roku odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie zwołane m.in. w celu zatwierdzenia jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Banku za rok obrotowy zakończony w dniu 31 grudnia 2017 r. Uchwałą Nr. 8/2018 cały zysk został przeznaczony na kapitał zapasowy.

Polityka w zakresie wypłaty dywidendy

Z uwagi na realizację przez Bank Programu Postępowania Naprawczego oraz wymogi wynikające z art. 142 Prawa Bankowego a także wytyczne, rekomendacje i stanowiska KNF w zakresie zasad wypłaty dywidendy, Bank nie zakłada wypłaty dywidendy w latach 2016-2021. Zysk wypracowany w tych latach zostanie przeznaczony na podniesienie kapitału własnego Banku.

Ograniczenia w zakresie wypłaty dywidendy

Dokonanie przez Bank wypłaty dywidendy podlega różnego rodzaju ograniczeniom prawnym. W szczególności, termin oraz metoda wypłaty dywidendy zostały określone w polskim prawie handlowym (zob. „*Prawa i obowiązki związane z Akcjami oraz Walne Zgromadzenie – Dywidenda*”).

Ponadto co roku KNF wydaje stanowiska w sprawie polityki dywidendowej instytucji finansowych. Przykładowo w dokumencie z dnia 14 marca 2018 r. – „Komunikat KNF dotyczący *stanowiska organu nadzoru odnośnie założeń polityki dywidendowej banków komercyjnych*”, KNF rekomenduje, aby dywidendę z zysku za rok poprzedzający decyzję mogły wypłacić jedynie banki: (i) nie realizujące programu naprawczego, (ii) pozytywnie oceniane oceną końcową BION nie gorsza niż 2,5, (iii) posiadające poziom dźwigni finansowej (LR) na poziomie wyższym niż 5%, (iv) posiadające współczynnik kapitału Tier1(CET 1) nie niższy niż wymagane minimum podwyższone o 1,5p.p.

Dodatkowo we wskazanym wyżej stanowisku KNF rekomenduje, by banki spełniające powyższe kryteria mogły wypłacić dywidendę w wysokości do 75 % wypracowanego zysku.

W wyżej wskazanym stanowisku KNF podaje również dwa kryteria korygujące stopę wypłaty dywidendy dla banków istotnie zaangażowanych w walutowe kredyty mieszkaniowe dla gospodarstwa domowych.

Zgodnie z art. 129 ust. 3 Prawa Bankowego przeznaczenie do podziału między akcjonariuszy Banku kwoty przekraczającej zysk za ostatni rok obrotowy, pomniejszony o niepokryte straty, akcje własne oraz o kwoty, które nie mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy, wymaga zgody KNF.

Ograniczenia w zakresie wypłaty dywidendy zostały również wprowadzone Ustawą o Nadzorze Makroostrożnościowym. Ustawa zakazuje bankom wypłat z kapitału podstawowego Tier 1 (m. in. wypłaty dywidendy) w sytuacji, gdy taka wypłata spowodowałaby obniżenie kapitału podstawowego Tier 1 do poziomu, przy którym wymóg tzw. połączonego bufora nie byłby spełniony. Przez wymóg połączonego bufora rozumie się łączny kapitał podstawowy Tier 1, który jest wymagany do pokrycia bufora zabezpieczającego, powiększonego o bufor antycykliczny specyficzny dla instytucji, bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym, bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor ryzyka systemowego. W przypadku, gdy bank nie spełnia wymogu połączonego bufora, jest obowiązany do ustalenia maksymalnej kwoty podlegającej wypłacie, która nie może zostać przekroczona przez m.in. wypłatę dywidendy.

W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji na temat wypłaty dywidendy należy zapoznać się z rozdziałem „*Prawa i obowiązki związane z Akcjami oraz Walne Zgromadzenie – Dywidenda*”.

Dochody uzyskane z dywidendy w Polsce są opodatkowane zryczałtowanym podatkiem dochodowym w wysokości 19% uzyskanego przychodu. Bardziej szczegółowe informacje dotyczące opodatkowania dywidendy znajdują się w rozdziale „*Opodatkowanie – Zasady opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz podatkiem dochodowym od osób prawnych*”.

KAPITALIZACJA I ZADŁUŻENIE

Informacje zamieszczone w niniejszym rozdziale należy analizować łącznie z informacjami zamieszczonymi w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej” oraz w Skonsolidowanych Sprawozdaniach Finansowych wraz z załączonymi informacjami dodatkowymi, jak również z innymi danymi finansowymi, przedstawionymi w innych rozdziałach Prospektu.

Oświadczenie o kapitale obrotowym

Zarząd oświadcza, iż w jego ocenie poziom kapitału obrotowego posiadanego przez Grupę jest wystarczający dla pokrycia przez nią bieżących potrzeb i prowadzenia działalności w okresie co najmniej 12 miesięcy od Daty Prospektu.

Kapitalizacja i zadłużenie

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat skonsolidowanej kapitalizacji i zadłużenia Banku na dzień 30 czerwca 2018 r.

	<u>Na dzień 30 czerwca 2018 r.</u>
	<i>(tys. PLN)</i>
	<i>(niebadane)</i>
Zadłużenie ogółem¹, w tym:	17 398 090
Krótkoterminowe zadłużenie finansowe	15 508 506
- gwarantowane	16 104
- zabezpieczone ²	208 096
- niegwarantowane/ niezabezpieczone	15 284 306
Długoterminowe zadłużenie finansowe	1 889 584
- gwarantowane	0
- zabezpieczone ³	666 940
- niegwarantowane/ niezabezpieczone	1 222 644
Kapitał własny	1 818 916
Kapitał zakładowy	628732
Pozostałe kapitały	1 154 008
Pozostałe kapitały rezerwowe	36 176
Zadłużenie finansowe i kapitały własne ogółem	19 556 848
A. Środki pieniężne	443 913
B. Ekwiwalenty środków pieniężnych	149 853
C. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	130 634
D. Płynność (A + B + C).....	724 400

Źródło: Bank.

1) Zadłużenie ogółem obejmuje następujące kategorie: zobowiązania wobec Banku Centralnego, zobowiązania wobec innych banków, zobowiązania wobec klientów, zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych oraz zobowiązania podporządkowane.

2) Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań krótkoterminowych obejmują obligacje Skarbu Państwa w portfelu inwestycyjnym Banku.

3) Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań długoterminowych obejmują obligacje Skarbu Państwa w portfelu inwestycyjnym Banku.

Dodatkowo, Bank tworzy (zgodnie z art. 369 Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym) Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych, którego wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosiła 74,79 mln zł. Wartość aktywów na pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych stanowią obligacje skarbowe z terminem wykupu zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą. Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych jest powiększany lub pomniejszany w dniu 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej. Od 1 lipca 2018 r. jego wartość wynosi 74,75 mln zł.

Od dnia 30 czerwca 2018 r. do Daty Prospektu nie nastąpiły istotne zmiany w kapitalizacji, zadłużeniu ani płynności Banku.

Zadłużenie pośrednie i warunkowe

Informacje na temat zadłużenia pośredniego i warunkowego zostały zamieszczone w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – Aktywa i zobowiązania warunkowe”.

KURSY WYMIANY WALUT

W poniższych tabelach przedstawiono ogłoszone przez NBP, we wskazanych okresach, kursy średnie, najwyższe oraz najniższe, a także kurs na koniec okresu dla transakcji walutowych pomiędzy złotym a wskazanymi walutami. Bank nie może zapewnić, że wartość złotego w rzeczywistości odpowiadała takiej wartości danej waluty lub że mogła odpowiadać, lub mogła być przeliczona na daną walutę po wskazanym kursie.

Kurs wymiany EUR do PLN

	Kurs EUR/PLN			
	Kurs średni	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Na koniec okresu
2015.....	4,184	4,358	3,982	4,262
2016.....	4,362	4,503	4,235	4,424
2017	4,258	4,416	4,171	4,171
styczeń 2018.....	4,164	4,178	4,148	4,149
luty 2018.....	4,166	4,202	4,147	4,178
marzec 2018.....	4,210	4,185	4,242	4,209

Źródło: NBP (<http://www.nbp.pl/home.aspx?c=/ascx/archa.ascx>).

W dniu 22 czerwca 2018 r. średni kurs wymiany EUR do PLN ogłoszony przez NBP wynosił 4,315 PLN za 1 EUR.

Kurs wymiany USD do PLN

	Kurs USD/PLN			
	Kurs średni	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Na koniec okresu
2015.....	3,770	4,040	3,555	3,901
2016.....	3,943	4,249	3,719	4,179
2017	3,778	4,227	3,481	3,481
styczeń 2018.....	3,415	3,500	3,330	3,332
luty 2018.....	3,371	3,426	3,317	3,419
marzec 2018.....	3,414	3,454	3,374	3,414

Źródło: NBP (<http://www.nbp.pl/home.aspx?c=/ascx/archa.ascx>).

W dniu 22 czerwca 2018 r. średni kurs wymiany USD do PLN ogłoszony przez NBP wynosił 3,698 PLN za 1 USD.

KURS NOTOWAŃ AKCJI W OBROCIE

Od dnia 3 lutego 1997 r. Akcje w Obrocie są notowane na rynku podstawowym GPW pod symbolem „BOS” oraz są oznaczone następującym kodem ISIN w KDPW: PLBOS0000019. Walutą notowań Akcji w Obrocie jest złoty.

Poniższa tabela zawiera informacje o kursie notowań Akcji w Obrocie (według kursu ostatniej transakcji na GPW) we wskazanych okresach.

Okres	Najwyższa cena (w PLN)	Najniższa cena (w PLN)
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 r.	50,20	28,50
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 r.	50,90	32,72
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 r.	36,80	16,91
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 r.	17,25	8,50
I kwartał 2013 r.	35,99	29,18
II kwartał 2013 r.	35,06	28,50
III kwartał 2013 r.	40,98	31,30
IV kwartał 2013 r.	50,20	38,00
I kwartał 2014 r.	50,90	41,80
II kwartał 2014 r.	49,78	43,00
III kwartał 2014 r.	47,95	39,01
IV kwartał 2014 r.	43,45	32,72
I kwartał 2015 r.	36,80	32,70
II kwartał 2015 r.	34,00	26,83
III kwartał 2015 r.	29,98	19,70
IV kwartał 2015 r.	25,85	16,91
I kwartał 2016 r.	17,25	13,50
II kwartał 2016 r.	15,80	10,55
III kwartał 2016 r.	11,99	9,42
IV kwartał 2016 r.	11,19	8,50
I kwartał 2017 r.	15,89	10,67
II kwartał 2017 r.	12,00	10,30
III kwartał 2017 r.	12,12	9,65
IV kwartał 2017 r.	10,60	7,90
I kwartał 2018 r.	10,88	8,40

Na dzień 25 czerwca 2018r kurs Akcji w Obrocie na GPW wynosił 7,80 PLN

WYBRANE HISTORYCZNE INFORMACJE FINANSOWE

Poniższe tabele zawierają dane finansowe za okresy roczne zakończone w dniu 31 grudnia 2015 r., 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2017 r. oraz okresy kwartalne zakończone w dniu 31 marca 2017 r. i 31 marca 2018 r. Przedstawione dane finansowe sporządzone są w ujęciu skonsolidowanym dla Grupy BOŚ S.A.

Informacje zamieszczone w niniejszym rozdziale należy analizować łącznie z informacjami zawartymi w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej” oraz w Skonsolidowanych Sprawozdaniach Finansowych, jak również z innymi danymi finansowymi przedstawionymi w innych rozdziałach niniejszego Prospektu.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	<i>(tys. PLN)</i> <i>(niebadane)</i>		<i>(tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>		
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze...	154.251	170.386	663.541	694.688	659.912
Koszty z tytułu odsetek i podobne koszty	(65.877)	(71.263)	(279.523)	(385.461)	(398.501)
Wynik z tytułu odsetek	88.374	99.123	384.018	309.227	261.411
Przychody z tytułu opłat i prowizji	36.262	38.364	144.464	140.145	143.248
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(9.140)	(8.444)	(35.409)	(30.977)	(30.523)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	27.122	29.920	109.055	109.168	112.725
Przychody z tytułu dywidend.....	-	13	5.735	5.264	5.279
Wynik na działalności handlowej.....	10.667	8.068	65.712	69.980	52.319
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	(67)	6.816	6.788	4.214	17.781
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	489	838	2.596	3.821	707
Wynik z pozycji wymiany.....	6.658	7.439	23.213	19.926	35.700
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów finansowych	474	-	-	-	-
Wynik z tytułu modyfikacji instrumentów finansowych	2	-	-	-	-
Pozostałe przychody operacyjne	4.922	5.259	17.062	13.155	21.221
Pozostałe koszty operacyjne.....	(4.499)	(4.121)	(23.934)	(23.858)	(18.775)
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	(9.129)	(10.553)	(137.832)	(208.759)	(114.138)
- kredyty farm wiatrowych	10.558	(446)	(12.256)	(97 912)	(6.358)
Ogólne koszty administracyjne	(99.967)	(111.032)	(380.705)	(381.050)	(431.081)
Wynik na działalności operacyjnej	25.046	31.770	71.708	(78.912)	(56.851)
Zysk/strata brutto	25.046	31.770	71.708	(78.912)	(56.851)
Obciążenia podatkowe	(8.699)	(11.817)	(25.645)	18.764	5.733
- część bieżąca	(790)	(11.118)	(36.100)	(2.808)	(3.058)
- część odroczone.....	(7.909)	(699)	10.454	21.572	8.791
Zysk/strata netto	16.347	19.953	46.062	(60.148)	(51.118)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	(tys. PLN) (niebadane)		(tys. PLN) (zbadane)		
Zysk/strata netto.....	16.347	19.953	46.062	(60.148)	(51.118)
Składniki przenoszone do rachunku zysków i strat	8.854	10.747	33.553	(22.228)	(27.563)
Zysk z tyt. wyceny dłużnych instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	10.911	-	-	-	-
Zysk z tyt. wyceny aktywów dostępnych do sprzedaży.....	-	13.418	41.572	(22.199)	(25.969)
Wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne	-	-	-	(5.190)	(9.940)
Podatek odroczoney	(2.057)	(2.671)	(8.019)	5.161	8.346
Składniki nie przenoszone do rachunku zysków i strat	-	-	(120)	1.359	479
Przeszacowanie rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych	-	-	(148)	1.678	591
Podatek odroczoney	-	-	28	(319)	(112)
Całkowity dochód ogółem	25.201	30.700	79.495	(81.017)	(78.202)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

	Na dzień 31 marca	Na dzień 31 grudnia		
	2018	2017	2016	2015
	(niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)		
AKTYWA				
Kasa, środki w Banku Centralnym.....	448.722	632.772	513.754	614.897
Należności od innych banków.....	304.444	375.748	154.668	158.720
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu.....	38.249	19.641	59.524	107.182
Pochodne instrumenty finansowe.....	127.984	178.424	126.915	206.949
Pochodne instrumenty zabezpieczające.....	92	4.722	4.840	11.557
Kredyty i pożyczki udzielone klientom.....	12.026.384	12.343.773	13.965.259	14.343.558
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie	11.910.826	-	-	-
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	115.558	-	-	-
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe:.....	5.984.138	5.539.720	5.419.369	5.000.538
- instrumenty dłużne wyceniane w zamortyzowanym koszcie	1.123.641	-	-	-
- instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.....	4.775.475	-	-	-
- instrumenty kapitałowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.....	85.022	-	-	-
- dostępne do sprzedaży	-	4.133.456	4.233.279	4.072.490
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	1.406.264	1.186.090	928.048

	Na dzień 31	Na dzień 31 grudnia		
	marca			
	2018	2017	2016	2015
	(niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)		
Wartości niematerialne.....	117.286	121.328	131.310	147.610
Rzeczowe aktywa trwałe	70.568	72.720	81.723	
.....				89.411
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	85.847	76.165	73.371	49.683
- bieżące	1.383	716	1.422	3.757
- odroczone	84.464	75.449	71.949	
.....				45.926
Inne aktywa	207.673	311.707	298.756	191.667
Aktywa razem	19.411.387	19.676.720	20.829.489	20.921.772
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego oraz innych banków.....	370.231	479.534	115.764	216.409
Pochodne instrumenty finansowe.....	63.714	68.238	122.382	152.291
Pochodne instrumenty zabezpieczające.....	24.631	20.571	27.406	37.621
Zobowiązania wobec klientów	15.576.802	15.463.833	17.123.578	15.968.163
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	734.317	829.980	829.735	2.318.189
Zobowiązania podporządkowane	595.962	595.692	601.373	599.961
Rezerwy	28.230	17.539	7.043	19.261
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	958	1.765	265	397
- bieżące	226	727	265	6
- odroczone	732	1.038	-	391
Pozostałe zobowiązania	206.862	339.135	220.054	140.924
Zobowiązania razem	17.601.707	17.816.287	19.047.600	19.453.216
KAPITAŁ WŁASNY				
Kapitał własny przypadający na udziałowców jednostki dominującej:				
Kapitał podstawowy.....	1.160.291	1.160.291	1.160.291	760.291
- kapitał zakładowy	628.732	628.732	628.732	228.732
- akcje własne.....	(1.292)	(1.292)	(1.292)	(1.292)
- kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	532.851	532.851	532.851	532.851
Kapitał z aktualizacji wyceny.....	68.506	10.598	(21.950)	1.421
Zyski zatrzymane	580.883	689.544	643.548	706.844
Kapitał własny razem	1.809.680	1.860.433	1.781.889	1.468.556
Kapitał własny i zobowiązania razem.....	19.411.387	19.676.720	20.829.489	20.921.772

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe.

Wybrane elementy ze skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

	Za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	<i>(niebadane)</i>		<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>		
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej					
Zysk/strata brutto	17.712	31.770	71.708	(78.912)	(56.851)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	195.998	(458.482)	171.815	1.656.013	251.681
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej					
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	39.564	2.288	(207.279)	(269.661)	118.049
Przepływy pieniężne z działalności finansowej					
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej.	(109.109)	(109.521)	(53.617)	(1.218.064)	(376.509)
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych.....	126.453	(565.715)	(89.081)	168.288	(6.779)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe.

Wybrane wskaźniki finansowe

	Na dzień i za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Na dzień i za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	<i>(niebadane)</i>		<i>(%) (zbadane)</i>		
Marża odsetkowa na aktywach ogółem ⁽¹⁾	1,8	1,9	1,9	1,5	1,3
Koszty/dochody (C/I) ⁽²⁾	74,5	72,4	64,5	74,6	88,3
Stopa zwrotu z aktywów (ROA) ⁽³⁾	0,2	-0,1	0,2	(0,3)	(0,3)
Stopa zwrotu z kapitału (ROE) ⁽⁴⁾	2,3	-1,7	2,5	(3,7)	(3,4)
Kredyty/depozyty ⁽⁵⁾	77,2	81,4	79,2	81,6	89,8
Wskaźnik kredytów i pożyczek brutto z utratą wartości w portfelu kredytów ogółem (brutto) ⁽⁶⁾	13,3	11,0	11,9	11,0	7,1
Łączny współczynnik kapitałowy (współczynnik wypłacalności) ⁽⁷⁾	15,33	14,65	15,06	14,28	12,10
Współczynnik Tier 1	12,35	11,76	11,74	11,37	9,13

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

* Wskaźniki obliczone w oparciu o historyczne wyniki Grupy za 2016 r. i jej sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2016 r z uwzględnieniem wpływu utworzenia przez Grupę odpisów związanych z kredytami na finansowanie inwestycji w farmy wiatrowe. Zob. rozdz. „Przebieg sytuacji operacyjnej i finansowej – Czynniki szczególne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe – Utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości”.

(1) Relacja analizowanego wyniku z tytułu odsetek do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu.

(2) relacja ogólnych kosztów administracyjnych do wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu opłat i prowizji, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na działalności handlowej, wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych, wyniku na rachunkowości zabezpieczeń i wyniku z pozycji wymiany, wyniku z pozostałych operacji.

(3) Relacja zysku netto z czterech kwartałów do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu.

(4) Relacja zysku netto z czterech kwartałów do średniego stanu kapitałów własnych z początku i końca okresu czterech kwartałów.

(5) Kredyty i pożyczki udzielone klientom/zobowiązania wobec klientów; bez uwzględnienia obligacji własnych.

(6) Kredyty i pożyczki w przypadku których wykazano utratę wartości/razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto.

(7) Kalkulacja współczynników zgodnie z CRR – Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych

Alternatywne Pomiary Wyników – analiza wskaźnikowa

Zarząd ocenia wyniki Grupy za pomocą kluczowych wskaźników zyskowności, zadłużenia i płynności finansowej, które nie pochodzą ze Skonsolidowanych Sprawozdań Finansowych.

Przedstawione w niniejszym punkcie wskaźniki stanowią Alternatywne Pomiary Wyników ((APM) (*alternative performance measures*)) w rozumieniu Wytycznych ESMA dot. Alternatywnych Pomiarów Wyników. Dane te nie podlegały badaniu ani przeglądowi przez niezależnego biegłego rewidenta. Zarząd wskazuje jednocześnie, że wskazane poniżej wskaźniki stanowią jednocześnie kluczowe wskaźniki wyników (zob. „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – Kluczowe wskaźniki wyników (*ang. key performance indicators*)”).

W tabeli poniżej przedstawiono podstawowe Alternatywne Pomiary Wyników wykorzystywane przez Zarząd w analizie działalności Grupy za wskazane okresy.

	Na dzień i za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Na dzień i za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	(%)				
Wskaźniki rentowności					
Marża odsetkowa	1,9	2,0	1,9	1,4	1,2
Przychody odsetkowe/ śr. suma bilansowa	3,3	3,4	3,3	3,3	3,2
Koszty odsetkowe/ śr. suma bilansowa	1,4	1,4	1,4	1,8	2,0
Marża prowizyjna	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Koszty administracyjne/ śr. suma bilansowa	1,7	1,8	1,5	1,4	1,8
Wynik z odpisów/ śr. suma bilansowa	(0,2)	(0,2)	(0,7)	(1,0)	(0,6)
Struktura bilansu					
Udział kredytów w aktywach	63	67	64	68	69
Udział papierów wartościowych w aktywach	31	26	28	26	24
Udział zobowiązań wobec klientów w pasywach	81	82	80	83	77
Udział obligacji własnych w pasywach	7	7	7	7	14
Jakość portfela					
Wynik odpisów z tyt. utraty wartości/ średnie kredyty	(0,3)	(0,3)	(1,0)	(1,5)	(0,8)
Odpisy z tyt. utraty wartości/ kredyty z utratą wartości	43,7	36,6	40,7	35,1	33,4

Źródło: Bank

W tabeli poniżej przedstawiono definicje Alternatywnych Pomiarów Wyników.

Nazwa Alternatywnego Pomiaru Wyników	Definicja	Uzasadnienie zastosowania danego Alternatywnego Pomiaru Wyników
Marża odsetkowa	Bank definiuje marżę odsetkową jako relację analizowanego wyniku z tytułu odsetek bez SWAP i rachunkowości zabezpieczeń do średniej sumy bilansowej z końcowych stanów miesięcznych.	Marża odsetkowa stanowi miarę efektywności dochodowej z tytułu odsetek i określa różnicę pomiędzy przychodami odsetkowymi Banku uzyskanymi na aktywach dochodowych a kosztami odsetkowymi ponoszonymi na zobowiązaniach w relacji do sumy bilansowej, co pozwala na porównywanie wyników niezależnie od zmian wysokości sumy bilansowej.
Przychody odsetkowe/ śr. suma bilansowa	Bank definiuje wskaźnik przychody odsetkowe/ śr. suma bilansowa jako relację analizowanych przychodów odsetkowych bez SWAP i	Wskaźnik przychody odsetkowe/ śr. suma bilansowa stanowi miarę przychodowości aktywów Banku. Wskaźnik pozwala na

Nazwa Alternatywnego Pomiaru Wyników	Definicja	Uzasadnienie zastosowania danego Alternatywnego Pomiaru Wyników
Koszty odsetkowe/ śr. suma bilansowa	rachunkowości zabezpieczeń do średniej sumy bilansowej z końcowych stanów miesięcznych.	porównywanie przychodów odsetkowych niezależnie od zmian wysokości sumy bilansowej.
Koszty odsetkowe/ śr. suma bilansowa	Bank definiuje wskaźnik koszty odsetkowe/ śr. suma bilansowa jako relację analizowanych kosztów odsetkowych bez SWAP i rachunkowości zabezpieczeń do średniej sumy bilansowej z końcowych stanów miesięcznych.	Wskaźnik koszty odsetkowe/ śr. suma bilansowa stanowi miarę kosztowości pasywów Banku i pozwala na porównywanie kosztów odsetkowych.
Marża prowizyjna	Bank definiuje marżę prowizyjną jako relację analizowanego wyniku z tytułu prowizji i opłat do średniej sumy bilansowej z końcowych stanów miesięcznych.	Marża prowizyjna stanowi miarę efektywności dochodowej z tytułu prowizji w relacji do sumy bilansowej, co pozwala na porównywanie wyników z tytułu prowizji niezależnie od zmian wysokości sumy bilansowej.
Koszty administracyjne/ śr. suma bilansowa	Bank definiuje wskaźnik koszty administracyjne/ śr. suma bilansowa jako relację analizowanych ogólnych kosztów administracyjnych do średniej sumy bilansowej z końcowych stanów miesięcznych.	Wskaźnik koszty odsetkowe/ śr. suma bilansowa stanowi miarę efektywności kosztowej. Wskaźnik pozwala na porównanie ogólnych kosztów administracyjnych niezależnie od zmian wysokości sumy bilansowej.
Udział kredytów w aktywach	Bank definiuje udział kredytów w aktywach jako relację kredytów i pożyczek udzielonych klientom do sumy bilansowej.	Wskaźnik jest wykorzystywany przy zarządzaniu strukturą bilansu Banku.
Udział papierów wartościowych w aktywach	Bank definiuje udział papierów wartościowych w aktywach jako relację sumy papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu oraz inwestycyjnych papierów wartościowych do sumy bilansowej.	Wskaźnik jest wykorzystywany przy zarządzaniu strukturą bilansu Banku.
Udział zobowiązań wobec klientów w pasywach	Bank definiuje wskaźnik udział zobowiązań wobec klientów w pasywach jako relację zobowiązań wobec klientów do sumy bilansowej.	Wskaźnik jest wykorzystywany przy zarządzaniu strukturą bilansu Banku.
Udział obligacji własnych w pasywach	Bank definiuje wskaźnik udział obligacji własnych w pasywach jako relację sumy zobowiązań z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych oraz zobowiązań podporządkowanych do sumy bilansowej	Wskaźnik jest wykorzystywany przy zarządzaniu strukturą bilansu Banku.
Wynik odpisów z tyt. utraty wartości/ średnie kredyty	Bank definiuje wskaźnik wynik odpisów z tyt. utraty wartości/ średnie kredyty jako relację wyniku odpisów z tytułu utraty wartości do średniego stanu kredytów wg wartości ich kapitału z końcowych stanów miesięcznych	Wskaźnik z odpisów/ średnie kredyty stanowi miarę efektywności kosztowej. Wskaźnik pozwala na porównanie wysokości odpisów niezależnie od zmian wielkości udzielonych kredytów.
Wynik z odpisów/ śr. suma bilansowa	Bank definiuje wskaźnik z odpisów/ śr. suma bilansowa jako relację wyniku odpisów z tytułu utraty wartości do średniej sumy bilansowej z końcowych stanów miesięcznych.	Wskaźnik z odpisów/ śr. suma bilansowa stanowi miarę efektywności kosztowej. Wskaźnik pozwala na porównanie wysokości odpisów niezależnie od zmian wysokości sumy bilansowej.
Odpisy z tyt. utraty wartości/ kredyty z utratą wartości	Bank definiuje wskaźnik odpisy z tyt. utraty wartości/ kredyty z utratą wartości jako relację odpisów z tytułu utraty wartości do średniej ze stanu kredytów z utratą wartości z końcowych stanów miesięcznych.	Wskaźnik odpisy z tyt. utraty wartości/ kredyty z utratą wartości pozwala na ocenę pokrycia kredytów z utratą wartości odpisami.
Wynik na działalności bankowej	Bank definiuje wynik na działalności bankowej jako sumę wyniku z odsetek, wyniku z prowizji, przychodów z dywidend, wyniku na działalności handlowej, wyniku na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych, wyniku na rachunkowości zabezpieczeń, wyniku z pozycji wymiany oraz pozostałych przychodów operacyjnych.	Wynik na działalności bankowej stanowi miarę wyniku Grupy nieuwzględniającego wpływu odpisów, kosztów działalności oraz podatku dochodowego, co pozwala na porównywanie wyników niezależnie od wpływu obciążeń z tych tytułów.
Wynik na działalności operacyjnej	Bank definiuje wynik na działalności operacyjnej jako sumę wyniku z odsetek, wyniku z prowizji, przychodów z dywidend, wyniku na działalności handlowej, wyniku na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych, wyniku na rachunkowości zabezpieczeń, wyniku z pozycji wymiany oraz pozostałych przychodów operacyjnych pomniejszoną o wynik odpisów (netto) z tytułu	Wynik na działalności operacyjnej stanowi miarę wyniku operacyjnego Grupy nieuwzględniającego wpływu podatku dochodowego, co pozwala na porównywanie wyników niezależnie od wpływu obciążeń z tego tytułu.

Nazwa Alternatywnego Pomiaru Wyników	Definicja	Uzasadnienie zastosowania danego Alternatywnego Pomiaru Wyników
	utrata wartości oraz ogólne koszty administracyjne i pozostałe koszty operacyjne.	

Źródło: Bank

PRZEGLĄD SYTUACJI OPERACYJNEJ I FINANSOWEJ

Przedstawiony poniżej przegląd sytuacji operacyjno-finansowej został sporządzony na podstawie skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego sprawozdania z pozostałych całkowitych dochodów, skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej i skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych Banku za lata zakończone 31 grudnia 2017 r., 3

1 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2015 r. zawartych w zbadanych Skonsolidowanych Sprawozdaniach Finansowych 2015-2016, jak również na podstawie zapisów księgowych lub wewnętrznego systemu raportowania zarządczego.

Poniższe omówienie wyników działalności, sytuacji finansowej, perspektyw i przepływów pieniężnych Banku należy czytać i interpretować łącznie ze zbadanymi Skonsolidowanymi Sprawozdaniem Finansowym 2015-2016, oraz innymi danymi finansowymi zamieszczonymi w innych częściach Prospektu. Niniejszy rozdział zawiera stwierdzenia dotyczące przyszłości, które odzwierciedlają aktualne poglądy Zarządu i które, z racji swojego charakteru, wiążą się z pewną dozą ryzyka i niepewności. Faktyczne wyniki Banku mogą istotnie odbiegać od tych wynikających ze stwierdzeń dotyczących przyszłości w efekcie wystąpienia czynników omówionych poniżej oraz w innych częściach Prospektu, w szczególności w rozdziale „Czynniki ryzyka” (zob. też „Istotne informacje – Stwierdzenia dotyczące przyszłości”). Inwestorzy powinni zapoznać się z całym Prospektem i przy podejmowaniu decyzji i formułowaniu opinii nie powinni polegać wyłącznie na informacjach zawartych w tym rozdziale.

Podsumowanie najważniejszych zasad rachunkowości i szacunków, zgodnie z którymi sporządzono Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe 2015-2017 i I kwartał 2018 r. znajduje się w niniejszym rozdziale, w punkcie „Najważniejsze zasady rachunkowości i szacunki”.

Informacje ogólne

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest bankiem uniwersalnym założonym w 1990 roku. Bank prowadzi działalność od 1991 roku.

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest bankiem specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych i posiada pełną, uniwersalną ofertą produktową.

Misja Banku jest określona w następujący sposób: „Polski Bank łączący biznes i ekologię z korzyścią dla klientów”. Bank ma ambicje bycia postrzeganym jako instytucja nowoczesna z innowacyjną ofertą produktową, zapewniająca klientom wysoki standard obsługi, w szczególności dla osób ceniących styl życia „eko”.

Bank realizuje swoją misję w szczególności poprzez (i) świadczenie wyspecjalizowanych usług bankowych wspierających działania służące ochronie środowiska i gospodarki wodnej oraz (ii) świadczenie uniwersalnych usług bankowych na rzecz osób fizycznych, małych i średnich oraz dużych przedsiębiorstw, a także jednostek samorządu terytorialnego.

W toku prowadzonej działalności Bank rozszerzył zakres świadczonych usług o usługi spoza obszaru ochrony środowiska, kierując ofertę swoich produktów i usług również do klientów detalicznych, klientów korporacyjnych oraz jednostek sektora finansów publicznych.

Bank oferuje wiele produktów bankowych związanych z różnymi działaniami prowadzonej przez siebie działalności: produkty rozliczeniowe, depozytowe, kredytowe, w tym kredyty proekologiczne, produkty skarbowe, faktoring oraz produkty z obszaru finansowania handlu. Bank wyróżnia się na rynku ofertą produktów wspierających finansowanie przedsięwzięć służących ochronie środowiska. Od 2004 roku w ofercie Banku dla klientów indywidualnych znajduje się bankowość internetowa zintegrowana z usługą zautomatyzowanej bankowości telefonicznej, a w 2006 roku podobna usługa została uruchomiona dla klientów instytucjonalnych.

Bank odgrywa wiodącą rolę w polskim systemie finansowania przedsięwzięć proekologicznych oraz prowadzi ścisłą współpracę w zakresie redystrybucji środków przekazywanych przez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Bank jest wiodącym polskim bankiem pod względem finansowania, na warunkach preferencyjnych i komercyjnych, projektów proekologicznych w Polsce – w latach 2014-2016 wartość sprzedaży kredytów proekologicznych Banku stanowiła średnio ok. 15% wartości nakładów kierowanych na ochronę środowiska w Polsce (źródło Bank, GUS).

Począwszy od 1997 roku, akcje Banku są notowane na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. z usług Banku korzystało 251,3 tys. klientów detalicznych, w tym 236,6 tys. osób fizycznych oraz 11,7 tys. mikroprzedsiębiorstw. Łączne saldo zobowiązań segmentu detalicznego na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosiło 9.101,3 mln zł.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość aktywów segmentu detalicznego wynosiła 3.982,7 mln zł.

Działalność Banku w segmencie instytucjonalnym jest ukierunkowana na obsługę podmiotów gospodarczych oraz jednostek budżetowych szczebla centralnego i samorządowego. Bank oferuje klientom instytucjonalnym rachunki bieżące i inne produkty depozytowe, produkty kredytowe oraz usługi rozliczeniowe. Segment instytucjonalny w 2017 r. wygenerował wynik na działalności bankowej w wysokości 52.925 tys. zł, co stanowiło 41,8% wyniku na działalności bankowej Banku.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. z usług Banku korzystało 5,9 tys. klientów bankowości korporacyjnej. Łączne saldo zobowiązań pionu korporacji i finansów publicznych na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniosło 4.713,1 mln zł. Wartość aktywów pionu korporacji i finansów publicznych wynosiła 8.352,9 mln zł.

Bank prowadzi działalność i osiąga przychody na terytorium Polski.

Bank jest zarządzany przez Zarząd oraz kadre menadżerską posiadającą wieloletnie doświadczenie w zakresie tworzenia i kierowania instytucjami finansowymi.

Nadrzędne cele strategiczne Banku zostały określone przez Zarząd i zakładają one osiągnięcie rentowności Banku powyżej średniej rynkowej oraz pełnienie przez Bank funkcji sprawnego kanału transmisji środków przeznaczonych na inwestycje w ochronę środowiska i zrównoważony rozwój w Polsce. W ramach realizacji nadrzędnych celów strategicznych Banku, Bank przyjął następujące cele biznesowe, które mają zostać osiągnięte do 2020 r. (poniższe wartości zostały przedstawione bez uwzględnienia podatku bankowego – zobacz również „Regulacje sektora bankowego w Polsce – Podatek od niektórych instytucji finansowych”):

- wskaźnik rentowności aktywów (ROA) na poziomie ok. 0,7%; wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE) na poziomie powyżej 7%; oraz
- wskaźnika kosztów do przychodów netto z działalności operacyjnej (C/I) na poziomie ok. 51%.

Za okres zakończony 31 grudnia 2017 r. Bank osiągnął skonsolidowany wynik finansowy netto w wysokości 46,1 mln zł, wskaźnik rentowności kapitału własnego (ROE netto) był na poziomie 2,5%.

Tendencje i ostatnie zdarzenia

W tej części Prospektu znajdują się stwierdzenia i szacunki dotyczące przyszłości. Te stwierdzenia i oszacowania wynikają z wielu założeń i osądów, które Zarząd uznał za racjonalne, i w związku z tym są one zawsze uzależnione od wahań istotnych czynników biznesowych, operacyjnych, ekonomicznych, konkurencyjnych i regulacyjnych, na które Bank przeważnie nie ma wpływu, a także z założeń dotyczących przyszłych decyzji gospodarczych, które mogą ulec zmianie. Nie ma pewności co do tego, że wyniki Banku będą zgodne z tymi stwierdzeniami i oszacowaniami. W związku z tym Bank nie może udzielić żadnych zapewnień, że te stwierdzenia i oszacowania zostaną zrealizowane. Stwierdzenia i oszacowania mogą w istotny sposób odbiegać od faktycznych wyników. Potencjalnych inwestorów przestrzega się, aby nie polegali nadmiernie na tych informacjach. Zob. również rozdziały „Istotne informacje – Stwierdzenia dotyczące przyszłości” oraz „Czynniki ryzyka”.

Tendencje

Zdaniem Zarządu następujące tendencje dotyczące Banku utrzymywały się i wpływały na działalność Grupy przynajmniej w okresie od zakończenia ostatniego roku obrotowego do Daty Prospektu, jak również mogą mieć na nią wpływ w kolejnych latach:

Ewentualna obniżka stóp procentowych

Ewentualna obniżka stóp procentowych w 2018 r., wpłynęłaby negatywnie na marże odsetkowe banków, w tym także Banku. Dalsze obniżki stóp procentowych mogłyby doprowadzić do zawężenia realizowanej marży odsetkowej netto i spadku wyniku odsetkowego z uwagi m.in. na ograniczenia ustawowe wysokości odsetek, brak możliwości dalszego obniżenia oprocentowania rachunków bieżących czy też klauzule umowne dot. nieuwzględniania ujemnych stawek w przypadku finansowania hurtowego w walutach obcych.

Uruchomienie programów unijnych

Na Datę Prospektu trwa proces wdrażania w krajowym systemie prawnym i instytucjonalnym rozwiązań objętych programami unijnymi. Promowane kierunki, to przede wszystkim wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną oraz dostosowania do zmian klimatu i efektywnego gospodarowania zasobami. Środki dystrybuowane będą m.in. w ramach: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Regionalnych Programów Operacyjnych. Uruchomienie działań inwestycyjnych zwiększy popyt na finansowanie bankowe, uzupełniające dostępne środki Unii Europejskiej.

Do pozostałych czynników, które mogą mieć wpływ na wyniki Grupy w perspektywie najbliższych kwartałów należy zaliczyć:

Skutki ewentualnego ustawowego rozwiązania kwestii kredytów mieszkaniowych w CHF i innych walutach obcych

W sierpniu 2017 r. do Sejmu trafił prezydencki projekt nowelizacji ustawy z 2015 r. o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy. Projekt po pierwszym czytaniu jest przedmiotem prac Komisji Finansów. Zgodnie z założeniami projektu zmniejszeniu ma ulec próg, od którego kredytodawca może wystąpić o wsparcie: zamiast obecnych kosztów obsługi przekraczających 60% dochodów miesięcznych osiąganych przez gospodarstwo domowe, projekt przewiduje „wskaźnik Dtl” (rozumiany jako „stosunek wydatków kredytobiorcy związanych z obsługą miesięcznej raty kapitałowej i odsetkowej kredytu mieszkaniowego do dochodu gospodarstwa domowego kredytobiorcy”) na poziomie 50%. Istotne osłabienie kursu złotego wobec CHF i EUR

W przypadku istotnego osłabienia PLN w stosunku do CHF lub EUR utrzymywania się w długim okresie osłabionego kursu PLN, zdarzenie takie spowodowałoby wzrost wolumenu kredytów walutowych, co oznacza z jednej strony wzrost wymogu kapitałowego z tytułu tych kredytów, z drugiej natomiast konieczność zapewnienia odpowiednio większego finansowania. W przypadku trwałej znaczącej deprecjacji PLN względem walut obcych, zwłaszcza CHF, należałoby liczyć się z pogorszeniem jakości portfela walutowych kredytów hipotecznych.

Ryzyko wzrostu zmienności na globalnym rynku finansowym oraz obniżenie ratingu zarówno krajowego, jak i Banku

Skutki dla Banku mogą obejmować m.in. zwiększony koszt finansowania zewnętrznego, jak również utrudnienia w dostępie do finansowania zagranicznego oraz realizacji transakcji z zakresu zarządzania ryzykiem walutowym i stopy procentowej.

Ewentualna zmiana wysokości opłat na BFG

Zmiana metodyki wyliczania wysokości opłat na BFG i uzależnienie wysokości składki m.in. od profilu ryzyka Banku na tle innych banków oznacza, że wysokość opłaty na BFG może ulec zmianie,

Ewentualna dopłata do Funduszu Wsparcia Kredytobiorców

Nie można wykluczyć dodatkowych dopłat ze strony Banku do Funduszu Wsparcia Kredytobiorców.

Podatek bankowy

Zgodnie z Ustawą o podatku od niektórych instytucji finansowych począwszy od 1 lutego 2016 r. banki zostały obciążone tzw. podatkiem bankowym, naliczanym od wielkości aktywów (pomniejszonych o wybrane pozycje). Bank z uwagi na realizację programu naprawczego, w okresie jego realizacji, nie będzie objęty podatkiem bankowym.

Pokrycie odpisami aktualizującymi ekspozycji wykazujących utratę wartości

Bank z uwagi na specyfikę swojej działalności (zaangażowanie w projekty proekologiczne) angażując się w transakcje o relatywnie wysokiej wartości dąży do maksymalizacji zabezpieczenia poziomu ekspozycji na ryzyko. Tworzone odpisy aktualizujące wartość brutto ekspozycji uwzględniają poziom przyjętych zabezpieczeń.

Ostatnie zdarzenia

W dniu 28 lutego 2017 r. zrealizowany został przedterminowy wykup 100.000 obligacji podporządkowanych serii G. Wykup obligacji został przeprowadzony po wartości nominalnej – 1.000 zł za każdą obligację, w łącznej wysokości 100.000 tys. zł, powiększonej o należną kwotę odsetek naliczonych do dnia wykupu w łącznej wysokości 2.452 tys. zł (24,52 zł na jedną obligację). Wykupione obligacje z chwilą dokonania wykupu zostały umorzone. Obligacje serii G zostały wykupione w całości.

W dniu 13 marca 2018 r. Zarząd Banku podjął uchwałę o zamiarze przedterminowego wykupu wszystkich obligacji podporządkowanych serii A, wyemitowanych w dniu 3 listopada 2009 r. Wykup został dokonany 4 maja 2018 r.

W dniu 2 czerwca 2018 r. nastąpił wykup obligacji serii N2 o łącznej wartości nominalnej 200 mln zł oraz obligacji O1 o łącznej wartości nominalnej 200 mln zł.

W dniu 22 czerwca 2018 r. nastąpił wykup obligacji serii T o łącznej wartości nominalnej 80 mln zł.

Alternatywne Pomiary Wyników – analiza wskaźnikowa

Dane poniżej nie zostały sporządzone zgodnie z MSSF ani jakimikolwiek innymi ogólnie przyjętymi standardami lub zasadami rachunkowości. Przedstawiono je, ponieważ Zarząd uważa, że są one powszechnie podawane i wykorzystywane przez inwestorów w sektorze bankowym do porównywania wyników. Nie można jednak dać jakiegokolwiek zapewnienia, że podobnie nazwane dane przedstawiane lub raportowane przez inne banki zostały sporządzone na podstawie zgodnej z tą przyjętą przy sporządzaniu danych w niniejszym dokumencie. Ponadto inwestorzy nie powinni brać pod uwagę tych danych bez uwzględnienia lub zamiast uwzględnienia zysku operacyjnego czy danych przedstawionych w innych częściach niniejszego rozdziału i innych rozdziałach niniejszego Prospektu.

W tabeli poniżej przedstawiono podstawowe Alternatywne Pomiary Wyników wykorzystywane przez Zarząd w analizie działalności Grupy za wskazane okresy.

	Na dzień i za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Na dzień i za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	(%)				
Wskaźniki rentowności					
Marża odsetkowa	1,9	2,0	1,9	1,4	1,2
Przychody odsetkowe/ śr. suma bilansowa	3,3	3,4	3,3	3,3	3,2
Koszty odsetkowe/ śr. suma bilansowa	1,4	1,4	1,4	1,8	2,0
Marża prowizyjna	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Koszty administracyjne/ śr. suma bilansowa	1,7	1,8	1,5	1,4	1,8
Wynik z odpisów/ śr. suma bilansowa	(0,2)	(0,2)	(0,7)	(1,0)	(0,6)
Struktura bilansu					
Udział kredytów w aktywach	63	67	64	68	69
Udział papierów wartościowych w aktywach	31	26	28	26	24
Udział zobowiązań wobec klientów w pasywach	81	82	80	83	77
Udział obligacji własnych w pasywach	7	7	7	7	14
Jakość portfela					
Wynik odpisów z tyt. utraty wartości/ średnie kredyty	(0,3)	(0,3)	(1,0)	(1,5)	(0,8)
Odpisy z tyt. utraty wartości/ kredyty z utratą wartości	43,7	36,6	40,7	35,1	33,4

Marża odsetkowa w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2016 r. wyniosła 1,4% i była wyższa o 0,2 p.p. niż w analogicznym okresie 2015 r., głównie z powodu spadku kosztowości aktywów odsetkowych. Marża odsetkowa wynosiła w latach 2016, 2015 i 2014 odpowiednio 1,4%; 1,2% i 1,5%. Obniżenie marży w 2015 r. wobec poziomu z roku 2014 wynikało z wyższego tempa spadku przychodowości kredytów (w związku ze spadkiem stóp procentowych) niż kosztowości pasywów.

Wskaźnik przychody odsetkowe/ śr. suma bilansowa w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2016 r. pozostał na poziomie porównywalnym do 2015 r. i wynosił 3,3%. Wskaźnik przychody odsetkowe/ śr. suma bilansowa w latach 2016, 2015 i 2014 wyniósł odpowiednio 3,3%, 3,2% oraz 3,9%. Spadek wynikał głównie ze zmniejszenia się przychodowości kredytów opartych na zmiennej stopie procentowej na skutek obniżania się rynkowych stóp procentowych w analizowanym okresie w Polsce.

Wskaźnik koszty odsetkowe/ śr. suma bilansowa wyniósł w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2016 r. wyniósł 1,8% i był niższy o 0,2 p.p. niż w analogicznym okresie 2015 r. głównie z tytułu spadku kosztów odsetek od dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez Bank. Wyżej wymieniony wskaźnik w latach 2016, 2015 i 2014 wyniósł odpowiednio 1,8; 2,0 i 2,4. Sukcesywny spadek wskaźnika wynikał głównie z obniżania przez Bank oprocentowania depozytów oraz spadku kosztów odsetkowych dłużnych papierów wartościowych

wyemitowanych przez Bank opartych na zmiennej stopie procentowej w związku ze spadkiem stóp procentowych w Polsce.

Marża prowizyjna w 2016 r. wyniosła 0,3% i obniżyła się wobec analogicznego okresu 2015 r. o 0,1 p.p. na skutek niższego wyniku z prowizji w tym przychodów prowizyjnych za obsługę rachunków klientów, innych operacji rozliczeniowych oraz prowizji od kredytów. Marża prowizyjna w latach 2016, 2015 i 2014 wyniosła odpowiednio 0,3; 0,4 i 0,4.

Wskaźnik koszty administracyjne/ śr. suma bilansowa w 2016 r. wyniósł 1,4% i obniżył się o 0,4 p.p. na skutek zmniejszenia ogólnych kosztów administracyjnych. Wskaźnik w latach 2016, 2015 i 2014 wynosił odpowiednio 1,4; 1,8 i 1,6. Wyższy poziom wskaźnika w 2015 r. wynika ze wzrostu ogólnych kosztów administracyjnych głównie na skutek zwiększenia opłat na Bankowy Fundusz Gwarancyjny w związku z ogłoszeniem upadłości SK Banku w Wołominie i związanej z tym wypłaty środków gwarantowanych oraz dodatkowej opłaty na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców.

Wskaźnik wynik z odpisów/ śr. suma bilansowa wyniósł 1,0% w 2016 r. i zwiększył się o 0,4 p.p. wobec analogicznego okresu w 2015 r. na skutek utworzenia odpisów z tytułu utraty wartości portfela kredytów na inwestycje w farmy wiatrowe. Wynik odpisów w relacji do średniej sumy bilansowej zwiększył się z poziomu 0,4% w 2014 do 0,6% w 2015 r. i 1,0% w 2016 r. Wzrost poziomu wskaźnika w 2015 r. o 0,2% p.p. wynika ze wzrostu poziomu odpisów zarówno w segmencie detalicznym jak i korporacyjnym.

Zmiana wskaźników dotyczących struktury bilansu wskazuje na spadek udziału obligacji własnych z 16% w 2014 r. do 7% na koniec 2016 r. i zwiększenie udziału zobowiązań wobec klientów z 73% na koniec 2014 r. do 83% na koniec 2016 r. Zmiana wiąże się z obniżeniem kosztów finansowania.

Udział kredytów w aktywach ogółem wzrósł z 64% w 2014 r. do 68% na koniec 2016 r., natomiast zmniejszył się udział papierów wartościowych w aktywach w tym samym okresie z 30% do 26%.

Wypłaty na rzecz akcjonariuszy

W latach 2015, 2016 r. i 2017 r. Bank nie wypłacał dywidendy. W 2018 r. do Daty Prospektu Bank nie wypłacał dywidendy. W dniu 19 czerwca 2018 roku odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie zwołane m.in. w celu zatwierdzenia jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Banku za rok obrotowy zakończony w dniu 31 grudnia 2017 r. Uchwałą Nr 8/2018 cały zysk został przeznaczony na kapitał zapasowy.

Z uwagi na realizację przez Bank Programu Postępowania Naprawczego oraz wymogi wynikające z art. 142 Prawa Bankowego a także wytyczne, rekomendacje i stanowiska KNF w zakresie zasad wypłaty dywidendy, Bank nie zakłada wypłaty dywidendy w latach 2016-2021. Zysk wypracowany w tych latach zostanie przeznaczony na podniesienie kapitału własnego Banku.

7 lipca 2015 r. Bank zakończył program odkupu akcji własnych, realizowany na podstawie Uchwały nr 34/2015 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z dnia 10 czerwca 2015 r. („**Program**”). W ramach Programu Bank nabył łącznie 4.680 Akcji w Obrocie, które reprezentowały 0,0205% kapitału zakładowego i 0,0205% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Średnia jednostkowa cena nabycia akcji w ramach Programu wyniosła 27,94 złotych.

Sezonowość lub cykliczność działalności Banku

W działalności Banku nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny.

Czynniki ogólne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe

Na wyniki operacyjne i finansowe Banku mają wpływ: (i) ogólne warunki gospodarcze, w szczególności sytuacja gospodarcza w Polsce, realny wzrost PKB, stopa bezrobocia, poziom stóp procentowych, sytuacja finansowa i oczekiwania polskich przedsiębiorstw i osób fizycznych oraz sytuacja na rynkach kapitałowych (zob. „*Czynniki ryzyka*”, w szczególności „*Ryzyko wpływu zdarzeń gospodarczych o charakterze globalnym na działalność, sytuację finansową, wyniki działalności i perspektywy Banku*” oraz „*Ryzyko wpływu uwarunkowań ekonomicznych w Polsce na działalność, sytuację finansową, wyniki działalności i perspektywy Banku*”); (ii) sytuacja w polskim sektorze bankowym, zwłaszcza w zakresie konkurencji i zmian przepisów (zob. „*Ryzyko związane z konkurencją ze strony polskiego sektora finansowego, firm pożyczkowych, a także podmiotów spoza usług finansowych*”); oraz (iii) czynniki zależne od Banku, takie jak strategię dotyczące produktów i klientów (zob. „*Bank może nie być w stanie wdrożyć przyjętej strategii rozwoju*”). Wyniki operacyjne i finansowe Banku zależą również, bezpośrednio, od rozwoju rynku kredytów, w szczególności konsumpcyjnych oraz mieszkaniowych, od jakości portfela kredytowego Banku oraz od dostępności finansowania.

Poniżej omówiono kluczowe czynniki mające wpływ na wyniki finansowe i operacyjne Banku w latach 2015-2017, do których zalicza się: (i) sytuacja gospodarcza w Polsce; (ii) inflacja i stopy procentowe; (iii) konkurencja w polskim sektorze bankowym; (iv) jakość portfela kredytowego; (v) dostępność i koszty finansowania; (vi) rozwój rynku hipotecznego i nieruchomości; oraz (vii) otoczenie regulacyjne. Żaden z powyższych czynników nie miał w ocenie Banku charakteru nadzwyczajnego. Zarząd jest zdania, że czynniki ogólne miały i będą mieć wpływ na jego działalność, wyniki operacyjne i finansowe, sytuację finansową i perspektywy rozwoju Banku.

Sytuacja gospodarcza w Polsce

Bank prowadzi działalność w Polsce, gdzie żyje lub prowadzi działalność przeważająca większość jego klientów. W związku z tym czynniki makroekonomiczne dotyczące Polski, takie jak wzrost realnego PKB, poziom inflacji, stopy procentowe oraz stopa bezrobocia, poziom dochodów osobistych, kosztów utrzymania gospodarstw domowych, a także sytuacja finansowa przedsiębiorstw wraz z różnymi innymi czynnikami mają istotny wpływ na popyt ze strony klientów, straty z tytułu kredytów oraz marże na produkty i usługi Banku. To z kolei oddziałuje na wyniki i sytuację finansową Banku.

Według danych Eurostatu, za styczeń 2016 r. i 2017 r., Polska jest szóstym krajem Unii Europejskiej pod względem liczby mieszkańców (38,0 mln). Według PKB w ujęciu nominalnym, który w 2017 r. wyniósł 465 mld EUR, Polska jest ósmą co do wielkości gospodarką UE (według Eurostatu). Ponadto Polska jest jedynym krajem Unii Europejskiej, który uniknął recesji, która dotknęła UE w następstwie kryzysu finansowego rozpoczętego w 2008 r., a w 2009 r. była jedynym krajem europejskim, który odnotował wzrost PKB (na poziomie 2,8%). W latach 2016 i 2017 tempo wzrostu wyniosło odpowiednio 2,7% i 4,6%. Dla porównania, w 2009 r. gospodarka całej UE (28 krajów) skurczyła się o -4,4%, natomiast w latach 2016 i 2017 rosła w tempie odpowiednio 1,6% i 2,2%.

Według prognoz Komisji Europejskiej z maja 2018 r., wzrost PKB Polski wyniesie 4,2% w 2018 r. i 3,7% w 2019 r., w porównaniu ze wzrostem o 2,3% i 2% w tych latach gospodarki całej UE. Polskiemu rządowi udało się ograniczyć deficyt sektora publicznego, który, według Eurostat, obniżył się z 7,3% PKB w 2010 r. do 2,4% PKB w 2016 r., a w roku 2017, według wstępnego szacunku GUS, zanotował spadek do 1,5% PKB. Według prognozy Komisji Europejskiej z zimy 2017 r., deficyt budżetowy sektora publicznego w Polsce w latach 2018 i 2019 ma wynieść 1,4% w obu latach.

W 2017 r. koniunktura w Polsce była korzystna, a wzrost gospodarczy przyspieszył (realny PKB zwiększył się o 4,6%, wobec 3,0% w 2016 r.). W takich warunkach dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych zwiększyła się w 2017 r. i wyniosła 2,0% (wobec -0,6% w 2016 r.). Tym samym inflacja CPI – po kilku latach utrzymywania się poniżej celu inflacyjnego NBP – ukształtowała się w jego pobliżu. Przyczyniła się do tego głównie wyższa dynamika cen żywności i energii. Jednocześnie inflacja bazowa pozostała niska, czemu sprzyjała ograniczona – mimo wzrostu – wewnętrzna presja popytowa, niska inflacja za granicą oraz umocnienie się kursu złotego. Wobec takich uwarunkowań Rada Polityki Pieniężnej uznała, że stopy procentowe NBP powinny pozostać niezmienione.

Poniższa tabela przedstawia wskaźnik inflacji (HICP) oraz stopę referencyjną NBP dla podanych lat.

	Na dzień 31 grudnia			
	2017	2016	2015	2014
Stopa inflacji (%) ¹	2,0	-0,6	-0,7	0,1
Stopa referencyjna (%) ²	1,5	1,5	1,5	2

Źródło: NBP, Eurostat

¹ Średnia za okres

² Na koniec każdego okresu

* W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku.

W 2017 r. referencyjna stopa procentowa wynosiła 1,5%. Rekordowo niskie stopy procentowe NBP przełożyły się na bardzo niski poziom stóp na rynku międzybankowym. W maju 2018 r. średnia stopa WIBOR 3M wynosiła 1,70%.

Konkurencja w polskim sektorze bankowym

Polski rynek bankowy funkcjonuje w oparciu o dwuszczeblowy system, obejmujący banki komercyjne i spółdzielcze. Według KNF, na dzień 31 grudnia 2017 r. w Polsce działało 35 banków komercyjnych, 28 oddziałów zagranicznych instytucji kredytowych oraz 553 banki spółdzielcze. Konkurencja w polskim sektorze bankowym rośnie. Niskie stopy procentowe oraz presja polityczna i społeczna na dalsze obniżanie opłat i prowizji

mogą skłonić banki do bardziej agresywnej konkurencji w walce o utrzymanie obecnych klientów, a także pozyskanie nowych.

Jakość portfela kredytowego

Na jakość portfela kredytów konsumpcyjnych i kredytów na nieruchomości Banku mają wpływ głównie: (i) polityka kredytowa Banku, w tym wymogi nadzorcze w zakresie ryzyka kredytowego (ii) poziom dochodów oraz kosztów utrzymania gospodarstw domowych; (iii) stopa bezrobocia; oraz (iv) stopy procentowe. Ceny nieruchomości są dodatkowym czynnikiem, który pośrednio wpływa na jakość portfela kredytów zabezpieczonych na nieruchomościach. Odpisy z tytułu utraty wartości tworzone przez Bank mogą wzrosnąć, jeżeli wartość nieruchomości zabezpieczających dany kredyt hipoteczny spada poniżej poziomu zapewniającego realizację zakładanych przez Bank odzysków. W portfelu kredytów konsumpcyjnych, w związku z tym, że kredyty konsumpcyjne są zazwyczaj niezabezpieczone, wskaźnik kredytów, co do których występują przesłanki utraty wartości, jest zazwyczaj wyższy niż w wypadku portfela kredytów hipotecznych. Niższa jakość portfela kredytów konsumpcyjnych znajduje swoje odzwierciedlenie w marży, która jest wyższa niż marża kredytów hipotecznych.

Na jakość portfela kredytów dla klientów biznesowych mają wpływ głównie czynniki makroekonomiczne oddziałujące na sytuację finansową spółek i podmiotów gospodarczych.

Bank prowadzi ostrożną politykę w zakresie rozpoznawania i oceny ryzyka kredytowego. Na 31 grudnia 2017 r., 31 grudnia 2016 r., 31 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2014 r. wskaźnik NPL wynosił, odpowiednio 11,9%, 11,0%, 7,1% i 7,1%. Dla polskiego sektora bankowego poziom wskaźnika NPL, według danych KNF wynosił, odpowiednio, 6,2%, 6,4%, 6,9% i 7,4% (dla sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych, samorządowych i FUS). Na dzień 31 grudnia 2017 r. wskaźnik NPL dla Banku wynosił 11,9% wobec 11,0% na dzień 31 grudnia 2016 r.

Dostępność i koszty finansowania

Główne źródła finansowania wykorzystywane przez banki działające w Polsce do finansowania działalności są następujące: (i) depozyty od klientów; (ii) finansowanie uzyskane na polskich i międzynarodowych rynkach międzybankowych i kapitałowych; (iii) finansowanie od zagranicznych podmiotów dominujących; oraz (iv) kapitał własny. Struktura finansowania i udział poszczególnych źródeł finansowania są bardzo różne, w zależności od struktury własnościowej banków w Polsce, płynności polskich i międzynarodowych rynków międzybankowych i kapitałowych oraz od dostępności i kosztów depozytów od klientów.

Dostępność i koszty finansowania mają istotny wpływ na wynik z tytułu odsetek banków działających w Polsce, w tym Banku, i wpływają na dynamikę wzrostu portfela kredytów oraz marżę odsetkową netto. Głównym źródłem finansowania działalności Banku są zobowiązania wobec klientów, których udział w łącznej wartości zobowiązań i kapitału własnego Banku na koniec 2017 r. wyniósł 78,6%. Ponadto Bank finansuje działalność w oparciu o polski rynek międzybankowy (pożyczki od innych banków) i kapitałowy (emisje obligacji).

Jak wspomniano powyżej, środowisko spadających stóp procentowych wpłynęło na spadek oprocentowania depozytów w sektorze bankowym, zarówno dla klientów indywidualnych jak i korporacyjnych (zob. podpunkt „*Inflacja i stopy procentowe*” powyżej). Spadek stóp procentowych przełożył się ponadto na spadek stopy procentowej WIBOR, która determinuje koszt pozyskania finansowania na rynku międzybankowym i rynku kapitałowym. WIBOR 3M wynosił 1,72%, 1,73% i 1,72% odpowiednio na koniec roku 2015, 2016 i 2017 r. Czynnikiem zwiększającym dostępność finansowania na rynku kapitałowym była ponadto stopniowa kompresja marż kredytowych naliczanych emitentom obligacji, co wynikało z poprawy sytuacji makroekonomicznej Polski i rosnącego apetytu na ryzyko inwestorów.

W celu dywersyfikacji źródeł finansowania oraz zapewnienia dodatkowych źródeł finansowania długoterminowego Bank finansuje swoją działalność również poprzez emisję dłużnych papierów wartościowych. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych Banku stanowiły 4,0% łącznej wartości zobowiązań i kapitału własnego Grupy według stanu na 31 grudnia 2017 r. (z wyłączeniem zobowiązań podporządkowanych). Informacje na temat zobowiązań Banku z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych według stanu na 31 grudnia 2017 r. znajdują się w pkt „*Sytuacja finansowa*” – „*Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych*” poniżej.

Rozwój rynku hipotecznego i nieruchomości

Światowy kryzys finansowy przyczynił się do spowolnienia na polskim rynku nieruchomości. Od czwartego kwartału 2009 r. rozwój rynku nieruchomości nie był już tak dynamiczny jak wcześniej. Zgodnie z danymi GUS w 2009 r. oddano do użytkowania 160 tys. mieszkań, natomiast w kolejnych latach wskaźnik ten miał niższą wartość i w 2012 r., 2013 r. i 2014 r. wyniósł odpowiednio 153 tys., 145 tys. oraz 143 tys. mieszkań. W analizowanym okresie ceny mieszkań pozostają stabilne. Indeks cen transakcyjnych (Indeks wyliczony jest na podstawie transakcji na rynku mieszkaniowym dokonanych przez klientów Home Broker i Open Finance)

pokazujący realną zmianę cen na rynku mieszkaniowym w największych miastach, po wzroście w pierwszej połowie 2013 r., od czerwca 2013 r. znajduje się w przedziale 800-820 punktów (wartość początkowa indeksu wyznaczona dla grudnia 2007 r. wynosiła 1000 punktów).

Jedną z przyczyn spowolnienia na rynku nieruchomości jest spowolnienie tempa akcji kredytowej w odniesieniu do kredytów mieszkaniowych. Zgodnie z danymi KNF dynamika salda kredytów mieszkaniowych w 2010 r. wyniosła 22,8%, po czym w kolejnych latach osłabła i osiągnęła 19,2% w 2011 r., 0,9% w 2012 r., 4,3% w 2013 r. oraz 6,0% w 2014 r. Spowolnienie tempa wzrostu akcji kredytowej jest związane z zaostreniem polityki kredytowej przez banki oraz wprowadzeniem przez Rekomendację S ograniczeń w zakresie udzielania kredytów w walutach obcych oraz wprowadzeniem maksymalnego rekomendowanego wskaźnika LTV określającego relację wartości ekspozycji kredytowej zabezpieczonej hipotecznie do wartości nieruchomości, który w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych nie powinien przekroczyć poziomu 80% lub wyjątkowo przy dodatkowym zabezpieczeniu 90% (zob. „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – Czynniki ogólne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe – Otoczenie regulacyjne” oraz „Regulacje sektora bankowego w Polsce”).

Natomiast czynnikiem wpływającym korzystnie na rynek nieruchomości są utrzymujące się na rekordowo niskim poziomie stopy procentowe (więcej informacji znajduje się w „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – Czynniki ogólne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe – Inflacja i stopy procentowa”), które obniżają koszt finansowania zakupu nieruchomości. Ponadto w analizowanym okresie zakup nieruchomości był również wspierany przez państwo, co również miało pozytywny wpływ na popyt na nieruchomości. Po wygaśnięciu programu „Rodzina na swoim”, od stycznia 2014 r. został wprowadzony nowy program dofinansowania zakupu mieszkania „Mieszkanie dla Młodych” (więcej informacji na temat programu znajduje się w części „Regulacje sektora bankowego w Polsce”).

W analizowanym okresie saldo kredytów na nieruchomości dla osób fizycznych brutto udzielonych przez Bank wynosiło 3.911,0 mln zł, 3.799 mln zł i 3.317,4 mln zł w, odpowiednio, 2015 r., 2016 r. i 2017 r. Zgodnie z danymi KNF łączna wartość kredytów mieszkaniowych według stanu na 31 grudnia 2017 r. wynosiła 394.294,3 mln zł, co oznacza, iż udział Banku w rynku kredytów mieszkaniowych wyniósł 0,8% według stanu na koniec 2017 r.

Otoczenie regulacyjne

Prawo polskie i unijne, regulacje, zasady i interpretacja prawa dotyczące sektora bankowego i instytucji finansowych, a w szczególności te dotyczące ochrony konsumentów ciągle ewoluują i zmieniają się. Zmiany w przepisach bankowych i innych mają wpływ na działalność Banku, jego sytuację finansową, wyniki z działalności oraz perspektywy. Poniżej przedstawiono informację na temat regulacji wpływających na Bank, które w analizowanym okresie miały istotne znaczenie dla działalności oraz wyników finansowych Banku. W szczególności poniżej przedstawiono najistotniejsze, z punktu widzenia działalności Banku, rekomendacje oraz stanowiska wydawane przez KNF.

W lutym 2013 r. KNF wydała zmienioną Rekomendację T. Celem zmienionej rekomendacji było wprowadzenie wytycznych, które umożliwią zwiększenie aktywności sektora bankowego w obszarze udzielania kredytów klientom detalicznym w porównaniu z aktywnością podmiotów niebędących bankami, jednocześnie zapewniając standardy niezbędne dla potrzeb zarządzania ryzykiem dotyczącym detalicznych ekspozycji kredytowych. Zmieniona Rekomendacja T zakłada wyłączenie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie z zakresu Rekomendacji T, co oznacza, że rekomendacje dotyczące detalicznych ekspozycji kredytowych (Rekomendacja T) zostały oddzielone od rekomendacji w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (Rekomendacja S). Zgodnie ze zmienioną rekomendacją, KNF odstąpiła od obowiązującego wcześniej ustalania przez KNF maksymalnego poziomu współczynnika Dtl (ang. *Debt to Income*), rozumianego jako relacja wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych zobowiązań finansowych do dochodu klienta. W świetle zmienionej rekomendacji to banki indywidualnie określają akceptowalną wartość tego wskaźnika, adekwatną do specyfiki prowadzonej działalności oraz zaakceptowanego przez banki poziomu ryzyka. Ponadto zmieniona Rekomendacja T przewiduje m.in. uproszczone zasady oceny zdolności kredytowej, zgodnie z którymi bank może podjąć decyzję o przyznaniu kredytu w oparciu o oświadczenie klienta o wysokości jego dochodów oraz w oparciu o modele scoringowe, a także analizę historii kredytowej klienta. Skorzystanie z takiej uproszczonej metody jest jednak zależne od wysokości kredytu, o który wnioskuje klient oraz od długości współpracy klienta z bankiem.

W czerwcu 2013 r. KNF ogłosiła publikację zmienionej Rekomendacji S zawierającej wytyczne dla banków w sprawie sposobu zarządzania ekspozycjami hipotecznymi. Nowa Rekomendacja S wprowadziła m.in. następujące zmiany: (i) wyłączenie ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości, które nie są zabezpieczone hipotecznie, z zakresu Rekomendacji S; (ii) kredyty hipoteczne w walutach obcych powinny być produktem oferowanym wyłącznie klientom uzyskującym trwałe dochody w walucie kredytu; (iii) w przypadku

ekspozycji związanej z finansowaniem nieruchomości, bank nie powinien kredytować pełnej wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia, a maksymalny rekomendowany wskaźnik LTV określający relację wartości ekspozycji kredytowej zabezpieczonej hipotecznie do wartości nieruchomości, w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych nie powinien przekroczyć poziomu 80% lub wyjątkowo 90% (przy zachowaniu okresu przejściowego do końca 2016 r., w czasie którego współczynnik jest stopniowo zmniejszany do tego poziomu) natomiast w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach komercyjnych rekomendowany wskaźnik LTV nie powinien przekraczać zasadniczo 75% lub wyjątkowo 80%; (iv) uelastycznienie podejścia w zakresie wskaźnika Dtl i przyjęcie, że wartość wskaźnika Dtl powinna być określona przez zarząd banku i ustalona w zatwierdzonej przez radę nadzorczą banku strategii zarządzania ryzykiem; (v) przyjęcie 25-letniego okresu, rekomendowanego przez KNF jako maksymalny okres kredytowania oraz ustalenie okresu 35-letniego jako maksymalnego dopuszczalnego okresu kredytowania, przy dopuszczeniu zastosowania maksymalnego 30-letniego okresu dla potrzeb analizy zdolności kredytowej, w przypadku ekspozycji z przewidywanym okresem spłaty powyżej 30 lat.

W czerwcu 2014 r. KNF wydała skierowaną do banków Rekomendację U w zakresie dobrych praktyk *bancassurance*. Rekomendacja U ma na celu poprawę jakości standardów współpracy pomiędzy bankami i zakładami ubezpieczeń w zakresie oferowania klientom produktów ubezpieczeniowych przez banki oraz określenia warunków dla stabilnego rozwoju rynku *bancassurance*. Rekomendacja stanowi ramy dla poprawnej identyfikacji, nadzoru i zarządzania ryzykiem związanym z oferowaniem ubezpieczeń przez banki oraz jest zbiorem zaleceń dotyczących polityki rachunkowości banku i systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcjonującej w ramach tego systemu komórki do spraw zgodności (ang. *compliance*). Rekomendacja U jest skierowana do wszystkich banków działających na podstawie przepisów prawa polskiego, zaangażowanych we współpracę z zakładami ubezpieczeń, poprzez oferowanie ubezpieczeń, rozumiane jako pośrednictwo w zawieraniu umów ubezpieczenia, oferowanie przystąpienia do umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek lub sytuacji, gdy klient finansuje koszt ochrony ubezpieczeniowej dotyczącej ryzyka ponoszonego przez bank.

24 maja 2016 r. KNF opublikowała nową treść Rekomendacji C. Zmiany będące rezultatem aktualizacji tekstu Rekomendacji C objęły przede wszystkim wprowadzenie postanowień dotyczących: (i) posiadania polityk, strategii oraz stosownych procedur zarządzania ryzykiem koncentracji, (ii) określania poziomu tolerancji ryzyka koncentracji, (iii) posiadania procesu identyfikacji i pomiaru ryzyka koncentracji, (iv) posiadania mechanizmów aktywnego kontrolowania, monitorowania i ograniczania ryzyka koncentracji, (v) uwzględniania ryzyka koncentracji w ramach szacowania przez bank wymaganego poziomu kapitału wewnętrznego (tzn. w procesie ICAAP), (vi) uwzględniania ryzyka koncentracji w odniesieniu do ekspozycji wobec podmiotów sektora nieregulowanego (tzw. *shadow banking*) oraz do ekspozycji wewnątrzgrupowych, (vii) rozumienia zasad kompensowania ekspozycji i skuteczności prawnej kompensacji.

W kwietniu 2017 r. KNF ogłosiła nową Rekomendację H, która stanowi zbiór dobrych praktyk w zakresie systemu kontroli wewnętrznej, które przedstawiają oczekiwania KNF wobec banków w zakresie postępowania zgodnego z przepisami dotyczącymi zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w banku. W przyjętej rekomendacji system kontroli wewnętrznej został potraktowany jako odrębny system względem systemu zarządzania ryzykiem oraz ujęty w ramach tzw. modelu trzech linii obrony, gdzie we wszystkich tych liniach mają być przypisane odpowiednie mechanizmy kontrolne oraz niezależne monitorowanie ich przestrzegania. Istotne zmiany, jakie nastąpiły w otoczeniu regulacyjnym w wyniku przyjęcia nowej Rekomendacji H obejmują między innymi wprowadzenie nowej koncepcji funkcji kontroli, która ma posłużyć wzmocnieniu jej funkcjonowania w bankach, wzmocnienie pozycji komórki ds. zgodności jako kluczowego (obok funkcji kontroli) elementu zapewniania zgodności w banku, wzmocnienie pozycji komórki audytu wewnętrznego jako trzeciej linii obrony.

Szczegółowe informacje na temat środowiska regulacyjnego znajdują się w punkcie „Regulacje sektora bankowego w Polsce”.

Czynniki szczególne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe

Poniżej omówiono kluczowe czynniki specyficzne dla Banku mające wpływ na wyniki finansowe i operacyjne Banku w latach obrotowych zakończonych 31 grudnia 2017 r., 2016 r. oraz 2015 r. Do najważniejszych czynników specyficznych dla działalności Banku Zarząd zalicza:

Ramowa Strategia Rozwoju Banku oraz Program Postępowania Naprawczego

W dniu 20 kwietnia 2016 r. Rada Nadzorcza Banku podjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia Ramowej Strategii Rozwoju Banku Ochrony Środowiska S.A. na lata 2016–2020.

Ze względu na powstanie straty bilansowej Banku w 2015 r. oraz w związku z wymaganiami określonymi w art. 142 Prawa bankowego (według brzmienia przepisu sprzed zmian legislacyjnych wprowadzonych 9 października 2016 r., na mocy art. 347 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji – w związku z transpozycją do polskiego porządku

prawnego BRRD), w dniu 30 marca 2016 r., Bank przekazał do KNF Program Postępowania Naprawczego. W dniu 14 grudnia 2016 r. Program Postępowania Naprawczego został zaakceptowany przez KNF. Komisja Nadzoru Finansowego, w piśmie z dnia 20 lipca 2017 r. nawiązującym do pisma BOŚ z dnia 16 czerwca 2017 r. przedkładającego zaktualizowaną wersję Programu, zaleciła dokonanie weryfikacji Programu i przedłożenia jego aktualizacji. W dniu 24 maja 2018 r. KNF zaakceptował Program Postępowania Naprawczego Banku Ochrony Środowiska S.A., z uwzględnieniem uwag i informacji Komisji przedstawionych w piśmie przesłanym do Banku. Okres realizacji działań restrukturyzacyjnych realizowanych przez Bank w ramach PPN został określony na lata 2018 - 2021.

Działalność Grupy musi być prowadzona zgodnie z zasadami określonymi w Programie Postępowania Naprawczego i podlega ograniczeniom wynikającym z tego programu jak również stosownych przepisów prawa.

Podwyższenie kapitału zakładowego Banku

W dniu 3 lipca 2018 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego dokonał rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Banku w związku z emisją Akcji Dopuszczalnych. Podwyższenie kapitału umożliwi Bankowi dalszy organiczny rozwój i generowanie środków na realizację misji w zakresie finansowania inwestycji ekologicznych i zrównoważonego rozwoju.

Po zarejestrowaniu akcji serii V Spółka zwróci się do KNF o wydanie decyzji o zezwoleniu na zaklasyfikowanie Akcji Dopuszczalnych jako instrumentów w kapitale podstawowym Tier 1 zgodnie z art. 26 ust. 3 w zw. z art. 28 Rozporządzenia CRR.

Zmiany regulacyjne dotyczące sektora OZE

Ustawa o odnawialnych źródłach energii

W dniu 28 czerwca 2016 r. Prezydent podpisał nowelizację ustawy o odnawialnych źródłach energii („OZE”), której przepisy weszły w życie z dniem 1 lipca 2016 r. („Nowelizacja ustawy o OZE”).

Nowelizacja ustawy o OZE wprowadza nowe zasady rozliczeń producentów energii w mikroinstalacjach OZE o mocy do 40 kW, a także zmienia zasady systemu aukcyjnego, w którym mają funkcjonować inwestorzy budujący większe instalacje OZE. Zmiany systemu aukcyjnego dotyczą głównie podziału aukcji na koszyki technologiczne oraz promowania w większym wymiarze technologii, które wytwarzają energię w sposób stabilny i przewidywalny. Jednocześnie z końcem czerwca system zielonych certyfikatów pozostaje tylko dla tych właścicieli nowych instalacji OZE, którzy rozpoczęli sprzedaż energii do sieci przed 1 lipca 2016 r.

Rada Ministrów w marcu 2018 r. skierowała do Sejmu projekt nowelizacji ustawy o odnawialnych źródłach energii i niektórych innych ustaw. Nowe regulacje mają przyczynić się do efektywniejszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, wypełnienia zobowiązań międzynarodowych, a także zwiększenia wykorzystania produktów ubocznych z rolnictwa i przemysłu wykorzystującego surowce rolnicze do celów energetycznych. Projekt został skierowany do pierwszego czytania w komisjach.

Zidentyfikowane przez Bank ryzyka zostały zaalokowane do stosowanego przez Bank modelu wyceny ekspozycji farm, poprzez poziom prognozowanych cen energii oraz zielonych certyfikatów oraz ostrożne podejście do wysokości podatku od nieruchomości.

Bank podjął działania mające na celu ograniczenie ryzyka, wynikającego ze zmian przepisów prawnych, regulujących funkcjonowanie branży OZE, m.in.:

- a) prowadzony jest na bieżąco przegląd ekspozycji związanych z finansowaniem elektrowni wiatrowych, ukierunkowany na szacowanie wpływu zmian otoczenia prawnego na zdolność do terminowej obsługi udzielonych kredytów oraz rozpoznania obszarów, w których konieczne jest uszczegółowienie lub dostosowanie warunków finansowania do sytuacji rynkowej,
- b) pozyskiwane są od kredytobiorców na bieżąco informacje, które podlegają weryfikacji i stress-testom, bazującym na parametrach faktycznie osiągniętych przez poszczególne projekty wiatrowe (ceny energii i praw majątkowych, produktywność, poziom kosztów operacyjnych, itp.),
- c) podjęte zostały działania mające na celu analizę kosztów operacyjnych i kosztów finansowych ponoszonych przez poszczególne spółki pod kątem ich optymalizacji. Analizą objęto koszty we wszystkich grupach rodzajowych, w tym w szczególności: serwis i utrzymanie, usługi doradcze i zarządzanie, ubezpieczenie, dzierżawa, podatki. Współdziałanie Banku i Klientów w perspektywie średnio- i długoterminowej koncentruje się na ograniczeniu kosztów funkcjonowania farm.

Ryzyko spadku ceny zielonych certyfikatów

Analizując zdolność kredytową spółek wiatrowych przed udzieleniem kredytów dokonywana była ocena wrażliwości poszczególnych projektów na zmiany parametrów przychodowo-kosztowych, w szczególności spadek cen zielonych certyfikatów przy jednoczesnym przyjęciu konserwatywnego scenariusza w zakresie produktywności projektów (P90). W celu zabezpieczenia sezonowego spadku przychodów, standardem w finansowanych projektach było ustanowienie rezerwy w formie Rachunku Rezerwy Obsługi Długu (RROD), na którym gromadzone są środki w wysokości krotności miesięcznej raty kapitałowo – odsetkowej. Stosowne zapisy umowne obligują klientów do ich uzupełniania w przypadku skorzystania z rezerwy na spłatę zadłużenia.

Stosując zasady ostrożnej wyceny, przy szacowaniu przyszłych przepływów pieniężnych Bank przyjął cenę zielonych certyfikatów w okresie prognozowanym poniżej obecnej wartości rynkowej. Jednocześnie do wyceny ekspozycji przyjmowana jest prognoza produktywności w oparciu o scenariusz P75 lub P90. Dla farm wiatrowych produkujących energię od co najmniej 5 lat, przyjmowana jest średnia, wynikająca z rzeczywistej produkcji energii w poszczególnych latach. Dodatkowo ryzyko obniżonych cen mitygowane jest bardzo dobrą wietrznością w roku 2017, co dodatkowo pozytywnie wpływa na generowane przez Klientów przepływy pieniężne.

Istotnym elementem jest również fakt, że rynek otworzył się na zawieranie umów PPA gwarantujących ceny co najmniej w perspektywie roku 2018. Ceny gwarantowane w umowach są wyższe od ostrożnościowo przyjętych przez Bank ścieżek cenowych.

Jednakże, Bank nie jest w stanie zagwarantować, że przyjęte przez Bank ścieżki cenowe znajdą pokrycie w rzeczywistości, a ceny zielonych certyfikatów, w wyniku wystąpienia czynników pozostających poza kontrolą Banku, nie spadną poniżej prognozowanej wartości.

Ryzyko wynikające ze zmiany podstawy naliczania podatku od nieruchomości

Ostateczne decyzje w sprawie wysokości stawki opodatkowania podejmowane są przez gminy, na terenie których zlokalizowane są farmy.

Niezależnie od wyników rozstrzygnięć ww. ustaleń, Bank realizuje monitoring wpływu podwyższonego podatku na zdolność kredytową farm, przy założeniu zwiększonego podatku.

Jednocześnie projekt kolejnej nowelizacji Ustawy o OZE, opublikowany przez Ministerstwo Energii 19.02.2018 r., przewiduje m.in. zmianę zasad opodatkowania elektrowni wiatrowych podatkiem od nieruchomości, pobieranym na podstawie ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych i przywrócenie stanu prawnego w zakresie opodatkowania farm obowiązującego w poprzednich latach. Ewentualne przyszłe rozwiązania prawne, mogą wpłynąć na poprawę sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów. Projekt został skierowany do pierwszego czytania w komisjach.

Ryzyko sporu prawnego Klientów Banku z Energa – Obrót S.A.

Bank w dniu 18.09.2017 r. powziął, na podstawie przesłanych przez Klientów pism, informację, że Energa – Obrót S.A. („Energa”) doszła do przekonania, iż Umowy są bezwzględnie nieważne, a to ze względu na ukształtowanie ich treści w sposób sprzeczny z ustawą z dnia 29.01.2004 r. – Prawo zamówień publicznych.

W celu potwierdzenia powyższego stanowiska, Energa podjęła decyzję o wniesieniu powództwa o ustalenie nieważności Umów do właściwych sądów i poinformowała, że zaprzestaje zawierania transakcji pozasesyjnych na warunkach określonych w umowach. W dwóch procesach z powództwa Energa Bank oraz klient występowali jako strona pozwana, jednakże po zawarciu pomiędzy Bankiem i klientami umów cesji zwrotnych i wobec tego utratą interesu prawnego, Energa wycofała pozwy wobec Banku.

W związku z powyższym Bank nie przewiduje aby z tego tytułu mogły ciążyć na Banku dodatkowe koszty wynikające z prowadzonych sporów. Jednak w związku z toczącymi się procesami sądowymi oraz różną polityką procesową poszczególnych klientów, ww. podmioty mogą doświadczyć przejściowych problemów płynnościowych związanych z zaniechaniem sprzedaży certyfikatów w okresie trwania sporu lub też mogą być narażone na zwiększone koszty obsługi prawnej sporów.

Ryzyko wynikające ze zniesienia obowiązku odkupu energii

Znowelizowana Ustawa o OZE likwiduje obowiązek odkupu, co wpływa na większą zależność przychodów od warunków kontraktowych zawieranych umów sprzedaży energii. Bank założył, że wpływ tego zjawiska będzie widoczny w roku 2018, natomiast w kolejnych latach zostanie stopniowo zrównoważony wzrostem cen energii. Jedną z potencjalnych ścieżek mitygowania ryzyka wynikającego ze zniesienia obowiązku odkupu energii może być także rozwój technologii magazynowania, a dla mniejszych projektów - współpraca z nowo tworzonymi strukturami klastrów energetycznych.

20 lipca 2017 r. Sejm uchwalił nowelizację ustawy o OZE, wprowadzającą mechanizm powiązania opłaty zastępczej z rynkowymi cenami świadectw pochodzenia energii z OZE. Ustawa weszła w życie 26 września 2017 r. Zgodnie z przepisami nowelizacyjnymi, opłata ma wynosić 125 proc. średniej ceny certyfikatów z poprzedniego roku, ale nie więcej niż 300,03 zł/MWh.

Ponadto w dniu 22 sierpnia 2017 r. zostało opublikowane Rozporządzenia Ministerstwa Energii wprowadzającego wielkość obowiązku udziału OZE ze źródeł odnawialnych innych niż biogaz na poziomie 17,5% (w 2017 roku wynosi on 15,4%), natomiast ze źródeł biogazowych na poziomie 0,5% (w 2017 roku wynosi on 0,6%). Rozporządzenie dostosowuje poziom obowiązku OZE do założeń zawartych w uzasadnieniu poselskiego projektu nowelizacji Ustawy o OZE, wprowadzającej mechanizm powiązania opłaty zastępczej z rynkowymi cenami świadectw pochodzenia energii z OZE, i mających na celu niwelowanie nadwyżki zielonych certyfikatów.

Zdaniem Grupy jest to pozytywny sygnał wzrostowy, przy zastrzeżeniu, że dla przywrócenia równowagi rynkowej wskazane jest dalsze podwyższanie obowiązku OZE do poziomu wskazanego w Ustawie.

Ministerstwo Energii opublikowało w dniu 19 lutego 2018 roku kolejny projekt zmian Ustawy o odnawialnych źródłach energii (Projekt 2.8 z dnia 19.02.2018 r.), który przewiduje m.in. zmianę zasad opodatkowania elektrowni wiatrowych podatkiem od nieruchomości, pobieranym na podstawie ustawy z dnia 12 stycznia 1991 roku o podatkach i opłatach lokalnych i przywrócenie w tym zakresie stanu sprzed zmian dokonanych ustawą o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych.

Portfel kredytowy Grupy obejmuje zaangażowanie związane z finansowaniem kilkudziesięciu projektów realizowanych przez firmy funkcjonujące na rynku elektrowni wiatrowych. Kontynuowany jest przegląd zaangażowań związanych z finansowaniem elektrowni wiatrowych, połączony z działaniami Grupy, ukierunkowanymi na:

- stymulowanie Klientów w kierunku optymalizacji kosztów operacyjnych i kosztów finansowych ponoszonych przez spółki, w tym w szczególności koszty serwisu i utrzymania oraz zarządzania projektami – większość klientów wynegocjowało już umowy O&M uzyskując znaczne oszczędności kosztowe, pozostali klienci prowadzą rozmowy zarówno z dotychczasowymi podmiotami świadczącymi usługi serwisu, jak i podmiotami konkurencyjnymi w celu pozyskania ofert na serwis elektrowni, odzwierciedlających aktualną sytuację rynkową w branży OZE,
- uzyskiwanie dodatkowego wsparcia dla projektów od Udziałowców/Sponsorów poprzez dokapitalizowanie spółek w formie: dopłat do kapitału, udzielenia pożyczek podporządkowanych spłacie kredytu, konwersji dotychczasowych pożyczek na kapitał, udzielenie dodatkowego poręczenia/gwarancji i/lub wydłużenie obowiązywania dotychczasowych poręczeń/gwarancji udzielonych przez Sponsorów – efektem powyższych działań jest m.in. zapewnienie możliwości uzupełniania środków na rachunkach rezerwy obsługi długu, wsparcie w terminowym regulowaniu zobowiązań handlowych, realizacja kowenantów umownych,
- wprowadzenie dodatkowych postanowień do umów kredytu obligujących klientów do dokonania przedpłaty długu ze zakumulowanych nadwyżek i rezerw oraz dokonywania przedpłat z bieżących nadwyżek środków generowanych przez projekt (*cash sweep*),
- wprowadzenie obowiązku bieżącej sprzedaży praw majątkowych zakumulowanych jako zapasy, celem poprawy bieżącej płynności,
- wprowadzenie dodatkowych warunków ograniczających możliwość dokonywania dystrybucji środków do Sponsorów,
- uzyskanie dokumentów (certyfikatów wystawionych przez producentów bądź raportów technicznych), potwierdzających minimum 25 letni okres eksploatacji turbin, stwarzających możliwość przyjęcia założenia wydłużonego okresu funkcjonowania farmy w stosowanym modelu wyceny ekspozycji kredytowych.

Na skutek realizacji powyższych działań na przestrzeni roku 2017 przeprowadzona została, z pozytywnym wpływem na wynik Grupy, restrukturyzacja podmiotu powiązana z dopłatami Sponsorów jak również sfinalizowana została, zainicjowana przez Klientów, konsolidacja trzech Spółek.

Rozpoznane na dzień bilansowy 31 grudnia 2017 odpisy aktualizujące dla tego portfela przedstawia poniższa tabela:
w tys. zł

	Ekspozycja brutto	Odpisy aktualizujące	Ekspozycja netto
Bez przesłanki utraty wartości	582 844	8 152	574 692
Stwierdzona przesłanka utraty wartości	1 056 694	15 073	1 041 621
Stwierdzona utrata wartości	373 521	96 207	277 314
Suma	2 013 059	119 432	1 893 627

Na dzień 31 grudnia 2017 r. żaden z podmiotów finansowanych przez Bank nie posiadał opóźnień w obsłudze zobowiązań. Bank na bieżąco monitoruje sytuację finansową ww. podmiotów, zmiany regulacyjne oraz sytuację rynkową branży.

Grupa ocenia ryzyko projektów z branży elektrowni wiatrowych przyjmując jako przesłanki utraty wartości zaistnienie potencjalnego deficytu środków pieniężnych oraz ujemnej wyceny przedsiębiorstwa dla scenariusza potencjalnej restrukturyzacji zadłużenia w modelowanej przez Grupę perspektywie długoterminowej. Wycena ww. projektów przeprowadzana jest w oparciu o przyjęty model, pozwalający na symulowanie indywidualnych przepływów pieniężnych dla poszczególnych projektów przy zadanych, możliwych do modyfikacji (zmiennych i cyklicznie aktualizowanych) parametrach wyceny, do których należą:

- wysokość naliczanego podatku od nieruchomości określona prawdopodobieństwem utrzymania w perspektywie długoterminowej dotychczasowych zasad naliczania podstawy opodatkowania dla elektrowni wiatrowych na poziomie 20% - dla projektów nie posiadających interpretacji podatkowych, dla pozostałych projektów zakładany jest koszt podatku wynikający z uzyskanej decyzji administracyjnej gminy,
- produktywność poszczególnych projektów ustalana indywidualnie dla danego projektu w oparciu o analizę wietrzności wynikającą z raportów wietrzności (P90/P75) oraz faktyczną uzyskaną w okresie działania elektrowni wiatrowej,
- ścieżki cenowe dla cen energii elektrycznej i cen zielonych certyfikatów przyjęte przez Bank w oparciu o analizę wewnętrzną Banku oraz na podstawie raportów firm zewnętrznych, z którymi Bank współpracuje od 2016 r. (niezależnych ekspertów), przyjęty scenariusz cenowy zakłada:
- spadek cen energii w roku 2018 w stosunku do roku 2017 (z tytułu kosztu profilu), co jest prognostycznym odbiciem zmian regulacyjnych, tj. zlikwidowania od 1 stycznia 2018 r. obowiązku odkupienia energii z OZE przez sprzedawcę zobowiązanego po średniej cenie ogłaszanej przez Prezesa URE za poprzedni kwartał,
- brak wzrostów ceny energii w latach 2018-2020,
- wzrost cen w perspektywie 2021-2024 o ok. 5-8% średniorocznie, spowodowany kosztami paliw, kosztami uprawnień do emisji CO2 oraz wzrastającym popytem na energię,
- wyhamowania cen od roku 2024 - stały poziom cen roku 2024 przyjęty został w dalszej perspektywie modelu, co jest założeniem ostrożnościowym w stosunku do pozyskanych raportów firm zewnętrznych,
- stały poziom cen zielonych certyfikatów poniżej aktualnej wartości rynkowej,
- średni ważony koszt kapitału (WACC) przyjęty dla scenariusza restrukturyzacyjnego na poziomie efektywnej stopy procentowej poszczególnych ekspozycji i dla scenariusza windykacyjnego na poziomie 10,9%,
- scenariusze wyceny określające indywidualnie dla każdego z projektów prawdopodobieństwo wystąpienia regularnej obsługi, restrukturyzacji i windykacji.

Udział portfela farm wiatrowych w portfelu kredytów korporacyjnych w wartości brutto w Grupie na 31 grudnia 2017 roku wyniósł 28,0% co stanowi 15,5% portfela kredytów ogółem i w stosunku do 31 grudnia 2016 roku uległ zwiększeniu o 0,2%. Wartościowo portfel farm wiatrowych wyniósł wg stanu na 31 grudnia 2017 roku 2 013,1 mln zł.

W obszarze ryzyka kredytowego w 2017 roku, w stosunku do stanu z końca 2016 roku, nastąpił wzrost poziomu wyliczonych odpisów aktualizacyjnych i rezerw na zobowiązania pozabilansowe. W segmencie klientów

korporacyjnych i finansów publicznych wzrost poziomu odpisów aktualizujących wyniósł 116,3 mln zł, w tym dla portfela ekspozycji wobec farm wiatrowych 12,3 mln zł.

Poziom pokrycia odpisami kredytów z utratą wartości według stanu na 31 grudnia 2017 roku dla portfela klientów korporacyjnych wynosi 33,4%, w tym dla portfela farm wiatrowych 25,8%. Na koniec 2016 roku wskaźnik ten wynosił 24% dla portfela klientów korporacyjnych, a dla portfela farm wiatrowych 15,7%.

Wartość ekspozycji wobec farm wiatrowych z rozpoznaną przesłanką utraty wartości wynosi 1 430,2 mln zł i obejmuje 31 podmioty, co w stosunku do całości portfela ekspozycji z rozpoznaną przesłanką utratą wartości wynosi 51,7% w ujęciu wartościowym.

Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych

W dniu 22 czerwca 2016 r. Prezydent podpisał ustawę o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych („**ustawa o inwestycjach**”), której przepisy weszły w życie z dniem 15 lipca 2016 r. Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych znacznie ograniczy w Polsce rozwój energetyki wiatrowej. Lokalizacja elektrowni wiatrowej będzie mogła nastąpić wyłącznie w miejscach wskazanych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, w którym musi być również określona maksymalna całkowita wysokość elektrowni wiatrowej. Istniejące elektrownie wiatrowe, które nie spełniają kryterium odległości, nie będą mogły być rozbudowywane, dopuszczalny jest jedynie ich remont i prace niezbędne do eksploatacji. Ustawa o inwestycjach rozszerza podstawę opodatkowania podatkiem od nieruchomości do 100% wartości inwestycji ogółem (dotychczas podstawą naliczania tego podatku była wartość fundamentów turbiny z wieżą), co negatywnie wpłynie na rentowność tego typu inwestycji z uwagi na zwiększone obciążenia podatkowe wytwórców energii. Ustawa o inwestycjach ogranicza rozwój energetyki wiatrowej w przyszłości oraz w perspektywie długofalowej wpływa negatywnie na kondycję finansową istniejących projektów wiatrowych.

W ocenie Zarządu następujące tendencje dotyczące otoczenia rynkowego i makroekonomicznego będą się utrzymywać i wpływać na działalność Banku przynajmniej w okresie do końca bieżącego roku obrotowego.

Wykup obligacji Banku

W 11 maja 2016 r. miał miejsce wykup obligacji wyemitowanych w wysokości 250 mln EUR z oprocentowaniem stałym w wysokości 6% w 2011 r. przez BOS Finance AB z siedzibą w Szwecji, której Bank był jedynym akcjonariuszem. Wykup obligacji istotnie wpłynął na zmniejszenie kosztów finansowania Banku i ma pozytywny wpływ na wyniki kolejnych kwartałów. Zarząd BOŚ S.A. podał do publicznej wiadomości, że w dniu 9 maja 2016 r. Bank dokonał zwrotu kaucji z odsetkami w kwocie 265 mln EUR spółce zależnej BOS Finance AB z siedzibą w Szwecji zgodnie z Umową Kaucji z dnia 11 maja 2011 r. Spółka BOS Finance AB środki pozyskane w drodze emisji euroobligacji w wysokości 250 mln EUR złożyła na rachunku Banku jako zabezpieczenie roszczeń z gwarancji wykonania zobowiązań BOS Finance AB z tytułu emisji euroobligacji. Środki z kaucji zostały wykorzystane do spłaty zobowiązań BOS Finance z tytułu emisji euroobligacji w dniu 11 maja 2016 r.

W dniu 1 października 2016 r. nastąpił wykup 200.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii M1 o wartości nominalnej 1.000 PLN każda.

W dniu 28 lutego 2017 roku nastąpił przedterminowy wykup wszystkich obligacji serii G.

W dniu 20 lutego 2018 r. nastąpił wykup 100.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii S o wartości nominalnej 1.000 PLN każda.

W dniu 4 maja 2018 r. Bank przeprowadził wcześniejszy wykup wszystkich obligacji serii A. o łącznej wartości nominalnej 120.000.000 zł, wyemitowanych przez Bank w dniu 3 listopada 2009 r. Wcześniejszy wykup Obligacji został realizowany za pośrednictwem Agenta Emisji, tj. Domu Maklerskiego BOŚ S.A. Celem dokonania wcześniejszego wykupu obligacji było obniżenie kosztów odsetkowych. Wcześniejszy wykup Obligacji nastąpił poprzez zapłatę za każdą Obligację kwoty pieniężnej w wysokości wartości nominalnej Obligacji, tj. 1.000.000 (słownie: jeden milion) złotych, powiększonej o należną kwotę odsetek narosłych do dnia wcześniejszego wykupu na odpowiednie rachunki obligatariuszy.

W dniu 2 czerwca 2018 r. nastąpił wykup obligacji serii N2 o łącznej wartości nominalnej 200 mln zł oraz obligacji O1 o łącznej wartości nominalnej 200 mln zł.

W dniu 22 czerwca 2018 r. nastąpił wykup obligacji serii T o łącznej wartości nominalnej 80 mln zł.

Optymalizacja kosztów

W związku z Programem Postępowania Naprawczego Bank podejmuje również działania w obszarze optymalizacji kosztów. Działania te dotyczyły m.in. usług bezpieczeństwa, obszaru IT, serwerów, reorganizacji sieci placówek (w szczególności likwidacja i realokacja oraz wprowadzenie standardu oddziału pod względem funkcjonalnym i wizerunkowym). Celem powyższych działań była poprawa efektywności sieci placówek i

funkcjonowania Banku. W wyniku tych działań dokonano realokacji dwóch i likwidacji ośmiu placówek Banku. Ponadto, zredukowano koszty rzeczowe: koszty czynszów, wynajmu samochodów, wydruków, zakupów, materiałów i usług.

Dodatkowy wymóg kapitałowy

KNF decyzją z dnia 21 listopada 2017 r. przekazała Bankowi zalecenie utrzymywania przez Bank funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, na poziomie 0,92 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 575/2013, który powinien składać się co najmniej w 75% z kapitału Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,69 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 575/2013) oraz co najmniej w 56% z kapitału podstawowego Tier I. (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,51 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału podstawowego Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 575/2013).

Ponadto, KNF w piśmie z dnia 15 grudnia 2017 r. przekazał Bankowi informację dotyczącą wartości dodatkowego wymogu w zakresie funduszy własnych ponad wartość wynikającą z wymogów obliczonych zgodnie ze szczegółowymi zasadami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 176 z dnia 27 czerwca 2013 r., s.l. z późn. zm., "rozporządzenie nr 575/2013") na poziomie Grupy. Wysokość dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, na poziomie skonsolidowanym wynosi: 0,88 p.p., dla łącznego współczynnika kapitałowego; 0,66 p.p. dla współczynnika kapitału Tier I oraz 0,49 p.p. dla współczynnika kapitału podstawowego Tier I, o których mowa w art. 92 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 575/2013.

Składki na Fundusz Gwarancyjny Banków

Sposób określania profilu ryzyka (w tym wysokość ulgi dla banków będących uczestnikami systemów ochrony instytucjonalnej) został określony w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 27 grudnia 2016 r. w sprawie sposobu określania profilu ryzyka banków i oddziałów banków zagranicznych oraz uwzględniania tego profilu w wyznaczaniu składek na fundusz gwarancyjny banków (Dz. U. z 2017 r. poz. 40). Na podstawie rozporządzenia BFG opracował metodę wyznaczania składek na fundusz gwarancyjny banków należnych od banków, która została zatwierdzona przez KNF. Składki za 2017 r. zostały wyznaczone z wykorzystaniem metody zatwierdzonej uchwałą KNF nr 23/2017 z dnia 31 stycznia 2017 r. w sprawie zatwierdzenia metody wyznaczania składek na fundusz gwarancyjny banków, natomiast od 2018 r. składki są wyznaczone z wykorzystaniem metody zatwierdzonej uchwałą KNF nr 42/2018 z dnia 15 lutego 2018 r. w sprawie zatwierdzenia metody wyznaczania składek na fundusz gwarancyjny banków.

Uwolnienie kursu franka szwajcarskiego

15 stycznia 2015 r. Szwajcarski Bank Centralny (SCB) podjął decyzję o rezygnacji z polityki obrony kursu EUR/CHF na poziomie nie niższym niż 1,2 CHF. W skutek decyzji doszło do skokowego umocnienia kursu CHF wobec EUR i silnego osłabienia kursu PLN wobec CHF. W drugiej połowie stycznia 2015 r. ten negatywny trend dla PLN został odwrócony. W wyniku osłabienia kursu CHF wobec EUR i umocnienia PLN wobec EUR, PLN umocnił się wobec CHF

15 stycznia 2015 r. SCB podjął również decyzję o obniżeniu o 50 pkt. baz. stopy procentowe. W wyniku decyzji SCB od 22 stycznia 2015 r. cel SCB dla trzymiesięcznej stopy LIBOR CHF wynosi (-1,25%) – (-0,25%).

Kluczowe wskaźniki finansowe

Zarząd ocenia wyniki Banku i zarządza nimi za pomocą kluczowych wskaźników rentowności, wskaźników kapitałowych wynikających z przepisów, wskaźników jakości portfela kredytowego oraz wskaźników płynności. W tabeli poniżej przedstawiono niektóre podstawowe wskaźniki finansowe regularnie wykorzystywane przez Zarząd w analizie działalności Banku za wskazane okresy.

	Na dzień i za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Na dzień i za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	<i>niebadane</i>		(%) (zbadane)		
Marża odsetkowa na aktywach ogółem ⁽¹⁾	1,8	1,9	1,9	1,5	1,3
Koszty/ dochody (C/I) ⁽²⁾	74,5	72,4	64,5	74,6	88,3
Stopa zwrotu z aktywów (ROA) ⁽³⁾	0,2	-0,1	0,2	(0,3)	(0,3)
Stopa zwrotu z kapitału (ROE) ⁽⁴⁾	2,3	-1,7	2,5	(3,7)	(3,4)
Kredyty/ depozyty ⁽⁵⁾	77,2	81,4	79,2	81,6	89,8
Wskaźnik kredytów i pożyczek brutto z utratą wartości w portfelu kredytów ogółem (brutto) ⁽⁶⁾	13,3	11,0	11,9	11,0	7,1
Łączny współczynnik kapitałowy (współczynnik wypłacalności) ⁽⁷⁾	15,33	14,65	15,06	14,28	12,10
Współczynnik Tier 1	12,35	11,76	11,74	11,37	9,13

Wskaźniki obliczone w oparciu o historyczne wyniki Grupy za 2016 r. i jej sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2016 r z uwzględnieniem wpływu utworzenia przez Grupę odpisów związanych z kredytami na finansowanie inwestycji w farmy wiatrowe. Zob. rozdz. „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – Czynniki szczególne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe – Utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości”.

(1) Relacja analizowanego wyniku z tytułu odsetek do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu.

(2) relacja ogólnych kosztów administracyjnych do wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu opłat i prowizji, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na działalności handlowej, wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych, wyniku na rachunkowości zabezpieczeń i wyniku z pozycji wymiany, wyniku z pozostałych operacji.

(3) Relacja zysku netto z czterech kwartałów do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu.

(4) Relacja zysku netto z czterech kwartałów do średniego stanu kapitałów własnych z początku i końca okresu czterech kwartałów.

(5) Kredyty i pożyczki udzielone klientom/zobowiązania wobec klientów; bez uwzględnienia obligacji własnych.

(6) Kredyty i pożyczki w przypadku których wykazano utratę wartości/razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto.

(7) Kalkulacja współczynników zgodnie z CRR – Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych

Najważniejsze zasady rachunkowości i szacunki

Wstęp

Wyniki działalności i sytuacja finansowa Grupy przedstawione w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym i dodatkowych notach objaśniających oraz wybrane informacje statystyczne i inne dane prezentowane w niniejszym Prospekcie są w znacznym stopniu zależne od przyjętych przez Grupę zasad rachunkowości. Podstawowe zasady rachunkowości zostały opisane w odpowiednich notach do Skonsolidowanych Sprawozdań Finansowych sporządzonych za okresy roczne zakończone w dniu 31 grudnia 2015r., 31 grudnia 2016r. i 31 grudnia 2017r. oraz Skonsolidowanych Śródrocznych Sprawozdań Finansowych sporządzonych za okresy kwartalne zakończone w dniu 31 marca 2017r. i 31 marca 2018r.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od Zarządu dokonania szacunków, oceny oraz przyjęcia założeń, które mają wpływ na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów, zobowiązań i kapitału własnego oraz kosztów i przychodów. Szacunki i założenia są dokonywane na bazie dostępnych danych historycznych, a także w oparciu o inne czynniki, uważane w danych warunkach za właściwe. Wyniki tych działań tworzą podstawę do dokonywania szacunków w odniesieniu do wartości bilansowych aktywów, zobowiązań i kapitału własnego, których nie można jednoznacznie określić na podstawie innych źródeł. Zasadność powyższych szacunków i założeń jest weryfikowana na bieżąco. Korekty dotyczące szacunków są ujmowane w okresie, w którym dokonano zmian w przyjętych szacunkach oraz okresach przyszłych.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze zasady rachunkowości stosowane przez Grupę oraz dokonane szacunki księgowe.

Instrumenty finansowe

MSSF 9 Instrumenty finansowe - stosowany od dnia 1 stycznia 2018r.

Z dniem 1 stycznia 2018 r. w Grupie wdrożono standard MSSF 9 „Instrumenty finansowe” opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 24 lipca 2014 r. i zatwierdzony Rozporządzeniem Komisji Europejskiej nr 2016/2067/EU z 22 listopada 2016 r. do stosowania w krajach członkowskich Unii Europejskiej. Standard ma obligatoryjne zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzanych za okresy obrotowe rozpoczynające się w dniu oraz po 1 stycznia 2018 r. MSSF 9 zastępuje MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” dając jednak podmiotom sprawozdawczym możliwość pozostania przy przepisach dotyczących rachunkowości zabezpieczeń wynikających z MSR 39.

Grupa zastosowała zasady rachunkowości dotyczące instrumentów finansowych wynikające z MSSF 9 po raz pierwszy w śródrocznym skróconym sprawozdaniu finansowym sporządzonym na dzień 31 marca 2018r.

MSSF 9 wprowadził zmiany w zakresie rachunkowości instrumentów finansowych w zakresie:

- klasyfikacji i wycena aktywów finansowych
- utraty wartości aktywów finansowych
- rachunkowości zabezpieczeń

Klasyfikacja i wycena

Zgodnie z MSSF 9 aktywa finansowe są klasyfikowane do odpowiedniej kategorii wyceny w momencie początkowego ujęcia. Aktywa finansowe Grupy i Banku są zaklasyfikowane do następujących kategorii wyceny:

- 1) Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu („Aktywa AC” – ang. Amortized Cost)
- 2) Aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody („Aktywa FVOCI” – ang. Fair Value through Other Comprehensive Income)
- 3) Aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy („Aktywa FVPL” – ang. Fair Value through Profit and Loss)

Klasyfikacja do odpowiedniej kategorii wyceny następuje w oparciu o:

- Model biznesowy, w ramach którego aktywa finansowe są zarządzane
- Test charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych („Test SPPI”)

Modele biznesowe

Zdefiniowanie istniejących modeli biznesowych dokonywane jest przez Kluczowe kierownictwo Grupy i Banku. Identyfikowane modele biznesowe odzwierciedlają prowadzoną działalność operacyjną, tj. sposób zarządzania określoną grupą aktywów oraz cel, dla którego aktywa powstały lub zostały nabyte. Poszczególne zidentyfikowane modele biznesowe stanowią grupy aktywów, które są wspólnie zarządzane, oceniane i raportowane.

Identyfikując modele biznesowe dla poszczególnych grup aktywów finansowych bierze pod uwagę przesłanki jakościowe oraz kryteria ilościowe.

Przesłanki jakościowe obejmują analizę i ocenę:

- celu biznesowego, dla którego aktywa powstały lub zostały nabyte,
- sposobu, w jaki wyniki na aktywach w ramach danego modelu biznesowego są oceniane i raportowane do Kluczowego kierownictwa Grupy i Banku oraz prezentowane w ramach sprawozdawczości zewnętrznej,
- przyczyny podejmowanych decyzji o sprzedaży aktywów finansowych,
- rozwiązań i struktur organizacyjnych, w ramach których poszczególne grupy aktywów powstają lub są nabywane,
- rodzaju ryzyka mającego wpływ na wyniki realizowane na poszczególnych grupach aktywów,
- sposobu, w jaki kadra zarządzająca poszczególnymi grupami aktywów jest wynagradzana, w szczególności czy wynagrodzenie opiera się w części lub całości na wartości godziwej zarządzanych aktywów.

Kryteria ilościowe wykorzystywane przy identyfikacji oraz okresowej weryfikacji modeli biznesowych odnoszą się do oceny istotności i częstotliwości sprzedaży aktywów z poszczególnych modeli.

W wyniku dokonanych analiz aktywa finansowe Grupy i Banku zostały przyporządkowane do następujących modeli biznesowych:

Model HtC (ang. Held to Collect) - model, który zakłada utrzymywanie aktywów finansowych celem uzyskania przepływów pieniężnych wynikających z umowy. W ramach modelu HtC utrzymywane są aktywa finansowe o charakterze kredytowym i pożyczkowym, nabyte wierzytelności w ramach usług faktoringu, dłużne papiery wartościowe nabyte w celach inwestycyjnych

Model HTCS (ang. Held to Collect or Sale) - model, który zakłada utrzymywanie aktywów finansowych celem uzyskania przepływów pieniężnych wynikających z umowy i sprzedaż. W ramach modelu HTCS utrzymywane są dłużne papiery wartościowe nabyte w celu zabezpieczenia bieżących potrzeb płynności finansowej i profilu dochodowości.

Inne modele biznesowe – W ramach innych modeli biznesowych nabywane są aktywa o charakterze handlowym celem osiągnięcia wyniku finansowego z tytułu zmian wartości rynkowej lub wynagrodzenia o charakterze marży handlowej. Te modele biznesowe obejmują przede wszystkim pochodne instrumenty finansowe oraz papiery wartościowe.

Test SPPI

Zgodnie z wymaganiami MSSF 9 aktywa finansowe utrzymywane w ramach modelu HtC i HtCS podlegają testowi SPPI. Celem testu SPPI jest potwierdzenie, że umowne przepływy pieniężne wynikające z tych aktywów finansowych są wyłącznie spłatą kapitału i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, przy czym:

- kapitał stanowi wartość godziwa aktywa finansowego z dnia początkowego ujęcia,
- odsetki stanowi wynagrodzenie z tytułu wartości pieniądza w czasie, marża za ryzyko kredytowe, ryzyko płynności, koszty administracyjne oraz marża zysku.

Test SPPI obejmuje w szczególności analizę charakterystyki przepływów pieniężnych w związku z warunkami wcześniejszej spłaty i prolongaty, zmianą waluty aktywa finansowego, warunkami zwiększającymi zmienność przepływów pieniężnych ponad zmiany wynikające ze zmian rynkowych stóp procentowych, np. dźwignia finansowa, warunkami ograniczającymi możliwość dochodzenia roszczeń finansowych do określonego majątku dłużnika.

Na potrzeby wdrożenia MSSF 9 przeprowadzono test SPPI dla każdego aktywa finansowego utrzymwanego w ramach modelu HtC i HtCS na dzień początkowego ujęcia lub ostatniego istotnego aneksu. Test SPPI przeprowadzono w oparciu o warunki finansowania homogenicznych grup produktowych. W przypadku aktywów finansowych niemieszczących się w ramach homogenicznych grup produktowych test SPPI przeprowadzono indywidualnie.

Test SPPI potwierdzający, że przepływy pieniężne nie stanowią spłaty kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty wskazuje na kategorię wyceny wg w wartości godziwej przez wynik finansowy niezależnie od modelu biznesowego.

Test SPPI w Grupie wykazały, że kryteriów testu nie spełniają aktywa finansowe zawierające mnożnik w konstrukcji oprocentowania, które w związku z powyższym zostały zakwalifikowane do kategorii wyceniane od wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zasady klasyfikacji do kategorii wyceny w oparciu o model biznesowy i test SPPI

	Test SPPI	Test SPPI
Modele biznesowe:	<i>Przepływy pieniężne są jedynie spłatą kapitału i odsetek</i>	<i>Przepływy pieniężne nie stanowią jedynie spłaty kapitału i odsetek</i>
Model HtC	wycena wg zamortyzowanego kosztu	wycena wg wartości godziwej przez wynik finansowy
Model HtCS	wycena wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody	wycena wg wartości godziwej przez wynik finansowy
Inny model biznesowy	Test SPPI nie jest przeprowadzany; obligatoryjna wycena wg wartości godziwej przez wynik finansowy	

Wpływ na klasyfikację i wycenę

- 1) Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu

Ta kategoria wyceny obejmuje przede wszystkim portfel kredytów i pożyczek udzielonych klientom segmentu korporacyjnego, finansów publicznych i detalicznego. W tej kategorii znajdują się również nabyte wierzytelności w ramach usług faktoringu, papiery wartościowe znajdujące się w portfelu inwestycyjnym, należności od innych banków, w tym transakcje buy-sell back.

2) Aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Ta kategoria wyceny obejmuje papiery wartościowe dłużne papiery wartościowe nabyte w celu zabezpieczenia bieżących potrzeb płynności finansowej i profilu dochodowości.

3) Aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy

Ta kategoria wyceny obejmuje pochodne instrumenty finansowe oraz papiery wartościowe nabywane w celach handlowych.

Odrębną pozycją w tej kategorii wyceny są kredyty, których formuła oprocentowania oparta jest o mnożnik stawki bazowej. Do tej pozycji zaliczone zostały kredyty preferencyjne udzielane ze wsparciem podmiotów sektora publicznego.

Z uwagi na toczące się dyskusje w zakresie klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych zawierających m.in. mnożnik, powyższe podejście może w przyszłości ulec zmianie.

Inwestycje kapitałowe

Inwestycje kapitałowe klasyfikowane są do kategorii wyceny wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody (FVOCI). Klasyfikacja inwestycji kapitałowych do tej kategorii wyceny jest nieodwołalna. Zyski lub straty, wynikające z różnicy ceny sprzedaży i ceny nabycia lub ze zmiany wartości godziwej tych inwestycji nie podlegają ujęciu w rachunku zysków i strat również w przypadku sprzedaży. W rachunku zysków i strat ujmuje się tylko przychody z tytułu otrzymanych dywidend.

Utrata wartości aktywów finansowych

MSSF 9 wprowadził nowe podejście do szacowania strat z tytułu aktywów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu i wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite. Podejście to bazuje na wyznaczaniu strat oczekiwanych (*expected loss*) w odróżnieniu od dotychczas stosowanego modelu wynikającego z MSR 39, który bazuje na koncepcji strat poniesionych (*incurred loss*).

Rozpoznawanie strat oczekiwanych zależy jest od zmiany poziomu ryzyka od momentu początkowego ujęcia aktywa finansowego. Grupa i Bank rozpoznaje trzy podstawowe koszyki aktywów finansowych w odniesieniu do zmian poziomu ryzyka:

- Koszyk 1 – w którym klasyfikowane są ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nie nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego rozumianego jako wzrost prawdopodobieństwa niewypłacalności. Dla takich ekspozycji oczekiwane straty są rozpoznawane w horyzoncie najbliższych 12 miesięcy lub dacie zapadalności ekspozycji jeżeli okres ten jest krótszy niż 12 miesięcy.
- Koszyk 2 – w którym są klasyfikowane ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nastąpił istotny wzrost ryzyka, ale jeszcze nie uprawdopodobniło się zdarzenie niewywiązania się z zobowiązania. Dla takich ekspozycji straty oczekiwane są rozpoznawane w horyzoncie pozostałego czasu życia ekspozycji.
- Koszyk 3 – w którym są klasyfikowane ekspozycje, dla których zmaterializowały się zdarzenia niewykonania zobowiązania (zaistniały przesłanki utraty wartości). Dla takich ekspozycji oczekiwane straty są rozpoznawane w horyzoncie pozostałego czasu życia ekspozycji.

Ponadto Grupa i Bank identyfikuje aktywa POCI (ang. *purchased or originated credit impaired*), tj. aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe na dzień początkowego ujęcia.

Dla ekspozycji klasyfikowanych jako POCI oczekiwane straty są rozpoznane w horyzoncie pozostałego czasu życia.

Jednym z kluczowych elementów wprowadzenia MSSF 9 było ustalenie definicji istotnego wzrostu ryzyka kredytowego decydującego o klasyfikacji do koszyka 2.

Drugim kluczowym elementem wprowadzonym w MSSF 9 było podejście do szacowania parametrów ryzyka. Grupa i Bank na potrzeby szacowania odpisów z tytułu strat oczekiwanych kontynuuje wykorzystywanie własnych oszacowań parametrów ryzyka bazujące na modelach wewnętrznych, jednak dokonała ich modyfikacji niezbędnych do uwzględnienia wymogów MSSF 9 (takich jak oszacowanie parametrów w horyzoncie czasu życia ekspozycji czy uwzględnienie przyszłych warunków makroekonomicznych). Grupa i Bank wypracowała

metodologię dla parametrów modeli oraz zbudowała modele zgodne z MSSF 9. Oczekiwane straty kredytowe stanowią iloczyn indywidualnych dla każdej ekspozycji oszacowanych wartości parametrów PD, LGD i EAD, a finalna wartość strat oczekiwanych jest sumą strat oczekiwanych w poszczególnych okresach (w zależności od koszyka w horyzoncie 12 miesięcy lub pozostałego czasu życia) zdyskontowanych efektywną stopą procentową. Oszacowane parametry zgodnie z założeniami MSSF 9 podlegają korekcie z tytułu scenariuszy makroekonomicznych. Wykorzystano scenariusze opracowywane wewnętrznie. Spodziewana jest większa zmienność kwoty odpisów wynikająca ze zmian klasyfikacji ekspozycji pomiędzy koszykiem 1 i 2, a skutkującej materialnymi zmianami pokrycia ekspozycji odpisami z tytułu różnych horyzontów rozpoznawania strat oczekiwanych.

Wycena odpisów na oczekiwane straty kredytowe, rezerw na gwarancje finansowe i udzielone zobowiązania utworzonych w złotych oraz w walutach obcych (włączając różnice kursowe) jest odnoszona odpowiednio na koszty lub przychody Banku z tytułu odpisów i rezerw.

Rachunkowość zabezpieczeń

Na podstawie przepisów przejściowych MSSF 9, Grupa i Bank podjęła decyzję o kontynuacji wymogów MSR 39 w zakresie rachunkowości zabezpieczeń. W związku z tym zastosowanie MSSF 9 nie miało wpływu na sytuację finansową.

Wpływ MSSF 9 na sytuację finansową

Poniżej zaprezentowane zostało porównanie kategorii wyceny oraz wartości bilansowych aktywów finansowych i zobowiązań na dzień 1.01.2018 r. wynikających z MSR 39 i MSSF9.

Poniżej przedstawiono wpływ wdrożenia MSSF9 na klasyfikację i wycenę poszczególnych składników aktywów finansowych i zobowiązań.

Aktywa finansowe	Klasyfikacja MSR 39	Klasyfikacja wg MSSF9	MSR 39 na 31.12.2017	Klasyfikacja i wycena	Utrata wartości	MSSF9 na 01.01.2018
Należności od klientów	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Wycena w zamortyzowanym koszcie	12 343 773	0	-139 655	12 089 499
		Wycena w wartości godziwej przez wynik finansowy		-26 361	26 345	114 603
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	Wycena w wartości godziwej przez wynik finansowy	19 641	364		20 005
Dłużne papiery wartościowe	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Wycena w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	4 075 095	316 928	-641	4 391 383
Instrumenty kapitałowe	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Wycena w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	58 361	27 024	0	85 020
		Wycena wartości godziwej przez wynik finansowy		-262		0
Aktywa finansowe utrzymywane do zapadalności - instrumenty dłużne	Aktywa finansowe utrzymywane do zapadalności	Wycena w zamortyzowanym koszcie	1 406 264	-282 583	0	1 123 682
Aktywa z tyt. podatku dochodowego			74 411	17 339		91 750
Razem wpływ na aktywa finansowe			17 977 546	52 449	-113 951	17 915 942

Zobowiązania finansowe	Klasyfikacja MSR 39	Klasyfikacja wg MSSF9	MSR 39 na 31.12.2017	Klasyfikacja i wycena	Utrata wartości	MSSF9 na 01.01.2018
Rezerwy na udzielone zobowiązania warunkowe o charakterze kredytowym i gwarancyjnym	Wycena w zamortyzowanym koszcie	Wycena w zamortyzowanym koszcie	10 577		16 616	27 193
Razem wpływ na zobowiązania			10 577		16 616	27 193

Zmiana skonsolidowanego kapitału własnego Grupy na dzień pierwszego zastosowania MSSF wyniosła łącznie 78 118 tys. zł, przy czym zmiana klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych skutkowałą wzrostem skonsolidowanego kapitału własnego o 52 449 tys. zł., a nowe zasady utraty wartości skutkowałą obniżeniem o 130 567 tys. zł.

Wpływ MSSF 9 na ocenę adekwatności kapitałowej

Grupa zdecydowała na potrzeby adekwatności kapitałowej o stosowaniu rozwiązań przejściowych, w trakcie trwania okresu przejściowego, dotyczących złagodzenia wpływu wdrożenia MSSF 9 na fundusze własne w oparciu o Artykuł 1 ust. 9 Rozporządzenia (UE) 2017/2395 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2017 r. (Rozporządzenie) zmieniającego Rozporządzenie (UE) nr 575/2013. Dodatkowo postanowiono niestosować ust. 4 z art. 1 Rozporządzenia.

Uwzględniając wpływ wdrożenia MSSF 9 zarówno z zastosowaniem rozwiązań przejściowych, jak i bez nich Grupa spełnia obowiązujące normy kapitałowe na dzień 31.03.2018.

Z uwagi na podjęcie decyzji o zastosowaniu przepisów przejściowych z dniem 1 lutego 2018 r. Grupa dokonuje ujawnień funduszy własnych, współczynników kapitałowych, jak również wskaźnika dźwigni, zarówno z zastosowaniem, jak i bez zastosowania rozwiązań przejściowych wynikających z artykułu 473a Rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

Poziom kapitałów, aktywów ważonych ryzykiem, współczynników kapitałowych oraz współczynnika dźwigni w Grupie kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	31.03.2018	31.12.2017
Dostępny kapitał		
Kapitał podstawowy Tier I	1 768 032	1 698 148
Kapitał podstawowy Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	1 646 204	x
Kapitał Tier I	1 768 032	1 698 148
Kapitał Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	1 646 204	x
Fundusze własne	2 194 563	2 177 670
Fundusze własne – bez przepisów przejściowych MSSF 9	2 072 735	x
Aktywa ważne ryzykiem		
Łączna kwota aktywów ważonych ryzykiem	14 318 384	14 458 688
Łączna kwota aktywów ważonych ryzykiem – bez przepisów przejściowych MSSF 9	14 186 614	x
Współczynniki kapitałowe		
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	12,35	11,74
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I - bez przepisów przejściowych MSSF 9	11,6	x
Współczynnik kapitału Tier I	12,35	11,74

Współczynnik kapitału Tier I - bez przepisów przejściowych MSSF 9	11,6	x
Łączny współczynnik kapitałowy	15,33	15,06
Łączny współczynnik kapitałowy - bez przepisów przejściowych MSSF 9	14,61	x
Współczynnik dźwigni		
Wartość ekspozycji	20 703 260	20 791 872
Współczynnik dźwigni	8,5	8,2
Współczynnik dźwigni - bez przepisów przejściowych MSSF 9	8	x

MSR 39 Ujmowanie i Wycena - stosowany do dnia 31 grudnia 2017r.

W sprawozdaniach finansowych za okresy kończące się w dniu 31 grudnia 2017r. lub wcześniej Grupa stosowała zasady rachunkowości dotyczące instrumentów finansowych zgodnie z MSR 39 Ujmowanie i Wycena.

Grupa klasyfikuje swoje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, pożyczki i należności, inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. O klasyfikacji inwestycji decyduje Zarząd jednostki dominującej Grupy w momencie wykazania ich po raz pierwszy.

a) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje w Grupie aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz instrumenty pochodne, które nie zostały wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające. Grupa nie posiada aktywów finansowych przeznaczonych w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny w wartości godziwej, z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat. Zyski i straty z tytułu aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat odnoszone są na wynik działalności handlowej, natomiast przychody i koszty z tytułu odsetek, amortyzacji dyskonta i premii na wynik z tytułu odsetek. Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie lub stanowi instrument pochodny o ile nie został on wyznaczony jako instrument zabezpieczający.

b) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- (i) należności przeznaczone do sprzedaży w krótkim terminie (klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu),
- (ii) zaklasyfikowane przy początkowym ujęciu jako instrumenty dostępne do sprzedaży,
- (iii) instrumenty, w których Grupa nie odzyska zasadniczo całości zainwestowanej kwoty w sposób inny niż z powodu ryzyka kredytowego.

Przychody z tytułu odsetek ujmuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat przez okres obowiązywania umów metodą efektywnej stopy procentowej.

c) Utrzymywane do terminu zapadalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności to niezaliczane do pożyczek i należności aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Zarząd zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności. Gdyby Grupa dokonała sprzedaży istotnej części aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności klasyfikacja całej kategorii zostałaby zmieniona na aktywa dostępne do sprzedaży. Przychody i koszty z tytułu odsetek, premii i dyskonta ujmowane są w skonsolidowanym rachunku zysków i strat i odnoszone na wynik z tytułu odsetek.

d) Dostępne do sprzedaży

Inwestycje dostępne do sprzedaży to inwestycje, które Grupa zamierza utrzymywać przez czas nieokreślony, a które nie zostały zakwalifikowane ani do aktywów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ani do portfela aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności, ani do pożyczek i należności. Mogą one zostać sprzedane, aby poprawić płynność lub w reakcji na zmiany stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen instrumentów kapitałowych. Zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży są odnoszone do skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów jako pozostałe całkowite dochody do czasu usunięcia danego składnika aktywów finansowych z bilansu lub utraty jego wartości – wówczas łączna kwota zysków i strat ujmowanych dotychczas w skonsolidowanym sprawozdaniu z

całkowitych dochodów jako pozostałe całkowite dochody wykazywana jest w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych lub w pozycji wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości. Natomiast dyskonto, premie i odsetki naliczane według efektywnej stopy procentowej ujmowane są w skonsolidowanym rachunku zysków i strat i wykazywane w pozycji wynik z tytułu odsetek. Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży są wykazywane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji przychody z tytułu dywidend w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Grupa podejmie zobowiązanie do zakupu lub sprzedaży danego składnika aktywów. Pożyczki i należności wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy. Aktywa finansowe ujmuje się początkowo według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne, z wyjątkiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, które początkowo wykazywane są według wartości godziwej. Aktywa finansowe wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży i aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są na dzień bilansowy wykazywane według wartości godziwej. Pożyczki i należności oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności wykazywane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), metodą efektywnej stopy procentowej.

W portfelu aktywów dostępnych do sprzedaży Grupa posiada m.in.: papiery wartościowe wyemitowane przez banki, przez Skarb Państwa (obligacje i bony), bony NBP, obligacje komunalne oraz instrumenty kapitałowe. Wartość godziwa papierów notowanych wynika z ich bieżącej ceny rynkowej. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny (a także w odniesieniu do nienotowanych papierów wartościowych), Grupa ustala wartość godziwą, stosując techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie cen uzyskanych w ramach transakcji, które zostały dokonane w terminie bliskim dacie bilansowej, na normalnych zasadach rynkowych jak również odwołanie się do innych, podobnych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych (w tym uwzględniając m.in.: marżę na ryzyko kredytowe) i inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku (m.in. wycenę metodą porównawczą do spółek o zbliżonym profilu działalności notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z uwzględnieniem dyskonta z tytułu braku płynności).

W rzadkich przypadkach, gdy zastosowanie takich modeli nie jest możliwe i nie ma możliwości ustalenia wartości godziwej w sposób rzetelny, instrumenty finansowe wykazywane są według kosztu nabycia.

e) Przekwalifikowanie instrumentów finansowych

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli przestały być utrzymywane w celu sprzedaży lub odkupienia ich w bliskim terminie, mogą być przekwalifikowane:

- do kategorii pożyczki i należności pod warunkiem, że Grupa ma zamiar i może utrzymać te aktywa w dającej się przewidzieć przyszłości lub do czasu, gdy staną się one wymagalne; lub
- do innych kategorii jedynie w wyjątkowych okolicznościach.
- Powyższe nie ma zastosowania w odniesieniu do:
- instrumentów pochodnych,
- instrumentów wyznaczonych przez Grupę przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,

które to instrumenty nie podlegają przekwalifikowaniu.

Przekwalifikowanie składnika aktywów z kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy następuje według jego wartości godziwej w dniu przekwalifikowania. Nie poddaje się odwróceniu zysków i strat, które zostały już ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat. Wartość godziwą składnika aktywów finansowych w dniu przekwalifikowania Grupa uznaje za jego nowy koszt lub nowy amortyzowany koszt.

Aktywa finansowe zaliczone uprzednio do innych kategorii nie mogą być przekwalifikowane do przeznaczonych do obrotu.

f) Utrata wartości aktywów finansowych

Aktywa finansowe wykazywane według amortyzowanego kosztu

Grupa przeprowadza przegląd swojego portfela kredytowego pod kątem pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych w okresach miesięcznych. Utrata wartości ekspozycji kredytowych jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości na skutek wydarzeń, które nastąpiły po początkowym ujęciu danego składnika aktywów („indywidualne przesłanki utraty wartości”) oraz gdy wydarzenia te mają wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne dotyczące tych aktywów, a przepływy te można wiarygodnie oszacować.

Pomiar utraty wartości ekspozycji kredytowych metodą indywidualną oparty jest na wyliczeniu bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku kredytów, dla których zostało ustanowione zabezpieczenie, bieżąca wartość oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uwzględnia przepływy pieniężne, które mogą zostać uzyskane z egzekucji przedmiotu zabezpieczenia, pomniejszone o koszty egzekucji oraz sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia. W wyniku obniżenia wartości bieżącej możliwych do realizacji przepływów pieniężnych tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

Ekspozycje kredytowe ze stwierdzonymi przesłankami utraty wartości, dla których indywidualny test na utratę wartości nie wskazuje na obniżenie wartości bieżącej przepływów pieniężnych tych aktywów poniżej progu materialności, klasyfikowane są do kategorii kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości i tworzony jest dla nich odpis równy wysokości odpisowi IBNR dla danych ekspozycji kredytowych.

Przy wycenie metodą portfelową stosuje się miary statystyczne skonstruowane na bazie danych historycznych, dotyczące prawdopodobieństwa wystąpienia utraty wartości oraz stopnia odzysku dla danego portfela z uwzględnieniem wartości zaangażowania kredytowego w danym portfelu. Grupa planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach. Parametry decydujące o zaklasyfikowaniu ekspozycji kredytowej do konkretnej grupy homogenicznej odzwierciedlają zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy.

W procesie rozpoznawania i pomiaru utraty wartości Grupa uwzględnia okres kwarantanny. Ekspozycje dla których ustąpiły obiektywne przesłanki utraty wartości mogą być ponownie zaklasyfikowane do grupy ekspozycji bez utraty wartości po okresie karencji, liczonym od momentu wystąpienia zdarzenia powodującego ustąpienie przesłanki. Wymagany okres kwarantanny jest zróżnicowany w zależności od rodzaju przesłanki utraty wartości, jaką zaraportowano wobec danej ekspozycji kredytowej.

Przyjęta metodologia pomiaru utraty wartości i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one nastąpią, są poddawane regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

Wycena odpisów aktualizujących i rezerw utworzonych w złotych oraz w walutach obcych (włączając różnice kursowe) jest odnoszona odpowiednio na koszty lub przychody Grupy z tytułu odpisów i rezerw.

Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

W odniesieniu do składnika aktywów finansowych wycenianego według kosztu, jeżeli występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości:

- nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić,
- instrumentu pochodnego, który jest z nim powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu finansowego,

kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Tak ustalonych strat z tytułu utraty wartości nie poddaje się odwróceniu.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. W przypadku instrumentów kapitałowych klasyfikowanych jako inwestycje dostępne do sprzedaży, przy ocenie, czy nastąpiła utrata wartości, brany jest pod uwagę znaczny lub długotrwały spadek wartości papieru wartościowego poniżej jego wartości początkowej. Jeżeli istnieją tego rodzaju przesłanki dotyczące aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączna strata – ustalona jako różnica pomiędzy pierwotnym kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą, pomniejszona o utratę wartości danego składnika aktywów uprzednio wykazaną w rachunku zysków i strat - zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i wykazana w skonsolidowanym rachunku zysków i strat. Odpisy z tytułu utraty wartości instrumentów

kapitałowych wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat nie są odwracane w rachunku zysków i strat. Jeżeli wartość godziwa instrumentu dłużnego klasyfikowanego jako dostępny do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten będzie można obiektywnie powiązać ze zdarzeniem, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości w skonsolidowanym rachunku zysków i strat, wówczas odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Umowy renegotjowane

Renegocjacja warunków spłaty może być przeprowadzana na każdym etapie spłaty kredytu. W ramach zmian warunków spłaty podejmowane są działania mające na celu odzyskanie całości należności Grupy, bądź w sytuacjach szczególnych, zminimalizowanie wysokości przewidywanej straty Grupy. Przesłanką do podjęcia kroków zmierzających do restrukturyzacji zadłużenia jest ustalenie na podstawie analizy sytuacji finansowej Klienta, ze szczególnym uwzględnieniem programu naprawczego, czy istnieje realna szansa na odzyskanie przez Kredytobiorcę zdolności kredytowej, a co za tym idzie możliwość spłaty zadłużenia.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania przy początkowym ujęciu wykazuje się w wartości godziwej, a w okresie późniejszym wykazuje się je według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Grupa wyłącza ze skonsolidowanego bilansu zobowiązanie finansowe wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, to znaczy kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych wyceniane są do wartości godziwej zgodnie z opracowanymi przez Grupę modelami.

W Grupie nie występują zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń ujmuje wpływające na skonsolidowany rachunek zysków i strat skutki kompensowania zmian wartości godziwej i przepływów pieniężnych instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń, pod warunkiem spełnienia wszystkich poniższych kryteriów, określonych w MSR 39:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, cel zarządzania ryzykiem przez Grupę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia, dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji, charakter zabezpieczanego ryzyka oraz sposób, w jaki Grupa będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem,
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenia zostało ustanowione.

Na dzień sporządzenia Prospektu Emisyjnego Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej, przy czym do czerwca 2016 r. stosowana była również rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanego z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takim jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłoby wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przyszłych przepływów pieniężnych, spełniających warunki rachunkowości zabezpieczeń, Grupa ujmuje w sposób następujący:

- zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym, z tytułu efektywnej części zabezpieczenia, są ujmowane w czasie trwania powiązania zabezpieczenia w kapitale własnym, poprzez sprawozdanie z całkowitych dochodów,
- zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym, z tytułu ewentualnej nieefektywnej części zabezpieczenia, są ujmowane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat, w pozycji „Wynik na rachunkowości zabezpieczeń”,
- odsetki od zabezpieczających instrumentów pochodnych prezentowane są w tej samej linii skonsolidowanego rachunku wyników, w której prezentowane są odsetki od instrumentów zabezpieczanych, tzn.: w wyniku odsetkowym.

W przypadku, gdy zabezpieczenie przepływów pieniężnych przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, wycena instrumentu zabezpieczającego ujęta bezpośrednio w kapitale na dzień ostatniego efektywnego testu pozostaje w kapitałach do czasu realizacji przepływu wynikającego z transakcji zabezpieczanej. Przeniesienie wyceny, o której mowa w zdaniu poprzednim, do skonsolidowanego rachunku zysków i strat do pozycji „wynik na rachunkowości zabezpieczeń” następuje w okresach, w których transakcja zabezpieczana ma wpływ na skonsolidowany rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej spełniające w danym okresie warunki rachunkowości zabezpieczeń Grupa ujmuje w sposób następujący:

- zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (tj.: instrumentu pochodnego wyznaczonego i kwalifikującego się jako zabezpieczenie wartości godziwej) ujmuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na rachunkowości zabezpieczeń”,
- zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na rachunkowości zabezpieczeń”,
- odsetki od zabezpieczających instrumentów pochodnych prezentowane są w tej samej linii skonsolidowanego rachunku wyników, w której prezentowane są odsetki od pozycji zabezpieczanych, tzn.: w wyniku odsetkowym,
- wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

W przypadku, gdy zabezpieczenie wartości godziwej przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń wycena zabezpieczonych składników aktywów finansowych zaksięgowana w rachunku wyników w okresach, kiedy zabezpieczenie było efektywne powinna podlegać rozliczeniu w rachunku wyników do kapitału do czasu zbycia lub terminu zapadalności. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

Wyłączenie składników aktywów finansowych z bilansu

Grupa dokonuje wyłączenia składników aktywów finansowych ze skonsolidowanego bilansu wtedy i tylko wtedy, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z tych aktywów lub przenosi składnik aktywów finansowych, a przeniesienie spełnia warunki wyłączenia z bilansu. W szczególności Grupa dokonuje spisania należności kredytowych ze skonsolidowanego bilansu w ciężar utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości, gdy te należności są nieściągalne, to znaczy:

- koszty dalszej windykacji należności przekraczać będą spodziewane wpływy z windykacji,
- nieskuteczność egzekucji należności Grupy stwierdzona została odpowiednim dokumentem właściwego organu postępowania egzekucyjnego,
- nie jest możliwe ustalenie majątku dłużnika nadającego się do egzekucji i nie jest znane miejsce pobytu dłużnika,
- roszczenia uległy przedawnieniu.

Ponadto, Grupa dokonuje wyłączenia z ewidencji bilansowej z jednoczesnym przeniesieniem do ewidencji pozabilansowej należności kredytowych, które charakteryzują się następującymi parametrami:

- zaklasyfikowane do należności „straconych” przez okres co najmniej jednego roku,
- utworzona rezerwa celowa (odpowiadająca kwocie odpisu aktualizującego) była równa kwocie należności pozostającej do spłaty, co oznacza, że wartość netto należności była równa zero,
- odpis aktualizacyjny utworzony na ekspozycje był równy kwocie kapitału, a impairmentowa korekta odsetek była równa kwocie odsetek naliczonych, czyli wartość netto kredytów zgodnie z zasadami wyceny MSSF/MSR była równa zero,
- stan prawny ekspozycji – niezakończona upadłość, niezakończone kolejne postępowanie egzekucyjne prowadzone bezskutecznie od wielu lat nie wymagają ciągłego monitorowania.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych kompensuje się i wykazuje w bilansie w kwocie netto wyłącznie wtedy, gdy Grupa posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz zamierza rozliczyć się w kwocie netto lub jednocześnie zrealizować dany składnik aktywów i uregulować zobowiązanie.

Umowy sprzedaży i odkupu

Papiery wartościowe sprzedawane przy jednoczesnym zawarciu powiązanej umowy odkupu (transakcje repo, sell-buy-back) są prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jako inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, jeśli jednostka zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem danych papierów wartościowych. Zobowiązanie wobec kontrahenta ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów, w zależności od jego charakteru. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (transakcje reverse repo, buy-sell-back) ujmuje się jako kredyty i pożyczki udzielone innym bankom lub klientom, w zależności od ich charakteru. Różnicę pomiędzy ceną sprzedaży a odkupu traktuje się jako odsetki i ujmuje metodą efektywnej stopy procentowej przez okres obowiązywania umowy. Papiery wartościowe pożyczane kontrahentom nie są wyłączone z bilansu Grupy.

Pożyczonych przez Grupę papierów wartościowych nie ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym chyba, że zostały sprzedane osobom trzecim. W takim wypadku transakcje kupna i sprzedaży ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, zaś odnośne zyski i straty uwzględnia się w wyniku na działalności handlowej. Obowiązek zwrotu pożyczonych papierów ujmuje się według wartości godziwej jako zobowiązania wobec klientów. Ryzyko i korzyści dotyczące papierów pozostają po stronie kontrahenta transakcji.

Gwarancje finansowe

Gwarancje finansowe to kontrakty, które wymagają od wystawcy dokonania wyspecyfikowanych wypłat pokrywających stratę poniesioną przez posiadacza z powodu nie dokonania przez określonego dłużnika płatności w terminie zgodnym z warunkami instrumentu dłużnego. Tego rodzaju gwarancji finansowych udziela się bankom, instytucjom finansowym i innym organizacjom w imieniu klientów w celu zabezpieczenia kredytów, linii kredytowych i innych bankowych narzędzi finansowania.

W momencie początkowego ujęcia, gwarancje finansowe wycenia się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej na dzień udzielenia gwarancji.

Po początkowym ujęciu zobowiązania Grupy wynikające z takich gwarancji wycenia się według wyższej z dwóch kwot: wartości początkowego ujęcia pomniejszonej o amortyzację naliczoną w celu ujęcia w rachunku zysków i strat przychodu z tytułu prowizji naliczanych liniowo przez okres trwania gwarancji oraz dokonanego na dzień bilansowy szacunku wydatków, które powstaną w przypadku realizacji gwarancji. Szacunki te określa się na podstawie historii poniesionych strat z gwarancji w przeszłości oraz oceny prawdopodobieństwa realizacji gwarancji. Wzrost odpisu na zobowiązania związany z gwarancjami obciąża skonsolidowany rachunek zysków i strat w pozycji wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości.

Pochodne instrumenty finansowe

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej, począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach lub w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Wszystkie instrumenty pochodne o dodatniej wartości godziwej prezentowane są w skonsolidowanym bilansie jako aktywa, a o wartości ujemnej jako zobowiązania.

Przychody i koszty z tytułu odsetek

W skonsolidowanym rachunku zysków i strat ujmowane są wszystkie przychody odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych według kosztu zamortyzowanego przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej, aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą obliczania zamortyzowanej wartości początkowej aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa to stopa, dla której zdyskontowane przyszłe płatności lub wpływy pieniężne są równe bieżącej wartości bilansowej netto danego aktywa lub zobowiązania finansowego. Obliczając efektywną stopę procentową, Grupa szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego (np. opcje wcześniejszej spłaty niepodlegające wydzieleniu), nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej oraz koszty transakcji i wszystkie inne premie lub dyskonta.

W momencie dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywa finansowego lub grupy podobnych aktywów finansowych, przychody z tytułu odsetek wykazywane są według stopy procentowej, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji

Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji ujmuje się zasadniczo według zasady memoriału, z chwilą wykonania usługi. Opłaty za uruchomienie kredytu dotyczące kredytów, które prawdopodobnie zostaną udzielone są odraczane (wraz z odnośnymi kosztami bezpośrednimi) i ujmowane w chwili ujęcia należności jako korekta efektywnej stopy procentowej kredytu. Koszty prowizji i opłat związanych z kredytami wycenianymi wg ESP są rozliczane od daty ich poniesienia wg ESP

i prezentowane w wyniku odsetkowym. Opłaty z tytułu udostępnienia kredytów konsorcjalnych wykazuje się jako przychód po zakończeniu organizacji konsorcjum, jeżeli Grupa nie zachowała dla siebie żadnej części ryzyka kredytowego lub zachowała część o tej samej efektywnej stopie procentowej, co inni uczestnicy. Prowizje i opłaty z tytułu negocjowania lub uczestnictwa

w negocjowaniu transakcji na rzecz osoby trzeciej, takiej jak nabycie akcji/udziałów lub innych papierów wartościowych bądź nabycie lub zbycie przedsiębiorstwa, ujmuje się z chwilą zrealizowania odnośnej transakcji. Opłaty z tytułu zarządzania portfelem i inne opłaty za usługi zarządzania, doradztwa i inne są wykazywane na podstawie odpowiednich umów o świadczenie usług, zazwyczaj proporcjonalnie do upływu czasu. Przychody z tytułu opłat na pokrycie kosztów ponoszonych na BFG były naliczane w indywidualnych przypadkach od łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko z tytułu umowy kredytowej na koniec poprzedniego roku i ujmowane jednorazowo.

Przychody z tytułu opłat i prowizji z działalności maklerskiej ujmuje się zasadniczo według zasady memoriału, z chwilą wykonania usługi. Są to przede wszystkim: prowizje od operacji instrumentami finansowymi we własnym imieniu, lecz na rachunek dającego zlecenie.

Zasady ujmowania przychodów i kosztów związanych z bancassurance

Grupa ujmuje i rozlicza przychody i koszty z tytułu oferowanych produktów ubezpieczeniowych zgodnie z treścią ekonomiczną tych produktów. Ze względu na treść ekonomiczną Grupa rozróżnia opłaty stanowiące:

- integralną część wynagrodzenia z tytułu oferowanego dodatkowo instrumentu finansowego,
- wynagrodzenie za wykonanie dodatkowych czynności już po sprzedaży produktu ubezpieczeniowego,
- wynagrodzenie otrzymywanego z tytułu świadczenia usług pośrednictwa ubezpieczeniowego.

Otrzymane lub należne Grupie wynagrodzenie z tytułu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego wraz z instrumentem finansowym, gdy produkt ubezpieczeniowy jest bezpośrednio powiązany z instrumentem finansowym, stanowi integralną część wynagrodzenia z tytułu oferowanego instrumentu finansowego i rozliczane jest w czasie jako integralna część stopy procentowej oraz ujmowane jest w rachunku zysków i strat w pozycji przychody z tytułu odsetek. Bezpośrednie powiązanie występuje w szczególności, gdy jest spełniony co najmniej jeden z dwóch warunków:

- instrument finansowy jest oferowany przez Bank zawsze z produktem ubezpieczeniowym tj. obydwie transakcje zostały zawarte w tym samym czasie lub zostały zawarte w sekwencji, w której każda kolejna transakcja wynika z poprzedniej,

- produkt ubezpieczeniowy jest oferowany przez Bank wyłącznie z instrumentem finansowym tj. nie ma możliwości zakupu w Banku produktu ubezpieczeniowego identycznego co do formy prawnej, warunków i treści ekonomicznej bez połączonego zakupu finansowego.

Przy braku spełnienia jednego z warunków dokonywana jest szczegółowa analiza treści ekonomicznej produktu ubezpieczeniowego pod kątem spełnienia kryteriów niezależności umów ubezpieczenia od oferowanych instrumentów finansowych. Analiza bezpośredniego powiązania produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym może skutkować podziałem produktu złożonego, tj.: wydzieleniem wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej produktu ubezpieczeniowego sprzedawanego łącznie z tym instrumentem. W takim przypadku wynagrodzenie należne Grupie z tytułu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego jest dzielone pomiędzy część stanowiącą element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego oraz część stanowiącą wynagrodzenie za wykonanie czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego. Podział wynagrodzenia dokonywany jest proporcjonalnie do wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa w stosunku do sumy obu tych wartości. Wartość godziwą instrumentu finansowego wylicza się metodą dochodową opartą na przeliczeniu przyszłych kwot na wartość bieżącą, z uwzględnieniem bieżących danych na temat dochodowości i kosztowości produktu. Wartość godziwą usługi pośrednictwa wylicza się metodą rynkową przy wykorzystaniu cen i innych odpowiednich informacji generowanych przez identyczne lub porównywalne transakcje rynkowe.

Wynagrodzenie z tytułu wykonania usługi pośrednictwa Grupa ujmuje w przychodach z tytułu prowizji w momencie sprzedaży produktu ubezpieczeniowego lub jego odnowienia. Przychody z tytułu wynagrodzenia za sprzedaż produktów ubezpieczeniowych pomniejszane są o rezerwę na oszacowaną przez Grupę wartość procentową zwrotów dokonywanych w okresach po sprzedaży produktu ubezpieczeniowego (np.: z tytułu rezygnacji przez klienta z ubezpieczenia). Jeżeli w okresie umowy ubezpieczenia Grupa otrzymuje wynagrodzenie z tytułu wykonywania czynności/usług wynikających z zaoferowanego produktu ubezpieczeniowego lub jeśli ich wykonywanie jest prawdopodobne, Grupa rozlicza to wynagrodzenie w okresie obowiązywania umowy, przy uwzględnieniu zasady współmierności przychodów i kosztów. Wynagrodzenie to ujmowane jest w przychodach z tytułu prowizji z zachowaniem zasady określenia stopnia zaawansowania czynności/usług. W przypadku, gdy nie jest możliwe dokładne określenie liczby działań wykonywanych przez Grupę w określonym przedziale czasu, Grupa rozlicza wynagrodzenie liniowo w okresie życia produktu ubezpieczeniowego, o ile nie istnieją dowody, że inna metoda rozliczenia lepiej zobrazuje stopień zaawansowania prac.

Wysokość przewidywanych zwrotów oraz proporcje podziału przychodów ze względu na ich treść ekonomiczną jest weryfikowana każdorazowo po powzięciu informacji o istotnych zmianach w tym zakresie, nie rzadziej niż na dzień bilansowy.

Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym rozliczane są zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów jako:

- element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego, jeśli całość przychodów związanych ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego będzie rozliczana metodą efektywnej stopy procentowej,
- odpowiednio w proporcji zastosowanej przy podziale przychodów na rozpoznawane w ramach kalkulacji kosztu zamortyzowanego i przychodów rozpoznawanych jednorazowo lub rozliczanych w czasie, jeżeli dokonano podziału wynagrodzenia.

Koszty stałe lub niepowiązane bezpośrednio ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych lub instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych są wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym według ceny nabycia, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

a) Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych polskich, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji.

b) Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przeliczane są na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań

wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat. Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych, takich jak aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wykazuje się w ramach zysków i strat z tytułu zmian wartości godziwej. Różnice kursowe z tytułu takich pozycji niepieniężnych jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, uwzględnia się w pozostałych dochodach całkowitych.

Zmiana wartości godziwej pieniężnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży obejmuje różnice kursowe wynikające z wyceny według zamortyzowanego kosztu, które ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwale zalicza się do „przeznaczonych do sprzedaży” i wykazuje według niższej z dwóch kwot: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży, jeżeli ich wartość bilansową realizuje się przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie bieżącego używania.

Jeśli Grupa zaklasyfikowała składnik aktywów (lub grupę do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, ale jego wartość bilansowa nie zostanie odzyskana w drodze transakcji sprzedaży tylko poprzez jego dalsze wykorzystanie, jednostka zaprzestaje klasyfikacji tego składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży.

Grupa wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży (lub nie wchodzi już w skład grupy do zbycia zaklasyfikowanej jako przeznaczona do sprzedaży) w kwocie niższej z:

- 1) jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży i
- 2) wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o jego niesprzedawaniu.

Wartości niematerialne

Wartość firmy

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok. Ponadto na każdą datę sprawozdawczą ocenia się, czy nie wystąpiły przesłanki utraty wartości firmy.

Grupa ocenia, czy na datę bilansową nie zaistniały przesłanki powodujące, iż wartość bilansowa wartości firmy jest wyższa od jej wartości odzyskiwanej. W tym celu sporządzany jest corocznie test na utratę wartości w odniesieniu do wartości firmy - niezależnie od tego, czy istnieją przesłanki, które wskazują, iż nastąpiła utrata wartości. Test sporządzany jest zgodnie z MSR 36.

Wartość odzyskiwalna szacowana jest na podstawie wartości użytkowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne (dalej CGU), które zostały przyporządkowane do wartości firmy powstałej na skutek przejęcia przedsiębiorstwa maklerskiego Elimar na poziomie nie wyższym niż segment operacyjny.

Wartość użytkowa jest bieżącą, szacunkową wartością przyszłych przepływów pieniężnych, których uzyskania Grupa oczekuje z tytułu dalszego użytkowania CGU. Wartość użytkowa uwzględnia wartość końcową (rezydualną) CGU. Wartość rezydualna CGU obliczana jest poprzez ekstrapolację projekcji przepływów pieniężnych poza okres prognozy, przy zastosowaniu określonej stopy wzrostu.

Prognozy dotyczące przyszłych przepływów opiewają na okres 5 lat oraz opierają się na:

- historycznych danych odzwierciedlających potencjał CGU w zakresie generowania przepływów pieniężnych,
- prognozach bilansu i rachunku zysków i strat na okres objęty prognozą,
- założeniach zawartych w budżecie Grupy,
- analizie przyczyn rozbieżności pomiędzy przeszłymi prognozami przepływów pieniężnych a faktycznie uzyskanymi przepływami środków.

Wartość bieżąca przyszłych przepływów obliczana jest przy zastosowaniu adekwatnej stopy dyskontowej, uwzględniającej stopę wolną od ryzyka, premię za ryzyko, premię za niską kapitalizację oraz premię za ryzyko specyficzne.

Wartość bieżąca przyszłych przepływów przyrównywana jest do bilansowej wartości (na dzień sporządzania testu) dla sumy: wartości firmy oraz wartości bilansowej aktywów CGU z wyłączeniem części dotyczącej podatku odroczonego.

Licencje i oprogramowanie komputerowe

Zakupione licencje oraz wytworzone we własnym zakresie oprogramowanie komputerowe aktywuje się w wysokości kosztów poniesionych na zakup i przygotowanie do używania konkretnego oprogramowania komputerowego. Aktywowane koszty amortyzuje się przez szacowany okres użytkowania oprogramowania metodą liniową.

Wydatki związane z utrzymaniem programów komputerowych ujmowane są jako koszty z chwilą poniesienia lub koszty rozliczane w czasie.

Okres ekonomicznego użytkowania wartości niematerialnych zawiera się w przedziale powyżej 1 roku do 15 lat.

Nakłady na wartości niematerialne

Grupa aktywuje koszty poniesione na etapie prac rozwojowych przedsięwzięcia prowadzonego we własnym zakresie jedynie w przypadku, gdy Grupa ma możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika wartości niematerialnych, posiada stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac rozwojowych i użytkowaniu składnika oraz ma możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych, które można bezpośrednio przyporządkować czynnościom tworzenia, produkcji i przystosowania składnika aktywów do użytkowania w sposób zamierzony przez kierownictwo.

Aktywowane koszty amortyzuje się metodą liniową po zakończeniu prac rozwojowych. Szacowany okres użytkowania określony jest indywidualnie.

Testowanie utraty wartości

Wartości niematerialne są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa jest niezwłocznie obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej wartości niematerialnych pomniejszonej o koszty ich sprzedaży i wartości użytkowej.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny środek trwały (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki na naprawę i konserwację odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie obrotowym, w którym je poniesiono.

Grunty nie podlegają amortyzacji. Amortyzację środków trwałych nalicza się metodą liniową przez okresy ich użytkowania, które dla poszczególnych grup środków trwałych wynoszą:

- 40 lat dla budynków (stawka amortyzacji 2,5%),
- 2-25 lat dla ulepszeń w obcym środku trwałym, lub krócej, jeżeli tak wynika z umowy (stawka amortyzacji 4%-18,46%),
- 2-25 lat dla urządzeń i środków transportu (stawka amortyzacji 4%-100%).
- Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania środków trwałych dokonuje się również na każdy dzień bilansowy.

Amortyzowane środki trwałe są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa środka trwałego jest niezwłocznie obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Zyski i straty z tytułu zbycia środków trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

Leasing

W momencie zawarcia umowy ustala się czy umowa zawiera leasing. Dokonuje się tego w oparciu o istotę umowy i wymaga to oceny, czy:

- 1) wywiązanie się z umowy zależy od korzystania z określonego aktywa lub aktywów oraz
- 2) umowa przekazuje prawo do użytkowania składnika aktywów.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty z tytułu leasingu finansowego ujmowane są bezpośrednio w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Umowa jest klasyfikowana jako leasing operacyjny jeśli nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu.

Całość opłat leasingowych dokonanych w ramach leasingu operacyjnego jest rozliczana w ciężar kosztów metodą liniową w okresie trwania umowy leasingowej. W przypadku rozwiązania umowy leasingu przed upływem okresu jej obowiązywania ewentualna płatność wymagana na rzecz leasingodawcy tytułem kary umownej, powiększa koszty w okresie, w którym nastąpiło rozwiązanie umowy.

Odroczony podatek dochodowy

Na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego podatek odroczony obliczany jest metodą zobowiązań bilansowych. Grupa tworzy rezerwę i aktywa na przejściowe różnice z tytułu odroczonego podatku dochodowego wywołane odmiennością momentu uznawania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione zgodnie ze stosowanymi zasadami rachunkowości i przepisami o podatku dochodowym od osób prawnych.

Główne różnice przejściowe powstają z tytułu aktualizacji wyceny pewnych aktywów i zobowiązań finansowych, w tym kontraktów pochodnych, rezerw na świadczenia emerytalne i inne świadczenia po okresie zatrudnienia, a także strat podatkowych do odliczenia.

Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w pełnej wysokości z wyjątkiem:

- sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na zysk lub stratę brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który umożliwi wykorzystanie różnic przejściowych z wyjątkiem, gdy składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań pochodzącego z transakcji, która:

- nie jest połączeniem jednostek gospodarczych oraz
- nie wpływa w momencie przeprowadzania transakcji na wynik finansowy brutto ani na dochód do opodatkowania (stratę podatkową).

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach jest ujmowany również w pozostałych całkowitych dochodach.

Odroczony podatek dochodowy ustala się przy zastosowaniu stawek (i przepisów) podatkowych, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji odnośnych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub uregulowania zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

Aktywa przejęte za długi

Aktywa przejęte za długi wycenia się na moment ich początkowego ujęcia w kwocie odpowiadającej ich wartości godziwej. W przypadku, gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest wyższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy i jest zwracana na rachunek właściciela przejętego majątku po pomniejszeniu o koszty poniesione w związku z przejęciem, przechowaniem i wyceną.

W przypadku, gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest niższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie kredytobiorcy wobec Grupy, które mogą podlegać restrukturyzacji lub windykacji.

W Grupie nie występują aktywa przejęte za długi.

Przedpłaty, rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Przedpłaty dotyczą kosztów poniesionych w bieżącym roku obrotowym, a dotyczących okresów przyszłych. Są one ujmowane w skonsolidowanym bilansie w pozycji inne aktywa.

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów stanowią koszty dotyczące bieżącego okresu, które będą poniesione przez Grupę w okresach przyszłych. Bierne międzyokresowe rozliczenia kosztów oraz przychody przyszłych okresów są prezentowane w skonsolidowanym bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Rezerwy na świadczenia pracownicze

Grupa tworzy rezerwy na zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych ustalone w oparciu o oszacowania tego rodzaju zobowiązań na podstawie modelu aktuarialnego. Stosowany przez Grupę model aktuarialny w celu ustalenia wartości bieżącej swoich zobowiązań z tytułu określonych świadczeń oraz związanych z nimi kosztów bieżącego zatrudnienia - oraz tam gdzie ma to zastosowanie - kosztów przeszłego zatrudnienia wykorzystuje metodę prognozowanych uprawnień jednostkowych. Zgodnie z metodą prognozowanych uprawnień jednostkowych (czasami znaną pod nazwą metody świadczeń narosłych w stosunku do stażu pracy lub metody „świadczenie/staż pracy”), każdy okres wykonywania pracy jest postrzegany jako powodujący powstanie dodatkowej jednostki uprawnienia do świadczeń i każda jednostka uprawnienia do świadczeń wyliczana jest oddzielnie przed wejściem w skład ostatecznego zobowiązania. Zyski i straty aktuarialne ujmowane są w całości w całkowitych innych dochodach.

Rezerwy

Rezerwy ujmuje się wówczas, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- na dzień bilansowy Grupa posiada obecny, prawny lub zwyczajowo oczekiwany obowiązek wydatkowania środków, wynikający ze zdarzeń przeszłych; przy czym do określenia istnienia tego obowiązku wykorzystywane są opinie prawne,
- gdy prawdopodobieństwo zaistnienia wydatku z tytułu zaspokojenia roszczeń jest wyższe niż prawdopodobieństwo braku takiego wydatku oraz
- gdy wielkość tego wydatku można wiarygodnie oszacować.

Rezerwy wyceniane są w bieżącej wartości nakładów, które jak się oczekuje, będą niezbędne do wypełnienia obowiązku, z uwzględnieniem wartości pieniądza w czasie (jeśli jest to istotne) oraz ryzyka związanego z danym obowiązkiem.

W przypadku dyskontowania kwoty przewidywanego wydatku, wzrost rezerwy spowodowany upływem czasu wykazuje się jako koszt z tytułu odsetek.

Kapitał własny

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez jednostkę dominującą oraz spółki zależne zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz ze statutem Banku.

Pozycje kapitałów własnych jednostek zależnych, inne niż kapitał zakładowy dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej.

Kapitał podstawowy

Na kapitał podstawowy składa się zarejestrowany kapitał zakładowy jednostki dominującej i kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy dotyczy jedynie kapitału jednostki dominującej. Wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji.

Akcje własne

W przypadku wykupu akcji własnych, kwota zapłaty za akcje własne obciąża kapitał własny i jest wykazywana w bilansie w odrębnej pozycji „akcje własne”.

Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje zmianę wartości aktywów finansowych klasyfikowanych do kategorii wyceny wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody, a do dnia 31 grudnia 2017r. do kategorii dostępnych do sprzedaży (MSR39) wynikającą z ich wyceny oraz podatek odroczone od pozycji ujętych w kapitale z aktualizacji wyceny, zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym, z tytułu efektywnej części zabezpieczenia, oraz zyski i straty aktuarialne w programie określonych świadczeń.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane obejmują niepodzielony wynik finansowy oraz pozostałe kapitały tj. pozostały kapitał zapasowy, pozostałe kapitały rezerwowe oraz fundusz ogólnego ryzyka.

Pozostałe kapitały tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub przepisach prawa.

Platności na bazie akcji

W Grupie realizowany jest program motywacyjny, w ramach którego kluczowym członkom kadry menedżerskiej przyznawane są prawa do nabycia akcji Banku Ochrony Środowiska S.A.

Koszt transakcji rozliczanych z pracownikami w instrumentach kapitałowych jest wyceniany przez odniesienie do wartości godziwej na dzień przyznania praw. Wartość godziwa ustalana jest przy zastosowaniu symulacji Monte Carlo. Przy wycenie transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych uwzględniane są rynkowe warunki nabycia uprawnień (związane z ceną akcji jednostki dominującej) oraz warunki inne niż warunki nabycia uprawnień.

Koszt transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych jest ujmowany wraz z odpowiadającym mu wzrostem wartości kapitału własnego w okresie, w którym spełnione zostały warunki dotyczące wyników i świadczenia pracy, kończącym się w dniu, w którym określeni pracownicy zdobędą pełne uprawnienia do świadczeń („dzień nabycia praw”). Skumulowany koszt ujęty z tytułu transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych na każdy dzień bilansowy do dnia nabycia praw odzwierciedla stopień upływu okresu nabywania praw oraz liczbę nagród, do których prawa – w opinii Zarządu jednostki dominującej na ten dzień, opartej na możliwie najlepszych szacunkach liczby instrumentów kapitałowych – zostaną ostatecznie nabyte.

Grupa nie rozpoznaje kosztów z tytułu opcji menedżerskich, dla których nie zostały spełnione nierynkowe warunki związane z dokonaniem lub warunki związane ze świadczeniem pracy. W przypadku niespełnienia rynkowych warunków nabycia uprawnień koszty z tytułu programu są ujmowane, o ile pozostałe (nierynkowe) warunki związane z dokonaniem oraz warunki związane ze świadczeniem pracy zostały spełnione.

W przypadku modyfikacji warunków przyznawania nagród rozliczanych w instrumentach kapitałowych, w ramach spełnienia wymogu minimum ujmuje się koszty, jak w przypadku gdyby warunki te nie uległy zmianie. Ponadto, ujmowane są koszty z tytułu każdego wzrostu wartości transakcji w wyniku modyfikacji, wycenione na dzień zmiany.

W przypadku anulowania nagrody rozliczanej w instrumentach kapitałowych, jest ona traktowana w taki sposób, jakby prawa do niej zostały nabyte w dniu anulowania, a wszelkie jeszcze nieujęte koszty z tytułu nagrody są niezwłocznie ujmowane. Dotyczy to również nagród, w przypadku których warunki inne niż warunki nabycia uprawnień będące pod kontrolą jednostki dominującej lub pracownika nie są spełnione. Jednakże w przypadku zastąpienia anulowanej nagrody nową nagrodą – określoną jako nagroda zastępcza w dniu jej przyznania, nagroda anulowana i nowa nagroda są traktowane tak, jakby stanowiły modyfikację pierwotnej nagrody, tj. w sposób opisany powyżej.

Koszty z tytułu programu są ujmowane w kapitale w korespondencji z kosztami wynagrodzeń.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych, środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują pozycje wymagalne w ciągu trzech miesięcy od dnia nabycia, w tym: kasę, środki w bankach centralnych o możliwościach dysponowania, bony skarbowe oraz inne kwalifikujące się bony, kredyty i pożyczki udzielone innym bankom, należności od innych banków oraz krótkoterminowe papiery wartościowe Skarbu Państwa.

Wynik finansowy

W tabeli poniżej przedstawiono główne składniki przychodów i kosztów Grupy z tytułu odsetek za wskazane okresy.

	Za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	(niebadane)	(niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)		
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze z tytułu:					
Kredytów i pożyczek, w tym od:.....	122.328	136.946	529.265	556.468	510.525
- Banków.....	963	336	934	1.505	2.242
- Klientów	121.365	136.610	528.331	554.963	508.283
- korporacyjnych	74.153	81.733	318.002	328.606	263.279
- detalicznych	35.558	40.363	155.385	164.197	167.313
- finansów publicznych	11.646	14.466	54.805	62.160	77.689
- pozostałych	8	48	139	-	2
Instrumentów finansowych, w tym:	31.923	33.440	134.276	138.156	146.636
- inwestycyjnych dłużnych papierów wartościowych nieprzeznaczonych do obrotu	24.830	-	-	-	-
- dostępnych do sprzedaży	-	21.358	84.196	91.798	94.201
- utrzymywanych do terminu zapadalności	-	9.746	41.446	37.246	42.482
- przeznaczonych do obrotu	211	2.336	8.634	9.112	9.953
Transakcji zabezpieczających	-	-	-	-	2.751
Pozostałe	-	-	-	64	-
Razem	154.251	170.386	663.541	694.688	659.912
Koszty odsetek i podobne koszty z tytułu:					
Lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych, w tym od:.....	49.348	60.964	220.201	289.267	256.454
- Banków.....	472	360	1.605	2.280	3.524
- Klientów	48.876	60.604	218.596	286.987	252.930
- korporacyjnych	9.473	11.681	43.465	63.125	84.626
- detalicznych	35.982	45.748	162.565	208.780	149.327
- finansów publicznych	3.411	3.174	12.554	15.005	18.430
- funduszy ekologicznych.....	10	1	6	12	547
- pozostałych	-	-	6	65	-
Kredytów i pożyczek, w tym od:.....	333	503	1.548	2.878	6.049
- Banków.....	40	122	189	496	848
- Klientów	293	381	1.359	2.382	5.201
Środków funduszy z przeznaczeniem na kredyty	91	154	755	355	1.791
Instrumentów finansowych- dłużne papiery własnej emisji	13.735	7.274	47.417	88.445	134.207
Transakcji zabezpieczających	2.370	2.368	9.602	4.516	-
Razem	65.877	71.263	279.523	385.461	398.501
Przychody odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	128.681	168.050	654.907	685.576	647.208

	Za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	<i>(niebadane)</i>	<i>(niebadane)</i>	<i>(tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>		
Koszty odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do zobowiązań finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	63.507	68.895	269.921	380.945	398.501
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze dotyczące aktywów finansowych objętych rezerwą z tytułu utraty wartości	11.967	13.630	56.365	59.996	43.377

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

	Za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Zmiana
	2018	2017	
	<i>(niebadane)</i>		<i>(niebadane)</i>
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze z tytułu:			
Kredytów i pożyczek, w tym od:	122.328	136.946	(10,7)
- Banków	963	336	186,6
- Klientów	121.365	136.610	(11,2)
- korporacyjnych	74.153	81.733	(9,3)
- detalicznych	35.558	40.363	(11,9)
- finansów publicznych	11.646	14.466	(19,5)
- pozostałych	8	48	(83,3)
Instrumentów finansowych, w tym:	31.923	33.440	(4,5)
- inwestycyjnych dłużnych papierów wartościowych nieprzeznaczonych do obrotu	24.830	-	x
- dostępnych do sprzedaży	-	21.358	x
- utrzymywanych do terminu zapadalności	-	9.746	x
- przeznaczonych do obrotu	211	2.336	(91,0)
Transakcji zabezpieczających	-	-	x
Pozostałe	-	-	x
Razem	154.251	170.386	(9,5)
Koszty odsetek i podobne koszty z tytułu:			
Lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych, w tym od:	49.348	60.964	(19,1)
- Banków	472	360	31,1
- Klientów	48.876	60.604	(19,4)
- korporacyjnych	9.473	11.681	(18,9)
- detalicznych	35.982	45.748	(21,3)
- finansów publicznych	3.411	3.174	7,5
- funduszy ekologicznych	10	1	900,0
- pozostałych	-	-	x
Kredytów i pożyczek, w tym od:	333	503	(33,8)
- Banków	40	122	(67,2)
- Klientów	293	381	(23,1)
Środków funduszy z przeznaczeniem na kredyty	91	154	(40,9)

	Za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	(niebadane)	(niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)		
Instrumentów finansowych- dłużne papiery własnej emisji.....		13.735	7.274		88,8
Transakcji zabezpieczających.....		2.370	2.368		0,1
Razem		65.877	71.263		(7,6)

W I kwartale 2018 r. Grupa BOŚ S.A. wypracowała wynik z tytułu odsetek na poziomie 88,3 mln zł, tj. niższy o 10,8% niż w analogicznym okresie 2017 r. Spadek wyniku odsetkowego był efektem wyższego tempa spadku przychodów odsetkowych niż spadku kosztów.

Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze spadły o 16,1 mln zł, tj. o 9,5% w I kwartale 2018 r. w porównaniu do analogicznego okresu ub.r. Przychody odsetkowe z portfela kredytowego klientów korporacyjnych zmniejszyły się o 7,6 mln zł tj. o 9,3%, klientów detalicznych zmniejszyły się o 4,8 mln zł, tj. o 11,9% oraz od finansów publicznych o 2,8 mln zł, tj. 19,5%. Spadek nastąpił głównie na skutek zmniejszenia średniego stanu wolumenu kredytów o 1,6 mld zł. Przeciętna podstawowa stopa oprocentowania kredytów udzielonych przez Bank w I kw. 2018 r. wyniosła:

- w złotych 4,29%, wobec 4,30% w I kw. 2017 r.,
- w walutach obcych 2,12%, wobec 2,36% w I kw. 2017 r.

Koszty z tytułu odsetek zmniejszyły się o 5,4 mln zł, tj. o 7,6%. Największy wpływ na ich obniżenie miały niższe koszty lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych, które zmniejszyły się o 11,6 mln zł, tj. o 19,4%. Koszty przyjętych depozytów i rachunków segmentu detalicznego zmniejszyły się o 9,8 mln zł, tj. o 21,3%, głównie na skutek spadku stanu depozytów. Koszty depozytów klientów korporacyjnych spadły o 2,2 mln zł, tj. o 18,9%, przy obniżeniu średniego salda depozytów. Przeciętna podstawowa stopa oprocentowania depozytów pozyskanych przez sieć placówek Banku w I kw. 2018 r.:

- w złotych wyniosła 1,52%, wobec 1,69% w I kw. 2017 r.,
- w walutach obcych wyniosła 0,52%, wobec 0,57% w I kw. 2017 r.

Koszty odsetkowe Instrumentów finansowych - dłużnych papierów własnej emisji zwiększyły się o 6,5 mln zł, tj. o 88,8%.

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2017	2016	
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze z tytułu:			
Kredytów i pożyczek, w tym od:	529.265	556.468	(4,9)
- Banków	934	1.505	(37,9)
- Klientów.....	528.331	554.963	(4,8)
- korporacyjnych.....	318.002	328.606	(3,2)
- detalicznych.....	155.385	164.197	(5,4)
- finansów publicznych	54.805	62.160	(11,8)
- pozostałych.....	139	-	X
Instrumentów finansowych, w tym:.....	134.276	138.156	(2,8)
- dostępnych do sprzedaży	84.196	91.798	(8,3)
- utrzymywanych do terminu zapadalności.....	41.446	37.246	11,3
- przeznaczonych do obrotu	8.634	9.112	(5,2)
Transakcji zabezpieczających.....	-	-	X
Pozostałe.....	-	64	X

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%) (niebadane)
	2017	2016	
	(tys. PLN) (zbadane)		
Razem	663.541	694.688	(4,5)
Koszty odsetek i podobne koszty z tytułu:			
Lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych, w tym od: ..	220.201	289.267	(23,9)
- Banków	1.605	2.280	(29,6)
- Klientów	218.596	286.987	(23,8)
- korporacyjnych	43.465	63.125	(31,1)
- detalicznych	162.565	208.780	(22,1)
- finansów publicznych	12.554	15.005	(16,3)
- funduszy ekologicznych	6	12	(50,0)
- pozostałych	6	65	(90,8)
Kredytów i pożyczek, w tym od:	1.548	2.878	(46,2)
- Banków	189	496	(61,9)
- Klientów	1.359	2.382	(42,9)
Środków funduszy z przeznaczeniem na kredyty	755	355	112,7)
Instrumentów finansowych- dłużne papiery własnej emisji	47.417	88.445	(46,4)
Transakcji zabezpieczających	9.602	4.516	112,6
Razem	279.523	385.461	(27,5)
Przychody odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	654.907	685.576	(4,5)
Koszty odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do zobowiązań finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	269.921	380.945	(29,1)
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze dotyczące aktywów finansowych objętych rezerwą z tytułu utraty wartości	56.365	59.996	(6,1)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze spadły o 31,1 mln zł, tj. o 4,5% w 2017 r. w porównaniu do 2016 r. Zmiana przychodów była efektem niższych przychodów odsetkowych z portfela kredytowego klientów korporacyjnych o 10,6 mln zł tj. o 3,2%, finansów publicznych - zmniejszenie o 7,4 mln zł, tj. o 11,8%, oraz od klientów detalicznych o 8,8 mln zł, tj. 5,4% na skutek obniżenia średniego salda depozytów jak również z powodu obniżenia oprocentowania depozytów, głównie na skutek spadku średniego salda kredytów.

Przeciętna podstawowa stopa oprocentowania kredytów udzielonych przez Bank w 2017 r.:

- w złotych 4,28%, wobec 4,30% w 2016 r.,

- w walutach obcych wyniosła 2,23%, wobec 2,11% w 2016 r.

Przychody od instrumentów finansowych były niższe o 3,9 mln zł, tj. o 2,8%.

Koszty z tytułu odsetek zmniejszyły się o 105,9 mln zł, tj. o 27,5%. Największy wpływ na ich obniżenie miał spadek o 41,0 mln zł, tj. 46,4% kosztów instrumentów finansowych i był skutkiem wykupu w maju 2016 r. wysokokosztowych euroobligacji oraz wykupu w lutym 2017 r. podporządkowanych obligacji własnych serii G o wartości nominalnej 100 mln zł. W I kwartale 2017 r. przedterminowy wykup obligacji własnych serii G miał także jednorazowy wpływ na poprawę wyniku odsetkowego w kwocie 6 mln zł. Seria ta zakładała podwyższenie marży po pięciu latach od momentu emisji, co było księgowo ujmowane w bieżących kosztach w postaci korekty odsetek liczonych metodą efektywnej stopy procentowej. Z uwagi na wykup obligacji serii G oraz brak konieczności wejścia w okres podwyższonej marży, w lutym br. wyksięgowano naliczoną przez 5 lat negatywną korektę odsetek w kwocie 6 mln zł.

Bank w drugiej połowie 2017 r. przeprowadził emisję obligacji podporządkowanych serii AA na łączną kwotę 100 mln zł.

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2016	2015	
	<i>(tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>		
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze z tytułu:			
Kredytów i pożyczek, w tym od:	556.468	510.525	9,0
- Banków	1.505	2.242	(32,9)
- Klientów	554.963	508.283	9,2
- korporacyjnych	328.606	263.279	24,8
- detalicznych	164.197	167.313	(1,9)
- finansów publicznych	62.160	77.689	(20,0)
- pozostałych	0	2	(100,0)
Instrumentów finansowych, w tym:	138.156	146.636	(5,8)
- dostępnych do sprzedaży	91.798	94.201	(2,6)
- utrzymywanych do terminu zapadalności	37.246	42.482	(12,3)
- przeznaczonych do obrotu	9.112	9.953	(8,4)
Transakcje zabezpieczające	0	2.751	(100,0)
Razem	694.688	659.912	5,3
Koszty odsetek i podobne koszty z tytułu:			
Lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych, w tym od:	289.267	256.454	12,8
- Banków	2.280	3.524	(35,3)
- Klientów	286.987	252.930	13,5
- korporacyjnych	63.125	84.626	(25,4)
- detalicznych	208.780	149.327	39,8
- finansów publicznych	15.005	18.430	(18,6)
- funduszy ekologicznych	12	547	(97,8)
- pozostałych	65	0	#DIV/0!
Kredytów i pożyczek, w tym od:	2.878	6.049	(52,4)
- Banków	496	848	(41,5)
- Klientów	2.382	5.201	(54,2)
Środków funduszy z przeznaczeniem na kredyty	355	1.791	(80,2)
Instrumentów finansowych- dłużne papiery własnej emisji	88.445	134.207	(34,1)
Razem	385.461	398.501	(3,3)
Przychody odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	685.576	647.208	5,9
Koszty odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do zobowiązań finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ..	380.945	398.501	(4,4)
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze dotyczące aktywów finansowych objętych rezerwą z tytułu utraty wartości	59.996	43.377	38,3

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze Grupy wzrosły w 2016 r. o 34,8 mln zł, czyli o 5,3%, w porównaniu z 2015 r., głównie z powodu wzrostu o 65,3 mln zł, tj. o 24,8%, przychodów z tytułu odsetek

od kredytów i pożyczek udzielonych klientom korporacyjnym w porównaniu do 2015 r. Przyczyną tego wzrostu było zwiększenie o 18,1% średniego salda kredytów korporacyjnych w relacji do 2015 r. Jednocześnie w 2016 r. Grupa odnotowała spadek przychodów z tytułu odsetek od kredytów i pożyczek udzielonych klientom z segmentu finansów publicznych (o 15,5 mln zł, tj. 20%) oraz spadek przychodów z tytułu odsetek od kredytów i pożyczek udzielonych klientom detalicznym (o 3,1 mln zł, tj. 1,9%) w porównaniu z 2015 r.

Jednocześnie o 8,5 mln zł, czyli o 5,8%, spadły przychody z tytułu instrumentów finansowych.

Koszty odsetek i podobne koszty spadły w porównaniu z 2015 r. o 3,3% (tj. o 13,0 mln zł). Wynikało to przede wszystkim ze spadku kosztów odsetek od instrumentów finansowych – dłużnych papierów wartościowych własnej emisji Banku (o 45,8 mln zł, tj. o 34,1%) w związku z wykupem w maju 2016 r. wysokokosztowych euroobligacji i zastąpienia ich tańszym finansowaniem w postaci depozytów. Jednocześnie w 2016 r. wzrosły koszty przyjętych lokat, depozytów i rachunków bankowych o 32,8 mln zł (tj. o 12,8%) w porównaniu do 2015 r. Wzrost ten był w szczególności następstwem wzrostu kosztów przyjętych lokat, depozytów i rachunków bankowych od klientów detalicznych (o 59,4 mln zł, tj. 39,8%,) głównie w wyniku wzrostu średniego stanu zobowiązań segmentu detalicznego w 2016 r., który był wyższy o 1,9 mld zł, tj. o 24,5%. Jednocześnie w 2016 r. spadły w szczególności koszty przyjętych lokat, depozytów i rachunków bankowych od klientów korporacyjnych (o 21,5 mln zł, tj. 25,4%) oraz koszty przyjętych lokat, depozytów i rachunków bankowych od podmiotów finansów publicznych (o 3,4 mln zł, tj. o 18,6%).

Koszty z tytułu odsetek od kredytów i pożyczek udzielonych Grupie zmniejszyły się o 3,2 mln zł (tj. o 52,4%) na skutek spadku wolumenu zaciągniętych pożyczek i kredytów.

Wynik z tytułu opłat i prowizji

W tabeli poniżej przedstawiono strukturę przychodów i kosztów Grupy z tytułu prowizji i opłat za wskazane okresy.

	Za okres zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	(niebadane)		(tys. PLN) (zbadane)		
Przychody z tytułu opłat i prowizji					
Prowizje od kredytów	7.152	7.063	27.255	27.005	29.529
Prowizje od gwarancji i akredytywy	1.122	997	3.988	4.377	7.613
Opłaty związane z zarządzaniem portfelem oraz pozostałe opłaty związane z zarządzaniem	102	174	708	377	498
Opłaty z tytułu operacji papierami wartościowymi	17.488	20.924	72.694	61.870	56.984
Opłaty za obsługę rachunków klientów, inne operacje rozliczeniowe w obrocie krajowym i zagranicznym.....	10.398	9.037	39.578	39.629	47.391
Prowizje z tytułu opłat BFG.....	-	169	239	6.881	1.230
Pozostałe opłaty	-	-	2	6	3
Razem	36.262	38.364	144.464	140.145	143.248
Koszty z tytułu opłat i prowizji					
Opłaty z działalności maklerskiej.....	1.777	5.826	22.850	18.809	18.475
Opłaty z tytułu kart płatniczych	5.617	1.448	6.529	6.444	5.660
Prowizje płacone innym bankom w obrocie gotówkowym	106	120	460	541	517
Opłaty od rachunków bieżących	376	296	1.291	1.256	2.804
Opłaty z tytułu świadczonych usług przez Euronet.....	204	204	1.225	1.522	677
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	172	118	601	914	1.665
Pozostałe opłaty	888	432	2.453	1.491	725
Razem	9.140	8.444	35.409	30.977	30.523

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

	Za okres zakończony 31 marca		Zmiana (%) (niebadane)
	2018	2017	
	(tys. PLN) (zbadane)		
Przychody z tytułu opłat i prowizji			
Prowizje od kredytów	7.152	7.063	1,3
Prowizje od gwarancji i akredytywy	1.122	997	12,5
Opłaty związane z zarządzaniem portfelem oraz pozostałe opłaty związane z zarządzaniem	102	174	(41,4)
Opłaty z tytułu operacji papierami wartościowymi	17.488	20.924	(16,4)
Opłaty za obsługę rachunków klientów, inne operacje rozliczeniowe w obrocie krajowym i zagranicznym.....	10.398	9.037	15,1
Prowizje z tytułu opłat BFG.....	-	169	
Pozostałe opłaty	-	-	
Razem	36.262	38.364	(5,5)
Koszty z tytułu opłat i prowizji			
Opłaty z działalności maklerskiej.....	1.777	5.826	(69,5)
Opłaty z tytułu kart płatniczych	5.617	1.448	287,9
Prowizje płacone innym bankom w obrocie gotówkowym	106	120	(11,7)
Opłaty od rachunków bieżących	376	296	27,0
Opłaty z tytułu świadczonych usług przez Euronet.....	204	204	-
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	172	118	45,8
Pozostałe opłaty	888	432	105,6
Razem	9.140	8.444	8,2

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Wynik Grupy z tytułu opłat i prowizji zmniejszył się o 2,8 mln zł, tj. 9,4% w I kwartale 2018 r. w porównaniu do analogicznego okresu ub.r. Przychody z tytułu opłat i prowizji spadły o 2,1 mln zł, tj. 5,5% głównie w związku z niższymi przychodami o 3,4 mln zł, tj. 16,4% z opłat z tytułu operacji papierami wartościowymi, przy wzroście przychodów z opłat za obsługę rachunków klientów o 1,4 mln zł (tj. 15,1%) oraz wyższymi prowizjami od gwarancji akredytyw o 0,1 mln zł tj. 12,5%. Koszty z tytułu opłat i prowizji wzrosły o 0,7 mln zł tj. o 8,2% na skutek wyższych opłat z tytułu kart płatniczych o 4,2 mln zł tj. o 287,9%, przy niższych opłatach z działalności maklerskiej o 4,0 mln zł tj. o 69,5%.

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%) (niebadane)
	2017	2016	
	(tys. PLN) (zbadane)		
Przychody z tytułu opłat i prowizji			
Prowizje od kredytów	27.255	27.005	0,9
Prowizje od gwarancji i akredytywy	3.988	4.377	-8,9
Opłaty związane z zarządzaniem portfelem oraz pozostałe opłaty związane z zarządzaniem	708	377	87,8
Opłaty z tytułu operacji papierami wartościowymi	72.694	61.870	17,5
Opłaty za obsługę rachunków klientów, inne operacje rozliczeniowe w obrocie krajowym i zagranicznym.....	39.578	39.629	(0,1)
Prowizje z tytułu opłat BFG.....	239	6.881	(96,5)
Pozostałe opłaty	2	6	(66,7)

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%) (niebadane)
	2017	2016	
	(tys. PLN) (zbadane)		
Razem	144.464	140.145	3,1
Koszty z tytułu opłat i prowizji			
Opłaty z działalności maklerskiej.....	22.850	18.809	21,5
Opłaty z tytułu kart płatniczych	6.529	6.444	1,3
Prowizje płacone innym bankom w obrocie gotówkowym	460	541	(15,0)
Opłaty od rachunków bieżących	1.291	1.256	2,8
Opłaty z tytułu świadczonych usług przez Euronet.....	1.225	1.522	(19,5)
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	601	914	(34,2)
Pozostałe opłaty	2.453	1.491	64,5
Razem	35.409	30.977	14,3

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2017 r. przychody z tytułu opłat i prowizji wzrosły o 4,3 mln zł, tj. 3,1% głównie w związku z wyższymi przychodami o 10,8 mln zł, tj. 17,5% z opłat z tytułu operacji papierami wartościowymi, przy spadku prowizji z tyt. opłat BFG, tj. opłat na pokrycie kosztu BFG, pobieranej przez Bank od klientów na podstawie zapisów umownych, o 6,6 mln zł, tj. 96,5%, niższymi prowizjami od gwarancji akredytyw o 0,4 mln zł tj. 8,9%.

Koszty z tytułu opłat i prowizji wzrosły o 4,4 mln zł, tj. o 14,3%, głównie na skutek wyższych opłat z tytułu działalności maklerskiej o 4,0 mln zł, tj. 21,5%, przy spadku prowizji z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek oraz opłat z tytułu usług Euronet.

W tabeli poniżej przedstawiono strukturę przychodów i kosztów Grupy z tytułu prowizji i opłat za wskazane okresy.

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%) (niezbadane)
	2016	2015	
	(tys. PLN) (zbadane)		
Przychody z tytułu opłat i prowizji			
Prowizje od kredytów	27.005	30.759	(12,2)
Prowizje od gwarancji i akredytywy	4.377	7.613	(42,5)
Opłaty związane z zarządzaniem portfelem oraz pozostałe opłaty związane z zarządzaniem	377	498	(24,3)
Opłaty z tytułu operacji papierami wartościowymi	61.870	56.984	8,6
Opłaty za obsługę rachunków klientów, inne operacje rozliczeniowe w obrocie krajowym i zagranicznym.....	39.629	47.391	(16,4)
Pozostałe opłaty	6	3	100,0
Razem	140.145	143.248	(2,2)
Koszty z tytułu opłat i prowizji			
Opłaty z działalności maklerskiej.....	18.809	18.475	1,8
Opłaty z tytułu kart płatniczych	6.444	5.660	13,9
Prowizje płacone innym bankom w obrocie gotówkowym	541	517	4,6
Opłaty od rachunków bieżących	1.256	2.804	(55,2)
Opłaty z tytułu świadczonych usług przez Euronet.....	1.522	677	124,8
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	914	1.665	(45,1)
Pozostałe opłaty	1.491	725	105,7
Razem	30.977	30.523	1,5

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2016 r. wynik Grupy z tytułu opłat i prowizji spadł o 3,6 mln zł, tj. o 3,2%, w porównaniu do 2015 r.

W 2016 r. przychody z tytułu opłat i prowizji zmniejszyły się o 3,1 mln zł (tj. o 2,2%) w porównaniu do 2015 r. Wynikało to głównie z niższych przychodów prowizyjnych z tytułu opłat za obsługę rachunków klientów, innych operacji rozliczeniowych w obrocie krajowym i zagranicznym (o 7,8 mln zł, tj. o 16,4%) oraz prowizji od kredytów (o 3,8 mln zł, tj. o 12,2%) i prowizji od gwarancji i akredytyw (o 3,2 mln zł, tj. o 42,5%). Jednocześnie w 2016 r. grupa odnotowała wzrost o 4,9 mln zł (tj. o 8,6%) opłat z tytułu operacji papierami wartościowymi.

Koszty z tytułu opłat i prowizji wzrosły głównie na skutek wyższych kosztów opłat z tytułu: świadczonych usług przez Euronet, opłat z działalności maklerskiej oraz opłat z tytułu kart płatniczych.

W 2016 r. w porównaniu do 2015 r. nieznacznie (o 0,5 mln zł, tj. o 1,5%) zwiększyły się koszty z tytułu opłat i prowizji. Największy wzrost pod względem wartości kosztów miał miejsce w opłatach z tytułu kart płatniczych (o 0,8 mln zł, tj. o 13,9%) oraz w opłatach z tytułu świadczonych usług przez Euronet (o 0,8 mln zł, tj. o 124,8%). Jednocześnie Grupa odnotowała spadek opłat od rachunków bieżących o 1,5 mln zł, głównie na skutek wycofania z oferty i konwersji rachunków zawierających bonusy dla klientów.

Wynik na działalności handlowej

W tabeli poniżej przedstawiono pozycję wyniku na działalności handlowej za wskazane okresy.

	Za okres zakończony 31 marca		Za okres zakończony 31 grudnia		
	2018	2018	2017	2016	2015
	<i>(niebadane)</i>		<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>		
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	(4.926)	(2.198)	(8.094)	(175)	1.489
- wynik na sprzedaży	(3.781)	(1.846)	(7.656)	82	2.563
- wynik z tyt. wyceny do wartości godziwej	(1.145)	(352)	(438)	(257)	(1.074)
Pochodne instrumenty finansowe	15.593	10.266	73.806	70.155	50.830
- wynik z tyt. realizacji kontraktu	15.372	24.878	75.467	60.313	28.800
- wynik z tyt. wyceny do wartości godziwej	221	(14.612)	(1.661)	9.842	22.030
Razem	10.667	8.068	65.712	69.980	52.319

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W tabeli poniżej przedstawiono pozycję wyniku na działalności handlowej za wskazane okresy.

	Za okres zakończony 31 marca		Zmiana
	2018	2017	
	<i>(tys. PLN) (niebadane)</i>		
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	(4.926)	(2.198)	124,1
- wynik na sprzedaży	(3.781)	(1.846)	104,8
- wynik z tyt. wyceny do wartości godziwej	(1.145)	(352)	225,3
Pochodne instrumenty finansowe	15.593	10.266	51,9
- wynik z tyt. realizacji kontraktu	15.372	24.878	(38,2)
- wynik z tyt. wyceny do wartości godziwej	221	(14.612)	x
Razem	10.667	8.068	32,2

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Wynik Grupy BOŚ S.A. na działalności handlowej za okres styczeń-marzec 2018 r. wyniósł 10,7 mln zł wobec 8,1 mln zł w analogicznym okresie ub.r., głównie na skutek wyższego o 1,0 mln zł wyniku na działalności handlowej Domu Maklerskiego BOŚ S.A. z operacji kontraktami różnic kursowych, jak i pozostałymi pochodnymi instrumentami finansowymi. Wynik handlowy Banku wyniósł 4,8 mln zł wobec 3,0 mln zł w analogicznym okresie ub.r. Największy udział w tej pozycji Banku miał wynik z transakcji FX Swap, zawieranych w celu zapewnienia finansowania portfela kredytów walutowych.

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%) (niebadane)
	2017	2016	
	(tys. PLN) (niebadane)		
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	(8.094)	(175)	4525,1
- wynik na sprzedaży	(7.656)	82	(9436,6)
- wynik z tyt. wyceny do wartości godziwej	(438)	(257)	70,4
Pochodne instrumenty finansowe	73.806	70.155	5,2
- wynik z tyt. realizacji kontraktu	75.467	60.313	25,1
- wynik z tyt. wyceny do wartości godziwej	(1.661)	9.842	x
Razem	65.712	69.980	(6,1)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Wynik Grupy BOŚ S.A. na działalności handlowej w 2017 r. wyniósł 65,7 mln zł wobec 70,0 mln zł w 2016 r., głównie na skutek słabszego wyniku na papierach wartościowych przeznaczonych do obrotu o 7,9 mln zł przy poprawie wyniku na pochodnych instrumentach finansowych o 3,7 mln zł.

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%) (niebadane)
	2016	2015	
	(tys. PLN) (niebadane)		
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	(175)	1.489	(111,8)
- wynik na sprzedaży	82	2.563	(96,8)
- wynik z tyt. wyceny do wartości godziwej	(257)	(1.074)	(76,1)
Pochodne instrumenty finansowe	70.155	50.830	38,0
- wynik z tyt. realizacji kontraktu	60.313	28.800	109,4
- wynik z tyt. wyceny do wartości godziwej	9.842	22.030	(55,3)
Razem	69.980	52.319	33,8

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W tabeli poniżej przedstawiono pozycję wyniku na działalności handlowej za wskazane okresy.

W 2016 r. wynik Grupy na działalności handlowej wzrósł o 17,7 mln zł, tj. o 33,8%, w porównaniu do 2015 r., co wynikało głównie z wyższego wyniku na działalności handlowej DM BOŚ z operacji kontraktami różnic kursowych, jak i pozostałymi pochodnymi instrumentami finansowymi.

Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych

W tabeli poniżej przedstawiono wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych za wskazane okresy.

	Za okres zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	(niebadane)		(tys. PLN) (zbadane)		
Wynik na sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, w tym:	(67)	6.816	6.788	4.214	17.781
- zyski	13	6.816	6.838	4.613	20.628
- straty	(80)	-	(50)	(399)	(2.847)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W tabeli poniżej przedstawiono wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych za wskazane okresy.

	Za okres zakończony 31 marca		
	2018	2017	Zmiana
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
Wynik na sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, w tym:.....	(67)	6.816	(101,0)
- zyski	13	6.816	(99,8)
- straty	(80)	-	x

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Wynik Grupy na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych wyniósł 0,1 mln zł w I kwartale 2018 r., podczas gdy w I kwartale ubiegłego roku na skutek sprzedaży przez Spółkę zależną Banku posiadanych akcji spółki notowanej na GPW, przy rozwiązaniu wcześniej utworzonych odpisów, wyniósł 6,8 mln zł.

	Za rok zakończony 31 grudnia		
	2017	2016	Zmiana
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
Wynik na sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, w tym:.....	6.788	4.214	61,1
- zyski	6.838	4.613	48,2
- straty	(50)	(399)	(87,05)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W tabeli poniżej przedstawiono wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych za wskazane okresy.

	Za rok zakończony 31 grudnia		
	2016	2015	Zmiana
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
Wynik na sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, w tym:.....	4.214	17.781	(76,3)
- zyski	4.613	20.628	(77,6)
- straty	(399)	(2.847)	(86,0)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2016 r. wynik Grupy na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych wyniósł 4,2 mln zł i był niższy o 13,6 mln zł, tj. o 76,3%, w porównaniu do 2015 r. Wynik w 2015 roku na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych był efektem wykorzystania sprzyjających zmian cen obligacji Skarbu Państwa i sprzedaży przez Bank obligacji z „portfela dostępnego do sprzedaży”.

Pozostałe przychody operacyjne

W tabeli poniżej przedstawiono wynik pozostałych przychodów operacyjnych za wskazane okresy.

	Za okres zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	(niebadane)		(tys. PLN) (zbadane)		
Z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych.....	74	3	129	257	6.660
Rozwiązanie rezerw na przyszłe zobowiązania, w tym:	229	191	2.745	1.096	2.405
- rezerwy na zobowiązania i roszczenia	151	50	531	794	1.196

	<u>Za okres zakończony 31 marca</u>		<u>Za rok zakończony 31 grudnia</u>		
	<u>2018</u>	<u>2017</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	<i>(niebadane)</i>		<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>		
- pozostałe rezerwy	78	141	2.214	302	1.209
Aktualizacja wartości aktywów trwałych	-	2.231	2.465	-	-
Przychody z tytułu rozwiązania odpisów aktualizujących wartości należności	692	1	13	11	-
Przychody z tytułu zwrotu kosztów windykacji należności	192	122	544	431	632
Przychody od sprzedaży towarów i usług	1.717	1.399	5.871	7.870	7.916
Korekta odsetek od zerwanych depozytów z lat ubiegłych	294	247	443	331	271
Przychody z tytułu odzyskanych należności przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych	-	2	2	579	329
Przychody z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	25	21	236	15	93
Pozostałe	1.699	1.042	4.614	2.576	2.915
Razem	4.922	5.259	17.062	13.155	21.221

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W tabeli poniżej przedstawiono wynik pozostałych przychodów operacyjnych za wskazane okresy.

	<u>Za okres zakończony 31 marca</u>		<u>Zmiana</u>
	<u>2018</u>	<u>2017</u>	
	<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>		<i>(%) (niebadane)</i>
Z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych	74	3	2 366,70
Rozwiązanie rezerw na przyszłe zobowiązania, w tym:	229	191	19,9
- rezerwy na zobowiązania i roszczenia	151	50	202
- pozostałe rezerwy	78	141	-44,7
Aktualizacja wartości aktywów trwałych	-	2.231	x
Przychody z tytułu rozwiązania odpisów aktualizujących wartości należności	692	1	69 100,0
Przychody z tytułu zwrotu kosztów windykacji należności	192	122	57,4
Przychody od sprzedaży towarów i usług	1.717	1.399	22,7
Korekta odsetek od zerwanych depozytów z lat ubiegłych	294	247	19
Przychody z tytułu odzyskanych należności przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych	-	2	x
Przychody z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	25	21	19
Pozostałe	1.699	1.042	63,1
Razem	4.922	5.259	-6,4

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W I kwartale 2018 r. pozycja pozostałych przychodów operacyjnych wyniosła o 4,9 mln zł, tj. była mniejsza o 6,4%, w porównaniu z I kwartałem 2017 r. Spadek był spowodowany w szczególności brakiem przychodów z tytułu aktualizacji wartości aktywów trwałych.

	Za rok zakończony 31 grudnia		
	2017	2016	Zmiana
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
Z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych.....	129	257	(49,8)
Rozwiązanie rezerw na przyszłe zobowiązania, w tym:	2.745	1.096	150,5
- rezerwy na zobowiązania i roszczenia	531	794	(33,1)
- pozostałe rezerwy	2.214	302	633,1
Aktualizacja wartości aktywów trwałych.....	2.465	-	x
Przychody z tytułu rozwiązania odpisów aktualizujących wartości należności	13	11	18,2
Przychody z tytułu zwrotu kosztów windykacji należności.....	544	431	26,2
Przychody od sprzedaży towarów i usług	5.871	7.870	(25,4)
Korekta odsetek od zerwanych depozytów z lat ubiegłych	443	331	33,8
Przychody z tytułu odzyskanych należności przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych.....	2	579	(99,7)
Przychody z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	236	15	1473,3
Pozostałe	4.614	2.576	79,1
Razem	17.062	13.155	29,7

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2017 r. pozycja pozostałych przychodów operacyjnych wzrosła o 3,9 mln zł, tj. o 29,7%, w porównaniu z 2016 r. Wzrost był spowodowany w szczególności rozwiązaniem rezerw na przyszłe zobowiązania w kwocie 2,2 mln zł i aktualizacją wartości aktywów trwałych na kwotę 2,5 mln zł.

W tabeli poniżej przedstawiono wynik pozostałych przychodów operacyjnych za wskazane okresy.

	Za rok zakończony 31 grudnia		
	2016	2015	Zmiana
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
Z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych.....	257	6.660	(96,1)
Rozwiązanie rezerw na przyszłe zobowiązania, w tym:	1.096	2.405	(54,4)
- rezerwy na zobowiązania i roszczenia	794	1.196	(33,6)
- pozostałe rezerwy	302	1.209	(75,0)
Przychody z tytułu zwrotu kosztów windykacji należności.....	431	632	(31,8)
Przychody od sprzedaży towarów i usług	7.870	7.916	(0,6)
Korekta odsetek od zerwanych depozytów z lat ubiegłych	331	271	22,1
Przychody z tytułu odzyskanych należności przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych.....	579	329	76,0
Przychody z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	15	93	(83,9)
Pozostałe	2.576	2.915	(11,6)
Razem	13.155	21.221	(38,0)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2016 r. pozycja pozostałych przychodów operacyjnych spadła o 8,1 mln zł, tj. o 38,0%, w porównaniu z 2015 r. Przyczyną spadku było w szczególności zmniejszenie przychodów z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych i wartości niematerialnych (o 6,4 mln zł, tj. o 96,1%) (w 2015 r. Spółka Zależna zbyła nieruchomości oraz prawo użytkowania wieczystego gruntu) oraz z tytułu rozwiązania rezerw na przyszłe zobowiązania (o 1,3 mln zł, tj. o 54,4%).

Pozostałe koszty operacyjne

W tabeli poniżej przedstawiono wynik na pozostałych kosztach operacyjnych za wskazane okresy.

	Za okres zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	<i>(niebadane)</i>		<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>		
Sprzedaż lub likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych.....	66	274	783	453	814
Przekazane darowizny.....	348	62	1.531	1.243	1.450
Utworzenie rezerw na przyszłe zobowiązania, w tym:.....	436	21	3.215	2.024	3.409
- rezerwa na zobowiązania i roszczenia	436	21	3.186	2.024	2.778
- pozostałe rezerwy	-	-	29	-	631
Odpisy aktualizujące wartości należności	334	35	2.368	880	-
Utrata wartości aktywów trwałych.....	21	-	-	11.465	-
Koszty windykacji należności	2.094	704	3.269	2.855	1.978
Koszty utrzymania i administracji wynajmowanych lokali własnych	99	163	608	757	912
Korekta odsetek i prowizji od kredytów z lat ubiegłych.....	514	229	6.396	1.933	4.577
Koszty opłat leasingowych.....	-	1.325	1.325	-	-
Koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien.....	85	195	941	1.603	4.425
Koszty błędnych transakcji maklerskich	29	147	277	111	87
Pozostałe	473	966	3.221	534	1.123
Razem	4.499	4.121	23.934	23.858	18.775

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

	Za okres zakończony 31 marca		Zmiana
	2018	2017	
	<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>		<i>(%) (niebadane)</i>
Sprzedaż lub likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych	66	274	(75,9)
Przekazane darowizny	348	62	461,3
Utworzenie rezerw na przyszłe zobowiązania, w tym:	436	21	1 976,20
- rezerwa na zobowiązania i roszczenia	436	21	1 976,20
- pozostałe rezerwy	-	-	x
Odpisy aktualizujące wartości należności	334	35	854,3
Utrata wartości aktywów trwałych	21	-	x
Koszty windykacji należności	2.094	704	197,4
Koszty utrzymania i administracji wynajmowanych lokali własnych	99	163	(39,3)
Korekta odsetek i prowizji od kredytów z lat ubiegłych	514	229	124,5
Koszty opłat leasingowych	-	1.325	x
Koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	85	195	(56,4)
Koszty błędnych transakcji maklerskich	29	147	(80,3)
Pozostałe	473	966	(51,0)

	Za okres zakończony 31 marca		Zmiana
	2018	2017	
	(tys. PLN) (zbadane)	(tys. PLN) (zbadane)	
Razem	4.499	4.121	9,2

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W I kwartale 2018 r. pozostałe koszty operacyjne wzrosły się o 9,2%, w porównaniu do I kwartału 2017 r., głównie z powodu wzrostu kosztów windykacji należności o 1,4 mln zł tj. o 197,4%, przy niższych kosztach sprzedaży lub likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych o 0,2 mln zł tj. o 75,9%.

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2017	2016	
	(tys. PLN) (zbadane)	(tys. PLN) (zbadane)	
Sprzedaż lub likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych.....	783	453	72,8
Przekazane darowizny	1.531	1.243	23,2
Utworzenie rezerw na przyszłe zobowiązania, w tym:.....	3.215	2.024	58,8
- rezerwa na zobowiązania i roszczenia	3.186	2.024	57,4
- pozostałe rezerwy	29	-	x
Odpisy aktualizujące wartości należności	2.368	880	169,1
Utrata wartości aktywów trwałych.....	-	11.465	x
Koszty windykacji należności.....	3.269	2.855	14,5
Koszty utrzymania i administracji wynajmowanych lokali własnych.....	608	757	(19,70)
Korekta odsetek i prowizji od kredytów z lat ubiegłych	6.396	1.933	230,9
Koszty opłat leasingowych	1.325	-	x
Koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien.....	941	1.603	(41,3)
Koszty błędnych transakcji maklerskich.....	277	111	149,5
Pozostałe	3.221	534	503,2
Razem	23.934	23.858	0,3

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2017 r. pozostałe koszty operacyjne zmniejszyły się o 0,1 mln zł, tj. o 0,3%, w porównaniu do 2016 r. Wzrosła kwota korekt odsetek i prowizji od kredytów z lat ubiegłych, która wyniosła 6,4 mln zł wobec 1,9 mln zł oraz zwiększyły się rezerwy na przyszłe zobowiązania w wysokości 3,2 mln zł wobec 2,0 mln zł w 2016 r. W 2017 r. nie wystąpiła utrata wartości aktywów trwałych, podczas gdy w 2016 kwota wyniosła 11,5 mln zł i dotyczyła inwestycji spółki Grupy BOŚ w elektrownie wiatrową.

W tabeli poniżej przedstawiono wynik na pozostałych kosztach operacyjnych za wskazane okresy.

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2016	2015	
	(tys. PLN) (zbadane)	(tys. PLN) (zbadane)	
Sprzedaż lub likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych	453	814	(44,3)
Przekazane darowizny.....	1.243	1.450	(14,3)
Utworzenie rezerw na przyszłe zobowiązania, w tym:.....	2.904	3.409	(14,8)
- rezerwa na zobowiązania i roszczenia	2.024	2.778	(27,1)
- pozostałe rezerwy	880	631	39,5

	Za rok zakończony 31 grudnia		
	2016	2015	Zmiana
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
Utrata wartości aktywów trwałych	11.465	-	100,0
Koszty windykacji należności	2.855	1.978	44,3
Koszty utrzymania i administracji wynajmowanych lokali własnych	757	912	(17,0)
Korekta odsetek i prowizji od kredytów z lat ubiegłych	1.933	4.577	(57,8)
Koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	1.603	4.425	(63,8)
Koszty błędnych transakcji maklerskich	111	87	27,6
Pozostałe	534	1.123	(52,4)
Razem	23.858	18.775	27,1

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2016 r. pozostałe koszty operacyjne zwiększyły się o 5,1 mln zł, tj. o 27,1%, w porównaniu do 2015 r. Wzrost wynikał z rozpoznania w 2016 r. przez Grupę utraty wartości aktywów trwałych w wysokości 11,5 mln zł, co wynikało głównie z utraty wartości inwestycji spółki Grupy BOŚ w elektrownie wiatrową. Jednocześnie Grupa odnotowała spadek m.in. kosztów z tytułu odszkodowań, kar i grzywien (o 2,8 mln zł, tj. o 63,8%) oraz pozycji korekta odsetek i prowizji od kredytów z lat ubiegłych (o 2,6 mln zł, tj. o 57,8%). W 2016 r. o 0,9 mln zł, tj. o 44,3% wzrosły koszty windykacji należności Grupy.

Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości

W tabeli poniżej przedstawiono wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości za wskazane okresy.

	Za okres zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	(niebadane)		(tys. PLN) (zbadane)		
Kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom (dotworzenie/rozwiązanie), w tym:	-	-	-	-	(4.530)
- na należności bilansowe	-	-	-	-	(4.531)
- na zobowiązania pozabilansowe	-	-	-	-	1
Kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz zobowiązań pozabilansowych, w tym:	(9.129)	(10.553)	(137.832)	(208.759)	(109.608)
na należności bilansowe (dotworzenie):	(15.312)	(5.853)	(130.186)	(210.545)	(109.243)
Kredyty udzielone klientom detalicznym	(6.343)	(6.442)	(11.549)	(48.135)	(53.724)
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	(8.999)	(403)	(119.063)	(162.218)	(55.681)
Kredyty udzielone finansom publicznym	(12)	41	(6)	24	162
Kredyty udzielone pozostałym klientom	42	145	432	-216	-
na zobowiązania pozabilansowe (dotworzenie/rozwiązanie):	6.183	(4.700)	(7.646)	1.786	(365)
Kredyty udzielone klientom detalicznym	164	-	(46)	63	(347)
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	6.020	(4.700)	(7.600)	1.723	(19)
Kredyty udzielone finansom publicznym	(1)	-	-	-	1
Razem	(9.129)	(10.553)	(137.832)	(208.759)	(114.138)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W tabeli poniżej przedstawiono wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości za wskazane okresy.

	Za rok zakończony 31 marca		
	2018	2017	Zmiana
	(tys. PLN) (niebadane)		(%) (niebadane)
Kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom (dotworzenie/rozwiązanie), w tym:.....	-	-	-
- na należności bilansowe	-	-	-
- na zobowiązania pozabilansowe	-	-	-
Kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz zobowiązań pozabilansowych, w tym:	(9.129)	(10.553)	(13,5)
na należności bilansowe (dotworzenie):.....	(15.312)	(5.853)	161,6
Kredyty udzielone klientom detalicznym.....	(6.343)	(6.442)	(1,5)
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	(8.999)	(403)	2 133,0
Kredyty udzielone finansom publicznym.....	(12)	41	(129,3)
Kredyty udzielone pozostałym klientom	42	145	(71,0)
na zobowiązania pozabilansowe (dotworzenie/rozwiązanie):	6.183	(4.700)	(231,6)
Kredyty udzielone klientom detalicznym.....	164	-	x
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	6.020	(4.700)	(228,1)
Kredyty udzielone finansom publicznym.....	(1)	-	x
Razem	(9.129)	(10.553)	(13,5)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W I kwartale 2018 r. w porównaniu do analogicznego okresu ub.r. korzystniej ukształtował się wynik odpisów z tytułu utraty wartości, który wyniósł (9,1) mln zł wobec (10,6) mln zł w analogicznym okresie ub.r. Główny wpływ na wynik odpisów dotworzenie w segmencie korporacyjnym odpisów dla indywidualnie istotnych klientów korporacyjnych. W obszarze detalicznym dotworzono odpisy z tytułu wyceny grupowej.

	Za rok zakończony 31 grudnia		
	2017	2016	Zmiana
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
Kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom (dotworzenie/rozwiązanie), w tym:.....	-	-	-
- na należności bilansowe	-	-	-
- na zobowiązania pozabilansowe	-	-	-
Kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz zobowiązań pozabilansowych, w tym:	(137.832)	(208.759)	(34,0)
na należności bilansowe (dotworzenie):.....	(130.186)	(210.545)	(38,2)
Kredyty udzielone klientom detalicznym.....	(11.549)	(48.135)	(76,0)
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	(119.063)	(162.218)	(26,6)
Kredyty udzielone finansom publicznym.....	(6)	24	x
Kredyty udzielone pozostałym klientom	432	-216	(300,0)
na zobowiązania pozabilansowe (dotworzenie/rozwiązanie):	(7.646)	1.786	(528,1)
Kredyty udzielone klientom detalicznym.....	(46)	63	x
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	(7.600)	1.723	(541,1)
Kredyty udzielone finansom publicznym.....	-	-	
Razem	(137.832)	(208.759)	(-34,0)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2017 r. w porównaniu do poprzedniego roku korzystniej ukształtował się wynik odpisów z tytułu utraty wartości, który wyniósł -137,8 mln zł wobec -208,8 mln zł w 2016 r. Saldo odpisów na kredyty udzielone klientom

segmentu korporacyjnego wyniosło 119,1 mln zł wobec 162,2 mln zł w 2016 r. a saldo segmentu detalicznego wyniosło 11,5 mln zł wobec 48,1 mln zł w 2016 r. Na wynik odpisów w segmencie korporacyjnym wpłynęło głównie dotworzenie odpisów dla indywidualnie istotnych klientów korporacyjnych.

W tabeli poniżej przedstawiono wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości za wskazane okresy.

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%) (niebadane)
	2016	2015	
	(tys. PLN) (zbadane)	(tys. PLN) (zbadane)	
Kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom (dotworzenie/rozwiązanie), w tym:	-	(4.530)	(100,0)
- na należności bilansowe.....	-	(4.531)	(100,0)
- na zobowiązania pozabilansowe	-	1	(100,0)
Kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz zobowiązań pozabilansowych, w tym:	(208.759)	(109.608)	90,5
na należności bilansowe (dotworzenie):.....	(210.545)	(109.243)	92,7
Kredyty udzielone klientom detalicznym	(48.135)	(53.724)	(10,4)
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	(162.218)	(55.681)	191,3
Kredyty udzielone finansom publicznym	24	162	(85,2)
na zobowiązania pozabilansowe (dotworzenie/rozwiązanie):	1.786	(365)	(589,3)
Kredyty udzielone klientom detalicznym	63	(347)	(118,2)
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	1.723	(19)	(9168,4)
Kredyty udzielone finansom publicznym	0	1	(100,0)
Razem	(208.759)	(114.138)	82,9

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2016 r. w porównaniu do 2015 r. mniej korzystnie ukształtował się wynik odpisów z tytułu utraty wartości w wysokości (208,8) mln zł wobec (114,1) mln zł w 2015 r., co oznacza wzrost odpisów z tytułu utraty wartości o 94,6 mln zł, tj. o 82,9%. Wpływ na taki wynik w 2016 r. miały odpisy na kredyty udzielone klientom segmentu korporacyjnego w wysokości (162,2) mln zł (wzrost o 106,5 mln zł, tj. o 191,3%), segmentu detalicznego (48,1) mln zł (spadek o 5,6 mln zł, tj. o 10,4%) oraz pozostałych klientów (0,2) mln, przy rozwiązaniu odpisów na należności pozabilansowe w kwocie 1,8 mln zł. Na wynik odpisów z tytułu utraty wartości w segmencie korporacyjnym wpłynął głównie wzrost ryzyka wynikającego z obniżenia rentowności projektów inwestycyjnych farm wiatrowych oraz dotworzenie odpisów dla indywidualnie istotnych klientów korporacyjnych. W obszarze detalicznym dotworzono odpisy z tytułu kredytów hipotecznych oraz z tytułu wzrostu ryzyka w portfolio pożyczek gotówkowych.

Ogólne koszty administracyjne

W tabeli poniżej przedstawiono ogólne koszty administracyjne Grupy we wskazanych okresach.

	Za rok zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	(niebadane)		(tys. PLN) (zbadane)		
Świadczenia pracownicze	42.443	41.496	170.580	173.228	176.183
Koszty administracyjne, w tym:	47.550	58.794	168.161	162.407	202.364
- koszty rzeczowe.....	27.016	28.302	120.948	118.156	127.814
- podatki i opłaty	1.192	1.349	5.156	4.933	5.173
- składka i wpłaty na BFG.....	18.953	28.731	40.052	36.724	58.022
- składka i wpłaty na KNF.....	325	331	1.597	2.277	2.041
- Fundusz Wsparcia Kredytobiorców	-	-	-	-	9.028

	Za rok zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	<i>(niebadane)</i>		<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>		
- koszty działalności Rzecznika Finansowego.....	35	37	109	125	-
- składka na rzecz Izby Domów Maklerskich.....	23	23	91	91	91
- pozostałe.....	6	21	208	101	195
Amortyzacja, w tym:.....	9.974	10.742	41.964	45.415	52.534
- od środków trwałych.....	3.572	3.646	14.091	16.151	22.584
- od wartości niematerialnych.....	6.402	7.096	27.873	29.264	29.950
Razem	99.967	111.032	380.705	381.050	431.081

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W tabeli poniżej przedstawiono ogólne koszty administracyjne Grupy we wskazanych okresach.

	Za okres zakończony 31 marca		Zmiana
	2018	2017	
	<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>		<i>(%) (niebadane)</i>
Świadczenia pracownicze.....	42.443	41.496	2,3
Koszty administracyjne, w tym:.....	47.550	58.794	(19,1)
- koszty rzeczowe.....	27.016	28.302	(4,5)
- podatki i opłaty.....	1.192	1.349	(11,6)
- składka i wpłaty na BFG.....	18.953	28.731	(34,0)
- składka i wpłaty na KNF.....	325	331	(1,8)
- Fundusz Wsparcia Kredytobiorców.....	-	-	x
- koszty działalności Rzecznika Finansowego.....	35	37	(5,4)
- składka na rzecz Izby Domów Maklerskich.....	23	23	-
- pozostałe.....	6	21	(71,4)
Amortyzacja, w tym:.....	9.974	10.742	(7,1)
- od środków trwałych.....	3.572	3.646	(2,0)
- od wartości niematerialnych.....	6.402	7.096	(9,8)
Razem	99.967	111.032	(10,0)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Ogólne koszty administracyjne Grupy zmniejszyły się o 11,1 mln zł, tj. o 10,0% wobec analogicznego okresu ub.r., głównie na skutek niższej o 9,8 mln zł składki na BFG. Cała ustalona przez BFG roczna składka na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków za 2018 r. w wysokości 14,4 mln złotych (z uwzględnieniem korekty za rok ubiegły w wysokości 0,4 mln zł) została zaliczona w koszty I kwartału 2018 r.

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2017	2016	
	<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>		<i>(%) (niebadane)</i>
Świadczenia pracownicze.....	170.580	173.228	(1,5)
Koszty administracyjne, w tym:.....	168.161	162.407	3,5
- koszty rzeczowe.....	120.948	118.156	2,4
- podatki i opłaty.....	5.156	4.933	4,5
- składka i wpłaty na BFG.....	40.052	36.724	9,1

	Za rok zakończony 31 grudnia		
	2017	2016	Zmiana
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
- składka i wpłaty na KNF.....	1.597	2.277	(29,9)
- Fundusz Wsparcia Kredytobiorców.....	-	-	X
- koszty działalności Rzecznika Finansowego.....	109	125	(12,8)
- składka na rzecz Izby Domów Maklerskich.....	91	91	0,0
- pozostałe.....	208	101	105,9
Amortyzacja, w tym:.....	41.964	45.415	(7,6)
- od środków trwałych.....	14.091	16.151	(12,8)
- od wartości niematerialnych.....	27.873	29.264	(4,8)
Razem	380.705	381.050	(0,1)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

* Zgodnie z uchwałą Zarządu BFG nr 87/DGD/2015 Bank dokonał w 2015 r. obowiązkowej wpłaty na rzecz BFG przeznaczonej na wypłatę środków gwarantowanych deponentom Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w wysokości 28 177 tys. zł.

** Bank utworzył rezerwę na składkę ustaloną przez Radę Funduszu Wsparcia Kredytobiorców na podstawie art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy (Dz. U. z 2015 r. poz. 1925).

W 2017 r. ogólne koszty administracyjne Grupy wyniosły 380,7 mln zł i zmniejszyły się o 0,3 mln zł tj. o 0,1% w stosunku roku 2016, pomimo wzrostu składki na BFG o 3,3 mln zł. Koszty świadczeń pracowniczych Grupy BOŚ S.A. w 2017 r. w stosunku do roku 2016 były niższe o 1,5%. Kwota amortyzacji była niższa o 7,6% i wyniosła 42,0 mln zł wobec 45,4 mln zł.

W tabeli poniżej przedstawiono ogólne koszty administracyjne Grupy we wskazanych okresach.

	Za rok zakończony 31 grudnia		
	2016	2015	Zmiana
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
Świadczenia pracownicze.....	173.228	176.183	(1,7)
Koszty administracyjne, w tym:.....	162.407	202.364	(19,7)
- koszty rzeczowe.....	118.156	127.814	(5,4)
- podatki i opłaty.....	4.933	5.173	(0,8)
- składka i wpłaty na BFG*.....	36.724	58.022	(36,7)
- składka i wpłaty na KNF.....	2.277	2.041	11,6
- koszty działalności rzecznika finansowego.....	125	0	100,0
- składka na rzecz Izby Domów Maklerskich.....	91	91	0,0
- Fundusz Wsparcia Kredytobiorców**.....	0	9.028	(100,0)
- pozostałe.....	101	195	(48,2)
Amortyzacja, w tym:.....	45.415	52.534	(13,6)
- od środków trwałych.....	16.151	22.584	(28,5)
- od wartości niematerialnych.....	29.264	29.950	(2,3)
Razem	381.050	431.081	(11,6)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

* Zgodnie z uchwałą Zarządu BFG nr 87/DGD/2015 Bank dokonał w 2015 r. obowiązkowej wpłaty na rzecz BFG przeznaczonej na wypłatę środków gwarantowanych deponentom Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w wysokości 28 177 tys. zł.

** Bank utworzył rezerwę na składkę ustaloną przez Radę Funduszu Wsparcia Kredytobiorców na podstawie art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy (Dz. U. z 2015 r. poz. 1925).

W 2016 r. ogólne koszty administracyjne Grupy spadły o 50,0 mln zł, tj. o 11,6% w porównaniu do 2015 r., głównie na skutek spadku kosztów administracyjnych o 40,0 mln zł, tj. o 19,7% przede wszystkim w następstwie spadku kosztów związanych ze składką na BFG o 21,3 mln zł, tj. o 36,7% i kosztów rzeczowych o 9,7 mln zł, tj. o 5,4%. W 2016 r. koszty amortyzacji zmniejszyły się o 7,1 mln zł, tj. 13,6%, natomiast koszty świadczeń pracowniczych zmniejszyły się o 3,0 mln zł, tj. o 1,7%.

W związku z realizacją przez Bank, Programu Postępowania Naprawczego wynik Banku w II, III i IV kwartale 2016 r. nie został obciążony podatkiem bankowym. Podatek zapłacony przez Bank za miesiące luty i marzec 2016 r. został zwrócony i powiększył wynik II kwartału 2016 r.

Świadczenia pracownicze

Poniższa tabela przedstawia wypłacone przez Grupę świadczenia pracownicze za wskazane okresy.

	Za okres zakończony 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	<i>niebadane</i>		<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>		
Wynagrodzenia	35.330	34.466	143.383	145.986	148.030
Składki na ubezpieczenia społeczne.....	7.113	7.030	27.197	27.242	28.153
Razem	42.443	41.496	170.580	173.228	176.183

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Poniższa tabela przedstawia wypłacone przez Grupę świadczenia pracownicze za wskazane okresy.

	Za okres zakończony 31 marca		Zmiana
	2018	2017	
	<i>(tys. PLN) (niebadane)</i>		<i>(%) (niebadane)</i>
Wynagrodzenia	35.330	34.466	2,5
Składki na ubezpieczenia społeczne.....	7.113	7.030	1,2
Razem	42.443	41.496	2,3

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Koszty świadczeń pracowniczych Grupy BOŚ S.A. w I kwartale 2018 r. były wyższe o 0,9 mln zł t. o 2,3% w stosunku do analogicznego okresu roku 2017, głównie na skutek wzrostu kosztów w podmiotach zależnych Banku, przy zmniejszeniu zatrudnienia w BOŚ S.A. o 4,8% a w całej Grupie o 2,9% w relacji do stanu na dzień 31 marca ub.r.

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2017	2016	
	<i>(tys. PLN) (niebadane)</i>		<i>(%) (niebadane)</i>
Wynagrodzenia.....	143.383	145.986	(1,8)
Składki na ubezpieczenia społeczne	27.197	27.242	(0,2)
Razem	170.580	173.228	(1,5)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2017 r. Koszty świadczeń pracowniczych Grupy BOŚ S.A. w stosunku do roku 2016 były niższe 1,5%. Podkreślić należy, że w samym Banku koszty świadczeń pracowniczych spadły o 6,4%. Spadek kosztów wynagrodzeń spowodowany był zmniejszeniem zatrudnienia w całej Grupie BOŚ S.A. o 6,6% a w Banku o 8,1% wobec stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

	Za rok zakończony 31 grudnia		
	2016	2015	Zmiana
	(tys. PLN) (niebadane)		(%) (niebadane)
Wynagrodzenia	145.986	148.022	(1,4)
Składki na ubezpieczenia społeczne	27.242	28.152	(3,2)
Razem	173.228	176.174	(1,7)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2016 r. koszty świadczeń pracowniczych zmniejszyły się o 3,0 mln zł, tj. o 1,7% w porównaniu do 2015 r. Spadek kosztów świadczeń pracowniczych miał związek m.in. z obniżeniem zatrudnienia, które w Grupie zmniejszyło się w relacji do stanu na koniec 2015 r. o 5,6% do poziomu 1.676 etatów, a także w związku z obniżeniem wynagrodzeń członków Zarządu i części kadry kierowniczej.

Sytuacja finansowa

Aktywa

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Poniższa tabela przedstawia pozycję kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 marca	Na dzień 31 grudnia		
	2018	2017	2016	2015
	(niebadane)		(tys. PLN) (zbadane)	
Wycena w zamortyzowanym koszcie	11.910.793	-	-	-
- Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom detalicznym	3.978.444	4.076.788	4.615.541	4.788.405
- Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom korporacyjnym ..	6.508.812	6.734.837	7.496.711	7.377.494
- Kredyty i pożyczki netto udzielone finansom publicznym	1.423.537	1.532.139	1.853.003	2.177.649
Wycena w wartości godziwej przez wynik finansowy	115.558	-	-	-
Razem kredyty i pożyczki netto	12.026.351	12.343.764	13.965.255	14.343.548
Pozostałe należności	33	9	4	10
Razem	12.026.384	12.343.773	13.965.259	14.343.558

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Poniższa tabela przedstawia pozycję kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 marca	Na dzień 31 grudnia	Zmiana
	2018	2017	
	(niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)	
Wycena w zamortyzowanym koszcie	11.910.793	-	x
- Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom detalicznym	3.978.444	4.076.788	(2,4)
- Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom korporacyjnym ..	6.508.812	6.734.837	(3,4)
- Kredyty i pożyczki netto udzielone finansom publicznym	1.423.537	1.532.139	(7,1)
Wycena w wartości godziwej przez wynik finansowy	115.558	-	
Razem kredyty i pożyczki netto	12.026.351	12.343.764	(2,6)
Pozostałe należności	33	9	266,7

	Na dzień 31 marca	Na dzień 31 grudnia	Zmiana
	2018	2017	
	(niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)	(%) (niebadane)
Razem	12.026.384	12.343.773	(2,6)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Wartość bilansowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy według stanu na koniec I kwartału 2018 r. wyniosła 12 026,4 mln zł i była niższa o 2,6% w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Na koniec I kwartału 2018 r., w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2017 r., zmniejszył się wolumen kredytów i pożyczek (wycenianych w zamortyzowanym koszcie) w segmencie detalicznym o 2,4%, w segmencie korporacyjnym o 3,4% oraz o 7,1% w segmencie finansów publicznych.

Najwyższy udział w kredytach ogółem wynoszący 54,6% miał segment klientów korporacyjnych i nie zmienił się wobec stanu na koniec 2017 r. Udział segmentu detalicznego w kredytach ogółem wzrósł do 33,1%. Kwota ogółem kredytów segmentu detalicznego wyniosła 3 978,4 mln zł na koniec I kwartału 2018 r. wobec 4 076,8 mln zł na koniec 2017 r. Główną pozycję stanowią kredyty mieszkaniowe, których wartość bilansowa wyniosła 3 176,0 mln zł na koniec I kwartału 2018 r. wobec 3 235,6 mln zł na koniec 2017 r.

	Za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2017	2016	
	(tys. PLN) (niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)	(%) (niebadane)
Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom detalicznym	4.076.788	4.615.541	(11,7)
Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom korporacyjnym	6.734.837	7.496.711	(10,2)
Kredyty i pożyczki netto udzielone finansom publicznym	1.532.139	1.853.003	(17,3)
Razem kredyty i pożyczki netto	12.343.764	13.965.255	(11,6)
Pozostałe należności	9	4	125,0
Razem	12.343.773	13.965.259	(11,6)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2017 r. wolumen kredytów udzielonych klientom korporacyjnym zmniejszył się o 761,9 mln zł, tj. 10,2%, przy jednoczesnym spadku o 538,8 mln zł tj. o 11,7% kredytów udzielonych klientom detalicznym oraz finansom publicznym o 320,9 mln zł, tj. o 17,3%. Zmiana w tych pozycjach miała związek z polityką udzielania kredytów o wyższych marżach.

Udział kredytów udzielonych klientom korporacyjnym w kredytach ogółem wynosi 54,6% wobec 53,7% na koniec 2016 r. Natomiast udział kredytów udzielonych klientom segmentu detalicznego w kredytach ogółem się wynosi 33,0% wobec 33,1% na koniec 2016 r. Główną pozycję stanowią kredyty mieszkaniowe, których wartość bilansowa wyniosła 3 235,6 mln zł na koniec 2017 r. wobec 3 697,7 mln zł na koniec 2016 r.

Kredyty w walutach obcych mają 54,6% udział w kredytach mieszkaniowych ogółem (58,3% na koniec 2016 r.). Udział kredytów mieszkaniowych w CHF w całym portfelu kredytowym Grupy BOŚ S.A. (netto) wyniósł 8,2% i zmniejszył się o 1 p.p. w relacji do stanu na koniec 2016 r.

W 2017 r. Bank udzielił kredytów i pożyczek (nowa sprzedaż) na kwotę 2 238,5 mln zł w 2017 r. wobec 2 436,8 mln zł w 2016 r (bez kredytów w rachunku bieżącym; wg wartości kapitału w momencie udzielania kredytu). Najwięcej kredytów w 2017 r. udzielono klientom segmentu korporacyjnego.

Poniższa tabela przedstawia pozycję kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy na wskazane w niej daty.

	Za rok zakończony 31 grudnia		
	2016	2015	Zmiana
	(tys. PLN) (niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)	(%) (niebadane)
Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom detalicznym	4.615.541	4.788.405	(3,6)
Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom korporacyjnym	7.496.711	7.377.494	1,6
Kredyty i pożyczki netto udzielone finansom publicznym.....	1.853.003	2.177.649	(14,9)
Razem kredyty i pożyczki netto	13.965.255	14.343.548	(2,6)
Pozostałe należności	4	10	(60,0)
Razem	13.965.259	14.343.558	(2,6)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Na dzień 31 grudnia 2016 r. najwyższy udział w kredytach i pożyczkach netto ogółem stanowiły kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym (53,7%). Natomiast kredyty i pożyczki udzielone klientom detalicznym (które obejmują głównie kredyty mieszkaniowe o wartości bilansowej na dzień 31 grudnia 2016 r. 3.697,7 mln zł) stanowiły 33,1%, a kredyty i pożyczki udzielone podmiotom finansów publicznych stanowiły 15,2% wartości kredytów i pożyczek netto ogółem”.

Wartość bilansowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. zmniejszyła się o 378,3 mln zł, tj. o 2,6%, w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2015 r., przede wszystkim w związku ze zmniejszeniem się na dzień 31 grudnia 2016 r. wartości bilansowej kredytów i pożyczek udzielonych klientom detalicznym (o 172,9 mln zł, tj. o 3,6%) i wartości bilansowej kredytów i pożyczek udzielonych podmiotom finansów publicznych (o 324,6 mln zł, tj. o 14,9%). Jednocześnie na dzień 31 grudnia 2016 nastąpił wzrost wartości bilansowej kredytów i pożyczek netto udzielonych klientom korporacyjnym (o 119,2 mln zł, tj. o 1,6%) w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. Zmiana w tych pozycjach miała związek z polityką udzielania kredytów o wyższych marżach.

W 2016 r. Bank udzielił kredytów i pożyczek (nowa sprzedaż) na kwotę 2 436,8 mln zł, tj. o 47,7% mniej niż w 2015 r. (bez kredytów w rachunku bieżącym; wg wartości kapitału w momencie udzielania kredytu). Najwięcej kredytów w 2016 r. udzielono klientom segmentu korporacyjnego.

Poniższa tabela przedstawia kredyty i pożyczki udzielone klientom według terminów zapadalności na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 marca	Na dzień 31 grudnia		
	2018	2017	2016	2015
	(niebadane)		(tys. PLN) (zbadane)	
- do 1 miesiąca	369.821	343.391	357.782	282.306
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	252.141	150.238	306.533	768.593
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	575.002	509.922	751.975	616.176
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	1.138.175	1.394.246	1.144.826	991.534
- powyżej 1 roku do 5 lat.....	4.278.635	4.244.552	5.015.922	5.186.668
- powyżej 5 lat.....	5.412.610	5.701.424	6.388.221	6.498.281
Razem	12.026.384	12.343.773	13.965.259	14.343.558

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Poniższa tabela przedstawia kredyty i pożyczki udzielone klientom według terminów zapadalności na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 marca	Na dzień 31 grudnia	Zmiana (%) (niebadane)
	2018	2017	
	(tys. PLN) (zbadane)		
- do 1 miesiąca	369.821	343.391	7,7
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	252.141	150.238	67,8
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	575.002	509.922	12,8
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	1.138.175	1.394.246	(18,4)
- powyżej 1 roku do 5 lat	4.278.635	4.244.552	0,8
- powyżej 5 lat	5.412.610	5.701.424	(5,1)
Razem	12.026.384	12.343.773	(2,6)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana (%) (niebadane)
	2017	2016	
	(tys. PLN) (zbadane)		
- do 1 miesiąca	343.391	357.782	(11,6)
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	150.238	306.533	(4,0)
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	509.922	751.975	(51,0)
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	1.394.246	1.144.826	(32,2)
- powyżej 1 roku do 5 lat	4.244.552	5.015.922	21,8
- powyżej 5 lat	5.701.424	6.388.221	(15,4)
Razem	12.343.773	13.965.259	(11,6)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Poniższa tabela przedstawia kredyty i pożyczki udzielone klientom według terminów zapadalności na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana (%) (niebadane)
	2016	2015	
	(tys. PLN) (zbadane)		
- do 1 miesiąca	357.782	282.306	26,7
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	306.533	768.593	(60,1)
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	751.975	616.176	22,0
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	1.144.826	991.534	15,5
- powyżej 1 roku do 5 lat	5.015.922	5.186.668	(3,3)
- powyżej 5 lat	6.388.221	6.498.281	(1,7)
Razem	13.965.259	14.343.558	(2,6)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

Poniższa tabela przedstawia pozycję papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 marca	Na dzień 31 grudnia		
	2018	2017	2016	2015
	(niebadane)		(tys. PLN) (zbadane)	
Dłużne papiery wartościowe	17.238	3.218	49.135	99.470
- obligacje Skarbu Państwa	13.967	-	48.976	99.206
- obligacje korporacyjne.....	3.271	3.218	159	264
Kapitałowe papiery wartościowe	21.011	16.423	10.389	7.712
- notowane	47	16.376	10.342	7.665
- nienotowane.....	20.964	47	47	47
Razem	38.249	19.641	59.524	107.182

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Poniższa tabela przedstawia pozycję papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 marca	Na dzień 31 grudnia	Zmiana
	2018	2017	
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
Dłużne papiery wartościowe	17.238	3.218	435,7
- obligacje Skarbu Państwa	13.967	-	x
- obligacje korporacyjne.....	3.271	3.218	1,6
Kapitałowe papiery wartościowe	21.011	16.423	27,9
- notowane	47	16.376	(99,7)
- nienotowane.....	20.964	47	44.504,3
Razem	38.249	19.641	94,7

Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według stanu na 31 marca 2018 r. zwiększyły się o 18,6 mln zł, czyli o 94,7%, w porównaniu ze stanem na dzień 31 grudnia 2017 r., przede wszystkim w wyniku wzrostu zaangażowania w nienotowane papiery wartościowe (o 20,9 mln zł) oraz w obligacje skarbu Państwa o 14,0 mln zł, przy spadku zaangażowania w notowane papiery wartościowe o 16,3 mln zł.

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana
	2017	2016	
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
Dłużne papiery wartościowe	3.218	49.135	(93,5)
- obligacje Skarbu Państwa	-	48.976	X
- obligacje korporacyjne.....	3.218	159	1923,9
Kapitałowe papiery wartościowe	16.423	10.389	58,1
- notowane	16.376	10.342	58,3
- nienotowane.....	47	47	0,0
Razem	19.641	59.524	(67,0)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według stanu na 31 grudnia 2017 r. spadły o 45,9 mln zł, czyli o 93,5%, w porównaniu ze stanem na dzień 31 grudnia 2016 r., przede wszystkim w wyniku zmniejszenia do zera zaangażowania w obligacje skarbowe (spadek o 49,0 mln zł).

Poniższa tabela przedstawia pozycję papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 grudnia		
	2016	2015	Zmiana
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
Dłużne papiery wartościowe	49.135	99.470	(50,6)
- obligacje Skarbu Państwa	48.976	99.206	(50,6)
- obligacje korporacyjne.....	159	264	(39,8)
Kapitałowe papiery wartościowe	10.389	7.712	34,7
- notowane	10.342	7.665	34,9
- nienotowane.....	47	47	0,0
Razem	59.524	107.182	(44,5)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według stanu na 31 grudnia 2016 r. spadły o 47,7 mln zł, czyli o 44,5%, w porównaniu ze stanem na dzień 31 grudnia 2015 r., przede wszystkim w wyniku zmniejszenia zaangażowania w obligacje skarbowe (spadek o 50,2 mln zł, tj. o 50,5%).

Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu wg terminów zapadalności

Poniższe tabele przedstawiają pozycję papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu według terminów zapadalności na wskazane w nich daty.

	Na dzień 31 marca	Na dzień 31 grudnia		
	2018	2017	2016	2015
	(niebadane)		(tys. PLN) (zbadane)	
- do 1 miesiąca	0	-	10.401	7.712
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	16.376	-	-
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy.....	0	-	47	164
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy.....	24 282	3.265	100	100
- powyżej 1 roku do 5 lat.....	10 073	-	15.272	9.807
- powyżej 5 lat.....	3 894	-	33.704	89.399
Razem	38 249	19.641	59.524	107.182

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

	Na dzień 31 marca	Na dzień 31 grudnia	Zmiana
	2018	2017	
	(tys. PLN) (zbadane)		
- do 1 miesiąca	-	-	-
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	16.376	-100,0
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy.....	-	-	-
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy.....	24 282	3.265	643,7
- powyżej 1 roku do 5 lat.....	10 073	-	-
- powyżej 5 lat.....	3 894	-	-
Razem	38 249	19.641	94,7

	Na dzień 31 grudnia		
	2017	2016	Zmiana
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
- do 1 miesiąca	-	10.401	-
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	16.376	-	-
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	-	47	-
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	3.265	100	3.165,0
- powyżej 1 roku do 5 lat	-	15.272	-
- powyżej 5 lat	-	33.704	-
Razem	19.641	59.524	67,0

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

	Na dzień 31 grudnia		
	2016	2015	Zmiana
	(tys. PLN) (zbadane)		(%) (niebadane)
- do 1 miesiąca	10.401	7.712	34,9
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0	0,0
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	47	164	(71,3)
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	100	100	0,0
- powyżej 1 roku do 5 lat	15.272	9.807	55,7
- powyżej 5 lat	33.704	89.399	(62,3)
Razem	59.524	107.182	(44,5)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Zobowiązania

Zobowiązania wobec klientów

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania Grupy wobec klientów na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 marca		Na dzień 31 grudnia	
	2018	2017	2016	2015
	(tys. PLN) (niebadane)		(tys. PLN) (zbadane)	
Klienci korporacyjni	3.692.993	3.652.320	4.094.055	5.209.149
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	2.058.979	2.357.888	1.849.688	1.934.741
– lokaty terminowe	1.634.014	1.294.432	2.244.367	3.274.408
Klienci detaliczni	9.609.698	9.843.063	10.796.832	8.396.643
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	4.294.372	4.370.159	3.469.418	2.707.552
– lokaty terminowe	5.315.326	5.472.904	7.327.414	5.689.091
Finanse publiczne	1.151.459	861.891	830.967	838.005
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	397.900	359.521	321.972	260.517
– lokaty terminowe	753.559	502.370	508.995	577.488
Fundusze ekologiczne	2.353	345	235	1.067
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	2.353	345	235	1.067
Pozostali klienci	121.798	100.794	102.070	66.685
Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych	939.038	943.881	1.225.724	1.410.914

	Na dzień 31 marca		Na dzień 31 grudnia	
	2018	2017	2016	2015
	(tys. PLN) (niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)		
instytucji finansowych				
Środki funduszy z przeznaczeniem na kredyty.....	59.463	61.539	73.695	45.700
Razem	15.576.802	15.463.833	17.123.578	15.968.163

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania Grupy wobec klientów na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 marca		Na dzień 31 grudnia	Zmiana (%) (niebadane)
	2018	2017	2017	
	(tys. PLN) (niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)	(tys. PLN) (zbadane)	
Klienci korporacyjni	3.692.993	3.652.320	3.652.320	1,1
– rachunki bieżące/rozliczeniowe.....	2.058.979	2.357.888	2.357.888	(12,7)
– lokaty terminowe.....	1.634.014	1.294.432	1.294.432	26,2
Klienci detaliczni	9.609.698	9.843.063	9.843.063	(2,4)
– rachunki bieżące/rozliczeniowe.....	4.294.372	4.370.159	4.370.159	(1,7)
– lokaty terminowe.....	5.315.326	5.472.904	5.472.904	(2,9)
Finanse publiczne.....	1.151.459	861.891	861.891	33,6
– rachunki bieżące/rozliczeniowe.....	397.900	359.521	359.521	10,7
– lokaty terminowe.....	753.559	502.370	502.370	50,0
Fundusze ekologiczne	2.353	345	345	582,0
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	2.353	345	345	582,0
Pozostali klienci	121.798	100.794	100.794	20,8
Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych	939.038	943.881	943.881	(0,5)
Środki funduszy z przeznaczeniem na kredyty.....	59.463	61.539	61.539	(3,4)
Razem	15.576.802	15.463.833	15.463.833	0,7

Zobowiązania Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. wobec klientów według stanu na 31 marca 2018 r. wyniosły 15 576,8 mln zł i były wyższe o 0,7% w porównaniu do stanu na koniec 2017 r. Najwyższy udział w zobowiązaniach ogółem mają depozyty klientów detalicznych (61,7% na 31 marca 2018 r. wobec 63,7% na 31 grudnia 2017 r.) W I kwartale 2018 r. zobowiązania wobec klientów detalicznych zmniejszyły się o 233,3 mln zł tj. o 2,4%, wzrosły natomiast zobowiązania wobec klientów korporacyjnych o 40,7 mln zł tj. o 1,1% oraz finansów publicznych o 290,0 mln zł tj. o 33,6%.

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana (%) (niebadane)
	2017	2016	
	(tys. PLN) (niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)	
Klienci korporacyjni	3.652.320	4.094.055	(10,8)
– rachunki bieżące/rozliczeniowe.....	2.357.888	1.849.688	27,5
– lokaty terminowe.....	1.294.432	2.244.367	(42,3)
Klienci detaliczni	9.843.063	10.796.832	(8,8)
– rachunki bieżące/rozliczeniowe.....	4.370.159	3.469.418	26,0
– lokaty terminowe.....	5.472.904	7.327.414	25,3)
Finanse publiczne.....	861.891	830.967	3,7

	Na dzień 31 grudnia		
	2017	2016	Zmiana
	(tys. PLN) (niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)	(%) (niebadane)
– rachunki bieżące/rozliczeniowe.....	359.521	321.972	11,7
– lokaty terminowe.....	502.370	508.995	(1,3)
Fundusze ekologiczne.....	345	235	46,8
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	345	235	46,8
Pozostali klienci.....	100.794	102.070	(1,3)
Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych.....	943.881	1.225.724	-
Środki funduszy z przeznaczeniem na kredyty.....	61.539	73.695	(16,5)
Razem	15.463.833	17.123.578	(9,7)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Zobowiązania Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. wobec klientów według stanu na 31 grudnia 2017 r. wyniosły 15 463,8 mln zł i były niższe o 9,7% w porównaniu do stanu na koniec 2016 r.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. wolumen depozytów detalicznych wynosił 9 843,1 mln zł wobec 10 796,8 mln zł na koniec 2016 r.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. zobowiązania wobec klientów korporacyjnych wyniosły 3 652,3 mln zł W stosunku do stanu na 31 grudnia 2016 r. zmniejszyły się o 10,8%. Natomiast wzrósł poziom zobowiązań w segmencie finansów publicznych o 3,7%.

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania Grupy wobec klientów na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 grudnia		
	2016	2015	Zmiana
	(tys. PLN) (niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)	(%) (niebadane)
Klienci korporacyjni	4.094.055	5.209.149	(21,4)
– rachunki bieżące/rozliczeniowe.....	1.849.688	1.934.741	(4,4)
– lokaty terminowe.....	2.244.367	3.274.408	(31,5)
Klienci detaliczni	10.796.832	8.396.643	28,6
– rachunki bieżące/rozliczeniowe.....	3.469.418	2.707.552	28,1
– lokaty terminowe.....	7.327.414	5.689.091	28,8
Finanse publiczne.....	830.967	838.005	(0,8)
– rachunki bieżące/rozliczeniowe.....	321.972	260.517	23,6
– lokaty terminowe.....	508.995	577.488	(11,9)
Fundusze ekologiczne.....	235	1.067	(78,0)
– rachunki bieżące/rozliczeniowe.....	235	1.067	(78,0)
Pozostali klienci.....	102.070	66.685	53,1
Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych.....	1.225.724	1.410.914	(13,1)
Środki funduszy z przeznaczeniem na kredyty.....	73.695	45.700	61,3
Razem	17.123.578	15.968.163	7,2

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Zobowiązania Grupy wobec klientów według stanu na 31 grudnia 2016 r. wyniosły 17.123,6 mln zł, co oznacza, wzrost o 1.155,4 mln zł, tj. o 7,2%, w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. Na dzień 31 grudnia 2016 r.

saldo depozytów w segmencie klientów detalicznych wzrosło o 28,6%, tj. o 2.400,2 mln zł, w porównaniu ze stanem na dzień 31 grudnia 2015 r. głównie w związku z polityką Banku w zakresie zastępowania finansowania w formie emisji papierów dłużnych pozyskiwaniem depozytów detalicznych. Natomiast saldo depozytów klientów korporacyjnych oraz podmiotów finansów publicznych na dzień 31 grudnia 2016 r. zmniejszyło się o, odpowiednio, 1.115,1 mln zł, tj. o 21,4%, i o 7,0 mln zł, tj. o 0,8%, w porównaniu ze stanem na dzień 31 grudnia 2015 r. celem optymalizacji źródeł finansowania.

Udział depozytów detalicznych w zobowiązaniach ogółem wobec klientów wzrósł do 63,0% na koniec 2016 r., przy jednoczesnym spadku udziału depozytów korporacyjnych w depozytach ogółem do 23,9% na koniec 2015 r.

Poniższe tabele przedstawiają zobowiązania Grupy wobec klientów według terminów zapadalności na wskazane w nich daty.

	Na dzień 31 marca	Na dzień 31 grudnia		
	2018	2017	2016	2015
	(niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)		
- do 1 miesiąca	8.264.196	8.533.755	7.697.441	7.065.519
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2.315.178	2.101.334	3.592.804	3.461.324
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	2.418.487	2.155.649	2.849.822	3.270.710
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	1.425.985	1.457.315	955.980	755.400
- powyżej 1 roku do 5 lat	1.068.120	1.131.432	1.844.889	1.066.448
- powyżej 5 lat	84.836	84.348	182.642	348.762
Razem	15.576.802	15.463.833	17.123.578	15.968.163

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

	Na dzień 31 marca	Na dzień 31 grudnia	Zmiana
	2018	2017	
	(tys. PLN) (zbadane)	(tys. PLN) (zbadane)	(%) (niebadane)
- do 1 miesiąca	8.264.196	8.533.755	(3,2)
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2.315.178	2.101.334	10,2
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	2.418.487	2.155.649	12,2
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	1.425.985	1.457.315	(2,1)
- powyżej 1 roku do 5 lat	1.068.120	1.131.432	(5,6)
- powyżej 5 lat	84.836	84.348	0,6
Razem	15.576.802	15.463.833	0,7

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana
	2017	2016	
	(tys. PLN) (zbadane)	(tys. PLN) (zbadane)	(%) (niebadane)
- do 1 miesiąca	8.533.755	7.697.441	10,9
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2.101.334	3.592.804	(41,5)
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	2.155.649	2.849.822	(24,4)
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	1.457.315	955.980	52,4
- powyżej 1 roku do 5 lat	1.131.432	1.844.889	(38,7)
- powyżej 5 lat	84.348	182.642	(53,8)

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana (%) (niebadane)
	2017	2016	
	(tys. PLN) (zbadane)		
Razem	15.463.833	17.123.578	(9,7)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana (%) (niebadane)
	2016	2015	
	(tys. PLN) (zbadane)		
- do 1 miesiąca	7.697.441	7.065.519	8,9
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	3.592.804	3.461.324	3,8
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	2.849.822	3.270.710	(12,9)
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	955.980	755.400	26,6
- powyżej 1 roku do 5 lat	1.844.889	1.066.448	73,0
- powyżej 5 lat	182.642	348.762	(47,6)
Razem	17.123.578	15.968.163	7,2

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych

Poniższa tabela przedstawia pozycję zobowiązań Grupy z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych na dzień 31 marca 2018 r.

Dłużne papiery wartościowe:	Na dzień 31 marca 2018				
	Waluta	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności/ wykupu	Wartość nominalna	Stan zobowiązań
Obligacje serii N1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	5 lat	200.000	202.910
Obligacje serii N2	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4,5 roku	200.000	202.251
Obligacje serii O1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4,5 roku	200.000	202.268
Obligacje serii T	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	80.000	80.713
Obligacje serii U	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4 lata	46.000	46.175
Razem				726.000	734.317

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Na dzień 31 marca 2018 r. zobowiązania Grupy z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych zmniejszyły się do 734,3 mln zł wobec 830,0 mln zł na koniec 2017 r. Spadek był spowodowany wykupem obligacji serii S w związku z przypadającym I kwartale 2018 r. terminem ich zapadalności.

Poniższa tabela przedstawia pozycję zobowiązań Grupy z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych na dzień 31 grudnia 2017 r.

Na dzień 31 grudnia 2017

Dłużne papiery wartościowe:	Waluta	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności/ wykupu	Wartość nominalna	Stan zobowiązań
Obligacje serii N1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	5 lat	200.000	201.172
Obligacje serii N2	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4,5 roku	200.000	200.522
Obligacje serii O1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4,5 roku	200.000	200.563
Obligacje serii S	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	100.000	101.096
Obligacje serii T	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	80.000	80.053
Obligacje serii U	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4 lata	46.000	46.574
Razem					829.980

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Istotnym źródłem finansowania działalności Grupy pozostają zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych. Na dzień 31 grudnia 2017 r. zmniejszyły się one do 830,0 mln zł wobec 829,7 mln zł na koniec 2016 r. W 2017 r. Bank nie wyemitował nowych obligacji i nie dokonywał wykupu obligacji innych niż podporządkowane.

Poniższa tabela przedstawia pozycję zobowiązań Grupy z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych na dzień 31 grudnia 2016 r.

Na dzień 31 grudnia 2016

Dłużne papiery wartościowe:	Waluta	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności/ wykupu	Wartość nominalna	Stan zobowiązań
Obligacje serii N1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	5 lat	200.000	201.152
Obligacje serii N2	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4,5 roku	200.000	200.421
Obligacje serii O1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4,5 roku	200.000	200.562
Obligacje serii S	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	100.000	101.038
Obligacje serii T	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	80.000	80.014
Obligacje serii U	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4 lata	46.000	46.548
Razem					829.735

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Poniższa tabela przedstawia pozycję zobowiązań Grupy z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych na dzień 31 grudnia 2015 r.

Na dzień 31 grudnia 2015					
Dłużne papiery wartościowe:	Waluta	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności/ wykupu	Wartość nominalna	Stan zobowiązań
Obligacje serii J.....	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	100.000	101.071
Obligacje serii M1.....	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	200.000	201.590
Obligacje serii N1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	5 lat	200.000	201.137
Obligacje serii N2	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4,5 roku	200.000	200.319
Obligacje serii O1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4,5 roku	200.000	200.560
Obligacje serii S.....	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	100.000	100.991
Obligacje serii T.....	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	80.000	79.972
Obligacje serii U	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4 lata	56.000	56.641
Euroobligacje	EUR	Oprocentowanie stałe (kupon roczny)	5 lat	250.000	1.106.156
Obligacje krótkoterminowe.....	PLN	Obligacje dyskontowe	6 miesięcy	70.000	69.752
Razem					2.318.189

Istotne źródło finansowania działalności Grupy stanowią zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych. Na dzień 31 grudnia 2016 r. zmniejszyły się one do 829,7 mln zł wobec 2.318,2 mln zł na koniec 2015 r. W 2016 r. Bank nie wyemitował nowych obligacji w ramach programu emisji obligacji oraz dokonał wykupu obligacji serii J, M1, oraz 10.000 szt. obligacji serii U euroobligacji i obligacji krótkoterminowych.

Zobowiązania podporządkowane

Poniższa tabela przedstawia stan zobowiązań podporządkowanych Grupy na dzień 31 grudnia 2017 r.

Na dzień 31 grudnia 2017					
	Waluta	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności/ wykupu	Wartość nominalna	Stan zobowiązań
Seria A	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	120.000	120.893
Seria AA1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	7 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	34.214	35.080
Seria AA2	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	7 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	65.786	66.391
Seria D	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	100.000	103.236
Seria P	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	150.000	152.904
Seria R1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	83.000	83.900
Seria W	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	32.500	33.288
Razem				585.500	595.692

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Zobowiązania podporządkowane wyniosły 595,7 mln zł na dzień 31 grudnia 2017 r. wobec 601,4 mln zł na dzień 31 grudnia 2016 r. W 2017 r. Bank przeprowadził emisję obligacji podporządkowanych serii AA1 i AA2 oraz dokonał przedterminowego wykupu obligacji serii G.

Poniższa tabela przedstawia stan zobowiązań podporządkowanych Grupy na dzień 31 grudnia 2016 r.

Na dzień 31 grudnia 2016					
	Waluta	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności/ wykupu	Wartość nominalna	Stan zobowiązań
Seria A	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	120.000	120.895
Seria D	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	100.000	103.846
Seria G	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	100.000	107.503
Seria P	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	150.000	152.887
Seria R1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	83.000	83.896
Seria W	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	32.500	32.346
Razem				585.500	601.373

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Zobowiązania podporządkowane wyniosły 601,4 mln zł na dzień 31 grudnia 2016 r. i utrzymały się na poziomie porównywalnym do stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. (600,0 mln zł).

Aktywa i zobowiązania warunkowe

Poniższa tabela przedstawia pozycję aktywów i zobowiązań warunkowych Grupy na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 marca		Na dzień 31 grudnia	
	2018	2017	2016	2015
	(niebadane)		(tys. PLN) (zbadane)	
Zobowiązania warunkowe:.....	1.923.082	1.938.588	2.085.735	2.839.384
Finansowe, w tym:	1.632.280	1.672.625	1.856.169	2.569.605
otwarte linie kredytowe w tym:	1.595.507	1.635.709	1.803.925	2.124.410
- odwoławalne.....	1.368.941	1.373.802	1.534.961	1.794.721
- nieodwoławalne.....	226.566	261.907	268.964	329.689
otwarte akredytywy importowe	32.298	24.880	19.423	159.779
promesy udzielenia kredytu w tym:	4.475	12.036	32.821	285.416
- nieodwoławalne.....	4.475	12.036	32.821	285.416
Gwarancyjne, w tym:	268.088	252.928	216.531	256.744
poręczenia i gwarancje spłaty kredytu	16.502	17.003	22.953	34.617
gwarancje właściwego wykonania kontraktu	251.586	235.925	193.578	222.127
Gwarantowanie emisji.....	13.035	13.035	13.035	13.035
Papiery do otrzymania	9.679	-	-	-
Aktywa warunkowe:	1.026.163	1.020.887	1.518.228	991.558
Finansowe, w tym:	494.698	491.177	-	-
otwarte linie kredytowe.....	315.638	312.817	-	-

	Na dzień 31 marca		Na dzień 31 grudnia	
	2018	2017	2016	2015
	(niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)		
pozostałe.....	179.060	178.360	-	-
Gwarancyjne	520.635	519.241	1.509.041	983.409
Inne	10.830	10.469	9.187	8.149
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	2.949.245	2.959.475	3.603.963	3.830.942

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Poniższa tabela przedstawia pozycję aktywów i zobowiązań warunkowych Grupy na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 marca		Na dzień 31 grudnia
	2018	2017	Zmiana
	(niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)	(%) (niebadane)
Zobowiązania warunkowe:.....	1.923.082	1.938.588	(0,8)
Finansowe, w tym:	1.632.280	1.672.625	(2,4)
otwarte linie kredytowe w tym:	1.595.507	1.635.709	(2,5)
- odwołalne.....	1.368.941	1.373.802	(0,4)
- nieodwołalne.....	226.566	261.907	(13,5)
otwarte akredytywy importowe	32.298	24.880	29,8
promesy udzielenia kredytu w tym:	4.475	12.036	(62,8)
- nieodwołalne.....	4.475	12.036	(62,8)
Gwarancyjne, w tym:	268.088	252.928	6,0
poręczenia i gwarancje spłaty kredytu	16.502	17.003	(2,9)
gwarancje właściwego wykonania kontraktu	251.586	235.925	6,6
Gwarantowanie emisji.....	13.035	13.035	-
Papiery do otrzymania	9.679	-	x
Aktywa warunkowe:	1.026.163	1.020.887	0,5
Finansowe, w tym:	494.698	491.177	0,7
otwarte linie kredytowe.....	315.638	312.817	0,9
pozostałe.....	179.060	178.360	0,4
Gwarancyjne	520.635	519.241	0,3
Inne	10.830	10.469	3,4
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	2.949.245	2.959.475	(0,3)

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana
	2017	2016	
	(tys. PLN) (zbadane)	(tys. PLN) (zbadane)	(%) (niebadane)
Zobowiązania warunkowe:.....	1.938.588	2.085.735	(7,1)
Finansowe, w tym:	1.672.625	1.856.169	(9,9)
otwarte linie kredytowe w tym:	1.635.709	1.803.925	(9,3)
- odwołalne.....	1.373.802	1.534.961	(10,5)
- nieodwołalne.....	261.907	268.964	(2,6)

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana (%) (niebadane)
	2017	2016	
	(tys. PLN) (zbadane)		
otwarte akredytywy importowe	24.880	19.423	28,1
promesy udzielenia kredytu w tym:	12.036	32.821	(63,3)
- nieodwołalne	12.036	32.821	(63,3)
Gwarancyjne, w tym:	252.928	216.531	16,8
poręczenia i gwarancje spłaty kredytu	17.003	22.953	(25,9)
gwarancje właściwego wykonania kontraktu	235.925	193.578	21,9
Gwarantowanie emisji	13.035	13.035	0,0
Aktywa warunkowe:	1.020.887	1.518.228	(32,8)
Finansowe, w tym:	491.177	-	-
otwarte linie kredytowe	312.817	-	-
pozostałe	178.360	-	-
Gwarancyjne	519.241	1.509.041	(65,6)
Inne	10.469	9.187	14,0
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	2.959.475	3.603.963	(17,9)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Zobowiązania warunkowe Grupy ogółem na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniosły 1 938,6 mln zł, w tym zobowiązania finansowe Grupy wyniosły 1 672,6 mln zł.

Wg stanu na 31 grudnia 2017 r. w zobowiązaniach pozabilansowych Banku ogółem, stan czynnych gwarancji i poręczeń ogółem wyniósł 252,9 mln zł, tj. 13% zobowiązań pozabilansowych ogółem, z czego wszystkie gwarancje zostały wystawione przez Bank rezydentom. Najwyższe gwarancje zostały udzielone na kwoty 47,1 mln zł oraz 32,5 mln zł. W 2017 r. udzielono 214 sztuk gwarancji na łączną kwotę 148,4 mln zł, które pozostają czynne na 31 grudnia 2017 r. Większość (wartościowo) udzielonych w 2017 r. gwarancji dotyczy krajowej gwarancji zwrotu zaliczki, krajowej gwarancji zapłaty oraz krajowej gwarancji dobrego wykonania umowy.

Poniższa tabela przedstawia pozycję aktywów i zobowiązań warunkowych Grupy na wskazane w niej daty.

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana (%) (niebadane)
	2016	2015	
	(tys. PLN) (zbadane)		
Zobowiązania warunkowe:	2.085.735	2.839.384	(26,5)
Finansowe, w tym:	1.856.169	2.569.605	(27,8)
otwarte linie kredytowe w tym:	1.803.925	2.124.410	(15,1)
- odwołalne	1.534.961	1.794.721	(14,5)
- nieodwołalne	268.964	329.689	(18,4)
otwarte akredytywy importowe	19.423	159.779	(87,8)
promesy udzielenia kredytu w tym:	32.821	285.416	(88,5)
- nieodwołalne	32.821	285.416	(88,5)
Gwarancyjne, w tym:	216.531	256.744	(15,7)
poręczenia i gwarancje spłaty kredytu	22.953	34.617	(33,7)
gwarancje właściwego wykonania kontraktu	193.578	222.127	(12,9)
Gwarantowanie emisji	13.035	13.035	0,0
Aktywa warunkowe:	1.518.228	991.558	53,1
Gwarancyjne	1.509.041	983.409	53,4
Inne	9.187	8.149	12,7

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana
	2016	2015	
	(rys. PLN)		(%)
	(zbadane)		(niebadane)
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	3.603.963	3.830.942	(5,9)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Zobowiązania warunkowe Grupy ogółem na dzień 31 grudnia 2016 r. wyniosły 2.085,7 mln zł, w tym warunkowe zobowiązania finansowe Grupy wyniosły 1.856,2 mln zł.

Stan czynnych gwarancji i poręczeń ogółem na dzień 31 grudnia 2016 r. wyniósł 216,5 mln zł, z czego wszystkie czynne gwarancje i poręczenia obejmowały gwarancje wystawione przez Bank Rezydentom. Większość (ilościowo) udzielonych w 2016 r. gwarancji dotyczyła dobrego wykonania umowy oraz krajowej zapłaty, krajowej gwarancji przetargowej oraz krajowej gwarancji zapłaty.

Zleceniodawcami gwarancji były, wg stanu ich zobowiązań na 31 grudnia 2016 r.: (i) w 98,7% jednostki niefinansowe, (ii) w 1,3% sektor instytucji rządowych i samorządowych, oraz (iii) w 0,04% jednostki finansowe.

Ograniczenia wykorzystania zasobów kapitałowych wynikające z przepisów prawa

Bank jest spółką akcyjną powstałą i działającą zgodnie z prawem polskim. Kapitał własny spółki akcyjnej obejmuje kapitał zakładowy, kapitał zapasowy, kapitał rezerwowy i wynik finansowy za dany rok oraz z lat ubiegłych. W spółce akcyjnej zasady tworzenia i korzystania z kapitału są określone prawem, a konkretnie określa je Kodeks Spółek Handlowych. Zgodnie z art. 396 Kodeksu Spółek Handlowych kapitał zapasowy tworzy się w celu pokrycia strat. Co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy jest przenoszone na kapitał zapasowy do chwili, gdy osiągnie on wysokość równą jednej trzeciej kapitału zakładowego. Kapitał zapasowy, do wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego spółki, może być przeznaczony wyłącznie na pokrycie strat wykazanych w sprawozdaniu finansowym. Decyzje w sprawie wykorzystania kapitału zapasowego i kapitałów rezerwowych podejmuje Walne Zgromadzenie.

Zgodnie z art. 396 Kodeksu Spółek Handlowych nadwyżkę przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej przenosi się na kapitał zapasowy i inne kapitały po pokryciu kosztów emisji. Ponadto dopłaty do kapitału dokonywane przez akcjonariuszy w zamian za przyznanie szczególnych praw są również przenoszone na kapitał zapasowy, jednak nie można ich wykorzystywać do pokrycia żadnych odpisów nadzwyczajnych lub strat. Zgodnie z art. 344 Kodeksu Spółek Handlowych podczas trwania spółki nie wolno zwracać akcjonariuszowi dokonanych wpłat na poczet akcji ani w całości, ani w części, z wyjątkiem przypadków określonych w Kodeksie Spółek Handlowych.

DM BOŚ jako podmiot nadzorowany przez KNF podlega m.in. ograniczeniom w zakresie wypłaty dywidendy określonym w: (i) Ustawie o Obrocie Instrumentami Finansowymi, (ii) Rozporządzeniu CRR oraz (iii) polityce dywidendowej KNF dla instytucji finansowych.

Na Datę Prospektu BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. w likwidacji znajduje się w likwidacji. Zgodnie z art. 286 Kodeksu Spółek Handlowych podział między wspólników majątku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pozostałego po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli nie może nastąpić przed upływem sześciu miesięcy od daty ogłoszenia o otwarciu likwidacji i wezwaniu wierzycieli.

Poza wyżej wymienionymi ograniczeniami oraz ograniczeniami opisanymi w rozdziale „Dywidenda i polityka w zakresie dywidendy – Ograniczenia w zakresie wypłaty dywidendy” nie występują inne ograniczenia w wykorzystaniu przez Bank i Grupę dostępnych zasobów kapitałowych, które miały, mają lub mogłyby mieć bezpośredni lub pośredni istotny wpływ na używanie przez Grupę środków kapitałowych w działalności operacyjnej.

Wymogi regulacyjne dotyczące kapitału

Zarządzanie adekwatnością kapitałową ma na celu utrzymywanie posiadanych przez Bank kapitałów własnych na poziomie nie niższym niż wymagany przez zewnętrzne i wewnętrzne regulacje. Regulacje te uzależniają wymagany poziom kapitałów od skali działalności i ryzyka podejmowanego przez Bank.

Mając na uwadze powyższy cel Bank regularnie:

- identyfikuje ryzyka istotne z punktu widzenia swojej działalności;
- zarządza istotnymi rodzajami ryzyka;
- wyznacza kapitał wewnętrzny, który zobowiązuje się posiadać na wypadek materializacji ryzyka;

- kalkuluje i raportuje miary adekwatności kapitałowej;
- alokuje kapitał wewnętrzny na obszary biznesowe;
- przeprowadza testy warunków skrajnych;
- porównuje potrzeby kapitałowe z posiadanym poziomem kapitałów własnych;
- integruje proces oceny adekwatności kapitałowej z procesem opracowywania strategii Banku, planów finansowych i sprzedażowych.

Fundusze własne dla potrzeb współczynnika wypłacalności

Fundusze własne Banku składają się z funduszy podstawowych Tier 1 oraz funduszy Tier 2.

W 2017 r. fundusze podstawowe Tier 1 Banku obejmowały:

- instrumenty kapitałowe spełniające warunki o których mowa w CRR;
- agio emisyjne związane z instrumentami, o których mowa w punkcie powyżej;
- kapitały rezerwowe;
- fundusz ogólnego ryzyka;
- niezrealizowane zyski i straty wyceniane według wartości godziwej (w kwotach uwzględniających przepisy przejściowe, o których mowa w art. 467 oraz 468 CRR);
- inne pozycje funduszy podstawowych Tier 1, określone w CRR;

i były pomniejszane o wartości niematerialne według ich wyceny bilansowej oraz dodatkowe korekty wyceny (AVA).

Wymogi kapitałowe (filar I)

Bank stosuje metody wynikające z CRR, w tym w szczególności:

- metodę standardową do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;
- uproszczoną technikę ujmowania zabezpieczeń, w której waga ryzyka kontrahenta jest zastępowana wagą ryzyka zabezpieczenia (jego wystawcy);
- metodę standardową do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego;
- metodę standardową dla ryzyka korekty wyceny kredytowej;
- metodę podstawową do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego;
- metodę terminów zapadalności do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych;
- metodę podstawową do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych;
- metodę dla wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu dużych ekspozycji.

Kapitał wewnętrzny (filar II)

Podczas procesu identyfikacji istotnych rodzajów ryzyka w działalności Banku, po uwzględnieniu skali i złożoności działania określone są dodatkowe rodzaje ryzyka, które zdaniem Zarządu nie są w pełni ujęte w ramach ryzyka Filaru I. Identyfikacja ma na celu optymalne dostosowanie struktury kapitału wewnętrznego do rzeczywistych potrzeb kapitałowych, odzwierciedlających faktyczny poziom ekspozycji na ryzyko.

Kapitał wewnętrzny dla dodatkowych rodzajów ryzyka, wyliczany jest na podstawie wewnętrznych metod zaakceptowanych przez Zarząd uwzględniających skalę i specyfikę działania Banku w kontekście danego ryzyka.

Dodatkowo przy wyznaczaniu kapitału wewnętrznego Bank stosuje konserwatywne podejście w zakresie uwzględnienia efektu dywersyfikacji ryzyka pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Ujawnienia (filar III)

W zakresie określonym przez Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, Bank ogłosił informacje dotyczące adekwatności kapitałowej w odrębnym dokumencie.

Zarządzanie kapitałem

Cele polityka i procesy zarządzania kapitałem Banku zostały szczegółowo opisane w pkt. 5.3 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego „Zarządzanie kapitałem”.

Przychody netto z działalności operacyjnej według segmentów operacyjnych

Działalność Grupy jest prowadzona w różnych pionach, które oferują określone produkty i usługi przeznaczone dla określonych segmentów rynku. Grupa aktualnie prowadzi działalność w następujących segmentach branżowych:

- pion korporacji i finansów publicznych,
- pion detaliczny,
- działalność skarbową i inwestycyjną,
- działalność maklerską,
- pozostałe (nieulokowane w segmentach).

W ramach pionu korporacji i finansów publicznych prowadzona jest działalność obejmująca transakcje zawierane poprzez Centra Korporacyjne oraz Centralę Banku z klientami korporacyjnymi i klientami należącymi do sektora finansów publicznych. Natomiast aktywność Banku w pionie detalicznym dotyczy transakcji z klientami z grupy osób prywatnych, mikroprzedsiębiorstw oraz wspólnot mieszkaniowych.

W skład obszaru działalności skarbowej i inwestycyjnej wchodzi działalność na rynku międzybankowym i dłużnych papierów wartościowych, instrumentów pochodnych, a także w obszarze inwestycji kapitałowych. Działalność skarbową i inwestycyjną obejmuje zarządzanie płynnością, ryzykiem walutowym i stóp procentowych Banku oraz rozliczenia z tytułu cen transferowych funduszy z innymi pionami (segmentami) biznesowymi.

W obszarze pozostałe (nieulokowane w segmentach) znajdują się pozycje rachunku zysków i strat, które nie zostały przypisane do żadnego z wymienionych w ppkt a-d obszarów działalności,

w szczególności przychody i koszty związane z klientami niesklasyfikowanymi. Ponadto w obszarze tym wykazywane są składniki rachunku zysków i strat dotyczące działalności spółek zależnych: MS Wind Sp. z o.o., BOŚ Capital Sp. z o.o.

Dane finansowe spółki BOŚ Eko Profit S.A. są klasyfikowane do pionu korporacji i finansów publicznych a spółki BOŚ Ekosystem sp. z o.o. do pionu detalicznego.

Produktami obszaru działalności skarbowej i inwestycyjnej są instrumenty finansowe, bieżące i terminowe lokaty i depozyty międzybankowe oraz klientów ALM, kredyty od innych banków oraz kredyty udzielone bankom, dłużne i kapitałowe papiery wartościowe oraz instrumenty pochodne.

Natomiast obszar działalności maklerskiej obejmuje głównie nabywanie i zbywanie papierów wartościowych na cudzy lub własny rachunek, prowadzenie rachunków papierów wartościowych, zarządzanie cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie oraz oferowanie papierów wartościowych w obrocie pierwotnym lub w pierwszej ofercie publicznej.

Poniższe tabele przedstawiają wyniki finansowe Grupy przypadające na przyjęte segmenty, we wskazanych w nich okresach.

Na dzień albo za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca 2018

Pion korporacji i finansów publicznych	Pion detaliczny	Działalność skarbową i inwestycyjną	Działalność maklerska	pozostałe (nieulokowane w segmentach)	Grupa	
						<i>(tys. PLN) (niebadane)</i>
Wynik z tytułu odsetek	42.187	30.445	14.309	1.422	11	88.374
Przychody z tytułu odsetek	114.253	90.874	(50.115)	2.015	325	157.352
- sprzedaż klientom zewnętrznym	88.255	35.566	30.204	226	-	154.251
- sprzedaż innym segmentom	25.998	55.308	(80.319)	1.789	325	3.101
Koszty z tytułu odsetek	(72.066)	(60.429)	64.424	(593)	(314)	(68.978)
- sprzedaż klientom zewnętrznym	(12.873)	(35.803)	(16.985)	(216)	-	(65.877)
- sprzedaż innym segmentom	(59.193)	(24.626)	81.409	(377)	(314)	(3.101)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	11.334	4.511	(157)	11.973	(539)	27.122
Przychody z tytułu dywidend	-	-	-	-	-	-
Wynik na działalności handlowej (ze SWAP)	-	-	4.539	6.128	-	10.667
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-	-	489	-	-	489
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych ..	14	-	(81)	-	-	(67)
Wynik z pozycji wymiany	1.953	1.046	3.772	(127)	14	6.658
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów finansowych	435	39	-	-	-	474
Wynik z tytułu modyfikacji instrumentów finansowych	2	-	-	-	-	2
Wynik na działalności bankowej	55.925	36.041	22.871	19.396	(514)	133.719
Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	197	115	-	1.276	(1.165)	423
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(3.126)	(6.010)	6	-	1	(9.129)
Wynik na działalności finansowej	52.996	30.146	22.877	20.672	(1.678)	125.013
Koszty bezpośrednie	(8.573)	(8.914)	-	(15.465)	(900)	(33.852)
Wynik po kosztach bezpośrednich	44.423	21.232	22.877	5.207	(2.578)	91.161
Koszty pośrednie i usługi wzajemne	(14.796)	(17.568)	(3.243)	-	-	(35.607)
Wynik po kosztach bezpośrednich i pośrednich	29.627	3.664	19.634	5.207	(2.578)	55.554
Amortyzacja	(3.390)	(4.067)	(545)	(1.506)	(466)	(9.974)

Na dzień albo za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca 2018

	Na dzień albo za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca 2018					
	Pion korporacji i finansów publicznych	Pion detaliczny	Działalność skarbową i inwestycyjną	Działalność maklerska	pozostałe (nieulokowane w segmentach)	Grupa
	<i>(tys. PLN) (niebadane)</i>					
Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF)	(9.734)	(9.861)	(49)	(752)	(138)	(20.534)
Wynik finansowy brutto przed alokacją wyniku ALM.....	16.503	(10.264)	19.040	2.949	(3.182)	25.046
Alokowany wynik ALM	6.864	12.837	(19.701)	-	-	-
Wynik brutto	23.367	2.573	(661)	2.949	(3.182)	25.046
Obciążenia podatkowe	-	-	-	-	-	(8.699)
Wynik finansowy netto	-	-	-	-	-	16.347
Aktywa segmentu	8.352.919	3.982.706	6.673.799	268.648	133.315	19.411.387
Zobowiązania segmentu.....	4.713.104	9.101.270	4.694.153	799.573	103.287	19.411.387
Nakłady na aktywa trwale i wartości niematerialne.....	826	934	88	2.250	-	4.098

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W I kwartale 2018 r.: (i) pion korporacji i finansów publicznych wypracował zysk brutto w wysokości 23,4 mln zł, (ii) pion detaliczny wypracował zysk brutto w wysokości 2,6 mln zł, (iii) segment działalności skarbowej i inwestycyjnej odnotował stratę brutto w wysokości 0,7 mln zł, a (iv) działalność maklerska wygenerowała zysk brutto w wysokości 2,9 mln zł. Działalność, która nie została włączona do żadnego z tych segmentów, przyniosła stratę brutto w wysokości 3,2 mln zł. W konsekwencji wynik finansowy brutto Grupy wyniósł 25,0 mln zł a obciążenie podatkowe (8,7) mln zł. W I kwartale 2018 r. segmentowy rachunek wyników Banku był sporządzany do poziomu - wynik brutto, tj. nie dokonano podziału obciążenia podatkowego na segmenty działalności. W I kwartale 2018 r. Grupa wykazała zysk netto w wysokości 16,4 mln zł.

W I kwartale 2018 r. Grupa osiągnęła wynik na działalności bankowej w wysokości 133,7 mln zł, z czego: (i) pion korporacji i finansów publicznych osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 55,9 mln zł, (ii) pion detaliczny osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 36,0 mln zł, (iii) segment działalności skarbowej i inwestycyjnej osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 22,9 mln zł, a (iv) działalność maklerska osiągnęła wynik na działalności bankowej w wysokości 19,4 mln zł. Działalność, która nie została włączona do żadnego z tych segmentów, osiągnęła wynik na działalności bankowej w wysokości (0,5) mln zł.

Wynik z tytułu odsetek

W I kwartale 2018 r. pion detaliczny odpowiadał za 34,5% (w porównaniu z 27,8% w I kw. 2017 r.) wyniku z tytułu odsetek Grupy, natomiast pion korporacji i finansów publicznych odpowiadał za 47,7% (przy 47,0% w I kw. 2017 r.) wyniku z tytułu odsetek Grupy. Segment działalności skarbowej i inwestycyjnej odpowiadał za 16,2% (przy 23,6% w I kw. 2017 r.) wyniku z tytułu odsetek Grupy.

W I kwartale 2018 r. wynik z tytułu odsetek Grupy zmniejszył się o 10,7 mln zł, tj. o 10,8%, w porównaniu do I kw. 2017 r. na skutek większej dynamiki spadku przychodów z tytułu odsetek (spadek o 16,3 mln zł, tj. o 9,4% I kw. 2018 r. wobec I kw. 2017 r.) niż dynamiki wzrostu kosztów z tytułu odsetek (spadek o 5,5 mln zł, tj. o 7,4%). W szczególności w I kw. 2018 r. przychody z tytułu odsetek: (i) w pionie korporacji i finansów publicznych spadły o 12,3 mln zł, tj. o 9,7%, (ii) w pionie detalicznym spadły o 29,7 mln zł, tj. o 9,9% zł, w porównaniu do I kw. 2017 r., natomiast koszty z tytułu odsetek: (i) w pionie korporacji i finansów publicznych spadły o 7,9 mln zł, tj. o 9,9%, (ii) w pionie detalicznym spadły o 12,9 mln zł, tj. o 17,6% zł, w porównaniu do I kw. 2017 r.

Wynik z tytułu opłat i prowizji

W I kw. 2018 r. pion detaliczny oraz pion korporacji i finansów publicznych osiągnęły wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości, odpowiednio, 4,5 mln zł i 11,3 mln zł, natomiast segment działalności skarbowej i inwestycyjnej osiągnął wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości 0,2 mln zł a działalność maklerska 12,0 mln zł. Operacje, które nie zostały zaliczone do powyższych segmentów, przyniosły wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości (0,5) mln zł.

Na dzień albo za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca 2017

Pion korporacji i finansów publicznych	Pion detaliczny	Działalność skarbową i inwestycyjną	Działalność maklerska	pozostałe (nieulokowane w segmentach)	Grupa	
						<i>(tys. PLN) (niebadane)</i>
Wynik z tytułu odsetek	46.571	27.514	23.372	1.675	(9)	99.123
Przychody z tytułu odsetek	126.536	100.840	(56.390)	2.306	312	173.604
- sprzedaż klientom zewnętrznym	99.258	40.317	30.578	233	-	170.386
- sprzedaż innym segmentom	27.278	60.523	(86.968)	2.073	312	3.218
Koszty z tytułu odsetek	(79.965)	(73.326)	79.762	(631)	(321)	(74.481)
- sprzedaż klientom zewnętrznym	(14.445)	(45.587)	(11.001)	(230)	-	(71.263)
- sprzedaż innym segmentom	(65.520)	(27.739)	90.763	(401)	(321)	(3.218)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	10.285	4.530	(39)	15.272	(128)	29.920
Przychody z tytułu dywidend	-	-	-	13	-	13
Wynik na działalności handlowej (ze SWAP)	-	-	2.970	5.098	-	8.068
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-	-	838	-	-	838
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych .	-	-	-	-	6.816	6.816
Wynik z pozycji wymiany	3.221	984	4.039	(721)	(84)	7.439
Wynik na działalności bankowej	60.077	33.028	31.180	21.337	6.595	152.217
Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	(1.242)	207	-	(232)	2.405	1.138
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(4.266)	(6.359)	71	-	1	(10.553)
Wynik na działalności finansowej	54.569	26.876	31.251	21.105	9.001	142.802
Koszty bezpośrednie	(8.611)	(10.742)	(1.295)	(14.754)	(456)	(35.858)
Wynik po kosztach bezpośrednich	45.958	16.134	29.956	6.351	8.545	106.944
Koszty pośrednie i usługi wzajemne	(13.721)	(17.568)	(2.650)	-	-	(33.939)
Wynik po kosztach bezpośrednich i pośrednich	32.237	(1.434)	27.306	6.351	8.545	73.005
Amortyzacja	(3.840)	(4.238)	(601)	(1.500)	(563)	(10.742)
Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF)	(14.716)	(14.718)	(52)	(884)	(123)	(30.493)
Wynik finansowy brutto przed alokacją wyniku ALM	13.681	(20.390)	26.653	3.967	7.859	31.770

Na dzień albo za okres 3 miesięcy zakończony 31 marca 2017

	Pion korporacji i finansów publicznych		Działalność skarbową i inwestycyjną	Działalność maklerska	pozostałe (nieulokowane w segmentach)	Grupa
	Pion detaliczny		<i>(tys. PLN) (niebadane)</i>			
Alokowany wynik ALM	10.085	15.010	(25.095)	-	-	-
Wynik brutto	23.766	(5.380)	1.558	3.967	7.859	31.770
Obciążenia podatkowe	-	-	-	-	-	(11.817)
Wynik finansowy netto	-	-	-	-	-	19.953
Aktywa segmentu	9.497.015	4.433.834	6.042.774	272.990	122.741	20.374.354
Zobowiązania segmentu.....	4.679.885	10.050.585	4.708.887	781.217	153.780	20.374.354
Nakłady na aktywa trwale i wartości niematerialne.....	1.071	1.253	121	1.310	1	3.756

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W I kwartale 2017 r.: (i) pion korporacji i finansów publicznych wypracował zysk brutto w wysokości 23,8 mln zł, (ii) pion detaliczny odnotował stratę brutto w wysokości 5,4 mln zł, (iii) segment działalności skarbowej i inwestycyjnej odnotował zysk brutto w wysokości 1,6 mln zł, a (iv) działalność maklerska wygenerowała zysk brutto w wysokości 4,0 mln zł. Działalność, która nie została włączona do żadnego z tych segmentów, przyniosła zysk brutto w wysokości 7,9 mln zł. W konsekwencji wynik finansowy brutto Grupy wyniósł 31,8 mln zł a obciążenie podatkowe wyniosło (11,8) mln zł. W I kwartale 2017 r. segmentowy rachunek wyników Banku był sporządzany do poziomu - wynik brutto, tj. nie dokonano podziału obciążenia podatkowego na segmenty działalności. W I kwartale 2017 r. Grupa wykazała zysk netto w wysokości 20,0 mln zł.

W I kwartale 2017 r. Grupa osiągnęła wynik na działalności bankowej w wysokości 152,2 mln zł, z czego: (i) pion korporacji i finansów publicznych osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 60,1 mln zł, (ii) pion detaliczny osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 33,0 mln zł, (iii) segment działalności skarbowej i inwestycyjnej osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 31,2 mln zł, a (iv) działalność maklerska osiągnęła wynik na działalności bankowej w wysokości 21,3 mln zł. Działalność, która nie została włączona do żadnego z tych segmentów, osiągnęła wynik na działalności bankowej w wysokości 6,6 mln zł.

Wynik z tytułu odsetek

W I kwartale 2017 r. pion detaliczny odpowiadał za 27,8% wyniku z tytułu odsetek Grupy, natomiast pion korporacji i finansów publicznych odpowiadał za 47,0% wyniku z tytułu odsetek Grupy. Segment działalności skarbowej i inwestycyjnej odpowiadał za 23,6% wyniku z tytułu odsetek Grupy.

Wynik z tytułu opłat i prowizji

W I kw. 2017 r. pion detaliczny oraz pion korporacji i finansów publicznych osiągnęły wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości, odpowiednio, 4,5 mln zł i 10,3 mln zł, natomiast segment działalności skarbowej i inwestycyjnej osiągnął wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości (0,04) mln zł a działalność maklerska 15,3 mln zł. Operacje, które nie zostały zaliczone do powyższych segmentów, przyniosły wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości (0,1) mln zł.

Na dzień albo za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017

Pion korporacji i finansów publicznych	Pion detaliczny	Działalność skarbową i inwestycyjną	Działalność maklerska	pozostałe (nieulokowane w segmentach)	Grupa	
						(tys. PLN) (niebadane)
Wynik z tytułu odsetek	179.474	118.732	78.640	5.948	1.224	384.018
Przychody z tytułu odsetek	490.238	387.596	(212.519)	8.541	2.519	676.375
- sprzedaż klientom zewnętrznym	383.255	155.329	122.811	937	1.209	663.541
- sprzedaż innym segmentom	106.983	232.267	(335.330)	7.604	1.310	12.834
Koszty z tytułu odsetek	(310.764)	(268.864)	291.159	(2.593)	(1.295)	(292.357)
- sprzedaż klientom zewnętrznym	(54.729)	(161.886)	(62.084)	(820)	(4)	(279.523)
- sprzedaż innym segmentom	(256.035)	(106.978)	353.243	(1.773)	(1.291)	(12.834)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	42.352	17.792	66	50.552	(1.707)	109.055
Przychody z tytułu dywidend	-	-	5.498	237	-	5.735
Wynik na działalności handlowej (ze SWAP)	-	-	19.768	45.944	-	65.712
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-	-	2.596	-	-	2.596
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych .	23	-	(1)	(50)	6.816	6.788
Wynik z pozycji wymiany	10.290	4.222	10.464	(1.656)	(107)	23.213
Wynik na działalności bankowej	232.139	140.746	117.031	100.975	6.226	597.117
Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-	(5.547)	-	(4.731)	3.406	(6.872)
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(126.360)	(11.550)	79	-	(1)	(137.832)
Wynik na działalności finansowej	105.779	123.649	117.110	96.244	9.631	452.413
Koszty bezpośrednie	(36.618)	(43.111)	(2.935)	(69.140)	(2.450)	(154.254)
Wynik po kosztach bezpośrednich	69.161	80.538	114.175	27.104	7.181	298.159
Koszty pośrednie i usługi wzajemne	(56.036)	(69.424)	(11.814)	-	-	(137.274)
Wynik po kosztach bezpośrednich i pośrednich	13.125	11.114	102.361	27.104	7.181	160.885
Amortyzacja	(14.873)	(16.853)	(2.374)	(6.015)	(1.849)	(41.964)
Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF)	(21.404)	(21.352)	(214)	(3.695)	(548)	(47.213)
Wynik finansowy brutto	(23.152)	(27.091)	99.773	17.394	4.784	71.708

Na dzień albo za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017

Pion korporacji i finansów publicznych	Pion detaliczny	Działalność skarbową i inwestycyjną	Działalność maklerska	pozostałe (nieulokowane w segmentach)	Grupa	
						(tys. PLN) (niebadane)
Alokowany wynik ALM	36.892	54.521	(91.413)	-	-	-
Wynik finansowy brutto po alokacji wyniku ALM	13.740	27.430	8.360	17.394	4.784	71.708
Obciążenia podatkowe	-	-	-	-	-	(25.646)
Wynik finansowy netto	-	-	-	-	-	46.062
Aktywa segmentu	8.581.414	4.073.597	6.519.274	371.108	131.327	19.676.720
w tym kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz należności od innych banków	8.266.976	4.073.597	356.078	22.861	9	12.719.521
Zobowiązania segmentu.....	4.374.611	9.289.977	4.820.898	949.392	241.842	19.676.720
w tym zobowiązania wobec klientów oraz banków.....	4.357.984	9.289.977	1.484.954	709.658	100.794	15.943.367
Nakłady na aktywa trwale i wartości niematerialne.....	10.920	13.009	1.496	5.118	1	30.544

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2017 r.: (i) pion korporacji i finansów publicznych odnotował stratę brutto w wysokości 23,2 mln zł, (ii) pion detaliczny odnotował stratę brutto w wysokości 27,1 mln zł, (iii) segment działalności skarbowej i inwestycyjnej wygenerował zysk brutto w wysokości 99,8 mln zł, a (iv) działalność maklerska wygenerowała zysk brutto w wysokości 17,4 mln zł. Działalność, która nie została włączona do żadnego z tych segmentów, przyniosła zysk brutto w wysokości 4,8 mln zł. W konsekwencji wynik finansowy brutto Grupy wyniósł 71,7 mln zł. W 2017 r. obciążenie podatkowe wyniosło (25,6) mln zł. W 2017 r. segmentowy rachunek wyników Banku był sporządzany do poziomu - wynik brutto, tj. nie dokonano podziału obciążenia podatkowego na segmenty działalności. W I kwartale 2017 r. Grupa wykazała zysk netto w wysokości 46,1 mln zł.

W 2017 r. Grupa osiągnęła wynik na działalności bankowej w wysokości 597,1 mln zł, z czego: (i) pion korporacji i finansów publicznych osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 232,1 mln zł, (ii) pion detaliczny osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 140,7 mln zł, (iii) segment działalności skarbowej i inwestycyjnej osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 117,0 mln zł, a (iv) działalność maklerska osiągnęła wynik na działalności bankowej w wysokości 101,0 mln zł. Działalność, która nie została włączona do żadnego z tych segmentów, osiągnęła wynik na działalności bankowej w wysokości 6,2 mln zł.

Wynik z tytułu odsetek

W 2017 r. pion detaliczny odpowiadał za 30,9% (w porównaniu z 30,2% w 2016 r.) wyniku z tytułu odsetek Grupy, natomiast pion korporacji i finansów publicznych odpowiadał za 46,7% (przy 57,3% w 2016 r.) wyniku z tytułu odsetek Grupy. Segment działalności skarbowej i inwestycyjnej odpowiadał za 20,5% (przy 10,1% w 2016 r.) wyniku z tytułu odsetek Grupy.

W 2017 r. wynik z tytułu odsetek Grupy wzrósł o 38,4 mln zł, tj. o 24,2%, w porównaniu do 2016 r. na skutek większej dynamiki spadku kosztów z tytułu odsetek (spadek o 102,7 mln zł, tj. o 26,0% pomiędzy 2016 r. a 2017 r.) niż dynamiki wzrostu przychodów z tytułu odsetek (spadek o 27,9 mln zł, tj. o 4,0%). W szczególności w 2017 r. przychody z tytułu odsetek: (i) w pionie korporacji i finansów publicznych spadły o 27,5 mln zł, tj. o 5,3%, (ii) w pionie detalicznym spadły o 28,5 mln zł, tj. o 6,8% zł, w porównaniu do 2016 r., natomiast koszty z tytułu odsetek: (i) w pionie korporacji i finansów publicznych spadły o 29,8 mln zł, tj. o 8,7%, (ii) w pionie detalicznym spadły o 53,8 mln zł, tj. o 16,7% zł, w porównaniu do 2016 r. W 2016 r. obciążenie podatkowe wyniosło (18,8) mln zł. W 2016 r. segmentowy rachunek wyników Banku był sporządzany do poziomu - wynik brutto, tj. nie dokonano podziału obciążenia podatkowego na segmenty działalności. W 2016 r. Grupa wykazała stratę netto w wysokości 60,1 mln zł. Ze względu na powstanie straty bilansowej oraz w związku z wymaganiami określonymi w art. 142 Prawa Bankowego, Grupa realizuje Program Postępowania Naprawczego.

Wynik z tytułu opłat i prowizji

W 2017 r. pion detaliczny i pion korporacji i finansów publicznych osiągnęły wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości, odpowiednio, 17,8 mln zł i 42,4 mln zł, natomiast segment działalności skarbowej i inwestycyjnej osiągnął wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości 0,1 mln zł a działalność maklerska 50,6 mln zł. Operacje, które nie zostały zaliczone do powyższych segmentów, przyniosły wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości (1,7) mln zł.

Na dzień albo za rok zakończony 31 grudnia 2016

	Pion korporacji i finansów publicznych		Działalność skarbową i inwestycyjną	Działalność maklerska	pozostałe (nieulokowane w segmentach)	Grupa
	Pion detaliczny		<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>			
Wynik z tytułu odsetek	177.237	93.456	31.156	4.721	2.657	309.227
Przychody z tytułu odsetek	517.770	416.078	(240.422)	6.916	3.979	704.321
- sprzedaż klientom zewnętrznym	402.718	164.365	124.000	801	2.804	694.688
- sprzedaż innym segmentom	115.052	251.713	(364.422)	6.115	1.175	9.633
Koszty z tytułu odsetek	(340.533)	(322.622)	271.578	(2.195)	(1.322)	(395.094)
- sprzedaż klientom zewnętrznym	(73.208)	(208.099)	(103.451)	(721)	18	(385.461)
- sprzedaż innym segmentom	(267.325)	(114.523)	375.029	(1.474)	(1.340)	(9.633)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	46.430	19.930	(85)	43.438	(545)	109.168
Przychody z tytułu dywidend	-	-	5.082	182	-	5.264
Wynik na działalności handlowej (ze SWAP)	-	-	35.896	34.084	-	69.980
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-	-	3.821	-	-	3.821
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych .	-	-	805	3.409	-	4.214
Wynik z pozycji wymiany	15.052	4.031	139	696	8	19.926

Na dzień albo za rok zakończony 31 grudnia 2016

Pion korporacji i finansów publicznych	Pion detaliczny	Działalność skarbową i inwestycyjną	Działalność maklerska	pozostałe (nieulokowane w segmentach)	Grupa	
						(tys. PLN) (zbadane)
Wynik na działalności bankowej.....	238.719	117.417	76.814	86.530	2.120	521.600
Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych.....	597	388	-	(263)	(11.425)	(10.703)
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek.....	(149.149)	(45.040)	(14.570)	-	-	(208.759)
Wynik na działalności finansowej.....	90.167	72.765	62.244	86.267	(9.305)	302.138
Koszty bezpośrednie.....	(34.533)	(46.203)	(6.084)	(60.636)	(1.531)	(148.987)
Wynik po kosztach bezpośrednich.....	55.634	26.562	56.160	25.631	(10.836)	153.151
Koszty pośrednie i usługi wzajemne.....	(57.234)	(73.555)	(11.608)	-	-	(142.397)
Wynik po kosztach bezpośrednich i pośrednich.....	(1.600)	(46.993)	44.552	25.631	(10.836)	10.754
Amortyzacja.....	(16.121)	(18.227)	(2.432)	(6.358)	(2.277)	(45.415)
Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF).....	(20.339)	(19.915)	(149)	(3.364)	(484)	(44.251)
Wynik finansowy brutto.....	(38.060)	(85.135)	41.971	15.909	(13.597)	(78.912)
Alokowany wynik ALM.....	12.457	34 357	(46.814)	-	-	-
Wynik finansowy brutto po alokacji wyniku ALM.....	(25.603)	(50.778)	(4.843)	15.909	(13.597)	(78.912)
Obciążenia podatkowe.....	-	-	-	-	-	18.764
Wynik finansowy netto.....	-	-	-	-	-	(60.148)
Aktywa segmentu.....	9.716.799	4.637.382	5.997.423	334.822	143.063	20.829.489
w tym kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz należności od innych banków.....	9.339.356	4.622.964	141.522	16.081	4	14.119.927
Zobowiązania segmentu.....	4.804.781	10.298.791	4.747.497	829.083	149.337	20.829.489
w tym zobowiązania wobec klientów oraz banków.....	4.801.146	10.289.138	1.415.183	631.805	102.070	17.239.342
Nakłady na aktywa trwale i wartości niematerialne.....	8.007	35.294	1.279	4.493	1	49.074

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2016 r.: (i) pion korporacji i finansów publicznych odnotował stratę brutto w wysokości 38,1 mln zł, (ii) pion detaliczny odnotował stratę brutto w wysokości 85,1 mln zł, (iii) segment działalności skarbowej i inwestycyjnej wygenerował zysk brutto w wysokości 42,0 mln zł, a (iv) działalność maklerska wygenerowała zysk brutto w wysokości 15,9 mln zł. Działalność, która nie została włączona do żadnego z tych segmentów, przyniosła stratę brutto w wysokości (13,6) mln zł. W konsekwencji wynik finansowy brutto Grupy wyniósł (78,9) mln zł. W 2016 r. obciążenie podatkowe wyniosło 18,8 mln zł. W związku z powyższym w 2016 r. Grupa wykazała stratę netto w wysokości 60,1 mln zł. Ze względu na powstanie straty bilansowej oraz w związku z wymaganiami określonymi w art. 142 Prawa Bankowego, Grupa przygotowała i realizuje Program Postępowania Naprawczego.

W 2016 r. Grupa osiągnęła wynik na działalności bankowej w wysokości 521,6 mln zł, z czego: (i) pion korporacji i finansów publicznych osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 238,7 mln zł, (ii) pion detaliczny osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 117,4 mln zł, (iii) segment działalności skarbowej i inwestycyjnej osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 76,8 mln zł, a (iv) działalność maklerska osiągnęła wynik na działalności bankowej w wysokości 86,5 mln zł. Działalność, która nie została włączona do żadnego z tych segmentów, osiągnęła wynik na działalności bankowej w wysokości 2,1 mln zł.

Wynik z tytułu odsetek

W 2016 r. pion detaliczny odpowiadał za 30,2% (w porównaniu z 30,5% w 2015 r.) wyniku z tytułu odsetek Grupy, natomiast pion korporacji i finansów publicznych odpowiadał za 57,3% (przy 57,1% w 2015 r.) wyniku z tytułu odsetek Grupy. Segment działalności skarbowej i inwestycyjnej odpowiadał za 10,1% (przy 10,6% w 2015 r.) wyniku z tytułu odsetek Grupy.

W 2016 r. wynik z tytułu odsetek Grupy wzrósł o 47,8 mln zł, tj. o 18,3%, w porównaniu do 2015 r. na skutek większej dynamiki spadku kosztów z tytułu odsetek (spadek o 73,8 mln zł, tj. o 15,7% pomiędzy 2015 r. a 2016 r.) niż dynamiki wzrostu przychodów z tytułu odsetek (spadek o 26,0 mln zł, tj. o 3,6%). W szczególności w 2016 r. przychody z tytułu odsetek: (i) w pionie korporacji i finansów publicznych wzrosły o 47,3 mln zł, tj. o 10,0%, (ii) w pionie detalicznym wzrosły o 69,6 mln zł, tj. o 20,1% zł, w porównaniu do 2015 r., natomiast koszty z tytułu odsetek: (i) w pionie korporacji i finansów publicznych wzrosły o 19,4 mln zł, tj. o 6,0%, (ii) w pionie detalicznym wzrosły o 56,0 mln zł, tj. o 21,0% zł, w porównaniu do 2015 r.,

Wynik z tytułu opłat i prowizji

W 2016 r. pion detaliczny i pion korporacji i finansów publicznych osiągnęły wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości, odpowiednio, 19,9 mln zł i 46,4 mln zł, natomiast segment działalności skarbowej i inwestycyjnej osiągnął wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości (0,09) mln zł. Operacje, które nie zostały zaliczone do powyższych segmentów, przyniosły wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości (0,55) mln zł.

Na dzień albo za rok zakończony 31 grudnia 2015

Pion korporacji i finansów publicznych	Pion detaliczny	Działalność skarbową i inwestycyjną	Działalność maklerska	pozostałe (nieułożone w segmentach)	Grupa	
						(tys. PLN) (zbadane)
Wynik z tytułu odsetek	149.329	79.813	27.732	4.501	36	261.411
Przychody z tytułu odsetek	470.510	346.459	(94.685)	6.527	1.462	730.273
- sprzedaż klientom zewnętrznym	358.693	166.352	132.969	1.655	243	659.912
- sprzedaż innym segmentom	111.817	180.107	(227.654)	4.872	1.219	70.361
Koszty z tytułu odsetek	(321.181)	(266.646)	122.417	(2.026)	(1.426)	(468.862)
- sprzedaż klientom zewnętrznym	(77.319)	(148.684)	(171.576)	(922)	-	(398.501)
- sprzedaż innym segmentom	(243.862)	(117.962)	293.993	(1.104)	(1.426)	(70.361)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	49.692	24.925	(147)	39.007	(752)	112.725
Przychody z tytułu dywidend	-	-	5.122	157	-	5.279
Wynik na działalności handlowej (ze SWAP)	-	-	25.010	27.309	-	52.319
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-	-	707	-	-	707
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych .	40	-	17.015	297	429	17.781
Wynik z pozycji wymiany	30.515	4.321	108	756	-	35.700
Wynik na działalności bankowej	229.576	109.059	75.547	72.027	(287)	485.922
Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	320	(1.660)	-	(946)	4.732	2.446
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(56.047)	(54.072)	(4.020)	-	1	(114.138)
Wynik na działalności finansowej	173.849	53.327	71.527	71.081	4.446	374.230
Koszty bezpośrednie	(37.466)	(50.731)	(5.978)	(58.613)	(1.407)	(154.195)
Wynik po kosztach bezpośrednich	136.383	2.596	65.549	12.468	3.039	220.035
Koszty pośrednie i usługi wzajemne	(60.315)	(77.884)	(11.600)	-	(3)	(149.802)
Wynik po kosztach bezpośrednich i pośrednich	76.068	(75.288)	53.949	12.468	3.036	70.233
Amortyzacja	(18.931)	(22.415)	(2.657)	(6.309)	(2.222)	(52.534)
Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF)	(38.454)	(31.874)	(219)	(3.114)	(889)	(74.550)
Wynik finansowy brutto	18.683	(129.577)	51.073	3.045	(75)	(56.851)

Na dzień albo za rok zakończony 31 grudnia 2015

	Pion korporacji i finansów publicznych	Pion detaliczny	Działalność skarbową i inwestycyjną	Działalność maklerska	pozostałe (nieulokowane w segmentach)	Grupa
	<i>(tys. PLN) (zbadane)</i>					
Obciążenia podatkowe	-5 677	24 042	-12 220	-296	(116)	5 733
Wynik finansowy netto	21 923	(107 975)	32 381	2 749	(196)	(51 118)
Aktywa segmentu	10.007.934	4.786.540	5.736.086	231.153	160.059	20.921.772
w tym kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz należności od innych banków	9.551.091	4.784.290	139.749	23.129	4.019	14.502.278
Zobowiązania segmentu.....	5.909.598	8.007.628	6.214.661	670.238	119.647	20.921.772
w tym zobowiązania wobec klientów oraz banków.....	5.905.464	8.008.320	1.672.926	531.080	66.777	16.184.567
<u>Nakłady na aktywa trwale i wartości niematerialne.....</u>	<u>7.043</u>	<u>8.314</u>	<u>925</u>	<u>3.497</u>	<u>51</u>	<u>19.830</u>

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2015 r. pion korporacji i finansów publicznych wygenerował zysk brutto w wysokości 18,7 mln zł, segment działalności skarbowej i inwestycyjnej w wysokości 51,1 mln zł, działalność maklerska wykazała zysk w wysokości 3,0 mln zł a pion detaliczny odnotował stratę brutto w wysokości (-129,6) mln zł. Działalność, która nie została włączona do żadnego z tych segmentów, przyniosła stratę brutto w wysokości (-0,08) mln zł. W konsekwencji wynik finansowy brutto Grupy wyniósł (56,9) mln zł. W 2015 r. obciążenie podatkowe wyniosło 5,7 mln zł wobec (-16,0) mln zł w 2014 r. W 2015 r. Grupa wykazała stratę netto w wysokości (51,1) mln zł wobec zysku 65,6 mln zł w 2014 r. W 2015 r. pion korporacji i finansów publicznych wygenerował wynik netto w wysokości 21,9 mln zł, segment działalności skarbowej i inwestycyjnej przyniósł wynik netto w wysokości 32,4 mln zł, działalność maklerska wykazała zysk w wysokości 2,7 mln zł a pion detaliczny odnotował stratę brutto w wysokości (-108,0) mln zł. Pozostała działalność nieulokowana w segmentach przyniosła stratę netto w wysokości 0,2 mln zł. Ze względu na powstanie straty bilansowej oraz w związku z wymaganiami określonymi w art. 142 Prawa Bankowego, Grupa przygotowała i realizuje program postępowania naprawczego.

W 2015 r. Grupa osiągnęła wynik na działalności bankowej w wysokości 485,9 mln zł, wobec 533,0 mln zł w 2014 r., co oznacza spadek o 8,8%. Do obniżenia wyniku przyczynił się słabszy wynik z tytułu odsetek na skutek spadku rynkowych stóp procentowych. Ponadto, odnotowano niższy wynik na działalności handlowej, wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych, przy poprawie wyniku z tytułu prowizji, wyniku z wymiany, na rachunkowości zabezpieczeń oraz przychodów z tytułu dywidend.

Wynik z tytułu odsetek

W 2015 r. pion detaliczny odpowiadał za 30,5% (w porównaniu z 33,6% w 2014 r.) wyniku z tytułu odsetek Grupy, natomiast pion korporacji i finansów publicznych odpowiadał za 57,1% (przy 48,7% w 2014 r.) wyniku z tytułu odsetek Grupy. Segment działalności skarbowej i inwestycyjnej odpowiadał za 10,6% (przy 15% w 2014 r.) wyniku z tytułu odsetek Grupy.

Wynik z tytułu odsetek był niższy o 9,7% w porównaniu do 2014 r. na skutek wyższego spadku przychodów odsetkowych (o 89,3 mln zł) niż kosztów odsetkowych (o 61,3 mln zł). Przychody z tytułu odsetek spadły o 10,9%. Spadek przychodów z tytułu odsetek dotyczył odsetek od kredytów i pożyczek – o 7,0%, od instrumentów finansowych – o 23,1% oraz od transakcji zabezpieczających – o 32,1%.

Wynik z tytułu opłat i prowizji

W 2015 r. pion detaliczny i pion korporacji i finansów publicznych osiągnęły wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości, odpowiednio, 25 mln zł i 49,7 mln zł, natomiast segment działalności skarbowej i inwestycyjnej osiągnął wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości (-0,15) mln zł. Operacje, które nie zostały zaliczone do powyższych segmentów, przyniosły wynik z tytułu opłat i prowizji w wysokości (-0,76) mln zł.

Płynność i zasoby kapitałowe

Ryzyko płynności jest w Banku rozumiane jako ryzyko utraty zdolności Banku do terminowego regulowania zobowiązań, do pozyskiwania funduszy na sfinansowanie nieoczekiwanego wycofania depozytów oraz zdolności do generowania przez Bank dodatniego salda przepływów gotówkowych. Proces monitorowania i aktywnego zarządzania ryzykiem płynności jest skoncentrowany w Banku.

Celem Banku w zakresie zarządzania płynnością jest zabezpieczenie płynności Banku oraz utrzymanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów, zapewniającej bezpieczny profil płynności w poszczególnych pasmach czasowych, w podziale na płynność w złotych polskich oraz głównych walutach obcych, a przede wszystkim – dla całkowitej pozycji płynności. Strategię zarządzania ryzykiem płynności określa zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Strategia Płynnościowa BOŚ S.A.

Strategia określa apetyt Banku na to ryzyko, wyznacza główne kierunki oraz cele ilościowe dla wybranych wielkości i jest integralnym elementem Strategii działania Banku. Płynność w Banku rozpatrywana jest w następującym horyzoncie czasowym: płynność śróddzienna – w ciągu dnia, płynność bieżąca – w okresie do 7 dni; płynność krótkoterminowa – w okresie do 1 miesiąca; płynność średnioterminowa – w okresie powyżej 1 miesiąca do 12 miesięcy; płynność długoterminowa – w okresie powyżej 12 miesięcy.

Podstawowym źródłem finansowania Banku pozostaje systematycznie budowana, zdywersyfikowana baza depozytowa z dużym udziałem stabilnych depozytów od klientów detalicznych (uzupełniona depozytami klientów korporacyjnych oraz sektora publicznego) oraz wyemitowane obligacje długoterminowe i otrzymane pożyczki od międzynarodowych instytucji finansowych (które dodatkowo stanowią źródło finansowania płynności w walutach obcych; pozostałe niedopasowanie walutowe jest pokrywane transakcjami FX Swap). W 2017, 2016 i 2015 r. Bank kontynuował zapoczątkowany w 2014 roku wzrost udziału depozytów od klientów detalicznych w źródłach finansowania, wynikający z wdrażania normy nadzorczej LCR, przy jednoczesnym wykupie dłużnych papierów wartościowych Grupy.

Kapitał własny

Kapitały własne Grupy na dzień 31 marca 2018 r. wyniosły 1.809,7 mln zł, zmniejszyły się o 50,8 mln zł, tj. 2,7% wobec stanu na 31 grudnia 2017 r., głównie na skutek wpływu wdrożenia MSSF 9 w Banku. Na dzień 31 grudnia 2017 r. kapitał własny wynosił 1.860,4 mln zł i zwiększył się w 2017 r. o 78,5 mln zł tj. o 4,4%, głównie na skutek wypracowanego zysku.

W 2016 r. kapitał własny wzrósł o 313,3 mln zł, tj. o 21,3% do 1.781,9 mln zł na dzień 31 grudnia 2016 r., w porównaniu z 1.468,5 mln zł na dzień 31 grudnia 2015 r., głównie na skutek wzrostu pozycji kapitał zakładowy w związku z dokonaną w 2016 r. emisją Akcji Dopuszczanych. Bank w ostatnich trzech latach obrotowych nie wypłacał dywidendy.

Zobowiązania finansowe

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o wybranych zobowiązaniach finansowych Grupy na wskazane okresy.

	Na dzień 31 marca	Na dzień 31 grudnia		
	2018	2017	2016	2015
	(niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)		
Zobowiązania wobec Banku Centralnego oraz innych banków	370.231	479.534	115.764	216.414
Zobowiązania wobec klientów	15.576.802	15.463.833	17.123.578	15.968.163
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	734.317	829.980	829.735	2.318.189
Zobowiązania podporządkowane	595.962	595.692	601.373	599.961

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Przepływy pieniężne

W poniższej tabeli przedstawiono wybrane pozycje skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych za wskazane okresy.

	Na dzień 31 marca		Za rok zakończony 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
	(niebadane)	(tys. PLN) (zbadane)			
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej					
Zysk/strata brutto	17.712	31.770	71.708	(78.912)	(56.851)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	195.998	(458.482)	171.815	1.656.013	251.681
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej					
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	39.564	2.288	(207.279)	(269.661)	118.049
Przepływy pieniężne z działalności finansowej					
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(109.109)	(109.521)	(53.617)	(1.218.064)	(376.509)
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych	126.453	(565.715)	(89.081)	168.288	(6.779)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe.

Działalność operacyjna

Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej Grupy wyniosły w okresie zakończonym 31 marca 2018 r. 196,0 mln zł, wobec ujemnych przepływów pieniężnych netto z działalności operacyjnej w I kwartale 2017 (na poziomie 458,5 mln zł). Na powyższą zmianę przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej wpływ miała przede wszystkim zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz zobowiązań wobec klientów.

Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej Grupy wyniosły w okresie zakończonym 31 grudnia 2017 r. 171,8 mln zł, co stanowi spadek o 1.484,2 mln zł wobec dodatnich przepływów pieniężnych netto z działalności operacyjnej w 2016 r. (na poziomie 1.656,0 mln zł). Na powyższą zmianę przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej wpływ miała przede wszystkim zmiana stanu zobowiązań wobec klientów.

Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej Grupy wyniosły w okresie zakończonym 31 grudnia 2016 r. 1.656,0 mln zł, co stanowi wzrost o 1.404,3 mln zł wobec dodatnich przepływów pieniężnych netto z działalności operacyjnej w 2015 r. (na poziomie 251,7 mln zł). Na powyższą zmianę przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej wpływ miał przede wszystkim wzrost o 1.155,4 mln zł w 2016 r. stanu zobowiązań wobec klientów (głównie wzrost depozytów od klientów detalicznych), przy jednoczesnym spadku w 2016 r. o 318,9 mln zł stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom. Wzrost stanu zobowiązań wobec klientów wynikał z zastępowania przez Bank w pasywach wysokokosztowych obligacji własnych (wykup obligacji został ujęty w przepływach z działalności finansowej) tańszym finansowaniem w postaci depozytów.

Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej Grupy w 2015 r. wyniosły 251,7 mln zł, co stanowi wzrost o 673,7 mln zł wobec ujemnych przepływów pieniężnych netto z działalności operacyjnej w 2014 r. Na powyższą zmianę przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej wpływ miała przede wszystkim zmiana stanu zobowiązań wobec klientów.

Działalność inwestycyjna

W I kwartale 2018 r. Grupa odnotowała dodatnie przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej w wysokości 41,7 mln zł wobec 3,6 mln zł w I kwartale 2017 r. Na powyższą zmianę przepływów środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej wpływ miała przede wszystkim odsetki otrzymane od papierów wartościowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie w wysokości 43,6 mln zł.

W 2017 r. Grupa odnotowała ujemne przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej w wysokości 207,3 mln zł wobec 269,7 mln zł w 2016 r. Na powyższą zmianę przepływów środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej wpływ miała przede wszystkim wypływy na nabycie papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności w wysokości 219,8 mln zł oraz wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 88,3 mln zł.

W 2016 r. Grupa odnotowała ujemne przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej w wysokości 269,7 mln zł, w porównaniu do wpływów pieniężnych z działalności inwestycyjnej odnotowanych w 2015 r. w wysokości 118,0 mln zł. Na powyższą zmianę przepływów środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej wpływ miało przede wszystkim nabycie papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności w wysokości 515,2 mln zł oraz wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 36,1 mln zł.

Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej Grupy w 2015 r. wyniosły 118 mln zł, co stanowi wzrost o 132,3 mln zł wobec ujemnych przepływów pieniężnych netto z działalności inwestycyjnej w 2014 r. Na powyższą zmianę przepływów środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej wpływ miała przede wszystkim zmiana pozycji: wykup papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności.

Działalność finansowa

Przepływy pieniężne z działalności finansowej Grupy w okresie zakończonym 31 marca 2018 r. były ujemne i wyniosły (109,1) mln zł. Powyższa zmiana wynikała przede wszystkim z wydatków poniesionych w związku z wykupem obligacji emitowanych przez Bank.

Przepływy pieniężne z działalności finansowej Grupy w okresie zakończonym 31 grudnia 2017 r. były ujemne i wyniosły (53,6) mln zł. Powyższa kwota wynikała przede wszystkim z wydatków poniesionych w związku z wykupem obligacji emitowanych przez Bank i odsetkami zapłaconymi od obligacji emitowanych przez Grupę przy wpływach z tytułu emisji obligacji emitowanych przez Grupę.

Przepływy pieniężne z działalności finansowej Grupy w okresie zakończonym 31 grudnia 2016 r. były ujemne i wyniosły (1.218,1) mln zł., natomiast w analogicznym okresie 2015 r. przepływy pieniężne z działalności finansowej Grupy wynosiły (376,5) mln zł. Powyższa zmiana wynikała przede wszystkim z wydatków poniesionych w związku z wykupem obligacji emitowanych przez Bank.

Przepływy pieniężne z działalności finansowej Grupy w 2015 r. były ujemne i wyniosły (376,5) mln zł., natomiast w 2014 r. przepływy pieniężne z działalności finansowej Grupy wynosiły (80,2) mln zł. Powyższa zmiana wynikała przede wszystkim z niższych wpływów z obligacji emitowanych przez Bank.

Nakłady inwestycyjne

Historyczne nakłady inwestycyjne

W tabeli poniżej przedstawiono informacje dotyczące nakładów poniesionych na aktywa trwale i wartości niematerialne w okresie i na daty w niej wskazane.

	Na dzień 31 marca		Na dzień 31 grudnia		
	2018	2017	2017	2016	2015
				(tys. PLN)	
	(niebadane)			(zbadane)	
Nakłady na aktywa trwale i wartości niematerialne Grupy	4.098	3.756	30.544	49.074	19.830

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Wydatki inwestycyjne były realizowane na terytorium Polski. Grupa sfinansowała wydatki inwestycyjne ze środków własnych.

Poniżej przedstawiono główne nakłady, na które zostały poniesione za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 r. :

- kontynuowano realizację Projektu Nowe procesy kredytowe, którego celem jest usprawnienie procesów obsługi klientów Banku w zakresie procesów kredytowych jak również pozyskanie nowych klientów – 750,5 tys. zł
- kontynuowano realizację Projektu dostosowania Banku do standardu MSSF 9 którego celem jest dostosowanie modelu pomiaru utraty wartości, modelu klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych, sprawozdawczości obligatoryjnej, procesów oraz systemów informatycznych do nowego standardu – 1 964,3 tys. zł.
- kontynuowano prace nad dostosowaniem Banku do wymogów ustawy z dnia 24 listopada 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych (Dz. U. poz. 2491) tzw. ustawa STIR – 408,8 tys. zł
- rozpoczęto prace nad projektem wdrożenia i dostosowanie systemu operacyjnego Banku do wymogów ustawy mechanizmu podzielonej płatności podatku VAT – Split Payment – 2 358,8 tys. zł
- rozpoczęto prace nad projektem zakupu i wdrożenie w Banku systemów i narzędzi IT w zakresie niezbędnym do dostosowania Banku do wymogów RODO (ochrona danych osobowych) – 3 786,2 tys. zł

Poniżej przedstawiono główne projekty, na które zostały poniesione nakłady za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r.:

- powołano Projekt Nowe procesy kredytowe, którego celem było usprawnienie procesów obsługi klientów Banku w zakresie procesów kredytowych jak również pozyskanie nowych klientów – 4.726 tys. zł
- kontynuowano realizację Projektu dostosowania Banku do standardu MSSF 9 którego celem jest dostosowanie modelu pomiaru utraty wartości, modelu klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych, sprawozdawczości obligatoryjnej, procesów oraz systemów informatycznych do nowego standardu – 5.880 tys. zł.
- kontynuowano realizację Projektu CZAD BIK, dostosowanie Banku do obowiązku informowania instytucji o całkowitej spłacie zobowiązań, ich wygaśnięciu, stwierdzeniu nieistnienia zobowiązania, korekcie jego wysokości oraz o nowo powstałych zobowiązaniach i ich aktualizacji, w terminie 7 dni – 310 tys. zł
- kontynuowano projekt: dostosowanie Banku do wymogów sprawozdawczych w zakresie płynności (ALMM i LCR) – 809 tys. zł,
- zakończono realizację projektu Pivotal, którego celem było podniesienie efektywności procesów windykacyjnych w obszarze klienta korporacyjnego - 405 tys. zł,
- zakupiono System Centralnego Backupu, kwota: 2 414 tys. zł; dotychczasowy przestarzały i awaryjny system wymieniono na nowy, co pozwoliło na stworzenie monolitycznego modelu systemu, w którym backup, archiwizacja, repozytorium oraz mediaserwery pochodzą od jednego producenta, są kompatybilne z wykorzystywaną w Banku wersją środowiska Vmware. Nowy system Centralnego Backupu zapewnia ciągłość działania wszystkich systemów (aplikacji i baz danych) eksploatowanych w

Banku oraz systemu archiwizacji elektronicznej poczty korporacyjnej zgodnie z retencją wymaganą przepisami oraz aktualnymi potrzebami operacyjnymi, a także daje możliwość rozwoju infrastruktury w przyszłości, przy jednoczesnej optymalizacji kosztów eksploatacji nowego systemu.

- zakupiono macierze klasy midrange dla systemów krytycznych, kwota: 2 492 tys. zł; wyeksploatowane macierze High-End IBM DS8700 zostały zastąpione nowymi macierzami co pozwoliło na zapewnienie ciągłości działania platformy macierzowej corowych systemów transakcyjnych Banku i optymalizację kosztów eksploatacji, jednocześnie ograniczając ryzyko awarii, zapewniając dodatkową pojemność oraz możliwość rozbudowy.

Poniżej zostały przedstawione główne projekty, na które zostały poniesione nakłady za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2016 r.:

- powołano Projekt dostosowania Banku do standardu MSSF 9 którego celem było dostosowanie modelu pomiaru utraty wartości, modelu klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych, sprawozdawczości obligatoryjnej, procesów oraz systemów informatycznych do nowego standardu – 347 tys. zł.
- kontynuowano realizację projektu wdrożenia nowych funkcjonalności w systemie Pivotal, którego celem było podniesienie efektywności procesów windykacyjnych w obszarze klienta korporacyjnego – 527 tys. zł;
- kontynuowano realizację Projektu „project finance”, którego celem było opracowanie i wdrożenie metodyki oceny projektów inwestycyjnych przewidzianych do dofinansowania przez Bank w formie kredytu inwestycyjnego – 337 tys. zł.
- zakończono realizację Projektu Adekwatność, którego celem było wdrożenie narzędzia informatycznego do pomiaru adekwatności kapitałowej na potrzeby sprawozdawczości obowiązkowej w ujęciu jednostkowym i skonsolidowanym – 1.852 tys. zł;
- zakończono realizację Projektu wdrożenia modelu CRq oraz dostosowanie aplikacji FILAR i OZIND, odpowiedzialnych za wspieranie procesu pomiaru utraty wartości zgodnie z MSR 39, do zmian w metodyce i zaleceń KNF wystosowanych do Banku po kontroli AQR – 779 tys. zł;
- zakończono realizację Projektu Elixir i EuroElixir, którego celem było wdrożenie nowych rozwiązań informatycznych dostosowanych do wymogów KIR, które zapewniają obsługę zleceń (przychodzących i wychodzących) zgodnie z zasadami, regułami walidacji oraz strukturami określonymi przez KIR w specyfikacji technicznej – 750 tys. zł;
- zakończono realizację projektu IBAN ONLY mający na celu dostosowanie Banku do wymogów Rozporządzenia 260/2012 PE i Rady UE ustanawiającego wymogi w odniesieniu do poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro (wraz ze zmianami) -tzw. „Rozporządzenia SEPA”, „SEPA End Date”; „IBAN Only”) – 731 tys. zł;
- zakończono realizację Projektu „500+” - rozwiązania umożliwiającego Klientom Banku, posiadającym dostęp do bankowości elektronicznej, złożenie wniosku w Programie Rodzina 500+ poprzez przekierowanie klienta do portalu PUE ZUS – 169 tys. zł.
- przeprowadzono konsolidację platformy Power IBM, która miała na celu zastąpienie wyeksploatowanych serwerów stanowiących trzon infrastruktury krytycznych systemów produkcyjnych Banku nowymi maszynami IBM Power8. Działanie to pozwoliło na obniżenie poziomu ryzyka awarii, zoptymalizowanie kosztów eksploatacji oraz zwiększenie wydajności serwerów i aplikacji na nich działających, kwota: 4.906 tys. zł;

Poniżej zostały przedstawione główne projekty rozwojowe na które przeznaczone zostały nakłady w 2015 r.:

- powołano Projekt uSGW dotyczący podniesienia wersji oprogramowania standardowego EBS do nowej wersji oraz wykonano dostosowanie modułów SGW do potrzeb Banku w dotychczasowym zakresie funkcjonalnym – 975 tys. zł,
- powołano Projektu „project finance”, którego celem było opracowanie i wdrożenie metodyki oceny projektów inwestycyjnych przewidzianych do dofinansowania przez Bank w formie kredytu inwestycyjnego – 369 tys. zł.
- powołano Projekt EMIR II dotyczący wdrożenia rozwiązań mających na celu dostosowanie Banku do wymagań wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) Nr 648/2012 z dnia 04.07.2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (zwane „Rozporządzeniem EMIR”), w zakresie rozliczania transakcji pochodnych poprzez izby rozliczeniowe CCP – 736 tys. zł,

- powołano Projekt wdrożenia nowych funkcjonalności w systemie Pivotal, którego celem było podniesienie efektywności procesów windykacyjnych w obszarze klienta korporacyjnego – 336 tys. zł;
- kontynuowano realizację Projektu Adekwatność, którego celem było wdrożenie narzędzia informatycznego do pomiaru adekwatności kapitałowej na potrzeby sprawozdawczości obowiązkowej w ujęciu jednostkowym i skonsolidowanym; - 1 442 tys. zł
- zakończono realizację Projektu wdrożenia Systemu Bankowości Mobilnej def3000/CBP w Banku Ochrony Środowiska S.A. – 2 180 tys. zł,
- zakończono realizację Projektu wdrożenia narzędzia informatycznego wspierającego proces walidacji w oparciu o wyniki przeprowadzonej walidacji modeli scoringowych i ratingowych – 794 tys. zł,
- zakończono realizację Projektu wdrożenie narzędzia informatycznego, przeznaczonego do sporządzania przez Bank obowiązkowej sprawozdawczości finansowej ITS według wymagań EBA – 390 tys. Zł,
- rozpoczęto konsolidację platformy Power IBM, która miała na celu zastąpienie wyeksploatowanych serwerów stanowiących trzon infrastruktury krytycznych systemów produkcyjnych Banku nowymi maszynami IBM Power8. Działanie to pozwoliło na obniżenie poziomu ryzyka awarii, zoptymalizowanie kosztów eksploatacji oraz zwiększenie wydajności serwerów i aplikacji na nich działających.

Planowane nakłady inwestycyjne

Zarząd przewiduje, że nakłady inwestycyjne Grupy w 2018 r. wyniosą 35 mln zł. Inwestycje te będą realizowane w Polsce.

Grupa zamierza sfinansować planowane nakłady inwestycyjne głównie ze środków własnych.

Na Datę Prospektu, Grupa nie podjęła wiążących zobowiązań dotyczących związanych z realizacją planowanych inwestycji, czy przejęcia nowych podmiotów lub nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa.

OPIS DZIAŁALNOŚCI BANKU

Informacje ogólne

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest bankiem uniwersalnym założonym w 1990 roku. Bank prowadzi działalność od 1991 roku.

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest bankiem specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych i posiada pełną, uniwersalną ofertę produktową.

Misja Banku jest określona w następujący sposób: „Polski Bank łączący biznes i ekologię z korzyścią dla klientów”. Bank ma ambicje bycia postrzeganym jako nowoczesna instytucja z innowacyjną ofertą produktową, zapewniającą klientom wysoki standard obsługi, w szczególności dla osób ceniących styl życia „eko”.

Bank realizuje swoją misję w szczególności poprzez (i) świadczenie wyspecjalizowanych usług bankowych wspierających działania służące ochronie środowiska i gospodarki wodnej oraz (ii) świadczenie uniwersalnych usług bankowych na rzecz osób fizycznych, małych i średnich oraz dużych przedsiębiorstw, a także jednostek samorządu terytorialnego.

W toku prowadzonej działalności Bank rozszerzył zakres świadczonych usług o usługi spoza obszaru ochrony środowiska, kierując ofertę swoich produktów i usług również do klientów detalicznych, klientów korporacyjnych oraz jednostek sektora finansów publicznych.

Bank oferuje wiele produktów bankowych związanych z różnymi działaniami prowadzonej przez siebie działalności: produkty rozliczeniowe, depozytowe, kredytowe, w tym kredyty proekologiczne, produkty skarbowe, faktoring oraz produkty z obszaru finansowania handlu. Bank wyróżnia się na rynku ofertą produktów wspierających finansowanie przedsięwzięć służących ochronie środowiska. Od 2004 roku w ofercie Banku dla klientów indywidualnych znajduje się bankowość internetowa. W 2006 roku podobna usługa została uruchomiona dla klientów instytucjonalnych.

Bank odgrywa wiodącą rolę w polskim systemie finansowania przedsięwzięć proekologicznych oraz prowadzi ścisłą współpracę w zakresie redystrybucji środków przekazywanych przez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Bank jest wiodącym polskim bankiem pod względem finansowania, na warunkach preferencyjnych i komercyjnych, projektów proekologicznych w Polsce – w latach 2014-2016 wartość sprzedaży kredytów proekologicznych Banku stanowiła średnio ok. 15% wartości nakładów kierowanych na ochronę środowiska w Polsce (źródło Bank, GUS).

Począwszy od 1997 roku, akcje Banku są notowane na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank świadczył usługi dla 253,2 tys. klientów, w tym 5,9 tys. klientów pionu korporacji i finansów publicznych. Na 31 grudnia 2017 r. Dom Maklerski BOŚ S.A. prowadził 98,7 tys. rachunków inwestycyjnych.

Aktywa Grupy razem na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosiły 19.677 mln PLN. Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017 r. Grupa odnotowała zysk w wysokości 46,1 mln PLN. Kapitał własny Grupy na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniósł 1.860 mln PLN w porównaniu do 1.782 mln PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.

Na koniec 2017 r. działalność operacyjną prowadziło łącznie 65 Oddziałów Banku. W DM BOŚ funkcjonowało 13 placówek według stanu na 31 grudnia 2017 r.

Pozycja i przewagi konkurencyjne

W opinii Zarządu następujące przewagi konkurencyjne umożliwią Bankowi rozwój działalności oraz osiągnięcie zamierzonych celów strategicznych:

- a) Unikalne na rynku kompetencje ekologiczne (najlepsza na rynku specjalistyczna oferta proekologiczna, najlepsze na rynku wsparcie przy sprzedaży produktów kredytowych finansujących inwestycje proekologiczne) zbudowane w oparciu o ponad 25-letnie doświadczenie w zakresie finansowania i obsługi projektów inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska;
- b) Ugruntowana współpraca z krajowymi funduszami ekologicznymi oraz europejskimi instytucjami finansowymi pozwalającymi na pełnienie roli sprawnego kanału transmisji środków przeznaczonych na inwestycje w ochronę środowiska i zrównoważony rozwój;
- c) Unikalna na rynku synergia ze współpracy z akcjonariuszami (NFOŚiGW i WFOŚiGW, Lasy Państwowe);
- d) Sprawne procesy obsługi krajowych i zagranicznych programów w zakresie finansowania ochrony środowiska;
- e) wizerunek Banku kojarzony z ochroną środowiska;

- f) Grupa Kapitałowa pozwalająca na dostarczenie kompleksowych rozwiązań i czerpanie efektów synergii m.in.: silna pozycja rynkowa Domu Maklerskiego BOŚ S.A.

Doświadczenie w zakresie finansowania i obsługi projektów inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska

Ze względu na charakter prowadzonej działalności oraz finansowych projektów, Bank posiada szczególnie w skali polskiego sektora bankowego kompetencje i doświadczenie w zakresie oceny i finansowania projektów inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska. Dzięki temu Bank umacnia wiodącą pozycję na rynku finansowania ekologii w Polsce. Od rozpoczęcia swojej działalności operacyjnej (tj. począwszy od 1991 roku) aż do końca 2017 roku Bank udzielił kredytów proekologicznych w łącznej kwocie około 19,35 mld PLN. Wartość zrealizowanych inwestycji wyniosła 50,25 mld PLN. Saldo kredytów proekologicznych na koniec 2017 r. osiągnęło wartość 4,50 mld PLN.

Bank oferuje produkty służące finansowaniu projektów ekologicznych, skierowane do wszystkich segmentów klienta, współpracując w tym obszarze z krajowymi oraz europejskimi instytucjami finansowymi.

Poprzez działalność grupy ekspertów do spraw finansowania ekologii, umiejscowionych przy wybranych placówkach Banku oraz w Centrali, posiadających wiedzę i doświadczenie w sprawach finansowania projektów ekologicznych - Bank oferuje przedsiębiorcom, jednostkom samorządu terytorialnego, spółkom komunalnym i klientom detalicznym konsultacje w zakresie inwestycji w ochronę środowiska. Dotyczą one aspektów finansowych – dostępnych źródeł preferencyjnego finansowania i sposobu ich łączenia z wykorzystaniem także źródeł bankowych, w tym skorzystania z krajowych i zagranicznych zachęt wspierających inwestycje proekologiczne, oraz aspektów prawnych – w zakresie wymagań formalnoprawnych umożliwiających prawidłowe przeprowadzenie procesu inwestycyjnego.

Wzmacniająca rynkową pozycję Banku synergia wynikająca ze współpracy z Akcjonariuszem Większościowym

Po zarejestrowaniu Akcji Dopuszczanych NFOŚiGW posiadał będzie akcje reprezentujące 58,05% kapitału i ogólnej liczby głosów w Banku. Wspólnie z Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW), NFOŚiGW jest filarem polskiego systemu finansowania projektów wspierających ochronę środowiska. W ciągu ostatnich ponad 25 lat NFOŚiGW odegrał istotną rolę w poprawie stanu środowiska w Polsce oraz we wzroście inwestycji w infrastrukturę służącą ludziom i środowisku. Suma aktywów Banku związanych ze współpracą z NFOŚiGW oraz WFOŚiGW na koniec 2017 roku osiągnęła wartość 351,1 mln PLN. Od początku swojej działalności Bank udzielił we współpracy z Narodowym i wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej kredyty proekologiczne w łącznej kwocie ponad 7,4 mld zł, z czego w samym 2017 r. 40,9 mln zł. Wartość ta obejmowała kredyty z dopłatami, kredyty na projekty współfinansowane oraz kredyty ze środków powierzonych. W ostatnich latach Bank obsługiwał programy NFOŚiGW dotyczące dopłat dla inwestorów realizujących określone przedsięwzięcia proekologiczne. Programy NFOŚiGW skierowane były do:

- klientów indywidualnych – dopłaty do domów energooszczędnych oraz do mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii (wraz z niskooprocentowanym kredytem preferencyjnym) w ramach Programu Prosument (dwóch kolejnych edycji);
- małych i średnich przedsiębiorców realizujących przedsięwzięcia efektywności energetycznej.

W dniu 7 czerwca 2018 r. zawarte zostało porozumienie pomiędzy Bankiem, NFOŚiGW oraz WFOŚiGW, w ramach którego Bank został partnerem w realizacji Rządowego programu „Czyste powietrze”. Program realizowany będzie w latach 2018 - 2029, a jego celem jest poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji pyłów i zanieczyszczeń do atmosfery przez istniejące lub nowo budowane jednorodzinne budynki mieszkalne.

Na Datę Prospektu Bank prowadzi również rozmowy z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu dalszego rozszerzenia dotychczasowej współpracy. W ostatnich latach Bank udzielał kredytów z dopłatami wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej do kapitału lub odsetek od kredytu a także kredytów ze środków powierzonych przez fundusze.

Wizerunek Banku kojarzony z ochroną środowiska, wspierany bogatą ofertą produktów proekologicznych

Proekologiczny wizerunek, wspierany bogatą ofertą produktów proekologicznych, od lat stanowi wyróżnik Banku na rynku. Oferta kredytów proekologicznych obejmuje kredyty preferencyjne udzielane dzięki współpracy z funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, przeznaczone na określone zadania generujące efekty ekologiczne. Bank oferuje także kredyty proekologiczne o oprocentowaniu rynkowym, które w konstrukcji odnoszą się do specyfiki przedsięwzięć proekologicznych, takich jak efektywność energetyczna czy wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Odzwierciedlenie misji proekologicznej w kluczowych elementach modelu biznesowego oraz operacyjnego umożliwia Bankowi pozyskiwanie klientów poszukujących rozwiązań finansowych dostosowanych do specyfiki inwestycji proekologicznych oraz klientów o wrażliwości ekologicznej.

Bank podejmuje szereg działań będących wyrazem zaangażowania w problematykę społeczną, a przede wszystkim w ochronę środowiska. W ramach programu „BOŚ bankiem przyjaznym klimatowi” zrealizowanego przez Bank w latach 2008-2009, Bank jako pierwsza instytucja finansowa w Polsce we współpracy z Instytutem na rzecz Ekorozwoju obliczył wielkość emisji gazów cieplarnianych wynikającą z działalności operacyjnej Banku, a następnie przygotował plan jej kompensacji poprzez akcję sadzenia drzew. Sadząc las (w dwóch etapach łącznie ponad 11 ha) Bank zrekompensował z nadwyżką emisję dwutlenku węgla.

Bank podjął także szereg działań zmierzających do racjonalnego gospodarowania energią, wodą, odpadami i kupowanymi urządzeniami oraz materiałami. Troska o środowisko naturalne znalazła formalny wyraz we wprowadzonej w 2011 r. „*Polityce środowiskowej*”. W 2013 r. Bank przeniósł siedzibę Centrali do budynku o wysokiej klasie energoefektywności, potwierdzonej certyfikatem BREEAM. Od 1999 r. Bank publikuje raporty ekologiczne. Bank wspiera również działalność Fundacji Banku Ochrony Środowiska (patrz również rozdział „*Ogólne informacje o Banku – Fundacja Banku Ochrony Środowiska*”).

Wiedza i doświadczenie w finansowaniu segmentu finansów publicznych

Bank posiada kompetencje w zakresie finansowania jednostek samorządu terytorialnego oraz spółek komunalnych, które przekładają się na wzmocnienie jego pozycji na tym rynku (Bank szacuje swój udział w rynku kredytów dla instytucji samorządowych na koniec 2017 r. na poziomie 3,5%). Pozycja Banku wzmocniana jest poprzez utrzymywanie wieloletnich, dobrych relacji z klientami w tym segmencie. W rezultacie, w 2017 roku segment ten dostarczył Bankowi 10,4% przychodów odsetkowych z tytułu kredytów i pożyczek.

Klienci segmentu finansów publicznych mają możliwość skorzystania z linii kredytowych ze środków Europejskiego Banku Inwestycyjnego, których celem jest finansowanie długoterminowych przedsięwzięć infrastrukturalnych i z zakresu ochrony środowiska.

Dom maklerski obecny na rynku od wielu lat

DM BOŚ należy do grupy kapitałowej Banku, który jest jego jedynym akcjonariuszem. DM BOŚ jest jednym z najdłużej działających domów maklerskich. Działa na polskim rynku kapitałowym od 1995 roku.

DM BOŚ świadczy kompleksowe usługi maklerskie. Ze względu na rodzaj świadczonych usług działalność Spółki obejmuje:

- działalność na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie – akcje, obligacje, instrumenty pochodne, rynek NewConnect,
- rynek Forex – kontrakty CFD min. na waluty, indeksy i surowce na rynkach pozagiełdowych,
- rynek towarowy – energia, gaz i prawa majątkowe na Towarowej Giełdzie Energii,
- oferowanie – obsługa emitentów w zakresie pozyskiwanie kapitału poprzez emisję akcji i obligacji,
- giełdowe rynki zagraniczne,
- fundusze inwestycyjne – dystrybucja funduszy poprzez platformę bossafund i oddziały,
- zarządzanie aktywami,
- działalność animatora,
- prowadzenie rachunków IKE i IKZE.

Usługi świadczone przez DM BOŚ dotyczą wszystkich grup inwestorów, a w szczególności:

- aktywnych klientów indywidualnych – GPW, rynki zagraniczne, Forex;
- klientów indywidualnych masowych – fundusze;
- klientów instytucjonalnych – GPW, rynki zagraniczne, TGE, oferowanie;
- emitentów – oferowanie, usługi animatora emitenta.

DM BOŚ posiada silną pozycję rynkową. Od wielu lat jest liderem rynku kontraktów terminowym z udziałem wynoszącym 23,57% za rok 2017. Na rynku akcji GPW udział DM BOŚ w roku 2017 wyniósł 4,78%. DM BOŚ jest też wiceliderem rynku NewConnect (14,97% udział w rynku w 2017 r.).

DM BOŚ jest również aktywnym podmiotem na rynku ofert publicznych. W latach 2015-2017 wprowadził największą liczbę spółek na rynek regulowany GPW.

DM BOŚ jest wiodącym podmiotem, oferującym rachunki z obszaru zabezpieczenia emerytalnego IKE i IKZE.

DM BOŚ wspiera inwestorów licznymi szkoleniami, analizami, rekomendacjami oraz komentarzami ekspertów.

Działalność DM BOŚ oparta jest na nowoczesnych rozwiązaniach technologicznych, które służą utrzymaniu konkurencyjności oferty produktowej oraz zapewnieniu bezpieczeństwa obrotu. Spółka jest liderem we wdrażaniu nowych rozwiązań technologicznych ułatwiających inwestowanie na rynkach finansowych.

DM BOŚ prowadzi działalność w Polsce poprzez sieć 12 oddziałów, w tym: Centrala DM BOŚ w Warszawie oraz oddziały Białystok, Częstochowa, Gdańsk, Katowice, Kielce, Kraków, Łódź, Poznań, Rzeszów, Szczecin, Wrocław, oraz na terenie Republiki Czeskiej w zakresie usług na rynku OTC poprzez oddział zagraniczny w Pradze.

DM BOŚ był wielokrotnie doceniany i nagradzany za swoją aktywność w wielu obszarach działalności. Wybrane nagrody i wyróżnienia uzyskane w 2018 i 2017 roku przez DM BOŚ:

- Nagroda FxCuffs 2018 dla DM BOŚ w kategorii Najlepszy Dom Maklerski 2018 roku;
- Nagroda FxCuffs 2018 dla Bossafx w kategorii Najlepszy Polski Broker Forex 2018 roku;
- Nagroda FxCuffs 2018 dla Bossafx w kategorii Najlepszy Polski Broker CFD 2018 roku;
- Nagroda „Byk i Niedźwiedź” Gazety Giełdy i Inwestorów „Parkiet” dla Domu Maklerskiego BOŚ, uznanego za Najlepszy Dom Maklerski 2016 roku;
- Nagroda GPW na rynku instrumentów pochodnych - za najwyższy udział w wolumenie obrotów kontraktami terminowymi na akcje w 2016 roku;
- Nagroda GPW na rynku instrumentów pochodnych - za najwyższą aktywność na rynku kontraktów terminowych w 2017 roku;
- Nagroda GPW na Głównym Rynku Akcji - za najwyższy udział lokalnego animatora w obrotach akcjami na Głównym Rynku w 2016 roku;
- Nagroda GPW na Głównym Rynku Akcji – za najwyższy udział lokalnego animatora w obrotach akcjami na Głównym Rynku w 2017 roku;
- Nagroda Grupy KDPW - za wysoką jakość raportowania transakcji do KDPW_TR w 2016 roku;
- Statuetka Platynowy Megawat – nagroda przyznana przez TGE za największą aktywność na rynkach gazu wśród domów maklerskich w roku 2016;
- Order Finansowy miesięcznika Home&Market dla bossa amIKE w kategorii Produkt Inwestycyjny;
- Order Finansowy miesięcznika Home&Market dla Bossafund.pl w kategorii Produkt Inwestycyjny;
- Finansowa Marka Roku za nieustanne rozwijanie i wzbogacanie oferty oraz realizację licznych działań edukacyjnych, których celem jest wyposażenie klientów, zarówno instytucjonalnych jak i indywidualnych, w wiedzę niezbędną do skutecznego inwestowania i utrzymywanie od lat pozycji lidera rynku kontraktów terminowych;
- Finansowa Marka Roku za innowacyjne, najwyższej jakości produkty związane z inwestowaniem na giełdach, funduszami inwestycyjnymi oraz rynkiem walutowym, takie jak bossa.pl, bossafund.pl, bossafx.pl.

Współpraca z europejskimi instytucjami finansowymi

Bank współpracuje z wieloma europejskimi instytucjami finansowymi, między innymi z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i Bankiem Rozwoju Rady Europy. Współpraca ta koncentruje się na pozyskiwaniu środków finansowych, które mogą być przeznaczone na finansowanie długoterminowych projektów inwestycyjnych, w tym proekologicznych. Kredyty te skierowane są do jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw komunalnych. Ponadto, ze środków Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Bank finansuje projekty sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) zatrudniających do 250 pracowników oraz tzw. MidCap'ów tj. przedsiębiorstw zatrudniających mniej niż 3 tys. pracowników.

Udział we współfinansowaniu inwestycji realizowanych z funduszy UE stanowi ważną część działalności Banku. Linie kredytowe banków zagranicznych stanowią ważną ofertę uzupełniającą dla dotacji unijnych, umożliwiając finansowanie kosztów projektu nieobjętych dofinansowaniem.

Strategia

Nadrzędne cele strategiczne Banku zawarte w obowiązującej „Ramowej Strategii Rozwoju Banku Ochrony Środowiska S.A. na lata 2016-2020” zostały określone przez Zarząd w następujący sposób:

- Osiągnięcie rentowności Banku powyżej średniej rynkowej;
- Pełnienie przez Bank funkcji sprawnego kanału transmisji środków przeznaczonych na inwestycje w ochronę środowiska i zrównoważony rozwój w Polsce;

Założenia ujęte w Strategii obejmują osiągnięcie w horyzoncie 2020 r. następujących celów biznesowych (poniższe wartości zostały przedstawione bez uwzględnienia podatku bankowego – zobacz również „Regulacje sektora bankowego w Polsce – Podatek od niektórych instytucji finansowych”):

- wskaźnik rentowności aktywów (ROA) na poziomie ok. 0,7%;
- wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE) na poziomie powyżej 7%; oraz
- wskaźnika kosztów do przychodów netto z działalności operacyjnej (C/I) na poziomie ok. 51%.

Osiągnięcie określonych powyżej nadrzędnych celów strategicznych odbędzie się poprzez realizację założonych kierunków strategicznych bazujących na przewagach konkurencyjnych Banku.

Istotny wpływ na realizację przyjętej przez Bank strategii rozwoju może mieć realizowany przez Bank program naprawczy – zobacz również „Czynniki ryzyka – Czynniki ryzyka dotyczące działalności Banku – Ryzyko związane z realizowanym przez Bank postępowaniem naprawczym”.

Obecnie w Banku trwają prace nad aktualizacją „Ramowej Strategii Rozwoju Banku Ochrony Środowiska S.A. na lata 2016-2020” na okres 2018-2021” mającej na celu realizację ambitnych celów finansowych m.in.:

- wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE) na poziomie powyżej 7,4%;
- zysk netto powyżej 180 mln PLN w 2021 r.;
- wskaźnika kosztów do przychodów netto z działalności operacyjnej (C/I) na poziomie ok. 44%.

W ramach aktualizowanych założeń modelu biznesowego Bank będzie dążył do ewolucji w kierunku większej specjalizacji w zakresie ochrony środowiska i ściślejszej współpracy przy dystrybucji środków ekologicznych. Nowe kierunki strategiczne zarysowane w przygotowywanej Strategii będą koncentrowały się w większym stopniu na działaniach w obszarze ekologicznej misji. W celu wzrostu rentowności działalności biznesowej i realizacji ambitnych celów rozwojowych nastąpi zmiana modelu biznesowego w kierunku rozszerzenia działalności w segmencie klienta instytucjonalnego i selektywnego podejścia do działalności w segmencie klienta detalicznego. W zakresie produktowym Bank będzie dążył do zapewnienia kompleksowej oferty zaspokajającej potrzeby Klientów instytucjonalnych (w tym mikroprzedsiębiorstw), z uwzględnieniem specjalizacji w postaci rozbudowanej gamy produktów proekologicznych dla szeroko rozumianej branży ekologicznej, leśnej i okołoleśnej oraz rolno-spożywczej. Oferta dla Klientów indywidualnych skierowana będzie głównie na finansowanie rozwiązań ekologicznych oraz pozyskiwanie depozytów jako źródła finansowania działalności Banku. W celu spełnienia oczekiwań docelowych segmentów Klientów i standardów rynkowych dostosowane zostaną kanały dystrybucji, w tym między innymi modyfikacja kanałów zdalnych i zmiana modelu tradycyjnych sieci placówek. Dzięki implementacji założeń nowego modelu biznesowego możliwa będzie dalsza optymalizacja kosztów rzeczowych i osobowych.

Historia

Bank został założony w 1990 roku (akt założycielski z dnia 28 września 1990 r.), a rozpoczął działalność w 1991 roku, na podstawie umowy o zawarciu spółki pod nazwą Bank Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna z dnia 28 września 1990 r. oraz decyzji Nr 42 wydanej w dniu 15 września 1990 r. przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego. W 1991 roku rozpoczęły działalność pierwsze oddziały Banku w Częstochowie, Wrocławiu i Bydgoszczy.

W dniu 6 kwietnia 1994 r. utworzono Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. – jednoosobową spółkę zależną Banku. DM BOŚ uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej w dniu 18 sierpnia 1994 r.

W 1996 roku akcje Banku (serie A-L) zostały dopuszczone do publicznego obrotu, a pierwsze notowanie akcji Banku na GPW miało miejsce w dniu 3 lutego 1997 r.

W dniu 12 sierpnia 2009 r. została założona spółka BOŚ Eko Profit S.A., która pełni rolę spółki inwestycyjnej uzupełniającej ofertę Banku o (i) inwestycje kapitałowe; (ii) doradztwo biznesowe; (iii) organizowanie finansowania oraz (iv) zarządzanie procesami inwestycyjnymi, począwszy od strukturyzacji transakcji po realizację inwestycji, ze szczególnym zaangażowaniem w projekty służące ochronie środowiska, w tym odnawialne źródła energii.

W dniu 12 lipca 2016 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie zarejestrował podwyższenie kapitału zakładowego Banku o kwotę 400 mln zł w drodze emisji Akcji Dopuszczanych.

Działalność operacyjna

Wstęp

Z początkiem czerwca 2018 r. nastąpiła w Banku zmiana modelu sieci sprzedaży, będąca kolejnym etapem zmian, po przebudowie struktury organizacyjnej Centrali Banku. Główne założenia zmian mają doprowadzić do wielozadaniowości placówek Banku w zakresie segmentów obsługiwanych klientów. Zamiast obowiązującej dotychczas sieci sprzedaży dedykowanej odrębnie klientom korporacyjnym i klientom detalicznym powstały placówki o charakterze uniwersalnym.

W efekcie tych zmian funkcjonują obecnie w Banku dwa typy placówek: centra biznesowe i oddziały operacyjne (w miejsce dotychczasowych centrów korporacyjnych i placówek Banku), które obok biznesowych komórek organizacyjnych Centrali, odpowiedzialne są za realizację celów biznesowych i misji ekologicznej Banku we współpracy z podmiotami grupy kapitałowej Banku.

1. Działalność biznesowa Banku realizowana jest na rzecz:

- a) klientów indywidualnych (detalicznych),
- b) klientów instytucjonalnych (korporacyjnych).

Centra biznesowe powstały z połączenia oddziałów detalicznych i centrów korporacyjnych w jedną strukturę organizacyjną. Znajdują się one w 13 miastach, głównie tych, w których działają WFOŚiGW. Centra biznesowe dedykowane są do obsługi wszystkich segmentów klientów i produktów Banku w zakresie obsługi gotówkowej i bezgotówkowej.

2. W ramach określonych obszarów działania realizowana jest współpraca z podmiotami zewnętrznymi powiązanymi kapitałowo z Bankiem. Bank inicjuje i koordynuje działania w ramach Grupy Kapitałowej Banku, których celem jest wzrost wartości rynkowej poszczególnych podmiotów z Grupy i całej Grupy, poprzez optymalne wykorzystanie potencjału Grupy, optymalizację kosztów działania oraz wzrost efektywności funkcjonowania.

Bank posiada w swojej ofercie produkty (depozytowe, kredytowe, rozliczeniowe) oferowane wszystkim grupom klientów, jak również produkty skierowane bezpośrednio do wybranych grup klientów Banku.

Liczba obsługiwanych klientów, rachunków, kart płatniczych i placówek

Na 31 grudnia 2017 r. działalność operacyjną prowadziło łącznie 65 Oddziałów.

	Za rok zakończony 31 grudnia		
	2017	2016	2015
	(tys.)		
Liczba klientów.....	253,2	257,1	251,4
Liczba klientów detalicznych.....	247,3	251,3	245,6
Liczba klientów pionu korporacji i finansów publicznych.....	5,9	5,8	5,8
Liczba klientów korzystających z kanałów elektronicznych....	129,4	133,2	124,0
Liczba rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych*	257,7	264,3	254,7
Karty płatnicze i kredytowe razem.....	100,0	101,5	100,8
Liczba placówek (w szt.).....	65	85	93

Źródło: Bank

* łącznie z rachunkami oszczędnościowymi

Oferta proekologiczna i współpraca z funduszami ochrony środowiska

Oferta proekologiczna obejmuje produkty własne oraz kredyty udzielane we współpracy z donatorami. Oferta jest zróżnicowana i dostosowana do potrzeb wszystkich rodzajów podmiotów. Produkty Banku są skierowane do klientów korporacyjnych, segmentu finansów publicznych oraz klientów detalicznych. Kredyty te służą finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych oraz promowaniu rozwiązań przyjaznych środowisku. Bank

rozwija działalność między innymi w zakresie finansowania odnawialnych źródeł energii i poprawy efektywności energetycznej.

Kredyty proekologiczne

Bank rozwija działalność na rynku finansowania projektów proekologicznych powiększając, zgodnie ze Strategią, udział w portfelu kredytowym kredytów udzielonych na działania służące ochronie środowiska oraz wspierające zrównoważony rozwój.

Saldo kredytów proekologicznych na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosiło 4,5 mld zł, co stanowiło 34,7% salda kredytów ogółem (wg wartości kapitału) w Banku.

Kwota zawartych umów kredytów proekologicznych w latach 2015-2017 wynosiła odpowiednio 2.441,8 mln zł, 1.057,5 mln zł i 736,9 mln zł. W 2017 r. w zdecydowanej większości (86,6% kwoty) kredyty proekologiczne skierowane były do klientów korporacyjnych. Kredyty te przeznaczone były głównie na inwestycje w obszarze ochrony atmosfery, w tym na realizację przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego budownictwa i efektywności energetycznej.

Pion Korporacji i Finansów Publicznych

W roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2017 r.:

- wynik finansowy brutto pionu korporacji i finansów publicznych wyniósł (23) mln PLN, wobec 71 mln zł wyniku finansowego brutto Banku za ten okres.

Na dzień 31 grudnia 2017 r.:

- aktywa pionu korporacji i finansów publicznych w kwocie 8.581,4mln PLN stanowiły 43,6% aktywów Banku na tę datę;
- zobowiązania pionu korporacji i finansów publicznych w kwocie 4.374,6 mln PLN stanowiły 22,2 % zobowiązań i kapitału własnego razem Banku na tę datę.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. na rachunkach bieżących/rozliczeniowych i lokatach terminowych prowadzonych przez Bank na rzecz klientów korporacyjnych i finansów publicznych zdeponowano łącznie 4.514,2 mln PLN (w tym 2.707,4 mln PLN na rachunkach bieżących/rozliczeniowych). Wartość środków klientów korporacyjnych ulokowanych na rachunkach bieżących/rozliczeniowych i lokatach terminowych prowadzonych przez Bank stanowiła 29,2% łącznej kwoty zobowiązań wobec klientów.

W 2017 r. Bank udzielił kredytów i pożyczek (nowa sprzedaż) na kwotę 2.238,6 mln zł, tj. o 8,1% mniej niż w 2016 r. (bez kredytów w rachunku bieżącym; wg wartości kapitału w momencie udzielania kredytu). Najwięcej kredytów w 2017 r. udzielono klientom segmentu korporacyjnego i finansów publicznych (1.815,4 mln zł).

Na dzień 31 grudnia 2017 r. kredyty udzielone klientom korporacyjnym w kwocie 6.734,8 mln PLN stanowiły 54,6% łącznej kwoty kredytów i pożyczek na tę datę (na dzień 31 grudnia 2016 r. kredyty udzielone klientom korporacyjnym brutto w kwocie 7.496,7 mln PLN stanowiły 53,7% łącznej kwoty brutto kredytów i pożyczek na tę datę).

Na dzień 31 grudnia 2017 r. kredyty udzielone klientom segmentu finansów publicznych w kwocie 1.532,1 mln PLN stanowiły 12,4% łącznej kwoty kredytów i pożyczek na tę datę (na dzień 31 grudnia 2016 r. kredyty udzielone klientom segmentu finansów publicznych brutto w kwocie 1.853,0 mln PLN stanowiły 13,3% łącznej kwoty brutto kredytów i pożyczek na tę datę).

Na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank świadczył usługi na rzecz 5,9 tys. klientów pionu korporacji i finansów publicznych.

Segment klientów korporacyjnych

Segment klientów korporacyjnych obejmuje przedsiębiorstwa, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stosujące zasady rachunkowości określone przepisami ustawy o rachunkowości oraz spółdzielnie mieszkaniowe. Bank wyróżnia podsegment dużych przedsiębiorstw, średnich przedsiębiorstw oraz podsegment małych przedsiębiorstw. Głównymi kryteriami klasyfikacji klientów do tych podsegmentów są: (i) wielkość rocznych przychodów netto ze sprzedaży oraz (ii) stosowanie zasad rachunkowości określonych przepisami ustawy o rachunkowości.

Podsegment dużych przedsiębiorstw obejmuje klientów spełniających następujące kryteria: (i) wielkość przychodów netto ze sprzedaży na koniec ostatniego roku obrotowego (w przypadku spółek celowych – SPV – planowane docelowe przychody netto) w wysokości co najmniej 200 mln PLN oraz (ii) stosowanie zasad rachunkowości określonych przepisami ustawy o rachunkowości.

Do podsegmentu średnich przedsiębiorstw kwalifikowani są klienci spełniający następujące kryteria: (i) wielkość przychodów netto ze sprzedaży na koniec ostatniego roku obrotowego (w przypadku spółek celowych – SPV – planowane docelowe przychody netto) kształtujące się w przedziale 30 – 200 mln PLN oraz (ii) stosowanie zasad rachunkowości określonych przepisami ustawy o rachunkowości.

Do podsegmentu małych przedsiębiorstw kwalifikowani są klienci spełniający następujące kryteria: (i) wielkość przychodów netto ze sprzedaży na koniec ostatniego roku obrotowego (w przypadku spółek celowych – SPV – planowane docelowe przychody netto) poniżej 30 mln PLN oraz (ii) stosowanie zasad rachunkowości określonych przepisami ustawy o rachunkowości.

Produkty oferowane klientom korporacyjnym

Oferta Banku kierowana do klientów korporacyjnych obejmuje: produkty rozliczeniowe, produkty kredytowe, faktoring, operacje dokumentowe i gwarancje oraz produkty w zakresie zarządzania ryzykiem finansowym.

Bank oferuje produkty bankowości transakcyjnej mające na celu ułatwienie efektywnego zarządzania przepływami pieniężnymi i płynnością klientów.

Produkty transakcyjne

Produkty rozliczeniowe obejmują następujące kategorie:

- rachunki, w tym rachunki bieżące i pomocnicze w PLN raz w walutach wymiennalnych: USD, EUR, GBP, CHF, SEK, HUF, RUB, DKK oraz CZK;
- płatności krajowe i zagraniczne;
- płatności masowe, tj. usługa masowych płatności przychodzących, dedykowana podmiotom posiadającym masowych odbiorców produktów i usług, dużą liczbę jednostek terenowych bądź dużą liczbę wpłat gotówkowych;
- wpłaty i wypłaty gotówkowe, w tym w formie zamkniętej;
- Karty płatnicze(MasterCard Debit I Mastercard Credit);
- lokaty terminowe w złotych i walutach obcych i lokaty overnight;
- usługi bankowości elektronicznej – system BOŚBank24 iBOSS umożliwiający zarządzanie finansami i produktami bankowymi oraz usługa BOŚ Connect – web service umożliwiający bezpośrednią komunikację między BOŚBank24 iBOSS a systemami finansowo – księgowymi Klienta;
- produkty zabezpieczające realizację transakcji handlowych takie jak rachunki zastrzeżone oraz powiernicze;
- mieszkaniowe rachunki powiernicze;
- rozliczenia finansowe transakcji zawieranych na Towarowej Giełdzie Energii (TGE) w ramach Modelu Rozrachunku stosowanego przez Izbę Rozliczeniową Giełd Towarowych (IRGiT).

Produkty kredytowe

Bank oferuje kredyty odnawialne w rachunku bieżącym, kredyty obrotowe w rachunku kredytowym, linie wielocelowe i gwarancyjne, pożyczki hipoteczne oraz kredyty inwestycyjne, w tym kredyty proekologiczne przeznaczone m.in. na finansowanie odnawialnych źródeł energii.

Bank oferuje również kredyty pomostowe lub uzupełniające na projekty współfinansowane funduszami europejskimi oraz krajowymi i kredyty z linii kredytowych udostępnionych Bankowi przez europejskie instytucje finansowe (Europejski Bank Inwestycyjny, Bank Rozwoju Rady Europy).

Pozostałe produkty

W ramach pozostałych kategorii produktów dedykowanych klientom korporacyjnym, oferta Banku obejmuje następujące produkty:

- faktoring – oparty na nowoczesnej platformie informatycznej „BOŚFaktor”, który gwarantuje klientom kontrolę nad wierzytelnościami oraz umożliwia 24-godzinny kontakt z Bankiem przez 7 dni w tygodniu;
- operacje dokumentowe (akredytywa, inkaso), różne rodzaje gwarancji bankowych;
- produkty skarbowe w zakresie prostych transakcji wymiany walut FX Spot oraz transakcji służących do zarządzania ryzykiem finansowym – transakcje FX Forward oraz transakcje IRS.

Kredyty udzielone klientom korporacyjnym

Wartość kredytów udzielonych klientom korporacyjnym wyniosła 6.734,8 mln zł na koniec 2017 roku wobec 7.496,7 mln zł na koniec 2016 r. oraz 7.377,5 mln zł na koniec 2015 r.

Zobowiązania wobec klientów korporacyjnych

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania Banku wobec klientów korporacyjnych na daty w niej wskazane:

	Na dzień 31 grudnia		
	2017	2016	2015
	(tys. PLN)		
Rachunki bieżące/rozliczeniowe	235.7888	1.849.688	1.934.741
Lokaty terminowe	1.294.432	2.244.367	3.274.408
Klienci korporacyjny	3.652.320	4.094.055	5.209.149

Źródło: Bank

Stan depozytów klientów korporacyjnych w Banku wyniósł 3.652 mln zł na koniec 2017 roku wobec 4.094,5 mln zł na koniec 2016 r..

Segment finansów publicznych

Segment finansów publicznych obejmuje polskie jednostki samorządu terytorialnego, a także spółki prawa handlowego z udziałem jednostek samorządu terytorialnego lub związków tych jednostek a także inne podmioty sektora finansów publicznych takie jak: samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, uczelnie publiczne, instytucje kultury i oświaty itp.

Dla klientów segmentu finansów publicznych Bank oferuje wszystkie standardowe produkty depozytowe i kredytowe pozostające w ofercie. Szczególny zakres oferty stanowią produkty służące finansowaniu projektów proekologicznych (kredyty preferencyjne i komercyjne), a także kredyty z linii banków zagranicznych przeznaczone na finansowanie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i inwestycji infrastrukturalnych, jak również „Europejska Oferta”, która jest pakietem produktów skierowanych do przedsiębiorców, samorządów i spółek komunalnych.

Obsługa bankowa budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W ramach usług świadczonych przez Bank dla klientów segmentu finansów publicznych, Bank prowadzi dla części z tych klientów kompleksową obsługę bankową budżetów (poprzez wykorzystanie produktów i usług bankowych oraz innych instrumentów udostępnianych przez Bank), umożliwiając efektywne zarządzanie środkami pieniężnymi danej jednostki samorządu terytorialnego i jej jednostek powiązanych.

Produkty kredytowe

Dla klientów segmentu finansów publicznych Bank oferuje wszystkie standardowe produkty kredytowe pozostające w jego ofercie oraz kredyty proekologiczne udzielane z środków własnych lub we współpracy z instytucjami krajowymi i zagranicznymi.

Kredyty udzielone klientom segmentu finansów publicznych

Wartość kredytów udzielonych klientom segmentu finansów publicznych na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniosła 1.532 mln zł wobec 1.853 mln zł na dzień 31 grudnia 2016 r.

Zobowiązania wobec klientów segmentu finansów publicznych

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania Banku wobec klientów segmentu finansów publicznych na daty w niej wskazane:

	Na dzień 31 grudnia		
	2017	2016	2015
	(tys. PLN)		
Rachunki bieżące/rozliczeniowe	359.521	321.972	260.517
Lokaty terminowe	502.370	508.995	577.488
Klienci segmentu finansów publicznych	861.891	830.967	838.005

Źródło: Bank

Segment klientów detalicznych

W roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2017 r.:

- wynik finansowy brutto pionu detalicznego Banku wyniósł (-27,1) mln PLN (w roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2016 r. wynik finansowy brutto tego pionu Banku wyniósł (-85,1) mln PLN).

Na dzień 31 grudnia 2017 r.:

- aktywa pionu detalicznego Banku w kwocie 4.073,6 mln PLN stanowiły 20,7% aktywów Banku na tę datę;
- zobowiązania pionu detalicznego Banku w kwocie 9.290,0mln PLN stanowiły 47,2% zobowiązań i kapitału własnego Banku na tę datę.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. na rachunkach bieżących/rozliczeniowych i lokatach terminowych prowadzonych przez Bank na rzecz klientów detalicznych zdeponowano łącznie 9.843,1 mln PLN (w tym 4.370,2 mln PLN na rachunkach bieżących/rozliczeniowych). Wartość środków klientów detalicznych ulokowanych na rachunkach bieżących/rozliczeniowych i lokatach terminowych prowadzonych przez Bank stanowiła 63,7% łącznej kwoty zobowiązań wobec klientów.

W roku 2017 Bank udzielił klientom pionu detalicznego kredytów na kwotę 423,1 mln PLN.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. kredyty udzielone przez Bank klientom detalicznym netto w kwocie 4.076,8mln PLN stanowiły 33,0% łącznej kwoty netto kredytów i pożyczek udzielonych klientom na tę datę.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. udzielone przez Bank kredyty mieszkaniowe wyniosły 3.235,6 mln PLN, zaś pozostałe kredyty udzielone przez Bank klientom z segmentu detalicznego wyniosły łącznie 841,2 mln PLN.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank świadczył usługi na rzecz 247,3 tys. klientów pionu detalicznego.

Klienci Detaliczni

Pion podzielony jest na kilka segmentów, na podstawie których Bank klasyfikuje Klienta do obszaru detalicznego:

1. Osoby fizyczne (osoby fizyczne dokonujące czynności bankowej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową oraz rolnicy indywidualni), dla których wyróżnia się następujące segmenty:

- a) segment klienta bazowego, do którego zalicza się osoby fizyczne nie spełniające kryteriów określonych dla segmentu klienta VIP
- b) segment klienta VIP - do którego zalicza się osoby fizyczne spełniające co najmniej jeden z następujących warunków:
 - saldo oszczędności klienta jest nie niższe niż 300 000 zł,
 - wpływy miesięczne jednego klienta są nie niższe niż 15 000 zł,
 - zobowiązania kredytowe klienta w Banku są na kwotę nie niższą niż 1 000 000 zł,
 - klient spełnia kryteria prestiżu społecznego;

Oferta Banku skierowana do osób fizycznych obejmuje większość rodzajów produktów i usług dostępnych na polskim rynku bankowym, w tym szeroki asortyment produktów proekologicznych. Bank oferuje w szczególności produkty depozytowe w złotych i walutach obcych (konta osobiste, w tym konta zakładane przez Internet, konta oszczędnościowe, lokaty), kredyty i pożyczki (kredyty i pożyczki hipoteczne, pożyczki gotówkowe, pożyczki w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, kredyty proekologiczne, kredyty na zakup papierów wartościowych), produkty inwestycyjne i ubezpieczeniowo-inwestycyjne, karty kredytowe i debetowe oraz usługi bankowości internetowej i telefonicznej.

2. Podmioty inne niż osoby fizyczne, dla których wyróżnia się następujące segmenty:

- a) segment mikroprzedsiębiorstw - do którego zalicza się:
 - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby fizyczne będące wspólnikami spółek cywilnych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie, nie stosujące zasad rachunkowości określonych Ustawą o rachunkowości,
 - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby fizyczne będące wspólnikami spółek cywilnych, spółki prawa handlowego, stosujące zasady rachunkowości określone Ustawą o rachunkowości, których wielkość przychodów netto ze sprzedaży na koniec ostatniego roku obrachunkowego wynosiła do 8 mln PLN, z wyłączeniem:

- podmiotów pozyskanych przed 1 listopada 2016 roku,
 - przedsiębiorstw państwowych,
 - podmiotów działających w ramach grup kapitałowych i podmiotów powiązanych organizacyjnie, biznesowo lub personalnie z klientami zaklasyfikowanymi do pionu korporacji i finansów publicznych,
 - podmiotów segmentu finansów publicznych,
 - spółek celowych (SPV)
 - deweloperów,
 - klientów korzystających z transakcji skarbowych Forward i IRS, produktów trade finance (akredytywy, gwarancje, inkasa), programów JESSICA oraz produktów faktoringowych,
- b) segment jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, pozyskanych przez Obszar Rynku Detalicznego od 1 listopada 2017 r.,
- c) segment wspólnot mieszkaniowych – do którego zalicza się jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, powstałe na podstawie przepisów ustawy w związku z wyodrębnieniem własności lokali, a także zarządców nieruchomości tj. wszystkie podmioty zarządzające wspólnotami mieszkaniowymi bez względu na formę prawną i formę rozliczeń podatkowych, z wyłączeniem spółdzielni mieszkaniowych i wojskowych agencji mieszkaniowych,
- d) segment organizacji pozarządowych - do którego zalicza się:
- organizacje pozarządowe (NGO), w szczególności fundacje i stowarzyszenia,
 - pozarządowe organizacje ekologiczne,
 - inne instytucje niekomercyjne w szczególności takie jak: fundusze (z wyłączeniem funduszy ekologicznych), związki zawodowe, partie polityczne, kościoły i związki wyznaniowe, kluby sportowe, organizacje społeczne, związki działkowców, izby rzemieślnicze, szkolne kasy oszczędnościowe, rady rodziców oraz pracownicze kasy zapomogowo-pożyczkowe,

3. Segment AGRO ORD, do którego zalicza się:

- a) osoby fizyczne prowadzące działalność rolniczą, rozliczające się na podstawie pełnej księgowości, których wielkość przychodów netto na koniec ostatniego roku obrachunkowego wynosiła do 8 mln PLN,
- b) osoby fizyczne prowadzące działalność rolniczą i niestosujące pełnej księgowości, pozyskane przez Obszar Rynku Detalicznego,
- c) przedsiębiorców, których PKD jest ujęte na liście kierunków preferowanych przez Bank, stanowiącej załącznik do Metodyki oceny zdolności kredytowej i ryzyka kredytowego klientów indywidualnych prowadzących działalność rolniczą, pozyskanych przez Obszar Rynku Detalicznego.

Oferta dla klientów indywidualnych, najliczniejszej grupy klientów Banku, obejmuje wszystkie podstawowe produkty i usługi dostępne na polskim rynku bankowym, a także szeroki wybór produktów proekologicznych służących finansowaniu rozwiązań proekologicznych (rachunki bankowe, produkty rozliczeniowe, karty płatnicze, usługi i produkty w zakresie lokowania nadwyżek pieniężnych, usługi bankowości elektronicznej i produkty kredytowe).

Oferta Banku skierowana do klientów instytucjonalnych, jest kompleksowa i zawiera szereg produktów i usług, w tym szeroki asortyment produktów proekologicznych. Bank oferuje w szczególności pakiety rachunków bieżących dostosowane do specyfiki działalności klienta, rachunki dla start-upów, produkty depozytowe, usługi bankowości internetowej i masowych płatności oraz kredyty i pożyczki (w tym: kredyty obrotowe i pożyczki hipoteczne przeznaczone na finansowanie bieżącej działalności pożyczkobiorcy, kredyty inwestycyjne, kredyty proekologiczne).

Zobowiązania wobec klientów detalicznych

Najistotniejszymi produktami depozytowymi dla klientów detalicznych pod względem budowy salda były w 2017 r.:

- rachunki bieżące, w tym konta osobiste z podstawowym darmowym EKOkontem bez Kosztów; oraz

- lokaty promocyjne: Ekolokata Noworoczna, EKOllokata Stabilna, EKOllokata Premium, EKOllokata Korzystna, EKOllokata Specjalna, EKOllokata Wysoko Procentująca, EKOllokata SUPERprocentująca, EKOllokata z Bonusem i EKOllokata Urodzinowa.

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania Banku wobec klientów detalicznych na daty w niej wskazane:

	Na dzień 31 grudnia		
	2017	2016	2015
	(tys. PLN)		
Rachunki bieżące/rozliczeniowe*	4.370.159	3.469.418	2.707.552
Lokaty terminowe	5.472.904	7.327.414	5.689.091
Klienci detaliczni	9.843.063	10.796.832	8.396.643

* rachunki bieżące (w tym: ror) i konta oszczędnościowe.

Źródło: Bank

Saldo depozytów detalicznych na 31 grudnia 2017 r. wynosiło 9.843,1 mln zł wobec 10.796,8 mln zł na koniec 31 grudnia 2016 r.

Działania podejmowane przez Bank w 2017 r. w zakresie produktów depozytowych dla klientów detalicznych były nastawione na systematyczne budowanie salda depozytów detalicznych i realizację celów płynnościowych Banku, z jednoczesną dbałością o optymalizację kosztowości portfela depozytowego i bieżące dopasowanie do zmieniającego się otoczenia makroekonomicznego. Najistotniejszymi produktami depozytowymi dla klientów indywidualnych pod względem budowy salda były w 2017 r. oraz 2018 r.:

- rachunki bieżące, w tym konta osobiste z podstawowym EKOkontem bez Kosztów,
- 2017 r. - lokaty promocyjne: Ekolokata Korzystna, EKOllokata SUPERprocentująca, EKOllokata Wysoko Procentująca, EKOllokata z Bonusem i EKOllokata Urodzinowa.
- 2018 r. - lokaty promocyjne: Ekolokata Na Dobry Początek, Ekolokata Zyskowna, Ekolokata Rentowna, Ekolokata Plus, Ekolokata na Lata, Ekolokata 5 na 5 (lokaty z 2017 r. zostały zastąpione ww. lokatami)

W I kwartale 2018 r. do oferty depozytowej zostały wprowadzone dwie kluczowe krótkoterminowe lokaty: EKOllokata Rzetelną oraz e-lokata na Plusie.

Bank w 2017 r. konsekwentnie realizował następujące cele polityki depozytowej:

- dywersyfikował ryzyko kumulacji salda depozytów zapadających i ewentualnego odpływu środków w tym samym czasie poprzez utrzymanie w ofercie produktów na 4, 6, 9, 12 i 25 – miesięcy;
- promował uproduktowionych klientów - w trakcie konstruowania oferty depozytów terminowych wdrażane były rozwiązania pozwalające na oferowanie wyższej ceny dla klientów korzystających z oferty Banku poza depozytami terminowymi (z naciskiem na aktywne rachunki, wspomagające stworzenie silnej więzi klienta z Bankiem);
- budował stałe relacje z klientem poprzez wzmożone działania wpływające na wzrost poziomu odnawialności depozytów;
- dążył do systematycznego wzrostu poziomu i udziału depozytów bieżących klientów detalicznych, co ułatwiło budowanie stabilnego i wysokiego poziomu depozytów terminowych klientów detalicznych;
- zwiększał osad na rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych, co pozwoliło obniżyć kosztowość całego salda ORD;
- obniżał kosztowość poprzez cykliczne zmiany oprocentowania depozytów terminowych i kont oszczędnościowych/lokacyjnych.

Oferta depozytowa dla segmentów klientów instytucjonalnych była modyfikowana w zakresie wynikającym z okresowych analiz rynkowych oraz polityki depozytowej Banku i dotyczyła:

- zmiany oprocentowania rachunków i lokat
- zmiany taryfy prowizji i opłat
- kontynuowania procesu wzbogacania rachunków bankowych usługami niebankowymi: terminale POS, leasing.

Mając na względzie aktualne trendy na rynku finansowym, w tym w szczególności malejącą atrakcyjność lokat bankowych w środowisku spadających stóp procentowych oraz stopniową odbudowę zainteresowania Klientów alternatywnymi do lokat produktami oszczędnościowymi i inwestycyjnymi, Bank rozwija ofertę produktów inwestycyjnych. Inwestorom o średnio i długoterminowym horyzoncie inwestycyjnym pragnącym osiągnąć ponadprzeciętny zwrot z zainwestowanego kapitału przy możliwie minimalnych zmiennościach wartości, oferowane były inwestycje w otwarte oraz zamknięte fundusze inwestycyjne.

Bank rozwija ofertę funduszy inwestycyjnych otwartych w celu dywersyfikacji dostępnych dla klienta rozwiązań, dopasowanych do potrzeb inwestycyjnych oraz akceptowalnego dla Klienta profilu ryzyka inwestycyjnego. Klienci Banku w I kwartale 2018 r. mogli korzystać z 321 funduszy inwestycyjnych otwartych. Realizowany był również cel biznesowy Banku w zakresie zwiększenia uproduktowania klientów oraz wzrost przychodów ze sprzedaży w segmencie klienta detalicznego, a w szczególności segmentu VIP.

Produkty

Produkty ubezpieczeniowe

Bank systematycznie rozwija swoją działalność w zakresie produktów ubezpieczeniowych. Oprócz ubezpieczeń oferowanych jako produkty uzupełniające do produktów kredytowych oraz kart płatniczych, Bank oferował także ubezpieczenia typu stand alone, czyli dostępne niezależnie. BOŚ S.A. pełni rolę agenta towarzystw ubezpieczeniowych.

Produkty kredytowe – klienci indywidualni, mikroprzedsiębiorstwa, wspólnoty mieszkaniowe i organizacje pozarządowe

Najistotniejsze produkty kredytowe dla klientów indywidualnych to:

- kredyty proekologiczne,
- pożyczka gotówkowa,
- karty kredytowe,
- ekologiczny kredyt hipoteczny,
- ekologiczna pożyczka hipoteczna
- kredyt giełdowy.

Kontynuowana jest sprzedaż ekologicznych produktów hipotecznych dla osób fizycznych, jak również standardowej oferty produktów hipotecznych. Bank wspiera proekologiczne rozwiązania poprzez proces udzielania kredytu hipotecznego na budowę prefabrykowanych domów w konstrukcji szkieletowej.

Równolegle mając na uwadze zwiększenie salda kredytowego oraz aktywizację sprzedaży pożyczki gotówkowej utrzymujemy atrakcyjną ofertę promocji cenowych dla pożyczki gotówkowej.

W celu wspierania sprzedaży oraz budowania długotrwałych relacji z klientami, Bank w II kwartale 2018 r. przeprowadził działania polegające na przygotowaniu i przekazaniu obecnym klientom Banku oferty pre-approved w zakresie pożyczki gotówkowej.

Karty płatnicze

Oferta kart kredytowych obejmuje zarówno standardową ofertę jak również akcje pre-approved skierowane do wyselekcjonowanej grupy klientów organizowane w 2017 r. i kontynuowane w 2018 r. Posiadacze kart standard i gold mają możliwość zapisania się do Programu Mastercard Priceless Specjals i skorzystania z atrakcyjnych rabatów dedykowanych dla nich. Szeroka gama dodatkowych korzyści uatrakcyjniła i czyni nasze karty konkurencyjnymi na rynku finansowym. Z kart kredytowych może korzystać również segment mikroprzedsiębiorstw jak i segment korporacyjny, dla których oprócz programów rabatowych dostępne są również atrakcyjne usługi dodatkowe jak chociażby Longue Key – dostęp do saloników VIP na lotniskach, rabaty do 55% z Buy&Smile czy chociażby atrakcyjne pakiety ubezpieczeń. DZP koncentruje się na działaniach zmierzających do uatrakcyjnienia oferty kartowej. W 2017 r. została zmieniona metoda naliczania opłat za użytkowanie kart kredytowych. Zamiast opłaty rocznej została wprowadzona opłata miesięczna co przyniosło zwiększenie transakcyjności na kartach.

Szeroka oferta produktów kartowych zawiera również karty debetowe dedykowane klientom detalicznym jak i klientom segmentu mikroprzedsiębiorstw czy segmentu korporacyjnego. W ofercie Banku znajdują się karty debetowe VIP, które ze względu na bardzo korzystną ofertę cenową są konkurencyjne na rynku bankowym. DZP pracuje nad szeroko rozumianym rozwojem funkcjonalności kartowych. W roku 2018 przewidziana jest wymiana systemu kartowego co pozwoli na zwiększenie akcji promocyjnych oraz pozwoli wprowadzić ciekawe i

nowoczesne rozwiązania zgodnie z trendami rynkowymi. Przewidziana jest do uruchomienia mobilna usługa w zakresie kartowym, usługa 3DS, karty z mikroprocesorem MChip Advance co pozwoli na zwiększenie sprzedaży ilości kart oraz zwiększy transakcyjność na kartach.

W związku ze zwiększeniem wachlarza produktów kartowych i zwiększenia funkcjonalności na kartach płatniczych będzie więcej usług związanych z kartami co pozwoli uatrakcyjnić Taryfę opłat i prowizji.

Działalność maklerska

Działalność maklerska jest prowadzona w grupie kapitałowej Banku poprzez DM BOŚ. Wyniki DM BOŚ są zależne od koniunktury na GPW.

Poniższa tabela przedstawia wartości godziwe instrumentów klientów DM BOŚ na daty w niej wskazane.

	Na dzień 31 grudnia		
	2017	2016	2015
	<i>tys. PLN</i> <i>(zbadane)</i>		
Zdematerializowane papiery wartościowe dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym			
Akcje notowane i prawa do akcji notowanych zapisane na rachunkach papierów wartościowych.....	6.351.177	6.177.486	4.960.319
Pozostałe papiery wartościowe zapisane na rachunkach papierów wartościowych klientów	339.653	708.907	281.930
Pozostałe instrumenty finansowe klientów	381.319	232.837	166.472
Prawa majątkowe notowane na TGE	338.005	327.148	417.801
Papiery wartościowe przechowywane w formie materialnej			
Akcje.....	210.379	305.680	324.152
Obligacje.....	1.410.321	1.161.645	973.160
Razem papiery wartościowe klientów.....	9.030.854	8.913.703	7.123.834

Źródło: Bank

Wynik netto DM BOŚ wyniósł 12,1 mln zł w 2017 r. oraz odpowiednio 12,6 i 10,0 mln zł w latach 2015-2016. Na dzień 31 grudnia 2017 r. zatrudnienie w DM BOŚ wynosiło 246 osób.

Inicjatywa JESSICA

Bank kontynuował swoją działalność w ramach Inicjatywy JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas), pełniąc rolę Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM) dla województwa zachodniopomorskiego (poza Szczecińskim Obszarem Metropolitalnym), pomorskiego (poza Gdańskiem, Gdynią, Sopotem i Słupskiem) i śląskiego.

Na mocy podpisanej w październiku 2016 r. umowy z Województwem Zachodniopomorskim, Bank rozszerzył współpracę w zakresie zarządzania rewalwingiem środków w ramach Umów inwestycyjnych zawartych w okresie 2012-2015 w Inicjatywie JESSICA. BOŚ S.A. powtórnie może wykorzystać środki zakontraktowane w ramach pierwszego obiegu tj. ok. 68 mln PLN, wykorzystując je na preferencyjne finansowanie nowych rewitalizacyjnych Projektów miejskich w województwie zachodniopomorskim. W 2017 r. Bank podpisał 3 nowe Umowy Inwestycyjne na kwotę 20 mln PLN.

W dniu 27 stycznia 2017 r. Bank i Bank Gospodarstwa Krajowego będący Menadżerem Zachodniopomorskiego Funduszu Powierniczego JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises) podpisały Umowę Operacyjną, na mocy której BOŚ S.A. pełni rolę Pośrednika Finansowego udzielającego pożyczek JEREMIE przedsiębiorstwom z sektora MŚP realizującym projekt miejski w województwie zachodniopomorskim. Budżet programu wynosi 80 mln zł, w tym 40 mln zł ze środków Zachodniopomorskiego Funduszu Powierniczego JEREMIE i 40 mln zł ze środków BOŚ S.A.

Celem realizacji programu w województwie zachodniopomorskim jest zwiększenie potencjału społeczno-gospodarczego miast i rozwój obszarów miejskich wpływający na wzrost atrakcyjności ekonomicznej, kulturalnej i osiedleńczej regionu. Do podstawowych zadań BOŚ S.A. jako pośrednika finansowego jest identyfikacja i wybór projektów, analiza i ocena oraz finansowanie projektów miejskich. W 2017 r. Bank podpisał 1 Umowę Inwestycyjną na kwotę 23,5 mln zł.

Ratingi

Agencja ratingowa Fitch Ratings Ltd w dniu 5 lutego 2018 r. przyznała następujące oceny ratingowe dla Banku:

- Rating długoterminowy IDR w walucie obcej (Long-term IDR): 'B+', perspektywa stabilna;

Międzynarodowe ratingi kredytowe odnoszą się zarówno do zobowiązań w walucie krajowej, jak też obcej. W obu przypadkach ratingi oceniają zdolność wypełnienia tychże zobowiązań przy wykorzystaniu skali globalnej. Oznacza to, że międzynarodowe ratingi w walucie krajowej oraz obcej są wzajemnie porównywalne.

Międzynarodowe ratingi w walucie krajowej wyznaczają prawdopodobieństwo spłaty zobowiązań w walucie kraju siedziby emitenta, a zatem nie biorą pod uwagę scenariusza, w którym wymiana waluty krajowej na obcą lub transfer środków pomiędzy krajami byłyby niemożliwe (ryzyko transferu i wymiennalności).

Ratingi w walucie obcej dodatkowo biorą pod uwagę profil emitenta lub obligacji, jak również ryzyko transferu i wymiennalności. Dla poszczególnych krajów ryzyko to zwykle wyrażane jest przez krajowy pułap ratingu, który wyznacza górny próg ratingu zobowiązań w walucie obcej zaciąganych przez większość – choć nie wszystkich – emitentów z danego kraju.

Rating B oznacza wysoce spekulacyjny rating i wskazuje, że istnieje istotne ryzyko niewykonania zobowiązania, jednak pozostaje istotny margines bezpieczeństwa. Zobowiązania finansowe są obecnie realizowane; jednak zdolność do kontynuowania płatności jest podatna na pogorszenie się sytuacji zarówno instytucji jak i warunków gospodarczych.

Perspektywy wskazują kierunek, w którym rating może się przesunąć w ciągu jednego do dwóch lat. Odzwierciedlają one trendy finansowe lub inne, które jeszcze nie osiągnęły lub już utrzymały dany poziom, który spowodowałby akcję ratingową, ale które mogą to zrobić, jeśli tendencje te będą się utrzymywać. Pozytywna ocena ratingowa wskazuje na wzrostową tendencję w skali ratingowej. Negatywna Perspektywa Ratingowa sygnalizuje negatywny trend na skali ratingowej. Pozytywne lub negatywne perspektywy ratingowe nie oznaczają, że zmiana ratingu jest nieunikniona, podobnie jak oceny ze stabilną perspektywą mogą być podnoszone lub obniżane bez wcześniejszej aktualizacji perspektywy.

- Rating krótkoterminowy IDR w walucie obcej (Short-term IDR): 'B';
- Krajowy rating długoterminowy (National Long-term Rating): 'BB+', perspektywa stabilna;

Rating krajowy „BB” oznacza, że dany emitent lub emisja reprezentuje wyższe ryzyko w porównaniu ze wszystkimi innymi emitentami i emisjami występującymi w Polsce. Wywiązanie się ze zobowiązań finansowych jest obciążone niepewnością, a zdolność do terminowej spłaty pozostaje w większym stopniu narażona na niekorzystne zmiany ekonomiczne w czasie.

- Krajowy rating krótkoterminowy (National Short-term Rating): 'B(pol)';

Oznacza niepewną zdolność do terminowej obsługi zobowiązań finansowych w porównaniu do innych emitentów w Polsce. Zdolność ta jest wysoce podatna na wpływ niekorzystnych zmian zachodzących w warunkach finansowych i gospodarczych w krótkim horyzoncie czasowym.

- Rating indywidualny (Viability Rating): 'b+';

Viability Rating (VR) mierzy wewnętrzną zdolność kredytową instytucji finansowej i odzwierciedla opinię agencji na temat prawdopodobieństwa niepowodzenia instytucji.

Rating indywidualny b oznacza wysoką spekulacyjną jakość kredytową. Rating "b" oznacza słabe perspektywy stałej rentowności. Ryzyko jest obecne, jednak pozostaje margines bezpieczeństwa.

- Rating wsparcia (Support Rating): '4';

Rating wsparcia Fitch (SR) odzwierciedla poglądy agencji na prawdopodobieństwo, że instytucja finansowa otrzyma nadzwyczajne wsparcie, w razie potrzeby, w celu wywiązania się ze swoich zobowiązań.

Rating wsparcia 4 oznacza ograniczone prawdopodobieństwo wsparcia ze względu na znaczące niepewności dotyczące zdolności lub skłonności jakiegokolwiek możliwego dostawcy do udzielenia wsparcia.

- Rating wsparcia (Support Rating Floor) ‘B’;

Rating wsparcia (SRF) odzwierciedla poglądy agencji na temat prawdopodobieństwa, że oceniany podmiot otrzyma nadzwyczajne wsparcie, w razie potrzeby, w szczególności od organów rządowych. Zwykle oznacza to, że władze państwa, w którym znajduje się instytucja finansowa (w niektórych przypadkach agencja w swojej ocenie może również uwzględnić potencjalne wsparcie ze strony międzynarodowych instytucji rządowych lub niezależnego państwa członkowskiego). SRF nie uwzględnia wsparcia ze strony akcjonariuszy jednostki. Rating SRF wskazuje minimalny poziom, do którego długoterminowe ratingi jednostki mogłyby spaść, gdyby agencja nie zmieniła swojego poglądu na temat potencjalnego wsparcia państwa.

SRF są przypisywane wg głównej skali oceny wiarygodności kredytowej.

- Krajowy rating długoterminowy dla Programu Emisji Obligacji (senior unsecured bond programme) o wartości do 2 miliardów zł: ‘BB+(pol)’,

Rating „BB” oznacza, że dany emitent lub emisja reprezentuje wyższe ryzyko w porównaniu ze wszystkimi innymi emitentami i emisjami występującymi w Polsce. Wywiązanie się ze zobowiązań finansowych jest obciążone niepewnością, a zdolność do terminowej spłaty pozostaje w większym stopniu narażona na niekorzystne zmiany ekonomiczne w czasie.

- Krajowy rating krótkoterminowy dla Programu Emisji Obligacji (senior unsecured bond programme) o wartości do 2 miliardów zł: ‘B(pol)’,

Rating krajowy „B” oznacza, że dany emitent lub emisja reprezentuje znacznie podwyższone ryzyko w porównaniu ze wszystkimi innymi emitentami i emisjami występującymi w Polsce. Zobowiązania finansowe są obsługiwane na bieżąco, jednak przy ograniczonym marginesie bezpieczeństwa. Utrzymanie zdolności do dalszej obsługi płatności zależy od utrzymania się korzystnych warunków biznesowych i gospodarczych. W niektórych przypadkach może to oznaczać, że niektóre indywidualne zobowiązania nie są obsługiwane terminowo, jednak istnieje potencjalne wysokie prawdopodobieństwo odzyskania tych należności.

- Rating dla obligacji podporządkowanych serii R1 w wysokości 83 mln zł: ‘BB-(pol)’.

Rating „BB” oznacza, że dany emitent lub emisja reprezentuje wyższe ryzyko w porównaniu ze wszystkimi innymi emitentami i emisjami występującymi w Polsce. Wywiązanie się ze zobowiązań finansowych jest obciążone niepewnością, a zdolność do terminowej spłaty pozostaje w większym stopniu narażona na niekorzystne zmiany ekonomiczne w czasie.

Agencja Fitch Ratings Ltd jest wymieniona w wykazie agencji ratingowych zarejestrowanych zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1060/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie agencji ratingowych (Dziennik Urzędowy UE z dnia 17 listopada 2009 r. Nr 302, str. 1), publikowanym przez Komisję Europejską (jako datę rejestracji wskazano dzień 31 października 2011 r.).

Ratingi agencji Fitch Ratings Ltd odzwierciedlają wyłącznie jej opinie i oceny. Ratingi nie stanowią rekomendacji inwestycyjnej i nie powinny być podstawą w zakresie decyzji inwestycyjnej dotyczącej nabycia lub zbycia instrumentów finansowych. Ratingi mogą podlegać przeglądowi, zmianie, zawieszeniu lub obniżeniu przez agencję Fitch Ratings Ltd.

Istotne umowy

Poniżej przedstawiono opis istotnych umów, których stroną jest Bank lub Spółki Zależne, za okres dwóch lat bezpośrednio poprzedzających Datę Prospektu, a także za okres wcześniejszy w zakresie, w jakim umowy te określają istotne prawa lub obowiązki Banku istniejące na Datę Prospektu, innych niż umowy zawarte w normalnym toku działalności i których wartość przekraczała 10% kapitałów własnych.

W ocenie Banku na Datę Prospektu, w zakresie prowadzenia podstawowej działalności, Grupa nie była uzależniona od umów przemysłowych, handlowych lub umów finansowych ani nowych procesów produkcyjnych.

Umowy z instytucjami finansowymi na potrzeby pozyskania finansowania przez Bank

Umowa linii kredytowej z dnia 8 lutego 2012 r. zawarta z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym

W dniu 8 lutego 2012 r. Bank zawarł umowę linii kredytowej z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, udostępniającym Bankowi przez rok od dnia zawarcia umowy, środki finansowe w wysokości 75 mln EUR, które zostały postawione do dyspozycji Banku w następujących walutach: (i) EUR; (ii) PLN; (iii) innej powszechnie wymiennej walucie (w maksymalnie trzech transzach z minimalną kwotą ciągnięcia stanowiącą równowartość 25 mln EUR). Kredyt został przeznaczony na finansowanie przez Bank inwestycji związanych z rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw oraz projektów realizowanych przez podmioty sektora finansów publicznych w następujących obszarach: ochrona środowiska, infrastruktura, produkcja i usługi związane z turystyką oraz projekty mające na celu oszczędzanie energii. Oprocentowanie kredytu w zależności od warunków każdego ciągnięcia, ustalonego przez strony umowy: (i) stanowiło sumę trzymiesięcznej stopy referencyjnej EURIBOR, odpowiednio powiększonej o marżę. Każda transza kredytu zostanie spłacona nie wcześniej niż 4 lata i nie później niż 12 lat od dnia ciągnięcia. Umowa kredytowa zawiera postanowienie, zgodnie z którym w przypadku istotnej zmiany kontroli kredytodawca może anulować kredyt i zażądać jego wcześniejszej spłaty, wraz z narosłymi odsetkami i wszystkimi kwotami należnymi z tytułu umowy kredytowej. Zmiana kontroli będzie mieć miejsce, jeżeli NFOŚiGW przestanie, pośrednio lub bezpośrednio, kontrolować ponad 50% akcji w wyemitowanym kapitale zakładowym Banku lub inne podmioty przejmą kontrolę (rozumianą jako uprawnienie do kierowania zarządzaniem lub polityką) nad Bankiem. Bank zobowiązał się w swoim imieniu oraz swoich podmiotów zależnych do ustanawiania zabezpieczenia roszczeń innych podmiotów niż Europejski Bank Inwestycyjny, tylko za jego pisemną zgodą. Umowa kredytu zawiera postanowienia dotyczące równego traktowania zobowiązań finansowych wynikających z kredytu z innymi zobowiązaniami finansowymi Banku, przyznając Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu uprawnienie do żądania wcześniejszej spłaty części udzielonego kredytu odpowiadającej proporcjonalnie części spłaconego przed terminem wymagalności innego zobowiązania finansowego. Bank powinien ustanowić zabezpieczenie finansowe w celu zabezpieczenia wierzytelności Europejskiego Banku Inwestycyjnego wynikających z umowy. Strony postanowiły, że odpowiednia umowa zabezpieczenia w formie umowy zastawu finansowego zostanie zawarta przynajmniej na cztery tygodnie przed pierwszym wykorzystaniem środków z umowy kredytu. Umowa zastawu finansowego została zawarta 10 lipca 2012 r.

Umowa linii kredytowej z dnia 26 marca 2012 r. zawarta z Bankiem Rozwoju Rady Europy

W dniu 26 marca 2012 r. Bank zawarł umowę linii kredytowej z Bankiem Rozwoju Rady Europy, udostępniającym Bankowi do dnia 31 grudnia 2016 r. środki finansowe w wysokości 75 mln EUR, które zostały postawione do dyspozycji Banku w EUR w trzech transzach. Kredyt jest przeznaczony na finansowanie przez Bank projektów inwestycyjnych w następujących sektorach: (i) poprawa warunków życia na miejskich i wiejskich obszarach oraz ochrona środowiska, realizowanych przez podmioty sektora finansów publicznych oraz (ii) jako finansowanie uzupełniające projektów finansowanych przez Bank w ramach inicjatywy JESSICA. Obok wyżej wskazanych sektorów, w ramach inicjatywy JESSICA, środki z linii Banku Rozwoju Rady Europy mogą współfinansować dodatkowo inwestycje mające na celu tworzenie miejsc pracy (oferta dostępna również dla małych i średnich przedsiębiorstw), inwestycje mające na celu ochronę dziedzictwa kulturowego i historycznego oraz projekty mające na celu adaptację i renowację budynków na mieszkania socjalne dla osób o najniższych dochodach. Oprocentowanie kredytu w zależności od warunków każdego ciągnięcia stanowiło sumę trzymiesięcznej stopy referencyjnej EURIBOR odpowiednio powiększonej o marżę. Każda transza kredytu zostanie spłacona najpóźniej w ciągu 15 lat od dnia ciągnięcia z maksymalnie 5-letnim okresem karencji w spłacie kapitału. Umowa kredytowa zawiera postanowienie, zgodnie z którym w przypadku istotnej zmiany w strukturze akcjonariatu Banku kredytodawca może zażądać wcześniejszej spłaty kredytu i wstrzymać dalsze wypłaty z tytułu kredytu. Umowa zawiera postanowienia dotyczące równego traktowania zobowiązań finansowych wynikających z kredytu z innymi zobowiązaniami finansowymi Banku. Bank powinien ustanowić zabezpieczenie finansowe w celu zabezpieczenia przyszłych wierzytelności Banku Rozwoju Rady Europy. Strony postanowiły, że odpowiednia umowa zabezpieczenia w formie umowy zastawu finansowego zostanie zawarta przynajmniej na cztery tygodnie przed pierwszym wykorzystaniem środków z umowy kredytu. Umowa zastawu finansowego została zawarta 2 lipca 2012 r.

Umowa linii kredytowej z dnia 5 marca 2015 r. zawarta z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym

W dniu 5 marca 2015 r. Bank zawarł umowę linii kredytowej z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, udostępniającym Bankowi przez osiemnaście miesięcy od dnia zawarcia umowy, środki finansowe w wysokości 75 mln EUR, które zostały postawione do dyspozycji Banku w EUR w trzech transzach z kwotą ciągnięcia 25 mln EUR. Kredyt jest przeznaczony na finansowanie przez Bank inwestycji związanych z rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw oraz MidCapów tj. przedsiębiorstw, w których zatrudnienie wynosi mniej niż 3 tysiące pracowników oraz projektów realizowanych przez podmioty sektora finansów publicznych w następujących

obszarach: ochrona środowiska, infrastruktura, efektywność energetyczna, produkcja i usługi związane z turystyką. Oprocentowanie kredytu, dla każdej transzy stanowiło sumę trzymiesięcznej, stopy referencyjnej EURIBOR, odpowiednio powiększonej o marżę. Każda transza kredytu zostanie spłacona nie wcześniej niż 4 lata i nie później niż 12 lat od dnia ciągnięcia. Umowa kredytowa zawiera postanowienie, zgodnie z którym w przypadku istotnej zmiany kontroli, kredytodawca może anulować kredyt i zażądać jego wcześniejszej spłaty, wraz z narosłymi odsetkami i wszystkimi kwotami należnymi z tytułu umowy kredytowej. Zmiana kontroli będzie mieć miejsce, jeżeli Akcjonariusz Większościowy przestanie, pośrednio lub bezpośrednio, kontrolować ponad 50% akcji w wyemitowanym kapitale zakładowym Banku lub inne podmioty przejmą kontrolę (rozumianą jako uprawnienie do kierowania zarządzaniem lub polityką) nad Bankiem. Bank zobowiązał się w swoim imieniu oraz swoich podmiotów zależnych do ustanawiania zabezpieczenia roszczeń innych podmiotów niż Europejski Bank Inwestycyjny, tylko za jego pisemną zgodą. Umowa kredytu zawiera postanowienia dotyczące równego traktowania zobowiązań finansowych wynikających z kredytu z innymi zobowiązaniami finansowymi Banku, przyznając Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu uprawnienie do żądania wcześniejszej spłaty części udzielonego kredytu odpowiadającej proporcjonalnie części spłaconego przed terminem wymagalności innego zobowiązania finansowego. Bank ustanowił zabezpieczenie finansowe w formie umowy zastawu finansowego w celu zabezpieczenia wierzytelności Europejskiego Banku Inwestycyjnego wynikających z umowy. Strony postanowiły, że odpowiednia umowa zabezpieczenia w formie umowy zastawu finansowego zostanie zawarta przynajmniej na cztery tygodnie przed pierwszym wykorzystaniem środków z umowy kredytu. Umowa zastawu finansowego została zawarta 9 lipca 2015 r.

Umowa linii kredytowej z dnia 13 marca 2017 r. zawarta z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym

W dniu 13 marca 2017 r. Bank zawarł umowę linii kredytowej z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, udostępniającym Bankowi przez półtora roku od dnia zwarcia umowy, środki finansowe w wysokości 75 mln EUR, które zostały postawione do dyspozycji Banku w EUR w trzech transzach z kwotą ciągnięcia 25 mln EUR. Kredyt przeznaczony jest na finansowanie projektów inwestycyjnych, realizowanych przez podmioty sektora finansów publicznych, małe i średnie przedsiębiorstwa zatrudniające do 250 pracowników oraz średnie przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 3 tysiące pracowników, w obszarze związanym z ochroną środowiska, utrzymaniem infrastruktury, produkcją i handlem, mając na uwadze, że co najmniej 40% środków przeznaczone będzie na działania promujące ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery tj. finansowanie inwestycji z zakresu odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej i niskoemisyjnego transportu miejskiego. Oprocentowanie kredytu, dla każdej transzy stanowi sumę trzymiesięcznej, stopy referencyjnej EURIBOR, odpowiednio powiększonej o marżę. Każda transza kredytu zostanie spłacona nie wcześniej niż 4 lata i nie później niż 12 lat od dnia ciągnięcia. Umowa kredytowa zawiera postanowienie, zgodnie z którym w przypadku istotnej zmiany kontroli, kredytodawca może anulować kredyt i zażądać jego wcześniejszej spłaty, wraz z narosłymi odsetkami i wszystkimi kwotami należnymi z tytułu umowy kredytowej. Zmiana kontroli będzie mieć miejsce, jeżeli Akcjonariusz Większościowy przestanie, pośrednio lub bezpośrednio, kontrolować ponad 50% akcji w wyemitowanym kapitale zakładowym Banku lub inne podmioty przejmą kontrolę (rozumianą jako uprawnienie do kierowania zarządzaniem lub polityką) nad Bankiem. Bank zobowiązał się w swoim imieniu oraz swoich podmiotów zależnych do ustanawiania zabezpieczenia roszczeń innych podmiotów niż Europejski Bank Inwestycyjny, tylko za jego pisemną zgodą. Umowa kredytu zawiera postanowienia dotyczące równego traktowania zobowiązań finansowych wynikających z kredytu z innymi zobowiązaniami finansowymi Banku, przyznając Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu uprawnienie do żądania wcześniejszej spłaty części udzielonego kredytu odpowiadającej proporcjonalnie części spłaconego przed terminem wymagalności innego zobowiązania finansowego. Bank ustanowił zabezpieczenie w formie Umowy Cesji na Zabezpieczenie na należnościach kredytowych od jest w celu zabezpieczenia wierzytelności Europejskiego Banku Inwestycyjnego wynikających z umowy. Umowa Cesji na Zabezpieczenie została zawarta 8 marca 2018 r.

Obligacje podporządkowane o wartości 120 mln PLN serii A z terminem wykupu w 2019 roku

W dniu 4 sierpnia 2009 r. Bank zawarł z DM BOŚ umowę na wykonanie czynności związanych z przeprowadzeniem programu niepublicznych emisji obligacji. W związku z zawartą umową w dniu 3 listopada 2009 r. Bank wyemitował 120 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii A o wartości nominalnej 1 mln PLN każda. Obligacje zostały wyemitowane w celu zwiększenia skali działalności Banku zgodnie ze strategią rozwoju Banku. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 3 listopada 2019 r. Bankowi przysługuje prawo wykupu obligacji po pięciu latach od ich emisji. W dniu 3 marca 2010 r. KNF udzieliła zgody na zaliczenie do funduszy uzupełniających Banku zobowiązań podporządkowanych z tytułu emisji obligacji serii A. Organizatorem emisji jest DM BOŚ. Obligacje serii A zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez DM BOŚ.

W dniu 13 marca 2018 r. Zarząd Banku podjął uchwałę w przedmiocie przedterminowego wykupu wszystkich obligacji serii A. Wcześniejszy wykup Obligacji będzie realizowany za pośrednictwem Agenta Emisji, tj. Domu

Maklerskiego BOŚ S.A. Celem dokonania wcześniejszego wykupu obligacji jest obniżenie kosztów odsetkowych. Wcześniejszy wykup Obligacji nastąpi w dniu 3 maja 2018 roku poprzez zapłatę za każdą Obligację kwoty pieniężnej w wysokości wartości nominalnej Obligacji, tj. 1.000.000 (słownie: jeden milion) złotych, powiększonej o należną kwotę odsetek narosłych do dnia wcześniejszego wykupu na odpowiednie rachunki obligatariuszy.

Obligacje podporządkowane o wartości 100 mln PLN serii AA z terminem wykupu w 2024 roku

W dniu 28 lipca 2017 r. Bank wyemitował 34 214 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii AA1 o wartości nominalnej 1.000 PLN każda. Obligacje zostały wyemitowane na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku na podstawie art. 127 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz art. 63 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. Obligacje są oprocentowane według zmiennej stopy procentowej stanowiącej sumę stawki WIBOR dla sześciomiesięcznych depozytów w PLN oraz marży wynoszącej 4,50%. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 28 lipca 2024 r. Bankowi przysługuje wielokrotne prawo wykupu obligacji nie wcześniej jednak niż 5 lat po Dniu Emisji, z zastrzeżeniem uzyskania przez Bank zgody KNF na wcześniejszy wykup. W dniu 30 października 2017 r. KNF w decyzji z dnia 26 października 2017 r., wyraziła zgodę na zaliczenie obligacji podporządkowanych serii AA1 o wartości nominalnej 34 214 000 PLN jako instrumentów w kapitale Tier II.

W dniu 31 października 2017 r. Bank wyemitował 65 786 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii AA2 o wartości nominalnej 1.000 PLN każda. Obligacje zostały wyemitowane na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku na podstawie art. 127 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz art. 63 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. Obligacje są oprocentowane według zmiennej stopy procentowej stanowiącej sumę stawki WIBOR dla sześciomiesięcznych depozytów w PLN oraz marży wynoszącej 4,50%. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 31 października 2024 r. Bankowi przysługuje wielokrotne prawo wykupu obligacji nie wcześniej jednak niż 5 lat po Dniu Emisji, z zastrzeżeniem uzyskania przez Bank zgody KNF na wcześniejszy wykup. W dniu 15 grudnia 2017 r. KNF w decyzji z dnia 14 grudnia 2017 r., wyraziła zgodę na zaliczenie obligacji podporządkowanych serii AA2 o wartości nominalnej 65 786 000 PLN jako instrumentów w kapitale Tier II.

Obligacje podporządkowane o wartości 100 mln PLN serii D z terminem wykupu w 2021 roku

W dniu 1 kwietnia 2011 r. Bank zawarł umowę o organizację emisji obligacji serii D z Bankiem Gospodarstwa Krajowego, zmienioną w dniu 27 kwietnia 2011 r. W związku z zawartą umową w dniu 18 maja 2011 r. Bank wyemitował 10.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii D o wartości nominalnej 10.000 PLN każda. Obligacje zostały wyemitowane w celu zwiększenia skali działalności Banku zgodnie ze strategią rozwoju Banku. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 18 maja 2021 r. Bankowi przysługuje prawo wykupu obligacji po pięciu latach od ich emisji. W dniu 6 października 2011 r. KNF podjęła decyzję o zaliczeniu do funduszy uzupełniających Banku, począwszy od dnia 6 października 2011 r., kwoty 100 mln PLN stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji przez Bank obligacji serii D. Organizatorem emisji jest Bank Gospodarstwa Krajowego. Obligacje serii D zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW.

Obligacje podporządkowane o wartości 100 mln PLN serii G z terminem wykupu w 2022 roku

W dniu 9 lutego 2012 r. Bank zawarł umowę o organizację emisji obligacji serii G z Bankiem Gospodarstwa Krajowego. W związku z zawartą umową w dniu 28 lutego 2012 r. Bank wyemitował 100.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii G o wartości nominalnej 1.000 PLN każda. Obligacje zostały wyemitowane w celu zwiększenia skali działalności Banku zgodnie ze strategią rozwoju Banku. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. W dniu 16 maja 2012 r. KNF podjęła decyzję o zaliczeniu do funduszy uzupełniających Banku, począwszy od dnia 16 maja 2012 r., kwoty 100 mln PLN stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji przez Bank obligacji serii G. Z dniem 21 lipca 2014 r. Bank podjął decyzję o niezaliczaniu do funduszy własnych uzupełniających środków z emisji serii G w wysokości 100 mln PLN ze względu na zawarty w jej warunkach element zachęty. Organizatorem emisji jest Bank Gospodarstwa Krajowego. Obligacje serii G zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW. Zarząd podjął w dniu 7 lutego 2017 r. uchwałę w przedmiocie przedterminowego wykupu wszystkich obligacji serii G. Dzień wykupu został ustalony na dzień 28 lutego 2017 13 lutego 2017 r. na wniosek Banku Zarząd BondSpot S.A. podjął uchwałę w przedmiocie zawieszenia obrotu obligacjami serii G w alternatywnym Systemie Obrotu na rynku Catalyst, począwszy od dnia 15 lutego 2017 roku, w związku z zamiarem ich przedterminowego wykupu przez Bank. Ostateczny wykup obligacji serii G nastąpił w całości w dniu 28 lutego 2017 roku. Przedterminowy wykup obligacji serii G został przeprowadzony za pośrednictwem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A., a wykupione obligacje z chwilą dokonania wykupu zostały umorzone.

Obligacje o wartości 200 mln PLN serii N1 z terminem wykupu w 2018 roku

W dniu 10 listopada 2010 r. Bank zawarł umowę programu emisji obligacji z BRE Bankiem S.A., Bankiem Gospodarstwa Krajowego oraz DM BOŚ o wartości do 1 mld PLN (w dniu 19 lipca 2011 r. wartość programu została podwyższona do 2 mld PLN). W związku z zawartą umową, w dniu 31 października 2013 r. Bank wyemitował 200.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii N1 o wartości nominalnej 1.000 PLN każda. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 31 października 2018 r. Organizatorem emisji jest Bank Gospodarstwa Krajowego. Obligacje serii N1 zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW.

Obligacje podporządkowane o wartości 150 mln PLN serii P z terminem wykupu w 2024 roku

W dniu 11 lipca 2014 r. Bank wyemitował 150.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii P o wartości nominalnej 1.000 PLN każda. Obligacje zostały wyemitowane w celu zwiększenia skali działalności Banku zgodnie ze strategią rozwoju Banku. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 11 lipca 2024 r. Bankowi przysługuje prawo wykupu obligacji po pięciu latach od ich emisji. W dniu 25 sierpnia 2014 r. KNF podjęła decyzję o zaliczeniu do funduszy uzupełniających Banku, począwszy od dnia 25 sierpnia 2014 r., kwoty 150 mln PLN stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji przez Bank obligacji serii P. Organizatorem emisji jest Bank Ochrony Środowiska SA. Obligacje serii P zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW.

Obligacje podporządkowane o wartości 83 mln PLN serii R1 z terminem wykupu w 2024 roku

W dniu 26 września 2014 r. Bank wyemitował 83.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii P1 o wartości nominalnej 1.000 PLN każda. Obligacje zostały wyemitowane w celu zwiększenia skali działalności Banku zgodnie ze strategią rozwoju Banku. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 26 września 2024 r. Bankowi przysługuje prawo wykupu obligacji po pięciu latach od ich emisji. W dniu 21 października 2014 r. KNF podjęła decyzję o zaliczeniu do funduszy uzupełniających Banku, począwszy od dnia 21 października 2014 r., kwoty 83 mln PLN stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji przez Bank obligacji serii R1. Organizatorem emisji jest Bank Ochrony Środowiska SA. Obligacje serii R1 zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW.

Obligacje o wartości 46 mln PLN serii U z terminem wykupu w 2019 roku

W dniu 10 listopada 2010 r. Bank zawarł umowę programu emisji obligacji z BRE Bankiem S.A., Bankiem Gospodarstwa Krajowego oraz DM BOŚ o wartości do 1 mld PLN (w dniu 19 lipca 2011 r. wartość programu została podwyższona do 2 mld PLN). W związku z zawartą umową, w dniu 12 sierpnia 2015 r. Bank wyemitował 56.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii U o wartości nominalnej 1.000 PLN każda. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 12 sierpnia 2019 r. Organizatorem emisji jest DM BOŚ. Obligacje serii U zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW. W dniu 29 września 2016 r. Bank na podstawie złożonego przez obligatariusza pisemnego żądania nabył 10.000 sztuk obligacji własnych serii U. Wykup przedmiotowych obligacji został dokonany według ich wartości nominalnej, to jest 1.000 PLN za każdą obligację, w łącznej wysokości 10 mln PLN oraz należną kwotą odsetek od obligacji narosłych do dnia wykupu. Przedterminowy wykup obligacji serii U został przeprowadzony za pośrednictwem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A., a wykupione obligacje z chwilą dokonania wykupu zostały umorzone.

Obligacje podporządkowane o wartości 32,5 mln PLN serii W z terminem wykupu w 2022 roku

W dniu 14 grudnia 2015 r. Bank zawarł umowę o organizację emisji obligacji serii W z Nwai Dom Maklerski S.A. W związku z zawartą umową w dniu 30 grudnia 2015 r. Bank wyemitował 32.500 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii W o wartości nominalnej 1.000 PLN każda. Obligacje zostały wyemitowane w celu zwiększenia skali działalności Banku zgodnie ze strategią rozwoju Banku. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 30 grudnia 2022 r. Bankowi przysługuje prawo wykupu obligacji po pięciu latach od ich emisji. W dniu 25 stycznia 2016 r. KNF podjęła decyzję o zaliczeniu do funduszy uzupełniających Banku, począwszy od dnia 30 grudnia 2015 r., kwoty 32,50 mln PLN stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji przez Bank obligacji serii W. Organizatorem emisji jest Nwai Dom Maklerski S.A. Obligacje serii W zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW.

Pozostałe umowy

Umowy z NFOŚiGW na potrzeby podwyższenia kapitału zakładowego Banku

W dniu 23 marca 2018 r. Bank otrzymał od NFOŚiGW deklarację udziału w podwyższeniu kapitału zakładowego Banku w kwocie do 210 mln zł.

15 maja 2018 r. Bank zawarł z NFOŚiGW umowę objęcia Akcji Dopuszczanych. Łączna liczba Akcji Dopuszczanych objętych na podstawie ww. umowy wyniosła 21 000 000 natomiast łączna wartość umowy, rozumiana jako iloczyn liczby objętych przez NFOŚiGW Akcji Dopuszczanych i ceny emisyjnej Akcji Dopuszczanych wyniosła 210 000 000 zł.

Ubezpieczenia

Bank posiada ubezpieczenie od ryzyka szkód majątkowych obejmujące środki trwałe. Bank posiada ochronę ubezpieczeniową od pożaru, uderzenia piorunu, wichury, gradu, powodzi, trzęsień ziemi i podobnych zdarzeń, a także od kradzieży i rabunków, aktów wandalizmu, zamieszek, strajków i aktów terroru. Ponadto Bank jest ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej wobec osób trzecich z tytułu posiadanych aktywów i prowadzonej działalności (wraz z polisą od odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzonej działalności).

Bank posiada ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzonej działalności przez Bank w związku z ewentualnymi roszczeniami klientów z powodu pomyłek, błędów lub czynów bezprawnych popełnionych przez Bank i jego pracowników w czasie świadczenia usług zawodowych. Ponadto Bank jest ubezpieczony od ryzyka przestępstwa bankowego – ubezpieczenie takie pokrywa w szczególności straty dotyczące środków pieniężnych, funduszy lub majątku przywłaszczonego przez pracowników oraz szkody spowodowane nieuprawnionymi działaniami osób trzecich dotyczącymi przestępstw informatycznych.

Wszystkie polisy są odnawialne corocznie, z wyjątkiem ubezpieczenia pojazdów, które to są objęte trzyletnią polisą ubezpieczeniową. Obecnie usługi ubezpieczeniowe są świadczone przez Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych S.A., Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz S.A. oraz Signal Iduna Polska Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. Bank uważa, iż ubezpieczenie odpowiada praktyce rynkowej w zakresie ubezpieczeń działalności bankowej w Polsce.

Ponadto członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej, a także członkowie zarządów i rad nadzorczych niektórych spółek zależnych Banku są objęci ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej.

Kwestie regulacyjne

Działalność Banku jest prowadzona w sektorze finansowym i podlega nadzorowi oraz wymaga uzyskania i posiadania przez Bank stosownych zezwoleń.

Działalność podlegająca nadzorowi jest prowadzona przez Bank i jego spółkę zależną – DM BOŚ. Wyżej określona działalność Banku podlega ścisłemu nadzorowi KNF i innych organów nadzoru i musi być prowadzona zgodnie z regulacjami UE, przepisami polskiego prawa, a także szczegółowymi rekomendacjami, instrukcjami, wytycznymi oraz wymaganiami dotyczącymi działalności i funduszy własnych (zob. „*Otoczenie regulacyjne*”).

W trakcie prowadzenia działalności Bank podlega kontrolom, badaniom, audytom i inspekcjom prowadzonym przez różne organy nadzorujące sektor finansowy oraz inne obszary działalności Banku.

Istotne rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

Istotne rzeczowe aktywa trwałe

Na Datę Prospektu najważniejszą część rzeczowych aktywów trwałych Grupy stanowią urządzenia i maszyny, w tym w szczególności sprzęt komputerowy i urządzenia techniczne oraz nieruchomości budynkowe. Grupa korzysta z wyżej wymienionych aktywów trwałych przede wszystkim na podstawie prawa własności oraz umów najmu.

W tabeli poniżej przedstawiono wartość bilansową rzeczowych aktywów trwałych Grupy na daty wskazane poniżej.

	Na dzień 31 grudnia		
	2017	2016	2015
		(tys. PLN)	
		(zbadane)	
Środki trwałe, w tym:.....	70 613	79.121	87.863
- grunty.....	203	203	203

	Na dzień 31 grudnia		
	2017	2016	2015
	(tys. PLN) (zbadane)		
- budynki i lokale	19 514	27.413	24.216
- ulepszenia w obcych środkach trwałych	24 808	24.793	38.037
- sprzęt komputerowy i urządzenia techniczne	22 482	22.650	21.396
- środki transportu	377	384	191
- inne środki trwałe	3 229	3.678	3.820
Środki trwałe w budowie	2 107	2.602	1.548
Rzeczowe aktywa trwałe, razem	72 720	81.723	89.411

Źródło: Bank.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych Grupy BOŚ S.A. wyniosła 72.720 tys. zł, w tym wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych Banku wyniosła 29.586 tys. zł. Wartość budynków i lokali Banku wyniosła 4.519 tys. zł, a wartość sprzętu komputerowego i urządzeń technicznych Banku wyniosła 15.872 tys. zł. Od zakończenia ostatniego roku obrotowego nie wystąpiły istotne zmiany w stanie i wartości aktywów trwałych.

Z wyjątkiem nieruchomości, w której znajduje się siedziba Banku (przy ul. Żelaznej 32, 00-832 Warszawa) z której Bank korzysta na podstawie umowy najmu, Bank nie korzysta z nieruchomości istotnych dla jego działalności. Bank, co do zasady, wynajmuje lokale na potrzeby prowadzonej działalności na czas określony lub nieokreślony. Łączna powierzchnia nieruchomości z których korzysta Bank to 28.014,88 m², w tym 26.555,98 m² powierzchni z której Bank korzysta na podstawie umów najmu. Bank, co do zasady, korzysta z nieruchomości na potrzeby powierzchni biurowej (centrali oraz placówek) oraz serwerowni.

Umowa najmu siedziby Banku została zawarta w dniu 20 grudnia 2012 r. na czas określony i obowiązuje do dnia 19 grudnia 2018 r. Umowa nie przewiduje trybu wypowiedzenia. Na Datę Prospektu, istotne nieruchomości Grupy nie były obciążone żadnymi zabezpieczeniami.

Siedziba DM BOŚ znajduje się na ul. Marszałkowskiej 78/80 w Warszawie. Poza centralą w Warszawie, DM BOŚ posiada 11 oddziałów na terenie Polski oraz jeden oddział w Pradze w Czechach. Nieruchomość, w której znajduje się centrala DM BOŚ jest w części własnością DM BOŚ a pozostała część nieruchomości jest użytkowana przez DM BOŚ na podstawie umowy najmu. Nieruchomości, w których znajdują się oddziały DM BOŚ są wynajmowane na czas określony lub nieokreślony. Powierzchnia nieruchomości własnej DM BOŚ wynosi 767,2 m², powierzchnia nieruchomości wynajmowanych w Warszawie 2.043,54 m² a powierzchnia nieruchomości wynajmowanych poza Warszawą wynosi 1.420,81 m². Umowy najmu wynajmowanej części siedziby DM BOŚ zawarto z kilkoma podmiotami, data wygaśnięcia ostatniej z nich to 6 września 2023 r.

Elektroniczne i mechaniczne systemy zabezpieczeń

W skład elektronicznych i mechanicznych systemów zabezpieczeń wchodzi następujące komponenty: systemy ochrony elektronicznej, system telewizji dozorowej, system sygnalizacji włamania i napadu, system kontroli dostępu, system ochrony przeciwpożarowej, instalacje niezbędne do funkcjonowania wskazanych systemów ochrony elektronicznej. W zakresie mechanicznych systemów zabezpieczeń aktywa trwałe obejmują: kasy pancerne, sejfy, skarbce, skarbce depozytowe, automaty kasjerskie, zestawy wrzutowe, szafy metalowe, kasetki kasjerskie.

Istotne wartości niematerialne

Zasadniczą część wartości niematerialnych Banku stanowią licencje i oprogramowanie.

W tabeli poniżej przedstawiono wartość bilansową wartości niematerialnych Banku na daty wskazane poniżej.

	Na dzień 31 grudnia		
	2017	2016	2015
	(tys. PLN) (zbadane)		
Wartość firmy	973	983	983
Licencje i oprogramowanie w tym:	102.892	124.176	141.792

	Na dzień 31 grudnia		
	2017	2016	2015
	(tys. PLN) (zbadane)		
- oprogramowanie wytworzone we własnym zakresie	1.340	1.531	1.723
Pozostałe	71	76	76
Wartości niematerialne w budowie	17.392	6.075	4.759
Razem	121.328	131.310	147.610

Źródło: Bank.

Własność intelektualna

Znaki towarowe

Na Datę Prospektu Bank jest uprawniony z 42 praw ochronnych na znaki towarowe (słowne, graficzne lub słowno-graficzne) na terytorium Polski, wśród których jako najistotniejsze należy wskazać znaki towarowe zawierające nazwę Banku lub logo Banku. Bank nie jest uprawniony z praw ochronnych na znaki towarowe poza granicami Polski, w tym żadne oznaczenie Banku nie zostało zarejestrowane jako znak towarowy Unii Europejskiej. Ponadto na Datę Prospektu Bank zgłosił do rejestracji jako znak towarowy cztery nowe oznaczenia. DM BOŚ jest uprawniony z czterech praw ochronnych na znaki towarowe na terytorium Polski oraz ponadto zgłosił do rejestracji na terytorium Polski jedno nowe oznaczenie. W tabelach poniżej przedstawiono:

Nazwa i rodzaj	Data zgłoszenia	Numer prawa ochronnego	Klasy towarowe
H2O (słowny)	27.01.2003	173909	9
EKOLOKATY (słowny)	29.07.2005	191262	36
 (słowno-graficzny)	29.07.2005	191261	36
PAKIET ARKADIA (słowny)	20.10.2005	193187	36
EKOKONTO (słowny)	05.01.2006	214614	36
 (słowno-graficzny)	31.01.2006	198262	36
 (słowno-graficzny)	31.01.2006	198263	36
BOŚ BANK OCHRONY ŚRODOWISKA SPÓŁKA AKCYJNA (słowny)	09.10.2006	202395	36
 (słowno-graficzny)	09.10.2006	202393	36

Nazwa i rodzaj	Data zgłoszenia	Numer prawa ochronnego	Klasy towarowe
 (słowno-graficzny)	09.10.2006	202392	36
 (słowno-graficzny)	09.10.2006	202394	36
EKOPROFIT (słowny)	16.10.2006	214619	36
JANTAR START (słowny)	22.03.2007	215812	36
POŻYCZKA PRAKTYCZNA (słowny)	24.08.2007	227507	36
BOŚ S.A. NATURALNY WYBÓR (słowny)	24.04.2008	219067	36
BANK OCHRONY ŚRODOWISKA S.A. NATURALNY WYBÓR (słowny)	24.04.2008	219069	36
BOŚ BANK NATURALNY WYBÓR (słowny)	24.04.2008	219068	36
e-BOŚ (słowny)	18.07.2008	222209	36
LOKATA NA DZIEŃ DOBRY (słowny)	22.01.2009	228532	9, 16, 36
PAKIET e-BOŚ PLUS (słowny)	11.03.2009	231594	35, 36, 38
BOŚBANK24- TWOJE e-KONTO (słowny)	30.03.2009	228553	36
BOŚBANK24- iBOSS (słowny)	30.03.2009	228552	36
MASOWE PŁATNOŚCI PRZYCHODZĄCE MPP (słowny)	08.06.2009	231747	36
 (słowno-graficzny)	23.02.2010	246097	9, 35, 36
 (słowno-graficzny)	26.04.2010	246099	9, 35, 36
 (słowno-graficzny)	26.04.2010	246098	9, 35, 36
KONTO BEZ KANTÓW (słowny)	14.07.2010	241160	9, 35, 36
BOSBANK (słowny)	25.01.2012	254258	9, 35, 36

Nazwa i rodzaj	Data zgłoszenia	Numer prawa ochronnego	Klasy towarowe
BOŚ BANK (słowny)	25.01.2012	254257	9, 35, 36
H2O (słowny)	26.03.2012	264984	9, 36
 (słowno-graficzny)	30.03.2012	257400	9, 35, 36
JA + EKO (słowny)	30.03.2012	257399	9, 35, 36
KONTO ELASTYCZNE BOŚ BANKU (słowny)	15.05.2013	265193	9, 35, 36
 (słowno-graficzny)	06.06.2013	276185	35, 36, 37, 42
 (słowno-graficzny)	06.06.2013	276184	35, 36, 37, 42
SAMOSPLACAJĄCY SIĘ DOM (słowny)	06.06.2013	274970	35, 36, 37, 42
KONTO EKOSTARTER (słowny)	10.09.2013	271210	9, 35, 36
DEPOTEKA (słowny)	22.10.2013	270210	9, 35, 36
BOŚ EKOSYSTEM (słowny)	08.11.2013	270839	11, 35, 36, 37, 38, 42
 (słowno-graficzny)	02.12.2013	271548	11, 35, 36, 37, 38, 42
 (słowno-graficzny)	02.12.2013	271567	11, 35, 36, 37, 38, 42
EKOKONTO BEZ KOSZTÓW (słowny)	28.04.2015	284302	9, 35, 36

Źródło: Bank

oznaczenia, które Bank zgłosił do rejestracji jako znaki towarowe:

Nazwa i rodzaj	Data zgłoszenia	Numer zgłoszenia	Klasy towarowe
BOŚ EKOBIEGATON (słowny)	14.09.2015	446935	16, 41
EKOKONTO RODZINNE (słowny)	12.02.2016	452305	9, 35, 36
EKOPOŻYCZKA (słowny)	28.05.2016	457060	9, 35, 36

Nazwa i rodzaj	Data zgłoszenia	Numer zgłoszenia	Klasy towarowe
EKOKREDYT (słowny)	28.05.2016	457063	9, 35, 36

Źródło: Bank

zarejestrowane znaki towarowe DM BOŚ:

Znaki towarowe

zarejestrowane znaki towarowe DM BOŚ:

Nazwa i rodzaj	Data zgłoszenia	Numer prawa ochronnego	Klasy towarowe	Terytorium
 (słowno-graficzny)	27.07.2009	233286	16, 35, 36, 38, 41, 42	Polska
 (słowno-graficzny)	27.07.2009	240004	16, 35, 36, 38, 42	Polska
 (słowno-graficzny)	27.07.2009	233287	16, 35, 36, 38, 41, 42	Polska
 (słowno-graficzny)	27.07.2009	240005	16, 35, 36, 38, 42	Polska
 (słowno-graficzny)	11.06.2011	010039576	9, 16, 35, 36, 38, 41, 42	Unia Europejska
 (słowno-graficzny)	11.06.2011	010039568	9, 16, 35, 36, 38, 41, 42	Unia Europejska

Źródło: Bank

oznaczenia, które DM BOŚ zgłosił do rejestracji jako znaki towarowe:

Nazwa i rodzaj	Data zgłoszenia	Numer zgłoszenia	Klasy towarowe
BOSSABANK (Urząd Patentowy nie zarejestrował znaku) (słowny)	17.04.2013	413209	38, 41
BOSSABANK (słowny)	20.05.2016	456727	9, 35, 36, 38, 4

Źródło: Bank

Domeny internetowe

Na Datę Prospektu najistotniejszymi domenami utrzymywanymi przez Grupę są: (i) domena „bosbank.pl”, opłacona do 2 sierpnia 2018 r., pod którą zlokalizowana jest główna strona internetowa Banku, (ii) „bosbank24.pl”, opłacona do 2 lipca 2018 r., pod którą zlokalizowana jest strona obsługująca system bankowości internetowej Banku oraz (iii) domena „bossabank.pl” opłacona do 18 kwietnia 2019 r., „bossa.pl”, opłacona do 7 maja 2020 r., i „bossafx.pl”, opłacona do 3 czerwca 2020 r., oraz domena bossafund.pl, data wygaśnięcia: 14 lipca 2020 pod którymi znajdują się strony internetowe DM BOŚ.

Systemy informatyczne

W toku prowadzonej działalności Bank wykorzystuje zarówno standardowe systemy operacyjne (IBM AIX, Solaris, Red Hat/Oracle/CentOS/Debian/Ubuntu Linux, MS Windows, MS Windows Server) oraz bazy danych (Oracle, DB2, MySQL, Postgresql oraz MSSQL Server), jak również korzysta z systemów informatycznych, które zostały stworzone specjalnie dla potrzeb Banku.

Najważniejszymi systemami informatycznymi wykorzystywanymi przez Bank i funkcjonującymi w ramach Zintegrowanego Systemu Informatycznego są: (i) Centralny System Bankowy wraz z Księgą Główną i obsługą Kart; CSB wdrożony i utrzymywany przez Asseco Poland S.A.; (ii) systemy wspierający rozwój i obsługę produktów w obrocie gotówkowym bankowości elektronicznej dla klientów detalicznych i korporacyjnych wraz z bankowością mobilną dla klientów detalicznych, (ii) systemy wspomagające obsługę procesów kredytowych wraz z oceną ryzyka kredytowego dla klientów detalicznych i korporacyjnych, (iii) system Hurtownia Danych oraz wspierający wsparcie dla procesu generowania sprawozdawczości w Banku oraz; (iv) platforma integracyjna wspierająca realizację integracji systemów Banku w warstwie technologicznej. Umowy licencyjne, na podstawie których Bank korzysta z tych systemów zawierają standardowe postanowienia dla umów tego typu, tj. co do zasady Bankowi udzielono niewyłącznych licencji na czas nieokreślony. Wszystkie krytyczne systemy w Banku posiadają serwis i wsparcie dostawców zagwarantowane umową serwisową.

Bank wykorzystuje standardy oraz rozwiązania, które mają na celu minimalizację ryzyk związanych z awariami systemów informatycznych, jednocześnie Bank jest ukierunkowany na korzystanie z innowacyjnych usług oferowanych na rynku IT. Jest dobrze przygotowany na typowe zagrożenia technologiczne poprzez utrzymywanie dwóch centrów przetwarzania danych (podstawowego i zapasowego), stosowanie redundantnych i skalowalnych rozwiązań sprzętowych, klastrów wysokiej dostępności, połączeń niezależnych dostawców telekomunikacyjnych, zaawansowanych systemów backupowych, sprzętu, oprogramowania oraz usług największych dostawców na rynku, jak również złożonych systemów i polityk bezpieczeństwa.

Ochrona środowiska

Obciążenia finansowe ponoszone przez Bank z tytułu przestrzegania regulacji w zakresie ochrony środowiska nie wpływają w sposób istotny na jego sytuację finansową.

Ze względu na charakter prowadzonej działalności operacyjnej przepisy w zakresie ochrony środowiska nie mają istotnego wpływu na tę działalność i wykorzystanie środków trwałych.

Postępowania sądowe, administracyjne i arbitrażowe

Na dzień 30 czerwca 2018 r. Bank Ochrony Środowiska S.A. występował:

- jako powód w 913 sprawach na łączną kwotę: 89,7 mln zł
- jako pozwany w 55 sprawach na łączną kwotę: 32,8 mln zł.

Na dzień 30 czerwca 2018 r. Bank nie prowadził sprawy, której wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych.

Na dzień 30 czerwca 2018 r. łączna wartość rezerwy utworzonej na sprawy sporne wynosiła 2 042 626,97 zł. Zgodnie z najlepszą wiedzą Banku na Datę Prospektu, Bankowi nie grożą żadne istotne postępowania sądowe ani żadne inne postępowania sądowe, których wynik mógłby wywrzeć istotny wpływ na sytuację finansową Banku lub wyniki jego działalności operacyjnej. Zgodnie z najlepszą wiedzą Banku, na Datę Prospektu ani w okresie 12 miesięcy poprzedzających Datę Prospektu Bank nie był stroną żadnych istotnych postępowań administracyjnych lub arbitrażowych.

Pracownicy

Na Datę Prospektu 30 czerwca 2018 r. Bank zatrudniał 1.277 pracowników (w etatach), natomiast Podmioty Zależne zatrudniały 250 (w etatach) pracowników. W tabeli poniżej przedstawiono strukturę zatrudnienia w etatach w Banku i Spółkach Zależnych na koniec lat 2015 i 2016, oraz według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

	Na dzień	Na dzień 31 grudnia		
	30 czerwca	2017	2016	2015
Bank.....	1.277	1 315	1.431	1.517
Spółki Zależne	259	250	236	258
Ogółem	1.536	1.565	1.712	1.775

Źródło: Bank.

Na Datę Prospektu około 84% pracowników Banku posiadało wyższe wykształcenie, około 15% wykształcenie średnie lub pomaturalne a poniżej 1% wykształcenie zasadnicze.

Bank nie zatrudnia pracowników tymczasowych. Większość pracowników jest zatrudniona na podstawie umów na czas nieokreślony (1.024 pracowników, co stanowi około 79% ogółu).

Na Datę Prospektu około 20% pracowników Banku było zatrudnionych na podstawie umowy na czas określony, a poniżej 1% na okres próbny.

Średnie miesięczne wynagrodzenie wypłacane pracownikom Banku wynosiło: 6.409 PLN (na dzień 31 marca 2018 r.), 6.405 PLN (na dzień 31 grudnia 2017 r.), 6.360 PLN (na dzień 31 grudnia 2016 r.), 6.212 PLN (na dzień 31 grudnia 2015 r.).

Bank oferuje kilka różnych programów stażowych, których celem jest szybkie wprowadzanie do organizacji młodych pracowników z potencjałem oraz budowanie pozytywnego wizerunku Banku jako pracodawcy wśród absolwentów szkół wyższych,

Programy rozwojowe i ścieżki rozwoju dla kluczowych stanowisk pozwalają systematycznie rozwijać kompetencje pracowników a także pozytywnie wpływają na zaangażowanie. Rozwijane kompetencje to m.in. orientacja na klienta, współpraca, kreatywność czy też zarządzanie zespołem. Ponadto osoby z wysokim potencjałem i istotnymi dla Banku osiągnięciami mają możliwość korzystania z finansowanych przez Bank indywidualnych działań rozwojowych oraz studiów podyplomowych. Wiedza pracowników jest uzupełniana poprzez kilkadziesiąt interaktywnych szkoleń e-learning.

Ponadto Bank oferuje pracownikom liczne benefity na platformie kafeteryjnej (finansowane przede wszystkim ze środków ZFŚS) oraz udział w kilkunastu sekcjach sportowych, a także pakiety medyczne.

Bank zawiera z pracownikami dwa typy umów o zakazie konkurencji: (i) zakaz konkurencji w trakcie trwania stosunku pracy oraz (ii) zakaz konkurencji po ustaniu stosunku pracy.

Na Datę Prospektu w Banku nie działa związek zawodowy. W okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do Daty Prospektu nie były prowadzone żadne strajki w Banku lub Podmiotach Zależnych. Zarówno Bank, jak i jego Podmioty Zależne nie są stroną żadnego sporu zbiorowego.

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Poniżej przedstawiono podsumowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku. Podsumowanie to nie stanowi kompletnego opisu systemu zarządzania ryzykiem. Bardziej szczegółowo system zarządzania ryzykiem w Grupie przedstawiony jest w Nocie 5 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za rok 2017.

Wprowadzenie

Zarządzanie ryzykiem w Grupie jest dokonywane w oparciu o ustalony przez Radę Nadzorczą Banku i Radę Nadzorczą DM BOŚ poziom apetytu na ryzyko, określony za pomocą zestawu limitów wewnętrznych; na ich podstawie ustanowiono system wczesnego ostrzegania, który koncentruje się na identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu, kontrolowaniu i raportowaniu ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem skoncentrowane jest bezpośrednio w Banku, z uwagi na fakt, że aktywa Banku stanowią przeważającą część aktywów Banku na dzień 31 grudnia 2017 r. Wobec powyższego, opis metodologii dotyczący procesu zarządzania ryzykiem kredytowym odnosi się w głównej mierze do Banku. Zakres ryzyk zidentyfikowanych w DM BOŚ jest zbieżny z zakresem ryzyk Banku, w przypadku DM BOŚ dotyczy przede wszystkim: (i) ryzyka walutowego (w księdze handlowej i bankowej) oraz (ii) także ryzyko z tytułu pozycji w instrumentach kapitałowych i ryzyko cen towarów (w księdze handlowej).

Celem zarządzania ryzykiem w Banku jest monitorowanie i kontrolowanie rozmiaru i koncentracji ryzyk wynikających z działalności Banku, jak i zapewnienie zdolności dostosowania działalności Banku do zmieniających się warunków rynkowych, kompetencji i zaangażowania kadry kierowniczej oraz pracowniczej, jakości systemów informacji zarządczej oraz możliwości finansowych, w tym kapitałowych, Banku. Zarządzanie ryzykiem w Banku jest procesem zintegrowanym i odbywa się w oparciu o wymogi nadzorcze oraz wewnętrzne regulacje zatwierdzone przez Radę Nadzorczą i Zarząd.

Główne rodzaje ryzyka nieodłącznie związane z działalnością Banku to:

- ryzyko kredytowe i ryzyko kredytowe kontrahenta (w tym ryzyko kredytowania w walutach obcych);
- ryzyko finansowe (w tym: ryzyko płynności i ryzyko rynkowe);
- ryzyko operacyjne;
- ryzyko braku zgodności.

Ponadto Bank identyfikuje następujące istotne ryzyka: biznesowe i strategiczne, rezydualne, koncentracji, kraju, niewypłacalności, systemowe, modeli, stopy procentowej w księdze bankowej i ryzyko rozliczenia/dostawy. Wymogi regulacyjne stosowane przez Bank zostały wskazane w rozdziale „Regulacje sektora bankowego w Polsce”.

Docelowa struktura ryzyka Banku jest uwarunkowana przyjętym poziomem ekspozycji na ryzyko (tj. tzn. „apetytem na ryzyko”). Poziom dopuszczalnej ekspozycji na ryzyko określa gotowość Banku do podejmowania określonej wielkości ryzyka w określonym horyzoncie czasowym i jest akceptowany przez Radę Nadzorczą. Apetyt na ryzyko stanowi istotny element konstrukcji strategii Banku i planu finansowego zatwierdzanych przez Radę Nadzorczą. Efektem prowadzonych działań w zakresie identyfikacji i pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka jest określenie, które z nich są istotne z punktu widzenia Banku a także z perspektywy celowości pokrycia danego ryzyka kapitałem.

Organy zarządzania ryzykiem

Za prawidłowe funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem w odniesieniu do ryzyk wymienionych powyżej oraz adekwatności kapitałowej odpowiadają niżej opisane organy.

Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz nad kontrolą procesu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, jak również zatwierdza jego główne cele i wytyczne. W szczególności odnosi się to do określenia tolerancji w zakresie adekwatności kapitałowej oraz apetytu na istotne rodzaje ryzyka, poprzez m.in. zatwierdzanie Strategii działania Banku, rocznych planów finansowych oraz polityk zarządzania kapitałem i poszczególnymi rodzajami ryzyk.

Zarząd

Zarząd, który jest odpowiedzialny za całokształt zarządzania ryzykiem w Banku, jego prawidłowość i skuteczność, w tym podejmowanie decyzji o charakterze strategicznym wpływającym na skalę i strukturę ryzyka. W tym celu bada poziom ekspozycji Banku na poszczególne rodzaje ryzyka, przede wszystkim poprzez monitorowanie poziomu wykorzystania wewnętrznych limitów. Zarząd Banku jest odpowiedzialny także za

zapewnienie w podmiotach należących do Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. zgodności w zakresie metod identyfikacji, pomiaru i ograniczania ryzyka z metodami obowiązującymi w Banku, z uwzględnieniem specyfiki działalności prowadzonej przez te podmioty.

Komitety do spraw zarządzania ryzykiem

Komitety Rady Nadzorczej

W celu sprawowania możliwie efektywnego nadzoru nad funkcjonowaniem w Banku systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem Rada Nadzorcza powołuje odpowiednie komitety, takie jak Komitet Audytu Wewnętrznego oraz Komitet ds. Ryzyka.

Komitet Audytu Wewnętrznego

Komitet Audytu Wewnętrznego wspiera Radę Nadzorczą w zakresie systemu zarządzania Bankiem, tj. systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem, a także w zakresie przebiegu procesu sprawozdawczości finansowej. Komitet realizuje zadania przewidziane w Ustawie o Biegłych Rewidentach, Statucie oraz uchwałach Rady Nadzorczej.

Do zadań głównych Komitetu Audytu Wewnętrznego należą m.in.:

- monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej,
- monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej Banku,
- monitorowanie wykonania czynności rewizji finansowej,
- monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, w szczególności w przypadku, gdy na rzecz Banku świadczone są przez firmę audytorską inne usługi niż badanie
- nadzór nad działalnością komórki audytu wewnętrznego, w tym w szczególności nadzór nad właściwym usytuowaniem komórki audytu wewnętrznego w strukturze organizacyjnej Banku, z zachowaniem niezależności funkcjonowania, zgodnie z regulacjami nadzorczymi.

Realizując główne zadania Komitet Audytu Wewnętrznego w szczególności:

- wydaje i przedstawia Radzie Nadzorczej opinię o przedkładanych do zatwierdzenia Radzie Nadzorczej uchwałach Zarządu z zakresu systemu kontroli wewnętrznej, przebiegu procesu sprawozdawczości finansowej i wykonywania czynności rewizji finansowej w Banku i Grupie Kapitałowej BOŚ S.A.,
- zgodnie z obowiązującą polityką i procedurą wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania w BOŚ S.A., przedstawia Radzie Nadzorczej, po rozpoznaniu wniosku Zarządu Banku w tej sprawie, rekomendację dotyczącą powołania audytora zewnętrznego do przeprowadzenia badania ustawowego,
- monitoruje wykonywanie czynności rewizji finansowej i badanie sprawozdań finansowych Banku przez podmiot uprawniony do ich badania oraz przedstawia Radzie Nadzorczej opinię o wynikach i przebiegu badania sprawozdań finansowych Banku.

Rada Nadzorcza Banku zatwierdza skład osobowy Komitetu Audytu Wewnętrznego oraz Regulamin jego funkcjonowania, w którym szczegółowo zostały określone m.in. wszystkie zadania i sposób ich realizacji oraz zasady i tryb pracy Komitetu Audytu Wewnętrznego.

Komitet Audytu Wewnętrznego sprawuje swoją funkcję monitorowania ww. systemów w oparciu o:

- narzędzia wewnętrzne wskazane w obowiązującym Systemie Informacji Zarządczej tj. raporty i informacje, w tym w szczególności przedstawiane cyklicznie w okresach kwartalnych przez komórkę audytu wewnętrznego i komórkę ds. zgodności oraz informacje o zmianach w zasadach rachunkowości przedstawiane przez komórkę ds. rachunkowości;
- narzędzia zewnętrzne bazujące głównie na ocenie nadzorczej KNF BION, raportach oraz opiniach audytora zewnętrznego z badania sprawozdań finansowych Banku i Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. oraz innych raportach z działań kontrolnych i nadzorczych wobec Banku;
- roczne informacje dotyczące Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. ujawniane zgodnie z częścią ósmą Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku;

- sprawdzania dodatkowe Audytora zewnętrznego dla Komitetu Audytu dotyczące badania rocznego sprawozdania finansowego Banku i Grupy Kapitałowej BOŚ S.A.;
- bezpośrednie spotkania Komitetu z audytorem zewnętrznym zarówno w trakcie prowadzonego przez audytora przeglądu śródrocznego i jaki rocznego badania sprawozdań finansowych Banku i Grupy Kapitałowej BOŚ S.A., podczas których audytor przedstawia m.in. metody i zakres oraz wyniki przeprowadzonego przez audytora przeglądu/badania sprawozdania finansowego.

Ponadto, Komitet Audytu Wewnętrznego corocznie opiniuje informację o adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku i Grupie Kapitałowej BOŚ S.A. przed jej przekazaniem do Rady Nadzorczej Banku.

Komitet Audytu Wewnętrznego przedstawia Radzie Nadzorczej coroczne sprawozdanie ze swojej działalności, w którym m.in. informuje o ilości, zakresie przeprowadzonych posiedzeń, wydanych przez Komitet rekomendacji i stanie ich realizacji w wyniku monitoringu na koniec roku.

Komitet ds. Ryzyka

Komitet ds. Ryzyka wspiera Radę Nadzorczą w zakresie nadzoru nad obszarem ryzyka w Banku.

Rada Nadzorcza wypełniając funkcję nadzoru nad skutecznością zarządzania ryzykiem akceptuje, w szczególności, poziom apetytu i tolerancji na ryzyko oraz kluczowe rozwiązania systemowe, objęte politykami zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Realizując zadania Komitet ds. Ryzyka szczególności:

- opiniuje całościowo bieżącą i przyszłą gotowość Banku do podejmowania ryzyka;
- opiniuje opracowaną przez Zarząd Banku strategię zarządzania ryzykiem w działalności Banku oraz przedkładać przez Zarząd informacje dotyczące realizacji tej strategii;
- wspiera Radę Nadzorczą Banku w nadzorowaniu wdrażania strategii zarządzania ryzykiem w działalności Banku przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla;
- weryfikuje, czy ceny pasywów i aktywów oferowane klientom w pełni uwzględniają model biznesowy Banku i jego strategię w zakresie ryzyka, a w przypadku gdy ceny te nie odzwierciedlają w odpowiedni sposób rodzajów ryzyka zgodnie z tym modelem i tą strategią, przedstawia Zarządowi Banku propozycje mające na celu zapewnienie adekwatności cen pasywów i aktywów do tych rodzajów ryzyka.

Rada Nadzorcza Banku zatwierdza skład osobowy Komitetu ds. Ryzyka oraz Regulamin, w którym szczegółowo zostały określone m.in. zadania i zasady pracy Komitetu

Komitet ds. Ryzyka sprawuje swoją funkcję monitorowania systemu ryzyka w oparciu o:

- okresowe raporty/informacje Zarządu Banku o najważniejszych wydarzeniach mających wpływ na poziom ryzyka w Banku oraz o znaczących zmianach w procesie i systemie zarządzania ryzykiem;
- okresowe sprawozdania/raporty/informacje Zarządu Banku o poziomie ryzyka, zwiększonej ekspozycji na dane ryzyko, o sposobach identyfikacji i monitorowania ryzyka oraz podjętych działaniach w celu zmniejszenia ryzyka.

Komitety Zarządu

W ramach prowadzenia czynności związanych z zarządzaniem ryzykiem w Banku Zarząd powołuje odpowiednie komitety, które uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem oraz pełnią funkcję opiniodawczą i rekomendacyjną dla Zarządu w zakresie strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, zasad i procedur realizacji poszczególnych elementów tego procesu. Komitety pełnią także funkcję decyzyjną w zakresie uprawnień delegowanych przez Zarząd. Na Datę Prospektu w Banku funkcjonowały następujące komitety Zarządu wspomagające proces zarządzania ryzykiem: Komitet Kredytowy Centrali, Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, Komitet Zarządzania Ryzykiem Kredytowym, oraz Komitet Ryzyka Operacyjnego.

Komitet Kredytowy Centrali

Do zadań komitetu należy w szczególności: (i) podejmowanie decyzji kredytowych w ramach przyznanego limitu uprawnień; (ii) wydawanie rekomendacji kredytowych w przypadku, gdy zawarcie transakcji kredytowej przekracza przyznany komitetowi limit uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych; (iii) wydawanie rekomendacji w innych, niż zawieranie transakcji kredytowych, sprawach generujących ryzyko kredytowe (z wyłączeniem rozwiązań systemowych).

Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami

Celem działania Komitetu jest kształtowanie polityki zarządzania aktywami i pasywami Banku, umożliwiającej realizację planu finansowego Banku, przy zachowaniu ograniczeń wynikających z ustalonego, dopuszczalnego poziomu ekspozycji na ryzyka finansowe i ryzyko kredytowe oraz przy zapewnieniu odpowiedniego poziomu adekwatności kapitałowej, a także monitorowanie spełniania przez Bank wymogów wynikających z ustalonych przez nadzór finansowy norm ostrożnościowych (w tym w szczególności w zakresie płynności oraz adekwatności kapitałowej) i badanie efektywności działania Banku w obszarze obsługi klientów i oferowanych produktów, w tym w szczególności - budowanie właściwej struktury aktywów i pasywów oraz relacji ryzyka i efektywności w kontekście spodziewanych przyszłych i potencjalnych skutków zmian parametrów rynkowych oraz ograniczeń płynności.

Komitet Zarządzania Ryzykiem Kredytowym

Komitet Zarządzania Ryzykiem Kredytowym bierze udział w kształtowaniu zasad zarządzania i nadzoru nad ryzykiem kredytowym w obszarach polityki kredytowej, wyceny aktywów oraz budowy i walidacji modeli do oceny ryzyka kredytowego. Komitet w szczególności akceptuje wyniki okresowych przeglądów polityki kredytowej i rekomenduje Zarządowi Banku zmiany do polityki, zatwierdza wysokość wyniku odpisowego, akceptuje wyniki walidacji modeli z obszaru ryzyka kredytowego oraz opiniuje i rekomenduje zmiany, wprowadzanie nowych lub zaprzestanie wykorzystywania istniejących modeli Komitet działa, w szczególności, w obszarach: (i) zarządzania ryzykiem kredytowym i procesu kredytowego, (ii) wyceny aktywów, (iii) modeli i metodyki oceny ryzyka.

Komitet Ryzyka Operacyjnego

Komitet Ryzyka Operacyjnego kształtuje efektywność systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku oraz grupie kapitałowej Banku, przy zachowaniu ograniczeń wynikających z ustalonego, dopuszczalnego poziomu ekspozycji na ryzyko operacyjne. Komitet podejmuje decyzje m.in. w sprawach zatwierdzenia informacji i analiz z zakresu zarządzania ryzykiem operacyjnym, kart kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego, wyników testów warunków skrajnych dla ryzyka operacyjnego, w tym listy scenariuszy przyjętych do testów, a także wydaje opinie m.in. w kwestii profilu ryzyka operacyjnego, limitu tolerancji i apetytu na ryzyko operacyjne, poziomu ryzyka operacyjnego. Komitet omawia materiały m.in. w sprawach przekroczonych limitów, aktualnych wymagań wynikających ze zmian przepisów prawa oraz opracowań instytucji nadzorczych, jak również ryzyka operacyjnego zidentyfikowanego w ramach prac audytu wewnętrznego.

Komórki organizacyjne Centrali do spraw zarządzania ryzykiem

Komórki organizacyjne Centrali zarządzające poszczególnymi rodzajami ryzyka, które odpowiedzialne są za koordynację procesu zarządzania danym rodzajem ryzyka oraz odpowiadają za identyfikację, pomiar, monitoring oraz koordynację działań zaradczych w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka, to m.in.: Departament Decyzji Kredytowych, Biuro Wyceny i Monitorowania Ekspozycji Kredytowych, Departament Polityki Kredytowej i Wyceny Aktywów, Departament Ryzyka Finansowego i Operacyjnego, Biuro Walidacji Modeli, Departament Audytu Wewnętrznego, Departament Prawno-Prezydialny oraz Biuro Zgodności.

Departament Decyzji Kredytowych

Departament Decyzji Kredytowych odpowiada za niezależną od biznesowych jednostek organizacyjnych Banku i komórek organizacyjnych Centrali weryfikację ryzyka kredytowego na etapie zawierania transakcji, które spełniają warunki aktywacji Departamentu. Departament uczestniczy w podejmowaniu decyzji w sprawie zawarcia transakcji kredytowych spełniających kryteria określone w odrębnych przepisach wewnętrznych.

Biuro Wyceny i Monitorowania Ekspozycji Kredytowych

Biuro Wyceny i Monitorowania Ekspozycji Kredytowych odpowiada za weryfikację oceny ryzyka kredytowego na etapie monitorowania transakcji, współpracuje z właściwymi komórkami organizacyjnymi Centrali i jednostkami organizacyjnymi Banku w zakresie identyfikacji i wypracowywania działań w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania, a także przygotowuje informację zarządczą nt. największych zaangażowań kredytowych Banku. Biuro jest również odpowiedzialne za ustalanie wielkości odpisów aktualizacyjnych transakcji wycenianych indywidualnie.

Departament Polityki Kredytowej i Wyceny Aktywów

Departament Polityki Kredytowej i Wyceny Aktywów jest departamentem systemowym w zakresie ryzyka kredytowego i w szczególności odpowiada za opracowanie polityki w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, określanie parametrów dostępności kredytowania (punkty odcięcia, akceptowalne ratingi) oraz proces i metody oceny zdolności kredytowej, w tym modele scoringowe i ratingowe. Departament odpowiada za zasady i parametry wyceny ekspozycji kredytowych, a także analizy portfelowego ryzyka kredytowego oraz raportowanie

zarządcze w tym zakresie. Departament rozwija metody analizy wrażliwości portfela kredytowego i stress-testy. DPW koordynuje także działania w zakresie zarządzania kapitałem i procesem ICAAP, kalkulację współczynników kapitałowych Banku oraz rozwija metody pomiaru kapitału wewnętrznego. Buduje i wdraża rozwiązania w zakresie systemu limitów wewnętrznych w zakresie ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji oraz kapitału regulacyjnego i wewnętrznego..

Departament Ryzyka Finansowego i Operacyjnego

Departament Ryzyka Finansowego i Operacyjnego jest odpowiedzialny za identyfikację, pomiar, monitorowanie oraz kontrolę ryzyka finansowego (w tym wyznaczanie wymogów kapitałowych i kapitału wewnętrznego na pokrycie tego ryzyka). Jest to zazwyczaj dokonywane poprzez codzienne porównywanie wartości miar ryzyka z normami nadzorczymi oraz obowiązującymi w Banku limitami, a następnie – poprzez przekazywanie informacji zarządczej odpowiednio: Radzie Nadzorczej Banku, Komitetowi ds. Ryzyka (przy Radzie Nadzorczej), Zarządowi Banku, Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Komitetowi ZAP ds. Płynności, w przyjętych okresach sprawozdawczych. Wyniki informacji zarządczych, zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami Banku, są przekładane na zdefiniowane działania operacyjne. W ramach wykonywania swych zadań, DFO weryfikuje również czy bieżące działania w obszarze ryzyk finansowych, podejmowane przez Bank, pozostają w zgodzie ze Strategią. DFO jest również odpowiedzialny za ciągłe monitorowanie adekwatności miar ryzyka finansowego i obowiązującego w Banku systemu limitów w zakresie ryzyka finansowego. Ponadto DFO zapewnia bezpośrednie wsparcie dla działań podejmowanych przez Komitet ZAP ds. Płynności. W celu zwiększenia skuteczności prowadzonego procesu monitorowania ryzyka finansowego, DFO systematycznie monitoruje działalność DSK.

Departament Ryzyka Finansowego i Operacyjnego odpowiada za organizację systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku oraz nadzoruje jego funkcjonowanie poprzez projektowanie Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym, określanie i zapewnianie funkcjonowania procedur zarządzania ryzykiem operacyjnym, ocenę (pomiar lub szacowanie) ryzyka operacyjnego oraz koordynację działań związanych z identyfikacją zdarzeń ryzyka operacyjnego; oblicza wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego, sporządza i przedstawia Radzie Nadzorczej oraz Komitetowi ds. Ryzyka, Zarządowi Banku i KRO informacje, raporty i analizy z zakresu zarządzania tym ryzykiem; monitoruje poziom ryzyka operacyjnego w spółkach Grupy Kapitałowej. Ponadto DFO systemowo zarządza ryzykiem operacyjnym w zakresie powierzania usług outsourcingowych podmiotom zewnętrznym. DFO zapewnia także obsługę i bezpośrednie wsparcie dla działań podejmowanych przez Komitet Ryzyka Operacyjnego.

Departament Restrukturyzacji i Windykacji

Departament Restrukturyzacji i Windykacji kształtuje zasady zarządzania wierzytelnościami trudnymi oraz opóźnionymi w spłacie oraz odpowiada na zasadach i w zakresie określonym w odpowiednich przepisach wewnętrznych za zarządzanie wierzytelnościami opóźnionymi w spłacie i wierzytelnościami trudnymi poprzez: podejmowanie operacyjnych działań wobec transakcji przejętych do zarządzania, optymalizowanie, planowanie i monitorowanie realizacji kosztów prowadzonej działalności w zakresie odzyskiwania należności oraz współpracę z zewnętrznymi podmiotami realizującymi działania upominawcze i windykacyjne.

Biuro Walidacji Modeli

Biuro Walidacji Modeli odpowiada za koordynację działań w zakresie zarządzania ryzykiem modeli. Jest to realizowane poprzez ustalanie standardów dotyczących oceny, pomiaru i dokumentowania ryzyka modeli, weryfikację ocen poziomu ryzyka poszczególnych modeli, ocenę ryzyka modeli w ujęciu zagregowanym oraz sporządzanie raportów związanych z zarządzaniem ryzykiem modeli. Biuro jest również odpowiedzialne za przeprowadzanie niezależnej walidacji modeli istotnych

Departament Audytu Wewnętrznego

Celem Departamentu Audytu Wewnętrznego jest dostarczanie Zarządowi Banku, Komitetowi Audytu Wewnętrznego i Radzie Nadzorczej Banku, niezależnej i obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej związanym z działalnością Banku oraz podmiotów zależnych.

Departament Prawno-Prezydialny

Departament Prawno-Prezydialny odpowiada m.in. za świadczenie pomocy prawnej dla Banku oraz obsługę prawną Rady Nadzorczej i Zarządu. Departament jest odpowiedzialny za analizę obowiązujących przepisów prawa i dokonuje notyfikacji komórek organizacyjnych Banku w zakresie zmian stanu prawnego.

Biuro Zgodności

Biuro Zgodności odpowiada m.in. za organizację systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności, systemowe zarządzanie realizacją zadań Banku wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz opracowywanie zasad wykonywania kontroli wewnętrznej w Banku, oraz identyfikacji i oceny mechanizmów kontrolnych.

Schemat organizacyjny Banku w zakresie zarządzania ryzykiem, w części stanowiącej składnik schematu organizacyjnego Banku, został zamieszczony w rozdziale „*Ogólne informacje o Banku – Schemat organizacyjny Centrali Banku*”.

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe oznacza ryzyko poniesienia straty finansowej z powodu niewywiązania się klienta Banku z jego zobowiązań finansowych wobec Banku lub ryzyko obniżenia wartości ekonomicznej należności Banku na skutek pogorszenia się zdolności strony umowy do obsługi jej zobowiązań.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest przede wszystkim utrzymanie ryzyka związanego z niewypłacalnością kredytobiorcy i poniesieniem straty przez Bank na poziomie akceptowalnym przez Bank oraz zapewnienie przestrzegania zewnętrznych przepisów prawa.

Zarządzanie ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje w szczególności:

- postępowanie przy ocenie ryzyka pojedynczej transakcji, ustanawianiu zabezpieczeń oraz podejmowaniu decyzji kredytowych,
- monitorowanie poziomu ryzyka, limitowanie oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
- modele ratingowe i scoringowe wykorzystywane w ocenie ryzyka klientów indywidualnych i instytucjonalnych,
- zasady odpowiedzialności w procesie oceny ryzyka kredytowego,
- portfelowy pomiar ryzyka kredytowego,
- zasady zarządzania ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie,
- zasady identyfikacji ekspozycji z utratą wartości oraz wyznaczania odpisów aktualizujących,
- zasady raportowania dla kadry kierowniczej Banku,
- systemy informatyczne, wspierające realizację wyżej wymienionych zadań.

Bank udziela kredytu, jeżeli klient: (i) posiada zdolność kredytową do spłaty wnioskowanego zadłużenia w terminach uzgodnionych z Bankiem, (ii) przedstawi zabezpieczenie spłaty w formie i o wartości akceptowanej przez Bank, o ile przepisy wewnętrzne tego wymagają, (iii) spełnia inne kryteria warunkujące podjęcie finansowania takie jak, m.in. wyniki dotychczasowej współpracy z Bankiem oraz ocena historii kredytowej w sektorze bankowym.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym jest realizowane przez Bank w ujęciu jednostkowym, tj. pojedynczej transakcji kredytowej, oraz w ujęciu portfelowym.

Procesy ustalone w celu zarządzania ryzykiem

Bank ocenia ryzyko kredytowe z wykorzystaniem modeli ratingowych i scoringowych. Modele są tworzone, rozwijane, monitorowane i nadzorowane z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych wymogów. Modele podlegają cyklicznej walidacji zgodnie z wymogami nadzorczymi. Odstąpienie od przyjętego sposobu oceny ryzyka wymaga akceptacji dyrektora departamentu odpowiedzialnego za ocenę ryzyka pojedynczych transakcji i skutkowało dodatkową weryfikacją ryzyka przez eksperta ds. ryzyka

W Banku funkcjonują zasady nadawania i okresowych przeglądów uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych.

Decyzje kredytowe podejmowane są zgodnie z przyznanym zakresem kompetencji. Podejmując decyzje kredytowe w sprawie transakcji zawieranych z członkami organów Banku lub osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku albo podmiotami powiązаныmi z nimi kapitałowo lub organizacyjnie, Bank uwzględnia wymogi określone w przepisach Prawa bankowego. Decyzje o udzieleniu kredytu podejmowane są na podstawie rekomendacji w sprawie zawarcia transakcji wydanej przez osobę dokonującą oceny ryzyka. W przypadku ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub kwotę transakcji, ocena ryzyka weryfikowana jest przez

eksperta ds. ryzyka. Decyzje o udzieleniu produktów kredytowych podejmowane są z zastosowaniem rozdzielenia funkcji sprzedaży oraz pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka. Opis polityki zabezpieczeń znajduje się w rozdziale „Zarządzanie ryzykiem – Ryzyko kredytowe – Zabezpieczenia”.

Narzędzia i techniki służące do pomiaru ryzyka

Klient i rodzaj dokonywanej przez niego transakcji podlegają wszechstronnej ocenie ryzyka kredytowego, z uwzględnieniem wymagań nadzorczych w tym zakresie, w ramach której dokonywana jest identyfikacja i pomiar ryzyka. Sposób dokonywania oceny oraz zakres odpowiedzialności w procesie oceny określają przepisy wewnętrzne Banku. Modele na podstawie, których Bank dokonuje oceny ryzyka są różnicowane w zależności od rodzaju klienta (klienci instytucjonalni oraz osoby fizyczne) i dokonywanej przez niego transakcji kredytowej.

Bank ocenia ryzyko przy użyciu metod ratingowych i scoringowych.

Model oceny ryzyka kredytowego dla osób fizycznych ubiegających się o finansowanie na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą obejmuje: analizę ilościową – polegającą na ustaleniu wysokości i stabilności źródeł spłaty zobowiązania kredytowego oraz analizę jakościową – polegającą na ocenie cech klienta, które mają istotny wpływ na jego skłonność do spłaty zaciągniętego zobowiązania kredytowego w terminach określonych w umowie w tym ocenę scoringową i ocenę zachowania klienta w oparciu o informacje z BIK. W procesie oceny Bank uwzględnia postanowienia Rekomendacji T i S KNF, w szczególności w zakresie wprowadzenia odpowiednich poziomów wskaźnika Dtl i LtV oraz możliwości zastosowania uproszczonej oceny zdolności kredytowej.

Model oceny ryzyka klientów ubiegających się o finansowanie na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej lub statutowej (finanse publiczne) uwzględnia dwa obszary: ocenę klienta i ocenę transakcji (ocena ratingowa). Ocena klienta dokonywana jest na podstawie elementów ilościowych i jakościowych, na tle sytuacji ekonomicznej branży, lokalnego rynku i kraju. Dodatkowo, ocena uwzględnia skalę narażenia klienta na negatywne skutki zmian stóp procentowych i kursów walutowych oraz stosowaną przez klienta politykę zabezpieczeń przed ryzykiem kursowym i stopy procentowej. W przypadku finansowania klienta funkcjonującego w ramach grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie Bank ocenia ryzyko kredytowe z uwzględnieniem wpływu sytuacji podmiotów powiązanych. Ocena transakcji dokonywana jest w szczególności na podstawie oceny celu finansowania, długości okresu kredytowania i wartości zabezpieczenia spłaty. Bank dąży do ustanawiania takiej struktury finansowania, aby zapewnić podział ryzyka pomiędzy kredytobiorcę i Bank, głównie poprzez odpowiednie do skali ryzyka zaangażowanie środków własnych kredytobiorcy.

Bank dokonuje cyklicznej weryfikacji efektywności stosowanych metod oceny.

Dla potrzeb pomiaru ryzyka kredytowego Bank stosuje aplikacje i narzędzia informatyczne wspierające ten proces.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom

Wyszczególnienie	Na dzień 31 grudnia	
	2017	2016
	<i>(tys. PLN)</i>	
Kredyty i pożyczki bez przesłanki utraty wartości, w tym:		
.....		
kredyty i pożyczki, które nie są zaległe	10 201 303	11 793 879
.....		
kredyty i pożyczki, które są zaległe	10 038 788	11 568 265
.....		
kredyty i pożyczki, które są zaległe	162 515	225 614
.....		
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne, w tym:*		
.....		
- farmy wiatrowe	1 228 794	1 131 837
.....		
- farmy wiatrowe	1 056 694	938 793
.....		
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości, w tym:*		
.....		
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości, w tym:*	1 539 448	1 602 633
.....		

Wyszczególnienie	Na dzień 31 grudnia	
	2017	2016
	(tys. PLN)	
- farmy wiatrowe	373 521	528 976
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	12 969 545	14 528 349
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom, w tym:	-625 780	-563 093
- farmy wiatrowe	-119 432	-107 177
Pozostałe należności	9	4
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	12 343 774	13 965 260
- klienci	12 343 773	13 965 259
- banki	1	1

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

* W II kwartale 2016 roku Bank dokonał zmian w zakresie rozpoznawania ekspozycji, które utraciły wartość, poprzez wprowadzenie prognozy materialności straty (równego wysokości odpisu IBNR dla danej ekspozycji kredytowej, który zostałby dla niej utworzony w przypadku braku wystąpienia przesłanek utraty wartości), którego przekroczenie skutkuje zaklasyfikowaniem ekspozycji do pozycji „Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości”.

Jednocześnie, Grupa dokonała zmian w sposobie prezentacji kredytów posiadających przesłanki utraty wartości. Ekspozycje kredytowe ze stwierdzonymi przesłankami utraty wartości, dla których indywidualny test na utratę wartości nie wskazuje na przekroczenie prognozy materialności straty, sklasyfikowane są do kategorii „Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne”.

	Na dzień 31 grudnia 2017				
	Kredyty korporacyjne oraz dla sektora finansów publicznych	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe kredyty detaliczne	Banki	Razem
Kredyty i pożyczki bez przesłanki utraty wartości	6 284 440	3 133 677	783 185	1	10 201 303
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne, w tym:	1 223 610	4 303	881	-	1 228 794
- oceniane indywidualnie, w tym:	-	-	-	-	-
- farmy wiatrowe	1 056 694	-	-	-	1 056 694
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości, w	1 212 709	179 398	147 341	-	1 539 448

Na dzień 31 grudnia 2017

	Kredyty korporacyjne oraz dla sektora finansów publicznych	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe kredyty detailed	Banki	Razem
tym:					
- oceniane indywidualnie, w tym:					
.....	1 195 165	108 197	39 507	-	1 342 869
- farmy wiatrowe	373 521	-	-	-	373 521
Odpisy na kredyty i pożyczki nie wykazujące utraty wartości (IBNR), w tym:					
.....	-48 180	-5 541	-8 542	-	-62 263
- farmy wiatrowe	-23 225	-	-	-	-23 225
Odpisy na kredyty i pożyczki wykazujące utratę wartości, w tym:					
.....	-405 602	-76 254	-81 661	-	-563 517
- oceniane indywidualnie, w tym:					
.....	-394 438	-47 305	-17 423	-	-459 166
- farmy wiatrowe	-96 207	-	-	-	-96 207
Razem wartość netto	8 266 977	3 235 583	841 204	1	12 343 765
Pozostałe należności netto	-	-	-	-	9
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto					12 343 774

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Na dzień 31 grudnia 2016

	Kredyty korporacyjne oraz dla sektora finansów publicznych	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe kredyty detailed	Banki	Razem
Kredyty i pożyczki bez przesłanki utruty wartości	7.376.380	3.570.682	846.816	1	11.793.879
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne, w tym:					
.....	1.120.147	1.588	10.102	-	1.131.837
- oceniane indywidualnie, w tym:					
.....	-	-	-	-	-
- farmy wiatrowe	938.793	-	-	-	938.793
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości i	1.190.722	227.006	184.905	-	1.602.633

Na dzień 31 grudnia 2016

	Kredyty korporacyjne oraz dla sektora finansów publicznych	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe kredyty detaliczne	Banki	Razem
wykazujące utratę wartości, w tym:					
.....					
- oceniane indywidualnie, w tym:					
.....	1.175.273	140.831	42.772	-	1.358.876
- farmy wiatrowe					
.....	528.976	-	-	-	528.976
Odpisy na kredyty i pożyczki nie wykazujące utraty wartości (IBNR), w tym:					
.....	(46.665)	(7.826)	(10.836)	-	(65.327)
- farmy wiatrowe					
.....	(20.891)	-	-	-	(20.891)
Odpisy na kredyty i pożyczki wykazujące utratę wartości, w tym:	(290.870)	(93.781)	(113.115)	-	(497.766)
.....					
- oceniane indywidualnie, w tym:					
.....	(281.843)	(61.475)	(24.170)	-	(367.488)
- farmy wiatrowe					
.....	(86.286)	-	-	-	(86.286)
Razem wartość netto	9.349.714	3.697.669	917.872	1	13.965.256
.....					
Pozostałe należności netto					4
.....					
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto					13.965.260

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Na dzień 31 grudnia 2015

	Kredyty korporacyjne oraz dla sektora finansów publicznych	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe kredyty detaliczne	Banki	Razem
Kredyty i pożyczki bez przesłanki utruty wartości					
.....	8.866.422	3.666.716	900.733	1	13.433.872
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne, w tym:					
.....	235.845	4.429	8.809	-	249.083
- oceniane indywidualnie, w tym:					
.....	-	-	-	-	-
- farmy wiatrowe					
.....	-	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości i					
.....	644.366	239.891	156.174	2.370	1.042.801

Na dzień 31 grudnia 2015

	Kredyty korporacyjne oraz dla sektora finansów publicznych	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe kredyty detailed	Banki	Razem
wykazujące utratę wartości, w tym:					
.....					
- oceniane indywidualnie, w tym:					
.....	621.974	147.484	47.630	2.370	819.458
- farmy wiatrowe					
.....	-	-	-	-	-
Odpisy na kredyty i pożyczki nie wykazujące utraty wartości (IBNR), w tym:					
.....	(31.454)	(7.745)	(10.824)	-	(50.023)
- farmy wiatrowe					
.....	(9.209)	-	-	-	(9.209)
Odpisy na kredyty i pożyczki wykazujące utratę wartości, w tym:	(160.035)	(82.269)	(87.510)	(2.370)	(332.184)
.....					
- oceniane indywidualnie, w tym:					
.....	(147.401)	(54.337)	(24.729)	(2.370)	(228.837)
- farmy wiatrowe					
.....	-	-	-	-	-
Razem wartość netto	9.555.144	3.821.022	967.382	1	14.343.549
.....					
Pozostałe należności netto					10
.....					
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto					14.343.559

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

W 2017 roku nastąpiło zwiększenie poziomu wartości brutto kredytów z przesłanką utraty wartości i wykazujących utratę wartości z segmentu klienta korporacyjnego i finansów publicznych o 22,0 mln zł (tj. o 1,8%) w stosunku do 2016 roku. Udział wartości brutto kredytów z przesłanką utraty wartości i wykazujących utratę wartości tego segmentu wg stanu na koniec 2017 roku wyniósł 13,9% (12,3% na koniec 2016 roku), przy czym wartość brutto kredytów należących do segmentu klienta korporacyjnego i finansów publicznych spadła o 966,5 mln zł (tj. o 10,0%) w stosunku do 2016 roku.

W 2017 roku poziom wartości brutto kredytów z przesłanką utraty wartości i wykazujących utratę wartości w segmencie detalicznym spadł o 85,2 mln zł (tj. o 20,7%) w stosunku do 2016 roku, przy czym w grupie kredytów mieszkaniowych nastąpił spadek kredytów z przesłanką utraty wartości i wykazujących utratę wartości o 47,6 mln zł (tj. o 21%).

W całej grupie kredytów detalicznych odnotowano spadek udziału wartości brutto kredytów z przesłanką utraty wartości i wykazujących utratę wartości do poziomu 7,7% wobec 8,5% na koniec 2016 roku, przy czym wartość brutto kredytów należących do segmentu detalicznego spadła o 592,3 mln zł (tj. o 12,2%) w stosunku do 2016 roku.

Portfel kredytowy Grupy obejmuje zaangażowanie związane z finansowaniem kilkudziesięciu projektów realizowanych przez firmy funkcjonujące na rynku elektrowni wiatrowych. W roku 2017 kontynuowany był przegląd zaangażowań związanych z finansowaniem elektrowni wiatrowych, połączone z działaniami Grupy, ukierunkowanymi w szczególności na: (1) stymulowanie klientów w kierunku optymalizacji kosztów operacyjnych i finansowych ponoszonych przez spółki, (2) uzyskiwanie dodatkowego wsparcia dla projektów od

udziałowców/sponsorów (poprzez dokapitalizowanie spółek), (3) wprowadzanie dodatkowych postanowień umownych umożliwiających prawidłową dalszą obsługę zadłużenia.

Rozpoznane na dzień 31.12.2017 r. odpisy aktualizujące dla tego portfela przedstawia poniższa tabela

<u>Wyszczególnienie</u>	<u>Ekspozycja brutto</u>	<u>Odpisy aktualizujące</u>	<u>Ekspozycja netto</u>
Bez przesłanki utraty wartości	582 844	8 152	574 692
.....			
Stwierdzona przesłanka utraty wartości	1 056 694	15 073	1 041 621
.....			
Stwierdzona utrata wartości	373 521	96 207	277 314
.....			
Razem	2 013 059	119 432	1 893 627
.....			

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Na dzień 31.12.2017 r. żaden z podmiotów finansowanych przez Bank nie posiadał opóźnień w obsłudze zobowiązań. Bank na bieżąco monitoruje sytuację finansową ww. podmiotów, zmiany regulacyjne oraz sytuację rynkową branży.

Grupa ocenia ryzyko projektów z branży elektrowni wiatrowych przyjmując jako przesłanki utraty wartości zaistnienie potencjalnego deficytu środków pieniężnych oraz ujemnej wyceny przedsiębiorstwa dla scenariusza potencjalnej restrukturyzacji zadłużenia w modelowanej przez Grupę perspektywie długoterminowej. Wycena ww. projektów przeprowadzana jest w oparciu o przyjęty model, pozwalający na symulowanie indywidualnych przepływów pieniężnych dla poszczególnych projektów przy zadanych, możliwych do modyfikacji (zmiennych i cyklicznie aktualizowanych) parametrach wyceny, do których należą:

- wysokość naliczanego podatku od nieruchomości określona prawdopodobieństwem utrzymania w perspektywie długoterminowej dotychczasowych zasad naliczania podstawy opodatkowania dla elektrowni wiatrowych na poziomie 20% - dla projektów nie posiadających interpretacji podatkowych, dla pozostałych projektów zakładany jest koszt podatku wynikający z uzyskanej decyzji administracyjnej gminy,
- produktywność poszczególnych projektów ustalana indywidualnie dla danego projektu w oparciu o analizę wietrzności wynikającą z raportów wietrzności (P90/P75) oraz faktyczną uzyskaną w okresie działania elektrowni wiatrowej,
- ścieżki cenowe dla cen energii elektrycznej i cen zielonych certyfikatów przyjęte przez Bank w oparciu o analizę wewnętrzną Banku oraz na podstawie raportów firm zewnętrznych, z którymi Bank współpracuje od 2016 r. (niezależnych ekspertów),
- średni ważony koszt kapitału (WACC) przyjęty dla scenariusza restrukturyzacyjnego na poziomie efektywnej stopy procentowej poszczególniej ekspozycji i dla scenariusza windykacyjnego na poziomie 10,9%,
- scenariusze wyceny określające indywidualnie dla każdego z projektów prawdopodobieństwo wystąpienia regularnej obsługi, restrukturyzacji i windykacji.

W celu ograniczenia, w zakresie w jakim będzie to możliwe, negatywnych skutków sytuacji branży elektrowni wiatrowych na wyniki Grupy, ww. portfel kredytowy objęty został szczególnym monitoringiem, w ramach którego przeprowadzane są okresowe testy warunków skrajnych. Specyficzne dla branży OZE przesłanki utraty wartości to:

- występowanie w modelu dla poszczególnych projektów deficytu środków pieniężnych (brak możliwości obsługi długu bez zmiany harmonogramu spłaty i/lub bez wsparcia zewnętrznego) w trakcie okresu kredytowania,
- ujemne *equity value* dla scenariusza restrukturyzacyjnego.

Udział portfela farm wiatrowych w portfelu kredytów korporacyjnych w wartości brutto w Grupie na 31.12.2017 r. roku wyniósł 28,0% co stanowi 15,5% portfela kredytów ogółem i w stosunku do 31.12.2016 r. uległ zwiększeniu o 0,2%. Wartościowo portfel farm wiatrowych wyniósł wg stanu na 31.12.2017 r. 2 013,1 mln zł.

W obszarze ryzyka kredytowego w 2017 roku, w stosunku do stanu z końca 2016 roku, nastąpił wzrost poziomu wyliczonych odpisów aktualizacyjnych i rezerw na zobowiązania pozabilansowe. W segmencie klientów korporacyjnych i finansów publicznych wzrost poziomu odpisów aktualizujących wyniósł 116,3 mln zł, w tym dla portfela ekspozycji wobec farm wiatrowych 12,3 mln zł.

Poziom pokrycia odpisami kredytów z utratą wartości według stanu na 31.12.2017 r. dla portfela klientów korporacyjnych wynosi 33,4%, w tym dla portfela farm wiatrowych 25,8%. Na koniec 2016 roku wskaźnik ten wynosił 24% dla portfela klientów korporacyjnych, a dla portfela farm wiatrowych 15,7%.

Wartość ekspozycji wobec farm wiatrowych z rozpoznaną przesłanką utraty wartości wynosi 1 430,2 mln zł i obejmuje 31 podmioty, co w stosunku do całości portfela ekspozycji z rozpoznaną przesłanką utratą wartości wynosi 51,7% w ujęciu wartościowym.

Dla portfela ze zidentyfikowaną przesłanką utraty wartości Grupa dokonała analizy wrażliwości na kluczowe parametry opisane powyżej, tj.:

- wzrost podstawy opodatkowania nieruchomości – przyjęto w 100% wysoki podatek,
- zmiany średniego ważonego kosztu kapitału (WACC) o +/-1 p.p.,
- zmiany cen zielonych certyfikatów o +/-1 %. w okresie prognozy.

Zmiany parametrów	(-) rozwiązanie odpisu
	(+) dotworzenie odpisu
Przyjęcie nowych zasad opodatkowania - przyjęcie do kalkulacji odpisów wyłącznie podatku od nieruchomości na nowych zasadach	27,90
Wzrost średniego ważonego kosztu kapitału (WACC dla scenariusza windykacyjnego) o 1 p.p.	2,96
Spadek średniego ważonego kosztu kapitału (WACC dla scenariusza windykacyjnego) o 1 p.p.	-3,21
Spadek cen zielonych certyfikatów o 1% w okresie prognozy	0,59
Wzrost cen zielonych certyfikatów o 1% w okresie prognozy	-0,80

Tabela poniżej przedstawia podział kredytów i pożyczek Grupy BOŚ według przyznanych ratingów oraz scoringu i w podziale na klasy klientów.

Wyszczególnienie	Rating*	31-12-2017	31-12-2016	31-12-2015
		<i>(tys. PLN)</i>		
Kredyty dla podmiotów korporacyjnych.....	(1-3)	40 859	17.844	22.767
	(4-5)	312 884	501.711	389.255
	(6-7)	400 361	979.776	1.037.876
	(8-9)	1 360 475	3.060.851	2.740.747
	(10-11)	2 206 085	2.056.412	2.202.851
	(12-13)	1 945 002	906.383	863.050
	(14-16)	883 063	299.330	294.904
	bez ratingu	36 400	9.218	17.375
Razem kredyty dla podmiotów korporacyjnych..		7 185 129	7.831.525	7.568.825
Kredyty dla podmiotów detalicznych.....	osoby prywatne	4 110 638	4.718.078	4.829.662
	klienci z ratingami	24 523	35.034	43.929
	bez ratingu	80 838	48.464	56.330
	mikroprzedsiębiorstwa ze scoringiem*\	32 786	39.523	46.831
Razem kredyty dla podmiotów detalicznych.....		4 248 785	4.841.099	4.976.752
Kredyty dla finansów publicznych.....	(1-3)	93	-	-
	(4-5)	120 869	175.855	78.133

Wyszczególnienie	Rating*	31-12-2017	31-12-2016	31-12-2015
		(tys. PLN)		
	(6-7)	892 177	992.222	1.114.106
	(8-9)	470 676	643.148	908.418
	(10-11)	33 726	37.887	24.461
	(12-13)	14 799	4.018	51.218
	(14-16)	4	-	1.462
	bez ratingu	71	8	10
Razem kredyty dla finansów publicznych.....		1 532 415	1.853.138	2.177.808
Kredyty dla pozostałych klientów, w tym:	bez ratingu	3 216	2.587	2.371
- banki		1	1	2.371
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto		12 969 545	14.528.349	14.725.756
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom		-625 780	(563.093)	(382.207)
Pozostałe należności netto.....		9	4	10
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:		12 343 774	13.965.260	14.343.559
- klienci		12 343 773	13.965.260	14.343.558
- banki		1	1	1
*\Mikroprzedsiębiorstwa	Scoring			
	(1)	7 421	8.854	12.592
	(2)	3 875	6.243	7.343
	(3)	7 899	10.970	13.381
	(4)	3 474	3.823	3.358
	(5)	546	786	653
	(6)	9 571	8.847	9.504
Razem		32 786	39.523	46.831

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe.

* Rating 1	Najwyższa jakość kredytowa
Rating 2	Bardzo wysoka jakość kredytowa
Rating 3	Wysoka jakość kredytowa
Ratingi 4-5	Bardzo dobra jakość kredytowa
Ratingi 6-7	Dobra jakość kredytowa
Ratingi 8-9	Zadowolająca jakość kredytowa
Ratingi 10-11	Przeciętna i słaba jakość kredytowa
Ratingi 12-13	Bardzo słaba jakość kredytowa
Ratingi 14-16	Brak zdolności kredytowej (jakość kredytowa nie występuje)

Opis poszczególnych ryzyk koncentracji, sposobów ich pomiaru, monitorowania

W ramach nadzoru nad koncentracją wierzytelności kredytowych Bank dokonuje pomiaru i monitoringu ryzyka koncentracji zaangażowania na poziomie pojedynczego klienta/transakcji oraz portfela kredytowego.

Na poziomie klienta i transakcji, ryzyko koncentracji zaangażowania zarządzane jest poprzez przestrzeganie nadzorczych limitów zaangażowania, wynikających z przepisów Prawa Bankowego, jak również poprzez stosowanie zasady, że przebieg procesu oceny i monitorowania ryzyka zależy od kwoty zaangażowania kredytowego.

Na poziomie portfela kredytowego przy zarządzaniu koncentracją zaangażowań Bank stosuje się do limitów wewnętrznych zatwierdzonych przez Zarząd Banku. W szczególności Bank stosuje następujące limity: (i) geograficzne, (ii) dotyczące parametrów produktowych; (iii) dotyczące portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie; (iv) udziału kredytów walutowych w portfelu kredytów Banku, oraz (v) łącznego zaangażowania wobec podmiotów lub grup podmiotów powiązanych uzależnione od przyznanej oceny ratingowej. Dodatkowo, stosując ostrożnościowe podejście wobec dużych zaangażowań, Bank limituje zaangażowanie wobec podmiotów lub grup podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, wobec których zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych Banku. Poziom wykorzystania limitów jest cyklicznie monitorowany i raportowany organom Banku w trybie wynikającym z odpowiednich regulacji wewnętrznych.

Tabela poniżej przedstawia zaangażowanie Banku w podziale na branże w roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2017 r.

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	Udział % w sumie ogółem
	(tys. PLN)	(%)
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2 115 107	16,3%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1 430 973	11,0%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1 227 234	9,5%
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	633 452	4,9%
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	579 061	4,5%
Zakwaterowanie	288 175	2,2%
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	261 241	2,0%
Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	171 303	1,3%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	153 000	1,2%
Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	142 545	1,1%
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	126 200	1,0%
Produkcja artykułów spożywczych	117 957	0,9%
Działalność usługowa związana z wyżywieniem	103 806	0,8%
Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową	90 106	0,7%
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	87 497	0,7%
Pozostałe branże, w tym:	5 441 888	41,9%
- osoby prywatne	4 118 054	31,8%
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	12 969 545	100%
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom	-625 780	
Pozostałe należności	9	
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto	12 343 774	
- klienci	12 343 773	
- banki	1	

Tabela poniżej przedstawia zaangażowanie Banku w podziale na branże w roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2016 r.

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	Udział % w sumie ogółem
	(tys. PLN)	(%)
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2.227.291	15,4
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1.686.707	11,4
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1.524.782	10,5
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	746.591	5,1
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	560.503	3,9
Produkcja artykułów spożywczych	358.409	2,5
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	273.448	1,9
Zakwaterowanie	229.181	1,6
Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	154.842	1,1
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	121.695	0,8
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	138.412	1,0
Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	132.653	0,9
Opieka zdrowotna	106.654	0,7
Działalność usługowa związana z wyżywieniem	111.376	0,8
Pozostałe branże, w tym:	6.054.386	41,7
- osoby prywatne	4.718.079	32,5
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	14.528.349	100%
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym	(563.093)	

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	Udział % w sumie ogółem
	(tys. PLN)	(%)
bankom		
.....		
Pozostałe należności		
.....	4	
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto		
.....	13.965.260	
- klienci	13.965.259	
- banki	1	

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Dodatkowo, tabela poniżej przedstawia zaangażowanie kredytowe Banku w stosunku do dziesięciu największych klientów Banku na dzień na 31 grudnia 2017 r. i 31 grudnia 2016 r.

Na dzień 31 grudnia 2017

Lp.	Kapitał + zobowiązania pozabilansowe	Kapitał	Zobowiązania pozabilansowe*\	Udział w zaangażowaniu Banku ogółem
	(tys. PLN)			(%)
1	338 918	338 826	92	2,3%
2	301 426	301 426	-	2,0%
3	226 776	226 776	-	1,5%
4	221 226	221 226	-	1,5%
5	214 356	134 411	79 945	1,4%
6	138 290	138 290	-	0,9%
7	111 106	111 106	-	0,7%
8	110 442	61 015	49 427	0,7%
9	110 073	110 050	23	0,7%
10	101 622	98 702	2 920	0,7%

*\ W zaangażowaniu pozabilansowym są brane pod uwagę: linie kredytowe, udzielone gwarancje i poręczenia, otwarte akredytywy importowe, akceptowane traty, potwierdzone akredytywy eksportowe i inne zobowiązania udzielone.

Na dzień 31 grudnia 2016

Lp.	Kapitał + zobowiązania pozabilansowe	Kapitał	Zobowiązania pozabilansowe*\	Udział w zaangażowaniu Banku ogółem
	(tys. PLN)			(%)
1	358 752	358 660	92	2,2%
2	240 648	240 648	-	1,4%
3	237 613	237 613	-	1,4%
4	227 020	203 917	23 103	1,4%
5	208 359	142 597	65 762	1,2%
6	182 754	164 112	18 642	1,1%
7	169 373	169 373	-	1,0%

Lp.	Kapitał + zobowiązania pozabilansowe	Kapitał	Zobowiązania pozabilansowe*\	Udział w zaangażowaniu Banku ogółem
	(tys. PLN)			(%)
8	162 866	162 840	26	1,0%
9	145 492	145 492	-	0,9%
10	129 786	129 786	-	0,8%

*\ W zaangażowaniu pozabilansowym są brane pod uwagę: linie kredytowe, udzielone gwarancje i poręczenia, otwarte akredytywy importowe, akceptowane traty, potwierdzone akredytywy eksportowe i inne zobowiązania udzielone.

Monitoring kredytowy

Bank monitoruje ryzyko kredytowe przez cały okres funkcjonowania transakcji kredytowej. W przypadku zidentyfikowania sytuacji mogących zagrozić terminowej spłacie Bank podejmuje działania upominawcze i restrukturyzacyjne wykorzystując w tym celu właściwe narzędzie informatyczne. W okresach miesięcznych Bank dokonuje analizy wszystkich ekspozycji kredytowych w celu: (i) zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, (ii) pomiaru utraty wartości, oraz (iii) utworzenia odpisów aktualizujących lub rezerw.

Opis podejścia do tworzenia odpisów aktualizujących lub rezerw znajduje się w rozdziale „Zarządzanie ryzykiem – Ryzyko kredytowe – Opis metodologii rozpoznawania utraty wartości ekspozycji kredytowych”.

Opis metodologii rozpoznawania utraty wartości ekspozycji kredytowych

W okresach miesięcznych Bank dokonuje przeglądu ekspozycji kredytowych polegającego na identyfikacji ekspozycji zagrożonych utratą wartości. Dokonując takiego przeglądu Bank przeprowadza pomiar utraty wartości oraz ustala wysokość odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Na potrzeby przeglądu ekspozycji kredytowych Bank przeprowadza ich podział, uwzględniając wielkość ich zaangażowania, charakterystykę ryzyka, ekspozycje wyceniane metodą indywidualną i metodą grupową oraz przeprowadza ocenę ekspozycji pod względem wystąpienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. Za ekspozycje kredytowe, które utraciły wartość Bank uznaje te ekspozycje, dla których wystąpiły przesłanki utraty wartości.

Za przesłanki utraty wartości Bank uznaje w szczególności: (i) opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekraczające 90 dni, z wyłączeniem ekspozycji kredytowych banków, dla których przyjmuje się opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekraczające 7 dni, (ii) pogorszenie się w okresie kredytowania sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, wyrażające się zaklasyfikowaniem do klasy ratingowej 14 i gorszej, która wskazuje na zagrożenie dla spłaty zadłużenia, (iii) zawarcie umowy restrukturyzacji, (iv) pogorszenie wskaźników finansowych dotyczących, między innymi: płynności klienta lub możliwości obsługi zadłużenia, lub (v) wystąpienie innych zdarzeń, będących równoważnymi z wejściem klienta w stan niewypłacalności, skutkującymi niemożliwością terminowej spłaty zadłużenia.

Dodatkowo w przypadku ekspozycji kredytowych związanych z finansowaniem projektów elektrowni wiatrowych za przesłankę utraty wartości uznaje się fakt występowania deficytu środków pieniężnych w trakcie okresu kredytowania oraz ujemnej wyceny przedsiębiorstwa dla scenariusza potencjalnej restrukturyzacji zadłużenia w modelowanej przez Bank perspektywie do końca okresu finansowania.

Pomiar utraty wartości ekspozycji kredytowych metodą indywidualną oparty jest na wyliczeniu bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku kredytów, dla których zostało ustanowione zabezpieczenie, bieżąca wartość oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uwzględnia przepływy pieniężne, które mogą zostać uzyskane z egzekucji przedmiotu zabezpieczenia, pomniejszone o koszty egzekucji oraz sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia, jeżeli egzekucja jest prawdopodobna. W przypadku ekspozycji kredytowych związanych z finansowaniem projektów elektrowni wiatrowych bieżąca wartość oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych szacowana jest w oparciu o opracowany model wyceny pozwalający na symulowanie indywidualnych przepływów pieniężnych prawdopodobnych do wygenerowania w ramach realizacji poszczególnych projektów przy zadanych, możliwych do modyfikacji parametrach wyceny. W wyniku obniżenia wartości bieżącej możliwych do realizacji przepływów pieniężnych, Bank tworzy odpis z tytułu utraty wartości odpowiadający przewidywanej stracie kredytowej z tytułu nie wywiązania się dłużnika ze zobowiązań wobec Banku pomniejszonej o korektę odsetek impairmentowych (IKON – korekta pomniejszająca przychody odsetkowe Banku).

Metodę indywidualną pomiaru utraty wartości stosuje się w odniesieniu do: (i) ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych (tj. spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości lub znajdujących się w okresie kwarantanny lub dotyczących klienta, wobec którego Bank posiada inne ekspozycje kredytowe, dla których rozpoznano przesłankę indywidualnej utraty wartości (propagacja utraty wartości), (ii) ekspozycji kredytowych indywidualnie nieistotnych, dla których jest identyfikowana przesłanka utraty wartości lub ekspozycje znajdujące się w okresie kwarantanny, o ile na moment rozpoznania utraty wartości były znaczące indywidualnie oraz spełniały dodatkowe warunki określone przez Bank, lub (iii) ekspozycji kredytowych nieistotnych, posiadających nietypowe charakterystyki ryzyka kredytowego.

Pomiar grupowej utraty wartości dokonywany jest w oparciu o parametry pomiaru utraty wartości szacowane metodami statystycznymi na podstawie danych historycznych. Analizując dane historyczne Bank wyklucza zdarzenia o charakterze jednorazowym. Bank w wycenie grupowej stosuje podział na siedem następujących portfeli: (i) klienci detaliczni – kredyty hipoteczne (ii) klienci detaliczni – pożyczki gotówkowe, (iii) klienci detaliczni – pożyczki hipoteczne, (iv) klienci detaliczni – ekspozycje kredytowe wobec mikroprzedsiębiorstw (bez pożyczek hipotecznych) z wyłączeniem mikroprzedsiębiorstw stosujących zasady rachunkowości określone Ustawą o rachunkowości (prowadzących pełną rachunkowość), klasyfikowanych jako klienci pionu detalicznego, (v) klienci detaliczni ekspozycje kredytowe wobec mikroprzedsiębiorstw stosujących zasady rachunkowości określone Ustawą o rachunkowości (prowadzących pełną rachunkowość), klasyfikowanych jako klienci pionu detalicznego, (vi) klienci detaliczni – pozostali, (vii) klienci korporacyjni, w tym instytucje finansowe i klienci segmentu funduszy ekologicznych, oraz (viii) klienci segmentu finansów publicznych. Ponowna klasyfikacja kredytu, jako kredytu bez utraty wartości możliwa jest po ustąpieniu przesłanki, która uzasadniała zaklasyfikowanie go do tej kategorii oraz upływie określonego okresu kwarantanny, w którym przesłanka nie jest identyfikowana. Okresy kwarantanny ekspozycji restrukturyzowanych są dostosowane do sprawozdawczych standardów technicznych regulujących zagadnienie ekspozycji wstrzymanych oraz zagrożonych.

Poniżej przedstawiono należności brutto, w przypadku, których wykazano utratę wartości w podziale na segmenty.

Wyszczególnienie	31 grudnia 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
	(tys. PLN)	(tys. PLN)
kredyty dla klientów korporacyjnych	1 212 314	1 190 722
kredyty dla klientów detalicznych	326 739	411 911
kredyty dla finansów publicznych	395	-
Razem	1 539 448	1 602 633

Dla ekspozycji, dla których nie zidentyfikowano przesłanki utraty wartości, Bank tworzy odpisy aktualizujące na wypadek zaistniałych, ale jeszcze niezidentyfikowanych strat (tzw. odpis IBNR). Odpis pokrywa straty, które wystąpiły na moment pomiaru utraty wartości, ale nie zostały jeszcze rozpoznane na poziomie indywidualnym. Odpisy IBNR tworzone są przy wykorzystaniu modelowego prawdopodobieństwa wystąpienia utraty wartości (PD) w okresie identyfikacji straty (LIP).

Zabezpieczenia

Bank przyjmuje na zabezpieczenie swoich wierzytelności zabezpieczenia rzeczowe i osobiste. Bank preferuje transakcje zabezpieczone, z zastrzeżeniem, że ustalono maksymalny poziom transakcji niezabezpieczonych wraz z kryteriami pozwalającymi na udzielenie transakcji bez zabezpieczenia. Kryteria te uwzględniają specyfikę produktową, segment klientów, wpływ transakcji na wyniki Banku i wysokość potencjalnej straty. Poziom zabezpieczenia jest uzależniony od poziomu ryzyka generowanego przez daną transakcję, w tym w szczególności od rodzaju transakcji i długości jej trwania. Ustalając wartość zabezpieczenia Bank kieruje się zasadą ostrożnej wyceny.

Przy wyborze formy zabezpieczenia Bank uwzględnia: należytą ochronę interesów Banku, wysokość kosztów związanych z ustanowieniem danego zabezpieczenia, możliwość szybkiego upłynnienia, a także możliwość dostępu i kontroli danego zabezpieczenia w okresie trwania transakcji.

Bank może stosować jednocześnie kilka form zabezpieczenia wierzytelności. Użycie różnych form zabezpieczenia wierzytelności zwiększa możliwość odzyskania należności w razie konieczności wszczęcia procedur windykacyjnych przez Bank. W przypadku ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie Bank stosował zalecenia Rekomendacji S w sprawie maksymalnych poziomów LtV i wymaganego wkładu własnego ze strony klienta.

Zarządzanie ryzykiem finansowym

Ryzyko finansowe w Grupie koncentruje się przede wszystkim w BOŚ S.A. oraz w DM BOŚ S.A. i obejmuje: (i) ryzyko płynności; (ii) ryzyko stopy procentowej (w księdze bankowej i handlowej); (iii) ryzyko walutowe (w

księdze handlowej i bankowej/ niehandlowej). Ryzyko płynności i ryzyko stopy procentowej występuje przede wszystkim w Banku, natomiast ryzyko walutowe - w DM BOŚ S.A. (w księdze handlowej i niehandlowej) oraz w Banku (w księdze handlowej i bankowej; ryzyko walutowe z księgi bankowej jest transferowane do księgi handlowej). W DM BOŚ S.A. występuje także ryzyko z tytułu pozycji w instrumentach kapitałowych i ryzyko cen towarów.

Celem określenia apetytu Grupy na ryzyko finansowe, w BOŚ S.A. obowiązują polityki w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej oraz ryzykiem rynkowym, gdzie określone są między innymi maksymalne poziomy ryzyka finansowego, zgodnie z przyjętym przez Radę Nadzorczą Banku apetytem na ryzyko.

Ryzyko płynności

Celem Grupy w zakresie zarządzania płynnością jest utrzymanie jej zdolności do finansowania aktywów i terminowego regulowania zobowiązań, a także utrzymanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów, zapewniającej bezpieczny profil płynności w poszczególnych pasmach czasowych, w podziale na płynność w złotych polskich oraz głównych walutach obcych, a przede wszystkim – dla całkowitej pozycji płynności. Strategię zarządzania ryzykiem płynności określa zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Strategia Płynnościowa BOŚ S.A. Strategia określa apetyt Banku na to ryzyko, wyznacza główne kierunki oraz cele ilościowe dla wybranych wielkości i jest integralnym elementem Strategii Banku. Tolerancja na ryzyko płynności, dostosowana do przyjętego apetytu, została określona w zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Polityce w zakresie zarządzania płynnością poprzez obowiązujący w Banku system wewnętrznych limitów i wartości ostrzegawczych. Bank organizuje proces zarządzania ryzykiem płynności w szczególności za pomocą podziału kompetencji organów Banku oraz właściwych komórek organizacyjnych centrali przy wykonywaniu zadań i podejmowaniu decyzji w procesie zarządzania ryzykiem płynności. Komórki organizacyjne są wzajemnie niezależne. Obszary powstawania ryzyka i komórki organizacyjne kontroli ryzyka (II linia obrony) znajdują się pod nadzorem różnych Członków Zarządu Banku.

Płynność w Banku rozpatrywana jest w następującym horyzoncie czasowym: płynność śróddzienna – w ciągu dnia, płynność bieżąca – w okresie do 7 dni; płynność krótkoterminowa – w okresie do 1 miesiąca; płynność średnioterminowa – w okresie powyżej 1 miesiąca do 12 miesięcy; płynność długoterminowa – w okresie powyżej 12 miesięcy.

Podstawowym źródłem finansowania Banku pozostaje systematycznie budowana i zdywersyfikowana baza depozytowa z dużym udziałem stabilnych depozytów od klientów detalicznych (uzupełniona depozytami klientów korporacyjnych i sektora publicznego) oraz wyemitowane obligacje długoterminowe i otrzymane pożyczki od międzynarodowych instytucji finansowych (które dodatkowo, wraz z długoterminowymi dwustronnymi umowami zamiany płatności odsetkowych, zabezpieczonymi dłużnymi papierami wartościowymi oraz transakcjami FX Swap, stanowią źródło finansowania płynności w walutach obcych).

Posiadane przez Bank aktywa płynne (nadwyżka płynności), utrzymywane są przede wszystkim w postaci charakteryzujących się wysoką płynnością bonów pieniężnych NBP (według stanu na 31 grudnia 2017 roku stanowiących 49% portfela płynnych nieobciążonych papierów wartościowych) oraz obligacji Skarbu Państwa (według stanu na 31 grudnia 2017 roku - 51%), charakteryzujących się niskim ryzykiem szczególnym. Portfel tych papierów jest uzupełniony gotówką oraz środkami utrzymywanymi w NBP (ponad zadeklarowany poziom rezerwy obowiązkowej) i na rachunkach nostro w innych bankach. Aktywa płynne stanowią bufor dla zabezpieczenia płynności w ewentualnych sytuacjach kryzysowych, tj. istnieje możliwość ich zastawu, upłynnienia w ramach transakcji repo bądź sprzedaży w dowolnym momencie, bez istotnej utraty wartości. Możliwości sprzedaży aktywów płynnych (ryzyko płynności produktu) są systematycznie monitorowane. W analizach tych brane są pod uwagę przede wszystkim: wielkość emisji, obrót rynkowy oraz zmienność ceny kupna/sprzedaży.

Zgodnie z rekomendacjami Komisji Nadzoru Finansowego i Narodowego Banku Polskiego, Bank ma możliwość korzystania z dodatkowych źródeł finansowania w postaci kredytu technicznego i lombardowego w NBP a także, w wyjątkowych sytuacjach, wiążących się co do zasady z zagrożeniem ich płynności, może wystąpić do NBP celem uzyskania kredytu refinansowego (zgodnie z ustanowionym w Banku Planem działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych).

W Banku wyznaczany jest kapitał wewnętrzny na ryzyko płynności, które uznawane jest za ryzyko stale istotne, zgodnie z obowiązującym procesem szacowania kapitału wewnętrznego. Kapitał ten szacowany jest w oparciu o koszt związany z przywróceniem nadzorczych i wewnętrznych miar oraz limitów płynności w warunkach zbudowanych scenariuszy testów warunków skrajnych.

Bank wyznacza nadzorcze miary płynności zgodnie z następującymi regulacjami: Uchwałą Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności,

Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 648/2012 oraz Rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych i Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2016/322 z dnia 10 lutego 2016 roku zmieniającym rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 680/2014 ustanawiające wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto.

Do obecnie obowiązujących norm płynności zalicza się współczynniki wynikające z Uchwały Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego oraz wymóg pokrycia wpływów netto – LCR (relacja aktywów płynnych do wpływów netto (tj. różnicy pomiędzy wpływami a wpływami) przez okres występowania warunków skrajnych, trwający 30 dni kalendarzowych).

Bank wyznacza i sprawozdaje do Komisji Nadzoru Finansowego wskaźnik stabilnego finansowania netto (NSFR) oraz wprowadził dla tego wskaźnika wewnętrzną wartość ostrzegawczą na poziomie docelowego limitu nadzorczego, tj. 100%. Ponadto, Bank, zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2016/313 z dnia 1 marca 2016 roku zmieniającym rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 680/2014 w odniesieniu do dodatkowych wskaźników monitorowania na potrzeby sprawozdawczości w zakresie płynności do Narodowego Banku Polskiego, w ramach sprawozdawczości obowiązkowej, opracowuje i przesyła raporty ALMM.

W 2017 roku Bank dokonał nowelizacji procedur i polityk w celu implementacji postanowień Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach

W 2017 roku (analogicznie jak w 2016 roku) wyznaczane codziennie (tj. w każdym dniu roboczym) nadzorcze miary płynności, tj. miary M1-M4 oraz LCR pozostawały na bezpiecznym poziomie, znacznie przewyższającym poziomy regulacyjne. Wg stanu na 31 grudnia 2017 roku normy te kształtowały się następująco:

Miara	Wartość na 31.03.2018	Wartość na 31.12.2017	Wartość na 31.12.2016
LCR	150%	134%	120%
M1	2.118 mln zł	1.449 mln zł	1.201 mln zł
M2	1,87	1,50	1,37
M3	78,44	72,05	56,89
M4	1,37	1,31	1,28

W celu pomiaru płynności oraz ryzyka płynności bieżącej i krótkoterminowej Bank wprowadził następujące miary i narzędzia: (i) aktywa płynne – stanowiące bufor dla oczekiwanych i nieoczekiwanych wpływów w horyzoncie 30 dni; (ii) zapas płynności – który mierzy poziom aktywów płynnych, pomniejszonych o oczekiwane oraz nieoczekiwane wypływy, wyznaczone w terminie 30 dni; (iii) ocenę stabilności bazy depozytowej; (iv) lukę płynności krótkoterminowej (dla PLN, EUR, CHF i USD) – pokazującą poziom niedopasowania w strukturach finansowania w walutach obcych; luka ta przede wszystkim obejmuje przepływy z transakcji na rynku hurtowym oraz z transakcji pochodnych oraz (v) testy warunków skrajnych (pozwalające m.in. na weryfikację możliwości utrzymania płynności w zdefiniowanym w Banku horyzoncie czasowym w poszczególnych scenariuszach). W celu pomiaru płynności oraz ryzyka płynności średnio- i długoterminowego Bank wyznacza i monitoruje: (i) lukę płynności kontraktową oraz urealnioną (która jest uzupełniana o systematycznie przeprowadzane analizy: stabilności bazy depozytowej, koncentracji bazy depozytowej, wielkości przedpłat kredytów oraz poziomu zrywalności depozytów); (ii) wskaźniki pokrycia aktywów długoterminowych pasywami długoterminowymi; (iii) wskaźnik pokrycia kredytów służących finansowaniu długoterminowych potrzeb klientów najbardziej stabilnymi źródłami finansowania oraz (iv) prognozę zapasu płynności, aktywów płynnych oraz nadzorczych miar płynności. Zgodnie z Uchwałą Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego Bank przeprowadza również pogłębioną analizę płynności długoterminowej. Wyniki przeprowadzanych analiz są wykorzystywane do zarządzania płynnością Banku. Jednocześnie proces opracowywania krótko- i długoterminowych planów finansowych Banku zawiera ocenę płynności, tak aby zapewnić adekwatną strukturę finansowania i przestrzeganie nadzorczych miar płynności.

W celu oceny skuteczności procesu zarządzania ryzykiem płynności, dla większości z powyższych miar ustalone są limity lub wartości ostrzegawcze w ramach zestawu wewnętrznych limitów ryzyka płynności, których struktura ma charakter hierarchiczny (tzn. ustalane są na poziomie Rady Nadzorczej, Zarządu Banku oraz Komitetu ZAP). Obowiązujące limity i wartości ostrzegawcze podlegają systematycznym przeglądom, tak aby pozwalały na skuteczne monitorowanie płynności. Limity i wartości ostrzegawcze określają ramy dla tolerancji Banku w zakresie płynności i są zgodne z przyjętym przez Bank apetytem na to ryzyko. Kształtowanie odpowiedniego

profilu ryzyka płynności wspierane jest poprzez uwzględnienie kosztu płynności w ramach obowiązującego w Banku systemu cen transferowych.

Bank, w opracowywanych analizach płynnościowych, uwzględni również możliwość niekorzystnej zmiany kursów walut obcych, w szczególności CHF i EUR, potencjalnie powodujące zwiększenie potrzeb płynnościowych.

Zgodnie z podpisanymi z kontrahentami aneksami zabezpieczającymi do umów ramowych (Credit Support Annex (CSA), Credit Support Annex for Variation Margin (CSA VM)) Bank, w przypadku niekorzystnych zmian czynników rynkowych (m.in. kursów walutowych), zobowiązany jest do złożenia dodatkowych depozytów zabezpieczających; w przypadku korzystnych zmian - Bank otrzymuje dodatkowe zabezpieczenie od kontrahentów. Bank nie posiada w umowach z kontrahentami postanowień zmieniających wysokość składanego zabezpieczenia ze względu na zmianę posiadanego ratingu. Oznacza to, iż obniżenie poziomu oceny zdolności kredytowej nie wpływa na wysokość i sposób wyliczenia depozytów zabezpieczających.

Ponadto Bank posiada zatwierdzony przez Zarząd Banku Plan działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych, który określa potencjalne źródła pogorszenia/ utraty płynności, zasady postępowania i kompetencje w sytuacjach awaryjnych, mających na celu oszacowanie horyzontu przetrwania oraz możliwości i kosztów przywrócenia stanu stabilnej płynności. Plan ten, oprócz analizy scenariuszowej płynności w sytuacjach awaryjnych (której założenia są zgodne z przeprowadzanymi testami warunków skrajnych), zawiera także mierzalne i niemierzalne symptomy wyprzedzające sytuacje awaryjne, pozwalające na systematyczne monitorowanie źródeł powstawania sytuacji kryzysowych w zakresie płynności. Analizy scenariuszowe płynności w sytuacjach awaryjnych oraz testy warunków skrajnych obejmują trzy rodzaje scenariuszy: (1) kryzys wewnętrzny - jego źródłem jest utrata zaufania do Banku przez uczestników rynku (tzw. „run na Bank”), zmniejszenie dostępności finansowania, zmaterializowanie się ryzyka koncentracji oraz obniżenie ratingu Banku; (2) kryzys zewnętrzny - zakłada materializację ryzyka walutowego, wzrost stóp procentowych, kryzys na rynkach finansowych i ewentualne efekty drugiej rundy oraz (3) kryzys mieszany – stanowi połączenie elementów zarówno kryzysu wewnętrznego jak i zewnętrznego. Dokonywane stress testy pozwalają na identyfikację czynników, których materializacja może generować w Banku ryzyko płynności oraz opracowanie działań koniecznych do podjęcia, w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowych. Bank, w ramach dokonywanych analiz, przeprowadza również analizę wrażliwości na poszczególne czynniki generujące ryzyko płynności oraz tzw. testy odwrócone. Plan działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych jest systematycznie weryfikowany i aktualizowany, tak aby gwarantował operacyjne przygotowanie Banku do uruchomienia potencjalnych działań, możliwych do podjęcia w sytuacji zagrożenia płynności. Analiza scenariuszowa płynności w sytuacjach awaryjnych jest opracowywana w trybie półrocznym, a testy warunków skrajnych – w okresach miesięcznych. Założenia przyjmowane w testach warunków skrajnych są systematycznie weryfikowane, zgodnie z wnioskami wynikającymi z Analizy scenariuszowej płynności w sytuacjach awaryjnych. Wnioski z przeprowadzanych testów są uwzględniane w bieżącym zarządzaniu płynnością i ryzykiem płynności, a także są podstawą do budowania struktury aktywów i pasywów.

Testy wykonane w 2017 roku, analogicznie jak w 2016 roku pokazują, że Bank posiada stabilną sytuację płynnościową, a posiadane aktywa płynne (nadwyżka płynności) pozwalają na przetrwanie założonych scenariuszy warunków skrajnych, w których Bank zakłada przeżycie w określonym horyzoncie czasowym.

Stosowane przez Bank miary i narzędzia podlegają cyklicznym przeglądom i są systematycznie aktualizowane, co służy lepszemu odwzorowaniu profilu płynności. Proces monitorowania płynności i ryzyka płynności w Banku jest wspierany przez dedykowane systemy informatyczne (w szczególności w zakresie generowania kontraktowej i urealnionej luki płynności, raportowania nadzorczych miar płynności i limitów wewnętrznych oraz przygotowywania sprawozdawczości obowiązkowej).

Wyniki analizy ryzyka płynności, wraz z wynikami testów warunków skrajnych, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz - w cyklach kwartalnych - dla Rady Nadzorczej Banku oraz Komitetu ds. Ryzyka (przy Radzie Nadzorczej).

W 2017 roku, podobnie jak w 2016 roku, sytuacja płynnościowa Grupy była systematycznie monitorowana i pozostawała na bezpiecznym poziomie

Ryzyko rynkowe

W ramach ryzyka rynkowego występują: (i) ryzyko stopy procentowej (w księdze bankowej i handlowej); (ii) ryzyko walutowe w księdze handlowej i bankowej/ niehandlowej (ryzyko walutowe z księgi bankowej jest transferowane do księgi handlowej); (iii) ryzyko z tytułu pozycji w instrumentach kapitałowych i ryzyko cen towarów (w księdze handlowej).

Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest rozumiane jako potencjalny negatywny wpływ zmian stóp procentowych na prognozowany wynik finansowy, wartość ekonomiczną kapitału własnego oraz wartość bieżącą posiadanych dłużnych papierów wartościowych. Ryzyko stopy procentowej jest generowane zarówno w księdze bankowej, jak i handlowej.

W tym celu Bank wykorzystuje dwa narzędzia: posiadany portfel inwestycyjny oraz transakcje pochodne, dokonywane w ramach rachunkowości zabezpieczeń. Budowany w księdze bankowej portfel inwestycyjny powinien między innymi przyczyniać się do zabezpieczenia wyniku odsetkowego generowanego na kapitałach własnych Banku, jak również stabilnej części niewrażliwych na zmianę stopy procentowej osadów na rachunkach bieżących. Z drugiej strony portfel ten powoduje zmienność kapitału z aktualizacji wyceny.

W celu utrzymania akceptowanego profilu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej, Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej. Celem rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej jest zabezpieczenie wartości godziwej obligacji Skarbu Państwa o stałym oprocentowaniu, stanowiących część portfela obligacji dostępnych do sprzedaży. Przeprowadzone transakcje zabezpieczające IRS ograniczają fluktuacje kapitału pod wpływem zmian stóp procentowych.

Proces monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej jest wspierany przez dedykowany system informatyczny, za pomocą którego Bank w szczególności wyznacza/ przeprowadza: (i) lukę przeszacowania (repricing gap), prezentującą wartości aktywów, pasywów i pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych w okresach wymagalności/ zapadalności bądź przeszacowania, (ii) symulację wyniku odsetkowego – analizę dynamiczną, odzwierciedlającą projekcję WO w zadanych przedziałach czasowych, w oparciu o przyjęte scenariusze rozwoju Banku, jak również założenia odnośnie kształtowania się czynników rynkowych, (iii) symulację wartości bieżącej (net present value, NPV), prezentującą wartości zdyskontowane, według zadanych parametrów rynkowych, wszystkich przepływów pieniężnych; w oparciu o analizy NPV wyznaczane są miary BPV oraz WEK, (iv) szoki cenowe pod analizę ryzyka bazowego, których celem jest oszacowanie wpływu na wynik odsetkowy zróżnicowanej zmiany oprocentowania produktów, których oprocentowanie oparte jest o różne stawki bazowe, (v) analizę ryzyka krzywej dochodowości, której celem jest oszacowanie wpływu na wartość ekonomiczną kapitału własnego nierównoległych zmian kształtu krzywej dochodowości, (vi) analizę ryzyka opcji klienta, której celem jest oszacowanie wpływu na wynik finansowy Banku realizowanych przez klientów opcji wbudowanych w produkty odsetkowe oraz (vii) testy warunków skrajnych. Zgodnie z Rekomendacją G Bank monitoruje ryzyko stopy procentowej poprzez ocenę jego komponentów, tj. ryzyko przeszacowania, ryzyko opcji klienta, ryzyko bazowe oraz ryzyko krzywej dochodowości.

W procesie szacowania kapitału wewnętrznego Banku uwzględnia się ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej. W związku ze stałą istotnością ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej, na dzień 31 grudnia 2017 roku utworzono kapitał wewnętrzny w wysokości 42,4 mln zł (w wysokości WEK). Na dzień 31 grudnia 2016 roku ryzyko to również było istotne, utworzono kapitał wewnętrzny w wysokości 42,6 mln zł.

Wpływ zmiany stóp procentowych na wynik odsetkowy (zmiany o ± 100 p.b.) oraz na wartość ekonomiczną kapitału (zmiany o ± 200 p.b.) zostały przedstawione w poniższej tabeli.

	WEK		WO	
	- 200 p.b.	+ 200 p.b.	- 100 p.b.	+ 100 p.b.
				(w tys. PLN)
31 grudnia 2017 r.....	412	(42 416)	(51 577)	37 916
31 grudnia 2016 r.....	(42 584)	(23 709)	(54 563)	36 939
Zmiana.....	42 172	(18 707)	2 986	977

Źródło: Bank

Asymetryczny wpływ zmian stóp procentowych na WO i WEK wynika z charakterystyki oprocentowania poszczególnych pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w tym m.in. ograniczenia wzrostu oprocentowania kredytów (do 2-krotności stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego, powiększonej o 7 punktów procentowych) oraz ograniczenia spadku poszczególnych źródeł finansowania do poziomu 0, przy ujemnych rynkowych stopach procentowych.

W 2017 roku, analogicznie jak w 2016 roku, powyższe miary znajdowały się w ramach limitów/wartości ostrzegawczych. W 2017 roku, analogicznie jak w 2016 roku, ryzyka opcji klienta, ryzyko bazowe oraz ryzyko krzywej dochodowości znajdowały się na bezpiecznym poziomie.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze handlowej jest uzyskanie w tym obszarze działalności, zakładanego w planie finansowym wyniku finansowego, przy akceptowalnej ekspozycji Banku na przedmiotowe ryzyko oraz minimalizacja jego negatywnych skutków z tytułu posiadanych w księdze handlowej instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

W BOŚ S.A., w celu monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, wykorzystuje się: (i) model wartości zagrożonej (model VaR) wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność stóp procentowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy, (ii) BPV (tzn. wrażliwość papierów wartościowych i instrumentów pochodnych generujących ryzyko stopy procentowej przy zmianie stóp procentowych o 1 p.b.), (iii) system limitów oraz (iv) testy warunków skrajnych.

Wartość VaR stopy procentowej w księdze handlowej oraz wpływ scenariusza stress testowego - równoległego przesunięcia krzywych dochodowości IRS i BOND o ± 200 p.b. na wynik Banku w okresach rocznych, kształtowała się następująco (podano wartość maksymalną, minimalną, średnią oraz na datę sprawozdawczą):

	VaR 10-dniowy				Testy warunków skrajnych ± 200 p.b.
	średnia	max	min	na datę	na datę
	<i>(w tys. PLN)</i>				
Od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r.....	460	1 103	46	273	(8 630)
Od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r.....	484	1 388	61	381	(8 522)

Źródło: Bank

W celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej Bank, raz na miesiąc przeprowadza analizę back-testing, kalkulowaną poprzez porównanie maksymalnych strat, wyznaczonych z modelu VaR, z rzeczywistymi zyskami i stratami oraz z teoretycznymi zmianami wyniku, wynikającymi z rewaluacji pozycji. Wyniki back-testingu, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach zarządczych.

System limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej obejmuje:

- 1) limit VaR 10-dniowy,
- 2) limit BPV dla instrumentów generujących ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej, obowiązujący zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia, osobno dla pozycji w papierach dłużnych i dla IRS oraz łącznie dla tych instrumentów,
- 3) limity maksymalnej, dwudniowej i ciągnionej miesięcznej straty na aktywach w portfelu handlowym.

Kontrola wykorzystania limitów przeprowadzana jest każdego dnia roboczego. Informacje o poziomie ich wykorzystania są systematycznie raportowane kierownictwu BOŚ S.A.

Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę testów warunków skrajnych, badając kształtowanie się poziomu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej i handlowej w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników ryzyka. Wyniki tej analizy pokazują, iż, przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji Banku w instrumentach wrażliwych na ryzyko stopy procentowej, działalność zarówno w portfelu bankowym jak i handlowym Banku utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe rozumiane jako potencjalny negatywny wpływ zmian kursów walutowych na wynik finansowy Grupy. Ryzyko to jest generowane w Banku (w księdze handlowej) oraz w DM BOŚ S.A. (w księdze handlowej i niehandlowej).

Ryzyko walutowe w portfelu niehandlowym w DM BOŚ S.A. wynika z deponowania przez DM BOŚ S.A. środków pieniężnych w walutach obcych na rachunkach zagranicznych brokerów, którzy dokonują na zlecenie klientów DM BOŚ S.A. transakcji kupna i sprzedaży instrumentów finansowych na giełdach zagranicznych. Ryzyko walutowe w księdze niehandlowej implikują również pozycje związane z działalnością DM BOŚ S.A. prowadzoną w Oddziale w Republice Czeskiej, które nie stanowią pozycji zaliczonych do portfela handlowego. DM BOŚ S.A. posiada otwarte pozycje walutowe w USD, EUR i CZK w portfelu niehandlowym, a ryzyko walutowe w tym portfelu jest zarządzane w ramach limitu całkowitej pozycji walutowej dla księgi handlowej i niehandlowej łącznie.

W księdze handlowej ryzyko walutowe jest generowane zarówno w Banku, jak i w DM BOŚ S.A. Ryzyko walutowe w księdze handlowej dotyczyło przede wszystkim DM BOŚ S.A., w mniejszym stopniu Banku. Otwarte

pozycje walutowe w księdze handlowej DM BOŚ S.A. wynikają ze świadczenia usług na rzecz klientów w zakresie obrotu instrumentami pochodnymi oraz z wykonywania czynności usługowych na rynku regulowanym.

Celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym w księdze bankowej jest nieutrzymywanie otwartych indywidualnych pozycji. Ekspozycje walutowe, wynikające z działalności prowadzonej w ramach księgi bankowej, są systematycznie transferowane do Departamentu Skarbu tego samego dnia lub najpóźniej – następnego dnia roboczego.

Głównymi pozycjami walutowymi Banku są pozycje w PLN, USD, EUR i CHF.

W Grupie istnieje uspołniony system zarządzania ryzykiem walutowym, liczony odrębnie dla Banku i DM BOŚ S.A. Dla monitorowania ryzyka walutowego na otwartych pozycjach walutowych w księdze handlowej (bilansowych i pozabilansowych), podobnie jak w przypadku ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, stosuje się: (i) model wartości zagrożonej (VaR) wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność kursów walutowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy, (ii) system limitów oraz (iii) analizy testów warunków skrajnych.

Wartość VaR walutowego w księdze handlowej Banku, DM BOŚ S.A. i Grupy oraz wpływ scenariusza stress testowego - spadek kursów wszystkich walut w stosunku do PLN o 30% na wynik Grupy w okresach rocznych kształtowały się następująco (podano wartość maksymalną, minimalną i średnią oraz na datę sprawozdawczą):

	VaR 10-dniowy						Testy warunków skrajnych Grupy wzrost/spadek kursów walutowych o 30% na datę
	Bank			DM	Grupa		
	średnia	max	min	na datę	na datę	na datę	
	(w tys. PLN)						
Od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r.	167	640	6	20	3 120	3 098	(23 821)
Od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r.	180	763	4	90	3 217	3 218	(2 415)

Źródło: Bank

Bank, w celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej, raz w miesiącu przeprowadza analizy back-testing, poprzez porównanie maksymalnych strat, wyznaczonych z modelu VaR z rzeczywistymi zyskami i stratami oraz z teoretycznymi zmianami wyniku, wynikającymi z rewaluacji pozycji. Wyniki back-testingu, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach zarządczych.

System limitów w zakresie ryzyka walutowego w księdze handlowej obejmuje:

- limit na VaR 10-dniowy
- limity kwotowe na pozycję całkowitą oraz na pozycje indywidualne dla głównych walut, obowiązujące zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia,
- limity straty dziennej i ciągniętej miesięcznej z tytułu transakcji wymiany walut.

Kontrola wykorzystania ww. limitów przeprowadzana jest każdego dnia roboczego, a w odniesieniu do limitów na pozycję całkowitą oraz na pozycje indywidualne dla głównych walut Banku również w ciągu dnia. W ciągu dnia w Banku w ramach limitów kwotowych na pozycje walutowe monitorowane są również limity dodatkowe na obsługę transakcji klientów. Informacje o poziomie wykorzystania poszczególnych limitów są systematycznie raportowane kierownictwu BOŚ S.A.

Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę testów warunków skrajnych, badając kształtowanie się poziomu ryzyka walutowego w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników ryzyka.

Wyniki analizy stress-testing pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji, działalność Banku w zakresie ryzyka walutowego utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Ryzyko cen instrumentów finansowych i towarów

Ryzyko to występuje głównie w działalności DM BOŚ S.A. i wynika z wpływu zmian cen instrumentów finansowych i towarów na wartość kapitału i na wynik finansowy.

Transakcje na instrumentach finansowych realizowane na rachunek DM BOŚ S.A. dotyczą działalności DM BOŚ S.A. jako animatora rynku i w przeważającej większości przypadków są zamykane na koniec dnia. Istotne

zaangażowanie w instrumenty finansowe występuje jedynie w przypadku otwieranych przez DM BOŚ S.A. transakcji arbitrażowych, w ramach krótkiej sprzedaży oraz w funkcji animatora emitenta. Transakcje arbitrażowe polegają na wykorzystaniu tymczasowej nierównowagi cen pomiędzy dwoma rynkami (np. pomiędzy cenami pochodnych instrumentów finansowych oraz cenami instrumentów bazowych). Transakcje arbitrażowe na kontrakty walutowe są zawierane na GPW oraz w Saxo Bank A/S. Transakcje krótkiej sprzedaży są realizowane z wykorzystaniem pożyczonych papierów wartościowych od belgijskiego Banku KBC i zabezpieczeniu tej pożyczki przeciwstawną pozycją w pochodnym instrumencie finansowym notowanym na GPW (akcyjny kontrakt futures). Ryzyko to jest ograniczane poprzez całkowite limity zaangażowania, zarówno w odniesieniu do transakcji arbitrażowych (zabezpieczonych), jak i niezabezpieczonych.

W DM BOŚ S.A. na dzień 31 grudnia 2017 roku wykorzystanie limitu zaangażowania w transakcje arbitrażowe (zabezpieczone) wynosiło 31%, natomiast limitu w transakcje niezabezpieczone wynosiło 79% (wg stanu na 31 grudnia 2016 roku wykorzystanie ww. limitów wynosiło odpowiednio: 44% i 49%).

Ryzyko towarów występuje głównie w ramach działalności na pozagiełdowym rynku OTC, dla transakcji zawieranych z klientami DM BOŚ S.A. i transakcji zabezpieczających dokonywanych w Saxo Bank A/S, X-Trade Brokers Dom Maklerski S.A. lub BNP Paribas Prime Brokerage, Inc.

Dodatkowo w DM BOŚ S.A. istnieje hierarchiczna struktura limitów ryzyka rynkowego, składająca się z:

- 1) całkowitych limitów ryzyka rynkowego, w skład których wchodzi limit wartości zagrożonej dla całości działalności DM BOŚ S.A. oraz limit wolumenowy wyłącznie w zakresie instrumentów rynku obrotu towarowego,
- 2) strukturalnych limitów ryzyka rynkowego, w skład których wchodzi limit straty w ujęciu narastającym, limit całkowitej pozycji walutowej, limity wartości zagrożonej dla poszczególnych linii biznesowych DM BOŚ S.A. oraz limit produktowy,
- 3) operacyjnych limitów ryzyka rynkowego, w skład których wchodzi limit wartości zagrożonej dla poszczególnych segmentów w ramach linii biznesowych DM BOŚ S.A., odpowiedzialnych za powstanie ryzyka rynkowego oraz limity pozycji w układzie geograficznym.

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne rozumiane jest jako ryzyko związane z wystąpieniem straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych, obejmujące również ryzyko prawne, z uwzględnieniem zdarzeń ryzyka operacyjnego charakteryzujących się niską częstotliwością występowania, lecz wysokimi stratami; w zakres ryzyka operacyjnego nie włącza się ryzyka reputacji i strategicznego.

Bank posiada system zarządzania ryzykiem operacyjnym, w którym odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym spoczywa na wszystkich pracownikach Banku, a w szczególności na dyrektorach komórek organizacyjnych/biur Centrali oraz placówek Banku - zgodnie z zakresem odpowiedzialności i zadań.

W Banku gromadzone są informacje o istotnych zdarzeniach ryzyka operacyjnego w bazie zdarzeń ryzyka operacyjnego, w dedykowanej aplikacji informatycznej.

Informacje te wykorzystywane są do:

- bieżącego monitorowania poziomu ryzyka operacyjnego,
- monitorowania działań jednostek i komórek organizacyjnych związanych z zaistniałymi zdarzeniami,
- pomiaru lub szacowania strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- generowania raportów dotyczących zaistniałych zdarzeń w zakresie ryzyka operacyjnego, w tym raportów na potrzeby instytucji zewnętrznych.

Bank określa podstawowe limity na ryzyko operacyjne, w tym w szczególności limit tolerancji oraz apetytu na ryzyko operacyjne w skali całego Banku, a także docelowy profil ryzyka operacyjnego. Stopień wykorzystania przyjętych limitów tolerancji i apetytu na ryzyko operacyjne kontrolowany jest poprzez okresowe monitorowanie wielkości ponoszonych strat z tytułu zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego.

Pomiar poziomu ryzyka operacyjnego jest dokonywany z wykorzystaniem metod ilościowych, jakościowych oraz mieszanych, w tym m.in. poprzez:

- obliczanie wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne wg. metody standardowej,
- obliczanie i monitorowanie kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI),

- przeglądy ryzyka operacyjnego (samoocena potencjalnego ryzyka operacyjnego),
- przeprowadzanie testów warunków skrajnych.

W Banku testy warunków skrajnych dla ryzyka operacyjnego przeprowadzane są za pomocą trzech metod: analizy wrażliwości, analizy odwrotnej, analizy scenariuszowej. TWS przeprowadzane są raz w roku. W wyniku przeprowadzonych dotychczas testów warunków skrajnych, wielkość przyjętych w scenariuszach strat skonfrontowana z wielkością dostępnego kapitału w postaci wyznaczonych na ryzyko operacyjne: limitu tolerancji i wymogu kapitałowego, potwierdziła zdolność absorpcji strat z tytułu ryzyka operacyjnego przez wyznaczone na to ryzyko limity.

W celu ograniczania ekspozycji na ryzyko operacyjne Bank stosuje m.in. następujące instrumenty (metody, techniki i narzędzia):

- organizacja pracy zapewniająca ograniczenie powstania ryzyka operacyjnego poprzez, m.in. rozdzielenie funkcji wykonawczych od kontrolnych, ustalenie limitów w zakresie podejmowania decyzji lub dokonywania operacji w Banku, zarządzanie prawami dostępu do pomieszczeń i systemów w celu ograniczenia możliwości dokonywania działań przez nieuprawnione osoby,
- kontrola wewnętrzna,
- strategiczne limity wewnętrzne na ryzyko operacyjne tj. limit tolerancji i apetytu,
- polityka kadrowa,
- okresowe przeglądy ryzyka operacyjnego oparte o proces samooceny,
- mapy ryzyka budowane w celu identyfikacji źródeł występowania potencjalnych zagrożeń oraz dokonania oceny poziomu ryzyka z tego tytułu,
- testy warunków skrajnych z tytułu ryzyka operacyjnego,
- wartości progowe kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI),
- klauzule w zawieranych umowach z podmiotami zewnętrznymi, ograniczające ryzyko operacyjne,
- ubezpieczenie mienia bankowego w wyspecjalizowanych firmach,
- dokumentowanie stosowanych w Banku rozwiązań metodycznych, procesowych, organizacyjnych i informatycznych,
- automatyzacja czynności w wyniku zastosowania rozwiązań informatycznych, oraz zwiększenie jakości działań poprzez wykorzystywanie specjalistycznego oprogramowania,
- plany ciągłości działania i plany awaryjne opracowywane dla krytycznych procesów biznesowych Banku,
- analiza adekwatności obliczonych wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego, do rzeczywiście ponoszonego ryzyka operacyjnego przez Bank,
- szkolenia wewnętrzne dla pracowników Banku mające na celu uświadomienie i zrozumienie roli, wpływu oraz sposobów postępowania w zakresie ryzyka operacyjnego.

Poziom i profil ryzyka operacyjnego, poziom wykorzystania limitów na ryzyko operacyjne oraz wielkość strat z tytułu zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego są regularnie monitorowane w Departamencie Ryzyka Finansowego i Operacyjnego i raportowane: Radzie Nadzorczej (oraz Komitetowi d. Ryzyka przy Radzie Nadzorczej), Zarządowi Banku oraz Komitetowi Ryzyka Operacyjnego.

Bank analizuje informacje na temat ryzyka operacyjnego w ramach Grupy Kapitałowej BOŚ S.A., dokonuje oceny istotności podmiotów zależnych pod kątem generowania ryzyka operacyjnego, opiniuje przepisy wewnętrzne podmiotów zależnych w tym obszarze oraz przekazuje podmiotom rekomendacje działań w zakresie systemowego zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, przepisów wewnętrznych i standardów rynkowych.

Bank zapewnia zgodność działania z przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi i standardami rynkowymi poprzez funkcję kontroli (stosowanie mechanizmów kontrolnych i monitorowanie ich przestrzegania) oraz proces zarządzania ryzykiem braku zgodności, który obejmuje identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności oraz raportowanie w tym zakresie dla Zarządu i Rady Nadzorczej. Podstawowe zasady

zapewniania zgodności w Banku w ramach funkcji kontroli i procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności zostały określone w Polityce zgodności Banku Ochrony Środowiska S.A., opracowanej przez Zarząd i zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą.

W Banku funkcjonuje wyodrębniona, samodzielna komórka do spraw zgodności, podległa bezpośrednio Prezesowi Zarządu Banku, która odpowiada za realizację przypisanych jej obowiązków w ramach funkcji kontroli i organizację procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w Banku ma na celu:

- zidentyfikowanie, ocenę i kontrolę możliwości wystąpienia negatywnych skutków nieprzestrzegania przepisów prawa i przepisów wewnętrznych oraz standardów rynkowych, w tym zwłaszcza wystąpienia sankcji prawnych, strat finansowych, lub utraty reputacji, które mogą być konsekwencją nieprzestrzegania przepisów prawa, przepisów wewnętrznych oraz standardów rynkowych,
- utrwalanie wizerunku Banku, jako instytucji działającej zgodnie z prawem, uczciwej, rzetelnej, przyjaznej dla otoczenia, wiarygodnej i odpowiedzialnej biznesowo.

Bank wyodrębnia kluczowe obszary dla zapewniania zgodności:

- zapobieganie prowadzeniu w Banku działalności niezgodnej z prawem, w tym przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
- ochronę informacji,
- wdrażanie i monitorowanie przestrzegania standardów etycznych,
- przyjmowanie lub przekazywanie korzyści i prezentów,
- prowadzenie działalności reklamowej i marketingowej
- oferowanie produktów,
- skargi i reklamacje klientów,
- zarządzanie konfliktami interesów.

W 2017 r. w Banku wdrożone zostały zmiany w zarządzaniu ryzykiem braku zgodności wynikające z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach oraz Uchwały Nr 141/2017 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie wydania Rekomendacji H dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach.

W 2017 r. nie odnotowano zdarzeń, które w sposób istotny wpłynęłyby na poziom ryzyka braku zgodności, Bank koncentrował swoje działania na zapobieganiu wystąpieniu ryzyka braku zgodności.

Raportowanie poziomu ryzyka

Monitorowanie i raportowanie ryzyka

Informacja zarządcza w zakresie istotnych ryzyk w Banku umożliwiająca Radzie Nadzorczej, Zarządowi oraz Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami ocenę poziomu podejmowanego w Banku ryzyka, w szczególności zawiera:

- ocenę wielkości narażenia Banku na straty wynikające z ekspozycji na poszczególne ryzyka oraz zgodność skutków działalności Banku z apetytem Banku na poszczególne ryzyka, tj. akceptowalnym ich poziomem;
- informacje na temat jakości portfela kredytowego ze szczególnym uwzględnieniem kredytów zagrożonych oraz z utratą wartości;
- informacje na temat poziomu ryzyka poszczególnych grup klientów oraz produktów o znaczącym udziale w portfelu kredytowym;
- wyniki przeprowadzonych przeglądów ryzyka operacyjnego;
- informacje na temat stopnia wykorzystania obowiązujących limitów ryzyka;
- wyniki oraz ocenę efektywności stosowanych metod i modeli pomiaru ryzyka;
- informacje na temat zmian regulacji nadzorczych, w tym rekomendacji oraz sposobu ich realizacji;
- wnioski i rekomendacje.

Cykliczne raporty dotyczące poziomu ryzyka są przekazywane:

- miesięcznie dla: (i) Zarządu oraz Komitetu Ryzyka Kredytowego – w zakresie ryzyka kredytowego; (ii) Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami – w zakresie ryzyka finansowego oraz adekwatności kapitałowej;
- kwartalnie dla: (i) Zarządu i Komitetu Ryzyka Operacyjnego – w zakresie ryzyka operacyjnego i compliance; (ii) Rady Nadzorczej i Komitetu ds. Ryzyka – w zakresie istotnych ryzyk występujących w działalności Banku (w szczególności w zakresie ryzyka kredytowego, finansowego, operacyjnego oraz compliance) oraz adekwatności kapitałowej.

Poza standardowymi raportami na temat istotnych ryzyk opracowywane są dodatkowe raporty i analizy, wynikające z regulacji wewnętrznych i zewnętrznych lub też potrzeb Banku. Tworzenie tego typu raportów uwarunkowane jest istotnymi zmianami poziomu ryzyka, rozwojem produktów lub też zmianami warunków makroekonomicznych i trendów rynkowych.

Plany awaryjne

Plany działania w sytuacjach awaryjnych mają na celu zapewnienie niezakłóconego prowadzenia działalności Banku w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych.

W przypadku ryzyka kredytowego obowiązujące w Banku plany działania w sytuacjach awaryjnych przede wszystkim mają na celu ograniczenie ryzyka kredytowego w sytuacjach znaczących i nagłych zmian na rynku nieruchomości. Działania awaryjne uruchamiane są w przypadku zagrożenia przekroczenia limitów wewnętrznych i zewnętrznych lub też, w przypadku kredytów zabezpieczonych hipotecznie, w sytuacji istotnej niekorzystnej zmiany warunków rynkowych.

W zakresie ryzyka płynności Bank posiada zatwierdzony przez Zarząd Banku Plan działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych, który określa potencjalne źródła pogorszenia/ utraty płynności, zasady postępowania i kompetencje w sytuacjach awaryjnych, mających na celu oszacowanie horyzontu przetrwania oraz możliwości i kosztów przywrócenia stanu stabilnej płynności. Plan ten, oprócz analizy scenariuszowej płynności w sytuacjach awaryjnych (której założenia są zgodne z przeprowadzanymi testami warunków skrajnych), zawiera także mierzalne i niemierzalne symptomy wyprzedzające sytuacje awaryjne, pozwalające na systematyczne monitorowanie źródeł powstawania sytuacji kryzysowych w zakresie płynności. Analizy scenariuszowe płynności w sytuacjach awaryjnych oraz testy warunków skrajnych obejmują trzy rodzaje scenariuszy: (1) kryzys wewnętrzny – jego źródłem jest utrata zaufania do Banku przez uczestników rynku (tzw. „run na Bank”), zmniejszenie dostępności finansowania, zmaterializowanie się ryzyka koncentracji oraz obniżenie ratingu Banku; (2) kryzys zewnętrzny – zakłada materializację ryzyka walutowego, wzrost stóp procentowych, kryzys na rynkach finansowych i ewentualne efekty drugiej rundy oraz (3) kryzys mieszany – zawiera elementy zarówno kryzysu wewnętrznego jak i zewnętrznego. Dokonywane stress testy, analizy wrażliwości i testy odwrócone (zgodne z wymogami Rekomendacji P) pozwalają na identyfikację czynników, których materializacja może generować w Banku ryzyko płynności oraz opracowanie działań koniecznych do podjęcia, w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowych.. Plan działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych jest systematycznie weryfikowany i aktualizowany, tak aby gwarantował operacyjne przygotowanie Banku do uruchomienia potencjalnych działań podejmowanych w sytuacji zagrożenia płynności. Analiza scenariuszowa płynności w sytuacjach awaryjnych jest opracowywana w trybie półrocznym, a testy warunków skrajnych – w okresach miesięcznych. Wnioski z przeprowadzanych testów są uwzględniane w bieżącym zarządzaniu płynnością i ryzykiem płynności, a także w strukturze aktywów i pasywów. Wyniki testów warunków skrajnych, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Zarządu i Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz – w cyklach kwartalnych – dla Rady Nadzorczej. Testy wykonane w 2017 roku pokazują, że Bank posiada stabilną sytuację płynnościową, a posiadane aktywa płynne (nadwyżka płynności) pozwalają Bankowi na przetrwanie założonych scenariuszy w określonym horyzoncie.

W celu przeprowadzenia testów warunków skrajnych ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę, badając kształtowanie się poziomu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej i handlowej w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników ryzyka. W księdze bankowej badany jest przede wszystkim wpływ skrajnie niekorzystnych zmian:

- stóp procentowych na: (i) wynik odsetkowy (WO), (ii) wartość ekonomiczną kapitału własnego (WEK), (iii) na portfel w księdze bankowej: papierów wartościowych w ramach rachunkowości zabezpieczeń, dłużnych papierów wartościowych, transakcji IRS oraz FX swap:
 - scenariusze równoległego przesunięcia krzywych stóp procentowych o ± 100 p.b.: ± 500 p.b.,
 - scenariusze spłaszczenia, wygięcia i wystromienia krzywych stóp procentowych

- kursów walutowych na WO oraz WEK – scenariusze zmiany kursów walutowych o $\pm 5\%$ i o $\pm 25\%$,
- stóp procentowych i kursów walutowych łącznie na WO– scenariusze łącznych zmian kursów walutowych oraz stóp procentowych o $\pm 10\%$ i ± 100 p.b. oraz o $\pm 25\%$ i ± 500 p.b. oraz WEK

WO – scenariusze łącznych zmian kursów walutowych oraz stóp procentowych o $\pm 10\%$ i ± 100 p.b. oraz o $\pm 25\%$ i ± 500 p.b.

WEK – scenariusze łącznych zmian kursów walutowych oraz stóp procentowych o $\pm 10\%$ i ± 200 p.b. oraz o $\pm 25\%$ i ± 500 p.b.

Wyniki analiz pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji Banku w instrumentach wrażliwych na ryzyko stopy procentowej, działalność w księdze bankowej Banku utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

W zakresie ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę testów warunków skrajnych, badając kształtowanie się poziomu ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników ryzyka. Badany jest wpływ skrajnie niekorzystnych zmian poziomu rynkowych stóp procentowych na wynik Banku oraz zmienności stóp procentowych w okresie 250 dni roboczych i korelacji pomiędzy zmiennościami stóp procentowych na poziom VaR zarówno za pomocą metody historycznej jak i parametrycznej. W celu przeprowadzenia analizy wpływu warunków skrajnych Bank stosuje następujące scenariusze:

- historyczne (i) równoległe przesunięcia krzywych stóp procentowych (w tym grube ogony oraz spread), (ii) wygięcie krzywych stóp procentowych, (iii) zmiana nachylenia krzywych stóp procentowych,
- parametryczne: (i) równoległe przesunięcia krzywych stóp procentowych, (ii) wzrost zmienności stóp procentowych, (iii) skrajnie niekorzystna zmiana korelacji stóp procentowych.

Scenariusze warunków testów warunków skrajnych są przeprowadzane również przy założeniu zmiany płynności rynku i braku możliwości zamknięcia pozycji. Wyniki tej analizy pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji Banku w instrumentach wrażliwych na ryzyko stopy procentowej, działalność w księdze handlowej Banku utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

W przypadku ryzyka walutowego Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę testów warunków skrajnych, badając kształtowanie się ryzyka w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników ryzyka. Badany jest przede wszystkim wpływ skrajnie niekorzystnych zmian kursów walutowych w stosunku do PLN i kursów krzyżowych par walutowych EUR/USD i EUR/CHF na wynik z pozycji wymiany oraz zmian zmienności kursów walutowych w okresie 250 dni roboczych i korelacji pomiędzy zmiennościami kursów walutowych na poziom VaR, zarówno za pomocą metody historycznej, jak i parametrycznej. W celu przeprowadzenia analizy wpływu warunków skrajnych Bank stosuje następujące scenariusze:

- historyczne: (i) historyczny wzrost/spadek kursów walutowych w stosunku do PLN (w tym grube ogony), (ii) wzrost/spadek kursów krzyżowych EUR/CHF oraz EUR/USD.
- parametryczne: (i) wzrost/spadek kursów walutowych w stosunku do PLN o 30%, (ii) wzrost zmienności kursów walutowych, (iii) skrajnie niekorzystna zmiana korelacji kursów walutowych.

Scenariusze warunków testów warunków skrajnych są przeprowadzane również przy założeniu zmiany płynności rynku i braku możliwości zamknięcia pozycji. Wyniki analizy testów warunków skrajnych pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji, działalność Banku w zakresie ryzyka walutowego utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Działania podejmowane w związku z zaistnieniem sytuacji kryzysowej z obszaru ryzyka operacyjnego opierają się na planie ciągłości działania, który jest rozumiany jako ustalony i udokumentowany plan postępowania Banku, w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej. Zgodnie z założeniami planu, działania Banku mają dążyć do odtworzenia krytycznych procesów biznesowych na minimalnym poziomie funkcjonalności w ramach wyznaczonych czasów odtwarzania.

W przypadku adekwatności kapitałowej obowiązujące w Banku plany działania w sytuacjach awaryjnych przede wszystkim mają na celu przedstawienie Zarządowi i Radzie Nadzorczej zakresu działań umożliwiających jak najszybsze przywrócenie bezpiecznej wysokości współczynników kapitałowych oraz wymaganej relacji funduszy własnych do wartości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia ryzyk I filara i zidentyfikowanych jako istotne ryzyk II filara.

System kontroli wewnętrznej

W Banku działa system kontroli wewnętrznej, stanowiący integralną część systemu zarządzania Bankiem. Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie: (i) skuteczności i efektywności działania Banku; (ii) wiarygodności sprawozdawczości finansowej; (iii) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku; (iv) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach.

W ramach trzypoziomowej struktury systemu kontroli wewnętrznej w Banku działają:

- (i) funkcja kontroli mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, która obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji;
- (ii) komórka do spraw zgodności mającą za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie oraz
- (iii) niezależna komórka audytu wewnętrznego mającą za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, z wyłączeniem komórki audytu wewnętrznego. W Banku działa – powołany uchwałą Rady Nadzorczej – Komitet Audytu Wewnętrznego oraz Komitet ds. Ryzyka. W skład Komitetów wchodzi członkowie Rady Nadzorczej.

W Banku działa - przyjęty uchwałami Rady Nadzorczej Banku - system zarządzania Bankiem, w ramach którego funkcjonuje adekwatny i skuteczny system kontroli wewnętrznej. Celami ogólnymi systemu kontroli wewnętrznej w Banku jest zapewnienie m.in. wiarygodności sprawozdawczości finansowej oraz zgodności działania banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Bank do każdego celu ogólnego określa cele szczegółowe, uwzględniając co najmniej takie aspekty, jak:

- zakres i stopień złożoności działalności Banku,
- zakres stosowania określonych przepisów prawa, standardów rynkowych oraz obowiązujących w Banku przepisów wewnętrznych, do których przestrzegania zobowiązany jest Bank,
- stopień osiągania planów operacyjnych i biznesowych przyjętych w Banku,
- kompletność, prawidłowość i kompleksowość procedur księgowych,
- jakość (dokładność i niezawodność) systemów: księgowego, sprawozdawczego i operacyjnego,
- adekwatność, funkcjonalność i bezpieczeństwo środowiska teleinformatycznego,
- struktura organizacyjna Banku, podział kompetencji i zasady koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi jednostkami, komórkami, stanowiskami organizacyjnymi,
- system tworzenia i obiegu dokumentów i informacji,
- zakres czynności powierzonych przez Bank do wykonania podmiotom zewnętrznym.

System kontroli wewnętrznej wspiera Radę Nadzorczą, Komitet Audytu Wewnętrznego, Zarząd i pracowników Banku w prawidłowym, efektywnym i skutecznym wykonywaniu obowiązków. System kontroli wewnętrznej w BOŚ S.A. obejmuje ściśle ze sobą powiązane wielostronne procesy kierowania i zarządzania wszystkimi obszarami działalności Banku i jest w sposób trwały i spójny wkomponowany w system zarządzania Bankiem jako całości. System kontroli wewnętrznej Banku jest dostosowany do struktury organizacyjnej BOŚ S.A. i obejmuje jednostki organizacyjne Banku oraz podmioty zależne.

W ramach ww. trzypoziomowej struktury systemu kontroli wewnętrznej w Banku działają:

- funkcja kontroli, która jest realizowana na wszystkich trzech poziomach, w szczególności na pierwszym poziomie, tj. w ramach działalności operacyjnej Banku. Funkcja kontroli ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych i obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji,
- komórka do spraw zgodności funkcjonująca na drugim poziomie, obok zarządzania ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych. Komórka do spraw zgodności ma za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku

zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie,

- komórka audytu wewnętrznego realizująca zadania na trzecim poziomie. Komórka audytu wewnętrznego ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, z wyłączeniem komórki audytu wewnętrznego.

Skuteczność systemu kontroli wewnętrznej zależy od efektywnego funkcjonowania każdego z ww. poziomów.

Funkcjonujące w Banku mechanizmy kontroli służą ograniczaniu prawdopodobieństwa materializacji ryzyka, wykrywaniu i korygowaniu niepożądanych zdarzeń, które już wystąpiły oraz likwidowaniu skutków zaistniałych zdarzeń. Komórka audytu wewnętrznego przeprowadza m.in. okresową weryfikację funkcjonujących w Banku mechanizmów i związanych z nimi procedur kontroli wewnętrznej. Wyniki weryfikacji prezentowane są Zarządowi Banku, Komitetowi Audytu Wewnętrznego i Radzie Nadzorczej w ramach corocznej informacji o skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

Podstawowym zadaniem Banku w zarządzaniu ryzykiem braku zgodności jest zapewnienie zgodności postępowania Banku z przepisami prawa oraz regulacjami wewnętrznymi. W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje komórka organizacyjna, która realizuje funkcję związaną z zarządzaniem ryzykiem braku zgodności poprzez działania, a w szczególności: projektowanie polityki i zasad zarządzania ryzykiem braku zgodności, organizację systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności, dokonywanie identyfikacji, oceny, kontroli i monitoringu oraz raportowania ryzyka braku zgodności, a także współpracę z podmiotami Grupy kapitałowej w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Audyt wewnętrzny, bezpośrednio podlegający Prezesowi Zarządu Banku, jest integralnym i niezależnym elementem systemu kontroli wewnętrznej w Banku. Nadzór merytoryczny nad komórką audytu wewnętrznego sprawuje Komitet Audytu Wewnętrznego. Zadaniem komórki audytu wewnętrznego jest niezależne i obiektywne badanie i ocena prawidłowości, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej związanym z działalnością Banku oraz podmiotów zależnych.

Komórka audytu wewnętrznego, realizując swoje zadania działa zgodnie z przepisami prawa oraz regulacjami wewnętrznymi Banku, a także w oparciu o dobre praktyki zawarte w Międzynarodowych Standardach Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego, zalecane przez Instytut Auditorów Wewnętrznych i Kodeks Etyki Instytutu Auditorów Wewnętrznych ustalony przez IIA.

W Banku funkcjonują mechanizmy gwarantujące niezależność komórki audytu wewnętrznego i komórki do spraw zgodności, które zostały opisane w Uchwale Zarządu i Rady Nadzorczej dotyczącej „Systemu kontroli wewnętrznej w BOŚ S.A.”.

OTOCZENIE RYNKOWE

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale pochodzą z powszechnie dostępnych dokumentów i źródeł. Źródło zewnętrznych informacji zostało podane w każdym wypadku, gdy informacje takie zostały wykorzystane. Opracowując, wyszukując i przetwarzając dane makroekonomiczne, rynkowe, branżowe lub inne dane zaczerpnięte ze źródeł zewnętrznych, takich jak publikacje KNF lub publikacje rządowe, ani Bank, ani doradcy Banku zaangażowani na potrzeby sporządzenia niniejszego Prospektu nie dokonali ich niezależnej weryfikacji. Bank nie przewiduje i nie zobowiązuje się do uaktualniania danych dotyczących rynku lub branży przedstawionych w niniejszym rozdziale, z zastrzeżeniem obowiązków wynikających z powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Gospodarka Polski

Przez cały okres dekonunktury wywołanej kryzysem finansowym polska gospodarka utrzymywała stabilne tempo wzrostu, przewyższając w tym względzie gospodarkę strefy euro. Kluczowym czynnikiem rozwoju polskiej gospodarki są małe i średnie przedsiębiorstwa oraz klasa średnia, które stanowią przy tym dochodową grupę odbiorców produktów i usług bankowych. Według opublikowanego w 2017 r. przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości raportu o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, w 2014 r. mikroprzedsiębiorstwa i małe firmy zatrudniające poniżej 50 pracowników wygenerowały 39,1% polskiego PKB, a udział całego sektora małych i średnich przedsiębiorstw wyniósł 50,0% PKB kraju. O sile polskiej gospodarki świadczą również rosnące dochody i zamożność gospodarstw domowych – średni dochód rozporządzalny na osobę wzrósł z 1.340 zł w 2014 r. i 1.386 zł w 2015 r. do 1.475 zł w 2016 r. i 1.598 zł w 2017 r. (źródło: GUS).

Ogólna sytuacja gospodarcza

Według danych Eurostatu, za styczeń 2016 r. i 2017 r., Polska jest szóstym krajem Unii Europejskiej pod względem liczby mieszkańców (38,0 mln). Według PKB w ujęciu nominalnym, który w 2017 r. wyniósł 465 mld EUR, Polska jest ósmą co do wielkości gospodarką UE (według Eurostatu). Ponadto Polska jest jedynym krajem Unii Europejskiej, który uniknął recesji, która dotknęła UE w następstwie kryzysu finansowego rozpoczętego w 2008 r., a w 2009 r. była jedynym krajem europejskim, który odnotował wzrost PKB (na poziomie 2,8%). W latach 2016 i 2017 tempo wzrostu wyniosło odpowiednio 2,7% i 4,6%. Dla porównania, w 2009 r. gospodarka całej UE (28 krajów) skurczyła się o -4,4%, natomiast w latach 2016 i 2017 rosła w tempie odpowiednio 1,6% i 2,2%.

Według prognoz Komisji Europejskiej z maja 2018 r., wzrost PKB Polski wyniesie 4,2% w 2018 r. i 3,7% w 2019 r., w porównaniu ze wzrostem o 2,3% i 2% w tych latach gospodarki całej UE. Polskiemu rządowi udało się ograniczyć deficyt sektora publicznego, który, według Eurostat, obniżył się z 7,3% PKB w 2010 r. do 2,4% PKB w 2016 r., a w roku 2017, według wstępnego szacunku GUS, zanotował spadek do 1,5% PKB. Według prognozy Komisji Europejskiej z zimy 2017 r., deficyt budżetowy sektora publicznego w Polsce w latach 2018 i 2019 ma wynieść 1,4% w obu latach.

Poniższa tabela przedstawia PKB w ujęciu nominalnym, realną stopę wzrostu PKB, wielkość populacji oraz deficyt sektora finansów publicznych w 2017 r. dla krajów Europy Środkowo-Wschodniej i UE28.

Pozycja w rankingu	Kraj	Wartość nominalna PKB (w mld EUR)	Realna stopa wzrostu PKB (%)	Populacja (w mln)	Nadwyżka budżetowa (%)
1)	Polska	465,6	4,6	38,0	(1,7)
2)	Czechy	192,0	4,4	10,6	1,6
3)	Rumunia	187,9	6,9	19,6	(2,9)
4)	Węgry	123,5	4,0	19,8	(2,0)
5)	Słowacja	85,0	3,4	5,4	(1,0)
6)	Chorwacja	48,7	2,8	4,2	0,8
7)	Słowenia	43,3	5,0	2,1	0,0
8)	Unia Europejska	15.326,5	2,4	511,5	(1,0)

Źródło: Eurostat

Tabela poniżej przedstawia zmiany rzeczywistego wzrostu PKB Polski na tle Unii Europejskiej:

Rzeczywisty wzrost PKB (%)	2019 (prognoza)	2018 (prognoza)	2017	2016	2015
Polska.....	3,7	4,3	4,6	3,0	3,8
Unia Europejska.....	2,0	2,2	2,4	2,0	2,3

Źródło: Eurostat

Dekompozycja sektorowa dynamiki wartości dodanej wskazuje, że w 2017 r. wzrost gospodarczy obejmował wszystkie sektory. Głównymi motorami wzrostu były usługi i przemysł. Dodatni wkład do wzrostu wartości dodanej miało również budownictwo, czemu sprzyjał zarówno wzrost budowy obiektów infrastrukturalnych, jak i budynków mieszkalnych oraz komercyjnych

Polska ma rating w walucie obcej „BBB+” przyznany przez agencję Standard & Poor’s, „A-” przyznany przez agencję Fitch oraz „A2” przyznany przez agencję Moody’s. W maju 2017 r. agencja Moody’s podniosła perspektywę dla Polski z negatywnej na stabilną. Wśród czynników, które przyczyniły się do podwyższenia perspektywy agencja wymieniła niższe ryzyko luźnej polityki fiskalnej, w tym utrzymanie deficytu sektora finansów publicznych poniżej 3 proc. PKB oraz stabilizację długu publicznego w okolicach 55 proc., ograniczoną niepewność wywodzącą się z prowadzonej przez rząd polityki, co doprowadzi do osłabienia wpływu czynników ryzyka dla otoczenia biznesowego i napływu inwestycji. Wśród czynników mogących prowadzić do podwyższenia ratingu agencja podała poprawę długoterminowej stabilności systemu opieki socjalnej oraz poprawę otoczenia instytucjonalnego. W marcu 2018 r. agencja Moody’s utrzymała swój rating dla Polski.

Inflacja i stopy procentowe

Po okresie wzrostów stóp procentowych w 2011 r., które łącznie wyniosły 100 punktów bazowych, Rada Polityki Pieniężnej kontynuowała zacieśnianie polityki pieniężnej przez pierwsze trzy kwartały 2012 r., podnosząc referencyjną stopę procentową o 25 punktów bazowych do poziomu 4,75% w maju 2012 r. Wzrosty te stanowiły reakcję na dobrą koniunkturę gospodarczą oraz wysoki poziom inflacji cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), która przekroczyła cel inflacyjny określony przez bank centralny (2,5% +/- 1 pp.). Ze względu na pogorszenie się warunków gospodarczych w drugiej połowie 2012 r., w ostatnim kwartale 2012 r. NBP rozpoczął łagodzenie polityki monetarnej, podejmując kolejne decyzje o obniżeniu stóp procentowych, w efekcie czego w latach 2013-2015 stopa referencyjna została obniżona o 325 punktów bazowych, do poziomu 1,50% w marcu 2015 r. Pomimo utrzymującej się w Polsce od czerwca 2014 r. deflacji, NBP nie poszedł w ślady wielu innych banków centralnych, które po kryzysie finansowym zaczęły w niestandardowy sposób łagodzić politykę monetarną i pozostał sceptyczny wobec dalszych obniżek stóp procentowych. Rada Polityki Pieniężnej kontynuowała swoją politykę i przez cały 2016 rok nie zmieniła parametrów polityki monetarnej, natomiast deflacja zaczęła słabnąć w drugim kwartale 2016 r. W październiku 2016 r. zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) po raz pierwszy od czerwca 2014 r. osiągnął wartość dodatnią. W 2017 r. koniunktura w Polsce była korzystna, a wzrost gospodarczy przyspieszył (realny PKB zwiększył się o 4,6%, wobec 3,0% w 2016 r.). W takich warunkach dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych zwiększyła się w 2017 r. i wyniosła 2,0% (wobec -0,6% w 2016 r.). Tym samym inflacja CPI – po kilku latach utrzymywania się poniżej celu inflacyjnego NBP – ukształtowała się w jego pobliżu. Przyczyniła się do tego głównie wyższa dynamika cen żywności i energii. Jednocześnie inflacja bazowa pozostała niska, czemu sprzyjała ograniczona – mimo wzrostu – wewnętrzna presja popytowa, niska inflacja za granicą oraz umocnienie się kursu złotego. Wobec takich uwarunkowań Rada Polityki Pieniężnej uznała, że stopy procentowe NBP powinny pozostać niezmiennione.

Poniższa tabela przedstawia wskaźnik inflacji (HICP) oraz stopę referencyjną NBP dla podanych lat.

	Na dzień 31 grudnia			
	2017	2016	2015	2014
Stopa inflacji (%) ¹	2,0	-0,6	-0,7	0,1
Stopa referencyjna (%) ²	1,5	1,5	1,5	2

Źródło: NBP, Eurostat

¹ Średnia za okres

² Na koniec każdego okresu

* W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku.

W 2017 r. referencyjna stopa procentowa wynosiła 1,5%. Rekordowo niskie stopy procentowe NBP przełożyły się na bardzo niski poziom stóp na rynku międzybankowym. W maju 2018 r. średnia stopa WIBOR 3M wynosiła 1,70%.

Polski sektor bankowy

Struktura polskiego sektora bankowego

Polski rynek bankowy funkcjonuje w oparciu o dwuszczeblowy system, obejmujący banki komercyjne i spółdzielcze. Według KNF, na dzień 31 grudnia 2017 r. w Polsce działało 35 banków komercyjnych, 28 oddziałów zagranicznych instytucji kredytowych oraz 553 banki spółdzielcze.

Poniższa tabela przedstawia udział rynkowy pięciu największych banków w Polsce według sumy aktywów, wartości depozytów i należności od sektora niefinansowego.

	Na dzień 31 grudnia				
	2017	2016	2015	2014	2013
	<i>Udział w rynku (%)</i>				
Aktywa	47,8	48,28	48,79	48,50	46,08
Depozyty	47,1	47,52	54,98	54,90	45,90
Kredyty na rzecz sektora niefinansowego	43,8	44,12	49,08	48,90	42,49

Źródło: KNF

Powyższa tabela pokazuje stopniowy wzrost udziału pięciu największych banków w rynku pod względem sumy aktywów, wartości depozytów i należności od sektora niefinansowego, który odzwierciedla wzrost koncentracji systemu bankowego w Polsce w latach 2012-2015. Jednakże, od roku 2016 trend uległ odwróceniu, a udział pięciu największych banków w rynku (zwłaszcza udział w depozytach) uległ obniżeniu w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2015 r., ze względu na dostosowanie struktury bilansu banków (szczególnie największych) do zmieniającego się środowiska regulacyjnego.

Środowisko konkurencyjne polskiego sektora bankowego

Tabela poniżej przedstawia pięć największych banków w Polsce na dzień 31 grudnia 2017 r. pod względem wartości aktywów, depozytów oraz kredytów, zgodnie z danymi pochodzącymi ze skonsolidowanych sprawozdań finansowych banków za rok obrotowy 2017:

	Na dzień 31 grudnia 2017		
	<i>(mld zł)</i>		
	Aktywa	Kredyty	Depozyty
PKO BP S.A.	296,9	205,7	216
Bank Pekao S.A.	185,5	132,3	145
Bank Zachodni WBK S.A.	152,7	107,8	111,5
mBank S.A.	131,4	81,4	91,5
ING Bank Śląski S.A.	126,0	91,1	104,5

Źródło: Publicznie dostępne skonsolidowane sprawozdania finansowe banków

W ciągu ostatniej dekady w polskim sektorze bankowym miało miejsce wiele fuzji i przejęć, które wywarły znaczny wpływ na konkurencję na rynku. Jako przykłady można wskazać fuzję Banku Zachodniego WBK S.A. i Kredyt Banku S.A. w 2013 r.; sprzedaż segmentu detalicznego Banku DnB Nord Polska S.A. na rzecz Getin Noble Banku S.A. w 2013 r.; fuzję PKO Banku Polskiego S.A. i Nordea Banku Polska S.A. w 2014 r.; przejęcie Santander Consumer Banku S.A. przez Bank Zachodni WBK S.A. w 2014 r.; fuzję Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. i BNP Paribas Bank Polska S.A. w 2015 r.; przejęcie Meritum Banku ICB S.A. przez Alior Bank S.A. w 2015 r.; sprzedaż pakietu kontrolnego (25,2%) w Alior Banku S.A. na rzecz PZU S.A. w 2015 r.; fuzję Banku BGŻ BNP Paribas S.A. i Sygma Banku Polska S.A. w 2016 r.; sprzedaż podstawowej działalności Banku BPH S.A. na rzecz Alior Banku S.A. w 2016 r.; a także sprzedaż pakietu kontrolnego (32,8%) w Banku Pekao S.A. na rzecz PZU S.A. i Polskiego Funduszu Rozwoju na przełomie 2016 i 2017 roku.

Komisja Nadzoru Finansowego podaje, że w 2017 r. po raz pierwszy od 1999 r. udział inwestorów krajowych w aktywach sektora stał się wyższy od udziału inwestorów zagranicznych i na koniec 2017 r. wyniósł 54,5 proc. (wobec 43,4 proc. na koniec 2016 r.). To efekt przejęcia Banku Pekao przez grupę PZU. Na koniec roku inwestorzy krajowi kontrolowali 14 banków komercyjnych oraz wszystkie banki spółdzielcze (Skarb Państwa kontrolował 8 banków komercyjnych), a inwestorzy zagraniczni 21 banków komercyjnych oraz wszystkie oddziały instytucji

kredytowych (kontrolne pakiety akcji posiadali inwestorzy z 19 krajów, przy czym dominującą rolę odgrywali inwestorzy z Niemiec i Hiszpanii).

Podobnie do innych krajów europejskich polityka kredytowa polskich banków ulegała wielu zmianom w okresie po światowym kryzysie finansowym w 2008 r., zaostrzając się w okresach złej koniunktury i rozluźniając, gdy warunki gospodarcze były bardziej sprzyjające. Niemniej jednak, oznaki poprawy sytuacji makroekonomicznej, zarówno w kraju, jak i na świecie, przyniosły w 2010 r. stopniowe łagodzenie polityki kredytowej banków i zwiększanie konkurencji, jeśli chodzi o kredyty hipoteczne i kredyty dla samorządów lokalnych. Natomiast wdrożenie przez banki Rekomendacji S oraz Rekomendacji T wydanej przez KNF niekorzystnie wpłynęło na wzrost wartości kredytów detalicznych w 2011 r. Jednocześnie nadeszło ożywienie gospodarcze, wzrósł popyt na kredyty dla przedsiębiorstw i sektor bankowy zaczął odnotowywać wzrost. Kredyty udzielane przedsiębiorstwom wynikały przede wszystkim z potrzeb inwestycyjnych w zakresie zwiększenia istniejących zdolności produkcyjnych oraz infrastruktury, a nie z realizacji nowych projektów. W latach 2011 i 2012 konkurencja wzrosła ze względu na presję ze strony instytucji niebankowych, działających w segmencie kredytów konsumpcyjnych kierowanych do gospodarstw domowych. Poziom konkurencji w obszarze kredytów mieszkaniowych udzielanych gospodarstwom domowym ulegał stopniowemu obniżeniu w okresie od 2011 r. do 2013 r. W pierwszym kwartale 2013 r. polityka kredytowa banków stała się nieco bardziej rygorystyczna, wobec czego popyt na kredyt zmalał. Na przełomie 2014 i 2015 r. nastąpiło odwrócenie tego trendu, a banki zanotowały 7-procentowy wzrost wartości kredytów konsumenckich w ujęciu rok do roku. Konkurencja na rynku kredytów jest stosunkowo silna biorąc pod uwagę niski poziom stóp procentowych oraz niższych marż. W 2016 r. nastąpił niewielki wzrost akcji kredytowej (saldo kredytów konsumenckich wzrosło o 5,2% rok do roku) pomimo, chociażby, zaostrzenia polityki kredytowej dotyczącej kredytów mieszkaniowych.

W 2017 r. obserwowano przyspieszenie tempa wzrostu akcji kredytowej, a odnotowany przyrost stanu kredytów (wartość kredytów ogółem zwiększyła się o 41,9 mld zł, tj. o 3,6%; po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 73,3 mld zł, tj. o 6,4%) był wyższy niż 2016 r. Wynikało to głównie ze wzrostu kredytów dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, a w mniejszym stopniu ze wzrostu kredytów dla sektora finansowego.

Od roku 2012 konkurencja między bankami na rynku depozytowym okresowo była mniej lub bardziej napięta w zależności od natężenia akcji kredytowej, sytuacji na rynku finansowym, a także stopnia zabezpieczenia przez banki buforów płynności. W ostatnich latach w polskim sektorze bankowym nastąpił znaczny wzrost wartości depozytów od sektora niefinansowego (odpowiednio o 10,1% w 2014 r.; 9,9% w 2015 r. i 9,5% w 2016 r., w ujęciu rok do roku). W 2017 r. odnotowano znaczne obniżenie tempa wzrostu depozytów sektora niefinansowego, a odnotowany przyrost ich stanu (o 42,3 mld zł, tj. o 4,1%, a skorygowany o zmiany kursów walut o 54,3 mld zł, tj. o 5,3%) był najniższy w okresie ostatnich lat. Obniżenie tempa wzrostu dotyczyło zarówno depozytów gospodarstw domowych (wzrost o 30,6 mld zł, tj. o 4,2%), jak i depozytów sektora przedsiębiorstw (wzrost o 10,0 mld zł, tj. o 3,6%) (źródło: KNF). W czwartym kwartale 2015 r., pierwszy raz w ciągu ostatnich dziesięciu lat, wskaźnik wartości kredytów do depozytów spadł poniżej 100%. Wskaźnik ten pośrednio określa skalę popytu na finansowanie zewnętrzne na rynku finansowym. Wartość wskaźnika poniżej 100% oznacza, że banki mają wystarczające środki na finansowanie kredytów i w związku z tym nie muszą ostro konkurować na rynku depozytów. Poziom konkurencji w polskim sektorze bankowym jest stosunkowo wysoki z powodu niewielkiej koncentracji sektora.

Zatrudnienie w polskim sektorze bankowym

Poniższa tabela przedstawia zatrudnienie w polskim sektorze bankowym oraz liczbę oddziałów banków.

	Na dzień 31 grudnia				
	2017	2016	2015	2014	2013
Liczba osób zatrudnionych w polskim sektorze bankowym.....	164.385	168.839	170.920	172.659	174.321
Liczba oddziałów.....	6.644	7.048	7.230	7.352	7.336

Źródło: KNF

Liczba osób zatrudnionych w polskim sektorze bankowym w latach 2014-2017 spadła. W 2017 r. zatrudnienie obniżyło się o 4.454 osób (wg KNF). Spadek zatrudnienia związany jest również ze zmniejszającą się liczbą oddziałów banków (spadek o 689 w ciągu ostatnich czterech lat), a także zmianą funkcji oddziału banku – obecnie zadania oddziału banku (sprzedaż produktów i usług bankowych oraz doradztwo) wymagają mniejszej liczby pracowników. Z drugiej strony, liczba osób zatrudnionych w centralach banków wzrosła w ostatnich latach o 4.289 (z 72.615 na koniec 2012 r. do 76.904 na koniec 2017 r.).

Przeгляд sytuacji operacyjnej i finansowej polskiego sektora bankowego

Poniższa tabela przedstawia łączną wartość aktywów polskich banków, depozytów od sektora niefinansowego oraz kredytów udzielonych sektorowi niefinansowemu.

	Na dzień 31 grudnia				
	2017	2016	2015	2014	2013
	(mld zł)				
Łączna wartość aktywów polskich banków	1.781,7	1.711,3	1.599,9	1.532,2	1.405,7
Depozyty sektora niefinansowego	1 070,4	1.028,1	938,8	854,1	775,4
<u>Kredyty na rzecz sektora niefinansowego</u>	<u>1 044,9</u>	<u>1.011,8</u>	<u>961,8</u>	<u>895,5</u>	<u>837,8</u>

Źródło: KNF

Głównym bodźcem strukturalnym dla znacznego wzrostu wartości depozytów oraz kredytów konsumenckich jest to, że pośrednictwo w oferowaniu produktów i usług bankowych w Polsce w porównaniu z innymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej jest niewielkie.

W latach 2012-2015 tempo wzrostu kredytów z roku na rok było wyższe, natomiast w 2016 r. trend ten się odwrócił i tempo wzrostu kredytów było już niższe niż w 2015 r. Tendencję wzrostową wykazywały głównie kredyty hipoteczne dla gospodarstw domowych oraz kredyty dla przedsiębiorstw (zwłaszcza dużych). W latach 2013-2016 odnotowano również wzrost wartości kredytów konsumenckich, którego tempo rosło z każdym kolejnym rokiem, a w 2016 r. przewyższyło tempo wzrostu wartości kredytów hipotecznych. W 2017 r. obserwowano przyspieszenie tempa wzrostu akcji kredytowej, a odnotowany przyrost stanu kredytów (wartość kredytów ogółem zwiększyła się o 41,9 mld zł, tj. o 3,6%; po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 73,3 mld zł, tj. o 6,4%) był wyższy niż 2016 r. Wynikało to głównie ze wzrostu kredytów dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, a w mniejszym stopniu ze wzrostu kredytów dla sektora finansowego. Tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych pozostaje relatywnie stabilne. Wprawdzie w ujęciu nominalnym w 2017 r. odnotowano zmniejszenie stanu portfela tych kredytów (-6,0 mld zł, -1,5%), ale wynikało to z umocnienia złotego. Utrzymuje się relatywnie wysokie tempo wzrostu kredytów konsumpcyjnych. Odnotowany w 2017 r. przyrost stanu portfela kredytów konsumpcyjnych (o 12,1 mld zł, tj. o 8,0%; skorygowany o 13,0 mld zł, tj. o 8,7%) był znacząco wyższy niż w 2016 r. Zwiększeniu akcji kredytowej w tym obszarze sprzyja dodatkowo modyfikacja strategii działania części banków w kierunku większego udziału krótkoterminowych kredytów detalicznych.

W latach 2012-2016 wzrost depozytów od sektora niefinansowego w stosunku rok do roku ulegał wahaniom. Z jednej strony bowiem, niskie stopy procentowe zachęcały do korzystania z innych form oszczędzania i inwestowania oraz powodowały niższy wzrost wartości depozytów. Jednakże z drugiej strony, niskie stopy procentowe przyczyniły się do wzrostu gospodarczego, w efekcie czego nastąpiła poprawa sytuacji na rynku pracy oraz kondycji finansowej przedsiębiorstw, a sektor bankowy przyjął ostatecznie więcej depozytów. W 2017 r. odnotowano znaczne obniżenie tempa wzrostu depozytów sektora niefinansowego, a odnotowany przyrost ich stanu (o 42,3 mld zł, tj. o 4,1%, a skorygowany o zmiany kursów walut o 54,3 mld zł, tj. o 5,3%) był najniższy w okresie ostatnich lat. Obniżenie tempa wzrostu dotyczyło zarówno depozytów gospodarstw domowych (wzrost o 30,6 mld zł, tj. o 4,2%), jak i depozytów sektora przedsiębiorstw (wzrost o 10,0 mld zł, tj. o 3,6%). Jednocześnie w strukturze terminowej depozytów odnotowano dalszy wzrost udziału depozytów bieżących kosztem depozytów terminowych (w przypadku depozytów gospodarstw domowych udział ten wzrósł z 56,0% na koniec 2016 r. do 60,6% na koniec 2017 r.). W 2017 r. odnotowano także zmniejszenie stanu depozytów i kredytów sektora finansowego, co w znacznym stopniu wynikało z umocnienia złotego (nominalny spadek wyniósł 18,4 mld zł, tj. -7,3%; skorygowany około 5,8 mld zł, tj. -2,4%).

Kredyty

W poniższej tabeli przedstawiono wartość kredytów udzielonych sektorowi niefinansowemu w Polsce.

	Na dzień 31 grudnia w mld zł									
	2017	Zmiana 2017/2016	2016	Zmiana 2016/2015	2015	Zmiana 2015/2014	2014	Zmiana 2014/2013	2013	
Gospodarstwa domowe	672,0	1,7%	660,4	5,1%	628,5	6,7%	588,9	6,2%	554,6	
Udział procentowy w wartości ogólnej.....	64,3%		65,3%		65,3%		65,8%		66,2%	

Przedsiębiorstwa	366,0	6,1%	344,9	5,4%	327,3	8,8%	300,9	8,3%	278,0
Udział procentowy w wartości ogólnej.....	35%		34,1%		34,0%		33,6%		33,2%
Instytucje niekomercyjne	6,9	7,1%	6,5	7,1%	6,0	6,9%	5,6	7,2%	5,3
Udział procentowy w wartości ogólnej.....	0,7%		0,6%		0,6%		0,6%		0,6%
	1 044,9	3,3%	1.011,8	5,2%	961,8	7,4%	895,4	6,9%	837,8

Źródło: KNF

Dynamika wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego w 2017 r. wyniosła 3,3% w ujęciu rok do roku. Oznacza to, że wzrost kredytów w 2017 r. był nieco niższy niż w latach 2012-2016 (dla porównania, w 2015 r. wzrost rok do roku wyniósł 7,4%, natomiast w 2014 r. wyniósł 6,9%, a 2016 r. 5,2%). W latach 2012-2016 głównymi czynnikami sprzyjającymi rozwojowi akcji kredytowej były niskie stopy procentowe, stosunkowo stabilna sytuacja gospodarcza i niedawna poprawa sytuacji na rynku pracy, choć obciążenia regulacyjne doprowadziły do zaostrzenia polityki kredytowej w niektórych segmentach.

Depozyty

Poniższa tabela przedstawia depozyty od sektora niefinansowego w polskim sektorze bankowym.

	Na dzień 31 grudnia w mld. zł								
	Zmiana		Zmiana		Zmiana		Zmiana		2013
	2017	2017/2016	2016	2016/2015	2015	2015/2014	2014	2014-2013	
Gospodarstwa domowe	761,3	4,2%	730,8	9,8%	665,7	9,8%	606,4	10,6%	548,2
Udział procentowy w wartości ogólnej.....	71,1%		71,1%		70,9%		71,0%		70,7%
Przedsiębiorstwa	285,0	3,6%	275,0	8,5%	253,3	10,4%	229,4	9,4%	209,7
Udział procentowy w wartości ogólnej.....	26,6%		26,7%		27,0%		26,9%		27,0%
Instytucje niekomercyjne .	24,1	7,7%	22,4	13,3%	19,7	7,9%	18,3	4,6%	17,5
Udział procentowy w wartości ogólnej.....	2,6%		2,2%		2,1%		2,1%		2,3%
	1 070,4	4,1%	1.028,1	9,5%	938,8	9,9%	854,1	10,1%	775,4

Źródło: KNF

W ostatnich latach obserwowano stabilny wzrost depozytów od sektora niefinansowego na poziomie 7%-10% rok do roku. W 2017 r. tendencja ta, choć wciąż wzrostowa, wyhamowała na poziomie 4,1%. *Jakość aktywów*

W poniższej tabeli przedstawiono współczynniki kredytów zagrożonych (NPL).

	Na dzień 31 grudnia				
	2017	2016	2015	2014	2013
Współczynnik NPL dla sektora niefinansowego (%).....	6,8	7,0	7,6	8,1	8,5
Współczynnik NPL dla gospodarstw domowych (%)	6,1	6,0	6,2	6,5	7,1
Współczynnik NPL dla kredytów hipotecznych (%).....	2,8	2,9	2,8	3,1	3,1
Współczynnik NPL dla kredytów konsumenckich (%).....	11,1	11,6	12,0	12,7	14,6
Współczynnik NPL dla przedsiębiorstw (%)	8,2	9,0	10,3	11,3	11,6

Źródło: KNF

Polski sektor bankowy charakteryzuje się wysoką jakością aktywów. Współczynnik kredytów zagrożonych (NPL) dla całego sektora stopniowo spada od 2012 r., z 8,9% na dzień 31 grudnia 2012 r., do 6,8% na 31 dzień grudnia 2017 r. Ten sam trend można zaobserwować w przypadku kredytów dla gospodarstw domowych (szczególnie

konsumenckich) i dla przedsiębiorstw. Poziom zagrożonych kredytów hipotecznych pozostał niski, pomimo coraz bardziej wymagającego otoczenia gospodarczego i znaczących wahań kursu złotego w stosunku do franka szwajcarskiego i euro.

Adekwatność kapitałowa

Poniższa tabela pokazuje współczynniki wypłacalności oraz kapitału podstawowego Tier 1 dla polskiego sektora bankowego według danych KNF.

	Na dzień 31 grudnia		
	2017	2016	2015
Współczynnik wypłacalności (%).....	19,0	17,7	16,3
Współczynnik Tier 1 (%).....	17,3	16,1	15,0

Źródło: KNF

Zgodnie z art. 92 Rozporządzenia CRR, Grupa jest zobowiązana utrzymywać łączny współczynnik kapitałowy na poziomie co najmniej 8%. Współczynnik kapitału Tier I i współczynnik kapitału podstawowego Tier I powinny wynosić odpowiednio co najmniej 6% i 4,5%.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, instytucje finansowe mają obowiązek utrzymywania dodatkowych buforów kapitałowych dla współczynników kapitałowych. Od 1 stycznia 2018 r. bufor zabezpieczający został zwiększony o 0,625 p.p. i wynosi 1,875 p.p., bufor ryzyka systemowego obowiązuje w wysokości 3 p.p., natomiast bufor antycykliczny wynosi 0 p.p. Bank Ochrony Środowiska S.A. oraz Grupa Kapitałowa BOŚ S.A. nie zostały objęte buforami innej instytucji o znaczeniu systemowym.

Główne tendencje w polskim sektorze bankowym

Kontynuacja konsolidacji sektora

W minionym roku doszło do znaczących zmian w strukturze własnościowej polskiego sektora bankowego. Tendencja ta będzie najprawdopodobniej kontynuowana poprzez rosnącą koncentrację sektora, której sprzyja wycofywanie się z Polski zagranicznych akcjonariuszy większościowych, a także prowadzona przez polski rząd polityka „repolonizacji” instytucji finansowych, której przykładem jest sprzedaż podstawowej działalności Banku BPH S.A. na rzecz Alior Banku S.A., sprzedaż Raiffeisen-Leasing Polska S.A. na rzecz PKO Banku Polskiego S.A. i sprzedaż pakietu kontrolnego w Banku Pekao S.A. na rzecz PZU S.A. oraz Polskiego Funduszu Rozwoju. Kluczową zmianą jaka nastąpiła w 2017 r. w strukturze sektora bankowego było zwiększenie udziału inwestorów krajowych w aktywach sektora bankowego powyżej 50%, co nastąpiło na skutek przejęcia kontroli nad Bankiem Pekao SA przez PZU SA i PFR SA. W rezultacie po raz pierwszy od 1999 r. udział inwestorów krajowych w aktywach sektora bankowego był wyższy od udziału inwestorów zagranicznych (na koniec 2017 r. wynosił 54,5%). Więcej informacji - zob. „Otoczenie rynkowe – Polski sektor bankowy – Środowisko konkurencyjne polskiego sektora bankowego”.

Rosnąca konkurencja w polskim sektorze bankowym

Konkurencja w polskim sektorze bankowym rośnie. Niskie stopy procentowe oraz presja polityczna i społeczna na dalsze obniżanie opłat i prowizji mogą skłonić banki do bardziej agresywnej konkurencji w walce o utrzymanie obecnych klientów, a także pozyskanie nowych.

Rosnąca rola sektora FinTech

Spółki z sektora FinTech mają coraz większe znaczenie dla polskiego sektora bankowego. Według definicji fundacji FinTech Polska, podmioty FinTech stosują innowacyjne metody zawierania oraz przeprowadzania transakcji, korzystając w tym celu z nowoczesnych technologii. Rozwiązania te umożliwiają i wspomagają rozwój branży finansowej, przy czym mogą one być oferowane zarówno przez innowacyjne start-upy, jak i przez uznane instytucje finansowe. Według raportu „FinTech w Polsce - bariery i szanse rozwoju”, w Polsce funkcjonuje przynajmniej kilkadziesiąt podmiotów z sektora FinTech, spośród których najliczniejszą i najbardziej dojrzałą grupą są firmy specjalizujące się w płatnościach elektronicznych i platformach finansowych. Polskie FinTechy są w większości chętne do współpracy z bankami, bowiem nawet jeśli posiadają ofertę skierowaną bezpośrednio do konsumentów, widzą one potrzebę współpracy i wynikające z niej korzyści dla obu stron. Polskie banki również deklarują przychylne nastawienie do takich podmiotów, a polski sektor FinTech coraz częściej jest postrzegany przez nie jako innowacyjny partner do współpracy (a nie jako zagrożenie) w stale zmieniającym się biznesie, jakim jest działalność bankowa. Dlatego też banki coraz częściej inwestują w rozwój projektów i start-upów z sektora FinTech.

W Polsce nie ma żadnych ram prawnych ani organizacyjnych wspierających innowacje z branży FinTech, co ogranicza rozwój lokalnych i międzynarodowych firm z tego sektora. Implementacja Dyrektywy w Sprawie Usług Płatniczych stanowić będzie jedną z najważniejszych zmian przepisów obowiązujących na rynku, poprzez stworzenie szans rozwoju start-upów z sektora FinTech w Polsce. Dyrektywa umożliwi spółkom spoza sektora bankowego oferowanie usług finansowych na całkowicie nowych warunkach, w tym także zupełnie niezależnie od banków, bowiem zgodnie z jej przepisami, banki będą zobowiązane do udostępnienia danych swoich klientów zewnętrznym dostawcom usług finansowych.

Wzrost znaczenia alternatywnych kanałów dystrybucji i niektórych produktów

W ostatnich latach rośnie znaczenie alternatywnych kanałów dystrybucji, w tym w szczególności bankowości internetowej. Z danych zebranych z rynku wynika, że na koniec 2017 roku dostęp do bankowości internetowej miało 32,5 mln klientów banków. Jest to o 2,1 mln więcej niż w grudniu 2016 roku (wg PRnews). Spośród tych osób, 14,6 mln aktywnie korzysta z bankowości internetowej, tj. loguje się do swojego rachunku bieżącego przynajmniej raz w miesiącu. Liczba aktywnych klientów wzrosła w ostatnim roku o 900.000. Również bankowość mobilna zyskała ostatnio w Polsce na popularności. Według stanu na 31 grudnia 2017 r. polskie banki miało blisko 9 mln klientów, którzy przynajmniej raz w miesiącu logowali się do swojego rachunku bankowego za pośrednictwem bankowości mobilnej (wg PRnews).

Coraz większa świadomość konsumentów w obszarze cyfryzacji doprowadziła w ostatnich latach do dużego wzrostu popularności płatności zbliżeniowych z wykorzystaniem technologii NFC (ang. *near-field communication*) oraz usług płatności mobilnych. Według raportu NBP na temat transakcji z użyciem kart debetowych i płatniczych za IV kwartał 2017 r., zarówno liczba, jak i wartość transakcji zbliżeniowych stale rośnie. W IV kwartale 2017 r. udział płatności zbliżeniowych w liczbie płatności bezgotówkowych ogółem wynosił 68,3%. Wartość płatności zbliżeniowych w IV kwartale 2017 r. wyniosła 36,7 mld zł i stanowiła 54,1% wszystkich transakcji kartowych. Pod koniec grudnia 2017 r. na rynku było 31,1 mln kart zbliżeniowych, co stanowiło 79,6% wszystkich wydanych kart.

Ponadto polski system płatności mobilnych BLIK (wprowadzony w lutym 2015 r.) rozwija się szybko, będąc agresywnie promowanym przez banki uczestniczące w tym systemie (tj. 7 spośród największych polskich banków). Umożliwia on użytkownikom dokonywanie płatności w Internecie, a także w sklepach, punktach usługowych, transporcie publicznym, urzędach publicznych i między użytkownikami P2P (ang. *peer-to-peer*, elektroniczne przelewy pieniężne między użytkownikami przez pośrednika, z użyciem np. numeru telefonu komórkowego, który jest powiązany z odpowiednią aplikacją), jak również wypłacanie gotówki z bankomatów. Liczba transakcji zawartych w systemie BLIK w I kwartale 2018 r. wyniosła 14 mln, natomiast liczba użytkowników systemu osiągnęła 6 mln.

REGULACJE SEKTORA BANKOWEGO W POLSCE

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale mają charakter ogólny i opisują stan prawny na Datę Prospektu.

Sposób wykonywania przez banki czynności bankowych jest ściśle regulowany. Unijne i polskie przepisy, rekomendacje, polityki i interpretacje przepisów dotyczące sektora bankowego i instytucji finansowych podlegają ciągłej ewolucji i zmianom. Do najważniejszych regulacji należą wymogi dotyczące adekwatności kapitałowej, zarządzania ryzykiem oraz przepisy dotyczące ochrony konsumentów.

Umowy podpisywane przez banki z klientami podlegają szczegółowym regulacjom. Stosowne postanowienia chroniące prawa konsumentów nakładają na banki wiele zobowiązań związanych z zawieraniem umów z konsumentami (tj. z osobami fizycznymi, które dokonują czynności z bankiem niezwiązanej bezpośrednio z ich działalnością gospodarczą lub zawodową). Istnieją również szczególne regulacje dotyczące udzielanych przez Banki kredytów hipotecznych.

Banki są także zobowiązane do przestrzegania przepisów dotyczących zarówno przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu aktywów pochodzących ze źródeł nielegalnych lub nieujawnionych, jak i przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu (powszechnie nazywanym „praniem pieniędzy”).

Powierzenie przez bank podmiotom trzecim pośrednictwa w zakresie czynności bankowych w imieniu i na rzecz banku oraz dokonywanie czynności faktycznych związanych z działalnością bankową podlega ograniczeniom prawnym.

Nadzór bankowy

Nadzór bankowy w Polsce sprawuje KNF. Dysponuje ona szerokimi kompetencjami i instrumentami prawnymi służącymi sprawowaniu nadzoru nad bankami.

Do kompetencji KNF należy m.in.:

- udzielanie zezwoleń na:
 - utworzenie banku i rozpoczęcie działalności;
 - zmianę jego statutu; oraz
 - powołanie dwóch członków zarządu banku, w tym prezesa,
- zgłaszanie sprzeciwu co do nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji lub co do stania się podmiotem dominującym banku krajowego w wypadku przekroczenia lub osiągnięcia pewnych progów procentowych ogólnej liczby praw głosu;
- nadzorowanie banków w zakresie przestrzegania przepisów oraz postanowień statutów banków, a także zezwoleń wydanych na założenie banku;
- monitorowanie stanu finansowego banków oraz ustalanie wiążących banki norm ostrożnościowych oraz innych norm dopuszczalnego ryzyka w działalności banków;
- wydawanie rekomendacji dotyczących dobrych praktyk ostrożnego i stabilnego zarządzania bankami;
- wydawanie bankom zaleceń dotyczących podejmowania lub zaprzestania podejmowania określonych działań;
- nakładanie kar oraz określanie innych środków nadzorczych w wypadku naruszenia przepisów dotyczących działalności bankowej, w tym, między innymi, kar finansowych, zawieszenia w czynnościach członków zarządu, ograniczenie działalności banku lub cofnięcie zezwoleń bankowych; oraz
- ustanawianie zarządu komisarycznego w bankach.

Inne polskie organy sprawujące istotny nadzór nad działalnością banków

W określonych aspektach swojej działalności banki podlegają nadzorowi także innych polskich organów administracji, w tym między innymi:

- Prezesa UOKiK w zakresie prawa konkurencji i ochrony praw konsumentów;
- Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w zakresie gromadzenia, przetwarzania, administrowania i ochrony danych osobowych;
- BFG będącego organem ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji na podstawie polskich przepisów wdrażających BRRD (zdefiniowanym poniżej);

- Ministra właściwego do spraw instytucji finansowych i Generalnego Inspektora Informacji Finansowej w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Niezależnie, zgodnie z Ustawą o Narodowym Banku Polskim, ustawodawca powierzył NBP zadanie kształtowania warunków niezbędnych dla rozwoju systemu bankowego oraz działanie na rzecz stabilności krajowego systemu finansowego, w tym poprzez udział Prezesa NBP w tzw. Komitecie Stabilności Finansowej. Mając na względzie wypełnienie tych zadań, ustawodawca nałożył na banki m.in. obowiązek przekazywania NBP wybranych danych niezbędnych do oceny ich sytuacji finansowej oraz stabilności i ryzyka systemu bankowego.

Europejskie organy nadzoru

W ramach reformy europejskiego systemu nadzoru finansowego, w styczniu 2011 r. Komitet Europejskich Organów Nadzoru Bankowego UE został zastąpiony przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (ang. *European Banking Authority*), który jest częścią Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego, który obejmuje trzy organy nadzoru: Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych, Europejski Urząd Nadzoru Bankowego i Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych. Do systemu należą ponadto Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (ERRS) oraz Wspólny Komitet Europejskich Urzędów Nadzoru, a także krajowe organy nadzoru. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego i Europejski System Nadzoru Finansowego zostały utworzone w celu poprawy współpracy pomiędzy urzędami nadzoru bankowego w UE. Głównym celem Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego jest zapewnienie, że zasady regulujące funkcjonowanie sektora finansowego zostaną prawidłowo wdrożone w celu zachowania stabilności finansowej, zapewnienia zaufania do systemu finansowego jako całości, a także wystarczającej ochrony klientów korzystających z usług finansowych. Aby osiągnąć te cele Europejski Urząd Nadzoru Bankowego jest uprawniony do, między innymi, opracowania projektów regulacyjnych standardów technicznych w związku z określonymi sprawami, o których mowa w Rozporządzeniu 1093/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego) („Rozporządzenie nr 1093/2010”) oraz Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1022/2013 z dnia 22 października 2013 r. zmieniającym Rozporządzenie nr 1093/2010 w odniesieniu do powierzenia Europejskiemu Bankowi Centralnemu szczególnych zadań zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) nr 1024/2013, a także opracowania projektów wdrażających wspomniane standardy techniczne, wydawania wytycznych i zaleceń w określonych przypadkach oraz podejmowania indywidualnych decyzji adresowanych do właściwych organów Państw Członkowskich w związku z konkretnymi sprawami, o których mowa w Rozporządzeniu nr 1093/2010.

Ponadto w ramach reformy systemu europejskiego nadzoru finansowego Unii Europejskiej i realizowanej koncepcji unii bankowej, w ramach Unii Europejskiej wprowadzono: (i) tzw. jednolity mechanizm nadzorczy (ang. *Single Supervisory Mechanism*, „SSM”) dla banków pod kierownictwem EBC, którego założenia określają dwa rozporządzenia tj. rozporządzenie Rady (UE) nr 1024/2013 z dnia 15 października 2013 r. oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1022/2013 z dnia 22 października 2013 r. oraz (ii) tzw. jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych (ang. *Single Resolution Mechanism* „SRM”), którego założenia określa rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 806/2014 z dnia 15 lipca 2014 r. Należy wskazać, że regulacje jednolitego mechanizmu nadzorczego oraz jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji adresowane są do państw członkowskich strefy euro, niemniej jednak państwa spoza strefy euro mogą zawiadomić EBC o swoim zamiarze przyłączenia się do powyższego reżimu prawnego poprzez ustanowienie bliskiej współpracy ich właściwych organów nadzoru z EBC. Na Datę Prospektu Polska nie zdecydowała się na nawiązanie takiej bliskiej współpracy z EBC w ramach jednolitego mechanizmu nadzorczego i jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

Wymogi regulacyjne związane z działalnością bankową

Banki muszą spełniać szereg wymogów regulacyjnych związanych z prowadzoną przez nie działalnością. Spośród najistotniejszych należy wskazać obowiązek prowadzenia gospodarki finansowej przez banki w ściśle określony sposób, wymogi dotyczące funduszy własnych, współczynnika wypłacalności, koncentracji zaangażowania, płynności, a także systemu zarządzania ryzykiem.

Wymogi prawa polskiego

Podstawowe regulacje dotyczące spoczywających na bankach obowiązków związanych z prowadzoną działalnością precyzuje Prawo Bankowe. Prawo Bankowe określa w szczególności zasady tworzenia banków i podejmowania przez nie działalności, szczegółowe regulacje dotyczące wybranych umów zawieranych przez banki, zasady gospodarki finansowej banków oraz przepisy dotyczące zasad i instrumentów nadzoru nad bankami.

Dodatkowo, szereg wymogów spoczywających na bankach związanych z nadzorem makroostrożnościowym zawarto w Ustawie o Nadzorze Makroostrożnościowym, określającej m.in. wysokość buforów kapitałowych, do których, utrzymywania, na warunkach wskazanych w tej ustawie, zobowiązane są banki. Ustawa o Nadzorze Makroostrożnościowym weszła w życie 1 listopada 2015 r. implementując do polskiego porządku prawnego

postanowienia CRD IV oraz służąc zastosowaniu CRR. Zgodnie z Ustawą o Nadzorze Makroostrożnościowym na polskie banki nałożono ograniczenia wynikające m.in. z konieczności utrzymywania tzw. bufora zabezpieczającego (docelowo, po zakończeniu okresu przejściowego, w wysokości 2,5% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko) oraz bufora antycyklicznego (wskaźnik bufora antycyklicznego jest określony jako 0 albo 0,25 punktu procentowego lub wielokrotność 0,25 punktu procentowego i może wynosić od 0 do 2,5% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko instytucji, które posiadają ekspozycje kredytowe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; w uzasadnionych przypadkach wskaźnik bufora antycyklicznego może przekraczać 2,5%).

Istotne znaczenie dla banków mają wszystkie uchwały i rekomendacje wydawane przez KNF. Poniżej przedstawiono wybrane istotne rekomendacje, uchwały i stanowiska wydane ostatnio przez KNF.

Od 2002 r. banki są związane zmienionymi postanowieniami Rekomendacji C dotyczącej zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań. Z uwagi na fakt, że monitorowanie i kontrola zaangażowań banku stanowi integralną część nadzoru sprawozdawczego nad działalnością banku, rekomendacja określiła obowiązek wprowadzenia adekwatnych zasad polityki banku dotyczącej dużych zaangażowań, systemu kontroli wewnętrznej w tym zakresie, wewnętrznych limitów koncentracji zaangażowań (bardziej szczegółowych i ostrożniejszych niż limity ustawowe) oraz określiła zasady zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań.

W czerwcu 2011 r. KNF zmieniła Rekomendację R, zgodnie z którą KNF wprowadziła zasady dotyczące identyfikacji bilansowych ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość oraz wyznaczania: odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowych ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe. Zgodnie z tą rekomendacją banki są zobowiązane do stosowania określonych procedur w celu identyfikacji i zarządzania ryzykiem, o którym mowa w powyższym zdaniu. Celem zmian było ograniczenie rozbieżności w praktykach stosowanych przez banki w przeszłości w zakresie interpretacji zapisów MSR 39 i prezentacji w ich sprawozdaniach finansowych ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, wyznaczania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe.

We wrześniu 2012 r. KNF przyjęła nową Rekomendację J adresowaną do banków i regulującą gromadzenie i przetwarzanie przez banki danych o nieruchomościach. Główne zmiany wprowadzone przez Rekomendację J obejmują zastosowanie Rekomendacji J przez banki, w których udział ekspozycji na kredyty zabezpieczone hipotecznie w portfelu kredytów przekracza 10%, rekomendację ujednoczonych standardów w zakresie gromadzenia, przetwarzania i ujawniania danych na temat rynku nieruchomości poprzez wiarygodne bazy danych, opis grupy cech identyfikujących rodzaj nieruchomości, które powinny być zgromadzone w bazie danych oraz rekomendację modeli statystycznych na potrzeby oceny ryzyka zmiany wartości zabezpieczenia w postaci nieruchomości w przypadku banków istotnie zaangażowanych w kredyty zabezpieczone takimi nieruchomościami.

W styczniu 2013 r. KNF przyjęła nową Rekomendację M dotyczącą zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach oraz nową Rekomendację D dotyczącą zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach. Celem tych rekomendacji było przedstawienie bankom oczekiwań nadzorczych KNF w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz stabilnego i ostrożnego zarządzania rozwiązaniami informatycznymi.

W lutym 2013 r. KNF wydała zmienioną Rekomendację T. Celem zmienionej rekomendacji było wprowadzenie wytycznych, które umożliwią zwiększenie aktywności sektora bankowego w obszarze udzielania kredytów klientom detalicznym w porównaniu z aktywnością podmiotów niebędących bankami, jednocześnie zapewniając standardy niezbędne dla potrzeb zarządzania ryzykiem dotyczącym detalicznych ekspozycji kredytowych. Zmieniona Rekomendacja T zakłada wyłączenie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie z zakresu Rekomendacji T, co oznacza, że rekomendacje dotyczące detalicznych ekspozycji kredytowych (Rekomendacja T) zostały oddzielone od rekomendacji w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (Rekomendacja S). Zgodnie ze zmienioną rekomendacją, KNF odstąpiła od obowiązującego wcześniej ustalenia przez KNF maksymalnego poziomu współczynnika Dtl (ang. *Debt to Income*), rozumianego jako relacja wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych zobowiązań finansowych do dochodu klienta. W świetle zmienionej rekomendacji to banki indywidualnie określają akceptowalną wartość tego wskaźnika, adekwatną do specyfiki prowadzonej działalności oraz zaakceptowanego przez banki poziomu ryzyka. Ponadto zmieniona Rekomendacja T przewiduje m.in. uproszczone zasady oceny zdolności kredytowej, zgodnie z którymi bank może podjąć decyzję o przyznaniu kredytu w oparciu o oświadczenie klienta o wysokości jego dochodów oraz w oparciu o modele *scoringowe*, a także analizę historii kredytowej klienta. Skorzystanie z takiej uproszczonej metody jest jednak zależne od wysokości kredytu, o który wnioskuje klient oraz od długości współpracy klienta z bankiem.

W czerwcu 2013 r. KNF ogłosiła publikację zmienionej Rekomendacji S zawierającej wytyczne dla banków w sprawie sposobu zarządzania ekspozycjami hipotecznymi. Nowa Rekomendacja S wprowadziła m.in.

następujące zmiany: (i) wyłączenie ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości, które nie są zabezpieczone hipotecznie, z zakresu Rekomendacji S; (ii) kredyty hipoteczne w walutach obcych powinny być produktem oferowanym wyłącznie klientom uzyskującym trwałe dochody w walucie kredytu; (iii) w przypadku ekspozycji związanej z finansowaniem nieruchomości, bank nie powinien kredytować pełnej wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia, a maksymalny rekomendowany wskaźnik LTV określający relację wartości ekspozycji kredytowej zabezpieczonej hipotecznie do wartości nieruchomości, w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych nie powinien przekroczyć poziomu 80% lub wyjątkowo 90% (przy zachowaniu okresu przejściowego do końca 2016 r., w czasie którego współczynnik był stopniowo zmniejszany do tego poziomu) natomiast w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach komercyjnych rekomendowany wskaźnik LTV nie powinien przekraczać zasadniczo 75% lub wyjątkowo 80%; (iv) uelastycznienie podejścia w zakresie wskaźnika Dtl i przyjęcie, że wartość wskaźnika Dtl powinna być określona przez zarząd banku i ustalona w zatwierdzonej przez radę nadzorczą banku strategii zarządzania ryzykiem; (v) przyjęcie 25-letniego okresu, rekomendowanego przez KNF jako maksymalny okres kredytowania oraz ustalenie okresu 35-letniego jako maksymalnego dopuszczalnego okresu kredytowania, przy dopuszczeniu zastosowania maksymalnego 30-letniego okresu dla potrzeb analizy zdolności kredytowej, w przypadku ekspozycji z przewidywanym okresem spłaty powyżej 30 lat. W KNF toczą się obecnie prace nad nowelizacją Rekomendacji S. Przewidywane zmiany mają zakładać przede wszystkim rozszerzenie treści rekomendacji o zasady dotyczące kredytów hipotecznych na stałą stopę procentową.

Zgodnie z art. 92 Rozporządzenia CRR, Grupa jest zobowiązana utrzymywać łączny współczynnik kapitałowy na poziomie co najmniej 8%. Współczynnik kapitału Tier I i współczynnik kapitału podstawowego Tier I powinny wynosić odpowiednio co najmniej 6% i 4,5%.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, instytucje finansowe mają obowiązek utrzymywania dodatkowych buforów kapitałowych dla współczynników kapitałowych. Od 1 stycznia 2018 r. bufor zabezpieczający został zwiększony o 0,625 p.p. i wynosi 1,875 p.p., bufor ryzyka systemowego obowiązuje w wysokości 3 p.p., natomiast bufor antycykliczny wynosi 0 p.p. Bank Ochrony Środowiska S.A. oraz Grupa Kapitałowa BOŚ S.A. nie zostały objęte buforami innej instytucji o znaczeniu systemowym.

W czerwcu 2014 r. KNF wydała skierowaną do banków Rekomendację U w zakresie dobrych praktyk *bancassurance*. Rekomendacja U ma na celu poprawę jakości standardów współpracy pomiędzy bankami i zakładami ubezpieczeń w zakresie oferowania klientom produktów ubezpieczeniowych przez banki oraz określenia warunków dla stabilnego rozwoju rynku *bancassurance*. Rekomendacja stanowi ramy dla poprawnej identyfikacji, nadzoru i zarządzania ryzykiem związanym z oferowaniem ubezpieczeń przez banki oraz jest zbiorem zaleceń dotyczących polityki rachunkowości banku i systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcjonującej w ramach tego systemu komórki do spraw zgodności (ang. *compliance*). Rekomendacja U jest skierowana do wszystkich banków działających na podstawie przepisów prawa polskiego, zaangażowanych we współpracę z zakładami ubezpieczeń, poprzez oferowanie ubezpieczeń, rozumiane jako pośrednictwo w zawieraniu umów ubezpieczenia, oferowanie przystąpienia do umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek lub sytuacji, gdy klient finansuje koszt ochrony ubezpieczeniowej dotyczącej ryzyka ponoszonego przez bank.

W marcu 2015 r. KNF opublikowała zmienioną Rekomendację P dotyczącą zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków, której postanowienia obowiązują od 31 grudnia 2015 r. Rekomendacja wskazuje minimalny, w opinii nadzoru, standard w zakresie dobrych praktyk dotyczących zarządzania ryzykiem płynności. Znowelizowana Rekomendacja P uwzględnia zalecenia zawarte w międzynarodowych wytycznych i obejmuje wskazania dotyczące określania tolerancji ryzyka płynności banku, ujmowania pełnego zakresu rodzajów ryzyka płynności, włączając ryzyko nieoczekiwanego zapotrzebowania na płynność, utrzymywania stałej obecności na wybranych, istotnych rynkach finansowania, dywersyfikacji aktywów płynnych, przeprowadzania testów warunków skrajnych i funkcjonalnego powiązania ich z planem awaryjnym płynności, zarządzania zabezpieczeniami, utrzymywania nadwyżki nieobciążonych, wysokiej jakości aktywów płynnych, stosowania mechanizmu alokacji kosztów i korzyści z różnych rodzajów ryzyka płynności w systemie wewnętrznych cen transferowych, zarządzania płynnością śróddzienną oraz ujawniania informacji dotyczących płynności banku.

W grudniu 2015 r. KNF przekazał do publicznych konsultacji projekt Rekomendacji Z dotyczącej zasad zarządzania wewnętrznego w bankach. Rekomendacja Z będzie stanowić zbiór dobrych praktyk w zakresie zarządzania wewnętrznego (ang. *internal governance*). W szczególności dokument będzie się odnosił do takich kwestii, jak: struktura organizacyjna, zadania, obowiązki, skład i funkcjonowanie rady nadzorczej, zarządu i kadry zarządzającej wyższego szczebla, zasady zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej, systemy informacyjne i komunikacja, ciągłość działania oraz przejrzystość systemu zarządzania w banku.

W lipcu 2015 r. KNF wydała nową Rekomendację W dotyczącą zarządzania ryzykiem modeli w bankach. Rekomendacja ma na celu wskazanie wszystkim bankom oczekiwań nadzorczych dotyczących procesu

zarządzania ryzykiem modeli (z uwzględnieniem modeli zewnętrznych, w tym grupowych), w szczególności poprzez przedstawienie standardów, których przestrzeganie ma zapewnić dostosowanie profilu ryzyka wykorzystywanych przez bank modeli do faktycznych oczekiwań banku w tym zakresie.

24 maja 2016 r. KNF opublikowała nową treść Rekomendacji C. Zmiany będące rezultatem aktualizacji tekstu Rekomendacji C objęły przede wszystkim wprowadzenie postanowień dotyczących: (i) posiadania polityk, strategii oraz stosownych procedur zarządzania ryzykiem koncentracji, (ii) określania poziomu tolerancji ryzyka koncentracji, (iii) posiadania procesu identyfikacji i pomiaru ryzyka koncentracji, (iv) posiadania mechanizmów aktywnego kontrolowania, monitorowania i ograniczania ryzyka koncentracji, (v) uwzględniania ryzyka koncentracji w ramach szacowania przez bank wymaganego poziomu kapitału wewnętrznego (tzn. w procesie ICAAP), (vi) uwzględniania ryzyka koncentracji w odniesieniu do ekspozycji wobec podmiotów sektora nieregulowanego (tzw. shadow banking) oraz do ekspozycji wewnątrzgrupowych, (vii) rozumienia zasad kompensowania ekspozycji i skuteczności prawnej kompensacji. Rekomendacja zawiera 15 szczegółowych rekomendacji, głoszących m.in. że "zarząd banku powinien opracować oraz wprowadzić w życie sporządzoną w formie pisemnej politykę zarządzania ryzykiem koncentracji", "zarząd banku powinien wyznaczyć osoby odpowiedzialne za wprowadzenie i realizację polityki banku w zakresie zarządzania ryzykiem koncentracji", "zarząd banku powinien co najmniej raz w roku dokonywać oceny przyjętej polityki w zakresie ryzyka koncentracji pod względem sposobu jej stosowania oraz ewentualnej konieczności wprowadzenia zmian", "bank powinien posiadać zatwierdzone przez zarząd limity ograniczające ryzyko koncentracji", "bank powinien posiadać system monitorowania ryzyka koncentracji, umożliwiający pozyskiwanie w szybki sposób informacji zarządczej i szybką reakcję banku na zaistniałe zagrożenia".

W kwietniu 2017 r. KNF ogłosiła nową Rekomendację H, która stanowi zbiór dobrych praktyk w zakresie systemu kontroli wewnętrznej, które przedstawiają oczekiwania KNF wobec banków w zakresie postępowania zgodnego z przepisami dotyczącymi zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w banku. W przyjętej rekomendacji system kontroli wewnętrznej został potraktowany jako odrębny system względem systemu zarządzania ryzykiem oraz ujęty w ramach tzw. modelu trzech linii obrony, gdzie we wszystkich tych liniach mają być przypisane odpowiednie mechanizmy kontrolne oraz niezależne monitorowanie ich przestrzegania. Istotne zmiany, jakie nastąpiły w otoczeniu regulacyjnym w wyniku przyjęcia nowej Rekomendacji H obejmują między innymi wprowadzenie nowej koncepcji funkcji kontroli, która ma posłużyć wzmocnieniu jej funkcjonowania w bankach, wzmocnienie pozycji komórki ds. zgodności jako kluczowego (obok funkcji kontroli) elementu zapewniania zgodności w banku, wzmocnienie pozycji komórki audytu wewnętrznego jako trzeciej linii obrony.

Dnia 5 grudnia 2017 r. KNF opublikowała ostatnie stanowisko w sprawie zasad polityki dywidendowej banków. Ponadto, w dniu 14 marca 2018 r. KNF opublikowała komunikat dotyczący stanowiska organu nadzoru odnośnie założeń polityki dywidendowej banków komercyjnych w perspektywie średnioterminowej. Bardziej szczegółowe informacje dotyczące ograniczeń dla Banku w zakresie wypłat dywidendy wynikające z tego stanowiska znajdują się w rozdziale „*Dywidenda i polityka wypłaty dywidendy – Ograniczenia w zakresie wypłaty dywidendy*”.

Wymogi prawa europejskiego

W grudniu 2010 r. podczas szczytu G-20 w Seulu Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego zatwierdził Umowę Kapitałową Bazylea III (następnie zmienioną w czerwcu 2011 r.), która określa nowe wymogi kapitałowe i płynnościowe dla banków w celu wzmocnienia odporności podmiotów w sektorze bankowym.

Dla potrzeb wprowadzenia Bazylei III w lipcu 2011 r. Komisja Europejska wszczęła europejską procedurę legislacyjną w związku z przyjęciem dwóch aktów prawnych Unii Europejskiej, tzw. „Pakiet CRD IV/ CRR”, w skład którego wchodzi: (i) CRD IV (tj. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE) oraz (ii) CRR (tj. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012).

Do najważniejszych zmian, jakie znalazły się w Pakiecie CRD IV/ CRR, zaliczyć można: (i) podniesienie spójności i transparentności funduszy własnych, (ii) objęcie wymogami kapitałowymi dodatkowych rodzajów ryzyka (np. związanych z instrumentami pochodnymi), (iii) ograniczenie lewarowania (tj. współczynnika dźwigni), (iv) wprowadzenie dedykowanych rozwiązań antycyklicznych, w postaci antycyklicznego bufora kapitałowego, (v) wprowadzenie wiążących norm płynności krótko- i długoterminowej czy (vi) uszczegółowienie zagadnień związanych z ładem korporacyjnym i zarządzaniem ryzykiem.

W szczególności CRR określa wymagane progi w zakresie funduszy własnych. W tym celu CRR definiuje fundusze własne jako sumę kapitału Tier 1 i kapitału Tier 2, określając jakie pozycje składają się na kapitał Tier 1 (wskazując pozycje kapitału podstawowego i dodatkowego Tier 1) oraz jakie pozycje składają się na kapitał Tier

2, wyliczając jednocześnie stosowne odliczenia od tych pozycji oraz korekty. Zgodnie z CRR instytucje kredytowe powinny spełniać następujące wymogi w zakresie funduszy własnych: (i) współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 na poziomie 4,5%; (ii) współczynnik kapitału Tier 1 na poziomie 6%; oraz (iii) łączny współczynnik kapitałowy na poziomie 8%. Rozporządzenie wskazuje dalej zasady obliczenia powyższych współczynników wskazując, że wyrażają się one odpowiednim odsetkiem łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko, obliczonej zgodnie z regułami wskazanymi w CRR. Rozporządzenie wskazuje, że bank szacując ryzyko kredytowe, stosuje co do zasady metodę standardową opisaną w CRR albo metodę wewnętrznych ratingów (o ile zezwolił na to właściwy organ). W ramach metody standardowej poszczególnym ekspozycjom zaklasyfikowanym zgodnie z CRR przypisane są poszczególne wagi ryzyka. Ekspozycjom detalicznym (tj. ekspozycjom względem osób fizycznych lub małych czy średnich przedsiębiorców spełniającym dalsze kryteria wskazane w rozporządzeniu) CRR przypisuje wagę ryzyka równą 75%. Natomiast odnośnie ekspozycji w pełni i całkowicie zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej CRR przypisuje co do zasady wagę ryzyka równą 35% natomiast waga ryzyka dla ekspozycji w pełni i całkowicie zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości komercyjnej wynosi co do zasady 50%. CRR pozostawiło jednak Państwu Członkowskiemu prawo do ustanowienia wyższych wag ryzyka dla tych dwóch ostatnich rodzajów ekspozycji, o ile zająd wskazane w rozporządzeniu przesłanki (przy czym waga ta nie może przekroczyć 150%).

Odnośnie wymogu pokrycia płynności, CRR stanowi, że banki powinny utrzymywać aktywa płynne, których łączna wartość pokrywa odpływy płynności pomniejszone o przyływy płynności w warunkach skrajnych, w celu zagwarantowania utrzymania przez banki takich poziomów zabezpieczeń, które są odpowiednie w sytuacji ewentualnego zakłócenia równowagi między przepływami i odpływami płynności w warunkach wysoce skrajnych w okresie 30 dni. Rozporządzenie (oraz odpowiednie rozporządzenie delegowane Komisji Europejskiej) przewiduje, że powyższy wymóg pokrycia płynności będzie wprowadzany etapami począwszy od poziomu 60% wymogu dotyczącego pokrycia płynności mającego zastosowanie od 1 października 2015 r. do 100% począwszy od 1 stycznia 2018 r.

Dodatkowo, CRD IV wprowadza dodatkowe wymogi w zakresie buforów kapitałowych, w tym m.in. tzw. bufor antycykliczny, który nakładany jest na banki w celu ograniczania ryzyka systemowego wynikającego z cyklu kredytowego. Zgodnie z CRD IV, każde Państwo Członkowskie wyznacza organ, który jest odpowiedzialny za ustalanie wskaźnika bufora antycyklicznego dla tego państwa. Wskaźnik bufora antycyklicznego, wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko obliczonej musi, co do zasady, zawierać się w przedziale 0-2,5%.

Pakiet CRD IV/CRR przewiduje także, że banki powinny posiadać politykę i procedury służące identyfikacji ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej, zarządzania takim ryzykiem i monitorowania go. W tym celu wprowadzono tzw. wskaźnik ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej, który oblicza się miarą kapitału (tj. kapitału Tier 1) instytucji podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej banku i wyraża się jako wartość procentowa.

CRR jest prawnie wiążące w całości i bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich UE od dnia 1 stycznia 2014 r. (z wyjątkiem określonych przepisów), w związku z czym, na Datę Prospektu, banki zobowiązane są stosować się do bezpośrednio obowiązujących przepisów CRR. Z kolei CRD IV wymagała transpozycji do krajowego porządku prawnego państw członkowskich do 31 grudnia 2013 r. Przepisy Dyrektywy CRD IV zostały implementowane do polskiego prawa za pomocą Ustawy o Nadzorze Makroostrożnościowym, która weszła w życie 1 listopada 2015 roku.

15 maja 2014 r. przyjęto dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE ustanawiającą ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniającą inne dyrektywy. BRRD ustanawia między innymi instrument *bail-in* (przez co należy rozumieć umorzenie lub konwersję długu instytucji wobec wierzycieli i akcjonariuszy na kapitał własny w celu dokapitalizowania takiej instytucji), który ma zapewnić, że podatnicy w ostatniej kolejności będą ponosić koszty związane z problemami banków. BRRD, co do zasady, nie wyklucza interwencji państwa, aby utrzymać płynność upadającego banku, ale taka interwencja ma być możliwa jedynie w wyjątkowych przypadkach – gdy jest to niezbędne z punktu widzenia interesu publicznego polegającego na konieczności zapewnienia stabilności systemu finansowego, a mimo braku możliwości dokapitalizowania banku ze środków prywatnych, będzie istniała szansa na jego uratowanie.

Zgodnie z postanowieniami BRRD, prowadzenie działalności przez upadający bank powinno być kontynuowane za pomocą narzędzi restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji przy wykorzystaniu środków prywatnych w możliwie największym stopniu. Przewidywane sposoby zapewnienia takiego udziału sektora prywatnego to między innymi zastosowanie umorzenia zobowiązań lub konwersji zadłużenia na kapitał własny w celu dokapitalizowania niepełnej instytucji (*bail-in tool*) oraz sprzedaż instytucji nabywcy z sektora prywatnego lub połączenie jej z takim nabywcą. Wierzyciele i akcjonariusze banków powinni ponosić straty w pierwszej kolejności (między innymi poprzez zastosowanie instrumentu umorzenia lub konwersji długu). Ze strat mają być wyłączeni właściciele mniejszych, chronionych w UE depozytów (poniżej 100 tys. EUR).

BRRD przewiduje również, że kraje ustanowią fundusze na cele restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, na które składki będą opłacane przez banki.

BRRD została implementowana do polskiego systemu prawnego na mocy ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji („Ustawa o BFG”).

Bankowy Fundusz Gwarancyjny

Środki zgromadzone na indywidualnych rachunkach bankowych w Polsce oraz wszelkie środki pieniężne należne z tytułu wierzytelności potwierdzonych dokumentami wystawionymi przez banki na rzecz konkretnych osób objęte są ustawowym systemem gwarantowania, BFG. Banki wnoszą obowiązkowe opłaty roczne na rzecz BFG. Opłata w roku 2017 ustalana jest indywidualnie przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny na podstawie łącznej kwoty gwarantowanych środków pieniężnych danego banku oraz jego profilu ryzyka, a informacje o opłacie przekazywane są kwartalnie. Obowiązkowy system gwarantowania zapewnia, że w przypadku postawienia banku w stan upadłości, środki pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych podlegają zwrotowi do wysokości określonej kwoty. Na Datę Prospektu system gwarantowania pokrywa w całości kwoty do wysokości równoważności w złotych kwoty 100.000 EUR.

Nowa Ustawa o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym przyjęta w 2016 r. zastąpiła fundusz stabilizacyjny funduszem przymusowej restrukturyzacji. Kwota opłaty rocznej na rzecz funduszu przymusowej restrukturyzacji jest ustalana przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny indywidualnie dla każdego z banków na podstawie wartości ich zobowiązań pomniejszonych o kwotę funduszy własnych, depozyty gwarantowane oraz inne pomniejszenia wynikające z art.5 Rozporządzenia nr 2015/63 Komisji (UE) i ustalany indywidualnie profil ryzyka.

Przymusowa restrukturyzacja

Ustawa o BFG przyznaje BFG kompetencję do przeprowadzenia przymusowej restrukturyzacji banków zagrożonych upadłością. W ramach przymusowej restrukturyzacji BFG może m.in.: (i) dokonać sprzedaży zagrożonego banku w całości lub w części; (ii) utworzyć bank pomostowy - podmiot specjalnego przeznaczenia, do którego zostaną przeniesione zdrowe aktywa i zobowiązania banku zagrożonego upadłością; (iii) umorzyć niektóre zobowiązania banku w celu pokrycia jego strat lub dokonać ich zamiany na akcje (tzw. *bail-in*),

Decyzje dotyczące działań BFG w przymusowej restrukturyzacji są podejmowane w trybie postępowania administracyjnego i poddane następcej kontroli sądowej w zakresie ich zgodności z prawem. BFG podejmuje działania, w sytuacji gdy spełnione zostały łącznie następujące przesłanki: (i) dany podmiot jest zagrożony upadłością; (ii) dostępne działania nadzorcze lub działania samego podmiotu nie pozwalają na usunięcie tego zagrożenia we właściwym czasie; oraz (iii) podjęcie działań jest konieczne w interesie publicznym.

Usługi płatnicze

Na funkcjonowanie sektora bankowego ma również wpływ ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych. Ustawa ta określa zasady świadczenia usług płatniczych, w tym warunki świadczenia usług płatniczych w szczególności dotyczące przejrzystości postanowień umownych i wymogów w zakresie informowania o usługach płatniczych. Określa również prawa i obowiązki stron wynikające z umów o świadczenie usług płatniczych, a także zakres odpowiedzialności dostawców z tytułu wykonywania usług płatniczych oraz zasady prowadzenia działalności przez instytucje płatnicze i biura usług płatniczych oraz zasady sprawowania nadzoru nad tymi podmiotami. W październiku 2013 r. weszła w życie nowelizacja ww. ustawy. Nowelizacja miała na celu wdrożenie dyrektywy 2009/110/WE z 16 września 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością. Zmiany wprowadzone w ramach tej nowelizacji dotyczyły przede wszystkim określenia zasad wydawania i wykupu pieniądza elektronicznego oraz zasad działania instytucji pieniądza elektronicznego, a także nadzoru nad takimi instytucjami.

Ponadto w dniu 1 stycznia 2014 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o usługach płatniczych dotycząca opłaty *interchange* z tytułu transakcji przy użyciu kart płatniczych. Zgodnie z jej przepisami opłata *interchange* nie mogła przekraczać 0,5% wartości transakcji zawartej przy użyciu karty płatniczej (ograniczenie pod pewnymi warunkami nie miało zastosowania do nowych organizacji kartowych w okresie pierwszych trzech lat ich działalności). Na mocy kolejnej nowelizacji ustawy, która weszła w życie 29 stycznia 2015 r. doszło do dalszego obniżenia stawki opłaty *interchange*, zgodnie z którą stawka opłaty *interchange* nie może przekroczyć: (i) 0,2% wartości jednostkowej krajowej transakcji płatniczej wykonanej przy użyciu karty debetowej; (ii) 0,3% wartości jednostkowej krajowej transakcji płatniczej wykonanej przy użyciu karty kredytowej; oraz (iii) 0,3% wartości jednostkowej krajowej transakcji płatniczej w przypadku karty płatniczej innej niż karta debetowa lub karta kredytowa (ograniczenie pod pewnymi warunkami nie ma zastosowania do nowych organizacji kartowych w okresie pierwszych pięciu lat ich działalności).

Ponadto w dniu 30 listopada 2016 r. weszła w życie kolejna ustawa o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r., poz. 1997), która zaimplementowała do polskiego porządku prawnego postanowienia Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014//2/EU z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie porównywalności opłat związanych z rachunkami płatniczymi, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego (Payment Accounts Directive - PAD, Dz. U. UE L 257 z dnia 28.08.2014, str. 214). Nakłada ona na banki obowiązki wobec konsumentów związane z: informowaniem o opłatach pobieranych przez dostawców usług płatniczych w związku z prowadzeniem rachunku płatniczego, przeniesieniem rachunku płatniczego, dostępem do podstawowego rachunku płatniczego, dostarczaniem zestawienia opłat dotyczącego rachunku płatniczego. Na dostawców usług płatniczych nałożono obowiązek dostosowania się do ww. wymogów nie później niż przed upływem 18 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

W zakresie świadczenia usług płatniczych dnia 1 listopada 2016 r. weszła w życie tzw. Reguła „IBAN only”. Zgodnie z ww. zasadą dla krajowych i transgranicznych transakcji płatniczych dostawcy usług płatniczych nie mogą wymagać od użytkowników usług płatniczych podawania kodu identyfikującego instytucję (BIC), a jedynie międzynarodowy lub krajowy numer rachunku bankowego (IBAN/BBAN).

Istotną zmianę regulacji rynku usług płatniczych stanowi Dyrektywa PSD II, która zawiera szereg nowych regulacji w obszarze licencjonowania dostawców usług płatniczych, przejrzystości i wymogów informacyjnych dostawców usług płatniczych oraz dotyczących praw i obowiązków związanych ze świadczeniem i korzystaniem z usług płatniczych. Państwa Członkowskie UE miały czas na dostosowanie swoich porządków prawnych do Dyrektywy PSD II do 13 stycznia 2018 r., przy czym Państwa Członkowskie mogły zezwolić instytucjom płatniczym, które do dnia 13 stycznia 2018 r. podjęły działalność zgodnie z prawem krajowym transponującym Dyrektywę PSD, na kontynuowanie tej działalności do dnia 13 lipca 2018 r. zgodnie z wymogami przewidzianymi w Dyrektywie PSD, bez wymogu ubiegania się o odpowiednie zezwolenie wymagane zgodnie z Dyrektywą PSD II ani przestrzegania określonych pozostałych przepisów Dyrektywy PSD. Wymogi dyrektywy zostały zaimplementowane do prawa polskiego w ustawie z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw podpisanej przez Prezydenta RP w dniu 28 maja 2018 r..

Ochrona konsumentów i zasady rozpatrywania skarg klientów

Ustawa o Kredycie Konsumentckim (której celem było wdrożenie dyrektywy 2008/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki), postanowienia Kodeksu Cywilnego i innych przepisów o ochronie konsumentów nakładają na banki liczne obowiązki dotyczące umów z osobami fizycznymi, które dokonują czynności z bankiem niezwiązanej bezpośrednio z ich działalnością gospodarczą lub profesjonalną (tj. konsumentami). Najważniejszymi z nich są wymogi dotyczące informowania konsumentów o koszcie udzielonych kredytów i pożyczek oraz zakaz umieszczania w umowach konkretnych niedozwolonych postanowień. W szczególności Ustawa o Kredycie Konsumentckim wprowadza europejski znormalizowany formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego. Zawiera on podstawowe informacje o kredycie, takie jak jego koszty, całkowita kwota pozostała do spłaty, wysokość oprocentowania, wymagane zabezpieczenia. Na podstawie informacji zawartych w formularzu konsument może podjąć decyzję odnośnie do zaciąganego kredytu.

Ustawa o Kredycie Konsumentckim dotyczy zasadniczo wszystkich kredytów konsumenckich, zdefiniowanych jako kredyty o wartości nie wyższej niż 255.550 zł i ma też w ograniczonym zakresie zastosowanie do kredytów hipotecznych. Ustawę o Kredycie Konsumentckim stosuje się, z zastrzeżeniem wyjątków ustawowych, do wszystkich instytucji udzielających kredytów konsumenckich: nie tylko do banków, ale także do pośredników.

W dniu 26 sierpnia 2011 r. wprowadzono zmiany do Ustawy o Kredycie Konsumentckim, na mocy których, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, konsument może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w tej walucie. Wykonanie przysługującego uprawnienia nie może wiązać się z poniesieniem dodatkowych kosztów przez konsumenta. Kredytodawca nie może również uzależnić wykonania przez konsumenta przysługującego mu uprawnienia od wprowadzenia dodatkowych ograniczeń, w szczególności nie może zobowiązać kredytobiorcy do nabywania waluty przeznaczonej na spłatę rat kredytu, jego całości lub części, od określonego podmiotu.

W dniu 17 stycznia 2014 r. weszły w życie dodatkowe zmiany do Ustawy o Kredycie Konsumentckim, które dotyczyły modyfikacji pojęcia „stopa oprocentowania kredytu” oraz doprecyzowania terminu ważności formularzy informacyjnych dotyczących kredytu konsumenckiego w ROR, kredytu konsumenckiego zabezpieczonego hipoteką oraz kredytu konsumenckiego.

Zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw wprowadzone zostały także nowe postanowienia dotyczące wszystkich kredytodawców w rozumieniu Ustawy o Kredycie Konsumentckim i m.in. określa, że maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu udzielonego konsumentowi nie może przekroczyć sumy 25% całkowitej kwoty kredytu oraz 30%

całkowitej kwoty kredytu wyrażonej w stosunku rocznym jak również wprowadza zasadę, że suma odsetek za opóźnienie w spłacie kredytu oraz innych opłat z tytułu zaległości nie może przekroczyć wartości odsetek maksymalnych za opóźnienie wyrażonych w Kodeksie Cywilnym.

Ustawą z 10 września 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym ustawodawca wprowadził nowe zasady dotyczące rozpatrywania skarg klient podmiotów finansowych będących osobami fizycznymi. Zgodnie z nową ustawą w przypadku złożenia reklamacji przez klienta podmiot rynku finansowego zobowiązany jest do jej rozpatrzenia bez zbędnej zwłoki, nie później niż w terminie 30 dni od chwili jej otrzymania, a w uzasadnionych przypadkach w terminie 60 dni. Jednocześnie wprowadzono rozwiązanie, zgodnie z którym nierozpatrzenie reklamacji w terminie 30 albo 60 dni powoduje, iż reklamację uważa się za rozpatrzoną zgodnie z wolą klienta. Przepis ten oznacza, że niedotrzymanie terminów wynikających z ustawy skutkuje rozpatrzeniem reklamacji przez podmiot rynku finansowego zgodnie z wolą klienta.

Ponadto zasady dotyczące procesu rozpatrywania skarg, analiza zagadnień związanych ze skargami, identyfikacja potencjalnych prawnych oraz wizerunkowych czynników ryzyka dla podmiotów rynku finansowego podlegających nadzorowi KNF zostały przedstawione w Zasadach dotyczących procesu obsługi skarg przez instytucje finansowe przyjętych na mocy uchwały KNF nr 192/2015 z dnia 26 maja 2016 r., które weszły w życie w dniu 19 grudnia 2015 r. („Zasady”). Zasady zawierają wytyczne dotyczące procedur rozpatrywania reklamacji i obowiązki informacyjne instytucji finansowych wobec ich klientów, przy czym definicja klienta zawarta w Zasadach obejmuje szerszy katalog podmiotów niż osoby fizyczne, o których mowa w ustawie. Zgodnie z oczekiwaniami KNF wyrażonymi w piśmie z dnia 8 października 2015 r. organ nadzoru oczekuje, że Zasady będą stosowane w zakresie nieuregulowanym ustawą.

Ochrona danych osobowych

W związku z dużą liczbą osób fizycznych obsługiwanych przez banki, wszystkie przepisy dotyczące ochrony danych osobowych mają szczególne znaczenie w działalności bankowej. Dane osobowe mogą być przetwarzane wyłącznie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i regulacjami. Wszelka działalność wykonywana z wykorzystaniem danych osobowych, np. gromadzenie, zapisywanie, przechowywanie, edycja, zmiana, udostępnianie lub usuwanie ich (łącznie – przetwarzanie danych osobowych) może być wykonywana wyłącznie w sposób określony w odpowiednich przepisach. Administrator danych osobowych (w tym bank) ma obowiązek wdrożyć rozwiązania techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych, w szczególności przed ich ujawnieniem osobom nieuprawnionym, usunięciem przez osoby nieuprawnione, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Dodatkowo osoby, których dane dotyczą, powinny mieć możliwość dostępu do swoich danych i ich poprawy.

W związku z implementacją Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), Ministerstwo Cyfryzacji przygotowało projekt ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o ochronie danych osobowych. Do najważniejszych projektowanych rozwiązań należy wprowadzenie w prawie bankowym samostnej podstawy prawnej do przetwarzania przez banki danych osobowych w sposób zautomatyzowany, w tym poprzez profilowanie, ogólne rozporządzenie o ochronie danych (RODO) dopuszcza profilowanie tylko w ściśle określonych przypadkach, np. gdy podmiot, którego dane dotyczą, wyrazi na to zgodę. Zaproponowana w projekcie zmiana przewiduje wprost możliwość przetwarzania przez banki danych osobowych w drodze zautomatyzowanego podejmowania decyzji, w tym profilowania. Banki w zakresie realizowanych zadań będą mogły przetwarzać dla celów prowadzonej działalności bankowej informacje zawarte w dokumentach tożsamości osób fizycznych oraz dane biometryczne w rozumieniu art. 4 pkt 14 RODO. W związku z przyjęciem rozporządzenia zmniejszą się też obowiązki informacyjne banków w zakresie pozyskiwania danych osobowych. Zgodnie z RODO administrator ma obowiązek zawiadomić osobę, której dane dotyczą, o naruszeniu ochrony jej danych osobowych, jeżeli naruszenie to może powodować wysokie ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, jednakże banki będące administratorami danych, nie będą zobowiązane do zawiadomienia osoby, której dane dotyczą, o naruszeniu ochrony danych osobowych, jeżeli takie zawiadomienie może spowodować naruszenie stabilności funkcjonowania sektora bankowego. Ograniczenia obowiązków ujęte w projekcie nowej regulacji prawa bankowego dotyczą w szczególności obowiązku informacyjnego, wykonywania prawa do bycia zapomnianym i prawa do przenoszalności danych, a także obowiązku notyfikacji naruszenia bezpieczeństwa danych wobec podmiotów danych osobowych.

Wprowadzono także ograniczenie dotyczące prawa do przenoszenia danych. W świetle regulacji RODO, jeżeli przetwarzanie danych odbywa się w sposób zautomatyzowany, to osoba, której dane dotyczą, ma prawo otrzymać w ustrukturyzowanym, powszechnie używanym formacie nadającym się do odczytu maszynowego dane osobowe

jej dotyczące. Ma także prawo przesłać te dane osobowe innemu administratorowi bez przeszkód ze strony administratora, któremu dostarczono te dane osobowe.

Zgodnie z propozycją zawartą w omawianym projekcie ustawy uprawnienie do przenoszenia danych nie będzie dotyczyło przenoszenia danych stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa. Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu, chodziło o to, żeby prawu do przenoszenia danych nie podlegały informacje dotyczące wierzycieli (kredytodawców), które w ramach funkcjonujących systemów wymiany informacji kredytowej są chronione przed ujawnieniem.

Ustawa o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami

W dniu 22 lipca 2017 roku weszła w życie ustawa z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami. Część przepisów tej ustawy, dotyczących wskaźnika referencyjnego i informowania o nim konsumenta, wejdzie w życie z dniem 1 lipca 2018 r.

Nowa ustawa po raz pierwszy szczegółowo reguluje kwestie dotyczące umów o kredyt hipoteczny. Jej celem jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów, którzy zawierają umowy o kredyt związany z nieruchomością. Ma ona spowodować rozwój bardziej przejrzystego, skutecznego i konkurencyjnego rynku przez zawieranie spójnych i uczciwych umów, dostarczanie klientom odpowiednich informacji i wyjaśnień na każdym etapie, a także ma przyczynić się do wyrównywania asymetrii informacyjnej między profesjonalnymi uczestnikami rynku (kredytodawcy) a ich klientami. Ustawa określa podmioty mogące udzielać kredytów hipotecznych, a także być ich pośrednikiem i agentem. Wprowadzono szereg obostrzeń w zakresie reklamowania usług związanych z kredytem hipotecznym oraz regulacje w zakresie obowiązków informacyjnych banków udzielających kredytów hipotecznych. Ustawa wprowadza też zakaz dokonywania sprzedaży związanej usług finansowych w związku z zawarciem umowy o kredyt hipoteczny oraz nakłada na kredytodawcę obowiązek ustanowienia i stosowania procedur oraz określa informacje, na podstawie których jest dokonywana ocena zdolności kredytowej. Usługi doradcze dotyczące kredytów hipotecznych mogą być świadczone wyłącznie przez kredytodawcę, pośrednika kredytu hipotecznego lub agenta. W ustawie zostały zawarte również rozwiązania mające na celu zapewnienie konsumentom możliwości restrukturyzacji zadłużenia w wypadku, gdy konsument nie jest w stanie spłacić zobowiązań. Wprowadzono też regulację, na mocy której konsument ma prawo w każdym czasie dokonać spłaty całości lub części kredytu hipotecznego przed terminem określonym w umowie o kredyt hipoteczny, a także odstąpienia od umowy kredytu nie podając przyczyny, w terminie 14 dni od zawarcia umowy. Nastąpiło też znaczące ograniczenie możliwości zawierania umów o kredyt hipoteczny w walucie obcej.

Rządowe projekty dofinansowania zakupu mieszkania

Od stycznia 2014 r. rządowy program „Rodzina na Swoim” został zastąpiony nowym programem dofinansowania zakupu mieszkania „Mieszkanie dla Młodych”. Podstawą prawną wprowadzenia programu jest ustawa z dnia 27 września 2013 r. o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi (Dz.U. 2013, poz. 1304 ze zm.).

W 2015 r. Parlament uchwalił nowelizację powyższej ustawy. Przewiduje ona m.in. (i) możliwość dofinansowania wkładu budowlanego wnoszonego na podstawie umowy o budowę lokalu zawartej ze spółdzielnią mieszkaniową; (ii) zniesienie w stosunku do nabywców wychowujących w dniu składania wniosku o dofinansowanie co najmniej troje dzieci warunku dotyczącego nieposiadania wcześniej żadnego mieszkania oraz warunku wieku (poniżej 35 lat); (iii) możliwość uzyskania finansowego wsparcia w związku z nabyciem mieszkania także z rynku wtórnego; (iii) zwiększenie powierzchniowego parametru naliczania wysokości wsparcia z 50 metrów kwadratowych do 65 metrów kwadratowych dla nabywców wychowujących w dniu składania wniosku o dofinansowanie co najmniej troje dzieci oraz (iv) zwiększenie procentowanego wsparcia dla nabywców wychowujących dwójkę dzieci z 15% do 20% oraz wychowujących co najmniej trójkę dzieci z 15% do 30%.

W 2017 roku uchwalono kolejną nowelizację ustawy. Do 1 sierpnia 2017 r. w sytuacji gdy łączna kwota z przyjętych wniosków na wypłaty w danym roku kalendarzowym osiągnęła 95 proc. przeznaczonych na ten rok środków, przyjmowanie kolejnych wniosków było wstrzymywane. Nowelizacja zniósła wspomniany wyżej limit jako, że jego ustanowienie powodowało niewykorzystywanie w pełni środków programu.

Instytucja pozwu zbiorowego

W lipcu 2010 r. na podstawie Ustawy o Dochodzeniu Roszczeń w Postępowaniu Grupowym wprowadzono do polskiego porządku prawnego instytucję pozwu zbiorowego. Pozwy zbiorowe mogą być składane przez co najmniej 10 osób, których roszczenia są jednego rodzaju i opierają się na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej. Ustawa ta ma zastosowanie w sprawach o roszczenia o ochronę konsumentów, z tytułu odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny oraz z tytułu czynów niedozwolonych, z wyłączeniem roszczeń o ochronę dóbr osobistych. Ponadto wszczęcie postępowania grupowego nie wyłącza możliwości dochodzenia roszczeń przez osoby, które nie przystąpiły do grupy lub z niej wystąpiły. Z uwagi na to,

że roszczenia klientów banków są często zasadniczo jednego rodzaju oraz są oparte na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej wprowadzenie pozwów zbiorowych stworzyło klientom banków możliwość wspólnego dochodzenia ich roszczeń względem banków (co znacznie obniża jednostkowe koszty usług prawnych).

Podatek od niektórych instytucji finansowych

Z dniem 1 lutego 2016 r. weszła w życie Ustawa o Podatku od Niektórych Instytucji Finansowych.

Zgodnie z Ustawą o Podatku od Niektórych Instytucji Finansowych podatnikami podatku są m.in. banki krajowe w rozumieniu Prawa Bankowego. Podstawą opodatkowania jest nadwyżka sumy wartości aktywów podatnika, wynikająca z zestawienia obrotów i sald, ustalonego na ostatni dzień miesiąca na podstawie zapisów na kontach księgi głównej, zgodnie z przepisami Ustawy o Rachunkowości lub standardami rachunkowości stosowanymi przez podatnika na podstawie art. 2 ust. 3 Ustawy o Rachunkowości – ponad kwotę 4 mld zł. Podstawę opodatkowania obniża się na zasadach określonych w Ustawie o Podatku od Niektórych Instytucji Finansowych o wartość funduszy własnych oraz o kwoty, o które podatnik wykonując decyzję KNF, o których mowa w Ustawie o Podatku od Niektórych Instytucji Finansowych, podwyższył w okresie miesiąca, za który ustala się podstawę opodatkowania, fundusze własne, wartość aktywów nabytych przez podatnika od NBP, a stanowiących zabezpieczenie kredytu refinansowanego udzielonego przez NBP oraz wartość aktywów w postaci skarbowych papierów wartościowych. Podatek wynosi 0,0366% podstawy opodatkowania miesięcznie.

Od podatku od niektórych instytucji finansowych zwolnieni są podatnicy objęci programem postępowania naprawczego, o którym mowa w art. 142 ust. 1-3 Prawa Bankowego.

Zgodnie z powyższą ustawą wprowadzenie podatku nie może stanowić podstawy do zmiany warunków świadczenia usług finansowych i ubezpieczeniowych wykonywanych na podstawie umów zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy.

Zgodnie z Ustawą o Podatku od Niektórych Instytucji Finansowych, Bank jest podatnikiem podatku od niektórych instytucji finansowych od 1 lutego 2016 r. Jednocześnie zgodnie z art. 11 ust. 2 pkt 1 ustawy, zwolnieni z opodatkowania podatkiem są podatnicy objęci programem postępowania naprawczego, o którym mowa w art. 142 ust. 1-3 Prawa bankowego. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy, Bank dokonał obliczenia oraz odprowadził na rachunek organu podatkowego podatek FIN za luty i marzec 2016 r., w łącznej kwocie 9.780,83 tys. zł., który następnie został zwrócony na rachunek Banku w czerwcu 2016 r. w związku z objęciem Banku począwszy od lutego 2016 r. programem naprawczym stosowanie do art. 142 Prawa bankowego Bank jest zwolniony z opodatkowania Podatkiem od Niektórych Instytucji Finansowych w trakcie realizacji programu naprawczego.

Obowiązki instytucji finansowych związanych z wymianą informacji podatkowych

Dnia 27 marca 2017 r. została opublikowana nowa ustawa o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami, implementująca dyrektywę Rady 2011/16/UE zmienioną dyrektywą Rady 2014/107/ UE z dnia 9 grudnia 2014 r. w zakresie obowiązkowej automatycznej wymiany informacji w dziedzinie opodatkowania pomiędzy państwami członkowskimi i państwami trzecimi oraz regulacji umożliwiających automatyczną wymianę informacji w dziedzinie opodatkowania z innymi niż unijne państwami w oparciu o wspólny standard do wymiany informacji (ang. Common Reporting Standard). Ustawa określa m.in. obowiązki instytucji finansowych w zakresie wymiany informacji podatkowych na wniosek właściwego organu oraz obowiązki instytucji finansowych w zakresie automatycznej wymiany informacji podatkowych o rachunkach raportowanych oraz rachunkach nieudokumentowanych, a także zasady kontroli ich wykonywania. Rachunki raportowane są rachunkami prowadzonymi przez instytucje finansowe znajdującymi się w posiadaniu co najmniej jednej osoby raportowanej lub pasywnego podmiotu rządowego, organizacji międzynarodowej, banku centralnego lub podmiot będącego w całości własnością co najmniej jednego z tych podmiotów, pod warunkiem że zostaną one zidentyfikowane jako taki rachunek. Jeżeli instytucja finansowa zidentyfikuje rachunek raportowany zobowiązana jest przekazać takie informacje Szefowi Krajowej Administracji Skarbowej. Instytucje finansowe zobowiązane są również do gromadzenia dokumentacji wymaganej w ramach stosowania procedur należytej staranności. Nad wykonywaniem przez instytucję finansową obowiązków nałożonych przez ww. ustawę sprawuje Szef Krajowej Administracji Skarbowej.

Wymiana informacji podatkowych w ramach umowy Polski z USA

Dnia 7 października 2014 r. została zawarta umowa międzynarodowa pomiędzy Polską a USA w sprawie poprawy wypełniania międzynarodowych obowiązków podatkowych oraz wdrożenia ustawodawstwa FATCA („Umowa”), tj. amerykańskiej regulacji dotyczącej ujawniania informacji o rachunkach zagranicznych na cele podatkowe oraz towarzyszące jej Uzgodnienia końcowe. Celem umowy jest poprawa wypełnianych obowiązków podatkowych poprzez wzajemną pomoc opartą na efektywnej infrastrukturze automatycznej wymiany informacji. Dnia 1 grudnia 2015 r. weszła w życie ustawa o wykonywaniu umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie poprawy wypełniania międzynarodowych obowiązków

podatkowych oraz wdrożenia ustawodawstwa FATCA. Powyższa regulacja nakłada na instytucje finansowe prowadzące rachunki dla amerykańskich podatników obowiązki w zakresie rejestracji, gromadzenia danych o klientach instytucji finansowych oraz przekazywania danych do organów podatkowych. W przypadku polskich podmiotów, w celu zachowania zgodności z przepisami prawa polskiego, wskazane obowiązki nie są jednak wykonywane bezpośrednio wobec amerykańskich organów podatkowych (ang. U.S. Internal Revenue Service), ale za pośrednictwem polskich organów podatkowych. Zgodnie z ustawą raportujące polskie instytucje finansowe są obowiązane do identyfikowania amerykańskich rachunków podlegających raportowaniu oraz rachunków posiadanych przez wyłączone instytucje finansowe. W zakresie zidentyfikowanych rachunków podlegających raportowaniu instytucje finansowe zobowiązane są do pozyskiwania i przekazywania właściwemu organowi informacji o amerykańskich rachunkach podlegających raportowaniu, służących do identyfikacji rachunku oraz podmiotu dla którego prowadzony jest rachunek lub o niewystępowaniu obowiązku raportowania wobec takiego rachunku. Informacje podlegające przekazywaniu obejmują także dane dotyczące samego rachunku, m.in. saldo lub wartość ustalone na koniec roku kalendarzowego.

Dyrektywa MiFID II oraz Rozporządzenie MiFIR

W dniu 15 maja 2014 r. przyjęto Dyrektywę MiFID II oraz Rozporządzenie MiFIR. Celem Dyrektywy MiFID II i Rozporządzenia MiFIR jest: (i) poprawa efektywności i odporności rynków finansowych; (ii) zwiększenie ochrony inwestorów; (iii) osiągnięcie większej przejrzystości zarówno rynków kapitałowych jak i rynków instrumentów innych niż kapitałowe oraz (iv) wzmocnienia uprawnień nadzorczych i zaostrzenie zasad obrotu na rynkach towarowych instrumentów pochodnych. W tym celu Dyrektywa MiFID II i Rozporządzenie MiFIR wprowadziły nowe wymogi dotyczące relacji z klientami. Dyrektywa MiFID II powinna być zostać implementowana do prawa polskiego do dnia 3 stycznia 2018 r. a Rozporządzenie MiFIR obowiązuje bezpośrednio we wszystkich Państwach Członkowskich od dnia 3 stycznia 2018 r.

Inne regulacje oraz projektowane regulacje mogące mieć znaczenie dla sektora bankowego oraz dla Banku

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw uregulowała problematykę rachunków nieaktywnych, tj. rachunków osób, które zmarły oraz tzw. „rachunków uspionych”, czyli takich, względem których przez dłuższy okres klient (konsument) nie wykazał żadnej aktywności. Zgodnie z ustawą umowa rachunku bankowego z konsumentem ulega rozwiązaniu z chwilą jego śmierci oraz wraz z upływem 10 lat od wydania przez takiego klienta ostatniej dyspozycji. Ustawa przewiduje również m.in. nowe obowiązki informacyjne po stronie banków w związku z wygaśnięciem takich umów. Ustawa zaczęła w pełni obowiązywać w dniu 1 lipca 2016 roku.

26 września 2015 r. Prezydent podpisał ustawę o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, który zakłada m.in. (i) traktowanie jako praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów proponowanie konsumentom nabycia usług finansowych, które nie odpowiadają potrzebom tych konsumentów ustalonym z uwzględnieniem dostępnych przedsiębiorcy informacji w zakresie cech tych konsumentów lub proponowanie nabycia tych usług w sposób nieadekwatny do charakteru usług (za takie działania, zgodnie z założeniami projektu, nałożona będzie mogła być kara pieniężna w wysokości do 10% obrotu osiągniętego przez przedsiębiorcę w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary), oraz (ii) wprowadzenie możliwości wydania przez Prezesa UOKiK decyzji zobowiązującej przedsiębiorcę do zaniechania działań w celu zapobieżenia zagrożeniom dla zbiorowych interesów konsumentów. Decyzja, o której mowa, zgodnie z projektem może zostać wydana jeszcze przed zakończeniem postępowania, jeżeli w toku tego postępowania zostanie uprawdopodobnione, że dalsze stosowanie zarzucanej praktyki może powodować zagrożenia dla zbiorowych interesów konsumentów. Ustawa co do zasady weszła w życie 17 kwietnia 2016 roku.

W styczniu 2015 r. nastąpiła znacząca aprecjacja CHF w stosunku do PLN w wyniku zmiany polityki Narodowego Banku Szwajcarskiego w zakresie kursów wymiany walut, która istotnie wpłynęła na zobowiązania kredytobiorców z tytułu kredytów walutowych wyrażonych w złotych.

W dniu 27 września 2015 r. Prezydent podpisał ustawę o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej dotyczący zasad przyznawania wsparcia finansowego osobom fizycznym zobowiązanym do spłaty kredytu mieszkaniowego, które znalazły się w trudnej sytuacji finansowej oraz określenia warunków korzystania z tego wsparcia. Zgodnie z projektem ustawy, kredytobiorca spełniający określone w ustawie kryteria, będzie otrzymywał pomoc w wysokości do 1.500 zł miesięcznie przez okres nie dłuższy niż 18 miesięcy. Środki na udzielenie pomocy pochodzą z funduszu utworzonego w Banku Gospodarstwa Krajowego, na który składają się m.in. wpłaty kredytodawców proporcjonalnie do posiadanego portfela kredytów mieszkaniowych, których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 90 dni. Ustawa w pełni zaczęła obowiązywać od 19 lutego 2016 roku.

W sierpniu 2017 r. do Sejmu trafił prezydencki projekt nowelizacji ustawy z 2015 r. o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy. Zgodnie z założeniami

projektu zmniejszeniu ma ulec próg, od którego kredytodawca może wystąpić o wsparcie: zamiast obecnych kosztów obsługi przekraczających 60% dochodów miesięcznych osiąganych przez gospodarstwo domowe, projekt przewiduje „wskaźnik Dtl” (rozumiany jako „stosunek wydatków kredytobiorcy związanych z obsługą miesięcznej raty kapitałowej i odsetkowej kredytu mieszkaniowego do dochodu gospodarstwa domowego kredytobiorcy”) na poziomie 50%. Zmienić się także definicja kredytu mieszkaniowego uprawniającego do uzyskania wsparcia. Wydłużeniu ulegnie też okres udzielanego wsparcia — do 36 miesięcy (z obecnych 18 miesięcy), przy założeniu, że miesięczna rata nie przekracza 2000 złotych (obecnie 1,5 tys. złotych). Uzyskane wsparcie będzie nieoprocentowane lecz zwrotne. Projekt przewiduje również możliwość udzielenia pożyczki na spłatę pozostałego zadłużenia po spłacie kredytowanej nieruchomości w maksymalnej wysokości 72 tys. złotych. Obecnie projekt, po pierwszym czytaniu w Sejmie, został skierowany do sejmowej komisji finansów publicznych.

W dniu 27 kwietnia 2017 r. Prezydent podpisał ustawę nowelizującą ustawę Prawo ochrony środowiska, mającą na celu zmianę sposobu wyborów władz Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW), przenoszącą z administracji samorządowej na administrację rządową wpływ na wybór członków rad nadzorczych wojewódzkich funduszy. Wejście w życie zmiany ustawy w kształcie przewidzianym w projekcie oznacza w praktyce zmianę statusu WFOŚiGW z samorządowej osoby prawnej na jednostkę podległą NFOŚiGW.

Dnia 9 lipca 2018 roku wchodzi w życie zmiana przepisów kodeksu cywilnego dotycząca przedawnienia roszczeń majątkowych (art. 117 i n. k.c.). Zmiana obejmuje zarówno długość terminu przedawnienia, jak i sposób jego obliczania. Nowe brzmienie przewiduje, że jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat (*dotychczas 10 lat*), a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Znowelizowana treść art. 118 k.c. wskazuje także odmienny, niż dotychczas, sposób liczenia upływu terminu przedawnienia. Bieg terminu przedawnienia będzie kończyć się z upływem ostatniego dnia roku kalendarzowego. W konsekwencji terminy przedawnienia zostaną w większości przypadków wydłużone o czas do końca roku kalendarzowego. Jednakże reguła ta nie będzie dotyczyć terminów przedawnienia krótszych niż dwa lata. Dostosowano również nowy termin przedawnienia do roszczenia stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzonego ugodą zawartą przed sądem albo sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, co od dnia wejścia w życie zmian ma przedawnić się z upływem sześciu lat.

Szczególne uprawnienia banków

Banki działające w Polsce korzystają z określonych przywilejów związanych z ich działalnością. W szczególności polskie przepisy prawa wskazują, że banki nie muszą zachowywać formy aktu notarialnego w zakresie oświadczeń woli dotyczących hipoteki i do wpisania hipoteki do księgi wieczystej wystarczające jest oświadczenie banku złożone przez uprawnione osoby opatrzone pieczęcią banku. Dodatkowo, dokumenty wystawiane przez bank mają status dokumentów urzędowych w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych oraz ustanowionych na rzecz banku zabezpieczeń i mogą stanowić podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych (art. 95 Prawa bankowego). Niemniej jednak w swoim wyroku z dnia 15 marca 2011 r., P7/09, Trybunał Konstytucyjny ogłosił, że art. 95 ust. 1 Prawa Bankowego w części, w jakiej nadaje moc prawną dokumentu urzędowego księgom rachunkowym i wyciągom z ksiąg rachunkowych banku w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych w postępowaniu cywilnym prowadzonym wobec konsumenta, jest niezgodny z konstytucyjnymi zasadami demokratycznego państwa prawa, takimi jak zasada równości i zasada ochrony konsumentów, ponieważ gwarantuje wyższość ustawową profesjonalnego podmiotu (banku) nad konsumentem. W konsekwencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego w tej sprawie Prawo Bankowe zostało zmienione ze skutkiem od 20 lipca 2013 r. i określa obecnie, że w postępowaniu cywilnym dokumenty wystawione przez banki nie mają statusu dokumentów urzędowych (art. 95 ust. 1a Prawa Bankowego). Podobnie wyrokiem z 14 kwietnia 2015 r., P 45/12, Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 Prawa Bankowego, zgodnie z którymi, banki mają prawo stosować uproszczone procedury dochodzenia roszczeń poprzez wydanie bankowego tytułu egzekucyjnego, jest niezgodny z Konstytucją i utraci moc obowiązującą z dniem 1 sierpnia 2016 r. Nowelizacja Prawa Bankowego z 25 września 2015 r. dostosowała obowiązujące przepisy prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 14 kwietnia 2015 r.

OGÓLNE INFORMACJE O BANKU

Podstawowe informacje

Firma i forma prawna: Bank Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna
.....
.....
Skrócona nazwa: Bank Ochrony Środowiska S.A.; BOŚ S.A.
Siedziba: Warszawa
Numer telefonu: +48 22 543 34 34
Numer faksu: +48 22 850 88 91
Strona internetowa: www.bosbank.pl
Adres poczty elektronicznej: bos@bosbank.pl
KRS: 0000015525
REGON: 006239498
NIP: 5270203313

Prezes Narodowego Banku Polskiego wydał zgodę na utworzenie i rozpoczęcie działalności przez Bank w dniu 15 września 1990 r. Bank w formie spółki akcyjnej został utworzony na podstawie sporządzonego w formie aktu notarialnego aktu założycielskiego Banku z dnia 28 września 1990 r. Założycielami Banku byli: (i) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, (ii) Przedsiębiorstwo Międzynarodowych Przewozów Samochodowych PEKAES, (iii) POLIMEX-CEKOP Spółka z o.o., (iv) Polskie Towarzystwo Handlu Zagranicznego dla Elektrotechniki „ELEKTRIM”, (v) Główny Instytut Górnictwa, (vi) METRONEX Spółka z o.o. Przedsiębiorstwo Handlu Zagranicznego, (vii) Przedsiębiorstwo Uspołecznione „WROSILBET” Spółka z o.o., (viii) Bydgoskie Biuro Projektowo-Badawcze Budownictwa Przemysłowego, (ix) Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Inwestycyjne „BUDMAR” Spółka z o.o., (x) A/S Niro Atomiser-Gladsaxevej 305, Dania, (xi) SPOŁEM – Warszawska Spółdzielnia Spożywców Wola, (xii) Krzysztof Horodecki, oraz (xiii) Liga Ochrony Przyrody, Zarząd Główny.

Bank został zarejestrowany w Rejestrze Handlowym prowadzonym przez Wydział Gospodarczy Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w dniu 9 stycznia 1991 r. Obecnie Bank figuruje pod numerem 0000015525 w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Dopuszczenie akcji Banku do obrotu publicznego nastąpiło w dniu 12 września 1996 r., zaś wprowadzenie do obrotu giełdowego i wyznaczenie daty pierwszego notowania miało miejsce w dniu 3 lutego 1997 r.

Bank został utworzony na czas nieokreślony. Bank działa zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych, Prawem Bankowym oraz innymi przepisami i regulacjami mającymi zastosowanie do banków i spółek akcyjnych, jak również zgodnie z postanowieniami Statutu i innych regulaminów wewnętrznych.

Przedmiot działalności Banku określony w Statucie

Przedmiot działalności Banku obejmuje wykonywanie czynności bankowych i innych, określonych szczegółowo w § 5 Statutu.

Kapitał zakładowy

Na Datę Prospektu kapitał zakładowy Banku wynosi 929.476.710 zł i dzieli się na 92.947.671 akcji o wartości nominalnej 10 zł każda.

Na kapitał zakładowy Banku składa się: 236.700 akcji serii A, 1.263.300 akcji serii B, 500.000 akcji serii C, 1.300.000 akcji serii D, 700.000 akcji serii E, 1.500.000 akcji serii F, 1.260.000 akcji serii G, 670.000 akcji serii H, 70.000 akcji serii I, 1.055.000 akcji serii J, 945.000 akcji serii K, 1.200.000 akcji serii L, 2.500.000 akcji serii M, 1.853.000 akcji serii N, 1.320.245 akcji serii O, 6.500.000 akcji serii P, 40.000.000 akcji serii U oraz 30.074.426 akcji serii V.

Warunkowe podwyższenie kapitału zakładowego

Kapitał zakładowy został warunkowo podwyższony o kwotę nie większą niż 6.000.000 zł poprzez emisję: (i) nie więcej niż 200.000 akcji zwykłych na okaziciela serii R o wartości nominalnej 10 zł każda; (ii) nie więcej niż

200.000 akcji zwykłych na okaziciela serii S o wartości nominalnej 10 zł każda; (iii) nie więcej niż 200.000 akcji zwykłych na okaziciela serii T o wartości nominalnej 10 zł każda.

Celem warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego jest umożliwienie objęcia akcji serii R, serii S oraz serii T posiadaczom Warrantów subskrypcyjnych serii A, serii B i serii C, wyemitowanych przez Bank na podstawie Uchwały Nr 8/2011 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 23 września 2011 r. Uprawnionymi do objęcia akcji serii R są posiadacze Warrantów subskrypcyjnych serii A, uprawnionymi do objęcia akcji serii S są posiadacze Warrantów subskrypcyjnych serii B, zaś uprawnionymi do objęcia akcji serii T są posiadacze Warrantów subskrypcyjnych serii C.

Na Datę Prospektu:

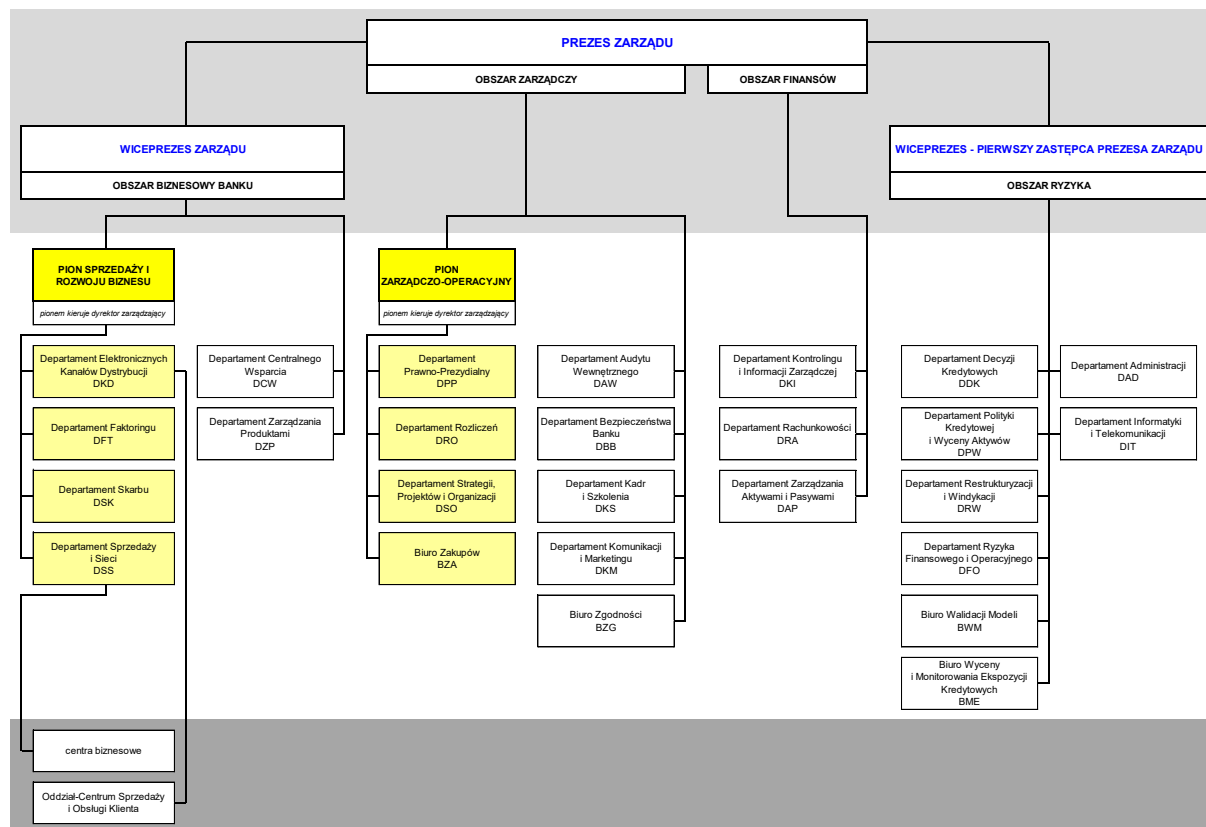
- Akcje w Obrocie są w pełni opłacone;
- brak jest Akcji w Obrocie, które nie reprezentują kapitału zakładowego Banku (nie stanowią udziału w kapitale zakładowym Banku);

Bank posiada 37.775 Akcji w Obrocie, które reprezentują 0,04% kapitału zakładowego i 0,04% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu; Akcji w Obrocie nie posiada żaden z Podmiotów Zależnych ani osoba trzecia działająca w imieniu lub na rzecz Banku.

W dniu 7 lipca 2015 r. Bank zakończył program odkupu akcji własnych, realizowany na podstawie Uchwały nr 34/2015 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z dnia 10 czerwca 2015 r. („**Program**”). Akcje w Obrocie nabyte przez Bank mogą zostać przeznaczone do zaoferowania osobom zajmującym stanowiska kierownicze mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku w rozumieniu Uchwały nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń dla osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku; oraz

- ani kapitał Banku ani kapitał żadnego z Podmiotów Zależnych nie jest przedmiotem opcji, nie zostało również uzgodnione warunkowo ani bezwarunkowo, że kapitał któregośkolwiek z tych podmiotów stanie się przedmiotem opcji.

Schemat organizacyjny Centrali Banku

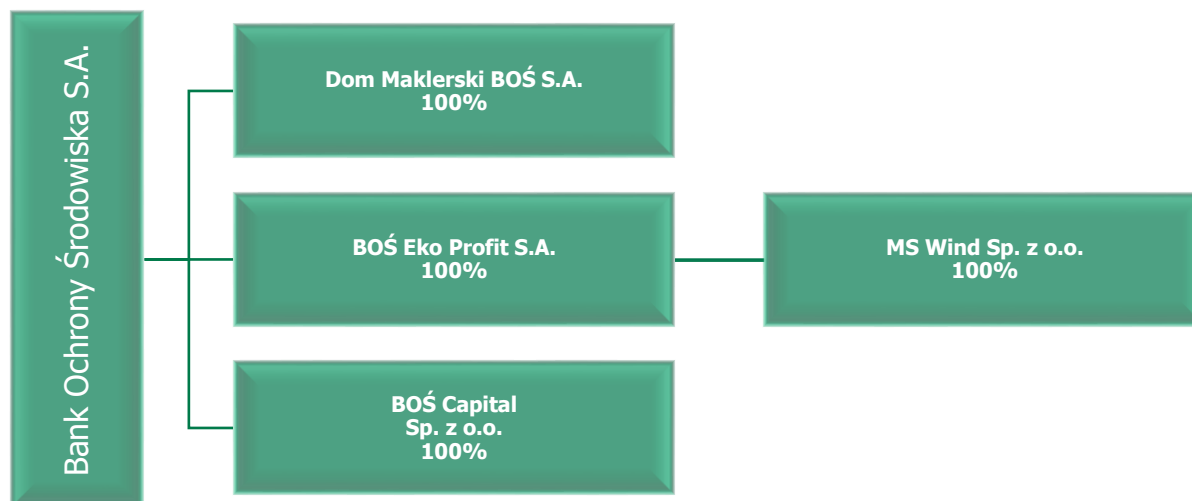

Istotne podmioty zależne Banku

Na Datę Prospektu grupę kapitałową tworzy Bank będący jednostką dominującą grupy kapitałowej oraz jego podmioty zależne.

W dniu 30 maja 2018 r. nastąpiło połączenie spółek BOŚ Capital sp. z o.o., z BOŚ Ekosystem sp. z o.o., Połączenie nastąpiło przez przejęcie dokonane w trybie art.492 §1 pkt 1 Kodeksu spółek handlowych w drodze przeniesienia całego majątku spółki przejmowanej BOŚ Ekosystem sp. z o.o. na spółkę przejmującą BOŚ Capital sp. z o.o.

Podstawowe informacje na temat Podmiotów Zależnych zostały przedstawione poniżej.

Dom Maklerski BOŚ S.A.

Bank posiada 236.400 akcji w kapitale zakładowym Domu Maklerskiego BOŚ S.A., które uprawniają do wykonywania 100% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Firma i forma prawna: Dom Maklerski BOŚ S.A.

Siedziba: Warszawa

Kapitał zakładowy: 23.640.000,00 zł

Główny przedmiot działalności spółki:..... Działalność maklerska związana z rynkiem papierów wartościowych i towarów giełdowych.

BOŚ Eko Profit S.A.

Bank posiada 10.500.000 akcji w kapitale zakładowym BOŚ Eko Profit S.A., które uprawniają do wykonywania 100% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Firma i forma prawna: BOŚ Eko Profit S.A.

Siedziba: Warszawa

Kapitał zakładowy: 10.500.000,00 zł

Główny przedmiot działalności spółki:..... Działalność holdingów finansowych. BOŚ Eko Profit S.A. prowadzi inwestycje kapitałowe w projekty proekologiczne oraz działalność finansową i doradczą uzupełniającą ofertę usługową Banku.

BOŚ Capital sp. z o.o.

Bank posiada 8.456 udziałów w kapitale zakładowym BOŚ Capital sp. z o.o., które uprawniają do wykonywania 100% głosów na zgromadzeniu wspólników.

Firma i forma prawna BOŚ Capital sp. z o.o.
Siedziba:..... Warszawa
Kapitał zakładowy:..... 422.800,00 zł
Główny przedmiot działalności spółki:..... Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi

MS Wind sp. z o.o. (jednostka pośrednio zależna – podmiot zależny od BOŚ Eko Profit S.A.)

BOŚ Eko Profit S.A. posiada 228.220 udziałów w kapitale zakładowym MS Wind sp. z o.o. które uprawniają do wykonywania 100% głosów na zgromadzeniu wspólników.

Firma i forma prawna: MS Wind sp. z o.o.
Siedziba: Warszawa
Kapitał zakładowy: 11.411.000,00zł
Główny przedmiot działalności spółki:..... Wytwarzanie energii elektrycznej. MS Wind sp. z o.o. zajmuje się realizacją projektu farmy wiatrowej.

Fundacja Banku Ochrony Środowiska

Fundacja Banku Ochrony Środowiska powstała w grudniu 2009 roku z inicjatywy Zarządu Banku. Fundacja jest pierwszą fundacją Banku działającą na rzecz ochrony środowiska, promowania ekologii oraz zrównoważonego rozwoju. Wypełnia w ten sposób lukę na rynku fundacji korporacyjnych w Polsce.

Misją fundacji jest promowanie i wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju tak, aby podnoszenie standardów życia obywateli nie odbywało się kosztem środowiska naturalnego.

ZARZĄDZANIE I ŁĄD KORPORACYJNY

Zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych i Prawem Bankowym, organami zarządzającymi i nadzorującymi w Banku są Zarząd i Rada Nadzorcza. Opis Zarządu oraz Rady Nadzorczej został przygotowany w oparciu o Kodeks Spółek Handlowych, Prawo Bankowe, Statut oraz regulaminy Zarządu i Rady Nadzorczej obowiązujące na Datę Prospektu.

Zarząd

Organem zarządzającym Banku jest Zarząd.

Skład

Zgodnie ze Statutem, Zarząd składa się co najmniej z 3 członków będących osobami fizycznymi, w tym: prezesa Zarządu, wiceprezesa – pierwszego zastępcy prezesa Zarządu oraz pozostałych wiceprezesów lub innych członków Zarządu.

Członkowie Zarządu są powoływani przez Radę Nadzorczą na wspólną kadencję. Wspólna kadencja Zarządu trwa trzy lata; liczby kadencji nie ogranicza się.

Mandaty członków Zarządu wygasają z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie z działalności i sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka Zarządu. Mandat członka Zarządu wygasa również wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania go ze składu Zarządu.

Rada Nadzorcza powołuje i odwołuje prezesa oraz wiceprezesów i członków Zarządu. Prezes Zarządu ma prawo wnioskować o powołanie i odwołanie wiceprezesów i członków Zarządu. Powołanie dwóch członków Zarządu Banku, w tym prezesa, następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego. Z wnioskiem o wyrażenie zgody występuje Rada Nadzorcza. Drugi – obok prezesa – członek Zarządu posiadający zgodę Komisji Nadzoru Finansowego pełni w Banku funkcję wiceprezesa – pierwszego zastępcy prezesa Zarządu i nadzoruje zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku.

Kompetencje Zarządu

Do kompetencji Zarządu należą wszelkie sprawy niezatrzymane innym organom Banku.

Zarząd w szczególności: (i) reprezentuje Bank wobec sądów, organów administracji państwowej i osób trzecich, (ii) uchwała strategię działania Banku, roczne plany finansowe Banku oraz roczne plany audytów wewnętrznych, (iii) podejmuje uchwały w sprawie struktury organizacyjnej Banku oraz tworzenia i likwidacji jednostek organizacyjnych Banku, (iv) podejmuje uchwały o nabyciu i zbyciu nieruchomości lub udziału w nieruchomości, (v) opracowuje projekty przepisów wewnętrznych, których wydawanie należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej, (vi) podejmuje decyzje w sprawach dotyczących zaciągnięcia zobowiązań lub rozporządzenia aktywami, których łączna wartość w stosunku do jednego podmiotu przekracza 5% funduszy własnych Banku, (vii) uchwała zasady polityki informacyjnej Banku, (viii) uchwała strategię zarządzania Bankiem i strategię zarządzania ryzykiem, (ix) (x) określa akceptowalny ogólny poziom ryzyka, (xi), (xii) (xiii) gospodaruje funduszami specjalnymi, (xiv) uchwała tryb powołania i odwołania dyrektora komórki audytu oraz dyrektora komórki do spraw zgodności, a także sposób ustalenia wynagrodzenia dyrektora komórki audytu, oraz (xv) uchwała politykę wynagrodzeń (..) uchwała politykę oceny adekwatności kandydatów i osób pełniących najważniejsze funkcje w Banku, a także dokonuje oceny adekwatności kandydatów i osób pełniących najważniejsze funkcje w Banku, (..) uchwała politykę zgodności Banku, (..) uchwała polityki w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego.

Kodeks Spółek Handlowych zakazuje Walnemu Zgromadzeniu i Radzie Nadzorczej wydawania Zarządowi wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw Banku. Ponadto członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej ponoszą odpowiedzialność wobec Banku za szkody wyrządzone działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami Statutu.

Członkowie Zarządu mogą zostać odwołani w drodze uchwały Rady Nadzorczej podjętej większością 2/3 głosów.

Kompetencje prezesa Zarządu

Prezes Zarządu Banku kieruje całokształtem działalności Banku, wydaje zarządzenia, kieruje pracami Zarządu, zwołuje posiedzenia Zarządu, akceptuje porządek obrad oraz przewodniczy posiedzeniom Zarządu.

Do kompetencji prezesa Zarządu Banku należy w szczególności: (i) nawiązywanie oraz rozwiązywanie właściwego stosunku zatrudnienia z dyrektorami zarządzającymi, dyrektorami komórek organizacyjnych Centrali i ich zastępcami, z zastrzeżeniem odrębnego trybu nawiązania i rozwiązania stosunku zatrudnienia z dyrektorem komórki audytu wewnętrznego oraz dyrektorem komórki do spraw zgodności, (ii) wydawanie regulaminu organizacyjnego Banku oraz, (iii) zarządzanie procesem kontroli wewnętrznej w Banku.

Sposób funkcjonowania Zarządu

Zarząd działa na podstawie Statutu i uchwalonego regulaminu.

Uchwały Zarządu zapadają zwykłą większością głosów. Uchwały mogą być podjęte, jeśli w posiedzeniu Zarządu uczestniczy co najmniej połowa jego członków, w tym prezes Zarządu lub – w czasie jego nieobecności – wiceprezes – pierwszy zastępca prezesa Zarządu lub wskazany przez prezesa inny wiceprezes Zarządu. W razie równej liczby głosów, decyduje głos prezesa Zarządu. Zarząd podejmuje decyzje w formie uchwał. Posiedzenia Zarządu są protokołowane.

Do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych Banku oraz do podpisywania w imieniu Banku są upoważnieni: (i) prezes Zarządu – samodzielnie, (ii) dwie osoby – działające łącznie – spośród pozostałych członków Zarządu, prokurentów lub pełnomocników, działających w granicach udzielonych im pełnomocnictw.

Członkowie Zarządu

Na Datę Prospektu, w skład Zarządu wchodzi trzech członków.

Poniżej przedstawiono informacje na temat członków Zarządu:

<u>Imię i nazwisko</u>	<u>Wiek</u>	<u>Stanowisko</u>	<u>Data objęcia funkcji w obecnej kadencji</u>
Bogusław Białowąs	49	Prezes Zarządu	11 września 2017 r.
Arkadiusz Garbarczyk	45	Wiceprezes Zarządu – pierwszy zastępca Prezesa	21 lutego 2018 r.
Konrad Raczkowski	41	Wiceprezes Zarządu	21 lutego 2018 r.

Źródło: Bank, oświadczenia członków Zarządu.

Członkowie Zarządu są powoływani przez Radę Nadzorczą na wspólną kadencję. Wspólna kadencja Zarządu trwa trzy lata; liczby kadencji nie ogranicza się. Mandaty członków Zarządu wygasają z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie z działalności i sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka Zarządu.

Adres służbowy wszystkich członków Zarządu to: Bank Ochrony Środowiska S.A., ul. Żelazna 32, 00-832 Warszawa.

Życiorysy zawodowe członków Zarządu

Bogusław Białowąs

Ekonomista, absolwent Uniwersytetu Warszawskiego, Wydziału Nauk Ekonomicznych oraz studiów doktoranckich Szkoły Głównej Handlowej. Posiada ponad 25-letnie doświadczenie w bankowości. Pracę rozpoczął w obszarze ryzyka kredytowego, restrukturyzacji i windykacji. Następnie w latach 1995-2010 organizował i nadzorował działanie komórek kredytów trudnych m.in. w Banku Gospodarstwa Krajowego, Bud-Banku, Prosper Banku, spółce Kredyt Trade (Grupa Kredyt Banku). W 2002 r. związał się z Bankiem Gospodarstwa Krajowego, w którym nadzorował politykę restrukturyzacyjną i windykacyjną. Od 2010 roku odpowiadał ze strony BGK za projektowanie i wdrażanie rządowych programów mieszkaniowych służących poprawie sytuacji na rynku mieszkaniowym („Rodzina na swoim”, „Mieszkanie dla Młodych”) oraz wsparciu budownictwa socjalnego i komunalnego. Współtworzył modele angażowania środków banków komercyjnych i ograniczania ryzyka transakcji.

Autor opracowań i artykułów na temat bankowości, w tym restrukturyzacji, a także z zakresu programów wspierających budownictwo mieszkaniowe.

W 2014 roku został nagrodzony Odznaką Honorową Prezesa Narodowego Banku Polskiego „Za zasługi dla bankowości Rzeczypospolitej Polskiej”.

Arkadiusz Garbarczyk

Pan Arkadiusz Garbarczyk od 2000 roku związany jest z bankowością. Pracę w sektorze bankowym rozpoczął jako Ekonomista, a następnie Strateg Rynków Finansowych w BRE Banku. Następnie przez siedem lat odpowiadał za ofertę produktową, politykę cenową, kanały dystrybucji oraz zarządzał ryzykiem portfela kredytowego w Banku Gospodarstwa Krajowego.

W latach 2014-2017 związany był z Bankiem Polskiej Spółdzielczości, gdzie nadzorował zarządzanie ryzykiem portfela kredytowego oraz monitoring i ocenę ryzyka kredytowego, a także sprawował funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej Domu Maklerskiego Banku BPS. Następnie w Banku Ochrony Środowiska zajmował stanowisko Dyrektora Zarządzającego kierującego Pionem Oceny i Zarządzania Ryzykiem.

Jest absolwentem Wydziału Matematyki, Mechaniki i Informatyki oraz Wydziału Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego. Ponadto ukończył 4- letni wspólny Program Uniwersytetu Warszawskiego i Columbia University z zakresu ekonomii.

Konrad Raczkowski

Pan Konrad Raczkowski pełnił rolę eksperta i doradcy instytucji publicznych, organizacji gospodarczych oraz przedsiębiorstw. W latach 2003-2013 był pracownikiem resortu finansów. Współpracował z Europejskim Urzędem ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych w Brukseli oraz Instytutem Bezpieczeństwa i Polityki Rozwoju w Sztokholmie. Jest członkiem Royal Economic Society oraz British Academy of Management oraz autorem ponad 100 publikacji naukowych i laureatem nagrody Prezesa Polskiej Akademii Nauk „za wybitne osiągnięcia naukowe w zakresie finansów”.

Jest profesorem nadzwyczajnym na Wydziale Zarządzania i Dowództwa Akademii Sztuki Wojennej. Specjalizuje się w zarządzaniu w systemie gospodarczym, finansach publicznych oraz gospodarce nieoficjalnej. Od 2012 r. jest dyrektorem Instytutu Ekonomicznego Społecznej Akademii Nauk w Warszawie oraz kierownikiem katedry Zarządzania w Gospodarce. Od 2015 r. Członek Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP. Od 2016 r. Przewodniczący Rady Nadzorczej Domu Maklerskiego BOŚ S.A. w latach 2016 – 2018 zajmował również stanowisko Dyrektora Zarządzającego Pionem Finansów w Banku Ochrony Środowiska S.A. Były wiceminister finansów (2015/2016).

Funkcje pełnione przez członków Zarządu w innych spółkach

Poniżej przedstawiono informacje na temat innych spółek kapitałowych, w których w okresie ostatnich pięciu lat członkowie Zarządu: (i) pełnili funkcje w organach zarządzających lub nadzorczych, lub (ii) posiadali akcje/udziały (w wypadku spółek notowanych na GPW lub na innym rynku regulowanym w Polsce lub za granicą w liczbie zapewniającej więcej niż 1% głosów na walnym zgromadzeniu takiej spółki), lub (iii) byli współnikami.

Imię i nazwisko	Spółka	Pełniona funkcja	Czy funkcja jest pełniona na Datę Prospektu?
Bogusław Białowas	Wodkan Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Tak
	DM BOŚ*	Członek Rady Nadzorczej	Tak
	Krajowa Agencja Poszanowania Energii SA	Sekretarz Rady Nadzorczej	Nie
Arkadiusz Garbarczyk	Notoria Serwis S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Tak
	ARMM Investment spółka z o.o. w likwidacji	Wspólnik	Tak
	DM BPS S.A.	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Nie
Konrad Raczkowski	KDPW S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Tak
	DM BOŚ*	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Tak
	Si Power SA	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Chałas i wspólnicy Tax and Finance Advisory	Wspólnik	Tak

Źródło: oświadczenia członków Zarządu.

* Oznacza Podmioty Zależne

Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku we wszystkich dziedzinach jej działalności. Rada Nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegiąlnie, może jednak delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych.

Skład

Rada Nadzorcza składa się z osób fizycznych wybieranych przez Walne Zgromadzenie na wspólną kadencję w liczbie nie mniejszej niż 5 osób i nie przekraczającej 11 osób.

Wspólna kadencja Rady Nadzorczej trwa trzy lata. Liczba kadencji nie jest ograniczona.

Mandaty członków Rady Nadzorczej wygasają z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie z działalności i sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej. Mandat członka Rady Nadzorczej wygasa również wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania go ze składu Rady. Członkowie Rady Nadzorczej mogą być odwołani przed upływem kadencji, a w ich miejsca mogą być wybrane inne osoby.

Członkowie Rady Nadzorczej spełniający kryterium niezależności

Na Datę Prospektu Janina Goss, Piotr Sadownik, Wojciech Wardacki, Emil Ślęzak, Iwona Duda, Dariusz Wasilewski oraz Marian Szołucha spełniają kryteria niezależności z art. 129 ust. 2 Ustawy o Biegłych Rewidentach, stanowiące powtórzenie wymagań określonych w Załączniku nr 2 do zalecenia Komisji (2005/162/WE) z dnia 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej), wraz z uszczegółowieniem wynikającym z Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW.

Zgodnie ze złożonymi oświadczeniami Iwona Duda, Wojciech Wardacki, Emil Ślęzak oraz Marian Szołucha posiadają doświadczenie z zakresu rachunkowości lub rewizji finansowej.

Na Datę Prospektu Iwona Duda i Emil Ślęzak posiadają wiedzę i umiejętności z branży, w której działa Emitent.

Kompetencje

Rada Nadzorcza określa liczbę członków Zarządu. Rada Nadzorcza powołuje i odwołuje prezesa oraz wiceprezesów i członków Zarządu. Prezes Zarządu ma prawo wnioskować o powołanie i odwołanie wiceprezesów i członków Zarządu. Rada Nadzorcza rozpatruje sprawy wnoszone przez Zarząd pod obrady Walnego Zgromadzenia, opiniując projekty uchwał Zgromadzenia, za wyjątkiem uchwał porządkowych.

Zgodnie ze Statutem, do kompetencji Rady Nadzorczej należy w szczególności:

(i) zatwierdzanie strategii działania Banku oraz rocznych planów finansowych Banku, (ii) zatwierdzanie określonego przez Zarząd Banku akceptowalnego ogólnego poziomu ryzyka oraz przyjętych przez Zarząd Banku strategii zarządzania Bankiem i strategii zarządzania ryzykiem, (iii) zatwierdzanie polityki w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego, (iv) zatwierdzanie polityki wynagrodzeń, (v) zatwierdzanie polityki zgodności Banku, (vi) zatwierdzanie zasad polityki informacyjnej Banku, (vii) zatwierdzanie uchwał Zarządu w sprawie struktury organizacyjnej Banku, z tym że kompetencje do tworzenia i likwidacji jednostek organizacyjnych Banku przysługują Zarządowi, (viii) zatwierdzanie uchwał Zarządu w sprawie struktury organizacyjnej Banku, z tym że kompetencje do tworzenia i likwidacji jednostek organizacyjnych Banku przysługują Zarządowi, (ix) informowanie KNF o składzie Zarządu oraz o zmianie jego składu niezwłocznie po jego powołaniu lub po dokonaniu zmiany jego składu, a także o członkach Zarządu, którym w ramach podziału kompetencji podlega w szczególności zarządzanie ryzykiem i komórka audytu wewnętrznego, (x) ocena sprawozdania Zarządu z działalności Banku oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym oraz wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty, a także składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników tej oceny, (xi) ocena sprawozdania Zarządu z działalności grupy kapitałowej Banku oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej Banku za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym, a także składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników tej oceny; (xii) ustalanie warunków zatrudnienia, w tym także warunków innych stosunków prawnych niż stosunek pracy, dla członków Zarządu Banku, (xiii) uchwalanie regulaminu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych lub poręczeń członkom organów Banku i osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Banku oraz innym osobom wymienionym w art. 79 Prawa Bankowego, (xiv) podejmowanie uchwał w sprawie wyrażenia zgody na udzielanie kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych lub poręczeń członkom organów Banku oraz innym osobom określonym w art. 79a Prawa Bankowego, (xv) zatwierdzanie wniosków Zarządu Banku w sprawach nabywania akcji i udziałów w spółkach o wartości nominalnej przekraczającej łącznie z już posiadanymi przez Bank akcjami i udziałami tych spółek równowartość 5% kapitału zakładowego Banku, z wyłączeniem akcji spółek dopuszczonych do publicznego obrotu, (xvi) wybór biegłego rewidenta przeprowadzającego badanie sprawozdania finansowego oraz innych biegłych, (xvii) nadzór nad wprowadzeniem w Banku systemu zarządzania, na który składa się system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej oraz ocena adekwatności i skuteczności tych systemów, (xviii) ocena okresowych informacji o poziomie „ryzyka bankowego i jakości zarządzania tym ryzykiem, (xix) ocena okresowych informacji na temat stwierdzonych nieprawidłowości i wniosków wynikających z przeprowadzanych audytów wewnętrznych oraz działań podejmowanych w celu ich usunięcia lub realizacji, (xx) zatwierdzanie trybu nawiązania i rozwiązania stosunku zatrudnienia z dyrektorem komórki audytu oraz dyrektorem komórki do spraw zgodności, a także sposobu ustalenia wynagrodzenia dyrektora komórki audytu,

(xvi) uchwalanie polityki oceny adekwatności kandydatów na członków Zarządu i członków Zarządu, a także dokonywanie oceny adekwatności kandydatów na członków Zarządu i członków Zarządu Banku.

Sposób funkcjonowania Rady Nadzorczej

Rada Nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegiąlnie, może jednak delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych.

Rada Nadzorcza wybiera ze swego grona przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza. Posiedzenia Rady Nadzorczej zwoływane są przez jej przewodniczącego w miarę potrzeb, nie rzadziej niż raz na kwartał. Posiedzenie może być również zwołane w innym trybie przewidzianym w art. 389 § 1 i 2 Kodeksu spółek handlowych. O terminie i miejscu posiedzenia Rady Nadzorczej jej członkowie powinni być powiadomieni na piśmie, z równoczesnym podaniem porządku obrad.

Uchwały Rady Nadzorczej mogą być podjęte, jeżeli na posiedzeniu jest obecna co najmniej połowa jej członków, w tym przewodniczący lub wiceprzewodniczący, a wszyscy jej członkowie zostali zaproszeni. Uchwały Rady Nadzorczej w sprawie powołania i odwołania członków Zarządu zapadają większością 2/3 głosów. Pozostałe uchwały Rady Nadzorczej – o ile przepisy prawa nie stanowią inaczej – zapadają zwykłą większością głosów. W razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego.

Członkowie Rady Nadzorczej mogą brać udział w podejmowaniu uchwał oddając swój głos na piśmie za pośrednictwem innego członka Rady. Oddanie głosu na piśmie nie może dotyczyć spraw wprowadzonych do porządku obrad na posiedzeniu Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza może podejmować uchwały w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Uchwała jest ważna, gdy wszyscy członkowie Rady zostali powiadomieni o treści projektu uchwały. Posiedzenia Rady Nadzorczej są protokołowane.

Rada Nadzorcza uchwała regulamin Rady Nadzorczej.

Komitety Rady Nadzorczej

Zgodnie ze Statutem, Rada Nadzorcza powołuje spośród swoich członków Komitet Audytu Wewnętrznego, Komitet ds. Wynagrodzeń i Nominacji oraz Komitet ds. Ryzyka. Rada może powoływać spośród swoich członków także inne komitety.

Komitet Audytu Wewnętrznego

Do zadań Komitetu Audytu Wewnętrznego należy w szczególności: (i) monitorowanie skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej, (ii) monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej Banku, (iii) monitorowanie wykonania czynności rewizji finansowej, w szczególności przeprowadzania przez firmę audytorską badania, z uwzględnieniem wszelkich wniosków i ustaleń Komisji Nadzoru Audytowego wynikających z kontroli przeprowadzonej w firmie audytorskiej, (iv) kontrolowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej, w szczególności w przypadku, gdy na rzecz Banku świadczone są przez firmę audytorską inne usługi niż badanie, oraz (v) nadzór merytoryczny nad działalnością komórki audytu wewnętrznego, w tym w szczególności nadzór nad właściwym usytuowaniem komórki audytu wewnętrznego w strukturze organizacyjnej Banku, z zachowaniem niezależności funkcjonowania, zgodnie z regulacjami nadzorczymi.

Na Datę Prospektu w skład Komitetu Audytu Wewnętrznego wchodzi: Wojciech Wardacki jako Przewodniczący, Iwona Duda jako Wiceprzewodnicząca, Emil Ślęzak oraz Marian Szolucha.

Komitet ds. Wynagrodzeń i Nominacji

Do zadań Komitetu ds. Wynagrodzeń i Nominacji należy w szczególności: (i) opiniowanie i monitorowanie przyjętej w Banku polityki wynagrodzeń oraz wspieranie organów Banku w zakresie kształtowania i realizacji tej polityki; (ii) opiniowanie i monitorowanie wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku związane z zarządzaniem ryzykiem oraz zachowaniem zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi; (iii) wydawanie opinii w sprawie oceny adekwatności kandydatów na członków Zarządu oraz członków Zarządu Banku.

Na Datę Prospektu w skład Komitetu ds. Wynagrodzeń i Nominacji wchodzi: Piotr Sadownik jako Przewodniczący, Dariusz Wasilewski jako Wiceprzewodniczący oraz Janina Goss.

Komitet ds. Ekologii

Do zadań Komitetu ds. Ekologii należy w szczególności: (i) rekomendowanie Radzie Nadzorczej i Zarządowi kierunków dalszego rozwoju oferty produktów bankowych o charakterze ekologicznym; (ii) opiniowanie

przedkładanych Radzie Nadzorczej informacji o: działalności proekologicznej Banku, inicjatywach Banku z obszaru działalności proekologicznej, rozwijanych przez Bank kierunkach finansowania projektów proekologicznych; (iii) wspieranie współpracy Banku z Akcjonariuszem Większościowym i Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz z innymi organizacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska; (iv) wspieranie działań Banku w sferze polityki ekologicznej w kontaktach z przedstawicielami Sejmu i Senatu, administracji publicznej, w tym z Ministrem Środowiska; (v) popularyzowanie i wspieranie działań Banku o charakterze proekologicznym, poprzez uczestnictwo w konferencjach, seminariach, wydarzeniach branżowych środowisk eksperckich, instytucji rządowych, funduszy celowych, placówek naukowych, izb gospodarczych oraz pozarządowych organizacji ekologicznych itp.

Na Datę Prospektu w skład Komitetu ds. Ekologii wchodzi: Andrzej Matysiak jako Przewodniczący, Dariusz Wasilewski jako Wiceprzewodniczący oraz Janina Goss.

Komitet ds. Ryzyka

Do zadań Komitetu ds. Ryzyka należy w szczególności: (i) opiniowanie całościowej bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka; (ii) opiniowanie opracowanej przez Zarząd strategii zarządzania ryzykiem w działalności Banku oraz przedkładanych przez Zarząd informacji dotyczących realizacji tej strategii; (iii) wspieranie Rady Nadzorczej w nadzorowaniu wdrażania strategii zarządzania ryzykiem w działalności Banku przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla; (iv) weryfikacja, czy ceny pasywów i aktywów oferowane klientom w pełni uwzględniają model biznesowy Banku i jego strategię w zakresie ryzyka, a w przypadku gdy ceny te nie odzwierciedlają w odpowiedni sposób rodzajów ryzyka zgodnie z tym modelem i tą strategią, przedstawianie Zarządowi Banku propozycji mających na celu zapewnienie adekwatności cen pasywów i aktywów do tych rodzajów ryzyka.

Na Datę Prospektu w skład Komitetu ds. Ryzyka wchodzi: Emil Ślązak jako Przewodniczący, Marian Szołucha jako Wiceprzewodniczący oraz Iwona Duda i Wojciech Wardacki.

Członkowie Rady Nadzorczej

Na Datę Prospektu w skład Rady Nadzorczej wchodzi 8 członków.

Poniżej przedstawiono wybrane informacje na temat obecnych członków Rady Nadzorczej:

Imię i nazwisko	Wiek	Stanowisko	Data objęcia funkcji w obecnej kadencji
Wojciech Wardacki	58	Przewodniczący Rady Nadzorczej	23 czerwca 2016 r.
Andrzej Matysiak	56	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	23 czerwca 2016 r.
Emil Ślązak	42	Sekretarz Rady Nadzorczej	23 czerwca 2016 r.
Janina Goss	75	Członek Rady Nadzorczej	23 czerwca 2016 r.
Iwona Beata Duda	50	Członek Rady Nadzorczej	13 lutego 2018 r.
Piotr Sadownik	50	Członek Rady Nadzorczej	23 czerwca 2016 r.
Marian Szołucha	35	Członek Rady Nadzorczej	23 czerwca 2016 r.
Dariusz Wasilewski	48	Członek Rady Nadzorczej	13 lutego 2018 r.

Źródło: Bank, oświadczenia członków Rady Nadzorczej.

Mandaty członków Rady Nadzorczej wygasają z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie z działalności i sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej.

Życiorys zawodowe członków Rady Nadzorczej

Wojciech Wardacki

Wojciech Wardacki jest członkiem Rady Nadzorczej Banku od lutego 2016 r. Od kwietnia 2016 r. pełni również funkcję prezesa zarządu w spółce Grupa Azoty Zakłady Chemiczne „Police” S.A. W latach 2006-2008 pełnił funkcję członka zarządu spółki Ciech S.A., a od 2005 do 2006 r. prezesa zarządu Zakładów Chemicznych Zachem S.A. w Bydgoszczy, gdzie wcześniej pełnił funkcję członka zarządu ds. restrukturyzacji. W latach 1996-2005 był członkiem zarządu Goleniowskich Fabryk Mebli Kollektion WIM sp. z o.o. Od 1994 do 1995 r. był Dyrektorem ds. marketingu w spółce „Rarytas” sp. z o.o. w Stargardzie Szczecińskim, zaś w latach 1991-1993 był Dyrektorem Biura Informacyjno-Doradczego Miasta Bremerhaven.

W latach 2010-2014 prowadził działalność gospodarczą pod nazwą Lobbying & Consulting dr Wojciech Wardacki, a od 1994 do 1996 prowadził Pracownię Analiz i Badań Marketingowych.

Wojciech Wardacki w 1988 r. uzyskał tytuł doktora nauk ekonomicznych na Uniwersytecie Szczecińskim, gdzie w 1983 r. uzyskał tytuł magistra ekonomii. W latach 1983-1995 był zatrudniony na Uniwersytecie Szczecińskim w charakterze pracownika naukowego. W latach 2003-2004 ukończył dwa kursy z dziedziny zarządzania organizowane przez Gustav Käser Training International.

Adres służbowy Wojciecha Wardackiego to: Grupa Azoty Zakłady Chemiczne „Police” S.A., ul. Kuźnicka 1, 72-010 Police.

Andrzej Matysiak

Andrzej Matysiak jest członkiem Rady Nadzorczej Banku od lutego 2016 r. W latach 2007-2014 był członkiem rady nadzorczej spółki Wodociągi Miejskie w Radomiu sp. z o.o. Od 2015 r. jest zatrudniony w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, gdzie w latach 2008-2015 pełnił funkcję naczelnika. W latach 2005-2007 był dyrektorem w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, w latach 2002-2005 pełnił funkcję inżyniera nadzoru w Nadleśnictwie Dobieszyn, gdzie wcześniej w latach 1986-1994 był zatrudniony kolejno na stanowiskach: stażysty, adiunkta, nadleśniczego terenowego i zastępcy nadleśniczego. W latach 1998-2001 był zastępcą dyrektora w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu. W latach 1994-1998 był burmistrzem miasta Białobrzegi.

Andrzej Matysiak w 2008 r. uzyskał tytuł doktora nauk leśnych w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, gdzie w 1986 r. uzyskał tytuł magistra-inżyniera leśnictwa. W latach 1989-1990 ukończył studia podyplomowe „Produkcyjność leśna”, a w 2000-2001 studia podyplomowe współorganizowane przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie „Ocena i wycena zasobów przyrodniczych. W latach 2001-2002 ukończył studia podyplomowe organizowane przez Politechnikę Radomską „Organizacja i Zarządzanie”. W 2003 r., po odbytych kursach, zdał egzamin dla kandydatów do rad nadzorczych spółek Skarbu Państwa.

Adres służbowy Andrzeja Matysiaka to: Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, ul. 25 czerwca 68, 26-600 Radom.

Emil Ślęzak

Emil Ślęzak jest członkiem Rady Nadzorczej Banku od lutego 2016 r. Na Datę Prospektu pełni również funkcję członka rady nadzorczej w Alumetal S.A. W latach 2006-2008 zasiadał w radzie nadzorczej Banku BPH S.A. Od 2010 r. jest zatrudniony na stanowisku menadżera ryzyka w spółce HighSky Brokers a.s. (spółka akcyjna) z siedzibą w Pradze oddział w Polsce, gdzie zajmuje się analizą ryzyka i adekwatności kapitałowej. Od 2005 r. jest także analitykiem sekcji Bankowości i Rynków Finansowych w Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową. W latach 2008-2009 był doradcą w Departamencie Gwarancji i Środków Pomocowych Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

Emil Ślęzak w 2003 r. uzyskał tytuł doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie, gdzie w 2000 r. uzyskał równoległe tytuły magistra z dziedziny zarządzania i marketingu oraz finansów i bankowości. Od 2003 r. Emil Ślęzak jest adiunktem i starszym wykładowcą w Szkole Głównej Handlowej. W latach 2008-2009 był zatrudniony na stanowisku nauczyciela akademickiego w Akademii Leona Koźmińskiego, a w latach 2001-2012 w Wyższej Szkole Menedżerskiej we Warszawie. W 2000 r. uczestniczył w kursie dla ekonomistów, organizowanym przez Lehigh University w Bethlehem, USA – The Global Village for Future Leaders of Business and Industry. W 2012 r. był uczestnikiem stypendium wizytacyjnego na Victoria University of Wellington w Nowej Zelandii.

Adres służbowy Emila Ślęzaka to: Szkoła Główna Handlowa, al. Niepodległości 162, 02-554 Warszawa.

Janina Goss

Janina Goss jest członkiem Rady Nadzorczej Banku od czerwca 2016 r. Na Datę Prospektu Janina Goss sprawuje również funkcję członka zarządu spółki Srebrna sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie oraz członka Rady Nadzorczej PGE Polskiej Grupy Energetycznej S.A. w Warszawie. W latach 2009-2010 pełniła funkcję członka rady nadzorczej Polskiego Radia S.A., a w latach 2006-2009 w Telewizji Polskiej S.A. była m.in. przewodniczącą rady nadzorczej. Od 1991 do 2003 r. była zatrudniona jako radca prawny w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Łodzi, w latach 1975-1976 była radcą prawnym w Wojewódzkim Banku Gospodarki Żywnościowej w Łodzi. W latach 1968-1990 zasiadała w zarządzie Społem WWS, gdzie następnie była zatrudniona na stanowisku radcy prawnego.

Janina Goss jest absolwentką Uniwersytetu Łódzkiego, gdzie uzyskała tytuł magistra prawa. W 1974 r. po ukończeniu aplikacji uzyskała tytuł radcy prawnego.

Adres służbowy Janiny Goss to: Spółka Srebrna sp. z o.o., Aleje Jerozolimskie nr 125/127, 00-813 Warszawa.

Iwona Beata Duda

Iwona Beata Duda jest członkiem Rady Nadzorczej Banku od 13 lutego 2018 r.

Iwona Duda jest również wiceprzewodniczącą rady nadzorczej w należącej do Polskiej Grupy Zbrojeniowej spółce AUTOSAN sp. z o.o.. Ponadto zasiadała w radach nadzorczych Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego PZU S.A., w którym do tej pory świadczy usługi z zakresu doradztwa w obszarze rynku kapitałowego. W okresie od marca 2010 do listopada 2011 była zatrudniona w Narodowym Banku Polskim, gdzie była odpowiedzialna za opiniowanie i kreowanie systemowych rozwiązań w obszarze wyznaczania celów strategicznych banku centralnego, podejścia procesowego oraz kontrolingu. W latach 2006-2008 zajmowała stanowisko zastępcy przewodniczącego KNF.

W 1991 r. uzyskała tytuł magistra w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Dodatkowo, w 1997 r. ukończyła Krajową Szkołę Administracji Publicznej. Jest również absolwentką Międzynarodowej Szkoły Zarządzania przy Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie, gdzie ukończyła Studium dla Doradcy Inwestycyjnego - Analityka Papierów Wartościowych.

Adres służbowy Iwony Dudy to: Polska Grupa Zbrojeniowa S.A. z siedzibą w Radomiu (kod 26-609), ul. Malczewskiego 24; Biuro w Warszawie ul. Nowy Świat 4a 00-497 Warszawa.

Piotr Sadownik

Piotr Sadownik jest członkiem Rady Nadzorczej Banku od lutego 2016 r.

Piotr Sadownik od lutego 2016 r. pełni również funkcję przewodniczącego rady nadzorczej PKO BP S.A. Piotr Sadownik współpracuje z kancelarią Gide, Loyrette, Nouel – w latach 1993-1999 jako associate, od 1999 r. na stanowisku partnera lokalnego, a od 2016 r. jako partner międzynarodowy. Był również członkiem rady nadzorczej w Ventus Asset Managements S.A.

W 1992 r. uzyskał tytuł magistra prawa na Uniwersytecie Warszawskim, jest także absolwentem Wydziału Prawa Uniwersytetu Paris II Panthéon-Assas. W latach 1992-1996 r. odbył aplikację adwokacką przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Warszawie – od 1996 r. wpisany jest na listę adwokatów.

Adres służbowy Piotra Sadownika to: Kancelaria Gide Loyrette Nouel, pl. Piłsudskiego 1, 00-078 Warszawa.

Marian Szolucha

Marian Szolucha jest członkiem Rady Nadzorczej Banku od lutego 2016 r.

Marian Szolucha jest również członkiem rady nadzorczej w CUBE.ITG S.A., ZEM Łabędy sp. z o.o. oraz Kolejowych Zakładach Łączności sp. z o.o. w Bydgoszczy (od marca 2016). Ponadto zasiadał w radzie nadzorczej: Magna Polonia S.A., ABC Gospodarka Odpadami sp. z o.o. w Stalowej Woli (2013-2014) oraz w Żywieckich Zakładach Papierniczych Solali S.A. w likwidacji. W latach 2010-2015 pełnił funkcję dyrektora biura Związku Pracodawców Mediów Publicznych. 8W latach 2009-2011 pełnił funkcję sekretarza rady nadzorczej Radia Koszalin S.A. W latach 2006-2007 był doradcą i rzecznikiem prasowym w Ministerstwie Gospodarki Wodnej.

W 2007 r. uzyskał tytuł magistra ekonomii na Uniwersytecie Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie, a w 2011 r. uzyskał tytuł doktora nauk ekonomicznych w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Od 2013 do 2016 r. był adiunktem w Społecznej Akademii Nauk w Łodzi, a w latach 2011-2014 był adiunktem w Wyższej Szkole Menadżerskiej w Warszawie.

Adres służbowy Mariana Szoluchy to: Społeczna Akademia Nauk, ul. Sienkiewicza 9, 90-113 Łódź.

Dariusz Wasilewski

Dariusz Wasilewski jest członkiem Rady Nadzorczej Banku od 13 lutego 2018 r. Od listopada 2015 r. jest ekspertem Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, gdzie zajmuje się oceną wniosków konkursowych w zakresie projektów na dezinstytucjonalizację usług świadczonych na rzecz osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi. Wykłada również na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu na studiach podyplomowych z zakresu finansów i zarządzania. Jest również autorem kilkudziesięciu opracowań biznesowych artykułów oraz książek z zakresu finansów i zarządzania.

W 1996 r. uzyskał stopień magistra prawa na Uniwersytecie Warszawskim. Ukończył również studia podyplomowe na Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu w zakresie finansów i zarządzania w ochronie zdrowia oraz międzynarodowe studia menedżerskie (MBA), organizowane przez Lubelską Szkołę Biznesu we współpracy z University of Central Lancashire w Preston.

Adres służbowy Dariusza Wasilewskiego to: ul. Jurowiecka 56, 15-101 Białystok.

Funkcje pełnione przez członków Rady Nadzorczej w innych spółkach

Poniżej przedstawiono informacje na temat innych spółek kapitałowych i osobowych, w których w okresie ostatnich pięciu lat członkowie Rady Nadzorczej: (i) pełnili funkcje w organach zarządzających lub nadzorczych, lub (ii) posiadali akcje/udziały (w wypadku spółek notowanych na GPW lub na innym rynku regulowanym w Polsce lub za granicą w liczbie zapewniającej więcej niż 1% głosów na walnym zgromadzeniu takiej spółki), lub (iii) byli współnikami.

Imię i nazwisko	Spółka	Pełniona funkcja	Czy funkcja jest pełniona na Datę Prospektu?
Wojciech Wardacki	Grupa Azoty Zakłady Chemiczne Police S.A.	Prezes Zarządu	Tak
	Grupa Azoty S.A.	Prezes Zarządu	Tak
	Grupa Azoty Zakłady Chemiczne Police S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
Andrzej Matysiak	Powiatowy Ośrodek Wypoczynkowy Olszynka sp. z o.o.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Wodociągi Miejskie w Radomiu sp. z o.o.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Rolno – Spożywczy Rynek Hurtowy SA w Radomiu	Członek Rady Nadzorczej	Tak
Emil Ślązak	Alumetal S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Tak
Janina Goss	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Tak
	Srebrna sp. z o.o.	Członek Zarządu	Tak
Piotr Sadownik	Auto Max Truck sp. z o.o. w likwidacji	Wspólnik	Nie***
	PKO BP S.A.	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Tak
Marian Szolucha	CUBE.ITG S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Tak
	ZEM Łabędy sp. z o.o.	Członek Rady Nadzorczej	Tak
	Kolejowe Zakłady Łączności sp. z o.o.	Członek Rady Nadzorczej	Tak
	Magna Polonia S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Żywieckie Zakłady Papiernicze Solali S.A. w likwidacji	Członek Rady Nadzorczej	Nie
Iwona Beata Duda	ABC Gospodarka Odpadami sp. z o.o.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	AUTOSAN sp. z o.o.	Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej	Tak
	Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie

Źródło: Bank, oświadczenia członków Rady Nadzorczej.

* Oznacza Podmioty Zależne

** ABC Gospodarka Odpadami sp. z o.o. w likwidacji została wykreślona z Rejestru Przedsiębiorców KRS w dniu 22 marca 2016 r. Marian Szolucha pełnił funkcję członka Rady Nadzorczej do października 2015 r.

*** Wprawdzie Pan Piotr Sadownik jest ujawniony w KRS jako współnik wskazanej wyżej spółki, jednakże zbył posiadane w niej udziały, co jednak nie zostało ujawnione w rejestrze. Z uwagi na to, że zgodnie z prawem współnik przestaje być współnikiem spółki w momencie skutecznego przejścia udziałów na inną osobę, a wpis do KRS ma w tym wypadku jedynie charakter deklaratoryjny, Pan Piotr Sadownik nie jest współnikiem Auto Max Truck sp. z o.o.

Pozostałe informacje na temat członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej

Zgodnie z oświadczeniami złożonymi przez członków Zarządu i Rady Nadzorczej, poza wyjątkami opisanymi tabeli zaprezentowanej powyżej oraz w Prospekcie (zob. rozdział „Zarządzanie i ład korporacyjny – Zarząd – Funkcje pełnione przez członków Zarządu w innych spółkach” oraz rozdział „Zarządzanie i ład korporacyjny – Rada Nadzorcza – Funkcje pełnione przez członków Rady Nadzorczej w innych spółkach”), w okresie ostatnich pięciu latach żaden z członków Zarządu i Rady Nadzorczej:

- (i) nie był udziałowcem/akcjonariuszem żadnej spółki kapitałowej ani współnikiem w spółce osobowej,
- (ii) nie był akcjonariuszem spółki publicznej posiadającym akcje reprezentujące więcej niż 1% głosów na walnym zgromadzeniu takiej spółki,

- (iii) nie prowadził działalności poza Spółką, która miałyby istotne znaczenie dla Spółki,
- (iv) nie został skazany za przestępstwo oszustwa,
- (v) nie był podmiotem żadnych postępowań lub sankcji nałożonych przez organy administracji lub inne organy nadzorcze (w tym organizacje zawodowe),
- (vi) żaden sąd nie wydał wobec niego zakazu pełnienia funkcji w organach administracyjnych, zarządzających lub nadzorczych spółek bądź zakazu zajmowania stanowisk kierowniczych lub prowadzenia spraw jakiejkolwiek spółki, ani
- (vii) nie był członkiem organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego ani członkiem wyższego kierownictwa w podmiotach, względem których ustanowiono zarząd komisaryczny, prowadzono postępowanie upadłościowe, likwidacyjne lub inne postępowanie podobnego rodzaju.

Pan Piotr Sadownik zbył udziały w spółce Auto Max Truck sp. z o.o. co nie zostało ujawnione w KRS przez nabywcę, nie posiada on także informacji o szczegółach dotyczących likwidacji ww. spółki.

Powiązania rodzinne

Nie istnieją żadne powiązania rodzinne pomiędzy członkami Zarządu i Rady Nadzorczej

Sprawowanie funkcji administracyjnych, zarządzających i nadzorujących w innych podmiotach

Piotr Sadownik jest członkiem organu nadzorczego spółki kapitałowej konkurencyjnej wobec Banku – pełni funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej PKO BP S.A.

Poza wyjątkami opisanymi powyżej, żaden z członków Zarządu ani Rady Nadzorczej nie sprawuje funkcji administracyjnych, nadzorczych czy zarządzających w jakiejkolwiek innej spółce ani nie pełni poza Bankiem żadnych ważnych funkcji, które mogłyby być istotne dla Banku.

Konflikt interesów

Zgodnie z oświadczeniem członków Zarządu i Rady Nadzorczej nie występują faktyczne ani potencjalne konflikty interesów pomiędzy ich interesem osobistym a obowiązkami lub zobowiązaniami wobec Spółki.

Umowy i porozumienia z członkami Zarządu lub członkami Rady Nadzorczej

W okresie objętym Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym, jak również do Daty Prospektu, poza transakcjami opisanymi w rozdziale „*Transakcje z podmiotami powiązanymi*” Spółka nie dokonywała innych transakcji z członkami Zarządu lub członkami Rady Nadzorczej ani nie dokonała wypłaty świadczeń poza świadczeniami z tytułu wynagrodzeń za pełnienie funkcji w organach Spółki i Podmiotów Zależnych lub świadczeniem pracy na rzecz Spółki lub Podmiotów Zależnych, opisanymi w niniejszym rozdziale.

Umowy i porozumienia ze znacznymi akcjonariuszami, klientami, dostawcami lub innymi osobami, na mocy których powołano członków Zarządu lub członków Rady Nadzorczej

Nie istnieją żadne umowy ani porozumienia z głównymi akcjonariuszami Banku, klientami, dostawcami ani innymi podmiotami, na podstawie których członkowie Zarządu lub Rady Nadzorczej zostali powołani na stanowisko członka Zarządu lub Rady Nadzorczej.

Udział członków Zarządu lub członków Rady Nadzorczej w emisji Akcji Dopuszczanych

Członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej nie zostały przydzielone Akcje Dopuszczane.

Akcje będące w posiadaniu członków Zarządu lub członków Rady Nadzorczej

Na Datę Prospektu żaden członek Zarządu ani Rady Nadzorczej nie posiada Akcji w Obrocie.

Wynagrodzenie i warunki umów o pracę członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej

Wynagrodzenie i zasady wynagradzania członków Zarządu oraz zasady zatrudnienia członków Zarządu

W tabeli poniżej przedstawiono wysokość wynagrodzenia otrzymanego przez poszczególnych członków Zarządu od Banku oraz Podmiotów Zależnych za 2017 rok.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie otrzymane od Banku		Wynagrodzenie otrzymane od Podmiotów Zależnych	
	Wynagrodzenie podstawowe	Wynagrodzenie dodatkowe	Wynagrodzenie podstawowe	Wynagrodzenie dodatkowe
	(w tys. PLN)			
Bogusław Białowas ¹	221	--	--	-
Arkadiusz Garbarczyk ²	26	--	--	-
Paweł Pitera ³	391	-	-	-
Stanisław Kolasiński ³	439	-	-	-
Stanisław Kluza ⁴	620	-	-	-
Emil Ślązak ⁵	36	-	-	-
Anna Milewska ⁶	434	-	-	-
Dariusz Grylak ⁷	310	-	-	-
Razem	2.477	-	-	-

¹ w składzie Zarządu od 16 czerwca 2017 r.

² w składzie Zarządu od 07 grudnia 2017 r.

³ w składzie Zarządu do 16 lutego 2017 r.

⁴ w składzie Zarządu do 6 czerwca 2017 r. (kadencja Zarządu zakończyła się 6 czerwca)

⁵ w składzie Zarządu od 7 do 15 czerwca i od 22 czerwca do 10 września 2017 r.

⁶ w składzie Zarządu od 23 marca 2016 r.

⁷ w składzie Zarządu od 16 lutego 2017 r.

Źródło: Bank.

Łączna wartość wynagrodzenia otrzymanego od Banku oraz Podmiotów Zależnych przez wyżej wymienionych członków Zarządu za 2017 rok wyniosła 2.477 tys. zł. Wartość świadczeń niepieniężnych wyniosła 0 tys. zł.

Do elementów wynagrodzenia dodatkowego zalicza się: (iii) wynagrodzenie za czas choroby, (iv) koszty polis ubezpieczeniowych, (v) koszty opieki medycznej, (vi) koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych, (viii) ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, (ix) zwrot składek ZUS, (x) świadczenia po okresie zatrudnienia, oraz (xi) świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy. Członkowie Zarządu objęci są ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej (zob. rozdz. „Opis działalności Banku – Ubezpieczenia”).

Wynagrodzenie i zasady wynagradzania członków Rady Nadzorczej

W tabeli poniżej przedstawiono wysokość wynagrodzenia otrzymanego przez poszczególnych członków Rady Nadzorczej od Banku za 2017 rok.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie otrzymane od Banku	
	Wynagrodzenie podstawowe	Wynagrodzenie dodatkowe
	w tys. PLN	
Andrzej Matysiak	112	0
Janina Goss	104	-
Oskar Kowalewski	104	12
Paweł Mzyk	104	-
Marian Szołucha	104	-
Wojciech Wardacki	153	-
Piotr Sadownik	104	-
Emil Ślązak	86	-
Razem	871	12

Źródło: Bank.

Łączna wartość wynagrodzenia otrzymanego od Banku przez wyżej wymienionych członków Rady Nadzorczej za 2017 rok wyniosła 871,2 tys. zł, z czego łączna wartość świadczeń niepieniężnych wyniosła 11,6 tys. zł.

Członkowie Rady Nadzorczej objęci są ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej (zob. rozdz. „Opis działalności Banku – Ubezpieczenia”).

Plan motywacyjny

Program opcji menedżerskich

W 2011 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie wyraziło zgodę na przeprowadzenie przez Bank trzyletniego programu tzw. opcji menedżerskich („Program”), obejmującego lata: 2012, 2013 i 2014. W 2015 r. nastąpiło rozliczenie ostatniej transzy Programu – za 2014 r.

W ramach Programu kluczowa kadra menedżerska Grupy BOŚ S.A. mogła nabyć prawa do bezpłatnego otrzymania warrantów uprawniających do nabycia akcji Banku Ochrony Środowiska S.A. po cenie nominalnej wynoszącej 35 zł. Program był skierowany do maksymalnie 200 osób.

Program składał się z trzech serii warrantów (odpowiednio na lata 2012, 2013 i 2014), przy czym maksymalna liczba warrantów oferowanych za dany rok nie mogła przekroczyć 200 tysięcy. Warranty były proponowane do nabycia osobom uprawnionym odrębnie w ramach każdej serii warrantów. Jeden warrant uprawniał do nabycia jednej akcji Banku Ochrony Środowiska S.A.

Warunkiem przyznania praw do warrantów było osiągnięcie określonych warunków rynkowych związanych z kursem akcji Banku, warunków świadczenia usług oraz spełnienia nierynkowych warunków związanych z dokonaniem (zysk na akcję oraz cele indywidualne).

W związku z niespełnieniem w 2012 r. warunku kursu akcji i warunku zysku netto na akcję, Program za 2012 r. nie został zrealizowany.

W 2013 r. dokonano modyfikacji Programu, której celem było utrzymanie wysokiej motywacji do realizacji zadań indywidualnych, a przez to do długoterminowego budowania wartości Banku oraz złagodzenie negatywnego wpływu na powodzenie Programu elementów niezależnych od menedżerów. Program za 2013 r. zakończył się sukcesem. W 2014 r. po sprawdzeniu spełnienia warunków określonych w regulaminie, warunkowo ustalono prawa 105 osób uprawnionych w ramach Grupy BOŚ do 200 000 warrantów serii B, w tym 90 osób w Banku do 164 400 warrantów, z czego 15 720 warrantów - z przeznaczeniem do objęcia przez członków Zarządu BOŚ S.A.. W Dniu Oferty, tj. 28 listopada 2014 r., Bank zaproponował objęcie ustalonej liczby warrantów osobom uprawnionym. Termin wykonania praw do objęcia akcji serii S przez posiadaczy warrantów serii B upłynął z dniem 31 grudnia 2017 r.

Program był kontynuowany w 2014 r., w trakcie którego ustalono potencjalne prawa 168 osób w ramach Grupy BOŚ S.A. do 192 320 warrantów serii C, w tym 151 osób w Banku do 166 620 warrantów, z czego 11 320 warrantów – z przeznaczeniem do objęcia przez członków Zarządu BOŚ S.A.

W 2015 r. dokonano weryfikacji spełnienia warunków (rynkowych i nierynkowych) określonych w Regulaminie, w szczególności warunku zysku na akcję Banku oraz realizacji zadań indywidualnych. Z uwagi na niespełnienie warunku kursu akcji, Program za 2014 r. nie został zrealizowany a tym samym warrantów serii C nie zostały przyznane.

Program nie podlegał zmianom w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2017 r.

POLITYKA WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE W BOŚ S.A.

W celu wypełnienia wymogów określonych w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach a także w zgodzie z postanowieniami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, Bank wdrożył Politykę wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą BOŚ S.A.

Polityka wynagrodzeń zakłada m.in.:

- wypłatę co najmniej 50% ustalonego wynagrodzenia zmiennego w akcjach Banku Ochrony Środowiska, których wartość ustala się jako średnią cenę ważoną akcji Banku w obrotach sesyjnych na GPW w okresie od 1 grudnia roku poprzedzającego rok przyznania premii do 31 stycznia roku, w którym następuje przyznanie premii,

Przez akcje rozumie się:

- akcje Banku Ochrony Środowiska S.A. notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie,
 - akcje wirtualne tzw. akcje fantomowe, o wartości odpowiadającej cenie akcji notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.
- odroczenie wypłaty 40% wynagrodzenia zmiennego w trzech równych rocznych ratach, przy czym co najmniej 50% każdej transzy jest wypłacane w akcjach Banku, a pozostała część w gotówce. Część odroczonej może zostać wstrzymana, ograniczona lub Bank może odmówić jej wypłaty bądź realizacji m.in. w sytuacji, gdy wyniki Banku znacząco odbiegają od zatwierdzonego planu finansowego na dany rok lub gdy spełnione zostały warunki, o których mowa w art. 142 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe,
 - ocenę wyników obejmującą okres 3 lat, tak aby wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny Banku i ryzyko związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Przez wyniki rozumie się założone w strategii lub planie finansowym Banku na dany rok zadania efektywnościowe, finansowe, sprzedażowe i cele indywidualne.

Maksymalny poziom wynagrodzenia zmiennego każdej z osób zajmujących stanowisko kierownicze nie przekracza 100% wynagrodzenia stałego. Walne Zgromadzenie Banku Ochrony Środowiska S.A. może wyrazić zgodę na zwiększenie maksymalnego poziomu wynagrodzenia zmiennego w stosunku do wynagrodzenia stałego do 200%, zgodnie z procedurą przewidzianą w § 25 ust. 2 pkt 4) lit. b) i c) Rozporządzenia MRiF. Zwiększenie maksymalnego poziomu wynagrodzenia zmiennego, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, nie dotyczy Członków Zarządu Banku.

W roku 2017 z uwagi na objęcie Banku Programem Postępowania Naprawczego – zgodnie z art. 142 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe oraz z uwagi na fakt, że wyniki Banku osiągnięte w 2016 r. znacząco odbiegały od zatwierdzonego Planu finansowego na 2016 r., w trosce o interesy Banku, jego Klientów i Akcjonariuszy:

- wynagrodzenie zmienne za rok 2016 nie podlegało rozliczaniu, gdyż Bank w 2016r. podjął decyzję dotyczącą zaprzestania rozliczania premii za 2016r. osobom mającym istotny wpływ na profil ryzyka w Banku (w tym Członkom Zarządu);
- nie przyznano trzeciej (ostatniej) transzy odroczonego wynagrodzenia zmiennego za wyniki 2013 r., w tym Członkom Zarządu BOŚ S.A.

Na Datę Prospektu decyzja dotycząca wynagrodzenia zmiennego za wyniki 2017 roku nie została jeszcze podjęta.

Dobre Praktyki GPW

Zgodnie z Regulaminem GPW spółki notowane na rynku podstawowym GPW powinny przestrzegać zasad ładu korporacyjnego określonych w Dobrych Praktykach Spółek Notowanych na GPW. Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW to zbiór rekomendacji i zasad postępowania odnoszących się w szczególności do organów spółek giełdowych i ich akcjonariuszy. Regulamin GPW oraz uchwały zarządu i rady GPW określają sposób przekazywania przez spółki giełdowe informacji o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego oraz zakres przekazywanych informacji. Jeżeli określona zasada szczegółowa nie jest stosowana przez spółkę giełdową w sposób trwały lub została naruszona incydentalnie, spółka giełdowa ma obowiązek przekazania informacji o tym fakcie w formie raportu bieżącego. Ponadto spółka giełdowa jest zobowiązana dołączyć do raportu rocznego raport zawierający informacje o zakresie stosowania przez nią Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW w danym roku obrotowym.

Na Datę Prospektu Bank będąc spółką notowaną na GPW, stosuje zasady ładu korporacyjnego dotyczącego spółek publicznych notowanych na GPW, z zastrzeżeniem jednej rekomendacji oraz dwóch zasad szczegółowych:

- IV.R.2: Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu lub zgłaszane spółce oczekiwania akcjonariuszy, o ile spółka jest w stanie zapewnić infrastrukturę techniczną niezbędną dla sprawnego przeprowadzenia walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, powinna umożliwić akcjonariuszom udział w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu takich środków, w szczególności poprzez:
 - transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym,
 - dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia,
 - wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.

Wyjaśnienie: Rekomendacja jak i Zasada IV.Z.2 nie jest stosowana w Banku z uwagi na strukturę akcjonariatu jak również zagadnienia natury techniczno-organizacyjnej. W opinii Banku, aktualnie obowiązujące w Banku zasady udziału w walnych zgromadzeniach umożliwiają akcjonariuszom efektywną realizację wszelkich praw z akcji i zabezpieczają interesy wszystkich akcjonariuszy. W przyszłości w przypadku upowszechnienia wśród spółek giełdowych tej formy udziału akcjonariuszy w walnym zgromadzeniu Bank rozważy stosowanie tej zasady ładu korporacyjnego.

- I.Z.1.15: Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa, informację zawierającą opis stosowanej przez spółkę polityki różnorodności w odniesieniu do władz spółki oraz jej kluczowych menedżerów; opis powinien uwzględniać takie elementy polityki różnorodności, jak płeć, kierunek wykształcenia, wiek, doświadczenie zawodowe, a także wskazywać cele stosowanej polityki różnorodności i sposób jej realizacji w danym okresie sprawozdawczym; jeżeli spółka nie opracowała i nie realizuje polityki różnorodności, zamieszcza na swojej stronie internetowej wyjaśnienie takiej decyzji.

Wyjaśnienie: Zasady różnorodności w odniesieniu do pracowników (w tym kluczowych menedżerów) są zawarte w regulaminie pracy Banku. W odniesieniu do władz Banku nie ma takiego rozwiązania.

- IV.Z.2: Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu spółki, spółka zapewnia powszechnie dostępną transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym.

Wyjaśnienie: Zasada IV.Z.2 nie jest stosowana w Banku z uwagi na strukturę akcjonariatu jak również zagadnienia natury techniczno-organizacyjnej. W opinii Banku, aktualnie obowiązujące w Banku zasady udziału w walnych zgromadzeniach umożliwiają akcjonariuszom efektywną realizację wszelkich praw z akcji i zabezpieczają interesy wszystkich akcjonariuszy. W przyszłości w przypadku upowszechnienia wśród spółek giełdowych tej formy udziału akcjonariuszy w walnym zgromadzeniu Bank rozważy stosowanie tej zasady ładu korporacyjnego.

Zasady Ładu Korporacyjnego KNF

W dniu 22 lipca 2014 r. KNF opublikowała „Zasady ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” („**Zasady Ładu Korporacyjnego KNF**”). Celem zasad jest podniesienie poziomu ładu korporacyjnego oraz zwiększenie przejrzystości działania instytucji nadzorowanych przez KNF.

Zgodnie z Zasadami Ładu Korporacyjnego KNF, instytucja nadzorowana powinna dążyć do stosowania w jak najszerszym zakresie zasad określonych w Zasadach Ładu Korporacyjnego KNF z uwzględnieniem zasady proporcjonalności wynikającej ze skali, charakteru działalności oraz specyfiki tej instytucji. Natomiast odstępianie od stosowania określonych zasad w pełnym zakresie może nastąpić tylko, gdy ich kompleksowe wprowadzenie byłoby nadmiernie uciążliwe dla instytucji nadzorowanej.

Zasady Ładu Korporacyjnego KNF, zgodnie z oczekiwaniem KNF, zostały zaimplementowane przez Bank wraz z dniem 1 stycznia 2015 r. Na Datę Prospektu Bank stosuje Zasady Ładu Korporacyjnego KNF, za wyjątkiem zasady ujętej w:

§ 8.4: „Instytucja nadzorowana, gdy jest to uzasadnione liczbą udziałowców, powinna dążyć do ułatwienia udziału wszystkim udziałowcom w zgromadzeniu organu stanowiącego instytucji nadzorowanej, między innymi poprzez zapewnienie możliwości elektronicznego aktywnego udziału w posiedzeniach organu stanowiącego”

Wyjaśnienie: Z uwagi na strukturę akcjonariatu jak również problemy natury logistycznej oraz technicznej Bank nie przeprowadza transmisji obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze – przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej – mogliby się wypowiadać jak również głosować przebywając poza miejscem obrad. Statut oraz regulamin Walnych Zgromadzeń Banku nie przewidują możliwości udziału akcjonariuszy w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. W przyszłości w przypadku upowszechnienia wśród spółek giełdowych tej formy udziału akcjonariuszy w walnym zgromadzeniu Bank rozważy stosowanie powyższej zasady ładu korporacyjnego.

ZNACZNY AKCJONARIUSZ

Znaczny akcjonariusz

Na Datę Prospektu 62.873.245 akcji zwykłych na okaziciela Banku o wartości nominalnej 10 zł każda znajdowało się w obrocie na rynku podstawowym GPW pod nazwą skróconą BOS. Akcje w Obrocie nie były notowane na żadnym innym rynku regulowanym ani nie były przedmiotem obrotu w Alternatywnym Systemie Obrotu. Akcje Banku nie są uprzywilejowane, każda Akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu.

Z uwagi na status Banku jako spółki publicznej w rozumieniu przepisów Ustawy o Ofercie Publicznej oraz fakt notowania wszystkich Akcji w Obrocie na rynku regulowanym (rynku podstawowym) prowadzonym przez GPW, Bank nie posiada szczegółowych informacji dotyczących wszystkich jego akcjonariuszy. Bank posiada informacje na temat części swoich akcjonariuszy na podstawie zawiadomień przekazywanych Bankowi zgodnie z przepisami Ustawy o Ofercie Publicznej, w tym na podstawie przepisu art. 69 Ustawy o Ofercie Publicznej („Rynek kapitałowy w Polsce oraz obowiązki związane z nabywaniem i zbywaniem akcji – Ustawa o Ofercie Publicznej – Prawa i obowiązki związane z nabywaniem oraz zbywaniem znacznych pakietów akcji – Obowiązek zawiadamiania KNF oraz spółki publicznej o nabyciu lub zbyciu akcji”) lub też informacje przekazywane Bankowi na podstawie innych przepisów prawa (patrz rozdział „Rynek kapitałowy w Polsce oraz obowiązki związane z nabywaniem i zbywaniem akcji – Prawo Bankowe – Obowiązek powiadomienia Banku o przekroczeniu lub osiągnięciu określonych progów procentowych ogólnej liczby głosów”).

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat znacznych akcjonariuszy, którzy po przeprowadzeniu emisji Akcji Dopuszczanych na Datę Prospektu posiadali, w sposób bezpośredni, Akcje reprezentujące co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu oraz kapitału zakładowego Banku, zgodnie z zawiadomieniami otrzymanymi przez Bank w trybie art. 69 Ustawy o Ofercie Publicznej.

	<u>Liczba Akcji</u>	<u>Liczba głosów na WZ</u>	<u>% głosów na WZ</u>
NFOŚiGW	53.951.960	53.951.960	58,05%
Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	10.000.000	10.000.000	10,76%
Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych	5.148.000	5.148.000	5,53%
Pozostali akcjonariusze	23.847.711	23.847.711	25,66%
Razem	92.947.671	92.947.671	100,00%

Źródło: Bank, na podstawie otrzymanych zawiadomień z art. 69 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Podmiot dominujący

Zgodnie z otrzymanym przez Bank w dniu 2 sierpnia 2016 r. zawiadomieniem w trybie art. 25o Prawa Bankowego, podmiotem dominującym wobec Banku jest Skarb Państwa. Na datę wyżej wskazanego zawiadomienia, Skarb Państwa przekroczył próg 75% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu. Na Datę Prospektu Skarb Państwa posiada akcje Banku: (i) bezpośrednio – poprzez państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz (ii) pośrednio – poprzez podmioty zależne do Skarbu Państwa.

Kontrola NFOŚiGW

Na Datę Prospektu większościami akcjonariuszem Banku jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej („Akcjonariusz Większościowy”, „NFOŚiGW”), który posiada 53 951 960 Akcji reprezentujących 58,05% kapitału zakładowego Banku oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Przed przeprowadzeniem emisji Akcji Dopuszczanych Akcjonariusz Większościowy posiadał 32.951.960 Akcji w Obrocie, reprezentujących 52,41% kapitału zakładowego Banku oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Charakter kontroli

Akcjonariusz Większościowy wykonuje prawa akcjonariusza określone w szczególności w Kodeksie Spółek Handlowych oraz w Statucie. Akcjonariusz Większościowy dzięki posiadaniu większości głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku ma decydujący wpływ na uchwały podejmowane przez ten organ, w szczególności uchwały

w kluczowych sprawach dotyczących organizacji i działalności Banku, do których należą w szczególności: (i) podział zysku/pokrycie straty poniesionej przez Bank, (ii) udzielenie absolutorium członkom organów Banku, (iii) powoływanie i odwoływanie członków Rady Nadzorczej.

Ponieważ Rada Nadzorcza wybiera i odwołuje Zarząd, Akcjonariusz Większościowy, mając decydujący wpływ na skład Rady Nadzorczej, ma również pośrednio wpływ na skład Zarządu.

Regulacje korporacyjne Banku, które mogłyby spowodować opóźnienie, odroczenie lub uniemożliwienie zmiany kontroli nad Bankiem

W opinii Banku zarówno Statut, jak i regulaminy Walnego Zgromadzenia, Rady Nadzorczej i Zarządu nie zawierają postanowień, które mogłyby spowodować opóźnienie, odroczenie lub uniemożliwienie zmiany kontroli nad Bankiem.

Mechanizmy zapobiegające nadużywaniu kontroli

Przepisy Kodeksu Spółek Handlowych oraz Ustawy o Ofercie Publicznej stanowią prawną podstawę ochrony akcjonariuszy mniejszościowych.

Ponadto, Statut przewiduje pewien mechanizm zapobiegający nadużywaniu kontroli nad Bankiem, zgodnie z którym zaniechanie rozpatrywania sprawy umieszczonej w porządku obrad na wniosek akcjonariuszy lub jej zdjęcie z porządku obrad wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia zapadłej większością trzech czwartych głosów, po uzyskaniu zgody wszystkich obecnych na Walnym Zgromadzeniu wnioskodawców. Poza mechanizmem wskazanym powyżej, Statut nie zawiera postanowień, które zapobiegałyby ewentualnemu nadużywaniu kontroli przez akcjonariuszy większościowych Banku.

TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Bank zawierał i zamierza zawierać w przyszłości transakcje z podmiotami powiązаныmi w rozumieniu MSR 24 „Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych” (Załącznik do rozporządzenia (WE) nr 1126/2008 z 3 listopada 2008 r. przyjmującego określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady. Podmioty powiązane z Bankiem to:

- podmiot dominujący: Akcjonariusz Większościowy: NFOŚiGW,
- jednostki zależne od Banku: Domu Maklerskiego BOŚ S.A., BOŚ Eko Profit S.A., oraz BOŚ Capital sp. z o.o., a także MS Wind sp. z o.o.,
- kluczowy personel Banku: członkowie Zarządu, członkowie Rady Nadzorczej.

W latach 2015-2017 oraz do Daty Prospektu nie miały miejsca transakcje nieodpłatne.

W latach 2015-2017 oraz do Daty Prospektu nie miały miejsca niestandardowe znaczące transakcje z podmiotami powiązаныmi, których charakter i warunki nie wynikały z bieżącej działalności operacyjnej. Wszystkie transakcje były zawierane na warunkach rynkowych. Transakcje z podmiotami powiązаныmi miały charakter powtarzalny.

Transakcje z NFOŚiGW

Na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość środków w ramach programu Prosument, dotyczącego finansowania zakupu i montażu instalacji odnawialnych źródeł energii, NFOŚiGW powierzył środki na kredyty preferencyjne w wysokości 20.487 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość środków powierzonych na kredyty przez NFOŚiGW wynosiła 38 tys. zł. Ponadto w ramach programu Prosument, dotyczącego finansowania zakupu i montażu instalacji odnawialnych źródeł energii, NFOŚiGW powierzył środki na kredyty preferencyjne w wysokości 24.438 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość środków powierzonych na kredyty przez NFOŚiGW wynosiła 187 tys. zł, a w ramach programu Prosument – 30.221 tys. zł.

NFOŚiGW udzielał dopłat do odsetek dla klientów, które w okresie 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2018 r. wyniosły 333 tys. zł oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku wyniosły 1.016 tys. zł, w 2016 roku wyniosły 1.459 tys. zł.

W dniu 15 maja 2018 r. NFOŚiGW zawarł z Bankiem, Umowę objęcia 21.000.000 sztuk Akcji Serii V za kwotę 210.000 tys. zł w ramach podwyższenia kapitału zakładowego Banku. Subskrypcja Akcji Serii V nastąpiła na podstawie Uchwały Nr 4/2018 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia BOŚ S.A. z dnia 13 lutego 2018 roku w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji akcji serii V w trybie subskrypcji prywatnej. Rejestracja podwyższenia kapitału zakładowego Banku przez Sąd została dokonana w dniu 3 lipca 2018 r.

NFOŚiGW jest podmiotem powiązаныm ze Skarbem Państwa. Bank zawiera transakcje z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa – głównie z jednostkami sektora finansów publicznych.

Wyżej wymienione transakcje zostały zawarte z uwagi na wewnętrzne potrzeby Banku, na zasadach rynkowych.

Transakcje z jednostkami zależnymi

	Za okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2018	Za rok zakończony 31 grudnia		
		2017	2016	2015
	(tys. PLN) (niezbadane)		(tys. PLN) (zbadane)	
Pochodne instrumenty finansowe – aktywa	1.963	2.073	2.621	3.124
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	97.743	124.348	87.245	51.225
Inne aktywa	2.813	5.811	11.779	17.825
Rzeczowe aktywa trwałe	1.263	1.353	1.534	1.714
Wartość firmy	35	35	45	45
Zobowiązania wobec klientów	916.614	706.919	605.439	1.639.504
Pochodne instrumenty finansowe – zobowiązania	-	-	-	92

	Za okres 6 miesiący zakończonych 30 czerwca 2018	Za rok zakończony 31 grudnia		
		2017	2016	2015
	(tys. PLN) (niezbadane)	(tys. PLN) (zbadane)		
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych.....	-	(9)	(33)	(57)
Pozostałe zobowiązania	69	151	45	10
Zobowiązania warunkowe.....	63.550	47.655	(48.431)	1.423.526

Źródło: Bank oraz Jednostkowe Sprawozdania Finansowe 2015-2018

	Za okres 6 miesiący zakończonych 30 czerwca 2018	Za rok zakończony 31 grudnia		
		2017	2016	2015
	(tys. PLN) (niezbadane)	(tys. PLN) (zbadane)		
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	1.732	3 589	2.012	1.778
Koszty z tytułu odsetek i podobne koszty	(4.174)	(8.184)	(6.415)	(67.404)
Przychody z tytułu opłat i prowizji	1.521	2.184	3.843	1.519
Koszty z tytułu opłat i prowizji	-	-	(20)	(263)
Przychody z tytułu dywidend.....	-	-	10.300	8.500
Wynik na działalności handlowej.....	228	167	(96)	(91)
Pozostałe przychody operacyjne	74	164	279	235
Pozostałe koszty operacyjne.....	-	(7)	-	(20)
Wynik odpisów netto z tyt. utraty wartości	(358)	(1.596)	(11.887)	-
Ogólne koszty administracyjne	(5.363)	(11 327)	(1.880)	(11.037)

Źródło: Bank oraz Jednostkowe Sprawozdania Finansowe 2015-2018

Dom Maklerski BOŚ S.A.

Placówki Banku prowadzą rachunki bieżące i lokat terminowych Domu Maklerskiego BOŚ S.A. Transakcje wykonywane na rachunkach bieżących to przede wszystkim wpłaty i wypłaty gotówkowe klientów Spółki. W ramach wolnych środków na koniec każdego dnia zakładane są standardowo depozyty terminowe O/N oprocentowane w oparciu o stawkę WIBOR. Bank udzielił Domowi Maklerskiemu BOŚ S.A. kredytu obrotowego odnawialnego.

Wyżej wymienione transakcje mają charakter czasowy, zawarte zostały z uwagi na wewnętrzne potrzeby Banku, na zasadach rynkowych.

BOŚ Eko Profit S.A.

Bank prowadzi rachunki bieżące i lokat terminowych BOŚ Eko Profit S.A. Wyżej wymienione transakcje zawarte zostały z uwagi na wewnętrzne potrzeby Banku, na zasadach rynkowych.

BOŚ Capital sp. z o.o.

Bank prowadzi rachunki bieżące i lokat terminowych BOŚ Capital sp. z o.o. (dawniej: BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. S.K.A.). Bank realizował ze spółką umowę najmu budynku biurowego w Warszawie oraz umowę najmu powierzchni biurowej we Włocławku i Gdańsku. Wyżej wymienione transakcje i umowy najmu zawarte zostały z uwagi na wewnętrzne potrzeby Banku, na zasadach rynkowych.

BOŚ Ekosystem sp. z o.o.

Bank prowadzi rachunki bieżące i lokat terminowych BOŚ Ekosystem sp. z o.o. Bank udzielił spółce BOŚ Ekosystem sp. z o.o. kredyty na inwestycyjne oraz kredyty na wykup wierzytelności leasingowych. Zostały również zawarte transakcje IRS. Wyżej wymienione transakcje zawarte zostały z uwagi na wewnętrzne potrzeby Banku, na zasadach rynkowych.

W dniu 30 maja 2018 r. nastąpiło połączenie spółek BOŚ Capital sp. z o.o., z BOŚ Ekosystem sp. z o.o., Połączenie nastąpiło przez przejęcie dokonane w trybie art.492 §1 pkt 1 Kodeksu spółek handlowych w drodze przeniesienia całego majątku spółki przejmowanej BOŚ Ekosystem sp. z o.o. na spółkę przejmującą BOŚ Capital sp. z o.o.

Transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej

Informacje dotyczące kredytów i depozytów Członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku

W ramach działalności operacyjnej przeprowadzone transakcje z członkami organu zarządzającego i kluczowym personelem kierowniczym obejmują przede wszystkim kredyty i depozyty. Kluczowy personel kierowniczy korzysta z kredytów i depozytów na warunkach ogólnych oferty publicznej Banku.

Salda poszczególnych pozycji bilansu na dzień 30 czerwca 2018 r., 31 grudnia 2017 r., 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2015 r. oraz koszty i przychody za okres 3 miesięcy zakończony 30 czerwca 2018 r., 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017 r., 12 miesięcy zakończonych dnia 31 grudnia 2016 r., oraz 31 grudnia 2015 r. zaprezentowano poniżej:

	Za okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2018	Za rok zakończony 31 grudnia		
		2017	2016	2015
	(tys. PLN) (niezbadane)	(tys. PLN) (zbadane)		
Stan kredytów	21	4	3	10
Udzielone zobowiązania z tytułu linii kredytowych	14	16	7	25
Stan depozytów	1.310	1.679	1.022	1.133
Koszty odsetek od depozytów	11	18	20	36

Źródło: Bank oraz Jednostkowe Sprawozdania Finansowe 2015-18

Wynagrodzenie kluczowego personelu kierowniczego Banku

Rada Nadzorcza

	Za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2018	Za rok zakończony 31 grudnia		
		2017	2016	2015
	(tys. PLN) (niezbadane)	(tys. PLN) (zbadane)		
Mariusz Karpiński ¹	0	0	0	70
Andrzej Kraszewski ¹	0	0	0	66
Marcin Likierski ¹	0	0	0	94
Jacek Ciepluch ²	0	0	27	173
Piotr Kaczyński ²	0	0	28	172
Bartosz Januszewski ²	0	0	22	82
Adam Wasiak ²	0	0	24	147
Adam Wojtaś ²	0	0	22	147
Józef Kozioł ²	0	0	22	147
Marek Mielczarek ²	0	0	22	91
Ryszard Ochwat ²	0	0	22	147
Andrzej Kurnicki ³	0	0	36	0
Anna Milewska ⁴	0	0	9	0
Andrzej Matysiak ⁵	63	112	92	0
Piotr Sadownik ⁵	55	104	89	0

	Za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2018	Za rok zakończony 31 grudnia		
		2017	2016	2015
		(tys. PLN) (niezbadane)	(tys. PLN) (zbadane)	
Marian Szolucha ⁵	55	104	89	0
Emil Ślązak ⁵	63	86	91	0
Wojciech Wardacki ⁵	78	153	138	0
Janina Goss ⁶	55	104	54	0
Oskar Kowalewski ⁷	13	116	147	0
Paweł Mzyk ⁷	13	104	91	0
Iwona Duda ⁸	42	0	0	0
Dariusz Wasilewski ⁸	42	0	0	0
Razem ⁹	479	883	1.025	1.336

Źródło: Bank oraz Jednostkowe Sprawozdania Finansowe 2015-2018

¹ w składzie Rady Nadzorczej do 10 czerwca 2015 r.

² w składzie Rady Nadzorczej do 15 lutego 2016 r.

³ w składzie Rady Nadzorczej do 23 czerwca 2016 r.

⁴ w składzie Rady Nadzorczej od 15 lutego do 17 marca 2016 r.

⁵ w składzie Rady Nadzorczej od 15 lutego 2016 r.

⁶ w składzie Rady Nadzorczej od 23 czerwca 2016 r.

⁷ w składzie Rady Nadzorczej do 13 lutego 2018 r.

⁸ w składzie Rady Nadzorczej od 13 lutego 2018 r.

⁹ wszystkie płatności stanowiły krótkoterminowe świadczenia pracownicze.

Łączna kwota wynagrodzeń Rady Nadzorczej zawiera: wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej i zwrot (i) kosztów biletów komunikacyjnych, (ii) benzyny, oraz (iii) noclegów.

Zarząd

	Za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2018	Za rok zakończony 31 grudnia		
		2017	2016	2015
		(tys. PLN) (niezbadane)	(tys. PLN) (zbadane)	
Krzysztof Telega ¹	0	0	0	94
Przemysław Figarski ¹	0	0	0	61
Paweł Lemańczyk ²	0	0	0	876
Mariusz Klimczak ³	0	0	0	1.181
Adam Grzebieluch ³	0	0	0	840
Piotr Lisiecki ⁴	0	0	544	284
Dariusz Daniluk ⁴	0	0	757	859
Sławomir Zawadzki ⁵	0	0	366	0
Paweł Pitera ⁶	30	391	625	0
Stanisław Kolasiński ⁶	0	439	696	934
Stanisław Kluza ⁷	0	620	468	0
Bogusław Białowas ⁸	284	221	0	0
Emil Ślązak ⁹	0	36	0	0

	Za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2018	Za rok zakończony 31 grudnia		
		2017	2016	2015
		(tys. PLN) (niezbadane)	(tys. PLN) (zbadane)	
Arkadiusz Garbarczyk ¹⁰	242	26	0	0
Anna Milewska ¹¹	83	434	420	0
Dariusz Grylak ¹¹	62	310	0	0
Konrad Raczkowski ¹²	162	0	0	0
Razem – w tym:	833	2.451	3.876	5.129
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	769	1.609	2.703	3.493
Długoterminowe świadczenia pracownicze	0	0	0	371
Świadczenia po okresie zatrudnienia	64	408	495	542
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0	434	678	723

Źródło: Bank oraz Jednostkowe Sprawozdania Finansowe 2015-2017

¹ w składzie Zarządu do 30 kwietnia 2014 r.

² w składzie Zarządu do 15 września 2015 r.

³ w składzie Zarządu do 29 maja 2015 r.

⁴ w składzie Zarządu do 15 lutego 2016 r.

⁵ w składzie Zarządu do 23 marca 2016 r.

⁶ w składzie Zarządu do 16 lutego 2017 r.

⁷ w składzie Zarządu do 30 czerwca 2017 r.

⁸ w składzie Zarządu od 16 czerwca 2017 r.

⁹ w składzie Zarządu do 10 września 2017 r.

¹⁰ w składzie Zarządu od 7 grudnia 2017 r.

¹¹ w składzie Zarządu do 21 lutego 2018 r.

¹² w składzie Zarządu od 21 lutego 2018 r.

Wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek podporządkowanych:

Członkowie Zarządu nie pobierali Wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek podporządkowanych w I półroczu 2018 r. oraz latach 2017, 2016 i 2015. Łączna kwota wynagrodzeń członków Zarządu wypłaconych w I półroczu 2018 r. zawiera wynagrodzenia stałe oraz wynagrodzenia po okresie zatrudnienia.

Łączna kwota wynagrodzeń członków Zarządu wypłaconych w 2017 r. zawiera: (i) wynagrodzenia zasadnicze, (iv) wynagrodzenie za czas choroby, (v) koszty polis ubezpieczeniowych, (vi) koszty opieki medycznej, koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych, (viii) ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, (ix) zwrot składek ZUS, (x) świadczenia po okresie zatrudnienia, oraz (xi) świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

Łączna kwota wynagrodzeń członków Zarządu wypłaconych w 2016 r. zawiera: (i) wynagrodzenia zasadnicze, (iv) wynagrodzenie za czas choroby, (v) koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej, (vii) koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych, (viii) ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, (ix) zwrot składek ZUS, (x) świadczenia po okresie zatrudnienia, oraz (xi) świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

Łączna kwota wynagrodzeń członków Zarządu wypłaconych w 2015 r. zawiera: (i) wynagrodzenia zasadnicze, (ii) drugą transzę premii odroczonej za 2012 r., (iii) pierwszą transzę premii odroczonej za 2013 r., (iv) wynagrodzenie za czas choroby, (v) koszty polis ubezpieczeniowych, (vi) koszty opieki medycznej, (vii) koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych, (viii) ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, (ix) zwrot składek ZUS, (x) świadczenia po okresie zatrudnienia, oraz (xi) świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

PRAWA I OBOWIĄZKI ZWIĄZANE Z AKCJAMI ORAZ WALNE ZGROMADZENIE

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale mają charakter ogólny oraz zostały sporządzone zgodnie z właściwymi przepisami prawa i regulacjami obowiązującymi na Datę Prospektu, a także zgodnie ze Statutem. W związku z powyższym inwestorzy powinni dokonać wnikliwej analizy Statutu, a także zasięgnąć opinii swoich doradców prawnych w celu uzyskania szczegółowych informacji na temat praw i obowiązków związanych z Akcjami oraz Walnym Zgromadzeniem.

Statut nie zawiera postanowień regulujących progową wielkość posiadanych akcji, po przekroczeniu której konieczne jest podanie stanu posiadania Akcji przez akcjonariusza. Statut nie zawiera postanowień bardziej rygorystycznych w zakresie zmian kapitału niż wymagają tego przepisy obowiązującego prawa.

Prawa i obowiązki związane z Akcjami

Prawa i obowiązki związane z Akcjami określa w szczególności Kodeks Spółek Handlowych, Prawo Bankowe, Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi, Ustawa o Ofercie Publicznej oraz Statut.

Prawo do rozporządzania Akcjami

Akcjonariuszom Banku przysługuje prawo do rozporządzania Akcjami. Na rozporządzenie Akcjami składa się ich zbycie (przeniesienie własności) oraz inne formy rozporządzenia, w tym zastawienie, ustanowienie na Akcjach prawa użytkowania i ich wydzierżawienie.

Opis obowiązków związanych z nabywaniem i zbywaniem akcji banków działających w Polsce notowanych na GPW znajduje się w rozdziale „Rynek kapitałowy w Polsce oraz obowiązki związane z nabywaniem i zbywaniem Akcji”.

Dywidenda

Prawo do dywidendy

Akcjonariuszom Banku przysługuje prawo do udziału w zysku wykazanym w rocznym, zbadanym przez biegłego rewidenta jednostkowym sprawozdaniu finansowym, który zostanie przeznaczony uchwałą Walnego Zgromadzenia do wypłaty na rzecz akcjonariuszy Banku (prawo do dywidendy).

Organem uprawnionym do podejmowania decyzji o podziale zysku Banku i wypłacie dywidendy jest Zwyczajne Walne Zgromadzenie. Zwyczajne Walne Zgromadzenie podejmuje uchwałę o tym, czy i jaką część zysku Banku wykazanego w sprawozdaniu finansowym, zbadanym przez biegłego rewidenta, przeznaczyć na wypłatę dywidendy. Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno odbyć się w ciągu sześciu miesięcy po upływie roku obrotowego, tj. do końca czerwca.

Kwota przeznaczona do podziału między akcjonariuszy Banku nie może przekroczyć zysku za ostatni rok obrotowy, powiększonego o niepodzielone zyski z lat ubiegłych oraz o kwoty przeniesione z utworzonych z zysku kapitałów zapasowego i rezerwowych, które mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy. Kwotę tę należy pomniejszyć o niepokryte straty, akcje własne oraz o kwoty, które zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych lub Statutem powinny być przeznaczone z zysku za ostatni rok obrotowy na kapitał zapasowy lub rezerwowy.

Zgodnie z art. 129 ust. 3 Prawa Bankowego, przeznaczenie do podziału między akcjonariuszy Banku kwoty przekraczającej zysk za ostatni rok obrotowy, pomniejszony o niepokryte straty, akcje własne oraz o kwoty, które nie mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy, wymaga zgody KNF.

Osobami, którym przysługuje prawo do dywidendy, są osoby posiadające rachunki, na których będą zapisane zdematerializowane Akcje na okaziciela w dniu dywidendy, lub posiadacze akcji imiennych Banku wpisani w tym dniu do księgi akcyjnej.

Zaliczka na poczet przewidywanej dywidendy

Zgodnie z KSH, Zarząd jest uprawniony do wypłaty zaliczki na poczet dywidendy tylko wtedy, gdy upoważnia go do tego Statut. Na Datę Prospektu Statut nie przewiduje możliwości wypłaty zaliczki na poczet dywidendy.

Warunki odbioru dywidendy

Warunki odbioru dywidendy przez akcjonariuszy Banku odpowiadają zasadom przyjętym dla spółek publicznych. Uchwała o wypłacie dywidendy powinna wskazywać datę ustalenia prawa do dywidendy (dzień dywidendy) oraz termin wypłaty dywidendy. Z zastrzeżeniem postanowień Regulaminu KDPW, dzień dywidendy może być wyznaczony na dzień przypadający nie wcześniej niż pięć dni i nie później niż trzy miesiące od dnia powzięcia uchwały. Termin wypłaty dywidendy może być wyznaczony w okresie kolejnych trzech miesięcy, licząc od dnia dywidendy.

Dywidendę wypłaca się w dniu określonym w uchwale Walnego Zgromadzenia, a jeżeli uchwała Walnego Zgromadzenia takiego dnia nie określa, dywidenda jest wypłacana w dniu określonym przez Radę Nadzorczą.

Zgodnie z § 127 ust. 1 Oddział 4 Rozdziału XIII Szczegółowych Zasad Obrotu Giełdowego, Bank jest obowiązany bezzwłocznie zawiadomić GPW o podjęciu uchwały o przeznaczeniu zysku na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy Banku, o wysokości dywidendy, liczbie Akcji, z których przysługuje prawo do dywidendy, wartości dywidendy przypadającej na jedną Akcję, dniu ustalenia prawa do dywidendy oraz o dniu wypłaty dywidendy. Ponadto § 106 ust. 1 Szczegółowych Zasad Działania KDPW nakłada na Bank obowiązek poinformowania KDPW najpóźniej na pięć dni przed dniem ustalenia prawa do dywidendy o wysokości dywidendy, dniu ustalenia prawa do dywidendy oraz o terminie wypłaty dywidendy. Zgodnie z § 106 ust. 2 Szczegółowych Zasad Działania KDPW, między dniem ustalenia prawa do dywidendy a dniem wypłaty dywidendy musi upłynąć co najmniej pięć dni.

Wypłata dywidendy posiadaczom zdematerializowanych akcji Banku następuje za pośrednictwem systemu depozytowego KDPW. KDPW przekazuje środki z tytułu dywidendy i zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na rachunki uczestników KDPW, którzy następnie przekazują otrzymane środki pieniężne na rachunki gotówkowe akcjonariuszy Banku prowadzone przez poszczególne domy maklerskie.

Roszczenie akcjonariusza wobec Banku o wypłatę dywidendy może być realizowane przez akcjonariusza w terminie dziesięciu lat począwszy od dnia podjęcia przez Walne Zgromadzenie uchwały o przeznaczeniu całości lub części zysku Banku do wypłaty akcjonariuszom. Po upływie tego terminu roszczenie przedawnia się, a Bank może uchylić się od wypłaty dywidendy podnosząc zarzut przedawnienia.

Prawo poboru

Akcjonariuszom Banku przysługuje prawo objęcia akcji Banku nowej emisji w stosunku do liczby posiadanych Akcji (prawo poboru). Akcjonariusze Banku mają prawo pierwszeństwa do objęcia nowych akcji Banku w stosunku do liczby posiadanych Akcji, przy czym prawo poboru przysługuje również w przypadku emisji papierów wartościowych zamiennych na akcje Banku lub inkorporujących prawo zapisu na akcje Banku. Uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego Banku powinna wskazywać dzień, według którego określa się akcjonariuszy Banku, którym przysługuje prawo poboru nowych akcji (dzień prawa poboru). Dzień prawa poboru nie może być ustalony później niż z upływem sześciu miesięcy, licząc od dnia powzięcia uchwały. Porządek obrad Walnego Zgromadzenia, na którym ma być podjęta uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego Banku, powinien określać proponowany dzień prawa poboru.

Pozbawienie akcjonariuszy Banku prawa poboru akcji Banku nowej emisji może nastąpić wyłącznie w interesie Banku i w przypadku, gdy zostało ono zapowiedziane w porządku obrad Walnego Zgromadzenia. Zarząd przedstawia Walnemu Zgromadzeniu pisemną opinię uzasadniającą powody pozbawienia prawa poboru oraz proponowaną cenę emisyjną nowych akcji Banku bądź sposób jej ustalenia. Do podjęcia uchwały w sprawie pozbawienia akcjonariuszy Banku prawa poboru wymagana jest większość co najmniej czterech piątych głosów.

Przedstawione powyżej wymogi dotyczące podjęcia uchwały w sprawie pozbawiania dotychczasowych akcjonariuszy Banku prawa poboru nie znajdują zastosowania w przypadku, gdy:

- uchwała o podwyższeniu kapitału stanowi, że nowe akcje Banku mają być objęte w całości przez instytucję finansową (subemitenta), z obowiązkiem oferowania ich następnie akcjonariuszom Banku celem umożliwienia im wykonania prawa poboru na warunkach określonych w uchwale;
- uchwała stanowi, że nowe akcje Banku mają być objęte przez subemitenta w przypadku, gdy akcjonariusze Banku, którym służy prawo poboru, nie obejmą części lub wszystkich oferowanych im akcji.

Prawo do udziału w majątku w przypadku likwidacji Banku

Zgodnie z art. 474 § 1 i 2 KSH, w przypadku likwidacji Banku majątek pozostały po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu jego wierzycieli dzieli się między akcjonariuszy Banku w stosunku do dokonanych przez każdego z nich wpłat na kapitał zakładowy Banku.

Zgodnie z art. 154 pkt 4 Prawa Bankowego, podział majątku nie może nastąpić przed upływem roku od dnia ostatniego ogłoszenia o otwarciu likwidacji i wezwaniu wierzycieli Banku do zgłaszania wobec niego roszczeń.

Prawa i obowiązki związane z Walnym Zgromadzeniem

Prawo do udziału w Walnym Zgromadzeniu oraz prawo głosu

Prawo głosu

Akcjonariusz wykonuje prawo głosu na Walnych Zgromadzeniach. Zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych, Walne Zgromadzenia mogą być zwyczajne (zwyczajne Walne Zgromadzenia) lub nadzwyczajne (nadzwyczajne Walne Zgromadzenia).

Sposób udziału w Walnym Zgromadzeniu oraz sposób wykonywania prawa głosu

Akcjonariusz Banku może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika. Akcjonariusz Banku zamierzający uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu za pośrednictwem pełnomocnika musi udzielić pełnomocnikowi pełnomocnictwa na piśmie lub w postaci elektronicznej. Bank podejmuje odpowiednie działania służące identyfikacji akcjonariusza Banku i pełnomocnika w celu weryfikacji ważności pełnomocnictwa udzielonego w postaci elektronicznej. Szczegółowy opis sposobu weryfikacji ważności pełnomocnictwa udzielonego w postaci elektronicznej zawiera ogłoszenie o zwołaniu Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusz Banku posiadający Akcje zapisane na więcej niż jednym rachunku papierów wartościowych może ustanowić oddzielnych pełnomocników do wykonywania praw z Akcji zapisanych na każdym z rachunków.

Jeżeli pełnomocnikiem akcjonariusza Banku na Walnym Zgromadzeniu jest członek Zarządu, członek Rady Nadzorczej, likwidator, pracownik Banku lub członek organów lub pracownik spółki lub spółdzielni zależnej Banku, pełnomocnictwo może upoważniać do reprezentacji tylko na jednym Walnym Zgromadzeniu. Pełnomocnik ma obowiązek ujawnić akcjonariuszowi Banku okoliczności wskazujące na istnienie bądź możliwość wystąpienia konfliktu interesów. W takim wypadku udzielenie dalszego pełnomocnictwa jest niedopuszczalne. Pełnomocnik, o którym mowa powyżej, głosuje zgodnie z instrukcjami udzielonymi przez akcjonariusza Banku.

Akcjonariusz może głosować odmiennie z każdej z posiadanych akcji. Pełnomocnik może reprezentować więcej niż jednego akcjonariusza Banku i głosować odmiennie z Akcji każdego akcjonariusza Banku.

Akcjonariusz Banku nie może ani osobiście, ani przez pełnomocnika głosować przy powzięciu uchwał dotyczących jego odpowiedzialności wobec Banku z jakiegokolwiek tytułu, w tym udzielenia absolutorium, zwolnienia z zobowiązania wobec Banku oraz sporu pomiędzy nim a Bankiem. Powyższe ograniczenie nie dotyczy głosowania przez akcjonariusza Banku jako pełnomocnika innego akcjonariusza przy powzięciu uchwał dotyczących swojej osoby, o których mowa powyżej.

Osoby uprawnione do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu

Prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu mają tylko osoby będące akcjonariuszami Banku na szesnaście dni przed datą Walnego Zgromadzenia (dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu).

W celu uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu uprawnieni ze zdematerializowanych Akcji na okaziciela Banku powinni zażądać od podmiotu prowadzącego ich rachunek papierów wartościowych wystawienia imiennego zaświadczenia o prawie uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu. Żądanie to należy przedstawić nie wcześniej niż po ogłoszeniu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia i nie później niż w pierwszym dniu powszednim po dniu rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu.

Uprawnieni z akcji imiennych i świadectw tymczasowych oraz zastawnicy i użytkownicy, którym przysługuje prawo głosu, mają prawo udziału w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są wpisani do księgi akcyjnej w dniu rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu.

Listę uprawnionych do udziału w Walnym Zgromadzeniu Bank ustala na podstawie wykazu sporządzonego przez podmiot prowadzący depozyt papierów wartościowych zgodnie z Ustawą o Obrocie Instrumentami Finansowymi oraz na podstawie stanu ujawnionego w księdze akcyjnej Banku w dniu rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu. Powyższa lista jest wyłożona w siedzibie Banku przez trzy dni poprzedzające dzień odbycia Walnego Zgromadzenia. Akcjonariusz Banku może żądać przesłania mu listy akcjonariuszy uprawnionych do udziału w Walnym Zgromadzeniu nieodpłatnie pocztą elektroniczną, podając własny adres mailowy, na który lista powinna zostać wysłana.

W stosunku do akcji zapisanych na rachunku zbiorczym, zaświadczeniem potwierdzającym prawo do udziału w Walnym Zgromadzeniu będzie dokument o odpowiedniej treści wydany przez posiadacza wspomnianego rachunku. Jeżeli rachunek zbiorczy prowadzony jest przez KDPW, informacja o posiadaczu takiego rachunku powinna zostać przekazana KDPW (lub podmiotowi zatrudnionemu przez KDPW w celu wykonywania obowiązków związanych z prowadzeniem depozytu papierów wartościowych) przez podmiot prowadzący dla niego rachunek zbiorczy przed pierwszym wydaniem takiego dokumentu.

Na podstawie wymienionych powyżej dokumentów, posiadacz rachunku zbiorczego sporządzi listę osób upoważnionych do udziału w Walnym Zgromadzeniu. Jeżeli posiadacz rachunku zbiorczego nie jest uczestnikiem KDPW, lista osób upoważnionych do udziału w Walnym Zgromadzeniu doręczana jest poprzez uczestnika KDPW (lub Bank, który KDPW zatrudnił w celu wykonywania obowiązków związanych z prowadzeniem depozytu papierów wartościowych).

Akcjonariusz Banku może przenosić Akcje w okresie między dniem rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu a dniem zakończenia Walnego Zgromadzenia.

Zwołanie Walnego Zgromadzenia

Podmioty uprawnione do zwołania Walnego Zgromadzenia

Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd. Rada Nadzorcza może zwołać zwyczajne Walne Zgromadzenie, jeżeli Zarząd nie zwoła go w terminie, oraz nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, jeżeli uzna to za wskazane. Prawo zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia przysługuje również akcjonariuszom Banku reprezentującym co najmniej połowę kapitału zakładowego Banku lub co najmniej połowę ogółu głosów w Banku. W takim przypadku akcjonariusze Banku wyznaczają przewodniczącego tego Walnego Zgromadzenia.

Ponadto akcjonariusz lub akcjonariusze Banku reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Banku mogą żądać zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad tego Walnego Zgromadzenia. Żądanie zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia należy złożyć Zarządowi na piśmie lub w postaci elektronicznej. Jeżeli w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania Zarządowi nadzwyczajne Walne Zgromadzenie nie zostanie zwołane, sąd rejestrowy może upoważnić do zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia akcjonariuszy Banku występujących z tym żądaniem. Sąd wyznacza przewodniczącego tego Walnego Zgromadzenia.

Prawo umieszczenia określonych spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia

Akcjonariusz lub akcjonariusze Banku reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Banku mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie powinno zostać zgłoszone Zarządowi nie później niż na dwadzieścia jeden dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia. Żądanie może zostać złożone w postaci elektronicznej. Zarząd jest obowiązany niezwłocznie, jednak nie później niż na osiemnaście dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia, ogłosić zmiany w porządku obrad wprowadzone na żądanie akcjonariuszy Banku. Ogłoszenie następuje w sposób właściwy dla zwołania Walnego Zgromadzenia.

Sposób zwołania Walnego Zgromadzenia

Walne Zgromadzenie zwołuje się przez ogłoszenie na stronie internetowej Banku oraz w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących zgodnie z Ustawą o Ofercie Publicznej. Ogłoszenie powinno być dokonane co najmniej na dwadzieścia sześć dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. Ogłoszenie o Walnym Zgromadzeniu powinno zawierać w szczególności: (i) datę, godzinę i miejsce Walnego Zgromadzenia oraz szczegółowy porządek obrad; (ii) precyzyjny opis procedur dotyczących uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu; (iii) dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu; (iv) informację, że prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają tylko osoby będące akcjonariuszami Banku w dniu rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu; (v) wskazanie, gdzie i w jaki sposób osoba uprawniona do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu może uzyskać pełny tekst dokumentacji, która ma być przedstawiona Walnemu Zgromadzeniu, oraz projekty uchwał lub, jeżeli nie przewiduje się podejmowania uchwał, uwagi Zarządu lub Rady Nadzorczej dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad przed terminem Walnego Zgromadzenia; oraz (vi) wskazanie adresu strony internetowej, na której będą udostępniane informacje dotyczące Walnego Zgromadzenia.

Zgodnie z Rozporządzeniem w Sprawie Informacji Bieżących i Okresowych, Bank jest zobowiązany do przekazania w formie raportu bieżącego ogłoszenia o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. Ponadto w wypadku zamierzonej zmiany Statutu dotychczas obowiązujące jego postanowienia, treść proponowanych zmian oraz, w wypadku, gdy w związku ze znacznym zakresem zamierzonych zmian Bank podejmuje decyzję o sporządzeniu nowego tekstu jednolitego, treść nowego tekstu jednolitego Statutu wraz z wyliczeniem jego nowych postanowień podlegają ogłoszeniu w formie raportu bieżącego.

Ogłoszeniu w formie raportu bieżącego podlega także treść projektów uchwał oraz załączników do projektów, które mają być przedmiotem obrad Walnego Zgromadzenia, istotnych dla podejmowanych uchwał.

Miejsce Walnego Zgromadzenia

Walne Zgromadzenia odbywają się w siedzibie Banku.

Prawa zgłaszania Bankowi projektów uchwał

Akcjonariusz lub akcjonariusze Banku reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego mogą przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłaszać Bankowi na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad. Bank niezwłocznie ogłasza projekty uchwał na swojej stronie internetowej.

Prawo żądania wydania odpisów wniosków

Każdy akcjonariusz Banku ma prawo żądać wydania mu odpisów wniosków w sprawach objętych porządkiem obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie takie należy złożyć do Zarządu, nie później niż w terminie tygodnia przed Walnym Zgromadzeniem.

Prawo do uzyskania informacji

Zarząd jest zobowiązany do udzielenia akcjonariuszowi Banku, podczas obrad Walnego Zgromadzenia, na jego żądanie informacji dotyczących Banku, jeżeli jest to uzasadnione dla oceny sprawy objętej porządkiem obrad Walnego Zgromadzenia. Jeżeli przemawiają za tym ważne powody, Zarząd może udzielić informacji na piśmie poza Walnym Zgromadzeniem. W takim wypadku Zarząd jest obowiązany udzielić informacji nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zgłoszenia przez akcjonariusza Banku żądania podczas Walnego Zgromadzenia.

Zarząd odmawia udzielenia informacji, jeżeli mogłoby to wyrządzić szkodę Bankowi, spółce powiązanej z Bankiem albo spółce lub spółdzielni zależnej Banku, w szczególności przez ujawnienie tajemnic technicznych, handlowych lub organizacyjnych przedsiębiorstwa. Członek Zarządu może odmówić udzielenia informacji, jeżeli udzielenie informacji mogłoby stanowić podstawę jego odpowiedzialności karnej, cywilnoprawnej bądź administracyjnej.

Informacje przekazane akcjonariuszowi Banku powinny być przekazane do publicznej wiadomości.

Kompetencje Walnego Zgromadzenia

Zgodnie z § 10 Statutu do kompetencji Walnego Zgromadzenia należy w szczególności:

- (i) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Banku oraz sprawozdania finansowego Banku;
- (ii) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności grupy kapitałowej Banku oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej Banku;
- (iii) podjęcie uchwały o podziale zysku lub pokryciu straty;
- (iv) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania z działalności Rady Nadzorczej;
- (v) udzielenie absolutorium członkom organów Banku;
- (vi) powoływanie lub odwoływanie członków Rady Nadzorczej;
- (vii) uchwalanie polityki oceny adekwatności kandydatów na członków rady nadzorczej oraz członków rady nadzorczej a także ocena adekwatności kandydatów na członków rady nadzorczej oraz członków rady nadzorczej,
- (viii) dokonywanie zmian Statutu;
- (ix) upoważnienie Rady Nadzorczej do ustalenia jednolitego tekstu zmienionego Statutu lub wprowadzenia istotnych zmian o charakterze redakcyjnym określonych w uchwale Walnego Zgromadzenia;
- (x) podejmowanie uchwał w sprawie podwyższania lub obniżania kapitału zakładowego;
- (xi) podejmowanie uchwał w przedmiocie emitowania obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa;
- (xii) decydowanie o tworzeniu i znoszeniu funduszy specjalnych Banku;
- (xiii) podejmowanie uchwał w sprawach połączenia, zbycia lub likwidacji Banku;
- (xiv) wybór likwidatorów i ustalanie ich wynagrodzeń;
- (xv) ustalanie zasad kształtowania wynagrodzeń członków zarządu oraz członków rady nadzorczej,
- (xvi) ustalanie wynagrodzeń dla członków Rady Nadzorczej;

- (xvii) podejmowanie uchwał w innych sprawach wniesionych przez Zarząd i Radę Nadzorczą lub akcjonariuszy w trybie przewidzianym w Kodeksie Spółek Handlowych, Prawie Bankowym i Statucie.

Prawo do zaskarżenia uchwał Walnego Zgromadzenia

Akcjonariusze Banku są uprawnieni do zaskarżania uchwał podjętych przez Walne Zgromadzenie w drodze powództwa o uchylenie uchwały lub powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały.

Powództwo o uchylenie uchwały

Uchwała Walnego Zgromadzenia sprzeczna ze Statutem bądź dobrymi obyczajami i godząca w interes Banku lub mająca na celu pokrzywdzenie akcjonariusza Banku może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko Bankowi powództwa o uchylenie uchwały.

Powództwo o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia powinno być wniesione w terminie miesiąca od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, nie później jednak niż w terminie trzech miesięcy od dnia powzięcia uchwały.

Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały

Uchwała Walnego Zgromadzenia sprzeczna z ustawą może być zaskarżona w drodze powództwa wytoczonego przeciwko Bankowi o stwierdzenie nieważności uchwały.

Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały Walnego Zgromadzenia powinno być wniesione w terminie trzydziestu dni od dnia jej ogłoszenia, nie później jednak niż w terminie roku od dnia powzięcia uchwały.

Podmioty uprawnione do zaskarżenia uchwał Walnego Zgromadzenia

Prawo do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności lub powództwa o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia przysługuje:

- Zarządowi, Radzie Nadzorczej oraz poszczególnym członkom tych organów;
- akcjonariuszowi Banku, który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu;
- akcjonariuszowi Banku bezzasadnie niedopuszczonemu do udziału w Walnym Zgromadzeniu;
- akcjonariuszom Banku, którzy nie byli obecni na Walnym Zgromadzeniu, jedynie w przypadku wadliwego zwołania Walnego Zgromadzenia lub też powzięcia uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad.

Zmiana praw akcjonariuszy Banku

Zmiana praw posiadaczy Akcji w formie zmiany postanowień Statutu wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia podjętej większością trzech czwartych głosów oraz wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS. Ponadto uchwała dotycząca zmiany Statutu, zwiększająca świadczenia akcjonariuszy Banku lub uszczuplająca prawa przyznane osobiście akcjonariuszom Banku, wymaga zgody wszystkich akcjonariuszy Banku, których dotyczy.

Zgodnie z art. 34 ust. 2 Prawa Bankowego, zmiana Statutu w zakresie uprzywilejowania lub ograniczenia Akcji co do prawa głosu wymaga zezwolenia KNF.

Umorzenie Akcji

Akcje mogą być umarzone. Umorzenie Akcji wymaga obniżenia kapitału zakładowego i może być dokonane uchwałą Walnego Zgromadzenia.

Zgodnie z art. 34 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Prawa Bankowego, zmiana Statutu w zakresie obniżenia kapitału zakładowego Banku wymaga zezwolenia KNF.

Prawo do żądania wyboru biegłego rewidenta do spraw szczególnych

Zgodnie z art. 84 Ustawy o Ofercie Publicznej, na wniosek akcjonariusza lub akcjonariuszy Banku, posiadających co najmniej 5% ogólnej liczby głosów, Walne Zgromadzenie może podjąć uchwałę w sprawie zbadania przez biegłego, na koszt Banku, określonego zagadnienia związanego z utworzeniem Banku lub prowadzeniem jego spraw. Akcjonariusze ci mogą w tym celu żądać zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia lub żądać umieszczenia sprawy podjęcia tej uchwały w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Jeżeli akcjonariusze postanowią skorzystać z pierwszej możliwości, a w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania zwołania takiego Walnego Zgromadzenia Zarządowi nadzwyczajne Walne Zgromadzenie nie zostanie zwołane, sąd rejestrowy może upoważnić do zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia akcjonariuszy Banku występujących z tym żądaniem. Sąd wyznacza przewodniczącego tego Walnego Zgromadzenia. Jeżeli akcjonariusze postanowią skorzystać z drugiej możliwości i zażądają umieszczenia sprawy podjęcia uchwały

w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia, żądanie takie wymaga doręczenia do Zarządu na piśmie nie później niż dwadzieścia jeden dni przed planowaną datą Walnego Zgromadzenia.

Uchwała Walnego Zgromadzenia w sprawie wyboru rewidenta do spraw szczególnych powinna określać w szczególności:

- oznaczenie rewidenta do spraw szczególnych, na którego wnioskodawca wyraził zgodę na piśmie;
- przedmiot i zakres badania, zgodny z treścią wniosku, chyba że wnioskodawca wyraził na piśmie zgodę na ich zmianę;
- rodzaje dokumentów, które Bank powinien udostępnić biegłemu; oraz
- termin rozpoczęcia badania, nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia podjęcia uchwały.

Jeżeli Walne Zgromadzenie nie podejmie uchwały zgodnej z treścią wniosku albo podejmie taką uchwałę z naruszeniem art. 84 ust. 4 Ustawy o Ofercie Publicznej, wnioskodawcy mogą, w terminie 14 dni od dnia podjęcia uchwały, wystąpić do sądu rejestrowego o wyznaczenie wskazanego podmiotu jako rewidenta do spraw szczególnych.

Rewidentem do spraw szczególnych może być wyłącznie podmiot mający wiedzę fachową i kwalifikacje niezbędne do zbadania sprawy określonej w uchwale Walnego Zgromadzenia, które zapewnią sporządzenie rzetelnego i obiektywnego sprawozdania z badania. Rewidentem do spraw szczególnych nie może być podmiot świadczący w okresie objętym badaniem usługi na rzecz Banku, jej podmiotu dominującego lub zależnego, jak również jej jednostki dominującej lub znaczącego inwestora w rozumieniu Ustawy o Rachunkowości. Rewidentem do spraw szczególnych nie może być również podmiot, który należy do tej samej grupy kapitałowej co podmiot, który świadczył usługi, o których mowa powyżej.

Zarząd i Rada Nadzorcza są obowiązane udostępnić rewidentowi do spraw szczególnych dokumenty określone w uchwale Walnego Zgromadzenia w sprawie wyboru rewidenta do spraw szczególnych albo w postanowieniu sądu o wyznaczeniu rewidenta do spraw szczególnych, a także udzielić wyjaśnień niezbędnych dla przeprowadzenia badania.

Rewident do spraw szczególnych jest obowiązany przedstawić Zarządowi i Radzie Nadzorczej pisemne sprawozdanie z wyników badania. Zarząd jest obowiązany przekazać to sprawozdanie w trybie raportu bieżącego. Sprawozdanie rewidenta do spraw szczególnych nie może ujawniać informacji stanowiących tajemnicę techniczną, handlową lub organizacyjną Banku, chyba że jest to niezbędne do uzasadnienia stanowiska zawartego w tym sprawozdaniu.

Zarząd jest zobowiązany złożyć sprawozdanie ze sposobu uwzględnienia wyników badania na najbliższym Walnym Zgromadzeniu.

Podstawa prawna ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie Akcji do obrotu na rynku podstawowym GPW

Akcje Dopuszczane zostały wyemitowane na podstawie uchwały nr 4/2018 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z dnia 13 lutego 2018 r. w sprawie: podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji akcji serii V w trybie subskrypcji prywatnej, pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy w całości prawa poboru wszystkich akcji serii V, dematerializacji i ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie akcji serii V oraz praw do akcji serii V do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. oraz zmiany Statutu Banku („**Uchwała Emisyjna**”). Uchwała Emisyjna stanowi załącznik do Prospektu (zob. „Załączniki – Załącznik 1 – Uchwała Emisyjna”).

Szczególne uprawnienia Przewodniczącego KNF

Na podstawie Ustawy o Nadzorze nad Rynkiem Finansowym Przewodniczącemu KNF przysługują w sprawach cywilnych wynikających ze stosunków związanych z uczestnictwem w obrocie na rynku finansowym albo dotyczących podmiotów wykonujących działalność na tym rynku uprawnienia prokuratora wynikające z Kodeksu Postępowania Cywilnego, natomiast w sprawach o niektóre przestępstwa, m.in. dotyczącymi czynów skierowanych przeciwko interesom uczestników rynku finansowego Przewodniczącemu KNF przysługują uprawnienia pokrzywdzonego w postępowaniu karnym. Ponadto KNF podaje do publicznej wiadomości informację o złożeniu zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstw wynikających z ustaw regulujących rynek kapitałowy.

ROZWODNIENIE

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat struktury kapitału zakładowego Banku przed oraz po emisji Akcji Dopuszczanych.

	Stan przed emisją Akcji Dopuszczanych		Stan po emisji Akcji Dopuszczanych	
Akcje w Obrocie	62.873.245	100%	62.873.245	67,64%
Akcje Dopuszczane.....	–	–	30.074.426	32,36%
Akcje razem.....	–	–	92.947.671	100,00%

RYNEK KAPITAŁOWY W POLSCE ORAZ OBOWIĄZKI ZWIĄZANE Z NABYWANIEM I ZBYWANIEM AKCJI

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale mają charakter ogólny i opisują stan prawny na Datę Prospektu. W związku z powyższym, inwestorzy powinni zapoznać się ze stosownymi regulacjami oraz zasięgnąć opinii swoich doradców prawnych w zakresie przepisów prawnych związanych z nabywaniem, posiadaniem i zbywaniem Akcji.

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Rynek giełdowy prowadzony przez GPW jest rynkiem regulowanym w rozumieniu stosownych przepisów prawa unijnego i Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi. Ponadto GPW organizuje i prowadzi Alternatywny System Obrotu niebędący rynkiem regulowanym. W ramach rynku giełdowego prowadzonego przez GPW wyodrębniony został rynek podstawowy (tzn. rynek oficjalnych notowań giełdowych) oraz rynek równoległy.

Według danych dostępnych na stronie internetowej GPW (www.gpw.pl), na dzień 21 czerwca 2018 r. na GPW notowano akcje 472 spółek (z czego 49 to spółki zagraniczne). Kapitalizacja rynkowa notowanych spółek notowanych na GPW wyniosła 1.234,1 mld PLN.

Dematerializacja papierów wartościowych

Dematerializacja papierów wartościowych polega na tym, że papiery wartościowe: (i) będące przedmiotem oferty publicznej lub (ii) dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym lub (iii) wprowadzone do alternatywnego systemu obrotu lub (iv) emitowane przez Skarb Państwa lub NBP – nie mają formy dokumentu od chwili ich zarejestrowania przez KDPW w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez KDPW.

Dematerializacji, jeżeli tak postanowi emitent, mogą nie podlegać: (i) papiery wartościowe będące przedmiotem oferty publicznej, które nie będą podlegać dopuszczeniu do obrotu na rynku regulowanym, albo (ii) wprowadzone wyłącznie do alternatywnego systemu obrotu.

W celu dematerializacji emitent papierów wartościowych musi zawrzeć z KDPW umowę, której przedmiotem jest rejestracja tych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez KDPW.

Prawa ze zdematerializowanych papierów wartościowych powstają z chwilą ich zapisania po raz pierwszy na rachunku papierów wartościowych i przysługują osobie będącej posiadaczem tego rachunku. Wyjątkiem od wskazanej zasady są papiery wartościowe zapisane na rachunkach zbiorczych – w takim przypadku uprawnionym z takich papierów wartościowych nie jest posiadacz rachunku. Za osobę uprawnioną z papierów wartościowych zapisanych na rachunku zbiorczym uważana jest osoba wskazana podmiotowi prowadzącemu taki rachunek przez jego posiadacza, w liczbie wynikającej z takiego wskazania.

Umowa zobowiązująca do przeniesienia zdematerializowanych papierów wartościowych przenosi te papiery z chwilą dokonania odpowiedniego zapisu na rachunku papierów wartościowych.

W odniesieniu do papierów wartościowych zapisanych na rachunku zbiorczym za świadectwo depozytowe uważa się dokument o treści tożsamej z treścią świadectwa depozytowego sporządzony w języku polskim lub angielskim i wystawiony przez posiadacza takiego rachunku.

Podmiot prowadzący rachunek papierów wartościowych, taki jak dom maklerski czy bank powierniczy, wystawia na żądanie jego posiadacza imienne świadectwo depozytowe, oddzielnie dla każdego rodzaju papierów wartościowych zapisanych na rachunku. Świadectwo potwierdza legitymację do realizacji uprawnień wynikających z papierów wartościowych wskazanych w jego treści, które nie są lub nie mogą być realizowane wyłącznie na podstawie zapisów na rachunku papierów wartościowych, z wyłączeniem prawa uczestnictwa w walnym zgromadzeniu.

Od chwili wystawienia świadectwa papiery wartościowe w liczbie wskazanej w treści świadectwa nie mogą być przedmiotem obrotu do chwili utraty jego ważności albo zwrotu świadectwa wystawiającemu przed upływem terminu jego ważności. Na okres ten wystawiający dokonuje blokady odpowiedniej liczby papierów wartościowych na tym rachunku. Te same papiery wartościowe mogą być wskazane w treści kilku świadectw pod warunkiem, że cel wystawienia każdego ze świadectw jest odmienny. W takim przypadku w kolejnych świadectwach zamieszcza się również informację o dokonaniu blokady papierów wartościowych w związku z wcześniejszym wystawieniem innych świadectw.

Rozliczenie

Zgodnie z obowiązującymi przepisami wszystkie transakcje na rynku regulowanym GPW odbywają się na zasadzie płatności przy odbiorze (tzw. zasada *delivery vs payment*), a przeniesienie praw następuje w dwa dni po zawarciu transakcji. Co do zasady, każdy inwestor musi posiadać rachunek papierów wartościowych oraz rachunek gotówkowy w firmie inwestycyjnej lub podmiocie prowadzącym działalność powierniczą w Polsce, a każda firma inwestycyjna i podmiot prowadzący działalność powierniczą musi posiadać odpowiednie konta

i rachunki w KDPW oraz rachunek gotówkowy w banku rozliczeniowym. Podmioty uprawnione do prowadzenia rachunków papierów wartościowych mogą również prowadzić w ramach depozytu papierów wartościowych lub systemu rejestracji papierów wartościowych prowadzonego przez Narodowy Bank Polski tzw. rachunki zbiorcze, czyli rachunki, na których mogą być rejestrowane zdematerializowane papiery wartościowe nienależące do osób, dla których rachunki te są prowadzone, ale należące do innej osoby lub osób. Rachunki zbiorcze mogą być prowadzone jedynie dla podmiotów wymienionych w Ustawie o Obrocie Instrumentami Finansowymi.

Zgodnie z zawartą z GPW umową w zakresie rozliczeń transakcji KDPW CCP S.A., będąca spółką zależną od KDPW, jest obowiązana przeprowadzać, na podstawie listy transakcji przekazanej przez GPW (zbiory posesyjne), rozliczenia zawartych przez członków GPW transakcji. Z kolei członkowie GPW koordynują rozliczenia dla klientów, na rachunek których przeprowadzono transakcje.

Organizacja obrotu papierami wartościowymi

Zgodnie z Regulaminem Giełdy sesje na GPW odbywają się regularnie od poniedziałku do piątku w godzinach 8.30-17.05 czasu warszawskiego, o ile zarząd GPW nie postanowi inaczej. Oferty, w zależności od rynku notowań danych papierów wartościowych, są zgłaszane w systemie notowań ciągłych (rynek podstawowy) lub w systemie kursu jednolitego z jednokrotnym lub dwukrotnym określeniem kursu jednolitego (rynek równoległy). Dla dużych pakietów akcji możliwe są tak zwane transakcje pakietowe prowadzone poza systemem notowań ciągłych lub kursu jednolitego.

Informacje o kursie, wolumenie obrotów oraz wszelkich prawach szczególnych (prawie poboru, prawie do dywidendy) w odniesieniu do poszczególnych akcji są dostępne na oficjalnej stronie GPW (www.gpw.pl).

Prowizje maklerskie są ustalane przez dom maklerski, który realizuje transakcję.

Ustawy regulujące działanie rynku kapitałowego

Podstawowymi aktami prawnymi regulującymi polski rynek papierów wartościowych są trzy ustawy: (i) Ustawa o Ofercie Publicznej, (ii) Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi oraz (iii) Ustawa o Nadzorze nad Rynkiem Kapitałowym. Od dnia 19 września 2006 r. nadzór nad rynkiem kapitałowym jest ponadto regulowany przez Ustawę o Nadzorze Finansowym. Ponadto polski rynek kapitałowy funkcjonuje również na zasadach określonych w regulacjach unijnych, stosowanych bezpośrednio w Polsce (jak rozporządzenia unijne) lub wymagających wdrożenia do prawa krajowego (jak dyrektywy).

Organem nadzoru nad rynkiem kapitałowym w Polsce jest KNF.

Ustawa o Ofercie Publicznej – prawa i obowiązki związane z nabywaniem oraz zbywaniem znacznych pakietów akcji

Bank jest spółką publiczną w rozumieniu art. 4 pkt 20 Ustawy o Ofercie Publicznej. W związku z tym nabywanie i zbywanie Akcji podlega w szczególności obowiązkowi wskazanym poniżej. Obowiązek zawiadomienia KNF oraz spółki publicznej o nabyciu lub zbyciu akcji

Zgodnie z Ustawą o Ofercie Publicznej, każdy kto:

- osiągnął lub przekroczył 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 33%, 331/3%, 50%, 75% albo 90% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej; albo
- posiadał co najmniej 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 33%, 331/3%, 50%, 75% albo 90% ogólnej liczby głosów w tej spółce, a w wyniku zmniejszenia tego udziału osiągnął, odpowiednio, 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 33%, 331/3%, 50%, 75% albo 90% lub mniej ogólnej liczby głosów,
 - jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym KNF oraz tę spółkę publiczną, nie później niż w terminie czterech dni roboczych od dnia, w którym dowiedział się o zmianie udziału w ogólnej liczbie głosów lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się o niej dowiedzieć, a w przypadku zmiany wynikającej z nabycia lub zbycia akcji spółki publicznej w transakcji zawartej na rynku regulowanym lub w alternatywnym systemie obrotu – nie później niż w terminie sześciu dni sesyjnych od dnia zawarcia transakcji. Dniami sesyjnymi są dni sesyjne określone przez spółkę prowadzącą rynek regulowany (w wypadku Banku – GPW) w regulaminie, zgodnie z przepisami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, oraz ogłoszone przez KNF w drodze publikacji na stronie internetowej.

Obowiązek dokonania zawiadomienia KNF oraz spółki publicznej powstaje również w przypadku:

- zmiany dotychczas posiadanego udziału ponad 10% ogólnej liczby głosów o co najmniej:
 - 2% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej, której akcje są dopuszczone do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych (na Datę Prospektu takim rynkiem jest rynek podstawowy GPW);

- 5% ogólnej liczby głosów – w spółce publicznej, której akcje są dopuszczone do obrotu na innym rynku regulowanym niż rynek oficjalnych notowań giełdowych;
- zmiany dotychczas posiadanego udziału ponad 33% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej o co najmniej 1% ogólnej liczby głosów.

Obowiązek dokonania zawiadomienia, o którym mowa powyżej, nie powstaje w przypadku, gdy po rozrachunku w depozycie papierów wartościowych kilku transakcji zawartych na rynku regulowanym lub w alternatywnym systemie obrotu w tym samym dniu zmiana udziału w ogólnej liczbie głosów w spółce publicznej na koniec dnia rozliczenia nie powoduje osiągnięcia lub przekroczenia progu ogólnej liczby głosów, z którym wiąże się powstanie tych obowiązków.

Obowiązek zawiadomienia KNF oraz spółki publicznej, o którym mowa powyżej, spoczywa również na podmiocie, który osiągnął lub przekroczył określony próg ogólnej liczby głosów w związku z nabywaniem lub zbywaniem instrumentów finansowych, które:

- po upływie terminu zapadalności bezwarunkowo uprawniają lub zobowiązują ich posiadacza do nabycia akcji, z którymi związane są prawa głosu, wyemitowanych już przez emitenta (przy czym liczba głosów posiadanych w spółce publicznej odpowiada liczbie głosów wynikających z akcji, do których nabycia uprawniony lub zobowiązany jest posiadacz tych instrumentów finansowych), lub
- odnoszą się do akcji emitenta w sposób pośredni lub bezpośredni i mają skutki ekonomiczne podobne do skutków instrumentów finansowych określonych w punkcie powyżej, niezależnie od tego, czy instrumenty te są wykonywane przez rozliczenie pieniężne (przy czym liczba głosów posiadanych w spółce publicznej, związanych z tymi instrumentami finansowymi, odpowiada iloczynowi liczby głosów wynikających z akcji, do których w sposób pośredni lub bezpośredni odnoszą się te instrumenty finansowe, oraz współczynnika delta danego typu instrumentu finansowego).

Wartość współczynnika delta określa się zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2015/761 z dnia 17 grudnia 2014 r. uzupełniającym dyrektywę 2004/109/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do określonych regulacyjnych standardów technicznych stosowanych do znaczących pakietów akcji. Przy obliczaniu liczby głosów uwzględnia się wyłącznie pozycje długie w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2012 z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie krótkiej sprzedaży i wybranych aspektów dotyczących swapów ryzyka kredytowego.

Obowiązki zawiadomienia KNF i spółki publicznej powstają również w przypadku wykonania uprawnienia do nabycia akcji spółki publicznej, mimo złożenia uprzednio zawiadomienia, jeżeli wskutek nabycia akcji łączna liczba głosów wynikających z akcji tego samego emitenta osiąga lub przekracza określone powyżej progi ogólnej liczby głosów w spółce publicznej.

Po otrzymaniu zawiadomienia, spółka publiczna ma obowiązek niezwłocznego przekazania otrzymanej informacji równocześnie do publicznej wiadomości, KNF oraz spółce prowadzącej rynek regulowany, na którym są notowane akcje tej spółki.

KNF może zwolnić spółkę publiczną z obowiązku przekazania informacji do publicznej wiadomości, jeżeli ujawnienie takich informacji mogłoby:

- zaszkodzić interesowi publicznemu; lub
- spowodować istotną szkodę dla interesów tej spółki – o ile brak odpowiedniej informacji nie spowoduje wprowadzenia w błąd ogółu inwestorów w zakresie oceny wartości papierów wartościowych.

Wezwania

Przekroczenie progu 33% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej

Z zastrzeżeniem sytuacji opisanych poniżej przekroczenie 33% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej notowanej na rynku regulowanym może nastąpić wyłącznie w wyniku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji tej spółki w liczbie zapewniającej osiągnięcie 66% ogólnej liczby głosów, z wyjątkiem przypadku, gdy przekroczenie 33% ogólnej liczby głosów ma nastąpić w wyniku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji spółki.

W przypadku, gdy przekroczenie progu 33% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku pośredniego nabycia akcji, objęcia akcji nowej emisji, nabycia akcji w wyniku oferty publicznej lub w ramach wnoszenia ich do spółki jako wkładu niepieniężnego, połączenia lub podziału spółki, w wyniku zmiany statutu spółki, wygaśnięcia uprzywilejowania akcji lub zajścia innego niż czynność prawna zdarzenia prawnego, akcjonariusz lub podmiot, który pośrednio nabył akcje, jest obowiązany, w terminie trzech miesięcy od przekroczenia 33% ogólnej liczby głosów, do:

- ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji tej spółki w liczbie powodującej osiągnięcie 66% ogólnej liczby głosów; albo
- zbycia akcji w liczbie powodującej osiągnięcie nie więcej niż 33% ogólnej liczby głosów;

- chyba że w tym terminie udział akcjonariusza lub podmiotu, który pośrednio nabył akcje, w ogólnej liczbie głosów ulegnie zmniejszeniu do nie więcej niż 33% ogólnej liczby głosów, odpowiednio, w wyniku podwyższenia kapitału zakładowego, zmiany statutu spółki lub wygaśnięcia uprzywilejowania jego akcji.

Jeżeli przekroczenie 33% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku dziedziczenia, obowiązek, o którym mowa powyżej, ma zastosowanie w przypadku, gdy po takim nabyciu akcji udział w ogólnej liczbie głosów uległ dalszemu zwiększeniu. Termin wykonania tego obowiązku liczy się od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące zwiększenie udziału w ogólnej liczbie głosów.

Przekroczenie progu 66% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej

Z zastrzeżeniem sytuacji opisanych poniżej, przekroczenie 66% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej notowanej na rynku regulowanym może nastąpić wyłącznie w wyniku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji tej spółki.

W wypadku, gdy przekroczenie progu 66% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku pośredniego nabycia akcji, objęcia akcji nowej emisji, nabycia akcji w wyniku oferty publicznej lub w ramach wnoszenia ich do spółki jako wkładu niepieniężnego, połączenia lub podziału spółki, w wyniku zmiany statutu spółki, wygaśnięcia uprzywilejowania akcji lub zajścia innego niż czynność prawna zdarzenia prawnego, akcjonariusz lub podmiot, który pośrednio nabył akcje, jest obowiązany, w terminie trzech miesięcy od przekroczenia 66% ogólnej liczby głosów, do ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji tej spółki, chyba że w tym terminie udział akcjonariusza lub podmiotu, który pośrednio nabył akcje, w ogólnej liczbie głosów ulegnie zmniejszeniu do nie więcej niż 66% ogólnej liczby głosów, odpowiednio, w wyniku podwyższenia kapitału zakładowego, zmiany statutu spółki lub wygaśnięcia uprzywilejowania akcji.

Jeżeli przekroczenie 66% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku dziedziczenia, obowiązek, o którym mowa powyżej, ma zastosowanie w przypadku, gdy po takim nabyciu akcji udział w ogólnej liczbie głosów uległ dalszemu zwiększeniu. Termin wykonania tego obowiązku liczy się od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące zwiększenie udziału w ogólnej liczbie głosów.

Wyjątki od obowiązku ogłoszenia wezwania

Obowiązek ogłoszenia wezwania na podstawie art. 73 nie powstaje w przypadku nabywania akcji od Skarbu Państwa: (a) w wyniku pierwszej oferty publicznej; (b) w okresie trzech lat od dnia zakończenia sprzedaży przez Skarb Państwa akcji w wyniku pierwszej oferty publicznej.

Obowiązek ogłoszenia wezwania na podstawie art. 73-74 Ustawy o Ofercie Publicznej nie powstaje w przypadku nabywania akcji:

- spółki, której akcje wprowadzane są wyłącznie do alternatywnego systemu obrotu albo nie są przedmiotem obrotu zorganizowanego;
- od podmiotu wchodzącego w skład tej samej grupy kapitałowej;
- w trybie określonym przepisami prawa upadłościowego i naprawczego oraz w postępowaniu egzekucyjnym;
- zgodnie z umową o ustanowienie zabezpieczenia finansowego, zawartą przez uprawnione podmioty na warunkach określonych w ustawie z dnia 2 kwietnia 2004 r. o niektórych zabezpieczeniach finansowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r., poz. 942 ze zm.);
- obciążonych zastawem w celu zaspokojenia zastawnika uprawnionego na podstawie innych ustaw do korzystania z trybu zaspokojenia polegającego na przejęciu na własność przedmiotu zastawu;
- w drodze dziedziczenia, z wyłączeniem przypadków omówionych w punktach powyżej „Przekroczenie progu 33% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej” oraz „Przekroczenie progu 66% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej”, gdzie mimo nabycia akcji w drodze dziedziczenia, powstaje obowiązek ogłoszenia wezwania;
- w drodze przymusowej restrukturyzacji.

Zasady ogłaszania wezwania

Wezwanie jest ogłaszane i przeprowadzane za pośrednictwem podmiotu prowadzącego działalność maklerską na terytorium Polski, obowiązane – nie później niż na 14 dni roboczych przed dniem rozpoczęcia przyjmowania zapisów – do równoczesnego zawiadomienia o zamiarze jego ogłoszenia KNF oraz spółki prowadzącej rynek regulowany, na którym notowane są dane akcje. Podmiot ten załącza do zawiadomienia treść wezwania. Następnie treść wezwania jest ogłaszana za pośrednictwem agencji informacyjnej oraz w co najmniej jednym dzienniku o zasięgu ogólnopolskim.

Ogłoszenie wezwania może nastąpić dopiero po ustanowieniu zabezpieczenia w wysokości nie mniejszej niż 100% wartości akcji, które mają być przedmiotem wezwania. Ustanowienie zabezpieczenia powinno być udokumentowane zaświadczeniem banku lub innej instytucji finansowej udzielającej zabezpieczenia lub pośredniczącej w jego udzieleniu.

Odstąpienie od ogłoszonego wezwania jest niedopuszczalne, chyba że po jego ogłoszeniu inny podmiot ogłosił wezwanie dotyczące tych samych akcji. Odstąpienie od wezwania ogłoszonego na wszystkie pozostałe akcje spółki publicznej jest dopuszczalne jedynie wtedy, gdy inny podmiot ogłosił wezwanie na wszystkie pozostałe akcje tej spółki po cenie nie niższej niż cena w tym wezwaniu.

Po otrzymaniu zawiadomienia o ogłoszeniu wezwania KNF może, najpóźniej na trzy dni robocze przed dniem rozpoczęcia przyjmowania zapisów, zgłosić żądanie wprowadzenia niezbędnych zmian lub uzupełnień w treści wezwania albo przekazania wyjaśnień dotyczących jego treści, w terminie określonym w żądaniu, nie krótszym niż dwa dni.

Rozpoczęcie przyjmowania zapisów w wezwaniu ulega wstrzymaniu do czasu dokonania czynności wskazanych w żądaniu, o którym mowa powyżej, przez podmiot obowiązany do ogłoszenia wezwania.

Po zakończeniu wezwania podmiot, który ogłosił wezwanie, jest obowiązany zawiadomić, w trybie, o którym mowa w art. 69 Ustawy o Ofercie Publicznej, o liczbie akcji nabytych w wezwaniu oraz procentowym udziale w ogólnej liczbie głosów osiągniętym w wyniku wezwania.

W okresie między dokonaniem zawiadomienia a zakończeniem wezwania podmiot obowiązany do ogłoszenia wezwania oraz podmioty od niego zależne lub wobec niego dominujące, lub podmioty będące stronami zawartego z nim porozumienia dotyczącego nabywania przez te podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki:

- mogą nabywać akcje spółki, której dotyczy wezwanie, jedynie w ramach tego wezwania i w sposób w nim określony;
- nie mogą zbywać akcji spółki, której dotyczy wezwanie, ani zawierać umów, z których mógłby wynikać obowiązek zbycia przez nie tych akcji, w czasie trwania wezwania; oraz
- nie mogą nabywać pośrednio akcji spółki publicznej, której dotyczy wezwanie.

Wzory wezwań, o których mowa powyżej, są określone Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 14 września 2017 r. w sprawie wzorów wezwań do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółki publicznej, szczegółowego sposobu ich ogłaszania oraz warunków nabywania akcji w wyniku tych wezwań.

Cena akcji w wezwaniu

W przypadku, gdy którekolwiek z akcji spółki są przedmiotem obrotu na rynku regulowanym, cena akcji proponowana w wezwaniu nie może być niższa od:

- średniej ceny rynkowej z okresu sześciu miesięcy poprzedzających ogłoszenie wezwania, w czasie których dokonywany był obrót tymi akcjami na rynku głównym; albo
- średniej ceny rynkowej z krótszego okresu – jeżeli obrót akcjami spółki był dokonywany na rynku głównym przez okres krótszy niż określony powyżej.

W przypadku, gdy nie jest możliwe ustalenie ceny zgodnie z zasadami wskazanymi powyżej, albo w przypadku spółki, w stosunku do której otwarte zostało postępowanie układowe lub upadłościowe – nie może być niższa od ich wartości godziwej.

Cena akcji proponowana w wezwaniach nie może być również niższa od:

- najwyższej ceny, jaką za akcje będące przedmiotem wezwania podmiot obowiązany do jego ogłoszenia, podmioty od niego zależne lub wobec niego dominujące lub podmioty będące stronami zawartego z nim porozumienia dotyczącego nabywania przez te podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania

na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki, zapłaciły w okresie 12 miesięcy przed ogłoszeniem wezwania; albo

- najwyższej wartości rzeczy lub praw, które podmiot obowiązany do ogłoszenia wezwania lub podmioty, o których mowa powyżej, wydały w zamian za akcje będące przedmiotem wezwania, w okresie 12 miesięcy przed ogłoszeniem wezwania.

Cena akcji proponowana w wezwaniu do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji spółki publicznej nie może być również niższa od średniej ceny rynkowej z okresu trzech miesięcy obrotu tymi akcjami na rynku regulowanym poprzedzających ogłoszenie wezwania.

W przypadku, gdy średnia cena rynkowa akcji, ustalona zgodnie z regułami wskazanymi powyżej, znacznie odbiega od wartości godziwej tych akcji z powodu:

- przyznania akcjonariuszom prawa poboru, prawa do dywidendy, prawa do nabycia akcji spółki przejmującej w związku z podziałem spółki publicznej przez wydzielenie lub innych praw majątkowych związanych z posiadaniem akcji spółki publicznej;
- znacznego pogorszenia sytuacji finansowej lub majątkowej spółki na skutek zdarzeń lub okoliczności, których spółka nie mogła przewidzieć lub im zapobiec;
- zagrożenia spółki trwałą niewypłacalnością;

podmiot ogłaszający wezwanie może zwrócić się do KNF z wnioskiem o udzielenie zgody na zaproponowanie w wezwaniu ceny niespełniającej kryteriów, o których mowa powyżej. KNF może udzielić zgody, o ile proponowana cena nie jest niższa od wartości godziwej tych akcji, a ogłoszenie takiego wezwania nie naruszy uzasadnionego interesu akcjonariuszy.

Cena proponowana w wezwaniu, o którym mowa w art. 73-74 Ustawy o Ofercie Publicznej, może być niższa od ceny ustalonej zgodnie z zasadami wskazanymi powyżej w odniesieniu do akcji stanowiących co najmniej 5% wszystkich akcji spółki, które będą nabyte w wezwaniu od oznaczonej osoby zgłaszającej się na wezwanie, jeżeli podmiot obowiązany do ogłoszenia wezwania i ta osoba tak postanowiły.

W zamian za akcje będące przedmiotem wezwania do zapisywania się na zamianę akcji, w przypadku wezwania, o którym mowa w art. 73 Ustawy o Ofercie Publicznej, mogą być nabywane wyłącznie: (a) zdematerializowane: (i) akcje innej spółki, (ii) kwity depozytowe, (iii) listy zastawne albo (b) obligacje emitowane przez Skarb Państwa. W zamian za akcje będące przedmiotem wezwania do zapisywania się na zamianę akcji, w przypadku wezwania, o którym mowa w art. 74 Ustawy o Ofercie Publicznej, mogą być nabywane wyłącznie zdematerializowane akcje innej spółki lub inne zdematerializowane zbywalne papiery wartościowe dające prawo głosu w spółce. W przypadku gdy przedmiotem wezwania mają być wszystkie pozostałe akcje spółki, wezwanie musi przewidywać możliwość sprzedaży akcji przez podmiot zgłaszający się w odpowiedzi na to wezwanie po cenie ustalonej zgodnie ze szczegółowymi regulacjami Ustawy o Ofercie Publicznej, które zostały opisane powyżej.

Przymusowy wykup akcji (squeeze out)

Akcjonariuszowi spółki publicznej, który samodzielnie lub wspólnie z podmiotami od niego zależnymi lub wobec niego dominującymi oraz podmiotami będącymi stronami zawartego z nim porozumienia w sprawie nabywania przez te podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki osiągnął lub przekroczył 90% ogólnej liczby głosów w tej spółce, przysługuje, w terminie trzech miesięcy od osiągnięcia lub przekroczenia tego progu, prawo żądania od pozostałych akcjonariuszy sprzedaży wszystkich posiadanych przez nich akcji.

Cenę akcji podlegających przymusowemu wykupowi ustala się na zasadach określonych w przepisach Ustawy o Ofercie Publicznej odnoszących się do ustalania ceny akcji w wezwaniu – określonych w art. 79 ust. 1–3 Ustawy o Ofercie Publicznej. Jeśli osiągnięcie lub przekroczenie progu 90% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku ogłoszonego wezwania na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji spółki, cena przymusowego wykupu nie może być niższa od ceny proponowanej w tym wezwaniu.

Przymusowy wykup jest ogłaszany i przeprowadzany za pośrednictwem podmiotu prowadzącego działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który jest obowiązany – nie później niż na 14 dni roboczych przed rozpoczęciem przymusowego wykupu – do równoczesnego zawiadomienia o zamiarze jego ogłoszenia KNF oraz spółki prowadzącej rynek regulowany, na którym notowane są dane akcje, a jeżeli akcje spółki notowane są na kilku rynkach regulowanych – wszystkich tych spółek. Podmiot ten załącza do zawiadomienia informacje na temat przymusowego wykupu.

Odstąpienie od ogłoszonego przymusowego wykupu jest niedopuszczalne.

Szczegółowe informacje na temat sposobu ogłaszania informacji o zamiarze nabycia akcji w drodze przymusowego wykupu oraz warunków nabywania akcji znajdują się w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 14 listopada 2005 r. w sprawie nabywania akcji spółki publicznej w drodze przymusowego wykupu.

Przymusowy odkup akcji (sell out)

Akcjonariusz spółki publicznej może zażądać wykupienia posiadanych przez niego akcji przez innego akcjonariusza, który osiągnął lub przekroczył 90% ogólnej liczby głosów w tej spółce. Żądanie składa się na piśmie w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym nastąpiło osiągnięcie lub przekroczenie tego progu przez innego akcjonariusza. W przypadku, gdy informacja o osiągnięciu lub przekroczeniu progu 90% ogólnej liczby głosów nie została przekazana do publicznej wiadomości w trybie określonym w Ustawie o Ofercie Publicznej termin na złożenie żądania biegnie od dnia, w którym akcjonariusz spółki publicznej, który może żądać wykupienia posiadanych przez niego akcji, dowiedział się lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o osiągnięciu lub przekroczeniu tego progu przez innego akcjonariusza.

Żądaniu temu są obowiązani zadośćuczynić solidarnie zarówno akcjonariusz, który osiągnął lub przekroczył 90% ogólnej liczby głosów, jak również podmioty wobec niego zależne i dominujące, w terminie 30 dni od dnia jego zgłoszenia. Obowiązek nabycia akcji od akcjonariusza spoczywa również solidarnie na każdej ze stron porozumienia w sprawie nabywania przez członków tego porozumienia akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki, o ile członkowie tego porozumienia posiadają wspólnie, wraz z podmiotami dominującymi i zależnymi, co najmniej 90% ogólnej liczby głosów.

Cenę akcji podlegających przymusowemu odkupowi ustala się na zasadach określonych w przepisach Ustawy o Ofercie Publicznej odnoszących się do ustalania ceny akcji w wezwaniu – opisanych powyżej art. 79 ust. 1–3 Ustawy o Ofercie Publicznej. Jeżeli osiągnięcie lub przekroczenie progu 90% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku ogłoszonego wezwania na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji spółki, akcjonariusz żądający wykupienia akcji jest uprawniony do otrzymania ceny nie niższej niż cena proponowana w tym wezwaniu.

Podmioty objęte obowiązkami związanymi ze znacznymi pakietami akcji

Obowiązki określone w przepisach dotyczących zawiadomienia KNF o osiągnięciu/przekroczeniu określonego progu liczby głosów w spółce publicznej, wezwań, przymusowego wykupu lub odkupu spoczywają, odpowiednio:

- również na podmiocie, który osiągnął lub przekroczył określony w ustawie próg ogólnej liczby głosów w związku z nabywaniem lub zbywaniem kwitów depozytowych wystawionych w związku z akcjami spółki publicznej;
- na funduszu inwestycyjnym — również w przypadku, gdy osiągnięcie lub przekroczenie danego progu ogólnej liczby głosów określonego w tych przepisach następuje w związku z posiadaniem akcji łącznie przez inne fundusze inwestycyjne zarządzane przez to samo towarzystwo funduszy inwestycyjnych oraz inne fundusze inwestycyjne lub alternatywne fundusze inwestycyjne utworzone poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzane przez ten sam podmiot;
- na alternatywnej spółce inwestycyjnej – również w przypadku, gdy osiągnięcie lub przekroczenie danego progu ogólnej liczby głosów określonego w tych przepisach następuje w związku z posiadaniem akcji łącznie przez: inne alternatywne spółki inwestycyjne zarządzane przez tego samego zarządzającego alternatywną spółką inwestycyjną w rozumieniu przepisów o funduszach inwestycyjnych, inne alternatywne fundusze inwestycyjne utworzone poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzane przez ten sam podmiot;
- również na podmiocie, w przypadku którego osiągnięcie lub przekroczenie danego progu ogólnej liczby głosów określonego w przepisach Ustawy o Ofercie Publicznej następuje w związku z posiadaniem akcji: (i) przez osobę trzecią w imieniu własnym, lecz na zlecenie lub na rzecz tego podmiotu, z wyłączeniem akcji nabytych w ramach wykonywania czynności polegających na wykonywaniu zleceń nabycia lub zbycia maklerskich instrumentów finansowych, na rachunek dającego zlecenie; (ii) w ramach wykonywania czynności polegających na zarządzaniu portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, zgodnie z przepisami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi oraz Ustawy o Funduszach Inwestycyjnych – w zakresie akcji wchodzących w skład zarządzanych pakietów papierów wartościowych, z których podmiot ten jako zarządzający, może w imieniu zleceniodawców wykonywać prawo głosu na walnym zgromadzeniu; (iii) przez osobę trzecią, z którą ten podmiot zawarł umowę, której przedmiotem jest przekazanie uprawnienia do wykonywania prawa głosu na walnym zgromadzeniu;

- również na pełnomocniku, który w ramach reprezentowania akcjonariusza na walnym zgromadzeniu został upoważniony do wykonywania prawa głosu z akcji spółki publicznej, jeżeli akcjonariusz ten nie wydał wiążących pisemnych dyspozycji co do sposobu głosowania;
- również na pełnomocniku niebędącym firmą inwestycyjną, upoważnionym do dokonywania na rachunku papierów wartościowych czynności zbycia lub nabycia papierów wartościowych.
- również łącznie na wszystkich podmiotach, które łączy pisemne lub ustne porozumienie dotyczące nabywania przez te podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki, chociażby tylko jeden z tych podmiotów podjął lub zamierzał podjąć czynności powodujące powstanie tych obowiązków;
- na podmiotach, które zawierają porozumienie, o którym mowa w punkcie powyżej, posiadając akcje spółki publicznej w liczbie zapewniającej łącznie osiągnięcie lub przekroczenie danego progu ogólnej liczby głosów określonego w tych przepisach.

W przypadkach, o których mowa w dwóch ostatnich punktach oraz ustępie poniżej, obowiązki określone w przepisach dotyczących znacznych pakietów akcji spółek publicznych mogą być wykonywane przez jedną ze stron porozumienia, wskazaną przez strony porozumienia.

Obowiązki dotycząca ujawniania stanu posiadania powstają również w przypadku zmniejszenia udziału w ogólnej liczbie głosów w spółce publicznej w związku z rozwiązaniem porozumienia, o którym mowa powyżej a także w związku ze zmniejszeniem udziału strony tego porozumienia w ogólnej liczbie głosów.

Obowiązki określone w przepisach dotyczących zawiadomienia KNF o osiągnięciu, przekroczeniu określonego progu głosów w spółce publicznej, wezwań, przymusowego wykupu lub odkupu powstają również w przypadku, gdy prawa głosu są związane z papierami wartościowymi zdeponowanymi lub zarejestrowanymi w podmiocie, który może nimi rozporządzać według własnego uznania.

Istnienie porozumienia dotyczącego nabywania przez podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki, domniemywa się w przypadku posiadania akcji spółki publicznej przez:

- małżonków, ich wstępnych, zstępnych i rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki i kurateli;
- osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym;
- jednostki powiązane w rozumieniu Ustawy o Rachunkowości.

Do liczby głosów, która powoduje powstanie obowiązków określonych w przepisach Ustawy o Ofercie Publicznej dotyczących znacznych pakietów akcji spółek publicznych:

- po stronie podmiotu dominującego – wlicza się liczbę głosów posiadanych przez jego podmioty zależne;
- po stronie pełnomocnika, który w ramach reprezentowania akcjonariusza na walnym zgromadzeniu został upoważniony do wykonywania prawa głosu z akcji spółki publicznej, jeżeli akcjonariusz ten nie wydał wiążących pisemnych dyspozycji co do sposobu głosowania – wlicza się liczbę głosów z akcji objętych pełnomocnictwem;
- wlicza się liczbę głosów ze wszystkich akcji, nawet jeżeli wykonywanie z nich prawa głosu jest ograniczone lub wyłączone z mocy statutu, umowy lub przepisu prawa;
- po stronie pełnomocnika niebędącego firmą inwestycyjną, upoważnionym do dokonywania na rachunku papierów wartościowych czynności zbycia lub nabycia papierów wartościowych wlicza się liczbę głosów posiadanych przez mocodawcę wynikających z akcji zapisanych na rachunkach papierów wartościowych, w zakresie których pełnomocnik ma umocowanie.

Przepisów Ustawy o Ofercie Publicznej w zakresie ujawniania stanu posiadania akcji oraz wezwań nie stosuje się w przypadku pośredniego nabycia akcji przez Skarb Państwa, pod warunkiem że:

- podmioty wykonujące uprawnienia wynikające z praw majątkowych Skarbu Państwa oraz podmioty od niego zależne wykonują przysługujące im prawa głosu niezależnie od siebie;
- osoby decydujące o sposobie wykonywania prawa głosu przez podmioty zależne od Skarbu Państwa działają niezależnie.

Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi oraz Rozporządzenie MAR

Manipulacja

Pojęcie manipulacji na rynku jest obecnie definiowane przez art. 12 MAR i obejmuje ono następujące działania:

- zawieranie transakcji, składanie zleceń lub inne zachowania, które: (i) wprowadzają lub mogą wprowadzać w błąd co do podaży lub popytu na instrument finansowy, powiązany kontrakt towarowy na rynku kasowym lub sprzedawany na aukcji produkt oparty na uprawnieniach do emisji, lub co do ich ceny; lub (ii) utrzymują albo mogą utrzymywać cenę jednego lub kilku instrumentów finansowych, powiązanego kontraktu towarowego na rynku kasowym lub sprzedawanego na aukcji produktu opartego na uprawnieniach do emisji na nienaturalnym lub sztucznym poziomie; chyba że osoba zawierająca transakcję, składająca zlecenie transakcji lub podejmująca każde inne zachowanie dowiedzie, iż dana transakcja, zlecenie lub zachowanie nastąpiły z zasadnych powodów i są zgodne z przyjętymi praktykami rynkowymi ustanowionymi zgodnie z Rozporządzeniem MAR;
- zawieranie transakcji, składanie zleceń lub inne działania lub zachowania wpływające albo mogące wpływać na cenę jednego lub kilku instrumentów finansowych, powiązanego kontraktu towarowego na rynku kasowym lub sprzedawanego na aukcji produktu opartego na uprawnieniach do emisji, związane z użyciem fikcyjnych narzędzi lub innych form wprowadzania w błąd lub podstęp;
- rozpowszechnianie za pośrednictwem mediów, w tym internetu, lub przy użyciu innych środków, informacji, które wprowadzają lub mogą wprowadzać w błąd co do podaży lub popytu na instrument finansowy, powiązany kontrakt towarowy na rynku kasowym lub sprzedawany na aukcji produkt oparty na uprawnieniach do emisji, lub co do ich ceny, lub zapewniają utrzymanie się lub mogą zapewnić utrzymanie się ceny jednego lub kilku instrumentów finansowych, powiązanego kontraktu towarowego na rynku kasowym lub sprzedawanego na aukcji produktu opartego na uprawnieniach do emisji na nienaturalnym lub sztucznym poziomie, w tym rozpowszechnianie plotek, w przypadku gdy osoba rozpowszechniająca te informacje wiedziała lub powinna była wiedzieć, że informacje te były fałszywe lub wprowadzające w błąd;
- przekazywanie fałszywych lub wprowadzających w błąd informacji, lub dostarczanie fałszywych lub wprowadzających w błąd danych dotyczących wskaźnika referencyjnego, jeżeli osoba przekazująca informacje lub dostarczająca dane wiedziała lub powinna była wiedzieć, że są one fałszywe i wprowadzające w błąd, lub każde inne zachowanie stanowiące manipulowanie obliczaniem wskaźnika referencyjnego (przy czym zgodnie z przyjętą definicją, jest to „dowolny opublikowany wskaźnik, indeks lub liczba, udostępniony publicznie lub publikowany, określany okresowo lub regularnie przy zastosowaniu przy zastosowaniu wzoru lub na podstawie wartości jednego lub większej liczby aktywów lub cen bazowych, w tym cen szacunkowych, rzeczywistych lub szacunkowych stóp procentowych lub innych wartości, lub danych z przeprowadzonych badań, w odniesieniu do których określa się kwotę do zapłaty z tytułu instrumentu finansowego lub wartość instrumentu finansowego”).

Za manipulację na rynku uznaje się m.in. następujące zachowania:

- postępowanie osoby lub osób działających wspólnie, mające na celu utrzymanie dominującej pozycji w zakresie podaży lub popytu na instrument finansowy, powiązane kontrakty towarowe na rynku kasowym lub sprzedawane na aukcji produkty oparte na uprawnieniach do emisji, które skutkuje albo może skutkować, bezpośrednio lub pośrednio, ustaleniem poziomu cen sprzedaży lub kupna lub stwarza albo może stwarzać nieuczciwe warunki transakcji;
- nabywanie lub zbywanie instrumentów finansowych na otwarciu lub zamknięciu rynku, które skutkuje albo może skutkować wprowadzeniem w błąd inwestorów kierujących się cenami podanymi do wiadomości publicznej, w tym cenami otwarcia i zamknięcia;
- składanie zleceń w systemie obrotu, w tym ich anulowanie lub zmiana, za pomocą wszelkich dostępnych metod handlu, w tym środków elektronicznych, takich jak strategie handlu algorytmicznego i handlu wysokiej częstotliwości, i które wywołuje określone w Rozporządzeniu MAR skutki poprzez: (i) zakłócenia lub opóźnienia w funkcjonowaniu transakcji w danym systemie obrotu albo prawdopodobieństwo ich spowodowania; (ii) utrudnianie innym osobom identyfikacji prawdziwych zleceń w danym systemie obrotu lub prawdopodobieństwo utrudniania tej identyfikacji, w szczególności poprzez składanie zleceń, które skutkują przepełnieniem lub destabilizacją arkusza zleceń; lub (iii) tworzenie lub prawdopodobieństwo stworzenia fałszywego lub wprowadzającego w błąd sygnału w zakresie podaży lub popytu na instrument finansowy lub jego ceny, w szczególności poprzez składanie zleceń w celu zapoczątkowania lub nasilenia danego trendu;

- wykorzystywanie okazjonalnego lub regularnego dostępu do mediów tradycyjnych lub elektronicznych do wygłaszania opinii na temat instrumentu finansowego, powiązanego kontraktu towarowego na rynku kasowym lub sprzedawanego na aukcji produktu opartego na uprawnieniach do emisji (lub pośrednio na temat jego emitenta) po uprzednim zajęciu pozycji na danym instrumencie finansowym, powiązanych kontraktach towarowych na rynku kasowym lub sprzedawanych na aukcji produkcie opartym na uprawnieniach do emisji, a następnie czerpanie zysku ze skutków opinii wygłaszanych na temat ceny tego instrumentu, powiązanego kontraktu towarowego na rynku kasowym lub sprzedawanego na aukcji produktu opartego na uprawnieniach do emisji, bez jednoczesnego podania do publicznej wiadomości istniejącego konfliktu interesów w sposób odpowiedni i skuteczny;
- nabywanie lub zbywanie na rynku wtórnym uprawnień do emisji lub powiązanych instrumentów pochodnych przed aukcją zorganizowaną zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1031/2010 z dnia 12 listopada 2010 r. w sprawie harmonogramu, kwestii administracyjnych oraz pozostałych aspektów sprzedaży na aukcji uprawnień do emisji gazów cieplarnianych na mocy dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych.

Za uchybienie wskazanym wyżej przepisom Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi przewiduje

- w przypadku dokonywania manipulacji sankcją karną w postaci grzywny w wysokości do 5 000 000 zł lub pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5, przy czym obie te kary mogą być stosowane łącznie;
- w przypadku wejścia w porozumienie z inną osobą mającą na celu manipulację, sankcją karną w postaci grzywny w wysokości do 2 000 000 zł.

Informacje poufne

Do celów Rozporządzenia MAR informacje poufne obejmują następujące rodzaje informacji:

- określone w sposób precyzyjny informacje, które nie zostały podane do wiadomości publicznej, dotyczące, bezpośrednio lub pośrednio, jednego lub większej liczby emitentów lub jednego lub większej liczby instrumentów finansowych, a które w przypadku podania ich do wiadomości publicznej miałyby prawdopodobnie znaczący wpływ na ceny tych instrumentów finansowych lub na ceny powiązanych pochodnych instrumentów finansowych;

Do celów Rozporządzenia MAR informacje uznaje się za określone w sposób precyzyjny, jeżeli wskazują one na zbiór okoliczności, które istnieją lub można zasadnie oczekiwać, że zaistnieją, lub na zdarzenie, które miało miejsce lub można zasadnie oczekiwać, że będzie miało miejsce, jeżeli informacje te są w wystarczającym stopniu szczegółowe, aby można było wyciągnąć z nich wnioski co do prawdopodobnego wpływu tego szeregu okoliczności lub zdarzenia na ceny instrumentów finansowych lub powiązanych instrumentów pochodnych, powiązanych kontraktów towarowych na rynku kasowym lub sprzedawanych na aukcji produktów opartych na uprawnieniach do emisji. W związku z tym w przypadku rozciągniętego w czasie procesu, którego celem lub wynikiem jest zaistnienie szczególnych okoliczności lub szczególnego wydarzenia, za informacje określone w sposób precyzyjny można uznać te przyszłe okoliczności lub to przyszłe wydarzenie, ale także etapy pośrednie tego procesu, związane z zaistnieniem lub spowodowaniem tych przyszłych okoliczności lub tego przyszłego wydarzenia.

Ponadto informacje, które w przypadku podania ich do wiadomości publicznej miałyby prawdopodobnie znaczący wpływ na ceny instrumentów finansowych, instrumentów pochodnych, oznaczają informacje, których racjonalny inwestor prawdopodobnie wykorzystałby, opierając się na nich w części przy podejmowaniu swych decyzji inwestycyjnych.

Wykorzystywanie informacji poufnych

Zgodnie z Rozporządzeniem MAR zabrania się każdej osobie: wykorzystywania informacji poufnych lub usiłowania wykorzystywania informacji poufnych; rekomendowania innej osobie lub nakłaniania jej do wykorzystywania informacji poufnych lub bezprawnego ujawniania informacji poufnych. Każdy, kto: (i) wchodzi w posiadanie informacji poufnej w związku z pełnieniem funkcji w organach spółki lub innym podmiocie, posiadaniem w spółce lub innym podmiocie akcji lub udziałów lub w związku z dostępem do informacji poufnej z racji zatrudnienia, wykonywania zawodu, a także stosunku zlecenia lub innego stosunku o podobnym charakterze; (ii) posiada informację poufną w wyniku popełnienia przestępstwa (iii) posiada informację poufną pozyskaną w sposób inny niż w sposób określony w punktach poprzednich, jeżeli wiedział lub przy dołożeniu należytej staranności mógł się dowiedzieć, że jest to informacja poufna, nie może wykorzystywać takiej informacji.

Do celów Rozporządzenia MAR wykorzystywanie informacji poufnej ma miejsce m.in. wówczas, gdy dana osoba znajduje się w posiadaniu informacji poufnej i wykorzystuje tę informację, nabywając lub zbywając, na własny

rachunek lub na rzecz osoby trzeciej, bezpośrednio lub pośrednio, instrumenty finansowe, których informacja ta dotyczy. Wykorzystanie informacji poufnej w formie anulowania lub zmiany zlecenia dotyczącego instrumentu finansowego, którego informacja ta dotyczy, w przypadku gdy zlecenie złożono przed wejściem danej osoby w posiadanie informacji poufnej, również uznaje się za wykorzystywanie informacji poufnej.

Nieuprawnione ujawnienie informacji poufnych zagrożone jest karą w postaci grzywny w wysokości do 2 000 000 zł lub karą pozbawienia wolności do lat 4. Nieuprawnione wykorzystanie informacji poufnej zagrożone jest karą grzywny do 5 000 000 zł albo karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. W obu przypadkach kary te mogą być stosowane łącznie.

Udzielanie rekomendacji, aby inna osoba wykorzystała informacje poufne lub nakłanianie innej osoby do wykorzystania informacji poufnych ma miejsce wówczas, gdy dana osoba znajduje się w posiadaniu informacji poufnych oraz:

- udziela rekomendacji, na podstawie tych informacji, aby inna osoba nabyła lub zbyła instrumenty finansowe, których informacje te dotyczą, lub nakłania tę osobę do takiego nabycia lub zbycia; lub
- udziela rekomendacji, na podstawie tych informacji, aby inna osoba anulowała lub zmieniła zlecenie dotyczące instrumentu finansowego, którego informacje te dotyczą, lub nakłania tę osobę do takiego anulowania lub zmiany.

Stosowanie rekomendacji lub nakłaniania, o których mowa w ustępie powyżej, oznacza wykorzystywanie informacji poufnych, jeżeli osoba stosująca daną rekomendację lub nakłanianie wie lub powinna wiedzieć, że są one oparte na informacjach poufnych.

Na każdego kto (i) sporządza lub rozpowszechnia rekomendacje inwestycyjne lub inne informacje rekomendujące lub sugerujące strategię inwestycyjną przepisów Rozporządzenia MAR lub (ii) nie zachowuje należytej staranności przy dokonywaniu tych czynności, lub (iii) nie zapewnia rzetelności sporządzanych rekomendacji albo (iv) nie ujawnia swojego interesu i konfliktów interesów istniejących w chwili ich sporządzania lub rozpowszechniania, Komisja może, w drodze decyzji, nałożyć karę pieniężną:

- w przypadku osób fizycznych - do wysokości 2 072 800 zł;
- w przypadku innych podmiotów - do wysokości 4 145 600 zł lub do kwoty stanowiącej równowartość 2% całkowitego rocznego przychodu wykazanego w ostatnim zbadanym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy, jeżeli przekracza ona 4 145 600 zł.

W przypadku gdy jest możliwe ustalenie kwoty korzyści osiągniętej lub straty unikniętej przez podmiot w wyniku naruszeń zamiast kary, o której mowa powyżej, Komisja może nałożyć karę pieniężną do wysokości trzykrotnej kwoty osiągniętej korzyści lub unikniętej straty.

Nabywanie lub zbywanie akcji w trakcie okresów zamkniętych

Osoba pełniąca obowiązki zarządcze u emitenta nie może dokonywać żadnych transakcji na swój rachunek ani na rachunek strony trzeciej, bezpośrednio lub pośrednio, dotyczących akcji lub instrumentów dłużnych emitenta, lub instrumentów pochodnych lub innych związanych z nimi instrumentów finansowych w okresie zamkniętym.

Osoba pełniąca obowiązki zarządcze oznacza osobę, która: (i) jest członkiem organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego tego podmiotu; lub (ii) pełni funkcje kierownicze, nie będąc członkiem organów, o których mowa w punkcie poprzednim, przy czym ma stały dostęp do informacji poufnych dotyczących pośrednio lub bezpośrednio tego podmiotu oraz uprawnienia do podejmowania decyzji zarządczych mających wpływ na dalszy rozwój i perspektywy gospodarcze tego podmiotu.

Osoba blisko związana oznacza: (i) małżonka lub partnera uznawanego zgodnie z prawem krajowym za równoważnego z małżonkiem; (ii) dziecko będące na utrzymaniu zgodnie z prawem krajowym; (iii) członka rodziny, który w dniu danej transakcji pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym przez okres co najmniej roku; lub (iv) osobę prawną, grupę przedsiębiorstw lub spółkę osobową, w której obowiązki zarządcze pełni osoba pełniąca obowiązki zarządcze lub osoba, o której mowa punktach poprzednich, nad którą osoba taka sprawuje pośrednią lub bezpośrednią kontrolę, która została utworzona, by przynosić korzyści takiej osobie, lub której interesy gospodarcze są w znacznym stopniu zbieżne z interesami takiej osoby.

Zgodnie z Rozporządzeniem MAR okres zamknięty stanowi okres 30 dni kalendarzowych przed ogłoszeniem śródrocznego raportu finansowego lub sprawozdania na koniec roku rozliczeniowego, które emitent ma obowiązek podać do wiadomości publicznej zgodnie z: (i) przepisami systemu obrotu, w którym akcje emitenta są dopuszczone do obrotu; lub (ii) prawem krajowym. Zgodnie z Ustawą o Obrocie Instrumentami Finansowymi, naruszenie zakazu dokonywania transakcji w okresach zamkniętych podlega karze pieniężnej do kwoty 2 072 800 zł. W przypadku gdy jest możliwe ustalenie kwoty korzyści osiągniętej lub straty unikniętej w wyniku naruszenia,

KNF może zamiast wyżej wymienionej kary nałożyć karę pieniężną do wysokości trzykrotnej kwoty osiągniętej korzyści lub unikniętej straty. Jeżeli emitent zezwolił osobie pełniącej obowiązki zarządcze na realizację transakcji w jakimkolwiek okresie zamkniętym z naruszeniem przepisów prawa, KNF może nałożyć na emitenta karę pieniężną do wysokości 4 145 600 zł.

Obowiązek zawiadomienia o transakcjach osób pełniących obowiązki zarządcze oraz osób blisko związanych

Osoby pełniące obowiązki zarządcze oraz osoby blisko z nimi związane mają obowiązek powiadomić emitenta oraz KNF o każdej transakcji zawieranej na ich własny rachunek w odniesieniu do akcji lub instrumentów dłużnych tego emitenta lub do instrumentów pochodnych bądź innych powiązanych z nimi instrumentów finansowych. Powiadomienia dokonuje się niezwłocznie, ale nie później niż w terminie trzech dni roboczych po dniu transakcji. Emitent zapewnia, aby informacje zgłoszone zgodnie z zasadami opisanymi powyżej zostały podane do wiadomości publicznej niezwłocznie i nie później niż w terminie trzech dni roboczych od zawarcia transakcji w sposób umożliwiający szybki i niedyskryminujący dostęp do tych informacji zgodnie z wykonawczymi standardami technicznymi regulowanymi przez Rozporządzenie MAR. Zgodnie z Ustawą o Obrocie Instrumentami Finansowymi, w przypadku naruszenia obowiązków związanych z zawiadomieniem o transakcjach realizowanych z wykorzystaniem informacji poufnych KNF może nałożyć karę pieniężną w kwocie: (i) 2 072 800 zł w stosunku do osób fizycznych lub (ii) 4 145 600 zł w przypadku innych podmiotów. KNF może nałożyć karę pieniężną do trzykrotnej wartości kwoty korzyści osiągniętej lub straty unikniętej w wyniku naruszenia, jeżeli ustalenie takiej kwoty jest możliwe.

Prawo Bankowe

Obowiązek zawiadomienia KNF o osiągnięciu lub przekroczeniu określonych progów procentowych ogólnej liczby głosów

Zgodnie z art. 25 ust. 1 Prawa Bankowego, podmiot, który zamierza, bezpośrednio lub pośrednio, nabyć albo objąć akcje lub prawa z akcji banku krajowego w liczbie zapewniającej osiągnięcie albo przekroczenie, odpowiednio, 10%, 20%, jednej trzeciej, 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu lub udziału w kapitale zakładowym, jest obowiązany każdorazowo zawiadomić KNF o zamiarze ich nabycia albo objęcia. Podmiot, który zamierza, bezpośrednio lub pośrednio, stać się podmiotem dominującym banku krajowego w sposób inny niż przez nabycie albo objęcie akcji lub praw z akcji banku krajowego w liczbie zapewniającej większość ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu, jest każdorazowo obowiązany zawiadomić o tym zamiarze KNF.

Bank, którego akcje zostały dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, przekazuje KNF informację o akcjonariuszach posiadających akcje lub prawa z akcji w wysokości, o której mowa w art. 25 ust. 1 Prawa Bankowego zawierając imiona i nazwiska albo nazwy tych akcjonariuszy oraz liczbę akcji lub praw z akcji, co najmniej raz na 12 miesięcy.

Zgodnie z art. 25 ust. 4 Prawa Bankowego obowiązek zawiadomienia, o którym mowa powyżej, dotyczy także:

- zastawnika i użytkownika akcji, jeżeli zgodnie z art. 340 § 1 Kodeksu Spółek Handlowych są oni uprawnieni do wykonywania prawa głosu z akcji;
- podmiotu, który uzyskał prawo głosu na walnym zgromadzeniu na poziomach określonych w art. 25 ust. 1 Prawa Bankowego w wyniku zdarzeń innych niż objęcie lub nabycie akcji lub praw z akcji banku krajowego, w szczególności w wyniku zmiany statutu lub w następstwie wygaśnięcia uprzywilejowania lub ograniczenia akcji co do prawa głosu, a także nabycia akcji lub praw z akcji banku krajowego w liczbie zapewniającej osiągnięcie albo przekroczenie poziomów określonych w art. 25 ust. 1 Prawa Bankowego w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu lub udziału w wyniku dziedziczenia.

Przepisu art. 25 ust. 1 Prawa Bankowego nie stosuje się w wypadku, gdy nabycie albo objęcie akcji banku krajowego jest dokonywane przez bank krajowy, instytucję kredytową, dom maklerski lub firmę inwestycyjną mającą siedzibę na terytorium innego Państwa Członkowskiego, w wykonaniu umowy o subemisję inwestycyjną, o której mowa w Ustawie o Ofercie Publicznej, jeżeli:

- prawa z akcji nie są wykonywane w celu ingerencji w zarządzanie bankiem krajowym; oraz
- akcje banku krajowego zostaną zbyte w ciągu roku od dnia ich nabycia albo objęcia.

KNF niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia (nie później jednak niż w terminie dwóch dni roboczych) potwierdza w formie pisemnej jego otrzymanie.

W przypadku stwierdzenia braków w zawiadomieniu lub gdy nie zostały załączone do niego wymagane informacje lub dokumenty, KNF wzywa podmiot składający zawiadomienie do uzupełnienia tych braków w wyznaczonym terminie.

KNF może zgłosić, w drodze decyzji, sprzeciw co do nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji lub co do stania się podmiotem dominującym banku krajowego, jeżeli:

- podmiot składający zawiadomienie nie uzupełnił w wyznaczonym przez KNF terminie braków w zawiadomieniu lub załączonych do zawiadomienia dokumentów i informacji;
- podmiot składający zawiadomienie nie przekazał w terminie dodatkowych informacji lub dokumentów, których żądała KNF;
- jest to uzasadnione potrzebą ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem krajowym, z uwagi na możliwy wpływ podmiotu składającego zawiadomienie na bank krajowy lub z uwagi na ocenę sytuacji finansowej podmiotu składającego zawiadomienie.

W wypadku nabycia lub objęcia akcji lub praw z akcji z naruszeniem obowiązków, o których mowa powyżej, akcje takie nie będą uprawniały do wykonywania prawa głosu w myśl art. 251 Prawa Bankowego. Uchwały walnego zgromadzenia banku krajowego podejmowane z naruszeniem obowiązków, o których mowa powyżej, są nieważne, chyba że uchwały te spełniają wymogi kworum oraz większości głosów oddanych bez uwzględniania głosów nieważnych.

Ponadto w przypadku wykonywania uprawnień podmiotu dominującego wobec banku krajowego z naruszeniem art. 25 ust. 1 Prawa Bankowego, członkowie zarządu banku krajowego powołani przez podmiot dominujący lub będący członkami zarządu, prokurentami lub osobami pełniącymi kierownicze funkcje w podmiocie dominującym nie mogą uczestniczyć w czynnościach z zakresu reprezentacji banku krajowego. W wypadku, gdy nie można ustalić, którzy członkowie zarządu zostali powołani przez podmiot dominujący, powołanie zarządu jest bezskuteczne od dnia uzyskania przez ten podmiot uprawnień podmiotu dominującego banku krajowego. Czynności z zakresu reprezentacji banku krajowego podjęte z udziałem takich członków zarządu są nieważne

W powyższym wypadku KNF może nakazać zbycie akcji banku krajowego w wyznaczonym terminie.

Zgodnie z art. 251 ust. 6, jeżeli akcje zostaną nabyte lub objęte z naruszeniem wskazanych powyżej obowiązków albo nie zostaną zbyte w wyznaczonym terminie, KNF może nałożyć na akcjonariusza banku krajowego będącego osobą fizyczną karę pieniężną do wysokości 20 000 000 zł, a na akcjonariusza będącego osobą prawną karę pieniężną do wysokości 10% przychodu wykazanego w ostatnim zatwierdzonym sprawozdaniu finansowym, a w przypadku braku takiego sprawozdania - karę finansową w wysokości do 10% prognozowanego przychodu określonego na podstawie sytuacji ekonomiczno-finansowej akcjonariusza. W przypadku gdy jest możliwe ustalenie kwoty korzyści osiągniętej przez akcjonariusza albo straty, której akcjonariusz uniknął w wyniku naruszenia, karę pieniężną można ustalić w wysokości do dwukrotności korzyści albo straty. Komisja Nadzoru Finansowego może także ustanowić w banku krajowym zarząd komisaryczny albo uchylić zezwolenie na utworzenie banku i podjąć decyzję o likwidacji banku.

Obowiązek powiadomienia Banku o przekroczeniu lub osiągnięciu określonych progów procentowych ogólnej liczby głosów

Podmiot, który bezpośrednio lub pośrednio nabywa lub obejmuje akcje lub prawa z akcji banku krajowego, jeżeli stanowią one wraz z akcjami objętymi lub nabytymi wcześniej pakiet powodujący osiągnięcie lub przekroczenie progu 5%, 10%, 20%, 25%, jednej trzeciej, 50%, 66% i 75% łącznej liczby głosów na walnym zgromadzeniu albo podmiot, który stał się podmiotem dominującym względem banku krajowego, jest każdorazowo obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym bank.

Bank, niezwłocznie po uzyskaniu takiej informacji, zawiadamia KNF o zaistnieniu sytuacji omówionej powyżej. W przypadku gdy statut banku krajowego przewiduje uprzywilejowanie lub ograniczenie akcji co do prawa głosu, powiadomienie powinno również dotyczyć udziału w kapitale zakładowym w wysokości odpowiadającej wielkościom określonym w zdaniu pierwszym i odpowiadającej mu liczbie głosów bez przywilejów i ograniczeń.

Obowiązek powiadomienia KNF o zamiarze zbycia pakietu akcji

Podmiot jest zobowiązany do powiadomienia KNF o zamiarze zbycia, bezpośrednio lub pośrednio, pakietu akcji w banku krajowym:

- uprawniającego go do wykonywania ponad 10% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu;
- jeśli w wyniku tego zbycia pakiet akcji, który pozostanie w jego posiadaniu, będzie uprawniał go do wykonywania mniej niż 10%, 20%, jednej trzeciej lub 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu.

W przypadku gdy statut banku krajowego przewiduje uprzywilejowanie lub ograniczenie akcji co do prawa głosu, powiadomienie powinno również dotyczyć udziału w kapitale zakładowym w wysokości odpowiadającej wielkościom określonym w zdaniu pierwszym i odpowiadającej mu liczbie głosów bez przywilejów i ograniczeń.

Podmiot, który stał się bezpośrednio lub pośrednio podmiotem dominującym banku krajowego w sposób inny niż przez nabycie albo objęcie akcji lub praw z akcji banku krajowego w liczbie zapewniającej większość ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu, jest obowiązany każdorazowo zawiadomić KNF o zamiarze podjęcia działań zmierzających do utraty statusu podmiotu dominującego.

Bank zawiadamia KNF o każdym przypadku zbycia akcji lub utraty statusu podmiotu dominującego, o którym mowa powyżej, niezwłocznie po uzyskaniu takich informacji.

W przypadku zaniechania wypełnienia tego obowiązku, sankcje wskazane w podrozdziale „**Obowiązek zawiadomienia KNF o osiągnięciu lub przekroczeniu określonych progów procentowych ogólnej liczby głosów**” stosuje się odpowiednio.

Kodeks Spółek Handlowych – obowiązek zawiadomienia spółki o osiągnięciu stosunku dominacji

Spółka dominująca, w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 4 Kodeksu Spółek Handlowych, ma obowiązek zawiadomić spółkę zależną o powstaniu lub ustaniu stosunku dominacji w terminie dwóch tygodni od dnia powstania tego stosunku, pod rygorem zawieszenia wykonywania prawa głosu z akcji spółki dominującej reprezentujących więcej niż 33% kapitału zakładowego spółki zależnej.

Uchwała walnego zgromadzenia, powzięta z naruszeniem obowiązku zawiadomienia, jest nieważna, chyba że spełnia wymogi kworum oraz większości głosów bez uwzględnienia głosów nieważnych.

Rozporządzenie w Sprawie Kontroli Koncentracji

Wymogi dotyczące kontroli koncentracji wynikają z Rozporządzenia Rady w Sprawie Kontroli Koncentracji. Rozporządzenie dotyczy tzw. koncentracji o wymiarze unijnym i stosuje się do przedsiębiorców i podmiotów z nimi powiązanych przekraczających określone progi przychodów ze sprzedaży towarów i usług. Rozporządzenie Rady w Sprawie Kontroli Koncentracji stosuje się wyłącznie do koncentracji przynoszących trwałą zmianę w strukturze właścicielskiej danego przedsiębiorcy. Koncentracje o wymiarze unijnym podlegają zgłoszeniu do Komisji Europejskiej przed ich ostatecznym przeprowadzeniem.

Koncentracja ma wymiar unijny w wypadku, gdy:

- łączny światowy obrót wszystkich przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji wynosi więcej niż 5.000.000.000 euro; oraz
- łączny obrót przypadający na Unię Europejską każdego z co najmniej dwóch przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji wynosi więcej niż 250.000.000 euro,

chyba że każdy z przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji uzyskuje więcej niż dwie trzecie swoich łącznych obrotów przypadających na Unię Europejską w jednym i tym samym państwie członkowskim.

Ponadto koncentracja niespełniająca powyższych progów obrotowych stanowi również koncentrację o wymiarze unijnym, gdy:

- łączny światowy obrót wszystkich przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji wynosi więcej niż 2.500.000.000 euro;
- w każdym z co najmniej trzech państw członkowskich łączny obrót wszystkich przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji wynosi więcej niż 100.000.000 euro;
- w każdym z co najmniej trzech państw członkowskich ujętych dla celów wskazanych w punkcie powyżej łączny obrót każdego z co najmniej dwóch przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji wynosi więcej niż 25.000.000 euro; oraz
- łączny obrót przypadający na Unię Europejską każdego z co najmniej dwóch przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji wynosi więcej niż 100.000.000 euro,

chyba że każdy z przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji uzyskuje więcej niż dwie trzecie swoich łącznych obrotów przypadających na Unię Europejską w jednym i tym samym państwie członkowskim.

Ustawa o Ochronie Konkurencji i Konsumentów

Ustawa o Ochronie Konkurencji i Konsumentów przewiduje szczególne obowiązki związane między innymi z nabywaniem akcji.

Kontrola koncentracji

Zamiar koncentracji przedsiębiorców podlega zgłoszeniu Prezesowi UOKiK, jeżeli łączny światowy obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekracza

równowartość 1.000.000.000 euro lub jeżeli łączny obrót na terytorium Polski przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekracza równowartość 50.000.000 euro. Powyższy obrót obejmuje obrót zarówno przedsiębiorców bezpośrednio uczestniczących w koncentracji, jak i pozostałych przedsiębiorców należących do grup kapitałowych, do których należą przedsiębiorcy bezpośrednio uczestniczący w koncentracji. Zgodnie z art. 16 ust. 1 i 3 Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów, obrót ten obejmuje obrót (i) przedsiębiorców bezpośrednio uczestniczących w koncentracji, (ii) pozostałych przedsiębiorców należących do grup kapitałowych, do których należą ci przedsiębiorcy, (iii) przedsiębiorców, nad którymi przedsiębiorcy wskazani w pkt (i) lub (ii) powyżej sprawują kontrolę wspólnie z innym przedsiębiorcą lub przedsiębiorcami – proporcjonalnie do liczby przedsiębiorców sprawujących kontrolę, oraz (iv) przedsiębiorców, którzy sprawują wspólnie kontrolę nad grupą kapitałową, do której należy przedsiębiorca bezpośrednio uczestniczący w koncentracji – proporcjonalnie do liczby przedsiębiorców sprawujących kontrolę.

Prezes UOKiK wydaje zgodę na koncentrację, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku.

Przepisy Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów dotyczące kontroli koncentracji znajdują zastosowanie do przedsiębiorców, którymi w rozumieniu Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów są osoby będące przedsiębiorcami w rozumieniu ustawy - Prawo przedsiębiorców, a także między innymi osoby fizyczne posiadające kontrolę nad co najmniej jednym przedsiębiorcą poprzez w szczególności dysponowanie bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik albo użytkownik, bądź w zarządzie innego przedsiębiorcy (przedsiębiorcy zależnego), także na podstawie porozumień z innymi osobami, jeżeli podejmują dalsze działania podlegające kontroli koncentracji zgodnie z przepisami Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów, choćby takie osoby fizyczne nie prowadziły działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy – Prawo Przedsiębiorców.

Obowiązek zgłoszenia Prezesowi UOKiK zamiaru koncentracji dotyczy zamiaru:

- połączenia dwóch lub więcej samodzielnych przedsiębiorców;
- przejęcia – poprzez nabycie lub objęcie akcji, innych papierów wartościowych, całości lub części majątku lub w jakikolwiek inny sposób – bezpośredniej lub pośredniej kontroli nad jednym lub więcej niż jednym przedsiębiorcą przez jednego lub więcej przedsiębiorców;
- utworzenia przez przedsiębiorców wspólnego przedsiębiorcy;
- nabycia przez przedsiębiorcę części mienia innego przedsiębiorcy (całości lub części przedsiębiorstwa), jeżeli obrót realizowany przez to mienie w którymkolwiek z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej równowartość 10.000.000 euro.

W rozumieniu Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów przez przejęcie kontroli rozumie się wszelkie formy bezpośredniego lub pośredniego uzyskania przez przedsiębiorcę uprawnień, które osobno albo łącznie, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności prawnych lub faktycznych, umożliwiają wywieranie decydującego wpływu na innego przedsiębiorcę lub przedsiębiorców, w szczególności:

- dysponowanie bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik albo użytkownik, bądź w zarządzie innego przedsiębiorcy (przedsiębiorcy zależnego), także na podstawie porozumień z innymi osobami,
- uprawnienie do powoływania lub odwoływania większości członków zarządu lub rady nadzorczej innego przedsiębiorcy (przedsiębiorcy zależnego), także na podstawie porozumień z innymi osobami,
- członkowie jego zarządu lub rady nadzorczej stanowią więcej niż połowę członków zarządu innego przedsiębiorcy (przedsiębiorcy zależnego),
- dysponowanie bezpośrednio lub pośrednio większością głosów w spółce osobowej zależnej albo na walnym zgromadzeniu spółdzielni zależnej, także na podstawie porozumień z innymi osobami,
- prawo do całego albo do części mienia innego przedsiębiorcy (przedsiębiorcy zależnego),
- umowa przewidująca zarządzanie innym przedsiębiorcą (przedsiębiorcą zależnym) lub przekazywanie zysku przez takiego przedsiębiorcę;

Ustawa o Ochronie Konkurencji i Konsumentów nie wymaga zgłoszenia zamiaru koncentracji: (i) jeżeli łączny obrót przedsiębiorcy, nad którym ma nastąpić przejęcie kontroli, nie przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w żadnym z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie równowartości 10.000.000 euro, (ii) jeżeli obrót żadnego z przedsiębiorców, uczestniczących w połączeniu lub w utworzeniu wspólnego przedsiębiorcy, nie przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w żadnym z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie równowartości 10.000.000 euro (obróty ten obejmuje zarówno przedsiębiorcę, nad

którym ma zostać przejęta kontrola, jego przedsiębiorców zależnych oraz przedsiębiorców, nad którymi sprawują oni kontrolę wspólnie z innym przedsiębiorcą lub przedsiębiorcami – proporcjonalnie do liczby przedsiębiorców sprawujących kontrolę), (iii) polegającej na przejściu kontroli nad przedsiębiorcą lub przedsiębiorcami należącymi do jednej grupy kapitałowej oraz jednocześnie nabyciu części mienia przedsiębiorcy lub przedsiębiorców należących do tej grupy kapitałowej – jeżeli obrót przedsiębiorcy lub przedsiębiorców, nad którymi ma nastąpić przejście kontroli, i obrót realizowany przez nabywane części mienia nie przekroczył łącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w żadnym z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie równowartości 10.000.000 euro, (iv) polegającej na czasowym nabyciu lub objęciu przez instytucję finansową akcji albo udziałów w celu ich odsprzedaży, jeżeli przedmiotem działalności gospodarczej tej instytucji jest prowadzone na własny lub cudzy rachunek inwestowanie w akcje albo udziały innych przedsiębiorców, pod warunkiem, że odsprzedaż ta nastąpi przed upływem roku od dnia nabycia lub objęcia, oraz że instytucja ta nie wykonuje praw z tych akcji albo udziałów, z wyjątkiem prawa do dywidendy lub wykonuje te prawa wyłącznie w celu przygotowania odsprzedaży całości lub części przedsiębiorstwa, jego majątku lub tych akcji albo udziałów; (v) polegającej na czasowym nabyciu lub objęciu przez przedsiębiorcę akcji lub udziałów w celu zabezpieczenia wierzytelności, pod warunkiem że nie będzie on wykonywał praw z tych akcji lub udziałów, z wyłączeniem prawa do ich sprzedaży; (vi) następującej w toku postępowania upadłościowego, z wyłączeniem przypadków, gdy zamierzający przejąć kontrolę lub nabywający część mienia jest konkurentem albo należy do grupy kapitałowej, do której należą konkurenci przedsiębiorcy przejmowanego lub którego część mienia jest nabywana, a także (vii) koncentracja przedsiębiorców należących do tej samej grupy kapitałowej.

Jeżeli jednocześnie lub w okresie nie dłuższym niż 2 lata:

- następuje przejście kontroli nad co najmniej dwoma przedsiębiorcami należącymi do tej samej grupy kapitałowej – obrót przedsiębiorcy nad którym ma nastąpić przejście kontroli, obejmuje łącznie obrót wszystkich tych przedsiębiorców, jak i ich przedsiębiorców zależnych;
- przedsiębiorca nabywa części mienia należące do innego przedsiębiorcy lub przedsiębiorców należących do tej samej grupy kapitałowej – obrót przedsiębiorcy, od którego nabywane są części mienia obejmuje łączny obrót zrealizowany przez wszystkie te części mienia;
- następuje przejście kontroli nad przedsiębiorcą lub przedsiębiorcami należącymi do jednej grupy kapitałowej oraz nabycie części mienia przedsiębiorcy lub przedsiębiorców należących do tej grupy kapitałowej – zsumowany jest obrót wszystkich przedsiębiorców, nad którymi jest przejmowana kontrola i ich przedsiębiorców zależnych oraz obrót realizowany przez wszystkie nabywane części mienia.

Art. 15 Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów stanowi, że dokonanie koncentracji przez przedsiębiorcę zależnego uważa się za jej dokonanie przez przedsiębiorcę dominującego.

Zgodnie z art. 97 Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów, przedsiębiorcy uczestniczący w koncentracji, która podlega zgłoszeniu, są obowiązani do wstrzymania się od jej dokonania do czasu wydania przez Prezesa UOKiK decyzji o wyrażeniu zgody na dokonanie koncentracji lub upływu terminu, w jakim taka decyzja powinna zostać wydana. Realizacja publicznej oferty kupna lub zamiany akcji zgłoszona Prezesowi UOKiK nie stanowi naruszenia ustawowego obowiązku wstrzymania się od dokonania koncentracji do czasu wydania przez Prezesa UOKiK decyzji o wyrażeniu zgody na dokonanie koncentracji lub upływu terminu, w jakim taka decyzja powinna zostać wydana, jeżeli nabywca nie korzysta z prawa głosu wynikającego z nabytych akcji lub czyni to wyłącznie w celu utrzymania pełnej wartości swej inwestycji kapitałowej lub dla zapobieżenia poważnej szkodzi, jaka może powstać u przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji.

Sankcje administracyjne za naruszenie przepisów

Prezes UOKiK może, między innymi, nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten dokonał koncentracji bez uzyskania zgody Prezesa UOKiK.

OPODATKOWANIE

Informacje zamieszczone w niniejszym rozdziale mają charakter ogólny i nie stanowią kompletnej analizy skutków podatkowych w prawie polskim związanych z nabyciem, posiadaniem lub zbyciem Akcji przez inwestorów. Z tych względów wszystkim inwestorom zaleca się skorzystanie w indywidualnych przypadkach z porad doradców podatkowych, finansowych i prawnych lub uzyskanie oficjalnego stanowiska odpowiednich organów administracyjnych właściwych w tym zakresie.

Zasady opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz podatkiem dochodowym od osób prawnych

Opodatkowanie dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych uzyskiwanych przez osoby fizyczne mające miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegające w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Zgodnie z art. 3 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, osoby fizyczne, które mają miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podlegają obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów (przychodów) bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów (nieograniczony obowiązek podatkowy). Za osobę mającą miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uważa się osobę fizyczną, która: (i) posiada na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej centrum interesów osobistych lub gospodarczych (ośrodek interesów życiowych), lub (ii) przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dłużej niż 183 dni w roku podatkowym.

Powyższe zasady stosuje się z uwzględnieniem właściwych umów w sprawie unikania podwójnego opodatkowania, których stroną jest Rzeczpospolita Polska (art. 4a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych). Umowy te mogą w szczególności inaczej definiować „miejsce zamieszkania” osoby fizycznej oraz precyzować pojęcie „ośrodka interesów życiowych”.

Zgodnie z art. 30b ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, podatek od dochodów uzyskanych z odpłatnego zbycia papierów wartościowych (w tym akcji i praw do akcji) wynosi 19% uzyskanego dochodu. Przez dochód z odpłatnego zbycia papierów wartościowych należy rozumieć nadwyżkę uzyskanych z tego tytułu przychodów (co do zasady, ceny papierów wartościowych określonej w umowie) nad kosztami uzyskania tego przychodu (co do zasady, wydatkami poniesionymi na ich nabycie lub objęcie) osiągniętą w roku podatkowym. W przypadkach, gdy cena papierów wartościowych bez uzasadnionej przyczyny znacznie odbiega od ich wartości rynkowej, przychód z odpłatnego zbycia określa organ podatkowy lub organ kontroli skarbowej w wysokości wartości rynkowej tych papierów wartościowych. Przychód z odpłatnego zbycia udziałów (akcji) oraz papierów wartościowych powstaje w momencie przeniesienia na nabywcę własności udziałów (akcji) oraz papierów wartościowych.

Wskazanych dochodów nie łączy się z dochodami osiąganymi przez daną osobę z innych źródeł i podlegają one odrębnemu opodatkowaniu. Jeżeli podatnik dokonuje odpłatnego zbycia papierów wartościowych nabytych po różnych cenach i nie jest możliwe określenie ceny nabycia zbywanych papierów wartościowych, przy ustalaniu dochodu z takiego zbycia stosuje się zasadę, że każdorazowo zbycie dotyczy kolejno papierów wartościowych nabytych najwcześniej. Zasadę, o której mowa w zdaniu poprzednim, stosuje się odrębnie dla każdego rachunku papierów wartościowych.

W trakcie roku podatkowego osoby fizyczne uzyskujące dochód z odpłatnego zbycia papierów wartościowych nie są obowiązane do uiszczania zaliczek na podatek dochodowy. Podatek (ani zaliczka) z opisanego powyżej tytułu nie jest także pobierany przez płatników. Natomiast po zakończeniu danego roku podatkowego, który w przypadku osób fizycznych tożsamy jest z rokiem kalendarzowym, podatnicy osiągający dochody z odpłatnego zbycia papierów wartościowych zobowiązani są wykazać je w rocznym zeznaniu podatkowym, obliczyć należny podatek dochodowy i odprowadzić go na rachunek właściwego organu podatkowego.

W przypadku poniesienia w roku podatkowym straty ze zbycia papierów wartościowych, strata ta może obniżyć dochód uzyskany z tego źródła (tj. ze zbycia papierów wartościowych) w najbliższych kolejno po sobie następujących pięciu latach podatkowych, z tym, że wysokość obniżenia w którymkolwiek z tych lat nie może przekroczyć 50% kwoty tej straty. Strata poniesiona z tytułu zbycia papierów wartościowych nie łączy się ze stratami poniesionymi przez podatnika z innych tytułów (źródeł przychodów).

Roczne zeznanie podatkowe podatnik powinien sporządzić w terminie do końca kwietnia roku następującego po roku podatkowym, w którym podatnik dokonał odpłatnego zbycia, na podstawie imiennych informacji o wysokości osiągniętego dochodu, przekazanych mu (do końca lutego roku następującego po roku podatkowym) przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne i ich jednostki organizacyjne oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej. W tym samym terminie podatnik jest obowiązany zapłacić należny podatek w kwocie wykazanej w tym zeznaniu.

Powyższych przepisów nie stosuje się, jeżeli odpłatne zbycie papierów wartościowych następuje w wykonywaniu działalności gospodarczej, gdyż w takim przypadku przychody z ich sprzedaży powinny być kwalifikowane, jako pochodzące z wykonywania takiej działalności i rozliczone na zasadach właściwych dla dochodu z tego źródła.

Opodatkowanie dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych uzyskiwanych przez osoby fizyczne niemające miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegające w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

W myśl art. 3 ust. 2a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, osoby fizyczne, które nie mają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej miejsca zamieszkania, podlegają obowiązkowi podatkowemu tylko od dochodów (przychodów) osiąganych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (ograniczony obowiązek podatkowy). Zgodnie z art. 4a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych powyższy przepis stosuje się z uwzględnieniem umów w sprawie unikania podwójnego opodatkowania, których stroną jest Rzeczpospolita Polska. Dochody (przychody) osiągnięte przez osoby fizyczne niemające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej miejsca zamieszkania, z papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu na terytorium Polski w ramach regulowanego rynku giełdowego, w tym uzyskane ze zbycia tych papierów, uważane są za osiągnięte na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Osoby objęte ograniczonym obowiązkiem podatkowym uzyskujące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dochody z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych podlegają analogicznemu, jak opisane wyżej, zasadom dotyczącym opodatkowania dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych, o ile umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, których stroną jest Rzeczpospolita Polska, nie stanowią inaczej. W myśl art. 30b ust. 3 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, zastosowanie zwolnienia z opodatkowania lub niższej stawki podatku wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania jest możliwe pod warunkiem udokumentowania dla celów podatkowych miejsca zamieszkania podatnika uzyskanym od niego certyfikatem rezydencji podatkowej.

Opodatkowanie dochodów (przychodów) z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych uzyskiwanych przez osoby fizyczne posiadające miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegające w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Zgodnie z art. 30a ust. 1 pkt 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, dochody (przychody) osób fizycznych z tytułu dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych opodatkowane są zryczałtowanym podatkiem dochodowym w wysokości 19% uzyskanego przychodu. Dochodem (przychodem) z udziału w zyskach osób prawnych jest dochód (przychód) faktycznie uzyskany z tego udziału (art. 24 ust. 5 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Zgodnie z art. 41 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, do poboru zryczałtowanego podatku dochodowego od dokonywanych wypłat lub stawianych do dyspozycji podatnika pieniędzy lub wartości pieniężnych (m.in. wypłat z tytułu dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych) zobowiązane są podmioty dokonujące tych czynności. Zgodnie z art. 41 ust. 4d Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, podatek: w zakresie dywidendy i innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych oraz dochodów z umorzenia akcji lub zmniejszenia wartości akcji, wartości majątku otrzymanego w związku z likwidacją osoby prawnej lub spółki oraz w przypadku połączenia lub podziału spółek dopłat w gotówce otrzymanych przez akcjonariuszy spółki przejmowanej, spółek łączonych lub dzielonych, pobierają, jako płatnicy, podmioty prowadzące rachunki papierów wartościowych dla podatników, jeżeli dochody (przychody) te zostały uzyskane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wiążą się z papierami wartościowymi zapisanymi na tych rachunkach, a wypłata świadczenia na rzecz podatnika następuje za pośrednictwem tych podmiotów. Zgodnie z art. 41 ust. 10 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, w zakresie papierów wartościowych zapisanych na rachunkach zbiorczych płatnikami zryczałtowanego podatku dochodowego od: dywidendy i innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych oraz dochodów z umorzenia akcji lub zmniejszenia wartości akcji, wartości majątku otrzymanego w związku z likwidacją osoby prawnej lub spółki oraz w przypadku połączenia lub podziału spółek dopłat w gotówce otrzymanych przez udziałowców/akcjonariuszy spółki przejmowanej, spółek łączonych lub dzielonych są podmioty prowadzące rachunki zbiorcze, za pośrednictwem których należności z tych tytułów są wypłacane. Podatek pobiera się w dniu przekazania należności z danego tytułu do dyspozycji posiadacza rachunku zbiorczego.

Płatnicy przekazują kwoty podatku w terminie do dwudziestego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym pobrano podatek, na rachunek właściwego urzędu skarbowego. W terminie do końca stycznia roku następującego po roku podatkowym płatnicy, o których mowa w art. 41 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, są obowiązani przesłać do urzędu skarbowego, przy pomocy którego naczelnik urzędu skarbowego właściwy według miejsca siedziby płatnika wykonuje swoje zadania, roczne deklaracje, według ustalonego wzoru.

Dochodów (przychodów) z tytułu dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, od których pobrany został podatek zryczałtowany, nie łączy się z dochodami z innych źródeł i nie ujawnia w rocznym zeznaniu podatkowym. Niemniej jednak, zgodnie z art. 45 ust. 3b Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, jeżeli podatek nie zostanie pobrany przez płatnika, osoba fizyczna jest zobowiązana do samodzielnego wykazania należnego podatku dochodowego w zeznaniu rocznym, składanym do końca kwietnia roku następującego po roku podatkowym.

Zgodnie z art. 30a ust. 2a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, od dochodów (przychodów) z tytułu dywidend i innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych przekazanych na rzecz podatników uprawnionych z papierów wartościowych zapisanych na rachunkach zbiorczych, których tożsamość nie została płatnikowi ujawniona w trybie przewidzianym w Ustawie o Obrocie Instrumentami Finansowymi, płatnik pobiera podatek według stawki 19% od łącznej wartości dochodów (przychodów) przekazanych przez niego na rzecz wszystkich takich podatników za pośrednictwem posiadacza rachunku zbiorczego. Roczne deklaracje dotyczące tego dochodu są przekazywane przez płatników (tj. podmioty prowadzące rachunki zbiorcze) do urzędu skarbowego przy pomocy którego naczelnik urzędu skarbowego właściwy w sprawach opodatkowania osób zagranicznych wykonuje swoje zadania. Jeżeli płatnik dokonuje wypłaty w powyższym trybie, to w zakresie dotyczącym takich podatników, płatnik nie ma obowiązku sporządzania imiennych informacji o wysokości dochodu. W świetle art. 45 ust. 3c Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, podatnicy są obowiązani wykazać w zeznaniu rocznym kwoty dochodów (przychodów) z tytułu dywidend w przypadku, gdy papiery wartościowe zapisane były na rachunkach zbiorczych, a tożsamość podatnika nie została płatnikowi ujawniona.

Opodatkowanie dochodów (przychodów) z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych uzyskiwanych przez osoby fizyczne nieposiadające miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegające w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Zgodnie z art. 30a ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 3 ust. 2a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, dochody (przychody) osób fizycznych podlegających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu z tytułu dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podlegają analogicznemu, jak opisane wyżej, zasadom dotyczącym opodatkowania; jednakże w przypadku wspomnianej kategorii podatników zasady opodatkowania stosuje się z uwzględnieniem umów o unikaniu podwójnego opodatkowania, których stroną jest Rzeczpospolita Polska. W myśl art. 30a ust. 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, zastosowanie zwolnienia z opodatkowania lub niższej stawki podatku wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania jest możliwe pod warunkiem udokumentowania dla celów podatkowych miejsca zamieszkania podatnika uzyskanym od niego certyfikatem rezydencji podatkowej.

W przypadku podatników podlegających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, płatnicy są obowiązani przesłać imienne informacje sporządzone według ustalonego wzoru, w terminie do końca lutego roku następującego po roku podatkowym, podatnikom oraz urzędowi skarbowemu, przy pomocy których naczelnicy urzędów skarbowych właściwi w sprawach opodatkowania osób zagranicznych wykonują swoje zadania. Ponadto płatnik – na pisemny wniosek podatnika – w terminie 14 dni od dnia złożenia takiego wniosku, jest obowiązany do sporządzenia i przesłania imiennej informacji, o której mowa powyżej, podatnikowi i urzędowi skarbowemu, przy pomocy którego naczelnik urzędu skarbowego właściwy w sprawach opodatkowania osób zagranicznych wykonuje swoje zadania.

Jednakże w przypadku, gdy dochody (przychody) z tytułu dywidend lub inne przychody z udziału w zyskach osób prawnych przekazywane są na rzecz podatników uprawnionych z papierów wartościowych zapisanych na rachunkach zbiorczych, których tożsamość nie została płatnikowi ujawniona w trybie przewidzianym w Ustawie o Obrocie Instrumentami Finansowymi, to w zakresie dotyczącym takich podatników, płatnik nie ma obowiązku sporządzania, ani przesyłania imiennych informacji o wysokości dochodu.

Opodatkowanie dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych uzyskiwanych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych posiadających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegających w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Zgodnie z art. 1 ust. 1 i 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych są osoby prawne, spółki kapitałowe w organizacji oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej (z wyjątkiem spółek niemających osobowości prawnej, z zastrzeżeniem, że przepisy Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych mają również zastosowanie do spółek komandytowo-akcyjnych mających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych podatnicy, którzy mają siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podlegają obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia (nieograniczony obowiązek podatkowy).

Dochody podatników podatku dochodowego od osób prawnych posiadających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z odpłatnego zbycia papierów wartościowych podlegają opodatkowaniu w Rzeczypospolitej Polskiej podatkiem dochodowym na ogólnych zasadach. Dochodem z odpłatnego zbycia papierów wartościowych jest różnica między przychodem (co do zasady, ceną papierów wartościowych określoną w umowie) i kosztami uzyskania tego przychodu (co do zasady, wydatkami poniesionymi na nabycie lub objęcie papierów wartościowych). Jeśli cena papierów wartościowych bez uzasadnionej przyczyny znacznie odbiega od ich wartości rynkowej, przychód z odpłatnego zbycia określa organ podatkowy w wysokości ich wartości rynkowej. Dochód z odpłatnego zbycia papierów wartościowych wraz z dochodami z innych źródeł łączy się u podatnika w podstawę opodatkowania. Zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, stawka podatku od dochodów wynosi 19% podstawy opodatkowania. Natomiast zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 w przypadku małych podatników (u których wartość przychodu ze sprzedaży wraz z kwotą należnego podatku od towarów i usług nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym kwoty odpowiadającej równowartości 1 200 000 euro) i podatników rozpoczynających działalność (w roku podatkowym, w którym rozpoczęli działalność) stawka wynosi 15% podstawy opodatkowania.

W przypadku dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych podatnik jest zobowiązany do samodzielnego rozliczenia podatku, który nie jest pobierany przez podmiot dokonujący wypłaty. Podatnik jest zobowiązany do rozliczenia podatku dochodowego w zeznaniu podatkowym o wysokości osiągniętego w roku podatkowym dochodu albo poniesionej straty (art. 27 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych). Termin na złożenie tego zeznania upływa z końcem trzeciego miesiąca roku następującego po roku podatkowym. W tym samym terminie podatnik jest obowiązany zapłacić należny podatek.

Opodatkowanie dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych uzyskiwanych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych nieposiadających siedziby lub zarządu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegających w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Zgodnie z art. 3 ust. 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych podatnicy, którzy nie mają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej siedziby lub zarządu, podlegają obowiązkowi podatkowemu tylko od dochodów, które osiągają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przepisy Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych mają również zastosowanie do dochodów uzyskiwanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez spółki niemające osobowości prawnej mające siedzibę lub zarząd w innym państwie, jeżeli zgodnie z przepisami prawa podatkowego tego państwa są traktowane jak osoby prawne i podlegają w tym państwie opodatkowaniu od całości swoich dochodów bez względu na miejsce ich osiągania (art. 1 ust. 3 pkt 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Dochody (przychody) osiągnięte przez osoby prawne niemające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej siedziby lub zarządu, z papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu na terytorium Polski w ramach regulowanego rynku giełdowego, w tym uzyskane ze zbycia tych papierów, uważane są za osiągnięte na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Podatnicy podatku dochodowego od osób prawnych objęci ograniczonym obowiązkiem podatkowym, uzyskujący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dochody z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych, podlegają analogicznym, jak opisane wyżej, zasadom dotyczącym opodatkowania dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych, o ile umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, których stroną jest Rzeczpospolita Polska, nie stanowią inaczej.

Opodatkowanie dochodów (przychodów) z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uzyskiwanych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych posiadających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegających w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Zgodnie z art. 22 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, dochody (przychody) podatników podatku dochodowego od osób prawnych, którzy na terytorium Polski posiadają siedzibę lub zarząd, uzyskane z tytułu dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opodatkowane są zryczałtowanym podatkiem dochodowym w wysokości 19% uzyskanego przychodu.

Dochodem (przychodem) z udziału w zyskach osób prawnych jest dochód (przychód) faktycznie uzyskany z tego udziału (art. 7b ust. 1 pkt 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Na podstawie art. 22 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych zwalnia się od podatku dochodowego dochody (przychody) podatnika z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, z wyjątkiem dochodów uzyskiwanych przez komplementariusza z tytułu udziału w zyskach spółki komandytowo-akcyjnej mającej siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki: (i) wypłacającym dywidendę lub inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób

prawnych jest spółka mająca siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, (ii) podatnikiem uzyskującym dochody (przychody) z dywidend lub inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, o których mowa w pkt. (i), jest spółka podlegająca w Rzeczypospolitej Polskiej opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia, (iii) podatnik, o którym mowa w pkt. (ii) posiada bezpośrednio nie mniej niż 10% udziałów (akcji) w kapitale spółki wypłacającej dywidendę lub inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych oraz (iv) podatnik, o którym mowa w pkt. (ii) nie korzysta ze zwolnienia od podatku dochodowego w zakresie całości swoich dochodów niezależnie od miejsca ich osiągnięcia.

Powyższe zwolnienie ma zastosowanie: (a) jeśli udziały (akcje) (o których mowa w pkt. (iii) powyżej) znajdują się w posiadaniu podatnika (o którym mowa w pkt. (ii) powyżej) na podstawie tytułu własności, (b) w odniesieniu do dochodu osiąganego z udziałów (akcji) posiadanych na podstawie następujących tytułów: tytułu własności oraz jakiegokolwiek innego tytułu niż własność, z tym zastrzeżeniem, że taki dochód (przychód) kwalifikowałby się do zwolnienia, gdyby posiadanie tych udziałów (akcji) nie zostało przeniesione.

Zwolnienie, o którym mowa powyżej, ma zastosowanie w przypadku, kiedy spółka uzyskująca dochody (przychody) z dywidend lub inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiada bezpośrednio nie mniej niż 10% udziałów (akcji) w kapitale spółki wypłacającej dywidendę lub inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych nieprzerwanie przez okres dwóch lat. Zwolnienie to ma również zastosowanie w przypadku, gdy okres 2 (dwóch) lat nieprzerwanego posiadania udziałów (akcji), w wymaganej ilości przez spółkę uzyskującą dochody (przychody) z tytułu udziału w zysku osoby prawnej mającej siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, upływa po dniu uzyskania tych dochodów (przychodów). W przypadku niedotrzymania warunku posiadania udziałów (akcji) w wymaganej ilości nieprzerwanie przez okres dwóch lat podatnik jest obowiązany do zapłaty podatku, wraz z odsetkami za zwłokę, w wysokości 19% dochodów (przychodów) do dwudziestego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym utracił prawo do zwolnienia. Odsetki nalicza się od następnego dnia po dniu, w którym po raz pierwszy podatnik skorzystał ze zwolnienia.

Zwolnienie stosuje się również do dochodów wypłacanych (przypisanych) na rzecz położonego na terytorium państwa członkowskiego UE lub innego państwa należącego do Europejskiego Obszaru Gospodarczego albo w Konfederacji Szwajcarskiej zagranicznego zakładu (w rozumieniu art. 4a pkt 11 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych) spółki podlegającej opodatkowaniu od całości swoich dochodów (bez względu na miejsce ich osiągnięcia) w Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli spółka ta spełnia warunki określone powyżej).

Zgodnie z art. 22c ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych art. 22 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych nie stosuje się, jeżeli osiągnięcie dochodów (przychodów) z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych następuje w związku z zawarciem umowy, lub dokonaniem innej czynności prawnej lub wielu powiązanych czynności, których głównym lub jednym z głównych celów było uzyskanie zwolnienia od podatku dochodowego na podstawie z art. 22 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, a uzyskanie tego zwolnienia nie skutkuje wyłącznie wyeliminowaniem podwójnego opodatkowania tych dochodów (przychodów), zaś czynności, o których mowa wyżej, nie mają rzeczywistego charakteru. Dla celów art. 22c ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych uznaje się, że umowa lub inna czynność prawna nie ma rzeczywistego charakteru w zakresie, w jakim nie jest dokonywana z uzasadnionych przyczyn ekonomicznych. W szczególności dotyczy to sytuacji, gdy w drodze czynności, o których mowa w art. 22c ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, przenoszona jest własność udziałów (akcji) spółki wypłacającej dywidendę lub spółka osiąga przychód (dochód), wypłacany następnie w formie dywidendy lub innego przychodu z tytułu udziału w zyskach osób prawnych.

Zgodnie z art. 26 ust. 1f Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych zastosowanie powyższego zwolnienia jest możliwe pod warunkiem dostarczenia przez podatnika pisemnego oświadczenia, że w stosunku do wypłacanych należności spełnione zostały warunki określone w art. 22 ust. 4 pkt 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, tj. że podatnik nie korzysta ze zwolnienia od podatku dochodowego w zakresie całości swoich dochodów niezależnie od miejsca ich osiągnięcia.

Na mocy art. 26 ust. 1 i 3 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, wskazane w tym przepisie podmioty, które dokonują wypłat należności z tytułu dywidend oraz innych należności z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, są obowiązane – jako płatnicy – pobierać w dniu dokonania wypłaty zryczałtowany podatek dochodowy. Kwoty podatku powinny zostać przekazane w terminie do siódmego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym został on pobrany, na rachunek właściwego urzędu skarbowego. W terminie przekazania podatku płatnicy są obowiązani przesłać podatnikom informacje o wysokości pobranego podatku sporządzone według ustalonego wzoru. Dodatkowo, zgodnie z art. 26a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, w terminie do końca pierwszego miesiąca roku następującego po roku podatkowym, w którym powstał obowiązek zapłaty podatku, płatnicy, o których mowa w art. 26 tej ustawy, obowiązani są przesłać do urzędu skarbowego,

przy pomocy którego naczelnik urzędu skarbowego właściwy według siedziby podatnika wykonuje swoje zadania, roczne deklaracje sporządzone według ustalonego wzoru.

Zgodnie z art. 26 ust. 2c pkt 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych w przypadku wypłat należności z tytułu dywidend oraz dochodów wymienionych w art. 7b ust. 1 pkt 1 lit. b, e oraz g Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, uzyskanych z papierów wartościowych zapisanych na rachunkach papierów wartościowych albo na rachunkach zbiorczych, obowiązek poboru zryczałtowanego podatku dochodowego, o którym mowa w art. 26 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, stosuje się do podmiotów prowadzących rachunki papierów wartościowych albo rachunki zbiorcze, jeżeli wypłata należności następuje za pośrednictwem tych podmiotów. Podmioty te, jako płatnicy, pobierają zryczałtowany podatek dochodowy w dniu przekazania należności do dyspozycji posiadacza rachunku papierów wartościowych lub posiadacza rachunku zbiorczego.

Zgodnie z art. 26 ust. 2a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, w przypadku gdy wypłata należności z tytułu dywidend lub innych przychodów z udziału w zyskach osób prawnych dokonywana jest na rzecz podatników będących osobami uprawnionymi z papierów wartościowych zapisanych na rachunkach zbiorczych, których tożsamość nie została płatnikowi ujawniona w trybie przewidzianym w Ustawie o Obrocie Instrumentami Finansowymi, płatnik pobiera podatek według stawki 19% od łącznej wartości dochodów (przychodów) przekazanych przez niego na rzecz wszystkich takich podatników za pośrednictwem posiadacza rachunku zbiorczego. W przypadku i w zakresie określonych w art. 26 ust. 2a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych do poboru podatku są obowiązane podmioty prowadzące rachunki zbiorcze, za pośrednictwem których należność jest wypłacana. Podatek pobiera się w dniu przekazania należności z danego tytułu do dyspozycji posiadacza rachunku zbiorczego. Zgodnie z art. 26 ust. 3 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych płatnicy, w zakresie określonym w art. 26 ust. 2a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, nie mają obowiązku przesłania informacji o dokonanych wypłatach i pobranym podatku podatnikom oraz urzędowi skarbowemu.

Opodatkowanie dochodów (przychodów) z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uzyskiwanych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych nieposiadających siedziby lub zarządu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegających w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Podatnicy podatku dochodowego od osób prawnych, podlegający w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, uzyskujący na terytorium Polski dochody (przychody) z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podlegają analogicznym zasadom opodatkowania jak podmioty podlegające nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, o ile umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania nie stanowią inaczej.

Dodatkowo, na podstawie art. 22 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, zwalnia się od podatku dochodowego dochody (przychody) z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, z wyjątkiem dochodów uzyskiwanych przez komplementariusza z tytułu udziału w zyskach spółki komandytowo-akcyjnej mającej siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki: (i) wypłacającym dywidendę oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych jest spółka mająca siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, (ii) uzyskującym dochody (przychody) z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, o których mowa w pkt. (i), jest spółka podlegająca w państwie członkowskim UE innym niż Rzeczpospolita Polska lub w innym państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia, (iii) spółka, o której mowa w pkt. (ii), posiada bezpośrednio nie mniej niż 10% udziałów (akcji) w kapitale spółki wypłacającej dywidendę, oraz (iv) podmiot, o którym mowa w pkt. (ii), nie korzysta ze zwolnienia od podatku dochodowego w zakresie całości swoich dochodów niezależnie od miejsca ich osiągnięcia.

Powyższe zwolnienie ma zastosowanie: (a) jeśli udziały (akcje) (o których mowa w pkt. (iii) powyżej) znajdują się w posiadaniu podatnika (o którym mowa w pkt. (ii) powyżej) na podstawie tytułu własności, (b) w odniesieniu do dochodu osiąganego z udziałów (akcji) posiadanych na podstawie następujących tytułów: (A) tytułu własności oraz (B) jakiegokolwiek innego tytułu niż tytuł własności, z tym zastrzeżeniem, że taki dochód (przychód) kwalifikowałby się do zwolnienia, gdyby posiadanie udziałów (akcji) nie zostało przeniesione.

Zwolnienie, o którym mowa powyżej, ma zastosowanie w przypadku, kiedy spółka uzyskująca dochody (przychody) z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiada bezpośrednio nie mniej niż 10% udziałów (akcji) w kapitale spółki wypłacającej dywidendę lub inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych nieprzerwanie przez okres dwóch lat. Zwolnienie to ma również zastosowanie w przypadku, gdy okres dwóch lat nieprzerwanego posiadania udziałów (akcji), w wymaganej ilości, przez spółkę uzyskującą dochody (przychody)

z tytułu udziału w zysku osoby prawnej mającej siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, upływa po dniu uzyskania tych dochodów (przychodów). W przypadku niedotrzymania warunku posiadania udziałów (akcji) w wymaganej ilości nieprzerwanie przez okres dwóch lat podatnik jest obowiązany do zapłaty podatku, wraz z odsetkami za zwłokę, w wysokości 19% dochodów (przychodów) do 20. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym utracił prawo do zwolnienia. Odsetki nalicza się od następnego dnia po dniu, w którym po raz pierwszy podatnik skorzystał ze zwolnienia.

Zwolnienie stosuje się również do dochodów wypłacanych (przypisanych) na rzecz położonego na terytorium państwa członkowskiego UE lub innego państwa należącego do EOG albo w Konfederacji Szwajcarskiej zagranicznego zakładu (w rozumieniu art. 4a pkt 11 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych) spółki podlegającej opodatkowaniu od całości swoich dochodów (bez względu na miejsce ich osiągnięcia) w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim UE lub innym państwie należącym do EOG (istnienie zagranicznego zakładu powinno jednak zostać udokumentowane przez spółkę korzystającą ze zwolnienia zaświadczeniem wydanym przez właściwy organ administracji podatkowej państwa jej siedziby lub zarządu albo przez właściwy organ podatkowy państwa, w którym zakład jest położony).

Zwolnienie powyższe ma również odpowiednie zastosowanie do spółdzielni zawiązanych na podstawie rozporządzenia nr 1435/2003/WE z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu Spółdzielni Europejskiej (SCE) (Dz. Urz. WE L 207 z 18.08.2003); dochodów (przychodów) z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych wypłacanych spółkom podlegającym w Konfederacji Szwajcarskiej opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia (przy czym określony powyżej bezpośredni udział procentowy w kapitale spółki wypłacającej dywidendę oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych powinien w takim przypadku wynosić nie mniej niż 25%); oraz do podmiotów wymienionych w załączniku nr 4 do Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych.

Zgodnie z art. 22b Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych powyższe zwolnienie określone w art. 22 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych stosuje się pod warunkiem istnienia podstawy prawnej wynikającej z umowy w sprawie unikania podwójnego opodatkowania lub innej ratyfikowanej umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, do uzyskania przez organ podatkowy informacji podatkowych od organu podatkowego innego niż Rzeczpospolita Polska państwa, w którym podatnik ma swoją siedzibę lub w którym dochód został uzyskany.

Zgodnie z art. 26 ust. 1c pkt 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, zastosowanie powyższego zwolnienia jest możliwe pod warunkiem udokumentowania przez podatnika miejsca jego siedziby dla celów podatkowych certyfikatem rezydencji podatkowej. Zgodnie z art. 26 ust. 1f Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, zastosowanie powyższego zwolnienia jest ponadto uzależnione od przedstawienia przez podatnika pisemnego oświadczenia, że w stosunku do wypłacanych należności z tytułu dywidend spełnione zostały warunki pozwalające na zastosowanie zwolnienia określone w art. 22 ust. 4 pkt 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, tj. że spółka otrzymująca dywidendę nie korzysta ze zwolnienia z opodatkowania podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów, bez względu na źródło ich osiągnięcia.

Zgodnie z art. 26 ust. 1g Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, w przypadku, gdy podmiotem uzyskującym dochody (przychody) z dywidend jest: (i) instytucja wspólnego inwestowania posiadająca siedzibę w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim UE lub w innym państwie należącym do EOG, spełniająca warunki uprawniające do bycia zwolnioną od podatku na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 10a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, lub (ii) podatnik posiadający siedzibę w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim UE lub w innym państwie należącym do EOG, prowadzący program emerytalny w zakresie dochodów związanych z gromadzeniem oszczędności na cele emerytalne, spełniający warunki uprawniające do bycia zwolnionym od podatku na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 11a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, wówczas zwolnienia przewidziane w przywołanych powyżej przepisach mogą mieć zastosowanie wyłącznie pod warunkiem udokumentowania przez taki podmiot jego miejsca siedziby dla celów podatkowych za pomocą certyfikatu rezydencji podatkowej oraz złożenia pisemnego oświadczenia, że jest rzeczywistym właścicielem wypłaconych przez płatnika dywidend oraz spełnia warunki określone w art. 6 ust. 1 pkt 10a lub pkt 11a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych.

Zgodnie z art. 22c ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych art. 22 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych nie stosuje się, jeżeli osiągnięcie dochodów (przychodów) z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych następuje w związku z zawarciem umowy, lub dokonaniem innej czynności prawnej lub wielu powiązanych czynności, których głównym lub jednym z głównych celów było uzyskanie zwolnienia od podatku dochodowego na podstawie z art. 22 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, a uzyskanie tego zwolnienia nie skutkuje wyłącznie wyeliminowaniem podwójnego opodatkowania tych dochodów (przychodów), zaś czynności, o których mowa wyżej, nie mają rzeczywistego charakteru. Dla celów art. 22c ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych uznaje

się, że umowa lub inna czynność prawna nie ma rzeczywistego charakteru w zakresie, w jakim nie jest dokonywana z uzasadnionych przyczyn ekonomicznych. W szczególności dotyczy to sytuacji, gdy w drodze czynności, o których mowa w art. 22c ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, przenoszona jest własność udziałów (akcji) spółki wypłacającej dywidendę lub spółka osiąga przychód (dochód), wypłacany następnie w formie dywidendy lub innego przychodu z tytułu udziału w zyskach osób prawnych.

Na mocy art. 26 ust. 1 i 3 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, wskazane w tym przepisie podmioty, które dokonują wypłat należności z tytułu dywidend oraz innych należności z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, są obowiązane – jako płatnicy – pobierać w dniu dokonania wypłaty zryczałtowany podatek dochodowy. Jednakże zastosowanie stawki podatku wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania albo niepobranie podatku zgodnie z taką umową jest możliwe pod warunkiem udokumentowania miejsca siedziby podatnika dla celów podatkowych uzyskanym od podatnika certyfikatem rezydencji podatkowej.

Kwoty pobranego podatku powinny zostać przekazane w terminie do 7. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym został on pobrany, na rachunek właściwego urzędu skarbowego. Płatnicy są obowiązani przesłać podatnikom oraz urzędowi skarbowemu, przy pomocy którego naczelnik urzędu skarbowego właściwy w sprawach opodatkowania osób zagranicznych wykonuje swoje zadania, informację o dokonanych wypłatach i pobranym podatku, sporządzone według ustalonego wzoru. Informację taką płatnik jest zobowiązany przesłać do końca trzeciego miesiąca roku następującego po roku podatkowym, w którym dokonano wypłat. Dodatkowo, na pisemny wniosek podatnika, płatnik jest obowiązany do sporządzenia i przesłania takiej informacji podatnikowi oraz urzędowi skarbowemu, przy pomocy którego naczelnik właściwy w sprawach opodatkowania osób zagranicznych wykonuje swoje zadania, w terminie 14 dni od dnia złożenia tego wniosku.

Zgodnie z art. 26a ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, w terminie do końca pierwszego miesiąca roku następującego po roku podatkowym, w którym powstał obowiązek zapłaty podatku, płatnicy, o których mowa w art. 26 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, obowiązani są przesłać do urzędu skarbowego właściwego w sprawach opodatkowania osób zagranicznych roczne deklaracje podatkowe sporządzone według ustalonego wzoru. Zgodnie z art. 26 ust. 2c pkt 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych w przypadku wypłat należności z tytułu dywidend oraz dochodów wymienionych w art. 7b ust.1 pkt 1 lit. b, e oraz g Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych uzyskanych z papierów wartościowych zapisanych na rachunkach papierów wartościowych albo na rachunkach zbiorczych, obowiązek poboru zryczałtowanego podatku dochodowego, o którym mowa w art. 26 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, stosuje się do podmiotów prowadzących rachunki papierów wartościowych albo rachunki zbiorcze, jeżeli wypłata należności następuje za pośrednictwem tych podmiotów. Podmioty te, jako płatnicy, pobierają zryczałtowany podatek dochodowy w dniu przekazania należności do dyspozycji posiadacza rachunku papierów wartościowych lub posiadacza rachunku zbiorczego. Zastosowanie stawki podatku wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania albo niepobranie podatku zgodnie z taką umową jest możliwe pod warunkiem udokumentowania miejsca siedziby podatnika dla celów podatkowych uzyskanym od podatnika certyfikatem rezydencji.

Zgodnie z art. 26 ust. 2a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, w przypadku gdy wypłata należności z tytułu dywidend lub innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych dokonywana jest na rzecz podatników będących osobami uprawnionymi z papierów wartościowych zapisanych na rachunkach zbiorczych, których tożsamość nie została płatnikowi ujawniona w trybie przewidzianym w Ustawie o Obrocie Instrumentami Finansowymi, płatnik pobiera podatek według stawki 19% od łącznej wartości dochodów (przychodów) przekazanych przez niego na rzecz wszystkich takich podatników za pośrednictwem posiadacza rachunku zbiorczego. W takim przypadku, do poboru podatku obowiązane są podmioty prowadzące rachunki zbiorcze, za pośrednictwem których należność jest wypłacana. Podatek pobiera się w dniu przekazania należności z danego tytułu do dyspozycji posiadacza rachunku zbiorczego. Zgodnie z art. 26 ust. 3 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych płatnicy, w zakresie określonym w art. 26 ust. 2a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, nie mają obowiązku przesłania informacji o dokonanych wypłatach i pobranym podatku podatnikom oraz urzędowi skarbowemu.

Zasady opodatkowania podatkiem od czynności cywilnoprawnych

Zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a) w związku z art. 1 ust. 4 Ustawy o Podatku od Czynności Cywilnoprawnych, podatkomu podlegają umowy sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych (w tym papierów wartościowych). Powyższe umowy podlegają opodatkowaniu, jeżeli ich przedmiotem są:

- rzeczy znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub prawa majątkowe wykonywane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

- rzeczy znajdujące się za granicą lub prawa majątkowe wykonywane za granicą, w przypadku gdy nabywca ma miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i czynność cywilnoprawna została dokonana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Umowa zamiany podlega także podatkowi, jeżeli co najmniej jedna z rzeczy znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jedno z praw majątkowych jest wykonywane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z ogólną zasadą sprzedaż akcji w spółkach mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest traktowana jako sprzedaż praw majątkowych wykonywanych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i podlega opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych według stawki 1%. Obowiązek podatkowy powstaje z chwilą dokonania czynności cywilnoprawnej i ciąży on – przy umowie sprzedaży – na kupującym. Podstawę opodatkowania stanowi wartość rynkowa prawa majątkowego. Wartość rynkową przedmiotu czynności cywilnoprawnych określa się na podstawie przeciętnych cen stosowanych w obrocie prawami majątkowymi tego samego rodzaju, z dnia dokonania tej czynności, bez odliczania długów i ciężarów. Podatnicy są obowiązani, bez wezwania organu podatkowego, złożyć deklarację w sprawie podatku od czynności cywilnoprawnych oraz obliczyć i wpłacić podatek w terminie 14 od dnia powstania obowiązku podatkowego, z wyłączeniem przypadków, gdy podatek jest pobierany przez płatnika, którym w przypadku czynności cywilnoprawnych dokonywanych w formie aktu notarialnego jest notariusz.

Jednocześnie, zgodnie z art. 9 pkt 9 Ustawy o Podatku od Czynności Cywilnoprawnych, zwalnia się od podatku sprzedaż praw majątkowych będących instrumentami finansowymi: (i) firmom inwestycyjnym oraz zagranicznym firmom inwestycyjnym, lub (ii) dokonywaną za pośrednictwem firm inwestycyjnych lub zagranicznych firm inwestycyjnych, lub (iii) dokonywaną w ramach obrotu zorganizowanego, lub (iv) dokonywaną poza obrotem zorganizowanym przez firmy inwestycyjne oraz zagraniczne firmy inwestycyjne, jeżeli te instrumenty finansowe zostały nabyte przez takie firmy w ramach obrotu zorganizowanego – w rozumieniu przepisów Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi.

Zasady opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn

Zgodnie z art. 1 ust. 1 Ustawy o Podatku od Spadków i Darowizn, podatkowi od spadków i darowizn podlega nabycie przez osoby fizyczne własności m.in. praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym papierów wartościowych, m.in. tytułem dziedziczenia, zapisu zwykłego, dalszego zapisu, zapisu windykacyjnego, polecenia testamentowego, darowizny oraz polecenia darczyńcy. Obowiązek podatkowy ciąży na nabywcy własności praw majątkowych. Podstawę opodatkowania stanowi wartość nabytych praw majątkowych po potrąceniu długów i ciężarów (czysta wartość), ustalona według stanu praw majątkowych w dniu nabycia i cen rynkowych z dnia powstania obowiązku podatkowego. Wysokość podatku ustala się w zależności od grupy podatkowej, do której zaliczony jest nabywca. Zaliczenie do grupy podatkowej następuje według osobistego stosunku nabywcy do osoby, od której lub po której zostały nabyte prawa majątkowe. Stawki podatku mają charakter progresywny i wynoszą od 3% do 20% podstawy opodatkowania, w zależności od grupy podatkowej, do jakiej zaliczony został nabywca. Dla każdej grupy istnieją także kwoty wolne od podatku. Podatnicy są obowiązani, z wyjątkiem przypadków, w których podatek jest pobierany przez płatnika, złożyć w terminie jednego miesiąca od dnia powstania obowiązku podatkowego, właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego zeznanie podatkowe o nabyciu praw majątkowych według ustalonego wzoru. Do zeznania podatkowego dołącza się dokumenty mające wpływ na określenie podstawy opodatkowania. Podatek płatny jest w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji naczelnika urzędu skarbowego ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego.

Na mocy art. 4a ust. 1 Ustawy o Podatku od Spadków i Darowizn zwalnia się od podatku nabycie własności praw majątkowych przez małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierbą, rodzeństwo, ojczyzma i macochę, jeżeli zgłoszą nabycie własności praw majątkowych właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego w terminie sześciu miesięcy od – co do zasady – dnia powstania obowiązku podatkowego, a w przypadku nabycia w drodze dziedziczenia w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia sądu stwierdzającego nabycie spadku. Powyższe zwolnienie stosuje się, jeżeli w chwili nabycia nabywca posiadał obywatelstwo polskie lub obywatelstwo jednego z Państw Członkowskich lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o EOG lub miał miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub na terytorium takiego państwa. W przypadku niespełnienia powyższych warunków nabycie własności praw majątkowych podlega opodatkowaniu na zasadach określonych dla nabywców zaliczonych do właściwej grupy podatkowej.

Dodatkowo podatkowi nie podlega nabycie własności praw majątkowych podlegających wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jeżeli w dniu nabycia ani nabywca, ani też spadkodawca lub darczyńca nie byli obywatelami polskimi i nie mieli miejsca stałego pobytu lub siedziby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zasady odpowiedzialności w zakresie podatku pobieranego u źródła

Zgodnie z art. 30 § 1 Ordynacji Podatkowej płatnicy, którzy nie wykonali swojego obowiązku obliczenia, pobrania oraz wpłacenia podatku do właściwego organu podatkowego, odpowiadają całym swoim majątkiem za podatek, który nie został pobrany lub za podatek pobrany, lecz niewpłacony. Powyższy przepis nie ma zastosowania w przypadku, gdy odrębne przepisy prawa stanowią inaczej albo jeżeli podatek nie został pobrany z winy podatnika. W tych przypadkach właściwy organ administracji podatkowej lub skarbowej wydaje decyzję o odpowiedzialności podatnika. Odpowiedzialność podatnika można orzec w decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego.

INFORMACJE DODATKOWE

Podstawa prawna ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie Akcji Dopuszczanych do obrotu na rynku podstawowym GPW

Uchwała Nr 4/2018 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A. z dnia 13 lutego 2018 roku w sprawie: podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji akcji serii V w trybie subskrypcji prywatnej, pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy w całości prawa poboru wszystkich akcji serii V, dematerializacji i ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie akcji serii V oraz praw do akcji serii V do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. oraz zmiany Statutu Banku.

Dokumenty udostępnione do wglądu

Następujące dokumenty: (i) Statut, (ii) aktualny odpis z KRS Banku, (iii) Regulamin Walnego Zgromadzenia oraz (iv) Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe 2015, 2016 i 2017 będą udostępnione do publicznej wiadomości w okresie ważności Prospektu na stronie internetowej Banku.

Ponadto jednostkowe sprawozdania finansowe Podmiotów Zależnych za lata obrotowe zakończone 31 grudnia 2016 oraz 2015 r. będą udostępnione do publicznej wiadomości w okresie ważności Prospektu w siedzibie Spółki, w Warszawie przy ul. Żelaznej 32, w zwykłych godzinach pracy Spółki., tj. od godz. 8 do godz. 16.

Biegli rewidenci

Wyboru biegłego rewidenta dokonuje Rada Nadzorcza na podstawie wniosku Zarządu wynikającego z przeprowadzonego postępowania ofertowego. Dodatkowo wybór biegłego rewidenta jest poprzedzony rekomendacjami Komitetu Audytu Wewnętrzznego. W Banku zmiany biegłego rewidenta są dokonywane nie rzadziej niż raz na 5 lat.

Rada Nadzorcza Banku na posiedzeniu w dniu 11 lipca 2017 r. podjęła uchwałę w sprawie wyboru biegłego rewidenta do przeprowadzenia przeglądu sprawozdań finansowych BOŚ S.A. i skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. oraz badania sprawozdań finansowych BOŚ S.A. i skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. sporządzonych za okresy sprawozdawcze 2017 – 2018 roku. Podmiotem uprawnionym do przeglądu i badania sprawozdań finansowych Banku jest firma Mazars Audyt sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie. Skonsolidowane Roczne Sprawozdanie Finansowe za rok 2017 podlegało badaniu przez firmę Mazars Audyt sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie

Rada Nadzorcza w dniu 29 maja 2015 r. dokonała wyboru firmy Ernst & Young Audyt Polska sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w Warszawie na biegłego rewidenta do przeprowadzenia badania Skonsolidowanego Roczne Sprawozdania Finansowego za rok 2015. Skonsolidowane Roczne Sprawozdanie Finansowe za rok 2015 oraz Skonsolidowane Roczne Sprawozdanie Finansowe za rok 2016 podlegało badaniu przez Ernst & Young Audyt Polska sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w Warszawie.

W okresie objętym Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym znajdującym się w Prospekcie nie było przypadku rezygnacji czy zwolnienia biegłego rewidenta uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Banku.

Podmioty zaangażowane w Dopuszczenie Akcji

Wskazane poniżej podmioty są zaangażowane w dopuszczenie Akcji Dopuszczanych.

U podmiotów zaangażowanych w dopuszczenie Akcji Dopuszczanych nie występuje konflikt interesów.

Firma Inwestycyjna

Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A., ul. Marszałkowska 78/80, 00-517 Warszawa.

Doradca Prawny

W związku z dopuszczeniem Akcji Dopuszczanych usługi prawne na rzecz Banku świadczy kancelaria prawna Wardyński i Wspólnicy spółka komandytowa z siedzibą w Warszawie przy ul. Aleje Ujazdowskie 10.

Publiczne oferty przejęcia

W ciągu ostatniego roku obrotowego oraz do Daty Prospektu osoby trzecie nie dokonały publicznych ofert przejęcia w stosunku do kapitału Banku.

Informacje pochodzące od ekspertów

Z zastrzeżeniem raportów i opinii biegłego rewidenta dotyczących Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego 2015-2017 w Prospekcie nie zamieszczono informacji stanowiących oświadczenia lub raporty ekspertów.

Koszty Dopuszczenia Akcji

Na Datę Prospektu Bank nie posiada informacji o ostatecznej wysokości kosztów dopuszczenia Akcji Dopuszczanych. Koszty te zostaną podane do wiadomości publicznej w formie raportu bieżącego po otrzymaniu zestawienia i akceptacji wszystkich kosztów od podmiotów zaangażowanych w pracę nad procesem dopuszczenia Akcji Dopuszczanych.

Umowa z animatorem emitenta

Nie dotyczy. Na Datę Prospektu Bank nie zawarł umowy z animatorem emitenta.

Miejsce rejestracji Akcji Dopuszczanych

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie.

OŚWIADCZENIA PODMIOTÓW ODPOWIEDZIALNYCH ZA INFORMACJE ZAWARTE W PROSPEKCIE

Oświadczenie Banku

Działając w imieniu Banku Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą przy ul. Żelaznej 32, 00-832 w Warszawie, będąc odpowiedzialnym za informacje zawarte w Prospekcie, niniejszym oświadczam, że zgodnie z najlepszą wiedzą i przy dołożeniu należytej staranności, by zapewnić taki stan, informacje zawarte w Prospekcie są prawdziwe, rzetelne i zgodne ze stanem faktycznym i że w Prospekcie nie pominięto niczego, co mogłoby wpływać na jego znaczenie.

Bogusław Białowas
Prezes Zarządu

Arkadiusz Garbarczyk
Wiceprezes Zarządu

Konrad Raczkowski
Wiceprezes Zarządu

Oświadczenie Doradcy Prawnego

Działając w imieniu kancelarii prawnej Wardyński i Wspólnicy sp. k., z siedzibą przy ul. Aleje Ujazdowskie 10, 00-478 w Warszawie, oświadczam, iż zgodnie z moją najlepszą wiedzą i przy dołożeniu należytej staranności, by zapewnić taki stan, informacje zawarte w rozdziałach Prospektu, za które kancelaria prawna Wardyński i Wspólnicy sp. k. jest odpowiedzialna, tj. w rozdziale „*Rynek kapitałowy w Polsce oraz obowiązki związane z nabywaniem i zbywaniem akcji*” z wyłączeniem punktu „*Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.*” oraz w rozdziale „*Opodatkowanie*” są prawdziwe, rzetelne i zgodne ze stanem faktycznym oraz w rozdziałach tych nie pominięto niczego, co mogłoby wpływać na ich znaczenie.

Danuta Pajewska

Radca prawny

SKRÓTY I DEFINICJE

Terminy pisane wielką literą, które nie zostały zdefiniowane w Prospekcie, mają znaczenie nadane im poniżej, o ile z kontekstu nie wynika inaczej.

Akcje	Akcje w Obrocie oraz Akcje Dopuszczane
Akcje Dopuszczane	oznacza 30.074.426 akcji Banku serii V
Akcje w Obrocie	62.873.245 akcji zwykłych na okaziciela Banku o wartości nominalnej 10 zł każda znajdujących się w obrocie na rynku podstawowym GPW pod nazwą skróconą BOS
Akcjonariusz Większościowy	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Alternatywny System Obrotu	rynek pozagiełdowy, organizowany przez firmę inwestycyjną lub spółkę prowadzącą rynek regulowany
Amerykańska Ustawa o Papierach Wartościowych	amerykańska Ustawa o Papierach Wartościowych z 1933 r. (ang. <i>The United States Securities Act of 1933</i>), ze. zm.
Bank	Bank Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, wraz z Podmiotami Zależnymi, o ile z kontekstu nie wynika inaczej.
Bazylea II	Nowa Umowa Kapitałowa z dnia 26 czerwca 2004 r. opublikowana przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego – zbiór przepisów określających nowe zasady kalkulacji wymogów kapitałowych i zarządzania ryzykiem bankowym; w Polsce wprowadzona w drodze nowelizacji Prawa Bankowego oraz przyjęcia uchwał nr 1-6/2007 KNB z marca 2007 r., które zaczęły obowiązywać od 1 stycznia 2008 r. (przy założeniu wykorzystania opcji zawartej w § 14 ust. 1 uchwały nr 1/2007 KNB)
Bazylea III/ Porozumienie Bazylea III	dwa dokumenty opublikowane przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego w dniu 16 grudnia 2010 r. zatytułowane: „ <i>Bazylea III: Globalne ramy regulacyjne dla wzmocnienia stabilności banków i systemów bankowych</i> ” oraz „ <i>Bazylea III: Międzynarodowe zasady pomiaru, standardów oraz monitorowania ryzyka płynności</i> ” – zbiór przepisów wprowadzających fundamentalne reformy w zakresie regulacyjnych ram kapitałowych i wymogów kapitałowych dla banków. Proces wdrażania reform przewidzianych w dokumentach Bazylei III rozpoczęło się 1 stycznia 2013 r.; przy czym spełnienie tych wymogów zostanie poprzedzone licznymi etapami przejściowymi, a cały proces zostanie rozłożony w czasie tak, aby całkowite wdrożenie nastąpiło do 2019 r. Bazylea III nie została jeszcze wdrożona w Polsce
BFG	Bankowy Fundusz Gwarancyjny
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
BIK	Biuro Informacji Kredytowej S.A.
BION	(badanie i ocena nadzorcza), jedno z narzędzi nadzorczych wspierających nadzór ostrożnościowy oparty na analizie ryzyka, rozumiany jako koncepcja organizacyjna podporządkowująca procesy, rozwiązania organizacyjne i alokację zasobów wynikom oceny poziomu ryzyka
BPV	wartość punktu bazowego, miara używana do obliczenia kwoty, jaką aktualna wartość danej pozycji (przepływy pieniężne, instrumenty, portfel) zmienia w wyniku wzrostu oprocentowania o jeden punkt bazowy w górę
BRRD	(ang. <i>Bank Recovery and Resolution Directive</i>) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca inne dyrektywy.

BTE	bankowy tytuł egzekucyjny
C/I	wskaźnik efektywności kosztowej, obliczany jako iloraz ogólnych kosztów administracyjnych i przychodów netto z działalności operacyjnej
CAD	dolar kanadyjski – waluta obowiązująca w Kanadzie
CAGR	(ang. <i>compound annual growth rate</i>) skumulowana roczna stopa wzrostu
CAR	(ang. <i>capital adequacy ratio</i>) współczynnik adekwatności kapitałowej
CHF	frank szwajcarski – waluta obowiązująca w Konfederacji Szwajcarskiej
CRD IV	(ang. <i>Capital Requirements Directive IV</i>) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE
CRR	(ang. <i>Capital Requirements Regulation</i>) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012
Data Prospektu	dzień zatwierdzenia Prospektu przez KNF
DM BOŚ	Dom Maklerski BOŚ S.A.
Dobre Praktyki GPW	Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016 (załącznik do Uchwały Nr 26/1413/2015 Rady Giełdy z dnia 13 października 2015 r. podjętej na mocy § 29.1 Regulaminu GPW, ze zm.) – stanowiące zbiór zasad i rekomendacji dotyczących ładu korporacyjnego dla spółek notowanych na GPW
Doradca Prawny Banku	kancelaria prawna Wardyński i Wspólnicy sp. k.
DtI	współczynnik, rozumiany jako relacja wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych zobowiązań finansowych do dochodu klienta (ang. <i>Debt to Income</i>)
Dyrektywa Prospektowa	Dyrektywa 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. w sprawie prospektu emisyjnego publikowanego w związku z publiczną ofertą lub dopuszczeniem do obrotu papierów wartościowych i zmieniająca dyrektywę 2001/34/WE
Dyrektywa Transparency	Dyrektywa 2004/109/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie harmonizacji wymogów dotyczących przejrzystości informacji o emitentach, których papiery wartościowe dopuszczane są do obrotu na rynku regulowanym oraz zmieniająca dyrektywę 2001/34/WE
Dyrektywa w Sprawie Umów o Kredyt Konsumentcki	Dyrektywa 2008/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki
Dyrektywa w Sprawie Usług Płatniczych	Dyrektywa 2007/64/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego zmieniająca dyrektywy 97/7/WE, 2002/65/WE, 2005/60/WE i 2006/48/WE i uchylająca dyrektywę 97/5/WE
EBA	Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (ang. <i>European Banking Authority</i>)
EBC	Europejski Bank Centralny (ang. <i>European Central Bank</i>)
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy (ang. <i>European Economic Area</i>)

ETS	Europejski Trybunał Sprawiedliwości (ang. <i>Court of Justice of the European Union</i>)
euro, EUR	euro – waluta obowiązująca w krajach Strefy Euro, wprowadzona na mocy Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską
Eurostat	Europejski Urząd Statystyczny (ang. <i>European Statistical Office</i>)
FATCA	amerykańska ustawy o ujawnianiu rachunków zagranicznych z 2010 r. (ang. <i>The Foreign Account Tax Compliance Act of 2010</i>), ze zm.
FRA	umowa, w ramach której ustalana jest wysokość stopy procentowej, obowiązującej w przyszłości dla określonej kwoty wyrażonej w walucie transakcji dla z góry ustalonego okresu
FX Forward	terminowa transakcja wymiany walut
FX Spot	transakcja natychmiastowej wymiany walut
FZ Swap	transakcja wymiany walut w dwóch uzgodnionych z góry terminach i po z góry ustalonych kursach wymiany
GBP	funt szterling (nieoficjalnie: funt brytyjski) – waluta obowiązująca w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej
GPW	Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.
Grupa	Bank oraz Podmioty Zależne
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IbnGR	Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową
IBNR	Odpis aktualizacyjny na straty poniesione lecz niezareportowane, wyliczany zgodnie z MSR39
IRS	swap stopy procentowej
Jednostkowe Sprawozdania Finansowe 2015,2016 i 2017	<p>sprawozdanie finansowe Banku sporządzone za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017 r.</p> <p>sprawozdanie finansowe Banku sporządzone za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2016 r.</p> <p>sprawozdanie finansowe Banku sporządzone za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015 r.</p>
KE	Komisja Europejska
KNB lub Komisja Nadzoru Bankowego	Komisja Nadzoru Bankowego, której kompetencje od 1 stycznia 2008 r. przejęła KNF
KNF lub Komisja	Komisja Nadzoru Finansowego
Kodeks Cywilny	ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 121 ze zm.)
Kodeks Postępowania Cywilnego	ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 101 ze zm.)
Kodeks Spółek Handlowych	ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1030 ze zm.)
Konstytucja	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych, KDPW	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. z siedzibą w Warszawie
KRS, Krajowy Rejestr Sądowy	Krajowy Rejestr Sądowy
LCR	wskaźnik pokrycia wpływów netto (ang. <i>liquidity coverage ratio</i>)

LIBOR	(ang. <i>London Interbank Offered Rate</i>) dzienna stopa referencyjna oparta na oprocentowaniu, na jakim banki pożyczają od innych banków niezabezpieczone środki na hurtowym rynku pieniężnym w Londynie
LIP	okres pomiędzy zdarzeniami, które spowodowały brak możliwości wywiązania się klienta ze swoich zobowiązań, a momentem identyfikacji utraty wartości na poziomie indywidualnym (ang. <i>Loss Identification Period</i>)
LTV	stosunek wartości udzielonego kredytu do wartości zabezpieczenia kredytu
MAD	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/57/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie sankcji karnych za nadużycia na rynku
MAR	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
Model ECN	model handlu parami walutowymi z wieloma bankami dostarczającymi płynność (ang. <i>Electronic Communication Network</i>)
MSR	Międzynarodowe Standardy Rachunkowości zatwierdzone przez Unię Europejską
MSR 17	Międzynarodowy Standard Rachunkowości 17 „ <i>Leasing</i> ”
MSR 24	Międzynarodowy Standard Rachunkowości 24 „ <i>Ujawnienie informacji na temat podmiotów powiązanych</i> ”
MSR 39	Międzynarodowy Standard Rachunkowości 39 „ <i>Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena</i> ”
MSSF	Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzone przez Unię Europejską
MŚP	małe i średnie przedsiębiorstwa
NBP	Narodowy Bank Polski
NGO	segment organizacji pozarządowych i innych instytucji niekomercyjnych
NPL	wskaźnik poziomu ryzyka kredytowego obliczony jako iloraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom z rozpoznaną utratą wartości brutto i kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto
NPL coverage	wskaźnik obliczony jako iloraz odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości oraz kredytów i pożyczek brutto z rozpoznaną utratą wartości
NPV	wartość bieżąca (ang. <i>net present value</i>)
NSFR	wymogi w zakresie płynności długoterminowej (ang. <i>net stable funding requirement</i>)
OFE	otwarte fundusze emerytalne
Ordynacja Podatkowa	ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja Podatkowa (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 613 ze zm.)
p.p.	punkt procentowy
Pakiet CRD IV/ CRR	dwa akty prawne, tj. CRD IV i CRR, które wprowadzają do prawa Unii Europejskiej standardy zawarte w Bazylei III
Państwo Członkowskie	Państwo Członkowskie EOG
PD	prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia powodującego stratę, metoda pomiaru poziomu ryzyka kredytowego

PFW	portfel kredytów na finansowanie farm wiatrowych udzielonych przez Bank
PKB	produkt krajowy brutto
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PLN, zł	złoty polski – waluta obowiązująca w Polsce
Podmioty Zależne	DM BOŚ; BOŚ Eko Profit S.A.; Środowisko Finance AB; BOŚ Invest Management sp. z o.o.; BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. w likwidacji; BOŚ Capital sp. z o.o.; BOŚ Ekosystem sp. z o.o. oraz MS Wind sp. z o.o.
Prawo Bankowe	ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 128)
Prawo Przedsiębiorców	Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2018 r. poz. 646)
Prezes UOKiK	Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Program Postępowania Naprawczego, Postępowanie Naprawcze	„Program Postępowania Naprawczego Banku Ochrony Środowiska S.A.”, zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Banku w dniu 29 marca 2016 r., zaakceptowany przez KNF w dniu 14 grudnia 2016 r. oraz po uwzględnieniu przez Bank uwag i informacji Komisji przedstawionych w piśmie przesłanym do Banku, zaakceptowany w dniu 24 maja 2018 r. niniejszy prospekt emisyjny akcji Banku, stanowiący prospekt emisyjny w rozumieniu Ustawy o Ofercie Publicznej oraz Rozporządzenia 809/2004, zatwierdzony przez KNF.
Prospekt	niniejszy prospekt emisyjny akcji Banku, stanowiący prospekt emisyjny w rozumieniu Ustawy o Ofercie Publicznej oraz Rozporządzenia 809/2004, zatwierdzony przez KNF.
Rada Nadzorcza	Rada Nadzorcza Banku
Rada Polityki Pieniężnej	Rada Polityki Pieniężnej, organ Narodowego Banku Polskiego
Regulacja S	Regulacja S wydana na podstawie Amerykańskiej Ustawy o Papierach Wartościowych (ang. <i>Regulation S</i>)
Regulamin Giełdy, Regulamin GPW	Regulamin Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (tekst ujednolicony według stanu prawnego na dzień 1 stycznia 2016 r.) w brzmieniu przyjętym uchwałą Nr 1/1110/2006 Rady Giełdy z dnia 4 stycznia 2006 r. ze zm.
Rekomendacja C	Rekomendacja Komisji Nadzoru Bankowego zmieniona w 2002 r. dotycząca zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań
Rekomendacja D	Rekomendacja wydana przez KNF w styczniu 2013 r. i dotycząca zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach
Rekomendacja H	Rekomendacja KNF wydana w kwietniu 2017 r. i dotycząca systemu kontroli wewnętrznej w bankach
Rekomendacja J	Rekomendacja wydana przez KNF we wrześniu 2012 r. i dotycząca zasad gromadzenia i przetwarzania przez banki danych o nieruchomościach
Rekomendacja M	Rekomendacja wydana przez KNF w styczniu 2013 r. i dotycząca zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach
Rekomendacja P	Rekomendacja zmieniona przez KNF w marcu 2015 r. i dotycząca zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków zastępująca rekomendację dotyczącą systemu monitorowania płynności finansowej banków z 2002 r.
Rekomendacja R	Rekomendacja wydana przez KNF w czerwcu 2011 r. i dotycząca zasad identyfikacji bilansowych ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, wyznaczania: odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowych ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe

Rekomendacja S	Rekomendacja zmieniona przez KNF w czerwcu 2013 r. i dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie
Rekomendacja T	Rekomendacja zmieniona przez KNF w lutym 2013 r. i dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych
Rekomendacja U	Rekomendacja wydana przez KNF w czerwcu 2014 r. i dotycząca dobrych praktyk w zakresie <i>bancassurance</i>
Rekomendacja W	Rekomendacja wydana przez KNF w lipcu 2015 r. i dotycząca zarządzania ryzykiem modeli w bankach
ROA	wskaźnik rentowności aktywów, obliczany jako iloraz wyniku finansowego netto za dany rok oraz ogólnej wartości aktywów (obliczonych jako średnia ze stanu aktywów na koniec danego roku oraz roku poprzedniego) uwzględniających wynik finansowy netto za dany rok
ROE	wskaźnik rentowności kapitału własnego, obliczany jako iloraz wyniku finansowego netto za dany rok oraz średnich kapitałów własnych (obliczonych jako średnia ze stanu kapitałów własnych na koniec danego roku oraz roku poprzedniego) uwzględniających wynik finansowy netto za dany rok
ROR	rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy
Rozporządzenie 44/2001	Rozporządzenie Rady nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych
Rozporządzenie 809/2004	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 809/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. stanowiące przepis wykonawczy do Dyrektywy 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie informacji zawartych w prospektach emisyjnych oraz formy, włączenia przez odniesienie i publikacji takich prospektów oraz rozpowszechniania reklam
Rozporządzenie MAR	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku (rozporządzenie w sprawie nadużyć na rynku) oraz uchylające dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywy Komisji 2003/124/WE, 2003/125/WE i 2004/72/WE
Rozporządzenie o Ryнку i Emitentach	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 maja 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakie musi spełniać rynek oficjalnych notowań giełdowych oraz emitenci papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na tym rynku
Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Skarb Państwa	Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej
SKOK	Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo Kredytowa
Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe	Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe 2015,2016 i 2017
Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe 2015,16 i 2017	skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej Banku, sporządzone za okresy 12 miesięcy zakończone 31 grudnia 2017 r., 31 grudnia 2016 r., 31 grudnia 2015 r.
Statut	Statut Banku
Strefa Euro	unia walutowa wymienionych poniżej państw członkowskich UE, które przyjęły euro jako swój jedyny środek płatniczy: Austria, Belgia, Cypr,

	Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Malta, Niemcy, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Włochy.
SWAP	umowa dotycząca wymiany przyszłych przepływów pieniężnych
Szczegółowe Zasady Działania KDPW	Szczegółowe Zasady Działania Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych (Załącznik nr 1 do uchwały Zarządu KDPW nr 176/09 z dnia 15 maja 2009 r. ze zm.)
Szczegółowe Zasady Obrotu Giełdowego	Szczegółowe Zasady Obrotu Giełdowego uchwalone Uchwałą Nr 4/2006 Zarządu GPW z dnia 10 stycznia 2006 r. ze zm.
Tier 1	Kapitał Tier I w rozumieniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 oraz Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE
Uchwała 76/2010	Uchwała nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (Dz. Urz. KNF z 2010 r. Nr 2, poz. 11 ze zm.)
Uchwała Emisyjna	Uchwała Nr 4/2018 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A. z dnia 13 lutego 2018 roku w sprawie: podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji akcji serii V w trybie subskrypcji prywatnej, pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy w całości prawa poboru wszystkich akcji serii V, dematerializacji i ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie akcji serii V oraz praw do akcji serii V do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. oraz zmiany Statutu Banku
Uchwała nr 325/2011	Uchwała nr 325/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszenia o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszych funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszenia o nie funduszy uzupełniających banku oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych
UE	Unia Europejska
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
USA	Stany Zjednoczone Ameryki
USD	dolar amerykański – waluta obowiązująca w Stanach Zjednoczonych Ameryki
Ustawa o BFG	ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r., poz. 996)
Ustawa o Biegłych Rewidentach	Ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1089)

Ustawa o Dochodzeniu Roszczeń w Postępowaniu Grupowym	ustawa z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (Dz. U. z 2010 r. Nr 7, poz. 44)
Ustawa o Finansowym Wsparciu Rodzin	ustawa z dnia 8 września 2006 r. o finansowym wsparciu rodzin i innych osób w nabywaniu własnego mieszkania (tekst jednolity: Dz. U. z 2012, poz. 90 ze zm.)
Ustawa o Funduszach Inwestycyjnych	ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 157 ze zm.)
Ustawa o Kredycie Konsumenckim	ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r. poz. 1497 ze zm.)
Ustawa o Nadzorze Makroostrożnościowym	ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makrooszczędnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz.1513)
Ustawa o Nadzorze nad Rynkiem Finansowym	ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 614)
Ustawa o Nadzorze nad Rynkiem Kapitałowym	ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 1537 ze zm.)
Ustawa o Narodowym Banku Polskim	ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 908 ze zm.)
Ustawa o Obligacjach	ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r. o obligacjach (Dz. U. z 2015 r., poz. 238)
Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi	ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 94 ze zm.)
Ustawa o Ochronie Konkurencji i Konsumentów	ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 184)
Ustawa o Ofercie Publicznej	ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1382)
Ustawa o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych	ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r., poz. 361 ze zm.)
Ustawa o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych	ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 851 ze zm.)
Ustawa o Podatku od Czynności Cywilnoprawnych	ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (tekst jednolity: Dz. U. 2015 r., poz. 626 ze zm.)
Ustawa o Podatku od Niektórych Instytucji Finansowych	ustawa z dnia 15 stycznia 2016 r. o podatku od niektórych instytucji finansowych (Dz. U. z 2016 r., poz. 68)
Ustawa o Podatku od Spadków i Darowizn	ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (tekst jednolity: Dz. U. 2015 r., poz. 86 ze zm.)
Ustawa o Pomocy Państwa w Nabyciu Pierwszego Mieszkania przez Młodych Ludzi	ustawa z dnia 27 września 2013 r. o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi (Dz. U. z 2013 r., poz. 1304 ze zm.)
Ustawa o Przeciwdziałaniu Praniu Pieniądzy oraz Finansowaniu Terroryzmu	ustawa z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 455) – utraci moc z dniem 13 lipca 2018 r., tj. z chwilą wejścia w życie Ustawy z dnia 1 marca 2018 r.
Ustawa o Rachunkowości	ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 330 ze zm.)
Ustawa o Usługach Płatniczych	ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 873)

Ustawie o Nadzorze Makroostrożnościowym	ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2015, poz. 1513)
VaR	wartość zagrożona (ang. <i>value at risk</i>), miara ryzyka, której wartość wyraża graniczny poziom straty znaleziony dla ustalonego prawdopodobieństwa jego osiągnięcia
Walne Zgromadzenie	Walne Zgromadzenie akcjonariuszy Banku.
WEK	wartość ekonomiczna kapitału własnego
WIBOR	(ang. <i>Warsaw Interbank Offered Rate</i>) – dzienna stopa referencyjna oparta na oprocentowaniu, na jakim banki pożyczają od innych banków niezabezpieczone środki na hurtowym rynku pieniężnym w Warszawie publikowana przez spółkę GPW Benchmark S.A.
WO	wynik odsetkowy
Współczynnik Tier 1	współczynnik kapitału podstawowego Tier I, który stanowi kapitał podstawowy Tier I instytucji wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko zgodnie z art. 92 ust. 2 lit a) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012
Zalecenie Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego w Sprawie Tymczasowych Buforów Kapitałowych	Zalecenie EBA w sprawie tworzenia i nadzoru tymczasowych buforów kapitałowych w celu przywrócenia zaufania na rynku (EBA/REC/2011/1)
Zalecenie KE	Zalecenie Komisji Europejskiej z dnia 15 lutego 2005 r. dotyczące roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej)
Zarząd	Zarząd Banku
Zarząd GPW	Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.
Zarządzenie	art. 19(5) Zarządzenia w sprawie promocji finansowej z 2005 r. wydanego na podstawie brytyjskiej Ustawy o Rynkach i Usługach Finansowych (ang. <i>Financial Services and Markets Act 2000 (Financial Promotion) Order 2005</i>) z 2000 r., ze zm.
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych

BANK

Bank Ochrony Środowiska S.A.
ul. Żelazna 32
00-832 Warszawa
Polska

FIRMA INWESTYCYJNA

Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.
ul. Marszałkowska 78/80
00-517 Warszawa

DORADCA PRAWNY

Wardyński i Wspólnicy sp.k.
ul. Aleje Ujazdowskie 10
00-478 Warszawa
Polska